

Vol. XXX.

SIMON HEWAVITARNE BEQUEST.

KANKHĀVITARANĪ
OR
MĀTIKATṬHAKATHĀ.

කංකභවිතරණී
නා ම
මාතිකට්ඨකතා.

මුද්‍රනය:
එස් ඇන්ඩ් එස් ප්‍රින්ටර්ස්
නො. 49, ජයන්තවීරසේකර මාවත,
කොළඹ. 10.

මු.ව 2557

ක්‍රි.ව 2014

මිල රු. 170/-

PUBLISHERS NOTE

The late Mr. SIMON ALEXANDER HEWAVITARANE, who in his life time had begun to publish the TRIPITAKA, left a bequest for its completion after his death. He died suddenly on 17th January 1913 and in accordance with his wishes his Trustees had published the Commentaries on the Text in 49 volumes. After seventy years these books are no longer readily available.

His widow Mrs. SOMAWATI HEWAVITARANE who passed away on 10th January 1982 at the age of 94, had prior to her death, created the SOMAWATI HEWAVITARANE TRUST to carry on the good work started by her late husband and bequeathed her entire estate to this Trust.

We the Trustees of the Somawati Hewavitarane Trust, having seen the need to re-print the Commentaries, have undertaken this task to help both the student and teacher of the Dhamma and in the hope that this act of ours will help to preserve the Noble Teachings of the Blessed One for the benefit of the future generations and thereby prolong the life of the Buddha Sasana by many more thousands of years.

May the fruits of this meritorious act help the late Simon Alexander Hewavitarane and Somawati Hewavitarane Maha Upasikawa in Sansara and towards their final attainment of Nibbana.

*Noel Wijenaike
Nanda Amerasinghe
Tissa Ratnatunge*

23, 05, 1992,

Somawati Hewavitarane Trust Office,
130, Maligakanda Road, Colombo-10,
SRI LANKA.

THE LATE
MR. SIMON ALEXANDER HEWAVITARNE.

BORN 20TH MARCH, 1875.

DIED 17TH JANUARY, 1913.

සෝමාවතී හේවාචාරණ මැතිනිය

වි සද්ද නර්.

කඩ්ඩා විමනියො විතරනති අතික්කමිනති එතායාති කඩ්ඩා මිනරණිති අතින්තමසද්දසද්දසද්දතා විමනිවිතරණේ තරණි නිබ්බිසෙසා සුලලීතපදසංගතිසංගිතා නාතිවිනිත්තපට්ඨණ්ණන්ත නිත්තයා'යං මාතිකට්ඨකථාභූතා පාතිමොක්ඛා පාතිමොක්ඛ වණ්ණනා; පත විවිධවිතයනසවිසාරදෙන සිරිමතා අට්ඨකථාවරි සෙන හදන්නානුබුඩ බුඩ්ධසාසනෙත්ථමනාසාමිනා උභතො විහසිත බාවිසතිබුකික සොළසපට්ඨාරසඩ්ධාතං විතසනනතිනං මහාවිහාරියානං පටිගතතිපාරාවාරපාරපත්තානං පරමපරාහතං සිහලමාතිකට්ඨකථාසාරං සමන්තපාසාදිතා විතසට්ඨකථාසාර සද්ධාද්ග මහාවිහාරියසෙසව සොරව්වාජ්ජවාදිගුණරතනරතනා කරුණු සොණාභිබානන්තරවරණු'පජ්ඣසතං පටිච්ච පාතිමොක්ඛපෙක්ඛිතතානං සාසනිකානං සංගයසමතික්කමණන්තං වාවිසති හාණවාරමතෙතති සමපාදිතාතෘවගතමෙව තනු හවතෙතති.

සා ටො පනායං කඩ්ඩා විතරණි විතසෙ පාරාජික-පාවිතය ගන්තවසසිගතිනෙසු උභතොවිහසෙගසු චන්ද්-පදහාර්තිය-තික පරිච්චද-අනතරාපතති-අනාපතතිවසෙත විහතතානං නිදෙද් සානං ජනනිට්ඨ නෙ සිතතතා මාතා විශාති=මාතිකාති වුච්ච මාතානං “නො පතා”ති ආදිසික්ඛාපද්ගං පද-පදන්ත-විනිච්ඡය කථාහෙතුතො මාතිකට්ඨකථානිපි, කුසලානං ධම්මානං ප අති මොක්ඛං අති උත්තමනති වා, මොක්ඛපථවෙසාය මුඛං වාරං විශාති වා, සො නං පාති රතවති තං පාතිං මොක්ඛති මොක්ඛති ආපාසිකාදිදුක්ඛති අතතානුචාදදිහසෙතිති වා පාතිමොක්ඛනති සඩ්ධාසිතණු සික්ඛාපදසිලණු තද්දිපතගන්තං වා වණ්ණිගති කපියති අන්තං එතායාති පාතිමොක්ඛවණ්ණනානිපි සද්දන්ත නෙරෙති වා'තිධිසෙන.

තන්තං දිසාසුකබුඩානං සාසනෙසු යංව පටිගන්තා, මන්දසු, තානසද්ධ පඨමසොධියං යංව සික්ඛාපදපසද්දනති සමියා සබ්බසද්දබුධෙතිසෙපවාද්දිසාමානං “බන්ති පරමං” ත්ථාදිකථා තතසසංඛාතං ඕවාදපාතිමොක්ඛං, ත තණ්ණා'යං වණ්ණනා; අට් ටො අපාසුකබුධෙතිසෙව යංවකානුකම්පනෙති අපඨවිතයිය සාසනෙති පාතුගුතෙසු ආසවට්ඨාතියසංඛාතෙසු විනික්කම

තථා ච උද්දික්ඛමානෙත්ත පාඨමොක්ඛිතනෙත්ත ආදිනොව
 භගවතා අනුඤ්ඤානා විතසප්පච්ඡකම්භාජ්ඣකසම්මතිකම්මවාචා ව.
 “අනුජානාමි භික්ඛවෙ උපොසථාගාරං සම්මජ්ඣ්ඤං”ති පි “භො
 දෙසො සම්මජ්ඣා පාතියං පරිභොජනියං උපට්ඨාපෙතියං
 ආසනං පඤ්ඤපෙතියං පදිපං කතියං තිසිදිතබ්බං”ති පි නිදුන්
 දොසෙ “ක්ඛං සංඝසෙ පුබ්බභිවචං” “සදි සංඝසෙ පත්තකලලං”
 ති පි භගවතා ව දිත්තතයෙ ධර්මා ආරාධකුද්දෙසනානං වචන
 පටිවචනතයෙනානතචිත්තාභරත සමිං පොරොණ්ඩකථාවරියෙහි
 රචිතා “සම්මජ්ඣි” ආදි තිසෙකා ගථා ව, තතො පාඨමොක්ඛි
 දොසං අනුජානනෙත්ත වුතෙත්තා නිදුන්දොසොව, තතො පරං
 පාරාජිකුද්දොසාදි වතුහි උද්දෙසපරිච්ඡේදෙහි වචනිතං සික්ඛා
 පදසංඛාතං පාඨමොක්ඛඤ්ච, සත්තඅධිකරණසම්පා ව සමුහිතා
 භොතති. භික්ඛුනිපාඨමොක්ඛ අතියකුද්දොසං අගාමා නිදුන්
 දොසෙත සසෙව වතුරො උද්දොසා.

සික්ඛාපදනො පන:=

“පාරාජිකානි චතතාරි ගරුකානි ව තෙරස
 අතියතා ව වෙ වුත්තා තිංස නිසංඝිතානි ව

වුද්දොසා නවුති වෙ ව චත්තාරො පාටිදෙසකා
 නිපාපඤ්චන නිද්දොසා පඤ්චසත්තති සෙබ්බා

වෙසතානි ව විසං ව වසා භික්ඛුතමෙව ව
 සික්ඛාපදානි උද්දෙසමාගච්ඡන්ති උපොසථෙ.

පාරාජිකානි අපෙතිව ගරුකා දස සත්ත ව
 නිසංඝිතානි තිංසෙව ජසට්ඨි ව සතම්චි ව

වුද්දොසානට්ඨි ගාරකා පඤ්චසත්තති සෙබ්බා
 සබ්බානි පන චතතාරි තථා තිඤ්ඤතානි ව

භවනෙත්තව පනෙතානි භික්ඛුනිතං මහා පන
 සික්ඛාපදානි උද්දෙසමාගච්ඡන්ති උපොසථෙ”ති.

ආපත්තික්ඛනිතො පාරාජික- සඤ්ඤාදිසෙස- දුල්ලච්චිත-
 පාටිතතිය- පාටිදෙසනිය- දුක්ඛව- දුක්ඛාසිතවසෙත සත්ත.
 තෙත්ත පඨමො ඡේත්තංගම්, දුතියො වුට්ඨානංගම්, ඉතරෙ පඤ්ච
 දෙසනාංගම්; පඨමදුතියා ගරුකා දුට්ඨල්ලා ව, සෙසා ලුත්තා
 අදුට්ඨල්ලා ව, පඨමො අත්තවසෙතො අපාටිකමෙමා ව; ඉතරෙ ජ
 සවසෙසා සපාටිකමෙමා ව.

ඉති තාතාතයනිපුණාති උභයාති පාඨමොක්ඛාති සම තෙතතිපි සමමමට්ඨිතිමිච්ඡන්තොති නිසසරණපටිකොති සමාපබ්බ ජිතොති කුලපුතෙතති සමපියායතෙතති සිරසා සමපට්ටජිය සුව ණණහාජතෙසු පක්ඛිතතතිහතෙලාති විය අවිනාසෙතොති උදෙස- නිදෙස- පටිතිදෙස- සජ්ඣායනාවසෙත පටියාපුණි තබ්බාති- “අතතනො සිලකබ්බො සුගුතො හොති සුරතති තො, කුක්කුච්චාපතතාතං තිකුක්කං පටිසරණං හොති, විසාරදෙ සම්මපජ්ඣි වොහරති, පච්චස්සිකෙ සහධමෙවන පුනිග්ග තිතං නිග්ගණ්ණාති, සමමමට්ඨිතියා පටිපතොතො හොති”ති වුත්ත පඤ්චාතිසංඝාතං, උපොසථ- පචාරණං- සම්මතම- පබ්බජ්ජා- උපසම්පද- නිසසයදන- සාමණේරුපට්ඨාපතාදි ඡාතිසංඝාතං, සංචරමුලකාතං කුසලාතං ධම්මානඤ්ච විතයධරාධෙය්‍යතතා. කිම්ති දෙලාසිතෙත හගවතා සමමසමුද්ධෙත අතෙතපටියා සෙන පසංසිතස්ස විතයපටියතතියා විතයධරස්ස ච පසංසත මපති.

සො වායං උභයපාඨමොක්ඛපාමුඛො විතයො වකුමිතා රහතා සමමසමුද්ධෙත විතයධරාතං එතදඥෙය්‍ය යපිතස්ස හග වතො සමුච්චාව පටිග්ගතිතස්ස උපාලිජෙත්ථස්ස සතතිතා උග්ග තිතෙති සහස්සමත්තා සෙකෙතති පභිත්තපටිසමතිදෙති සෙකෙත ති වාතෙතතෙතසෙසෙති යොගකෙතමිකාමිති ධරමාතෙයෙවාතධි වරෙ උදෙසාදිසුපසුතොතො, පටිතිබුතෙ පත සජුතපෙතති මහාකස්සප- යස- මොග්ගලිපුත්තනිසාංගිධාතෙති මහාරහ නතපාමුඛෙති පඤ්චසතිත- සත්තසතිත- සාහස්සිකසො සමම ලිතෙති පත්තපටිසමතිදෙතියෙව විතරාගෙති තෙසු තෙසු සම යෙසු සංගිතො වා නුසංගිතො, උපාලි- දසක- සොණක- සිග්ගව- තිස්ස- මොග්ගලිපුත්තනිසාංගිධාතෙති ථෙරාසගෙති පරමපරායාතිතො අසොසි යාව තතිසංගිතිසමයා ජමුදිපෙ.

ත කෙවලොව විතයො, සංගිතිසමාරුළාතා සබ්බාපි සුත්තාති ධම්මපිටකපටියාපනතා පාවචනපාළි, තස්සා අත්චණ්ණනාකක මේන වාවතාමග්ගතිසතිතා තත්ථ තත්ථපච්චතතා පතිණ්ණත විතිච්ඡයනථාදිසමගිතා මහාදට්ඨකථා ච තථෙව්‍යාතො හොතති.

තතිසංගිතිසමයසමිතනතරං පච්චන්තවිසයෙසු සාසන ප තිට්ඨාපනත්ථං පෙසිතෙසු ථෙරවරෙසු ධම්මාසොකමිතිපතිසුතො වීර්‍යුතො මහාමිතින්ද්‍රජෙත්ථරවන්ද, තමිපණ්ණිත්තපරපඤ්ඤාතතිං ඉමං ලබ්බාදිපමිහලබ්බං සමාගම මද ඉධ තමිපණ්ණියාතං

මාතෘපිතුරු. ඉබ්බව ජාතපුත්තා ඉබ්බව පබ්බජිතා විනයං පරියාපුරිතා ඉබ්බව වාචෙය්‍යනාති තදව සාසනං විරුද්ධා මුලං සුප්පතිට්ඨිතං හවිසිතති දෙව්‍යානං පියතිස්සාතිධානස්ස චසුධාතිපස්ස හාගිනෙය්‍යෙන අත්තනො හවිවිහාරියෙන අරිට්ඨි තෙරෙන ජුප්පාරාමෙ සන්තිපතිතානං අර්ථසම්පිණ්ණසහස්සානං මනාතරෙ සරාජිකාය පරිසාය ඥාපටිපත්තානං කායවාචාකාලු සියවිධිමනසමත්ථං විවිධිතයපරිපුර්ණණං විනයපිටිකං පථමං වා වාචෙසි. තතො සාදකථා සුත්තාතිධම්මපිටිකාතිපි වාචාචෙසි යෙව; තස්මා අයං චතුත්ථසංගිති.

එවං මහිඤ්ඤිති ථෙරිඤ්ඤති ආහරිය අග්ගිං දිපෙ පතියාපි තාසු මහාවිහාරියෙහි ආචරියප්පචේතියා ආහරියමානාසු සාදකථාපරියතතිසු අදකථා සිහලහාසාය පරිවතතිතා අහොසි මහාවිහාරියෙහි යෙව, නිකායන්තරලද්ධියංකරපරිහාරත්ථං දිප වාසිතං සුබග්ගහණත්ඤ්ඤා, සමපාදිතා ව අහෙසුං මහාපට්ඨරි-තුරුඤ්ඤා-අකිකථකථා-සමුඛපඨකථාති චතස්සො ව අර්ථකථායො සිහලිකෙහි අකිකරට්ඨිකෙහි ව ආචරියවරෙහි තෙසු තෙසු සමයෙසු. තථාපි මහාඅර්ථකථාව මහාවිහාරියෙහි අවිචන්ත සමාචරිතා අහොසි.

ඉති සබ්බාපි සාධකථාපරියතති මහාමහිඤ්ඤත්ථෙරිකාන තෙහි සතිධිතිගතිමනෙතති ථෙරුත්තමෙහි මුඛපාඨවසෙන ආර්ථයමානා තයෙතානෙන අනාගතදානි තප්පතතිස්සතිති සම්මවසිතිමිච්ඡන්තෙති හගවතො පරිනිබ්බාණං පඤ්චපඤ්ඤාධිකෙ චතුස්සතතමෙ වස්සො දුතියාතිසෙතෙතාතිසිත්තෙත වට්ඨිතමෙඤ්ඤි අහගමහාරාජෙ ලභිකාරජ්මනුසංසති මාතුලජතපදෙ ආලොකලෙණෙ සන්තිපතිතෙති තාලපතෙතසු ලිඛාචෙතො පොත්ථෙතසු සම්භවිතා හොති; අයං පඤ්චමසංගිති.

එවං පොත්ථකසම්භගතො පඤ්චවස්සගතපමාණමතිකත තෙත සමුඛපරිනිබ්බාණං තවමසතවස්සො චතුපණ්ණාසතිමෙ භාගතෙ ලභිකාරජෙතාතිසිත්තෙත මහාතාමමිතිතුපෙ රජ්ජසිරියා විරාජමානෙ ජමුදිපාගතෙත බුඛසෙසාවරියාසගෙන මහාවිහාරියස්ස පාලිතානෙකසිලාදිගුණතිවහනිධානස්ස සම්භසාලාහි ධාතෙත්ථරවරස්සතෙතවාසිතනමුපගතෙන සාධකථා ආචරිය වාදමුග්ගහණිත විසුචිමග්ගසාදකථා රචනාය ව්‍යාකතපඤ්ඤාචෙය්‍ය තතිසෙත තෙතෙව මහාවිහාරියෙහි දිනනානුඤ්ඤාතෙත පොරාණකථාසාරමිසිස්සජෙතතෙතෙව සමන්තපාසාදිකාදිඅඨ කථා සමපාදිතා හොතති.

තාප්‍ර වී සමිපතපාසාදිතා නාමවර්තරා සමන්තසොව විනය පිටකසන්ධිවණ්ණනාභුතනතා වණ්ණිනෙසු උතනො විතසෙය්‍ය උතසපාතිමොක්කාති ව වණ්ණිතාව භවනතාපි සුබගතණධාරණ නං විජ්ජමානාය මහාඥානරාය පොරාණෙතිපි සිතලමානිකස්ස රාය පුරුකෙව පරමපරායාභතතතා සමිතාවතීයනේරවරෙත පෙඤ්ඤිතතතා ව බන්ධන- පරිවාර- පද්‍යාජනාදිවසෙතනාභතං විනිවර්ණං නිදනාදිසත්තරසපගෙදං සබ්බසික්කාපද්‍යං සාධාරණවිනිවර්ණෙද්ධි දුසෙය්‍යනෙතන පරමෙවයසාතරණකස්ස රාය වරියෙත අනුබ්බිබ්බසොසනේරවරෙත රවිතායං කභිබාවිතරණී නාම මානිකස්ස රාය විනයන්මසුප්පා නාම ටිකාය පොරාණක ගණ්ඩපිට්ඨකියාති විනි පරිවාරකගනේති ව සංඝසාඨිතා භොති.

සා වාසං කඩ්ඩාවිතරණී අමතා කං ධම්මාචේරභූතෙන විජ්ජාදාමහාවිජ්ජාලොකාධිප්ප්‍රජෙන ජණනිසිඤ්ජමණිකා නිපිටතවාපි සාරාවරියෙතොතිසාරෙත සිද්ධි ඤාණිසාරාභිධානානේරවරෙන ඉතො එකුතවිසතිසංවච්ඡරොපරි වරොගතලොබකාපාඨමපාකරිය පුබ්බාපසිනා උග්ගහණධාරණජේතානං සංසිතිනානං හත්ථතතො සාවජ්ජතො මහතො ආදුරෙන සමිතාවිසතො උත්තං සියතෙ ව.

තරුපොතරති තාති පොත්තාති උග්ගණකධාරණන්තාන
මායාසෙසෙවාවිසමුත්තනති පුතරපි තාය කතියවිතරණිය
මුද්දපතමිවන්තෙතති කතිපයෙති සමාවෙදිතොතං පොරාණලිපි
තෙති ව සාමමරමමාදිවිසෙසෙසු මුද්දිතෙති ව කතියවිතරණිය
පොත්තෙති විකාගණිපද්දිති ව මහතා පරිසාමෙන සංසද
යතොතා ඉමං සතිධරණමතාති යථාසත්තිය සතිමහිති
මිවන්තොතා.

සබ්බරතේ ව පනිමිමිං මමාචරතුසෙත “කන්දෙවිකාර” ඉතිපසිදෙධි බෙත්තාරාමිභාවිතාසර නත්තසපරිච්ඡේදන වාසි පච්චුපසෙතන සිරිමිතා සරණානිසානිධානමනාසෙරපාදෙන වරිමසුභිපත්තාවලොකසෙත ව මිං පියසහායෙන භිසෙසිතා සිරිසබ්බමුඤ්ඤපරිච්ඡේදනාසිපනිතා හිමතිසෙඨ සබ්බානිසසෙඨෙර වසරන සඨාචසර පසම්මුද්දාපත්තාවලොකසෙත ව උපසම්මි නතාවමිත්ත සහාරවමාචිකරොමි.

[illegible]

સિલ્લો.

କାଳିଙ୍ଗ ବୃଦ୍ଧରାଜା ଶିଖି.

කඩො විතරණී

මාතිකයකරා

— + —

නමො නායක ගතවනො අරහතො
සමමා සමුට්ඨයා.

— 303 —

බුද්ධං බමමඤ්ච සංඝඤ්ච විසංසදෙනන්ත වෙහසා,
වද්දිත්වා වද්දනාමාන-සුඡායකාරභාජනං.

ථෙරවංසසද්දිපානං පිරානං විනිසකකමෙ,
සුඛිඛාවට්ඨසිහානං නමො කතා කතඤ්ථි,

සාමොක්ඛං අනවජ්ජානං බමමානං සං මහෙසිනා,
මුඛං මොක්ඛසංවෙසාය පාතිමොක්ඛං සකාසිනං.

සුරතෙන නිවාතෙන සු විසලෙඛවුතති නා,
විනිසාවාරසුතෙන නොණ්ණෙරෙන සාවිතො.

නඤ්ඤානකඛානං තිඤ්ඤානං නායකවණ්ණං,
කඛාවිතරණ්ණං සද්දසුණ්ණවිනිවජ්ජං.

මහාවිහාරවාසිනං වාචනාමගගනිසිනං,
කථසිසාසාමි නාමෙන කඛාවිතරණි. සුභ නති.

තඤ්ඤානකඛානං” ‘ති ප අති මොක්ඛං, අති පමොක්ඛං අතිසෙයං අතිඋත්තමිකං අත්ථො; ඉති ඉමිනා චචතත්ථෙත ඵකවිධවිධි සිලගතථෙදතො දුට්ඨං භොති. තථා හි “පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති” තිව “ආදිමෙතං මුඛමෙතං පමුඛමෙතං කුසලානං බමමානං තෙන වුවති පාතිමොක්ඛං” තති ව ආදිසු සිලං පාතිමොක්ඛතති වුවති, “උගයාති මො පනස්ස පාතිමොක්ඛාති විත්ථාරෙන සොගනාති භොතති” ති ආදිසු ගත්ථො පාතිමොක්ඛතති වුවති, තඤ්ඤානං සො නං පාති රතති තං මොක්ඛති මොවසති ආපාසිකාදිති දුක්ඛති අතනානුචාදදිති වා ගගෙහිති පාතිමොක්ඛං, ගත්ථො

තැසූ පාඨමොක්කයක් ජොතකතතා පාඨමොක්කයෙහි වුවවෑ,
ආදිමහි පත වුනෙතා වචනපොට උභින්නමහි සාධාරණො හොති,
තත්තං වණ්ණනා සිලපාඨමොක්කයොපි සුරුති ගන්තොති
මොක්කයොපි; ගන්තොති වණ්ණනො තස්සපො වණ්ණනොව
හොති.

තමාගේ නම සහිත පාත්‍රයකට, භික්ෂු පාත්‍රයකට භික්ෂු පාත්‍රයකට නම් දුටු බැවින්, තමා:- “සුභානු මෙ භගවත සමඟ” නි ආදිකං පඤ්චි උදෙසා පරිවෙෂ්ඨෙති වචනිකං. භික්ෂු පාත්‍රයකට, “සුභානු මෙ අශ්වස්” නි ආදිකං වතුති උදෙසා පරිවෙෂ්ඨෙති වචනිකං. භික්ෂු පාත්‍රයකට.

තත් භික්ෂුපාඨමොක්කෙ පඤ්ච උද්දෙසා නාම.- නිදහු
දෙදසො, පාරාජිකුදෙදසො, සඛ්ඤාදිසෙසුදෙදසො, අනියතුදෙද
සො, විත්ථාරුදෙදසොති. තත් නිදහුදෙදසො නාම “සුඤ්ඤා
මෙ භගෙන සඛ්ඤාෂ්ටෙෂාමිකානා හික්ඛ එසු භොති ගන්ථා
සසමනෙත පුච්ඡාමි කවිවිසං පටිසුඛා දුතිසප්පිපුච්ඡාමි ෂ්ටෙෂා
නස්සාතුඤ්ඤාති එවමෙතං ධාරසාමි” ති වතා “උද්දිංඨං භො
ඤ්ඤාසමනෙනා භිදුගං.” ති ආදිතා තයෙන අවසෙසෙ සුතෙන
සාවිතෙ උද්දිසො භොති. පාරාජිකුදෙදසාදිතං පරිච්ඡෙද නිද
හස්ස ආදිතො පඤ්ඤා පාරාජිකාදීති ඔසාපෙත්වා යොජෙතබ්බං
විත්ථාරො විත්ථාරොගෙව “අවසෙසං සුතෙනා සාවෙතබ්බං” ති
වචනතො පත පාරාජිකුදෙදසාදිසු යස්මිං විප්පකතෙ අනතරා
යො උප්පජ්ජති තෙන සම්මං අවසෙසං සුතෙන සාවෙතබ්බං,
නිදහුදෙදසෙ පත අතිට්ඨිතෙ සුතෙන සාවෙතබ්බං නාම තජ්ඣි.

භික්ෂුනීපාතිමොකෙකි පත අතියතුදෙදසො පරිහායනි,සෙසං
 චුත්තතයමෙව; එවමෙනෙසං පඤ්චි වෙව චතුති ව උදෙසපරි
 වෙත්දෙති වචනිතාතං විතමරි පාතිමොකතං අයං සං
 වණ්ණතා හවිසසනි; යසො පනෙත්ථ භික්ෂුපාතිමොකං පඨමං
 තසො තසා තාව වණ්ණතත්ථිදං චිට්ඨති:-

“සුභානු මෙ” ති ආදිතං පද්‍යතං අත්තිව්‍යසං,
තිත්තිවො සීරුසමෙත්තා සිත්තානාමා සුභානු මෙති.

එක “පුණ්‍යභූ” නි ඉදං සවණංගතතිකවිචනං, “මෙ” නි
 ගොසාවෙති තස්ස අතනිදෙද්දසවිචනං, “හනෙත” නි සකාරව
 සපාතියසවිචනං, “සඤ්ඤා” නි පුග්ගලසමුඛවිචනං, සබ්බමෙව
 චෙතං පානිමොක්ඛිදෙද්දසනෙත පඨමං චිත්තබ්බවිචනං; හභවතා

හි පානිමෝක්‍ෂප්‍රදායං අනුජානනොත්ත රාජගහෙ වුත්තං, තස්මා
 සො පානිමොක්‍ෂං උද්දිසති නෙත සචෙ සංඝන්තෙරො හොති
 ආවුසොති වත්තබ්බං, සචෙ නවකතෙරො හොති පාලියං ආගතන
 යෙතෙව භනෙතති වත්තබ්බං; සංඝන්තෙරො වා හි පානිමොක්‍ෂං
 උද්දිසෙය්‍ය “පේරාධිකං පානිමොක්‍ෂං. ,” ති වචනතො; නව
 කතෙරො වා “අනුජානාමි හික්කවෙ සො නන්ධ හික්කු ව්‍යතෙතො
 පට්ඨලො නසසාධෙය්‍යං පානිමොක්‍ෂං.” ති වචනතො;
 “සංඝො”ති ඉමිනා පන පදෙනතිඤ්ඤාපි අවිසෙසතො පුග්ගලසමු
 හො වුත්තො, අථධො සො දක්‍ෂිණෙය්‍ය සංඝො සමමුතිසංඝොති
 දුර්විධො හොති :- තත්ථ දක්‍ෂිණෙය්‍යසංඝො ති අභර්තූපුග්ගල
 සමුහො වුවිති, සමමුතිසංඝොති අවිසෙසක හික්කුසමුහො සො
 ඉධ අධිපපතො; සො පනෙස කම්මවසෙක පඤ්ඤාවිධො හොති:-
 චතුර්වග්ගො පඤ්ඤාවග්ගො, දසවග්ගො, විසතිවග්ගො, අතිරේක
 විසතිවග්ගොති තත්ථ චතුර්වග්ගන ධර්මපත්තා උපසම්පදපචාරණ
 අබ්‍යාතාති සබ්බං සබ්බකම්මං කාතුං වට්ටති, පඤ්ඤාවග්ගන
 ධර්මපත්තා මිජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු උපසම්පදඤ්ඤා අබ්‍යාතඤ්ඤා සබ්බං
 සබ්බකම්මං කාතුං වට්ටති, දසවග්ගන අබ්‍යාතකම්මමත්තං
 ධර්මපත්තා සබ්බං සංඝකම්මං කාතුං වට්ටති, විසතිවග්ගන න
 කිඤ්ඤා සබ්බකම්මං කාතුං නවට්ටති, තථා අතිරේකවිසතිවග්ගන,
 සො පන චතුර්වග්ගාදිනා සබ්බකා කතතබ්බං කම්මං උභයකත
 රෙන කාතුං න වට්ටති අතිරේකකත පන වට්ටතිති දස්සනන්තං
 වුත්තො, ඉමිසම්මං පනන්තෙ චතුර්වග්ගං උපාදය සබ්බොපි සමමුති
 සබ්බො අධිපපතො.....

“අර්ථසොසප්ථො”ති අර්ථ උපොසථදිවසො, එතෙන අනු
 පොසථදිවසං පටික්ඛිපති; “පණ්ණරසො” ති ඉමිනා අඤ්ඤා
 උපොසථදිවසං පටික්ඛිපති, දිවසවසෙක හි තයො උපොසථා;
 වාතුද්දසිකො, පණ්ණරසිකො, සාමග්ගිඋපොසප්ථොති එවං තයො
 උපොසථා වුත්තා; තත්ථ ගෙමනතතිග්ගවස්සානානං තිත්තං
 උතුතං තතියසත්තමපකෙසු චෙ චෙ කන්‍යා ඡ වාතුද්දසිකා,
 අවසෙසා අභාරස පණ්ණරසිකාති එවං එකසංවච්ඡරෙ චතුර්විසති
 උපොසථා; ඉදං තාව පකතිවාරිතතං “අනුජානාමි හික්කවෙ
 සො පනඤ්ඤා වාතුද්දසෙ වා පණ්ණරසෙ වා පානිමොක්‍ෂං
 උද්දිසිතුං” ‘ති වචනතො පන “ආගන්තුකෙති ආවාසිකානං
 අනුචතතිසබ්බං.” ‘ති ආදිවචනතොව තථාරූපපට්ඨයෙ සති
 අඤ්ඤාමිති වාතුද්දසෙ උපොසථං කාතුං වට්ටති පුරිමවග්ගං
 වුත්තං පන පුබ්බකතතිකපුණ්ණමො, තෙසංගෙව සචෙ ගණිතං

කාරකෙහි උපද්‍රව්‍යා පවරණ. පව්‍රුකකඩිනම් අප් ප්‍රබ්‍රකතනික මාසය කාලපකෙඩ වාතුදුසො වා පව්‍රමකතනිකපුණණම, වා පව්‍රමවයං. වුන්තනදව පව්‍රමකතනිකපුණණම, එවානි ඉමෙ තයො පවරණදිවසාපි ගොනනි, ඉදමි පකතිවාරිත්තමෙව; තරාරුපපව්‍රවයෙ පන සති මිත්තං කතනිකපුණණමානං පුරි මෙසු වාතුදුසෙසුපි පවරණං කාතුං වට්ටති.

ඔද පන කොසව්‍රකඩිනම්කො ආගතතයෙන භිකෙති භික්‍රු සමෙක මසාරිතෙ තසම් භික්‍රුයම් සමෙකා තසං වද්‍රුයං වුප සමාය සමසාමයං කරොති තද තාවදෙව උපොසථො කාත බෙබා පාතිමොකං උද්ධිසිතබ්බං 'ති වචනතො යපෙත්වා වාතු දුසපණණරසෙ අඤ්ඤාපි යො කොච දිවසො සාමග්ගි උපො සථදිවසො නාම හොති, වයං වුන්තං පන කතනිකමාසබ්‍ර තතරෙ අයමෙව සාමග්ගිපවරණදිවසො නාම හොති ඉති ඉමෙසු නිසු දිවසෙසු පණණරසොති ඉමිනා අඤ්ඤං උපොසථදිවසං පරි කම්පති, තසා යවායං අජුපොසථොති වචනෙන අනුපොසථ දිවසො පරිකම්පෙතො, තසම් උපොසථො න කාතබෙබායෙව සො පතායං අඤ්ඤා උපොසථදිවසො නාම හොති තසම් උපො සථො කාතබෙබා, කරොත්තත පන සචේ වාතුදුසිකො හොති "අජුපොසථො වාතුදුසො" ති වචනබ්බං, සචේ පණණ රසිකො හොති "අජුපොසථො පණණරසොති" වචනබ්බං, සචේ සාමග්ගිඋපොසථො හොති "අජුපොසථො සාමග්ගි"ති වචනබ්බං.

"සද්ධි සමසයං පනතලං"ති එත් පනො කාලො ඉමයං කම්මයාති පතතකාලං, පතතකාලමෙව පතතකාලො තදෙනං ඉමි චතුති අබෙහති සමගතිනං, යථාහු අභිකාචරිතා:—

උපොසථො සාවනිකා ව භික්‍රු
කම්මපනතා සගාගාපනතිසො ව
න විජ්ජනති වජ්ජනිසාව දුග්ගලා
තසම් න ගොනති පනතලොනති වුච්චති.

තත් "උපොසථො" ති නිසු උපොසථදිවසෙසු අඤ්ඤාතර උපොසථදිවසො, තසම් හි සති ඉදං සමසයං උපොසථකම්මං පතතකලං නාම හොති, නා 'සති; යථා:— නව භික්‍රුවෙ අනු පොසථෙ උපොසථො කාතබෙබා සො කරෙසා ආපනති දුක්ඛ ධර්මා"ති "සාවනිකා ව භික්‍රු කම්මපනතා"ති යතතකා භික්‍රු

තසා උපොසථකමස්ස පතතා සුතතා අනුරුපා සබ්බන්තිමෙන පරිචේදෙන වතතාථො භික්ඛු පතතතතා සබ්බෙන අනුක්ඛිතතා තෙ ව බො හත්ථපාසං අවිජ්ඣිතා එකසීමායං සිතා.

සීමාති ව නාමෙසා බබ්බසීමා අබබ්බසීමාති දුට්ඨා හොති, තත්ථ එකාදස විපතතිසීමායො අතික්කමිත්වා තිව්ධසමපතතිසුතතා තිමිත්තෙන තිමිත්තං සමබ්බිත්වා සමමතා සීමා බබ්බසීමානාමි. අනිවුද්දකා, අනිමග්ගි, බණ්ඩනිමිත්තා, ජායානිමිත්තා, අනිමිත්තා, බබ්බසීමාසමමනා, නදිසාසමමනා, සමුදෙදු සමමනා ජානසෙරෙ සමමනා, / සීමාස සීමං සමච්ඡද්දෙනනන සමමනා, සීමාස සීමං අපෙක්ඛාඤ්ඤානෙනන සමමනාති ඉමෙති එකාදසති ආකාරෙති සීමනො කමොගි විපජ්ජන්ති” ති වචනතො එතා බිංතති සීමායො නාම.

තත්ථ: අනිවුද්දකා නාම යත්ථ එකවිසති භික්ඛු තිස්සිද්දං ත සංකොභති, අනිමග්ගි නාම යා අනතමස්සා කෙසගමතො තපි තිසොජනං අතික්කමිත්වා සමමනා.

බණ්ඩනිමිත්තා නාම අසවිතතිමිත්තා වුවවති, පුරුජිමාඤ්ඤාය තිමිත්තං කිත්තෙත්වා අනුක්කමෙතෙව දක්ඛණාය පච්ඡමාස උත්තරාය දිසාය කිත්තෙත්වා. පුත පුරුජිමාය දිසාය පුබ්බ කිත්තිතං පටික්කෙත්වා ධපෙතුං වට්ටති, එවං අබණ්ඩනිමිත්තා හොති; සචෙ පත අනුක්කමෙන ආහරිත්වා උත්තරාය දිසාය තිමිත්තං කිත්තෙත්වා තත්ථ ධපෙති බණ්ඩනිමිත්තා නාම හොති. අපරාපි බණ්ඩනිමිත්තා නාම යා අනිමිභතුපහං තව සාරරුක්ඛං වා බාණ්ණකං වා පංසුපුඤ්ඤාලුකාපුඤ්ඤානං වා අඤ්ඤාතරං අනතරා එකං තිමිත්තං කත්වා සමමනා.

ජායානිමිත්තා නාම පබ්බතජායාදීනං යං කිඤ්චි ජායං තිමිත්තං කත්වා සමමනා.

අනිමිත්තා නාම සබ්බෙන සබ්බං තිමිත්තාති අකිංතෙත්වා සමමනා.

බහිසීමෙ^ථ සිතසමමතා නාම තිමිත්තාති කිත්තෙත්වා තිමිත්තා නං බහි සිතෙන සමමනා.

නදිසා සමුදෙදු ජාතස්සෙරෙ සමමතා නාම එතෙසු නදි ආදිසු සමමතා, සා හි එවං සමමනාපි “සබ්බා භික්ඛවෙ නදි අසීමා, සබ්බා සමුදෙදා අසීමො, සබ්බා ජාතස්සෙරො අසීමො”ති වචනතො අසමමනාව හොති.

සීමාසහ සීමා සහිතදුන්නෙකු සම්මතා නාම අනුගතො සීමාසහ පරෙසං සීමා සහිතදුන්නෙකු සම්මතා, සචෙට් පසාරාණකස්ස විහාරස්ස පුරුජමිතං දිසාය අලොඛො චෙට් ජලවු වාති චෙ රුක්ඛා අඤ්ඤාමඤ්ඤං සංසන්නවිටපා භොනති තෙසු අවබ්බන්ත පච්චිමදිසා භාගෙ ජලවු විහාරසීමා ච ජලවු අනෙතා කතා අවබ්බං කින්නෙතා ඔවා භොති අථ පච්ඡා තස්ස විහාරස්ස පුරුජමිතං දිසාය විහාරෙ කතෙ සීමා ඛනින්නා භික්ඛු තං අවබ්බං අනෙතා කතා ජලවු කින්නෙතා ඛනින්නා සීමාසහ සීමා සහිතා භොති.

සීමාසහ සීමා අපේක්ඛාතරන්නෙකු සම්මතා නාම අනුගතො සීමාසහ පරෙසං සීමා අපේක්ඛාතරන්නෙකු සම්මතා, සචෙට් පරෙසං ඛනිසීමා සකලං වා තස්ස පදෙසං වා අනෙතා කතා අනුගතො සීමා සම්මතානාති සීමාසහ සීමා අපේක්ඛාතරිතා නාම භොති ඉති ඉමා එකාදස විපතති සීමාසො අනිත්තමිතා සම්මතා.

තිවිධසම්මතාති සුත්තාති නිමිත්තසම්මතාති පරිසම්මතාති කම්මවාසසම්මතාති ච සුත්තා. තත් නිමිත්තසම්මතාති සුත්තා නාම:- පබ්බතනිමිත්තං, පාසාණනිමිත්තං, වනනිමිත්තං, රුක්ඛනිමිත්තං, මිග්ගනිමිත්තං, වල්ලිකනිමිත්තං, නදීනිමිත්තං, උදක නිමිත්තනාති, එවං වුන්නෙසු අවධිසු නිමිත්තෙසු තස්මිං තස්මිං දිසාභාගෙ යථාලඛාති නිමිත්තාදිසාති නිමිත්තාති “පුරුජමිතං දිසාය කිං නිමිත්තං? පබ්බතො භන්නා; එසො පබ්බතො නිමිත්ත”නාති අදිනා තස්මින සම්මා කින්නෙතා සම්මතා. තෙහු වං සංඛප්පතො නිමිත්තපභතො චෙදිතබ්බං සුඛපංසු සුඛපාසාණ උභයමිග්ගක වස්සන හි තිවිධොපි පබ්බතො හත්ථපමාණතො පටිඨාය උඨං නිමිත්තපභො, තතො ඔමිකතරො න වට්ඨති; පාසාණනිමිත්තෙ අයගුථමි * පාසාණසංඛමෙව ගච්ඡති, තස්මා සො කොච්ඡි පාසාණං උක්කංසවස්සන හත්ථපමාණතො ඔම කතරං ආදිං කතා භෙට්ඨිමපරිචෙත්ථෙත වතතිංසපලගුලපිණ්ඩ පරිමාණං නිමිත්තපභො, ත තතො වුගුකතරො; පිඨිපාසාණං පන අතිමහන්නොපි වට්ඨති. වන නිමිත්තෙ අනෙතාසාරෙහි වා අනෙතාසාරමිග්ගකෙති වා රුක්ඛෙති වතුපඤ්චරුක්ඛමිත්තමි වනං නිමිත්තපභං, තතො උභනකතරං න වට්ඨති. රුක්ඛා ජවන්නොසෙව අනෙතාසාරො ගුමියං පඨිසිතො අනුගතො උපබ්බධතො අභිභුලො පරිණාහතො සුචිද්ධිපමාණොපි නිමිත්තපභො, තතො ඔමිකතරො න වට්ඨති. මිග්ගා ජවිත

* “අගගුලමි”-කතථ.

මහෝ වා මහාතු සකටමිඥො වා යො විනිදිජ්ඣන්තො ථෙව තිති යාමිකෙධත්තාති ගච්ඡති, තාදිසො ජඛිසසත්ඝකචසත්ථෙවි වල ඤාදිසමානොයෙව නිමිත්තපභො, අවලඤාදි න වට්ටති. වමම් කෙ පන ගෙහිම පරිච්ඡේදන තං දිවසජාතො අභිභූතප්‍රබෝධො, ගොවිසංඝමිත්තොපි' වමම්කො නිමිත්තපභො තතො ඔම් කතරො න වට්ටති. යං අබ්බසිමොලක්ඛණං නදිං වක්ඛාමි සං නිමිත්තපභො, අඤ්ඤා න වට්ටති උදකං යං අසන්ධානං ආවාට පොක්කරණිතලාකරානසාරලොණිසමුද්දාදිසු සීතං තං ආදිං කන්ධා අනාමසො තංඛණංයෙව පඨවියං ඛණිකො ආවාටකෙ සථෙවි ආගරිත්වා පුරිතමෙව යාව කමමවාචාපරිභොසානා සණ්ඨ හතකං නිමිත්තපභො, ඉතරං සන්ධානං වා වුත්තපරිච්ඡේදකාලං අතිරිච්ඡන්තං වා භාජනගතං වා න වට්ටතිති.

පරිසසම්පත්තිසුත්තා නාම සබ්බන්ධමෙත පරිච්ඡේදන වතුති භික්ඛුති සන්තිපතිත්වා යාවතිකා තසම් යාමිකෙධත්ත බ්බසිමං වා නදිසමුද්දාජානසාරෙ වා අනොක්කමිත්වා සීතා භික්ඛු තෙ සබ්බ හත්ථපාසෙ වා කන්ධා ජන්දං වා ආගරිත්වා සමමනා.

කමමවාචාසම්පත්තිසුත්තා නාම “සුණාතු මෙ භණ්ණා සබ්බො ආවනා සමන්තා නිමිත්තො කිත්තිනා”ති ආදිනා තයෙන වුත්තාය පරිසුඛාය ඤාති දුතියකමමවාචාය සමමනා. එවං එකාදස විපතතිසීමායො අතික්කමිත්වා නිවිධසම්පත්තිසුත්තා නිමිත්තෙත නිමිත්තං සමමන්තිත්වා සමමනා සීමා බ්බසිමාති ථෙදි තබ්බා. ඛණ්ඩ සීමා සමානසංවාසසීමා අවිප්පවාසසීමාති තසා යෙව පභෙදො.

අබ්බසිමා පන ගාමසීමා සත්තබ්බන්තරසීමා උදකුක්ඛප සීමාති නිවිධා; තත්ථ යාවතා එකං ගාමකෙධත්තං අයං ගාමසීමා නාම, අගාමිකෙ අරඤ්ඤා සමන්තා සත්තබ්බන්තරං සත්තබ්බ න්තරසීමා නාම; තත්ථ අගාමිකං නාම අරඤ්ඤං විඤ්ඤාටවි ආදිසු වා සමුද්දමජෙඤ්ඤා වා මච්ඡබ්බානං අගමනපථෙ දීපකෙසු ලබ්භති, සමන්තා සත්තබ්බන්තරාති මජ්ඣෙඤ්ඤා සීතානං සබ්බදිසාසු සත්තබ්බන්තරා, විනිබ්බෝධෙත වුද්දස මහානති; තත්ථ එත අබ්බන්තරං අභවිසතිහත්ථපමාණං හොති; අසඤ්ච සීමා පරිසව සෙන වඛ්ඤති තසමා සමන්තා පරිසපරිසන්තතො පඨාය අබ්බ න්තරපරිච්ඡේදො කාතබ්බො, සථෙව පන ථෙව සඛ්ඤා විසුං උපපා සථං කරොන්ති වින්තං සත්තබ්බන්තරානං අනාතර අඤ්ඤා

“අවලඤාදිතො”-කත්ථවි

මේකං සත්තබ්බත්තරං උපවාරත්ථංශං ඔපෙතබ්බං, යා පනෙසා “සබ්බා භික්ඛවෙ නදී අසිමා”ති ආදිතා තයෙත නදී ආදිතං සිමාහංවං පටික්ඛිපිත්වා පුත “නදියා වා භික්ඛවෙ සමුදෙද්ධා ජාතස්සෙර වා යං මජ්ඣමස්ස පුජිස්සස්ස සමන්තාඋදකුක්ඛසා අයං නත්ථ සමානස්සංවාසා එකුපොසථා”ති වුත්තා, අයං උදකුක්ඛපසිමා නාම, තත්ථ යස්සා බමමිකාතං රාජුතං කාලෙ අනිච්ඡාසං අනුදසාහං අනුපකුචාහං අතතික්ඛමිත්වා දෙවෙ වස්සතෙත වලාහකෙසු විගතමිත්තෙතසු සොතං පච්ඡිජ්ජති අයං නදීසබ්බං න ගච්ඡති, යස්සා පත ඊදිසෙසු වුට්ඨිකාලෙසු වස්සා නස්ස වාතුමාසෙ සොතං න පච්ඡිජ්ජති යත්තිත්තෙත වාදතිත්තෙත වා සික්ඛාකරණීයෙ ආගතලක්ඛණෙන තිමණ්ඩලං පටිච්ඡාදෙත්වා අනතරවාසකං අනුක්ඛිපිත්වා උත්තරත්තියං භික්ඛුනියා එකවඩගුලමත්තමපි අනතරවාසකෙසා තෙමියති අයං සමුද්දං වා පටිසතු තළාක්ථං වා සා පභවතො පට්ඨාය නදී තාම, සමුදෙද්ධා පාතෙට්ඨායෙව; යො පත තෙතවි බණ්ණිත්වා අතතො සංජානො සොබොසා සමන්තතො ආගතෙන උදකෙන පුරිතො තිට්ඨති යත්ති නදියං වුත්තපපකාසෙර වස්සකාලෙ උදකං සන්තිට්ඨති අයං ජාතස්සෙරො නාම; යොපි තදිං වා සමුද්දං වා භිජ්ජිත්වා නික්ඛත්ත උදකෙන බතො සොබොසා එතං ලක්ඛණං පාපුතාති අයමපි ජාතස්සෙරො යෙව. “යං මජ්ඣමස්ස පුජිස්සස්ස සමන්තා උදකුක්ඛසා”ති යං ධාතං ථාම මජ්ඣමස්ස පුරිස්සස්ස සමන්තතො උදකුක්ඛපෙත පටිච්ඡිත්තං තත්ථ යථා අක්ඛවුත්තා දුරාගුලං බිපන්ති එවං උදකං වා වාලිකං වා හත්තෙත ගණෙත්වා මජ්ඣමෙන පුරිසෙත සබ්බත්ථාමෙත බිපිතබ්බං, යත්ති එවං බිත්තං උදකං වා වාලිකා වා පතති අයං උදකුක්ඛපෙතා නාම; “අයං නත්ථ සමානස්සංවාසා එකුපොසථා”ති අයං තෙසු නදී ආදිසු උදකුක්ඛපපට්චිත්තා සිමා සමානස්සංවාසා වෙව එකුපොසථා ව, අයං පත එතෙසං නදී ආදිතං අනන්තායෙව ලබන්ති න බති තස්මා තදියං වා ජාතස්සෙර වා යත්තකං පදෙසං පතතිවස්ස කාලෙ වතුසු මාසෙසු උදකං ඔත්ථති සමුදෙද්ධා යස්මිං පදෙසෙ පතතිවිවිසො ඔසරිත්වා සණ්ඨහන්ති තතො පට්ඨාය කපටියභුමි තත්ථ ඔත්වා උපොසථාදිකමමං කාතුං වට්ටති, දුබ්බුඝිකාලෙ වා ගිණෙත වා නදීජාතස්සෙරසු සුකෙතසුපි සා එව කපටියභුමි, සෙව පත සුකෙත ජාතස්සෙර වාසිං වා බණ්ණති වපසං වා කුරොත්ති තං ධාතං ගාමිකෙතතං නොති, යා පනෙසා කපටියභුමිති වුත්තා තතො බති උදකුක්ඛපසිමා න ගච්ඡති, අනන්තායෙව ගච්ඡති, තස්මා තෙසං අනන්තා පටිසප්පිතතෙතො පට්ඨාය සම

නතා උදකුකෙකපපරිවේන්ද්‍ය කාතබ්බො. සභෙව පන චෙ සබ්බා විසුං උපොසථාදිකමිං කරොන්ති වින්තං උදකුකෙකපානං අනතරෙ අඤ්ඤා එකො උදකුකෙකපො උපචාරත්ථාය යපෙ තබ්බො, අයං හි සත්තබ්බන්තරසිමිං ච උදකුකෙකපසිමිං ච භික්ඛුතං සිතොකාසතො පටිථාය ලබ්බති, පරිවේන්දබ්බන්තරෙ භත්ථපාසං විජ්ඣති, සිතොපි පරිවේන්දතො බහි අඤ්ඤං තත්ත කංඥෙව පරිවේන්දං අතතික්කමිති, සිතොපි කමමං කොපෙති, ඉදං සබ්බඅට්ඨකථාසු සන්තිට්ඨානං; එවං අබ්බසිමා චෙදිතබ්බො.

ඉති ඉමං බ්බසිමාබ්බසිමාවසෙක දුට්ඨං. සිමං සන්ධායෙනං වුත්තං “නෙ ව ඛො භත්ථපාසං අවිජ්ඣිට්ඨා එකච්ඡායං සිතා”ති. තෙසු වතුසු භික්ඛුසු එකසිමායං භත්ථපාසං අවිජ්ඣිට්ඨා සිතෙකෙව වෙතං සබ්බස්ස උපොසථකමමං පත්තකල්ලං නාම හොති න ඉත රථා, යථාහ:- “අනුජානාමි භික්ඛවෙ වතුත්තං පාතිමොක්ඛං උද්දිසිතුං”ති.

“සභාගාපතනිඥො ව න විජ්ජන්ති”ති එත්ථ යං සබ්බො සබ්බො විකාලභොජනාදිනා සභාගවත්තනා ලහුකාපතනිං ආප ජ්ජති එවරුපා වත්තසභාගා සභාගාති වුවිති, විකාලභොජන පාවට්ඨා ආපන්නං පන ආපතතිසභාගං අතතිරිත්තභොජන පාවට්ඨා ආපන්නස්ස සන්තිකෙ දෙසෙකුං වට්ටති. සභාගාපතනියං පන සති තෙති භික්ඛුහි එකො භික්ඛු සාමින්නා ආවාසං සජ්ජකං පාභෙතබ්බො “භව්ජාවුසො නං ආපතනිං පටිකඨිති, ආභව්ජා මයං නෙ සන්තිකෙ ආපතනිං පටිකඨිස්සාමි”ති. එවං වෙතං ලහෙථ ඉවෙව තං කුසලං නො චෙ ලහෙථ ව්‍යතෙන්න භික්ඛුනා පටි බලෙත සබ්බො ඤාපෙතබ්බො: “සුණාතු මෙ භගෙන සබ්බො අයං සබ්බො සබ්බො සභාගං ආපතනිං ආපතනි, සද්ද අඤ්ඤං භික්ඛුං සුඛං අනාපතනිකං පසසිස්සති නද්ද නස්ස සන්තිකෙ නං ආප තනිං පටිකඨිස්සති”ති වති, උපොසථො කාතබ්බො. සභෙව පන වෙමතිකො හොති “සුණාතු මෙ භගෙන සංඝො අයං සබ්බො සංඝො සභාගාය ආපතනියා වෙමතිකො සද්ද නිවෙබ්බතිකො භවිස්සති නද්ද නං ආපතනිං පටිකඨිස්සති”ති වති, උපො සථො කාතබ්බො. සභෙව පනෙත්ථ කොචි තං සභාගං ආපතනිං දෙසෙකුං වට්ටතිති මඤ්ඤමිනො එකස්ස සන්තිකෙ දෙසෙති, දෙසිතා සුදෙසිතාව; අඤ්ඤං පන දෙසනාපට්ටයා දෙසකො, පටිග්ගහණපට්ටියා පටිග්ගාහකො වාති උගොපි දුක්ඛටං ආප ජ්ජන්ති, තං නානාවත්තකං හොති; තස්මා අඤ්ඤමඤ්ඤං දෙසෙ

තබ්බං, එතත වතා තෙ තිරාපතතිකා ගොතති, තෙසං සන්තිකො සෙසෙති සභාගාපතතියො දෙසෙතබ්බා වා ආරොචෙතබ්බා වා; සචෙ තෙ එවං අකත්වා උපොසථං කරොන්ති “පාටිසුඛං ආස සවගෙහා ආරොචෙථා”ති ආදිනා නයෙන සාපතතිකස්ස උපොසථකරණේ පඤ්ඤතතං දුක්ඛං ආපජ්ජන්ති. සචෙ සබ්බො සංඝො සභාගාපතතියා සති චුත්තවිධිං අකත්වා උපොසථං කරොති චුත්තනගෙතෙව සබ්බො සංඝො ආපතතිං ආපජ්ජති, තස්මා සභාගාපතතියා සති සංඝස්ස පත්තකලලං නාම න ගොති තෙත චුත්තං. “සභාගාපතතියො ව න විජ්ජන්ති”ති එතාසුති සභාගාපතතිසු අවිජ්ජමානාසුපි මිසභාගාපතතිසු විජ්ජමානාසුපි පත්තකලලං ගොති යෙව.

“විජ්ජනියා ව පුග්ගලා නාසමිං න ගොන්ති”ති “න භික්ඛු වෙ සග්ගවර්ධාය පටිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිනබ්බං”ති වචන තො ගතවෙය්, “න භික්ඛු වෙ භික්ඛුනියා නිසින්නපටිසාය පාතිමොක්ඛං උද්දිසිනබ්බං”ති ආදිනා නයෙන චුත්තා භික්ඛුනී, භික්ඛුමානා, සාමණේරො, සාමණේරී, සික්ඛං පච්චක්ඛාතකො, අන්තිමවජ්ඣං අජ්ඣාපන්නකො, ආපතතියා අදස්සනෙ උක්ඛිත්තකො, ආපතතියා අපට්ඨකමෙම උක්ඛිත්තකො, පාටිකාය දිසියා අපට්ඨිකස්සගෙම උක්ඛිත්තකො, පණ්ණිකො, ථෙරසංචාරා සකො, තිස්සපක්කන්තකො, තිරච්ඡානගතො, මාතුඤාතකො, පිතුඤාතකො, අරහන්තඤාතකො, භික්ඛුනීදුසකො, සබ්බ භෙදකො, ලොගිකුප්පාදකො, උගතොබ්‍යඤ්ඤාතකොති ඉමෙ විසති වාති එකවිසති පුග්ගලා විජ්ජනියා නාම: තෙ හත්ථාසතො බතිකරණවසෙත විජ්ජතබ්බා. එතෙසු හි තිවිධෙ උක්ඛිත්තකෙ සති උපොසථං කරොන්තො සබ්බො පාචතතියං ආපජ්ජති, ඔසෙසසු දුක්ඛං; එත්ථ ව තිරච්ඡානගතොති යස්ස උපසම්පදා පටික්ඛිත්තා, මික්ඛිකාදයො පත අබ්බොහාරිකා; තිස්සියා ගත ධෙතෙව සංගහිතා; එතෙපි හි විජ්ජනියා, එවං පත්තකලලං ඉමෙහි වතුති අබ්බතති සංගහිතන්ති වෙදිතබ්බං.

“සංඝො උපොසථං කිරෙය්වා”ති ඉමිනා යෙ තෙ අප රෙපි තයො උපොසථා සබ්බෙ උපොසථො ගණේ උපොසථො පුග්ගලෙ උපොසථොති එවං කාරකවසෙන තයො උපෙසථා චුත්තා, තෙසු ඉතරෙ වෙ පටික්ඛිපිත්වා සබ්බෙ උපොසථමෙව දිපෙති. “පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙය්වා”ති ඉමිනා යෙ තෙ අප රෙපි තයො උපොසථා සුත්තද්වයො පාරිසුඛිඋපොසථො අති

යන උපොසථොති එවං කතතබ්බාකාරවසෙක තයො උපොසථා
වුත්තා, තෙසු ඉහරෙ වෙ පටික්ඛිනියා සුත්තදුග්ගෙපමෙව දීපෙති.

සුත්තදුග්ගෙසා නාම පාතිමොක්ඛදුග්ගෙසා වුවවති, සො
දුට්ඨො: ඔවාදපාතිමොක්ඛදුග්ගෙසා ව ආණ්පාතිමොක්ඛදුග්ගෙසා
වාති. තත් "බ්‍රහ්මි පරමං නිපපා නිතික්ඛා" = පෙ = සබ්බපා
සංසාරං අභරණං = පෙ = අනුපමාදො"ති ආදිනා තයෙත
වුත්තා තිස්සො ගාථා ඔවාදපාතිමොක්ඛං නාම, තං බුඩ්ධා එව උද්දී
සනති හ සාවකා; 'සුණංසු මෙ භගවත සංඝො"ති ආදිනා
තයෙත වුත්තං ආණ්පාතිමොක්ඛං නාම, තං සාවකා එව උද්දී
සනති; ත බුඩ්ධා; ඉදමෙව ව ඉමිත්ථිං අතෙ පාතිමොක්ඛනති අධි
පෙපහං. යෙ පත ඉතරෙ වෙ උපොසථා තෙසු පාරිසුඛිඋපො
සථො තාව අසෙසෙසං ව සනතිකෙ අසෙසමෙසෙසං ව ආරොවත
වසෙක දුට්ඨො, තත් ස්වායං අසෙසෙසං සනතිකෙ කරියති
සෙසි පවාරිතානං ව අපවාරිතානං ව සනතිකෙ කරණවසෙක
දුට්ඨො, තත් මහාපවාරණං පවාරිතානං සනතිකෙ පටිඡික්ඛාය
උපගතෙත වා අනුපගතෙත වා ඡිත්තවසෙක වා, වාගුමාසිති
යමපත පවාරිතානං සනතිකෙ පුරිමික්ඛාය උපගතෙත වා අනුප
ගතෙත වා ඡිත්තවසෙක වා කායසාමිග්ගිං දුට්ඨා, "පටිසුඛො
අහං භගවත පටිසුඛොති මං බාරෙථා"ති තික්ඛත්තං වතා පාරි
සුඛිඋපොසථො කාතබ්බො, ධරෙතා පත පවාරණදිවසං අසෙසෙ
සමිං කාලෙ ආවාසිකෙති උද්ධමිකෙත පාතිමොක්ඛෙ අවුක්ඛිතාය
වා එකවතාය වුක්ඛිතාය වා සබ්බාය වා වුච්ඡිතාය පරිසාය යෙ
අසෙසෙසං සමසමා වා ථොකතරා වා ආගච්ඡන්ති තෙති තෙසං
සනතිකෙ වුත්තතයෙතෙව පාරිසුඛි ආරොවෙතබ්බො යො පතායං
අසෙසමෙසෙසං ආරොවතවසෙක කරියන්ති සො සුත්තං ධරෙතා
ව අවධිපෙතා ව කරණවසෙක දුට්ඨො, තත් යමිං ආව සෙ
තයො භික්ඛු විහරන්ති තෙසු උපොසථදිවසෙක සනතිපතිතෙසු
එකෙත භික්ඛුනා "සුණංසු මෙ ආසංඝොනා අරුපොස ථා
වාගුදුග්ගො"ති වා 'පණ්ණරෙසො'ති වා වතා, 'සද්දසංඝොනානං
පතතභිලලං මහං අසෙසමෙසෙසං පාටිසුඛිඋපොසථං කරෙ
ශ්‍යාමා"ති සුත්තං ධරිතාය ධරිතාය ථරෙත භික්ඛුනා එකං උත්ත
රාසමිගං කරිතා උත්තවුක්ඛං නිසිදිතා අසෙසෙසං පගගතෙතා,
"පටිසුඛො අහං ආවුසො පටිසුඛොති මං බාරෙථා"ති
තික්ඛත්තං, වත්තබ්බො, ඉතරෙති භගවතෙ වතා එවමෙව
වත්තබ්බො, එව සුත්තං ධරෙතා කාතබ්බො; යත් පත වෙ භික්ඛු
විහරන්ති තෙසු සුත්තං අධරෙතා වුත්තතයෙතෙව පාරිසුඛි
ආරොවෙතබ්බොති අයං පාරිසුඛිඋපොසථො.

සචෙ පත එකොව හිකු තොති සබ්බං පුබ්බකරණීයං කතා අසෙසෙසං අනාගමිනං සැනා “අජ්ජ මෙ උපොසථො වාතුද්දසො”ති වා ‘පණ්ණරසො’ති වා වතා අධිවිභාමීති වත්තබ්බං, අයං අධිවිභානුපොසථොති එවං කත්තබ්බාකාරවසෙන තයො උපොසථො වෙදිතබ්බො, එත්තාවතා තව උපොසථො දිපිතා තොනති; තෙසු දිවසවසෙන පණ්ණරසිකො, කාරකවසෙන සංක්ඛුපොසථො, කත්තබ්බාකාරවසෙන සුත්තුද්දසොති එවං තිලකබණ්ඩපභොතා උපොසථො ඉධ නිද්දිවිභාති වෙදිතබ්බො; තස්මිං පචත්ත මාතෙ උපොසථං අකතා තදනුපොසථෙ අසෙසං අභිකුක්කං නාතාසංවාසකෙති වා සභිකුක්කං ආවාසං අනාවාසං වා වාසන්තො අසෙසු සභෙසන අසෙසු අන්තරායා ගච්ඡන්තස්ස දුක්ඛං තොති. “කිං සංසසං පුබ්බකිව්වං”ති “සභෙසං උපොසථං කෙරෙයා”ති එවං උපොසථකරණසම්බන්ධෙන වුත්තස්ස සබ්බස්ස උපොසථෙ කත්තබ්බෙ යං තං “අනුජානාමි හිකුඤ්චෙ උපොසථාශාරං සම්මජ්ඣං”ති ආදිතා නයෙන පාළියං ආගතං අවස්ථාප්තං ව.—

“සම්මජ්ජති පදිසො ව උදකං ආසනෙන ව
උපොසථස්ස එනාති පුබ්බකරණනති වුච්චති.
ජ්ජපාරිසුඛි උතුක්කානං හිකුඤ්ඤා ව ඔවාදෙ
උපොසථස්ස එනාති පුබ්බකිව්වනති වුච්චති”ති.

එවං විහි නාමෙහි තව්විධං පුබ්බකිව්වං දසසිතං, කිං තං කතනති පුච්ඡති, නහි තං අකතා උපොසථං කාතුං චිට්ඨති; තස්මා ථෙරෙන ආණ්ඩෙන අභිලානෙන හිකුක්කා උපොසථො ශාරං සම්මජ්ජිතබ්බං, පානියං පරිභොජනියං උපවිභිජෙතබ්බං, ආසනං පසෙසුපෙතබ්බං, පදිසො කාතබ්බො, අකරොත්තො දුක්ඛං ආපජ්ජති, ථෙරෙනපි පතිරූපං සැනා ආණ්ඩෙතබ්බං.

“ජ්ජපාරිසුඛි”ති එත්ත උපොසථකරණන්තං සනතිපතිතෙ සභෙසං ඛති උපොසථං කතා ආගතෙන සනතිපතිතවිභානං ගතවා කායසාමග්ගිං අදෙනෙන ජ්ජෙ දුතබ්බො; යොපි හිලානො වා තොති කිව්වපසුතො වා, තෙනාපි පාරිසුඛිං දෙනෙන ජ්ජෙපි දුතබ්බො; කථං දුතබ්බො? එකස්ස හිකුක්කො සනතිකෙ “ජ්ජං ඔමමි, ජ්ජං මෙ ඝර, ජ්ජං මෙ ආරොවෙහි”ති අයමන්තො කායෙන වා වාචාය වා උගගෙන වා විසෙසුපෙතබ්බො, එවං දිනො තොති ජ්ජෙ; අකතුපොසථෙන

පන ගිලානෙත වා කිව්වපසුනෙත වා පාරිසුඛි දතබ්බො, කපං දතබ්බො? එකඟ්‍ය භික්‍ෂුනො සන්තිනෙ “පාරිසුඛිං දමමි, පාරිසුඛිං මෙ හර, පාරිසුඛිං මෙ ආරොචෙති”ති අයමිනො කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා විඤ්ඤපෙතබ්බො, එවං දින්නා හොති පාරිසුඛි; තමාන දෙනෙතන ඡන්දපි දතබ්බො, වුත්තං හෙතං භගවතා: “අනුජානාමි භික්‍ෂුවෙ නාදහුපොසමෙ පාරිසුඛිං දෙනෙතන ඡන්දපි දතුං සන්ති සම්මසං කාරණං”ති තත්ථ පාරිසුඛිදුතං සම්මසංපි අත්තනොපි උපොසථකරණං සමාපාදෙති, ත අවසෙසං සම්මසංවිච්චං; ඡන්දදුතං සම්මසංව උපොසථකරණං සංසංසංවිච්චං ව සමාපාදෙති, අත්තනා පන උපොසමො අකතොසෙව හොති; තඤ්චා පාරිසුඛිං දෙනෙතන ඡන්දපි දතබ්බො; පුබ්බෙ වුත්තං පන සුඛික ඡන්දං වා ඉමං වා ඡන්දපාරිසුඛිං එකෙන බහුත්තමපි ආහරිතුං වට්ටති. සමෙ පන සො අනතරාමසගෙ අඤ්ඤං භික්‍ෂුං පසස්සිවා යෙසං තෙන ඡන්දං වා පාරිසුඛි වා ගතිතා, තෙසඤ්ච අත්තනො ව ඡන්දපාරිසුඛිං දෙති, තස්සෙව ආගච්ඡති; ඉතරා පන බිලාළසම්බලික ඡන්දපාරිසුඛිනාම හොති, සා න ආගච්ඡති; තස්මා සයමෙව සන්තිපතිතව්‍යානං ගන්තො ආරොචෙතබ්බො. සමෙ පන සඤ්චිව ඡන්දං නාරොචෙති දුක්ඛං ආපජ්ජති, ඡන්දපාරිසුඛි පන තස්මිං හත්ථපාසං උපගත මිත්තෙයෙව ආගතා හොති.

“උතුක්ඛානං” ති මෙමන්තාදිතං තිත්තං උතුතං එත්තකං අතිත්තන්තං එත්තකං අවසිංසන්ති එවං උතුආචික්ඛන්තං.

“භික්‍ෂුගණනා” ති එත්තකා භික්‍ෂු උපොසථගෙහ සන්ති පතිතාති භික්‍ෂුතං ගණනා, ඉදමපි හි උභයං කත්තිව උපොසමො කාතබ්බො.

“ඔවාදෙ” ති භික්‍ෂුතොවාදෙ, තති භික්‍ෂුනීති යාවිතං ඔවාදං අත්තරොචෙත්වා උපොසථං කාතුං වට්ටති. භික්‍ෂුනීයො භිසෙව උපොසමොති ආගන්ත්වා අයං උපොසමො වාතුද්දසො පණණ්රසොති පුච්ඡිත්වා පුත උපොසථදිවසෙ ආගන්ත්වා “භික්‍ෂුනී සංකො අය්‍ය භික්‍ෂු සංඝස්ස පාදෙ චන්දති, ඔවාදුපසම්බමනඤ්ච යාවති, ලහතු කිර අය්‍ය භික්‍ෂුනීසංකො ඔවාදුපසම්බමනං”ති එවං ඔවාදං යාවන්ති, තං රූපෙත්වා බාලගිලානගමීයෙ අඤ්ඤා සමෙපි ආරඤ්ඤානො හොති අපට්ඨගහෙතුං න ලහති, තස්මා යෙන යො පට්ඨගහිතො තෙන භික්‍ෂුනා උපොසථගෙහ පාති මොක්‍ෂාද්දෙසකො භික්‍ෂු එවං වත්තබ්බො: “භික්‍ෂුනීසංකො

හතෙහි භික්ෂුසංඝස්ස පාදෙව්‍යදානි, ඔවාදුපසංඛිතමනංච සාවනි
 ලභතු කීර් හතෙහි භික්ෂුනිසංඝො ඔවාදුපසංඛිතමනං” යි පාති
 මොක්ඛිඥෙදසකෙන වත්තබ්බං: “අපි කොටි භික්ෂු භික්ෂුනො
 වාදකො සම්මතො” යි, සචෙ හොති කොටි භික්ෂු භික්ෂුනො
 වාදකො සම්මතො තතො, තෙන සො වත්තබ්බො: “ඉත්තනාමො
 භික්ෂු භික්ෂුනොවාදකො සම්මතො, තං භික්ෂුනිසංඝො උප
 සංඛිතමතු” යි. සචෙ නපි තතො තෙන පුච්ඡිතබ්බො: “කො
 ආයස්ස උසස්සති භික්ෂුනියො ඔවදිතුං” යි. සචෙ කොටි උසස්
 හති සොපි ව අට්ඨති අසංඛිතසම්පන්නාගතො, තං තත්ථෙව සම්ම
 ත්තිවා ඕවාදුපටිග්ගාගතො වත්තබ්බො: “ඉත්තනාමො භික්ෂු
 භික්ෂුනොවාදකො සම්මතො, තං භික්ෂුනිසංඝො උපසංඛිතමතු” යි.
 සචෙ පන කොටි න උසස්සති පාතිමොක්ඛිඥෙදසකෙන වත්තබ්බො:
 ‘නපි කොටි භික්ෂු භික්ෂුනොවාදකො සම්මතො, පාසාදිකෙන
 භික්ෂුනිසංඝො සම්පාදෙතු’ යි එතතාවතා හි සිකිකාත්තස්සංග
 තිතං සකලසංඝං ආරොචිතං හොති තෙන භික්ෂුතා සාධුති
 සම්පට්ඨතිවා පාටිපදදිවසෙ භික්ෂුනිනං ආරොචෙතබ්බං, භික්ෂුනි
 සංඝෙනපි තා භික්ෂුනියො පෙසෙතබ්බො: “ගච්ඡ්ථ අය්‍යා පුච්ඡ්ථ
 කිං අය්‍ය ලභති භික්ෂුනිසංඝො ඔවාදුපසංඛිතං” ත. තාහි සාධු
 අය්‍යාති සම්පට්ඨතිවා තං භික්ෂුං උපසංඛිතමතිවා එවං වත්තබ්බං
 “කිං අය්‍ය ලභති භික්ෂුනිසංඝො ඔවාදුපසංඛිතං” යි. තෙන
 වත්තබ්බං “නපි කොටි භික්ෂු භික්ෂුනොවාදකො සම්මතො
 පාසාදිකෙන භික්ෂුනිසංඝො සම්පාදෙතු” යි. තාහි සාධු අය්‍යාති
 සම්පට්ඨතිතබ්බං, ඉදංඤ්ච එකතො ආගතාතං විතතං තිත්තං වා
 වසෙත වුත්තං, තාසු පන එකාය භික්ෂුනියා වත්තබ්බං චෙව
 සම්පට්ඨතිතබ්බං ව, ඉන්ධං භස්සා සභාසිකා, සචෙ පන භික්ෂු
 සංඝො වා භික්ෂුනිසංඝො වා න පුරති උභතොපි වා ගණිතත
 මෙව පුග්ගලමතතං වා හොති, තත්‍රායං වචනකතමො:—

“භික්ෂුනියො අය්‍ය භික්ෂුසංඝස්ස පාදෙ ව්‍යදානි, ඔවාදුප
 සංඛිතමඤ්ච යාවන්ති, ලභතු කීර් අය්‍ය භික්ෂුනියො ඔවාදුප
 සංඛිතමනං” යි

“අහං අය්‍ය භික්ෂුසංඝස්ස පාදෙ ව්‍යදමි, ඔවාදුපසංඛිතමඤ්ච
 යාවාමි, ලභාමිහං අය්‍ය ඔවාදුපසංඛිතමනං” යි.

“භික්ෂුනිසංඝො අය්‍යා අය්‍යාතං පාදෙ ව්‍යදති, ඔවාදුපසංඛි
 තං ව යාවති, ලභතු කීර් අය්‍යා භික්ෂුනිසංඝො ඔවාදුප
 සංඛිතමනං” යි.

හික්කුනිසො අයා අයානං පාදෙ වන්දනාමි ඔවාදුපසංකමි නඤ්ච යාවනාමි ලහනතු කිර අයා හික්කුනිසො ඔවාදුපසංකමි නනති.

අහං අයා අයානං පාදෙ වන්දමි ඔවාදුපසංකමිනඤ්ච යාවාමි ලහාමහං අයා ඔවාදුපසංකමිනනති.

හික්කුනිසංඝො අයා අයාසාම පාදෙ වන්දාමි ඔවාදුපසංකමිනඤ්ච යාවති ලහතු කිර අයා හික්කුනිසංඝො ඔවාදුපසංකමි නනති.

හික්කුනිසො අයා අයාසාම පාදෙ වන්දනාමි ඔවාදුපසංකමනං ව යාවනාමි ලහනතු කිර අයා හික්කුනිසො ඔවාදුපසංකමිනනති.

අහං අයා අයාසාම පාදෙ වන්දමි ඔවාදුපසංකමිනඤ්ච යාවාමි ලහාමහං අයා ඔවාදුපසංකමිනනති.

තෙතාපි හික්කුනා උපපාසකාලෙ එවං වත්තබ්බං “හික්කුනිසො හතොත හික්කුසංඝස්ස පාදෙ වන්දනාමි, ඔවාදුපසංකමිනඤ්ච යාවනාමි, ලහනතු කිර හතොත හික්කුනිසො ඔවාදුපසංකමිනනති; හික්කුනි හතොත හික්කුසංඝස්ස පාදෙ වන්දනාමි, ඔවාදුපසංකමිනව යාවති, ලහතු කිර හතොත හික්කුනි ඔවාදුපසංකමිනනති; හික්කුනි සංඝො හතොත-හික්කුනිසො හතොත-හික්කුනි හතොත-ආරාමනානං පාදෙ වන්දනාමි— වන්දනාමි— වන්දනාමි— ඔවාදුපසංකමිනව යාවති- යාවනාමි- යාවති- ලහතු කිර හතොත හික්කුනිසංඝො- ලහනතු කිර හතොත හික්කුනිසො- ලහතු කිර හතොත හික්කුනි ඔවාදුපසංකමිනං”ති. උපපාසකාලෙපි පාතිමොක්ඛද්දෙසකෙන වා ඤාතනිකපකෙන වා ඉතරෙත වා හික්කුනා සපෙ සමමතො හික්කු අත්ථි පුරිමනසෙතෙව “තං හික්කුනිසංඝො- තං හික්කුනිසො-තං හික්කුනි- උපසංකමතු- උපසංකමිනතු- උපසංකමි තු”ති වත්තබ්බං. සපෙ තත්ථි “පාසාදිකෙන හික්කුනිසංඝො- හික්කුනිසො-හික්කුනි සමපාදෙතු-සමපාදෙනතු-සමපාදෙනතු”ති වත්තබ්බං ඔවාදුපටිඤාහකෙන. පාටිපදෙ තං පට්ඨානගිනා තපෙව වත්තබ්බං, අයමෙත්ථ සංඛෙපවිතිවජයො; එවං හික්කුනිහි යාවනං ඔමාදං ආරොපෙතාම උපපාසකො නාතබ්බො, තෙන වුත්තං:—

“ජන්දපාටිසුඞ්ඤි උතුක්ඛානං හික්කුසංඝො ව ඔවාදෙ, උපපාසකං එනාති සුඛබ්බිවට්ඨනාමි වුට්ඨනාමි”ති.

“පාරිසුඛිං ආයඤ්ඤාං ආරොචෙථා” ති අත්තනො පරිසුඛිභාවං ආරොචෙථ. “පාතිමොක්ඛං උද්දිසිංයාමි” ති ඉදං පාරිසුඛි ආරොචනං කාරණවචනං, “න භික්ඛුචෙ සාප නතිනෙති පාතිමොක්ඛං භසානබ්බං, භො සුඤ්ඤාං ආපත්ති දුක්ඛමසසා”ති. වචනනො අපරිසුඛෙහි පාතිමොක්ඛං භොතුං න වට්ඨති, තෙන වුත්තං: “පාරිසුඛිං ආයඤ්ඤාං ආරොචෙථ, පාතිමොක්ඛං උද්දිසිංයාමි”ති. එත්ථ සියා: “සංඝො උපෙසාසථං කරොග්ග පාතිමොක්ඛං උද්දිසෙග්ගා”ති වුත්තන්තා ඉධාපි පාති මොක්ඛං උද්දිසිංයාමි” ති. වත්තබ්බං. එවං හි සති සුඤ්ඤානං පරං සංකප්පිතං: වුච්චිතො වචනමත්තමෙවෙතං, න සංකප්පිතං, ලක්ඛණෙනා පන සමෙති, සංඝස්ස සාමග්ගිකා ගණස්ස සාමග්ගිකා පුග්ගලස්ස උද්දෙසා සංඝස්ස උද්දිථං භොති පාතිමොක්ඛන්ති ඉදං භෙත්ථ ලක්ඛණං, තස්මා “පාතිමොක්ඛං උද්දිසිංයාමි”ති ඉද මෙවෙත්ථ චිත්තබ්බං.

“නං සබ්බෙව සත්තා සාධුසං සුඤ්ඤාම මනසිකරොමා”, ති-“නං”ති පාතිමොක්ඛං, “සබ්බෙව සත්තා”ති ගාවචිකා තස්සා පරිසාය ථෙරා ව නවා ව මජ්ඣිමා ව. “සාධුතං සුඤ්ඤාමා”ති අභිකඤ්ඤා මනසි කර්මා සොත්ථාරවසෙත සබ්බ වෙතස්ස සම්මතාහරාම. “මනසි කරොමා”ති එකගචිත්තා හුත්වා විනෙත ථපයාම; එත්ථ ව තිඤ්ඤාපි “පාතිමොක්ඛං උද්දිසිංයාමි” ති වුත්තන්තා සුඤ්ඤාම මනසි කරොමාති වත්තුං සුත්තං වීර්ඪියාති, “සංඝො උපෙසාසථං කරොග්ගා”ති ඉමිනා පන න සමෙති, සමග්ගස්ස හි සංඝස්සෙතං උපෙසාසථකරණං, පාතිමො ක්ඛුද්දෙසෙතො ව සංඝපරිශාපෙනා ව; ඉච්චස්ස සංඝපරිශා පනන්තා “සුඤ්ඤාම මනසි කරොමාති වත්තුං සුත්තං. ඉදති යං වුත්තං “පාරිසුඛිං ආයඤ්ඤාං ආරොචෙථා” ති තත්ථ යථා පාරිසුඛිආරොචනං භොති තං දස්සෙතුං “ගස්ස සියා ආපත්ති සො ආවිකරොග්ගා” ති අංභ.

තත්ථ “ගස්ස සියා”ති ගස්ස ඡත්තං ආකාරං අඤ්ඤාන රෙන ආකාරෙන ආපත්තා අපත්ති භවෙග්ගා; අපත්තිං හි ආප ජ්ඣෙනා අලජ්ජිතා, අඤ්ඤාණතා, කුක්ඛාදිපකතතා, අභප්පියෙ කප්පියඤ්ඤා, කප්පියෙ අකප්පියඤ්ඤා, සතිසම්මාසාති ඉමෙහි ඡත්තාකරෙහි ආපජ්ජති.

කථං අලජ්ජිතාය ආපජ්ජති? අභප්පියභාවං ජානන්තාභොව මුද්දිත්වා විතික්ඛමං කරොති, වුත්තමපි වෙතං “සඤ්චිච්ච ආපත්තිං ආපජ්ජති, අපත්තිං පරිගුහති, අනභිගමිනඤ්ඤා ගට්ඨති, එදිසො වුච්චති අලජ්ජිපුග්ගලො”ති.

කර්ම අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති? අඤ්ඤාණප්‍රයෝගොති මහේෂ්වරො. කතං කතං කතං කතං. අජානනිකා අකතං කතං. කරොති කතං. පිරාභවති, එවං අඤ්ඤාණතාය ආපජ්ජති.

කර්ම කුසලාචාරකතාය ආපජ්ජති? කප්පියාකප්පියං නිකායා කුසලාචාර උපපන්න විනයධරං පුළුච්ඡා කප්පියං. චෙ කතං. සියං අකප්පියං. චෙ න කතං. අයං පන වට්ඨති. මද්දා. විනිකමති. චෙ, එවං කුසලාචාරකතාය ආපජ්ජති.

කර්ම අකප්පියෙ කප්පියඤ්ඤාතාය ආපජ්ජති? අව්ච්ඡංසං සුකර්මංසනති බාදති, විකාලෙ කාලඤ්ඤාය භුඤ්ජති. එවං අකප්පියෙ කප්පියඤ්ඤාතාය ආපජ්ජති.

කර්ම කප්පියෙ අකප්පියඤ්ඤාතාය ආපජ්ජති? සුකර්මංසං අව්ච්ඡංසනති බාදති, කාලෙ විකාලඤ්ඤාය භුඤ්ජති. එවං කප්පියෙ අකප්පියඤ්ඤාතාය ආපජ්ජති.

කර්ම සතිසමමාසං ආපජ්ජති? සතසංසාරං විවර්ථපවාසං දති සතිසමමාසං ආපජ්ජති.

ඉති ඉමං ජනනං ආකාරානං අඤ්ඤාතරෙහ ආකාරානං ආපන්නා; “සංසාරං සියං”ති සතතං ආපන්නිකං නිකං. අඤ්ඤාතරා ආපන්නි ථරණං වා මජ්ඣිමං වා නවකං වාති අපනං.

“සො ආවිකරෙණං”ති සො තං ආපනං. ඉදංසං වා පකාසෙත්තු වාති වුත්තං. “අභිනිසං ආපනිසං”ති යං පන එවං අපනං වා, ආපනං ආපජ්ජති. ව පුන වුට්ඨිතං වා, ඉදංසං වා, අපනං වා ආපනං, නිකං සං ආපනං අභිනිසං භවති; එවං අපනං ආපනං. තුණ්හි භවිතං. “තුණ්හිභවෙන භවං පනාසංඝිකං පටිසුඛං භවදිසං”ති තුණ්හිභවෙනාපි හි කාරණං අතං අයං. පන පටිසුඛං ඉවෙව ජාතිකං. “සො භවං පන පටිසුඛං භවදිසං භවදිසං. භවති”ති යං එතෙතෙතං පුට්ඨං. බාහු රෙණං යං එතෙතෙතං පටිසුඛං. මං එතෙතෙතං භවති. බාහු රෙණං නි වුත්තං. භවති. “එවංසං. එවංසං. පටිසුඛං භවදිසං. අනුභවිතං. භවති”ති එතෙතෙතං. තාව ආවර්තං එවං වදනං. “එවංසං. ඉමං. හිකුපට්ඨං. යදං. “සංසාරං සියං ආපනං. සො ආවිකරෙණං අපනං. ආපනං. තුණ්හිභවෙන භවං පනාසංඝිකං

පරිපූර්ණ වෙදිකාමී”ති තිබෙනතුටු අනුභවිතං. නං එකමෙකෙනෙ මං එස පුළුන්ති එවං. ජාතිකබලං හොතිති අපොථාති. න නං යුජ්ජති. කසමා? අත්ඛාසඤ්ඤානෙදානං; අනුභාවණං හි නාම අත්තො ව ඛාසඤ්ඤානො ව අභිනතං හොති, “දුතියමපි එතමත්තං වදමි”ති ආදිපු වීරං. “යසං සියා”ති ආදි වචනත්තං. පත අත්තොපි ඛාසඤ්ඤානොපි හිනතං, තෙන තසං අනුභාවණත්තං න යුජ්ජති, යදි වෙතං යාවතතියානුභාවණං සියා නිදනුදෙදසෙ අනිට්ඨිකොපි ආපත්ති සියා, නම් යුත්තං අනාපත්ති කෙතෙතන ආපත්තිං ආපජ්ජිතුං. අපරෙ අනුභාවිතනම් පදසං අනුභාවෙනබ්බනම් අත්තං විකප්පෙතො ‘යාව තතිං’නම් ඉදං උපරි උදෙදසාවසානෙ “කවිට්ඨ පරිපූර්ණා තතියමපි පුළුන්මි”ති එතං සංකාය වුත්තනම් ආහු. තමපි න යුජ්ජති, කසමා? අත්ත යුත්තතිතං අභාවතො: ඉදං හි පදං කෙවි අනුභාවිතනම් සර්කායෙනම්, කෙවි අනුභාවිතනම්, නං උභයථාපි අභිතකාලමෙව දිපෙති, න අයාගතං, යදි වසං අයං අපොථා සියා, අනුභාවිතං හෙසංතිති වමදයා, එවං තාව අත්තොභාවතො න යුජ්ජති, යදි වෙතං උදෙදසාවසානෙ වචනං සංකාය වුත්තං සියා, න ආවිකරිකාමී ති විත්තං උපපාදෙතකසං නිදනෙ සමෙත්තම් වුත්ත මුසාවාදෙ න සියා, කසමා: ‘යාව නතිං අනුභාවිකමානො’ති වචනතො ‘යාව නතිං’නම් ඉදං වචනමෙව නිරුත්තං සියා, කසමා? නිදනුදෙදසෙ යාවතතියානුභාවණසං අභාවතොති එවං යුත්තභාවතො තමපි න යුජ්ජති යාව තතිං අනුභාවිතං හොති’ ති ඉදං පත උක්කණ්ටවනමිත්තං, තෙන ඉමමත්තං දසසංති ඉදං පාතිමොක්ඛං නාම යාවතතිං අනුභාවිතයම් තසමි යාවතතිං අනුභාවිතමානෙ යො සරමානො සන්තිං ආපත්තිං නාචිකප්පොති තසං යාවතතියානුභාවණාවසානෙ සමප්පාතමුසා වාදෙ හොති, තදෙතං යථා අනුභාවිතං යාවතතිං අනුභාවිතං නාම හොති තං දසසංතුං. “තත්තායසමෙත්ත පුළුන්මි”ති ආදි වුත්තං, තං පනෙතං පාරාජිකාදිතං අවසානෙ දිසංති න නිදනාවසානෙ, කිඤ්චොපි න දිසංති අපචො උදෙදසකාලෙ ආවිකතා හිසං ථාසු හොතිති වනො “උද්දිට්ඨං චො අයසමිත්තො නිදනං තත්තායසමෙත්ත පුළුන්මි” ති ආදිනා තෙසෙ වතතබ්බමෙව, එවං හි නිදනං පුඋද්දිට්ඨං හොති අඤ්ඤාතං දුඋද්දිට්ඨං, ඉමමෙ වරං සංකාය උපපාසර්තබ්බකෙ වුත්තං “යාවතතිං අනුභාවිතං හොතිති සකිමපි අනුභාවිතං හොති දුතියමපි අනුභාවිතං හොති තතියමපි අනුභාවිතං හොති” ති අයමෙත්ත අවරිතපරමපරාගතො විනිවිජ්ජො.

“සො පන ගිනු — පෙ:— සමපජානමුසාවාදස්ස හොති” යි සමපජානමුසාවාදෙ අස්ස හොති, තෙනස්ස දුක්ඛවාපනති හොති, සාව වො පන න මුසාවාදලක්ඛණික, සමපජානමුසාවාදෙ කිං හොති දුක්ඛවං හොති? යි ඉමිනා පන හභවෙන, චචතෙන චචවාසෙ අකිරිගසමුට්ඨානාපතති හොති? යි වෙදි තබො, වුත්තමි වෙතො:—

“අනාලපහනා මනුජෙන තෙන වී
වාවා ගිරංනොව පමර හණ්ණො
ආපජෙස්ස වාවසිකං න කාසිකං
පඤ්ඤා මෙසා ඤාසලෙහි විනානි” යි.

“අනනරාසිකො” යි විපට්ඨකාරවත්තභාස පාමොජ්ජාදි සමභවං නිවාසෙත්වා පඨමරුකිනාදිනං අධිගමාය අනනරාසකරො. “නසමා” යි යස්ම අයං අනාචිකරණසංඛාතො සමපජානමුසාවාදෙ අනනරාසිකො හොති, තස්මා “සරමානොනා” යි අනනති සන්ධිං ආපතති. ජානතෙනක. විසුඛාපෙකකුතා” යි වුට්ඨාභුකාමෙන විසුජ්ඣිතාමෙන “සන්ති ආපතති” යි ආපජ්ජිකා අවුට්ඨිතා ආපතති ‘ආවිකානබ්බා’ යි සංඝමජෙති වා ගණමජෙති වා එකපුගෙලෙ වා පකාසෙනබ්බා අනනමසො අනනනරාසාපි හිකුතො “අසං ආවුසො ඉත්ථනනාමං ආපතති. ආපතෙනා ඉතො වුට්ඨිතිත්වා නං ආපතති. පටිකුට්ඨිකාමි” යි චත්තබ්බං, සචෙපි වෙමතිතො හොති ‘අසං ආවුසො ඉත්ථනනාමං ආපතති’ යි වෙමතිතො යද නිබ්බමතිතො හවිංසාමි තද නං ආපතති පටිකුට්ඨිකාමි’ යි චත්තබ්බං. “ආවිකානා හිස්ස ඵාසු හොති” යි එත්ථ ආවිකානාති ආවිකානාය පකාසිතායාති අත්ථො, අලජ්ජිතාති ආදිසු පිය ඉදමපි කරණස්ස පටිච්ඡතවචනං, හි ඉති නිපාතමත්තං, අස්සා යි එත්ථ සිකුතො, ඵාසු හොති යි පඨමරුකිනාදිනං අධිගමාය ඵාසු හොති, අවිපට්ඨකාරමුලකානං පාමොජ්ජාදිනං වසෙන සුඛා පටිපද සමපජ්ජිතිති අත්ථො.

ඉති කබ්බාචිතරණ්ණො පානිමොක්ඛවණ්ණනාය
නිදනවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

ඉදති යදෙතං නිදනානනනරං ‘නත්ථිමෙ චන්තාපරා’ යි ආදි පාරාජිකකණ්ඩං. තත්ථ “නත්ථ” යි තස්මි. “පානිමොක්ඛං උද්දිසිංසාමි” යි එවං වුත්ත පානිමොක්ඛ “ඉමෙ” යි ඉදති

අයං සංවාසමනසොච්ච ඵෙතිනන්තා සංවාසජ්ඣානසො නාමි,
 භික්ඛු වංසාගණනාදිසො භි සප්ඛොපි භිරියභෙගදෙ ඉමස්මිං අජ්ඣා
 සංවාසොති ථෙවදිත්ථො. සිකං පච්චක්ඛාග න මං ගොථි
 ජානාතීති පුන ඵවං පටිපජ්ජනෙති ඵසෙව නසො ගො පන
 සං පඛර්ඪො විහාරං ගන්ත්වා සථාබ්බිඤ්ච චන්දනං සාදීයති
 ආසනෙන පටිඛාගති භික්ඛු වංසාති ගණනි උපපාසථාදිසු
 සන්දිස්සාති අයං ලිඛිතො ථෙව් සංවාසො ව ඵෙතිනන්තා උභය
 ඥානසො නාම, බුරුහිකෙඛපවසෙන කාසාසාති අපනෙත්වා
 අනුමිච්ඡන්තං අරුඛාපජ්ජිත්වා පුන නාති අච්ඡාදෙත්වා ඵවං පටි
 පජ්ජනෙති ඵසෙව නසො, අයං නිවිථොපි ඵෙය්සංවාසසො
 ඉධ අගිපපාසො ධපෙත්වා පන ඉමං නිවිධං:

“රාජ්‍ය බිහිකළ කනහාර රොග වෛදික සෙන වා,
 විවරාහ රණයා වා ලිඛිතං ආදියනීව සො.
 සංවාසං නාඛිවාසෙති සාව සො සුඛමානසො,
 ථෙසාසංවාසකො නාම නාව ථ සු න චිවෙති”ති.

යො පන උපසම්පන්නො තිත්ථියහාවං පඤ්ඤානො සං
 වා කුලවිවරාදිකං තිත්ථියලිඛිතං ආදියති තෙසං වා සන්තිතෙක
 පබ්බජති නගෙහා වා හුත්වා ආර්ථිකානං සන්තිකං ගන්තා
 තෙසං වතාහි ආදියති අයං තිත්ථියපකකන්තෙකා නාම, ධර්මෙ
 පන මනුස්සරාතිකං අවසෙසො සප්පඛාපි තිරව්ඤ්ඤානෙතො නාම,
 යොන මනුස්සරාතිකා රතෙත්ති සංඝෙ මනුස්සගුණෙතෙව
 සංවිච්ච ජීවිතා වොරොපිතා අයං මාතුකාතෙකා නාම, පිතුකා
 තෙක පි එසෙව නෙයා යොන අත්තමෙයා ගිහිලිච්චික ධිතොපි
 මනුස්සරාතිකො ඛිණ්ණෙවො සඤ්ඤිච්ච ජීවිතා වොරොපිතො
 අයං අරහත්තාකාතෙකා නාම, යො පන පකතත්තං භික්ඛුතීං
 තිණ්ණං මහොතං අඤ්ඤාතරස්මිං මෙයන දුෂෙති අයං භික්ඛුති
 දුෂෙකා නාම, යො දෙවදුෂෙත්තා විය සංසතං උදාමමං උබ්බිතයං
 කත්වා චතුසකං කමමානං අඤ්ඤාතරවසෙත සංඝං භික්ඛුති අයං
 සංඝභෙදෙකා නාම, යො දෙවදුෂෙත්තා විය දුට්ඨවිෂෙත්තන වධක
 විෂෙත්තන තපාගතස්ස ජීවමානකසරීරෙ බුද්ධනමික්ඛිකාය පිටත
 මත්තමි ලොභිතං උපපාදෙති අයං ලොභිතුපාදෙකා නාම
 යස්ස ඉපිනිමිතතුපාදනකමමෙතො ව පුරිස්නිමිතතුපාදන
 කමමෙතො ව උභයෙතො දුට්ඨමපි බ්‍යඤ්ඤමත්ති අයං උභයෙතො
 බ්‍යඤ්ඤෙතො නාම, ඉති ඉමෙ තෙරස පුගලො උපසම්පදා
 අවජ්ඣකා, ඉමෙ පන ධර්මො අඤ්ඤස්මිං උපසම්පදෙපඤ්ඤා
 සති උපසම්පදකමමං චත්තම්පත්තිවසෙත අක්ඛංගො ගොති.

කපං සුභතිසම්පන්නවිසෙසන අකුපං ගොති, වානුසංඝ පුනතල සුභතිතං අපරාමිසකාති පච්ඡා සුභතිථංකං වාති ඉමෙ තාව පඤ්ච සුභතිදෙසා, තත් අයං ඉත්තනාමොති උපසම්පද පෙඤ්ඤා අභිත්තනං චිත්ත අපරාමිසකං නාම, “සුඤ්ඤා මෙ හමෙතන සමෙකා”ති එත “සුඤ්ඤා මෙ හමෙතන”ති වචා ‘සමෙකා’ති අගතණං සබ්බඅපරාමිසකං නාම, ඉත්තනාමෙකා උපසම්පදපෙඤ්ඤාති උපර්ඤායකා අභිත්තනං පුනතලඅපරාමිසකං නාම, සමෙකන සබ්බං සුභතියා අනුචාරණං සුභතිඅපරාමිසකං නාම, පරිභං කම්මවාචං නිවාරපච්ඡා එකා සුභති’ති වචා ඛමති සබ්බකා’ති එවං සුභතිභිත්තනං පච්ඡා සුභතිථංකං නාම, ඉති ඉමෙති දෙසෙති විමුක්තාය සුභතියා සම්පන්නං සුභතිසම්පන්නවිසෙසන අකුපං ගොති.

අනුසාවණ්විසෙසන අකුපපතායෙ වානුසංඝපුනතලානං අපරාමිසකාති සාවණ්ඤා සාපනං අකාලෙ සාවණ්ඤා ති ඉමෙ පඤ්ච අනුසාවණ්දෙසා, තත් වත්තාදිතං අපරාමිසකාති සුභතියං චිත්තසද්ධිසංභව, තිස්ස පන අනුසාවණ්ඤා යත් කතං එතෙසං අපරාමිසකං අපරාමිසකමෙව, සමෙකන සබ්බං පන කම්මවාචං අවචා වතුභවතකුං සුභතිභිත්තනමෙව, අච්ඡා පන කම්මවාචබ්බත්තතෙර අකබරකා වා පදකා වා අනුචාරණං වා දුරුචාරණං වා සාවණ්ඤා සාපනං නාම, සාවණ්ඤා අනෙකාමෙක පරිභං සුභතියං අවාරපච්ඡා අනුසාවණ්කරණං අකාලෙ සාවණ්ඤා නාම, ඉති ඉමෙති දෙසෙති විමුක්තාය අනුසාවණ්ඤා සම්පන්නං අනුසාවණ්සම්පන්නවිසෙසන අකුපං ගොති.

පුනතල වුත්තං විපතතිසීමාලකණං සමිතිකතකතාය පන සීමාය කතං සීමාසම්පන්නවිසෙසන අකුපං ගොති.

සාවතියා සිත්ත සම්මපාත්තා තෙසං අනාමමං, ජායුර භාතං ජායුකා අනාමරණං, සමුත්තියානං පටිකතාසන්නති ඉමෙ පන කපා පරිසද්ධිසංභව, තෙති විමුක්තාය පරිසාය කතං පරිසමපන්නවිසෙසන අකුපං ගොති, කාරණාරතතා පන සත්තසාසනාරතතා ධාරණං නාම ගොති, ඉති ගො ඉමිතා එවං අකුපපන ධාරණාරතතා සුභතිවිතුපෙත උපසම්පද කමෙති උපසම්පදෙතා අයං ඉති සිත්තති අධිපෙතො, පඤ්ඤා තතිවිසෙසන පන අසඤ්ඤා සංගතං ගව්ඨනං.

“සිත්තනං සිත්තාසාද්ධිසමාපෙතනා”ති යා සිත්තනං අධිසිල සම්භාවා සිත්තා තංව යත් වෙසන සත ජිවනති එකා ජිවිකා

සභාගවුත්තේනා භොනති, තං හසවතා පඤ්ඤානුකම්බාපද සංඛාරං භාර්විඤ්ඤා තත් සිංඛාතභාෂෙත සමාපජනනාති භික්ඛුනං සිංඛාසාර්වසමාපජනනා සිංඛං පරිපූරෙන්නා භාර්වං ච අවිජිනකමෙන්නා භුතී තදුහයං උපසන්නාති අනෙං

“සිංඛං අපච්චක්ඛාස දුඛිලාං අනාවිකමො” යි යං සිංඛං සමාපජනනා තං අපච්චිකම්පිතා යඤ්ච භාර්වං සමාපජනනා තස්මිං දුඛිලභාවං අපපක්ඛාසෙතා, තත් විත්තාසංඛතකාලප සොඤ්ඤාලවිජානනවසෙත සිංඛාය පච්චක්ඛානං ඤාතා තදු භාෂෙත අපච්චක්ඛාතං භෙදිතඛං. කුරං? උපසම්පන්නභාවෙනා චරිතුක්ඛාමිතා විසෙතාසෙත භි සිංඛාපච්චක්ඛාතං භොති, හ දවං චා රවං චා හණ්ණකස්ස, එවං විත්තවසෙත සිංඛාපච්චක්ඛාතං භොති, න තදුභාෂෙත. තරං ‘බුඛං පච්චක්ඛාමි ධම්මං පච්ච ක්ඛාමි සංඛං පච්චක්ඛාමි සිංඛං විනායං පාතිමොක්ඛං උදෙදුසං උපපක්ඛාසං ආවර්ගං සංවිච්ඡාදිතං අනෙතවාසිකං සමානුපපක්ඛාසකං සමානාවර්ගිකං සමුහමචාරිං පච්චක්ඛාමි” යි එවං චුත්තානං බුද්ධාදිතං චතුර්දසකං, “භිග්ගි මං ධාරෙති උපාසෙතා ආරාමිකො සංඛණ්ණෙරා නිජජිකො නිජජිකො භො අසංඛණ්ණො අසංඛාපුත්තොති මං ධාරෙති” යි එවං චුත්තානං භිග්ගාදිතං අධ්මනඤ්චොති ඉමෙසං වාචිකයා බෙත්ත පදනං යස්ස කාසාවි තපෙවච්චකස්ස වසෙත භෙත්ත යං කිඤ්චි චතතුක්ඛාමස්ස යං කිඤ්චි වදන්තා සිංඛාපච්චක්ඛාතං භොති, ත රුක්ඛාදිතං අඤ්ඤාතරස්ස නාමිං ගහෙතා පච්චාචික්ඛනකස්ස, එවං බෙත්තවසෙත පච්චක්ඛාතං භොති න තදුභාෂෙත. තත් යදෙතං ‘පච්චක්ඛාමි’ යි ච ‘මං ධාරෙති’ යි ච චුත්තං විත්තමාන කාලච්චකං, යාති ච ‘අලං මෙ බුද්ධො කිත්තු මෙ බුද්ධො න මමෙත්ථා බුද්ධො සුබුද්ධොති බුද්ධො’ යි ආදිතා නසෙත ආඛාරවසෙත කාලං අනාමසිතා පුරිමෙති වුද්දසති පදෙති සසිං සොපේතා චුත්තාති අලං මෙති ආදිති චත්තාරි පදෙති, භෙසංසෙව ච සපෙවච්චකානං වසෙත පච්චක්ඛාතං භොති, හ පච්චක්ඛාතිතාති වා පච්චක්ඛිකානාති වා මං ධාරෙති’ යි වා ධාරෙ ස්සසිති වා යනතුක්ඛානං පච්චක්ඛාසානාති වාති ආදිති අතිතානං, අතපරිකපච්චකාති හණ්ණකස්ස, එවං විත්තමානකාලවසෙත භෙවි අනාමිකාලවසෙත ච පච්චක්ඛාතං භොති හ තදු නාෂෙත පසොසො පන දුට්ඨො කාසිකො වාචිසිකො ච, තත් බුඛං පච්චක්ඛාමි’ යි ආදිතා නසෙත යාය කාසවි භාසාය වචි හෙදං කතා වාචිකපසොසෙතෙව පච්චක්ඛාතං භොති, හ

අකුරලිඛනං වා භ්‍යාමුද්දි නිදස්සනංවා කායපඥානං කමරානස්ස, එවං වාචිකපඥානෙතෙව පච්චික්ඛානං භොති නිදහාමෙත.

[illegible]

අයං පනෙත්ථ විනිව්ඡයො, මනුස්සාමනුස්සාතිරව්ජානගත
 වසෙන භි තිස්සො ඉන්ද්‍රියො, නායං චචම්භගපස්සාවම්භගමුච
 මිග්ගවසෙන තයො තයො කත්වා තච මිග්ගා, තථා උභතො
 බ්‍රහ්මඤ්ඤානං, පුරිස්සානං පත චචම්භගමුචම්භග වසෙන චෙ
 චෙ කත්වා ඡ, තථා පණ්ඩිතානන්ති එවං. තිංසමිග්ගා, තෙසු
 අත්තතො වා පරෙසං වා යස්ස කස්සචි මිග්ගස්ස සත්තස්ස වා
 අසත්තස්ස වා පරෙසං පත මතානම්පි අකබ්බිතස්ස වා
 සෙභුසෙය්‍යන අකබ්බිතස්ස වා පකත්ථානෙන අසම්පුට්ඨෙ අලලා
 කාසෙ යො භික්ඛු එකතිලබ්ථමිත්තම්පි අත්තතො අබ්ගජානං
 සත්තං වා අසත්තං වා සෙවනවිජෙනත පචෙසෙති පරෙත වා
 පචෙසියමානෙ පචෙසනපට්ඨංචීතිඋද්ධරණෙසු යං කිංඤ්චි
 සාදියති අයං පාරාජිකාපතතිං. ආපනෙනා නාම භොති, අයං
 තාවෙත්ථ අසාධාරණවිති ව්ඡයො. සබ්බසික්ඛාපදානං පත සාධා
 රණ විනිව්ඡයත්ථං අයං මාතිකා. —

“නිදානං පුග්ගලං චක්ඛු පඤ්ඤානතිවිධිමෙව ච
 ආණ්ඩනාපනනාපනති විපතතිං අබ්ගමෙව ච
 සමුච්චානවිධිං කිංසා සඤ්ඤා විතෙතති නානිනං
 චජ්ඣමමපසගෙදඤ්ච නිභවසවිධිං නථා.
 ලක්ඛණං සත්තදසකාසීනං සාධාරණං ඉදං
 ඤ්ඤා සොපෙස්‍ය මෙධාවි නත්ථ නත්ථ සථාරතං”

තත්ථ නිදානං නාම වෙසාලී රාජගහ සාවත්ථි ආලචි කො
 සමිච්ඡි සත්ත භග්ගානංවසෙන සත්තවිධිං පඤ්ඤානතිට්ඨානං, ඉදං භි
 සබ්බසික්ඛාපදානං නිදානං, පුග්ගලො නාම යං යං ආරබ්භ තං තං
 සික්ඛාපදං පඤ්ඤාතං, චක්ඛු නාම තස්ස තස්ස පුග්ගලස්ස අජ්ඣා
 වාරො වුච්චති. පඤ්ඤානතිවිධිනති, පඤ්ඤානතිඅනුපඤ්ඤානති අනු
 පපතනපඤ්ඤානති සබ්බත්ථපඤ්ඤානති පදෙසපඤ්ඤානති සාධාරණ
 පඤ්ඤානති අසාධාරණපඤ්ඤානති එකතොපඤ්ඤානති උභතො
 පඤ්ඤානති වසෙන නව්විධා පඤ්ඤානති, තත්ථ අනුපපතනපඤ්ඤානති
 නාම අනුපපතො දෙසෙ පඤ්ඤාතතා, සා අට්ඨගරුධම්මපට්ඨග
 හණ්වසෙන භික්ඛුනීතං යෙව ආගතා, අඤ්ඤානු නජී. විතසධර
 පඤ්චමෙන ගණෙන උපසම්පදා ගණංගණුපාහණා ධූවතහානං
 චචත්ථරණන්ති එතෙසං වසෙන චතුබ්බිධාපදෙසපඤ්ඤානති නාම,
 මජ්ඣිමදෙසෙයෙව භි එතෙහි ආපතති භොති. තෙසුපි ධූවතහාන
 පටිසෙකපමිත්තමෙව පාතිමොනෙක ආගතං තතො අඤ්ඤාපදෙස
 පඤ්ඤානති නාම නජී. සබ්බාති සබ්බත්ථපඤ්ඤානති යෙම භොතති.

සාධාරණ පසැසැත්තේ දුකට එකතො පසැසැත්තේ දුකට අත්තො එකට, තසම අනුපාතන පසැසැත්තේ සබ්බත් පසැසැත්තේ දුකට එකතො පසැසැත්තේ දුකට යපෙතා සෙසානං චතුරානං පසැසැත්තීනං වසෙන සබ්බත් විනිව්ඡයො වෙදිතබ්බො. ආණ්ඩනා සන්තනා සන්ති විසන්ති'ති එත් ආණ්ඩනී ආණාපනං වුවති, ආපතනී පුබ්බපයොගාදිවසෙන ආපතනීහෙද, අනාපතනී අජානනාදිවසෙන අනාපතනී, විපතනී සීල ආචාර දිට්ඨි ආදී විපතනී අසැසැත්තරා, ඉති ඉමාසං ආණ්ඩනාදිනලි වසෙන සබ්බත් විනිව්ඡයො වෙදිතබ්බො. අඩ්ඨං'ති සබ්බසික්ඛාපදෙසු ආපතනී අඩ්ඨං වෙදිතබ්බං. සමුට්ඨානවිධං'ති සබ්බාපතනීනං කායො වාචා කායවාචා කායචිත්තං වාචචිත්තං කායවාචා චිත්තනනි ඉමානි එකඛිකවඛිකනිවඛිකානි ඡ සමුට්ඨානානි යානි සික්ඛාපදසමුට්ඨානානිපි වුවන්ති. තත්පුරිමානි තිති අවිත්තකානි පච්ඡිමානි සවිත්තකානි, තෙසු එකෙන වා විති වා තිති වා චතුති වා ඡති වා සමුට්ඨානෙහි ආපතනීයො සමුට්ඨානනි පංච සමුට්ඨානා නාම තත්ථි; තත් එකසමුට්ඨානානාම චතුර්ත්ත ව පංචමෙන ව ඡට්ඨෙන ව සමුට්ඨානෙන සමුට්ඨානි ත අසැසැත්ත, විසමුට්ඨානානාම පස්ථවතුරෙහි ව දුතියපංචමෙහි ව තතිය ඡට්ඨෙහි ව චතුර්ත්ථෙහි ව පංචමඡට්ඨෙහි ව සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨානි ත අසැසැත්ත, තිසමුට්ඨානා නාම පස්මෙහි ව තිති පච්ඡමෙහි ව තිති සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨානි ත අසැසැත්ත. චතුසමුට්ඨානා නාම පස්මතතිය චතුර්ත්ථෙහි ව දුතියතතියපංචම ඡට්ඨෙහි ව සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨානි ත අසැසැත්ත. ඡසමුට්ඨානා නාම ඡතිපි සමුට්ඨානි එවං:—

තිබ්බා එකසමුට්ඨානා පසැව්ඛා විසමුට්ඨිනා

විබ්බා තිචතුර්දසානා එකබ්බා ඡසමුට්ඨිනාති,

සමුට්ඨානවසෙන සබ්බාව තෙරස ආපතනීයො ගොනති, තා පස්මපසැසැත්තීසික්ඛාපදවසෙන සමුට්ඨානතො තෙරස නාමානි ලභනති පස්මපාරාජිකසමුට්ඨානා අදින්නාදාන සංවරිත්ත සමනු භාසන කාසිත එලකලොම පදසොධම්ම අද්ධාන ජෙය්‍යසත්ථ ධම්ම දෙසනා භුතාරොචන චොරිවුසාපන අනනුසැසැත්තසමුට්ඨානාති, තත් යා කායචිත්තතො සමුට්ඨානි අයං පස්මපාරාජිකසමුට්ඨානා නාම, යා සවිත්තතෙහි තිති සමුට්ඨානෙහි සමුට්ඨානි අයං අදින්නා දුතසමුට්ඨානා නාම, යා ඡතිපි සමුට්ඨානි අයං සංවරිත්ත සමුට්ඨානා නාම, යා ඡට්ඨෙන වි සමුට්ඨානි අයං සමනුකාසන සමුට්ඨානා නාම, යා තතියඡට්ඨෙහි සමුට්ඨානි අයං කතිකසමු

වසානා නාම, යා පඨමචතුරේති සමුදානි අයං ඵලකලොම සමුදානා නාම, යා දුතියපඤ්චමේති සමුදානි අයං පදසො ධම්මසමුදානා නාම, යා පඨමනතියචතුර්ථයේති සමුදානි අයං අදානසමුදානා නාම, යා චතුර්ථයේති සමුදානි අයං ථෙය්‍යසන්ධසමුදානා නාම, යා පඤ්චමෙනෙව සමුදානි අයං ධම්මදෙසනසමුදානා නාම, යා අවිතතකෙති තිති සමුදානි අයං භුතාප්‍රවනසමුදානා නාම, යා පඤ්චම්ථයේති සමුදානි අයං චොරිට්‍රධාපනසමුදානා නාම, යා දුතියනතියපඤ්චම ජයේති සමුදානි අයං අනනුඤ්ඤනසමුදානා නාමාති, ඉති ඉමිං සමුදාන විධිනොපි වසෙන සබ්බන් විනිවර්තො වෙදි තපෙති.

“කිං යො සඤ්ඤා විතෙහති නානානං.” යි ඵලෙති කිරියාදිති සබ්බාපනතීනං නානාභාවං ඤාතො සබ්බන් විනිවර්තො වෙදි තපෙති. සබ්බාපනතීයො හි කිරියාකිරියවසෙන පඤ්චවිධා හොනති, සෙය්‍යපිදං? අන්තාපනති කිරියතො සමුදානි, අත්ථි අකිරියතො, අත්ථි කිරියාකිරියතො, අත්ථි සියා කිරියතො සියා අකිරියතො, අත්ථි සියා කිරියතො සියා කිරියාකිරියතො, තන්තං කායෙන වා වාචාය වා පඨවිබණ්ණාදිසු විය වීතික්කමං කරොන්තස්ස හොති අයං කිරියතො සමුදානි නාම, යා කාය වාචාහි කතතබ්බං අකරොන්තස්ස හොති පඨමකසීනාපනති විය අයං අකිරියතො සමුදානි නාම, යා කරොන්තස්ස ච අකරොන්තස්ස ච හොති අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුතියා භන්තො විවරපටි ගගභණ්ණාපනති විය අයං කිරියාකිරියතො සමුදානි නාම, යා සියා කරොන්තස්ස ච සියා අකරොන්තස්ස ච හොති රුපිපටි ගගභණ්ණාපනති විය අයං සියා කිරියතො සියා අකිරියතො සමුදානි නාම, යා සියා කරොන්තස්ස ච සියා කරොන්තස්ස අකරොන්තස්ස ච හොති කුටිකාරාපනති විය අයං සියා කිරියතො සියා කිරියාකිරියතො සමුදානි නාම. සබ්බාපනතීයො ච සඤ්ඤා වසෙන දුට්ඨා හොනති සඤ්ඤාවිමොක්ඛා නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛාති, තන්තං යා වීතික්කමසඤ්ඤාය අභාවෙන මුච්චති අයං සඤ්ඤාවිමොක්ඛා ඉතරා නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛාති. පුන සබ්බාපි විතතවසෙන දුට්ඨා හොනති සවිතතකා අවිතතකාති, තන්තං යා සවිතතකසමුදානවසෙනෙව සමුදානි අයං සවිතතකා යා අවිතතකෙති වා සවිතතමිස්සකෙන වා සමුදානි අයං අවිතතකා.

“වජ්ජකම්මපාභොදං” ති එත් සබ්බසංඝරත්නො වජ්ජව සෙත දුට්ඨා භොතති ලොකවජ්ජා පණ්ණාසකවජ්ජාවාති, තත්ථ යත්තා සවිතතකපකෙති විතතං අකුසලමෙව භොති අයං ලොක වජ්ජා සෙසා පණ්ණාසකවජ්ජා. සබ්බාව කායකමච චිත්තමච තදුභය වසෙත තිට්ඨා භොතති, තත්ථ කායවායර ආපජ්ජනබ්බා කායකමචනාති චුට්ඨති, චිට්ඨායර ආපජ්ජනබ්බා චිත්තමචනාති චුට්ඨති, උභයත්ථ ආපජ්ජනබ්බා කායකමච චිත්තමච වාති මනො වායර ආපතති නාම තත්ථි, ඉති ඉමිතා වජ්ජකමචපභොදනපි සබ්බත්ථ විනිවජ්ජො වෙදිතබ්බො.

“තිත්තවසවිධිං” ති කුසලතතිකවෙදනතතිකවිධිං, ආපතතිං ආපජ්ජමානො හි අකුසලවිතොතො වා ආපජ්ජති කුසලව්‍යාකත විතොතො වා, තථාදුක්ඛවෙදනාසමංගිවා ඉතරවෙදනාවයසමංගි වා එවං සනෙතපි සබ්බසික්ඛාපදෙසු අකුසලවිතතවසෙත එතං විතතං, කුසලව්‍යාකතවිතතවසෙත වෙ විතතාති, සබ්බසං වසෙත තිති විතතාති දුක්ඛවෙදනාවසෙත එකා වෙදනා, සුඛ උපෙක්ඛාවසෙත වෙ, සබ්බසං වසෙත තියෙසා වෙදනාති අය මෙව පභොදෙ ලබනති න අසෙසා.

“ලක්ඛණං සත්තදසකං සිත්තං සාධාරණං ඉදං ඤාතී” ති ඉදං නිදනාදිවෙදනතතික පරිශොසානං සත්තදසපසකාරං ලක්ඛණං ජාතිත්වා; “සොපේසා මෙධාපි නත්ථ නත්ථ සථාරණං” ති පණ්ණිතො තිත්තවසමිං තසමිං සික්ඛාපදෙදුදං ලක්ඛණං යථානුරූපං යොපේසාති අත්ථො තං පන අයොජිතං දුබ්බි ජාතං භොති තසවා තං සබ්බසික්ඛාපදනං අසාධාරණවිනිවජ්ජපරිශොසානෙ ඉමිං මාතිකං අනුඥාරිත්වා යොපේත්වා දසකසික්ඛාමි, ඉධ පනස්ස අයං යොජනා:- වෙසාලියං සුදින්නත්ථෙරං ආරබ්භ මෙද්දිනවිතික්ඛමිවත්ථමිං පඤ්ඤතතං. “මෙප්පිතං ධම්මං සතිසෙ වෙසො” ති අයමෙත්ථ පඤ්ඤතති. “සික්ඛං අපච්චක්ඛාසා” ති ව “අනතමසො තීරච්ඡානගනාසා” ති ව වෙ අනුපපඤ්ඤතතිසො, අනුපපඤ්ඤතති ව නාමෙසා ආපතතිකරා ව භොති අඤ්ඤවාදක සික්ඛාපදදිසු විය, අනාපතතිකරාව “අඤ්ඤානු සුපිනගනා” ති ආදිසු විය, ආපතතිඋපත්ථාකරා ව අදින්නාදනාදිසු විය, ඉධ පන උපත්ථාකරාති වෙදිතබ්බො. ඉතො පරං පන යත්ථ අනුපඤ්ඤතති අත්ථ තත්ථ අයං අනුපපඤ්ඤතතිති එතතතමෙව දසකසික්ඛාමි. ධර්මපතො පන අනුපපඤ්ඤතතිං අවසෙසා පඤ්ඤ තතිසෙවාවාති සබ්බත්ථ විනිවජ්ජො වෙදිතබ්බො.

හිකුටුං ආරභන උප්පන්නවජ්ඣසමිංගෙව “සා පන හිකුටුහි ඡන්දසො මෙථුනං ඛලං පනිසෙවෙසා”ති එවං හිකුටුනිනමපි පඤ්ඤානතතො සංඛාරණපඤ්ඤානති, ආණ්ඩනියා අනාපජ්ඣ තබ්බතො අණ්ඩනතීකං, හිකුටුං පන ආණ්ඩපෙතො අනපජිය සමාදානාපතතිතො න මුච්චති; මෙථුනරාගෙන කායසංසග්ගෙ දුක්ඛං, ජීවමානකසරීරස්ස වුත්තප්පකාරෙ මග්ගෙ සමෙපි තවා දීති අනවසෙසෙත්වා සබ්බසො ජිනෙන නිමිත්තසණ්ඨානමත්තං පඤ්ඤායති තත්ථ අනතමසො අඛණ්ඩානෙ වුට්ඨිතං අනට්ඨකායප්ප සාදං පිටුකං වා වමචබ්බිලං වා පච්චෙසෙනතස්සාපි සෙවනවිතෙත සති පාරාජිකං, නට්ඨකායප්පසාදං සුක්ඛපිටුකං වා මතවමමං වා ලොමං වා පච්චෙසෙනතස්ස දුක්ඛං, සමෙ නිමිත්තසණ්ඨාන මත්තමපි අනවසෙසෙත්වා සබ්බසො මග්ගො උප්පාටිතො තත්ථ උපකකමිතො චිණ්ඩංගෙපවසෙන ථුල්ලවචයං, තථා මනුස්සා නං අකඛිනාසානණ්ණවජ්ඣද්දවජිකොසෙසු සත්ථකෙන කතවණ්ණ වා ගජ්ජිඅස්සාදීනඤ්ච තිරවජානානං වජිකොසකාසාසුටෙසු ථුල්ලවචයං, තිරවජානානං පන අකඛිනණ්ණකාසාවණ්ණෙසු අහි මවජාදීනං පච්චෙසනප්පමාණවිරහිතෙ අණුනිමිත්තෙත සබ්බසඤ්ච උපකවජ්ඣාදිසු සෙසසරීරෙසු දුක්ඛං. මතසරීරෙ නිමිත්තෙත උපඛිසක්ඛාසිතතො පට්ඨාය යාව න කුටිනං ගොති තාව ථුල්ල වචයං, කුටිතෙ දුක්ඛං, තථා චත්තකතෙ මුළු අවජ්ජපනතං අඛණ්ඩානං පච්චෙසෙනතස්ස, ඔට්ඨිතො ඛතිතිකඛනනාජ්චාය වා දතෙනසු වා ථුල්ලවචයං, නිමිත්තතො ඛති පතිතමංසපෙසියං දුක්ඛවතරි අගමෙත්ථ අපතතිහෙදො.

අජානන්තස්ස අසාදිශන්තස්ස උමමත්ත ඛිත්තවිත්ත වෙද නට්ට ආදිකමමිකානඤ්ච අනාපතති, එත්ථ පන යො නිද්දං ඔක්ක තත්තතො පරෙන කතමපි උපකකමං න ජානාති සො අජා නනෙතො, යො ජානිත්වාපි න සාදිගති සො අසාදිශන්තො, යො පිත්තවසෙන අතෙකිවජං උමමාදප්පනො සො උමමත්තකො, යතෙකඛති කතවිත්තවිකෙකපො ඛිත්තවිත්තො, මිත්තමපි ව එතෙසං අගහිසුචණ්ණගුච්චන්දනාදිසු සමප්පවත්තිතාවෙන අජා නතභාවොප පමාණං. යො අභිමිත්තවෙදනාය ආතුරත්තා කිඤ්චි න ජානාති සො වෙදනට්ටො, යො තසමිං තසමිං වජ්ඣසමිං ආදිභුතො සො ආදිකමමිතො. අයං පනාපතති, වතුසු විපතනීසු සිලවිපතනී, තස්සා වෙ අඛිනාති සෙවනවිත්තඤ්ච මග්ගෙන මග්ග පටිපාදනඤ්චාති, සමුට්ඨානාදිතො ඉදං සික්ඛාපදං පඨමපාරාජික සමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සවිත්තකං, ලොකවජ්ජං,

කායකම්මං, අකුසලචිත්තං, විච්චදනනති, ඉමානි ච සමුච්චානාදිනි නාමි අපකතියා භොනති ත සික්ඛාපදස්ස, චොභාරසුඛත්ථං පන සබ්බච්චිතථාසු සික්ඛාපදසිඝ්ඤාන ඡෙදසනා ආගතා, තත්ථා අඤ්ඤාසුචි ඵවරුපෙසු ධාතෙසු බ්‍යඤ්ඤාන ආදරං අත්ථො අභි පෙපතමේව ගහෙතතබ්බං.

අස්ථං හි නාමො සරණං අවොච
නි බ්‍යඤ්ඤානං ලොකගිණනා මහෙසි
නස්මා අකංචා රතිමක්ඛරෙසු
අස්ථං නිවෙසෙසා මහිං මුනිමා'නි.

පඨමපාරාජිකං සමන්තං.

දුතීයෙ “ශාමා වා අරඤ්ඤා වා”ති ඵත්ථ සබ්බොපි එක කුටිකාදිභෙදෙ පරික්ඛින්නො වා අපරික්ඛින්නො වා සමනුස්සො වා අමනුස්සො වා අනතමස්සො අතිරේකවාසුමාසනිවිචේධා සො කොචි සත්ථොපි ගාමොති චෙදිතබ්බො. ධර්මො ගාමිඤ්ඤි ගාමු පචාරඤ්ඤි අවිසෙසං අරඤ්ඤං නාම, තත්ථ අසවේමාසත්ථං සරං සරුපචාරො ගාමො ගාමුපචාරොති අයං විභාගො චෙදිතබ්බො. නිබ්බේසාසස්ස හි උදකපතතච්චාතබ්බනතරං සරං නාම, යෙ පන චාරෙ සිත්තො මිත්තාමො භාරතබ්බොචතඋදකං ඡෙද්ධති තස්ස පතතච්චාතඤ්ඤි මාතුගාමෙතෙව අනතාමෙතෙව සිත්තත පතතියා බති බිත්තස්ස සුපස්ස වා සමුඤ්ඤතිසා වා පතතච්චාතඤ්ඤි සරස්ස පුරත්තො විසු කණ්ණස්ස සමික්ඛිතා මජ්ඣෙ රුක්ඛ සුච්චාරං ධර්මො ගොරුපානං. පච්චසනනිචාරණත්ථං කතපරි ඤෙඤ්ඤා ච අයං පන සබ්බොපි සරුපචාරො නාම, යං පන සබ්බනතිමං සරං භොති තස්ස සරස්ස තාදිසෙ සරුපචාරෙ සිත්තස්ස ථාමමජ්ඣිමස්ස පුරිස්ස යථා තරුණමනුස්සො අතතත්තො බලං දස්සෙන්නො බාහං පසාරෙත්වා ලෙඛධුං බිපතති ඵචං බිත්තස්ස ලෙඛධුස්ස පතතච්චාතබ්බනතරං ගාමො නාම, තත්තො අඤ්ඤස්ස ලෙඛධුපාතස්ස අබ්භතතරං ගාමුපචාරො නාම, පති තස්ස පත ලෙඛධුත්තො පච්චිත්තා ගතච්චාතං ත ගහෙතබ්බං. පරික්ඛින්නස්ස පන ගාමස්ස පරිඤ්ඤාපායෙව ශාමිපරිචේදෙද, තස්ස සච්ච චෙ ඉන්ද්‍රියො භොනති අබ්භතතරමි ඉන්ද්‍රියලෙ සිත්තස්ස ලෙඛධුපාතබ්බනතරං ගාමුපචාරො නාම, පදහාරතිසෙපි ති ඉමිනා ච තසෙත අත්ථො චෙදිතබ්බො. තත්ථ යොයං අප රික්ඛින්නස්ස ගාමස්ස උපචාරො දස්සිත්තො තස්ස විසෙත විකාලෙ

[illegible]

භොති යද පන සංඝිකා විවිතනනා අපකිතා භොති ජාති සාමාති සාලයාව හතා භොතති අරංගා තං උඛරිතො උඛාරෙ අවහාරො, පච්චිත්තනාසලයෙව තං මම සන්තංගාති සඤ්ඤාය වා හතා දුති තෙ ජිවිතභණ්ඩං ඉදහති පංසුකුලසඤ්ඤාය වා ගණිතනාසලයෙව හණ්ඩදෙය්‍යං, තෙසු දුතිය දිවසෙ ආනන්දා විවිතීති අදිසවා ධුරතිකක්කපං කතීං ගතෙසු පි ගතිතං හණ්ඩ දෙය්‍යමෙව, පච්චා ඤාතීං චොදිසමානංගා අදදභො සංඝිකානං ධුරතිකක්කපෙ අවහාරො භොති, කසමා? යමො තස්ස පභො භොත භොති න දිට්ඨං, භො පන තථාරූපං හණ්ඩං යථායානෙ සිතංගෙව අපච්චිත්තදෙවො ජෙය්‍යවිතො පාදෙත අනකම්මො කදදමෙ වා වාලිකාය වා පච්චසෙති තස්ස පච්චසිතමිතෙතෙයෙව අවහාරො කුසං සංකාමෙති, පන අවහරණං කුසාවහාරො නාම, භො පි එවං චෙදිතෙධො: — භො හිකුචු විලිච්ඡිතං වා තාල පණ්ණමියං වා කතසඤ්ඤාණං යං නිඤ්චි කුසං පානෙති විවරෙ තාජියමානෙ අත්තනො කොට්ඨාසස්ස සමිපෙ සිතං අපපසෙතරං වා මහගසතරං වා සමසමං වා අපසෙත පරස්ස කොට්ඨාසං හරිතුකාමො අත්තනො කොට්ඨාසෙ පතීතං කුසං පරස්ස කොට්ඨාසෙ පානතුකාමිකාය උඛරිති රක්කති තාව, පරස්ස කොට්ඨාසෙ පතීතෙ රක්කතෙව, යද පන කසමං පතීතෙ පරස්ස කොට්ඨාසෙන පරස්ස කුසං උඛරිති උඛවමිතෙතෙ අවහාරො, සපෙ පඨමතරං පරකොට්ඨාසෙන කුසං උඛරිති අත්තනො කොට්ඨාසෙ පානතුකාමිකාය උඛාරෙ රක්කති පානෙන රක්කති අත්තනො කොට්ඨාසෙන පන අත්තනො කුසං උඛරිතො උඛාරෙයෙව රක්කති තං උඛරිතො පරකොට්ඨාසෙ පාන නාසං හන්තො මුත්තමිතෙතෙ අවහාරොති අයං කුසාව හාරො, ඉති යං වුත්තං “ආදිසෙය්‍යාති පඤ්චවිසතියා අවහාරානං අඤ්ඤාතරවසෙත භරෙය්‍යාති තස්සෙතො පකාසිතො භොති.

“සථාරූපෙ”ති යදිසෙ “අදිහතාදුතෙ”ති අදිහතස්ස පරසතතස්ස ගතෙණ “රාජානො”ති ඉදං තිබ්බිසාරං ගෙව සකියං වුත්තං, අඤ්ඤා පන තථා භරෙය්‍යං වා න භරෙය්‍යං වා තෙ නපමාණං “හනෙය්‍යං වා”ති හථාදිති වා පෙපෙය්‍යං ගතෙත වා ජ්ඤෙය්‍යං “බෙණ්ඩෙය්‍යං වා”ති රජ්ජබනාදිති බෙණ්ඩෙය්‍යං වා “පබ්බාසෙය්‍යං වා”ති නිගරෙය්‍යං වා “චොරොසි බාලොසි මුළුකාසි පෙය්‍යොසි”ති ඉමෙති වා විවිතනති පරිතා සෙය්‍යං කිදිසස්ස පන අදිහතස්ස ආදුතෙ රාජානො එවං කතොති පාදස්ස වා පාදරහස්ස වා “නාථාරූපං හිකුචු

අදිතනං ආදිසමානෝ”ති තාදිසං ගිනවු පොරාණකයා කතාපණයා පාදං වා පාදරහං වා හණං අදිතනං භූමිආදිප්ප යත්තාචි ධිතං යං කිඤ්චි සප්චතීර්ථං. වුත්තප්පකාරානං අවහාරානං සෙන නෙකචි අවහාරෙන අවහරෙනා පාරාජිකො හොති නොපන වාදෙ තතො අතිරෙකතරසමිනති.

රාජගහෙ ධනියතොරං ආරබ්භ රහෙසු දුරුති අදිතනං ආදියනවත්තුසමිං පඤ්ඤාතනං, “භාමා වා අරඤ්ඤා වා”ති අය මෙත්ථ අනුප්පඤ්ඤාති, සාධාරණපඤ්ඤාති, සාණතතිකං, හරණත්ථාය ගමිනාදිප්ප පුබ්බපයොගෙ දුක්ඛං, ආමසෙන දුක්ඛං, පාරාජිකවත්තුපනා චතුර්පනෙ පුලලව්වයං, ආදියනතයා මාසක වා උාතමාසක වා දුක්ඛං, අතිරෙකමාසක වා උාතපඤ්ච මාසක වා පුලලව්වයං පඤ්චමාසක වා අතිරෙක පඤ්චමාසක වා පාරාජිකං, සබ්බත්ථ ගහණකාලවසෙන ච දෙසවසෙන ච පරිභොගහාරෙන පරිවත්තනාදිති පරිහිනාපරිහිතවසෙන ච විනිවර්තයා වෙදිතසබ්බා, සකසඤ්ඤියා විකාසගාගෙන තාවකාලික පෙතපරිගහෙන තීරව්නතතපරිගහෙන පංසුකුල සඤ්ඤියා උම්මතතකාදිසඤ්ච අනාපනති, සිලවිපතති අඤ්ඤායා මුනුකාජාතිකයා වසෙන පරපටිගහිනං පරපටිගහින සඤ්ඤියා, ගරුපටිකතාපො, ගම්සාවිතනං, වුත්තප්පකාරානං අවහාරානං වසෙන අවහාරකරණඤ්චා’ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අවහාති, අදිතනාදනසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤාචිමොකං, සවිත්තකං, ලොකවර්ජං, කායකම්මං, වචිකම්මං. අකුසලවිතනං, තිවෙදනනති.

දුතිය පාරාජිකං සමත්තං.

තතිසෙ “සඤ්චිව්වා”ති සඤ්චිතෙත්වා සභිං වෙතෙත්වා පාණොති සඤ්ඤාය සභිංගෙව වධාමි නනති වධකවෙතනාය වෙතෙත්වා පරිකප්පෙත්වා, “මුනුකාචිගහ”ගති කලලතො පට්ඨාය ජිමිනාකමුනුකාචිකසරිරං, “ජීවිනා වොගොපෙය්වා”ති කලලකාලෙචි තාපන මදදුතෙති වා හෙසර්සමාදුතෙති වා තතො වා උබ්බි තදනුරුපෙන උපකකමෙන ජීවිනා විසොපෙය්වා, ඉමියා පනත්තා ආවිභාවත්ථං පාණො වෙදිතසබ්බා පාණොතිපානො වෙදිතසබ්බා පාණොතිපාති වෙදිතසබ්බා පාණොති පාතයා පසොගො වෙදිතසබ්බා තත්ථ පාණොති වොහාරතො සෙනතා පරමිතතො ජීවිතීඤ්ඤියං, පාණොතිපානොති යාය වෙත

භාය ජීවිතීන්ද්‍රියපවේජදක්‍යං පසොගං සමුදාපෙති සා චෙනකා,
පාණාතිපාතීති වුග්ගචෙනකාසමධිති පුග්ගලො, පාණාතිපාතස්ස
පසොගොති පාණාතිපාතස්ස ජපපසොකා—සාකප්පිකො නිස්සග්ගි
සො ආණ්ඩතියො ථාවරො විජ්ජාමසො ඉඨිමිසොති; තත්ථ
සාකප්පිකොති සං මාමරන්තස්ස කාසොන වා කායපට්ඨමෙති
වා පහරණං, නිස්සග්ගිසොති දුම්රිසිතං මාමරතුකාමස්ස* කාසොන
වා කායපට්ඨමෙති වා උපුසත්ථිගන්තපාසාණාදිතං නිස්සර්තං
තත්ථ එකෙකො උද්දස්සානුද්දස්ස භෙදො දුමිධො, තත්ථ උද්දී
සිකෙ යං උද්දස්ස පහරති තස්සෙව මරණෙන කම්මමෙධො, † යො
කොචි මරතුති එවං අනුද්දීසිකෙ පහාරපච්චයා යස්ස කස්සචි
මරණෙන කම්මමෙධො, උභයත්ථාපිව පහරිතමෙතෙන වා මරතු
පච්චාචා තෙනෙව රොගෙන පහරිතමෙතෙන සෙව කම්මමෙධො,
ආණ්ඩතියොති අසුකං නාම මාමරගිති අඤ්ඤං ආණ්ඩෙත්තස්ස
ආණ්ඩතං, තත්ථ:—

වජ්ඣ කාලො ව ඔකාසො ආවුඨං භුට්ඨාපමො
කිට්ඨොවිසෙසොති ඉමෙ ජ ආණ්ඩතීසාමකා.

තත්ථ “වජ්ඣ”ති පුග්ගලො, යං හි පුග්ගලං මාමරගිති ආණ්
ඪතො සෙව තමෙව මාමරති ආණ්ඩකස්ස ආපත්ති, අප අඤ්ඤං
වා මාමරති තං මඤ්ඤමොකො වා අඤ්ඤං මාමරති ආණ්ඩකො
මුච්චති, ඉමං මාමරගිති ආණ්ඩතෙත පන ආණ්ඩකස්ස දුක්ඛං,
“කාලො”ති පුමර්හත්තාදිකාලො, සෙව හි පුමර්හත්තං මාමර
ගිති ආණ්ඩතො පුමර්හත්තමෙව මාමරති ආණ්ඩකස්ස ආපත්ති,
අප යං පුමර්හත්තං මාමරගිති නිසාමිතං තතොපච්චාචා පුමර්වා
මාමරති ආණ්ඩකො මුච්චති, ඉමිනා තසොන සබ්බත්ථ විනිවිජ්ජො
චෙදිතමෙධො “ථාවරො”ති අසංභාරිමෙත උපකරණෙන මාමර
තුකාමස්ස ඔපාතඛණ්ණං අපස්සොනසංවිධානං අධිආදිතං උප
නිකම්පතං තලාකාදිසු විසසම්පයොර්තං රුප්පභාමරොති එව
මාදි, වුග්ගනගෙතෙව චෙත්තා, † උද්දස්සානුද්දස්ස භෙදො චෙදි
තමෙධො, “විජ්ජාමසො”ති මාරණත්තං විජ්ජාපරිජපතං. “ඉඨි
මිසො”ති කම්මවිපාකජාය ඉඨියා පයොර්තං “සකප්පිකාරකං
වා ‘ස්ස පටිසෙසෙසො’ති එත්ථ හරතීති භාරකං කිං හරති
ජීවිතං, අපවා හරිතමෙතෙති භාරකං උපනිකම්පිතමෙතෙති
අමො, සත්ථෙව තං භාරකඤ්ඤොති සත්ථාරකං. “අස්සා”ති
මනුස්ස විගහස්ස “පටිසෙසෙසො”ති යො ලහති තරා

* “මාමරතු කාමකාය” † “කම්මමෙධො”

කරෙය්‍ය උපනිකම්පයානි අපො, එතෙන එවරප්පයොනං දෙසොති ඉතරො හි පරිසෙට්ඨිතමිත්තනතෙව පාරාජිකා හෙව ය්‍ය නිවෙතං යුත්තං, පදහාර්තෙව පතස්ස ව්‍යඤ්ඤං අනාදී සිත්වායං එත් එවරප්පයොනෙ සංගතිතං සත්ථං තදෙව දෙසොතුං අසිං වා 'ති ආදී වුත්තං "මරණවණණං වා සංවණණණයා"ති වාචාය වා තාලපණණාදිසු ලිඛිත්වා වා සො එවං මරති සො ධනං වා ලහනිති ආදිනා නගෙන මරණෙණ යුණං වා පතාපසො, එතෙන යථා අදිකාදතෙ ආදිසොයානි වුත්තතා පරියොකිකාය මුච්චති, ත ඉධ එවං, සංවණණණයානි වචනතො පන ඉධපරියොකිකාය පි න මුච්චතිති අයමපො වෙදිතසබ්බා, "මරණණං වා සමාදුපෙසො"ති සත්ථං වා ආහරාති ආදිනා නගෙන මරණණාය උපායං ගාතාපසො එතෙන ආණ්ඩනිකපසොනං දෙසොති "අමොගා සුඛිසා"ති ආලපනමෙතං "කිං යුග්ගමිනා"ති ආදී සංවණණණාකාරදෙසොනං "ඉතිවිත්තමෙනා"ති ඉති විතතා ඉතිමෙනා "මනනන ජිවිතා සෙසො"ති එත් වුත්තමරණවිතතා මරණමෙනා"ති අපො එත් මෙනාති ඉදං විතතස්ස අත්ථපිපතත්ථං වුත්තං තෙනෙවස්ස පදහාර්තෙව යං විතතං තං මෙනා'ති ආහ, විතතසබ්බිකපො"ති විවිත්ත සංකපපො එත්ථාපි ඉති සප්පො ආහරිතබ්බො, සංකපපො'ති ව සංවිදහනමිත්තසෙසොතං තාමං න විතතකසෙසොව, තං ව සංවිදහනං ඉමස්මිං අපො සඤ්ඤාසඤ්ඤවතනාධිපායෙහි සබ්බතං ගව්ඨති තස්මා ඉති විතතසංකපපො'ති මනනන ජිවිතාසෙසොයානි එත් වුත්තමරණසඤ්ඤා මරණවෙනො මරණාධිපායො'ති එවමත්ථ අපො දඨිතබ්බො, පදහාර්තෙව හි අයමෙව නගො දසයිතො එතෙන මරණවිත්තාදිහි විතා "මනාහං ජිවිතා සෙසොයා විචිකමාරහතො දුලහං"ති ආදිනා නගෙන ධව්වං භාසනාස්ස සංවණණණා නාම නගොතිති දෙසොති, "අනෙක සුඛිසාසෙසො"ති තානප්පකාරෙන උච්චාවචන කාරණෙන පින මරණවණණ'නාති ආදී නිගමනවචනං "පාරාජිකාසොනාති"ති තං ඛණ්ණපතනමපි මනුස්සවිගහනං වුත්තතෙසෙන ජිවිතා වොරොපනනා පාරාජිකා සොනාති.

වෙසාලියං සමබ්බුලෙ හිකුටු ආරබ්බ අඤ්ඤමඤ්ඤං ජිවිතා වොරොපනවත්තස්මිං පඤ්ඤතො "මරණවණණංවා"ති අයමෙත්ථ අනුප්පඤ්ඤතති සාධාරණ පඤ්ඤතති සාණ්ඩනිකං, මාරණණාය මපානබණ්ණාදිසු දුක්ඛවං අනුදදීස්සමිත්ත මපානෙ යස්ස කස්සපි පතනෙදි දුක්ඛවං, යකඛපෙන

“ඉති ජාතාමි ඉති පඤ්ඤාමිති සමුද්ධරණාකාර දඤ්ඤාමිති, අනතුපතාමිති. හි කතා විතා අඤ්ඤාපදසෙක සමුද්ධරණොඵලං සමුද්ධරති තඤ්ඤා යවායං පදඤාජනෙ “පඤ්ඤාමිති ඤානං සමාපජ්ජං සමාපජ්ජාමි සමාපජනං”ති ආදි අභ්‍යාස වුත්තො, අභ්‍යාසෙකො ඉති සමුද්ධරති සමුද්ධරණං. සමුද්ධරති විවිධත්වං, “ඉති ජාතාමි ඉති පඤ්ඤාමිති හි විදුත්තො න ඉදං විවිධත්වං සමුද්ධරති අපඤ්ඤාමිති න ඉති නාමි කාරණං අයං ධර්මො ඤාති අඤ්ඤාමිති, “සමාපජ්ජං”ති ආදි විදුත්තො හි සමාපජ්ජනාදි කාරණං අඤ්ඤාමිති, අනතුපතං යවායං පදඤාජනෙ “පඤ්ඤාමිති ඤානං සමාපජ්ජං සමාපජ්ජාමි සමාපජනං”ති ආදි අභ්‍යාස වුත්තො අභ්‍යාසෙකො ඉති සමුද්ධරති සමුද්ධරණං. සමුද්ධරති විවිධත්වං.”

“නමො අපරෙත සමසෙනා” යි තමනො අපරෙවිතකාල
නො අඤ්ඤාමිං කාලෙ ඉති ආපතති පවිජානනකාලදක්ඛන
මමිනා, අයං පන ආපරෙවිතකකමණ්ණෙ සෙව ආපතතිං ආපජ්ඣි,
ආපතතිං පන ආපතෙනා යයමිං පරෙත වොද්දිතො වා අපවා
ද්දිතො වා පවිජානාති තයමිං “සමනුග්ගාතිසමානො වා අසමනු
ග්ගාතිසමානො වා” යි වුත්තං “ආපතෙනා” යි ආපරෙවිතකකමණ්ණ
සෙව පාරාජිකං ආපතෙනා “විසුඛාසපතෙකො” යි අත්තතෙනා
තිහිතොවාදිකං විසුඛිං අපෙකකමිංතො ඉවජිමානො. අයං හි යයමිං
පාරාජිකං ආපතෙනා තයමා හිකවුතොව ඵලා අහපඛායා නිබ්බානා
දිනි අධිගතං ඉවං යිකවුතොවො විසුඛිකමිං න තොති යයමිං
පන හිහිවා උපාසකාරාමිකසමිසණ්දරාතං වා අඤ්ඤාතරො හුතො
දනාදිහි සගගමග්ගං වා නිබ්බානාදිහි මොක්ඛමග්ගං වා ආරාධෙතං
භූතෙකො තොති තයමායං හිහිආදිතොවො විසුඛි කාමසොති, තෙන
වුත්තං:— හිහිතොවාදිකං විසුඛිං අපෙකකමිංතොති, “ඵලං චෛද
සා” යි ඵලං භූතෙකො, කථං? “අජානමෙවං ආවුතො” යි ආදි
තත් “අජානං” යි අජානතෙනා “අපකං” යි අපකතෙනා.
“තුච්ඡං මුසා වීලපිං” යි අකං වචනජවීරහිතතො තුච්ඡං වඤ්ඤා
තාධිපායතො මුසා වීලපිං අහණිති වුත්තං තොති, “අඤ්ඤාසු
අධිමානා” යි, යවායං තීලකකණ්ණං ආපරෙපචායා සඛාපරෙ සමිම
භන්තං ආරම්භිපකංතං අපතෙන පත්තසඤ්ඤිතාසඛා
තො අධිමානො උපපජ්ඣති තං අධිමානං ධූපචායා තෙවලං
පාපිච්ඡතාය යො සමුදව්ඤ්ජයා, අයමි පාරාජිකො තොතිහි
අපතො.

වෙසාලියං වසතුමුද්ධිරිතෙහි භික්ඛු ආරාමික තෙසං උත්තරි මිත්‍රස්සාධම්මාපරාවනවජ්ඣස්මිං පඤ්ඤාතතං, “අඤ්ඤානු අධිමානා” ති අයමෙසං අනුපපඤ්ඤාතති, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, පට්ඨිජ්ඣානං සමාපජ්ඣති අදිනා නයෙන චුත්තප්පකාරං අසන්නං ක්කානාදිබ්බමං ආරොපවත්තස්ස සච්ච යස්ස ආරොපවති සො මිත්‍රස්සජාතිකො හොති අනන්තරමෙව අයං ක්කානලාභිති වා අරිතොති වා යෙන කෙනවි ආකාමරන තමසං ජානාති පාරාජිකං, සච්ච න ජානාති ථුල්ලව්වයං සච්ච පන යො තෙ විහාරෙ වසති සො භික්ඛු පට්ඨමි. ක්කානං සමාපජ්ඣතිති අදිනා නයෙන අඤ්ඤාපදෙසෙන ආරොපවත්තස්ස ජානාති ථුල්ලව්වයං, සච්ච න ජානාති දුක්ඛවං, අධිමානෙන ආරොපවත්තස්ස අනුල්ලපනාධිපපායස්ස උම්මත්තකාදිනඤ්ච අනාපතති සිලවිපතති “උතහති මිත්‍රස්සාධම්මස්ස අතතති අසන්නානා, පාපිවජ්ජාය නස්ස ආරොපනං අනිඤ්ඤාපදෙසො, සස්ස ආරොපෙති නස්ස මිත්‍රස්සජාතිකනා, නං ඛණං විජානානං”ති ඉමානෙසං පඤ්ච අධ්‍යානී, සමුට්ඨානාදිති අදිනනාදුපෙත චුත්ත සදිසානෙවාති.

වතු සමපාරාජිකං සමත්තං.

“උද්දිසාමො ආසසමමනනා චත්තාපො පාරාජිකා ධම්මා”ති ඉදං ඉධ උද්දිසිපාරාජිකපරිදිපනමෙව, සමොඛානෙනා පන සබ්බානෙව චතුච්ඡති පාරාජිකාති චෙදිතබ්බාති, කතමාති චතුච්ඡති? පාළියං ආගතාති නාව භික්ඛුනං චත්තාරි භික්ඛුනිනං අසාධාරණාති චත්තාරි”ති අට්ඨ, තාති ඵකාදසන්නං පණ්ඩකාදිනං අභබ්බතාවසංඛානෙති ඵකාදසති පාරාජිකෙති සති ඵකුන චසති, ගිහිභාවං පණ්ඩකානාස භික්ඛුනිතං විබ්භන්නතාවපාරාජිකෙන සති චසති, අපරානිපි උමි මුද්‍රපිට්ඨිකො පරස්ස අඛිත ජාතං මුමෙත ගණනාති පරස්ස අඛිතජාතෙ අභිනිසිද්ධි ඉමෙසං චතුණ්ණං ච වසෙත චත්තාරි අනුලොම පාරාජිකානිති වදන්ති, ඉති ඉමාති චත්තාරි පුරිමාති ච චසති සමොඛානෙනා පන සබ්බානෙව චතුච්ඡති පාරාජිකාති චෙදිතබ්බාති.

“න ලහති භික්ඛුනි සති සංඛාසං”ති උපොසථාදිපෙදං සංචාසං භික්ඛුනි සති න ලහති, “සථා පුථෙ නථා පච්ඡ”ති යථා පුථෙබ්බ ගිහිකාපල අනුපසම්පන්නකාපල ච, පච්ඡා පාරාජිකං ආපනෙතාපි තපෙව අසංචාසො හොති, නස්මි තස්ස භික්ඛුනි සති උපොසථාදිපෙදෙ සංචාසොති.

“නාසථාසසමනෙත පුච්ඡාමි”ති තෙසු චතුසු පාරාජිකෙසු ආයසමනෙත කච්චිත් පරිසුඛාති පුච්ඡාමි, “කච්චිත්ථා”ති කච්චි ඵත් ඵතෙසු චතුසු පාරාජිකෙසු කච්චි පරිසුඛාති අනෙථා. අථවා “කච්චිත් පරිසුඛා”ති කච්චි පරිසුඛා අත්ථ භවථාති අනෙථා, සෙසං සබ්බත් උත්තාතමෙවංති

කඛ්ඛාමිනරණිසා පානිමොක්ඛ චණණනාස
පාරාජිකභණ්ඩචණණනා නිසිනා

“ඉමෙ ඥා පතා”ති ඉදුති වහතබ්බතං අභිමුඛිකරණං, “ආයසමනෙතා”ති සතතිපතිතානං පියවචනෙත ආලපනං, “නෙතසා”ති ශණ්ණ පරිවෙජ්ජෙද, “සඛ්ඛාදිසෙසා”ති ඵචත්තා මකා. “බමමා”ති ආපතතිසො, “උගෙදුසං ආගච්ඡන්ති”ති සරු පෙන උද්දිසිතබ්බතං ආභව්ඡන්ති, ත තිදුනෙ විය “සෙස සිසා ආපතති”ති සාධාරණවචනමනෙතන සංවිජ්ජති වෙතනා අස්සාති=සඤ්ඤාතනා, සඤ්ඤාතනාව=සඤ්ඤාතනිකා, සඤ්ඤාතනා වා අස්සා අපථිති සඤ්ඤාතනිකා. “සුක්ඛමිසංඝි”ති සුක්ඛස්ස විසංඝි රාගුපත්ථොදිසු යෙන කෙතචි අඛතථාතෙ කම්මඤ්ඤාතං පතෙන ආරොග්ගාදිසු යං කිඤ්චි අපදිසිවා අජඛිතතරුපාදිසු යත්ත කත්ථි මොචනස්සාදවෙතනාය නිමිතෙන උපකක්ඛිතතස්ස ආයසධාතුනාතතතතො නිලාදිවසෙත දසවිධෙසු සුකෙතසු යස්ස කස්සථි සුක්ඛස්ස ථානා වාචනාති අනෙථා, “අඤ්ඤානු සුපින නතා”ති යා සුපිනෙ සුක්ඛමිසංඝි හොති තං ථපෙතවා, “සංඝාදි සෙසසා”ති යා අඤ්ඤානු සුපිනනතා සඤ්ඤාතනිකා සුක්ඛමිසංඝි අයං සංඝාදිසෙසො නාම ආපතතිතිකායොති අනෙථා. වච නනෙථා පනෙත්ථ:- සඤ්ඤා ආදිච්චි වෙච භෙසෙ ව ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සංඝාදිසෙසො, කිං චුත්තං හොති? ඉමං ආපතතිං ආපජ්ජි ත්වා චුථාතුකාමස්ස යන්තං ආපතතිචුථානං, තස්ස ආදිච්චිවෙච පරිවාසදුතත්ථාය ආදිතො සෙසෙ මජ්ඣෙක මානතතදුතත්ථාය මුලාය පටිකස්සනෙත වා සහමානතතදුතත්ථාය අවසානෙ අභ්වා නත්ථාය ව සඤ්ඤා ඉච්ඡිතබ්බො, තසෙත්ථ ඵකච්චි කම්මං විතා සඤ්ඤත සක්කා කාතුං, ඉති සංඝො ආදිච්චි වෙච භෙසෙ ව ඉච්ඡිතබ්බො අස්සාති සංඝාදිසෙසො.

සාචජ්ජියං සෙය්‍යසකං ආරබ්භ උපකක්ඛිතවා අසුචිමොචන වජ්ජුසම් පඤ්ඤාතනං “අඤ්ඤානු සුපින නතා”ති අයමෙත්ථ අනුපප ඤ්ඤාතති, අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, සමු පත

පරෙත අත්තනො අඛන්දානෙ උපකක්කමං කාමෙරන්ධා මොචාපෙති
 ආපජ්ජති යෙව්, වෙනෙත්වා අන්තමසො ආකාසෙ කට්ඨකපනෙ
 න'පි තිම්බෙන උපකක්කමන්තස්ස සචෙ ත මුවචති ථුලලච්චයං
 සචෙ පන අන්තමසො යං එකා මුද්දකමක්කිකා පිචෙය්‍ය තත්ත
 කාමපි ධානතො මුවචති දකසොතං. අනොතිණ්ණොපි සංඝාදී
 සෙසො, ධානතො පන වුතං අවස්සමෙව දකසොතං ඔතරති
 තස්වා දකසොතං ඔතිණ්ණමනෙත බති තික්ඛනෙන වා අතික්ඛ
 නෙනවා සංඝාදීසෙසොති අට්ඨකථාසු වුතතං.

අනුපකක්කමන්තස්ස ව අමොචනාධිපජායස්ස ව සුපිනං පස්ස
 න්තස්ස ව උමමන්තකාදිතඤ්ච මුනෙතපි අනාපතති, සීලවිපතති
 “වෙනනා, උපකක්කමො, මුවචනං”ති ඉමානෙත්ව තිණ්ණ අඛන්දාති
 සමුවධානාදීති පඨමපාරාජිකෙ වුත්තසද්ධිසානෙවාති.

සංඝාදීසෙසකණ්ඩ

පඨම සික්ඛාපදං.

ථුතියෙ “මුනිණ්ණො”ති යන්ධාදීති විය සත්තා අනෙතා
 උපපජ්ජනෙන රාගෙන ඔතිණ්ණො කුපාදීති විය සත්තා අසම්
 පෙක්ඛිත්වා රජ්ජනියෙ ධානෙ රඤ්ජනෙතා සයං වා රාගං ඔති
 ණ්ණො, කායසංසග්ගරාගසම්ඛතිසෙත්තං අධිවචනං, “මිපජිණ්
 නෙන විනෙතනා”ති පරිසුඛගවඛගසත්තතිසංඛාතං පකතිං චිජ්
 ඡිත්වා අඤ්ඤථා පවනෙත්ත විරූපං වා පරිණතෙන යථා පරි
 චිත්තමානං විරූපං හොති එවං වුත්තරාගවසෙත පරිචන්තිත්වා
 ධීනෙන විනෙතනාති අනෙතා.

“මානුශාමෙන සංඛිං”ති තද්වුජාතායපි ජ්වමානකමනුස්සි
 අභියා සංඛිං “කායසංසග්ගං සමාපජෙජ්ජයාති හත්ථගණාදි
 කායසම්පයොගං කායමිහසිහාවං සමාපජෙජ්ජයා හත්ථගාණං
 මා”ති ආදීපන'ස්ස විත්ථරෙන අත්ථදස්සනං - තත්ථ හත්ථා නාමි
 කපපරතො පට්ඨාය යාව අග්ගතවා, වෙණ්ණිකාමි විතක්ඛිත්වා වා
 අවිතක්ඛිත්වා වා සුඛකෙසෙහි වා නීලාදිවණ්ණසුත්තකුසුමකතා
 පණ්ණාලාසුවණ්ණවිරන්තමුත්තාවලී ආදීසු අඤ්ඤතරම්සෙහි මා
 කකකෙසකලාපස්සෙතං අධිවචනං, වෙණ්ණිගහණෙන වෙත්ථ නෙ
 සාපි ගතිතා එව සංඛිං ලොමෙහි, ඉති වුත්තලක්ඛණස්ස තත්ථස්ස
 ගහණං-හත්ථගාණො, වෙණ්ණියා ගහණං-වෙණ්ණිගාණො, අවිසෙස
 සරීරස්ස පරාමසනං අඤ්ඤතරස්ස වා අඤ්ඤතරස්ස වා අඛන්ධස්ස

පරාමිසතං, යො නං හත්ථගාහං වා චෙණ්ණිගාහං වා අඤ්ඤතරස්ස ඩා අඤ්ඤතරස්ස වා අභිගස්ස පරාමිසතං සමාපජේත්ත තස්ස සංඝාදිසෙසො නාම ආපතතිනිකායො හොතිති.

සාවච්ඡයං උද්ධිනෙත්ථං ආරබ්භ කායසංඝගහසමාපජ්ජන වජ්ඣමිං පඤ්ඤාතතං, අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, ඉත්ථියා ඉත්ථිසඤ්ඤිතො අනතමිසො ලොමෙන ලොමං ථුසනන ය්‍යාපි ඉත්ථියා වා ථුසියමානස්ස සෙවනාධිපායගෙන වායමිත්ථිඃ එස්සං පටිවිජානනත්තස්ස සංඝාදිසෙසො, එකෙන පන හත්ථන ගහෙත්ථා දුතියෙන හත්ථන දිවසමපි තත්ථ තත්ථ ථුසනනස්ස එකා ආපතති, අගහෙත්ථා ථුසනෙනා පන සචෙ සිසනො යාව පාදා තාව කායතො හත්ථං අමොචෙතොතා යෙව ථුසති එකාමි ආපතති, පඤ්ඤාතතං අභිගුලිතං එකතො ගහණෙනපි එකාඑව, සචෙ පන තාතිත්ථිතං පඤ්ඤාතතං එකතො ගහණාති, පඤ්ඤා ආපතතියො ඉත්ථියා චෙමිතිකස්ස, පණ්ඩකපුරිසතිර්ච්ජානගත සඤ්ඤිස්සව ථුලලවචයං, තථා නායගෙන කායපටිබචෙ අමනුස්සිත්ථි පණ්ඩකෙති ම සථිං කායසංඝගෙහපි, මනුස්සිත්ථියා පන කායපටි බ්‍යවන කායපටිබ්‍යාදිස්ස පුරිසකායථුසනාදිස්ස ව දුක්ඛවං, ඉත්ථියා ථුසියමානස්ස සෙවනාධිපායය්‍යාපි කායෙන අවායමිත්ථි එස්සං පටිවිජානනත්තස්ස මොක්ඛාධිපායගෙන ඉත්ථිං ථුසනත්තස්ස අසඤ්චි මව අසථියා අජානනත්තස්ස අසාදියනත්තස්ස උමිත්තකාදිතඤ්ච අනාපතති, සිලවිපතති, මනුස්සිත්ථි, කුජීසඤ්ඤිතා, භායසං ඝගහරාගො, ගෙන රාගෙන වායාමො, හත්ථගාහාදියමා පජ්ජනං'ති ඉමො නෙත්ථ පඤ්ඤාතතාති. සම්මානාදිති පඨම පාරාජිකෙ වුත්තසදිසානෙවාති.

දුතිය සිහිබා පදං.

තතියෙ, ඔතිණ්ණතාව විපරිණතවිත්තතා ව දුඬුලලාවාය්‍යාද රාගවසෙන චෙදිතබ්බා. “මාතුගාමං”ති දුඬුලලාදුඬුලල සලලකඛණසමිත්ථං මනුස්සිත්ථිං “දුඬුලලාති මාමාති”ති වචිමිගහ පය්‍යාවමගහ මෙථුතබ්බවපටිපුත්තාති වාමාති. “ඛො ඔසසා”ති අවහාසෙත්ත වණ්ණාවණ්ණයාවන ආයාවන පුච්ඡන පටිපුච්ඡන ආවික්ඛනානුසාසන අහෙකාසනවසෙන නානපථනා රතං අසඬමිවචනං චිදෙත්ත, “සමාන” නති එත්ථ තතති නිපාතමත්තං, යථා යුචා යුචතිනති අත්ථො එතෙන ඔහාසනෙ පන නිරාසඬකහාවං දෙස්සති. “මෙථුනුපසංගිතාති”ති ඉදං දුඬුලලාය වාමාය සිබාපතතලකඛණදස්සනං “සඬකාදිසෙසො”ති

විෂයං මහතානං වසෙන වණණාවණණංචි වා මේථුනස්ථානං
නාදිති වා සිඛරිණි'සි සමතිත්තා'සි උභයොබ්‍යඤ්ජනා' සිති
ඉමෙසු තිසු අඤ්ඤාතරත අනෙකාසව්වනෙන වා මාතුගාමං
බහාසසන්නස්ස සමිසාදිසෙසො නාම ආපතතිතිකායො භොතිති.

සාවච්ඡයං උදුසිසෙත්ථං ආරබ්භ දුස්සුලලවාචාති බහාසන
විජුස්මිං පඤ්ඤාත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤාත්ති, අනාණත්තිකං ඉත්ථො
ඉත්ථිසඤ්ඤාදිකො අනතමෙසො හත්ථුදුස්සපි වුත්තනසෙනෙව බහා
සන්නස්ස සවෙ සා තමත්ථං තස්මිං යෙව බණ්ණ ජානාති සමිසාදි
සෙසො, පණ්ඩනෙ ථුලලවචයං, තස්මිං යෙව ඉත්ථිසඤ්ඤාදිකො
දුක්ඛවං, පුත්තපුත්ත බහාසන්නස්ස සමබහුලා ව ඉත්ථියො එක
වාචාය බහාසන්නස්ස වාචාගණනාය වෙව ඉත්ථිගණනාය ව
ආපතතිසො, සවෙ යං ඉත්ථිං බහාසති සා නජානාති ථුලලවචයං
අධික්ඛකං උබ්බජානුමණොලං ආදියං වණණාදිගණනෙපි ථුලල
වචයං, පණ්ඩනෙ දුක්ඛවං, උබ්බක්ඛකං අධොජානුමණොලං
කායපටිබද්ධිඤ්ඤා ආදියං වණණාදිගණනෙ සමබත්ථ දුක්ඛවං—

අත්ථබ්බමඅනුසාසතිපුරෙකකාරානං උමත්තකාදිනඤ්ඤා අනා
පතති, සිලවිපතති. මනුසසිසි, ඉත්ථිසඤ්ඤාදිකා, දුස්සුලලවාචකා
දරායො තෙන රාගෙන බහාසනං, භං බණ්ණං විජානනං'ති
ඉමානෙත්ථ පඤ්ඤා අධිගාති අදිත්තාදුක්ඛසමුට්ඨානං, කිරියා, සඤ්ඤා
විමොක්ඛං, සම්මතකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මකම්මං, චිත්ථිං,
අකුසලවිත්තං, විවෙදනනති

නාමික සික්කාපදං

වතුනේ—බහිණ්ණතා ව විපරිණතවිත්තතා ව අත්තකාමි
පාරිවරියාවසෙනෙව වේදිතබ්බා, “මාතුගාමස්ස සන්තියකෙ”ති
දුස්සුලලාභාසෙන වුත්තප්පකාරාය ඉත්ථියං සමීපෙ. “අත්තකාම
පාරිවරියාසා”ති මේථුනධම්මසංඛාතෙන කාමේන පාරිවරියා—
කාමපාරිවරියා, අත්තනො අත්ථාය කාමපාරිවරියා—අත්තකාමි
පාරිවරියා අත්තතා වා කාමිතා—ඉවජිතා'ති අත්තකාමි, සයං
මේථුනරාගවසෙන පච්ඡිකාති අත්ථො, අත්තකාමිව සා පාරිවරියා
වාති—අත්තකාමිපාරිවරියා, තස්සා අත්තකාමි පාරිවරියාය.
“වණණං භාගසයා”ති ගුණං ආතිසංසං පකාසෙයා. “එක
දග්ගං”ති ආදි තස්සා අත්තකාමිපාරිවරියාය වණණභාසනා
කාරදස්සනං, තත්ත්වං පදසම්බන්ධවසෙනෙව සංවෙපත්ථො, ආ
මාදිසං පාණාතිපාතාදිති පටිවරිතතා සිලවිත්තං මේථුනධම්මා
මරිතසකා චුග්ගවාටිං තදුග්ගසෙනාපි කල්ලාණධම්මං එතෙක

බලවත්ත පරිවරණය අතිරේකය නැතහොත් එවිට මාදිසං පරිවරණය යා යා අයං පාරිවරියා නාම “එතදග්ගං පාරිවරියාන” නැති. “මෙපුත්ත පසංගිනොති සංඝාදිසෙසො” යි එවිට අතතකාමපාරිවරියාය වණණං භාසනොති අරභසි තිං මග්ගං මෙපුත්තබලවත්ත දායනා මෙපුත්තපටිසංසුතොති වචනෙන සො භාසෙය්‍ය තස්ස සංඝාදිසෙසො

සාවච්ඡියං උද්‍යමිකේතං ආරබ්භ අතතකාමපාරිවරියාය වණණංගසනවත්තසම්මං පඤ්ඤාතං අසාධාරණපඤ්ඤාතං, අනාණතතිකං, ඉත්තියා ඉත්තිසඤ්ඤිතො අතතමිසො හත්ථවුද්දායපි වුත්තනගෙතොව අතතකාමපාරිවරියාය වණණං භාසනොති සමෙව සා තමත්ථං තසම්මං යෙව බණ්ණ ජානාති සංඝාදිසෙසො නො වෙ ජානාති පුලලවටයං, පණ්ණිකො පණ්ණිකසඤ්ඤිතොපි පුලලවටයං, තසම්මං යෙව ඉත්තිසඤ්ඤිතො දුක්ඛං, විවරාදිති වත්තකාමෙති පාරිවරියාය වණණං භාසනොති උමත්තකාදිතං ව අනාපතති, සිලපිපතති, මිත්තසම්ප්පි, ඉත්තිසඤ්ඤිතො, අතතකාමපාතිවිසිසාස රාගො, තොති රාගො වණණංගණනං බණ්ණං විජානනං” යි ඉමං තෙත්ථ පඤ්ඤා අබ්බාසි. සමුච්ඡානාදිති දුටුපුලලාභාසෙන වුත්තසදිසානොති

වතුත්ථ සිත්තාපදං.

පඤ්ඤාමෙ- “සඤ්ඤිතං” යි ඉත්තිපුරිසානං අතතරෙ සඤ්ඤා රණභාවං. “සමාපජෙය්‍යා” යි සමමා පතිගණනංවිමංසන පව්වාහරණාති කරොතොති ආපජෙය්‍ය “ඉත්තියා වා” යි ආදි සමාපජනාකාරදස්සනං. තත්ථ “ඉත්තියා වා පුට්ඨමතිං” යි පුරිසෙත වා තස්ස මාතාපිතාදිති වා පෙසිතො පුරිසස්ස මතිං අබ්බාසං ඉත්තියා ආරොවෙය්‍යාති අනෙත්ථ. “පුට්ඨස්ස වා ඉත්ති මතිං” යි ඉත්තියා වා තස්ස මාතාපිතාදිති වා පෙසිතො ඉත්තියා මතිං අබ්බාසං පුරිසස්ස ආරොවෙය්‍යාති අනෙත්ථ “ජායතනෙන වා ජාරතනෙන වා” යි ජායභාවෙ වා ජාරභාවෙ වා, පුරිසස්ස හි මතිං ඉත්තියා ආරොවෙය්‍යො ජායතනෙන ආරොවෙති ඉත්තියා මතිං පුරිසස්ස ආරොවෙය්‍යො ජාරතනෙන ආරොවෙති අපි ව පුරිසස්සෙව මතිං ඉත්තියා ආරොවෙය්‍යො ජායතනෙන වා ආරොවෙති නිබ්බිහරිග්ගාවෙ ජාරතනෙන වා මිච්ඡාචාර භාවෙ, තෙතෙවස්ස පදභාජනෙ “ජායතනෙන වාති ජායා හවිස්සති ජාරතනෙන වාති ජාරි හවිස්සති” යි වුත්තං, එතෙනෙව

උපායෙන ඉප්පියා මිතිං පුරිසස්ස ආරොවනෙට්ඨ පති හවිස්සාසි ජායො හවිස්සාසිති වත්තබ්බතා වෙදිතබ්බො. “අනතමසො නාංච ණිකාසපි”ති සබ්බන්තිමෙන පරිචේදෙන යං අයං තංඛණේ මුහුත්තමිතෙන සංවසිතබ්බතො තං ඛණිකාති වුව්චති මුහුත්ති කාති අපේථා, තස්සාපි මුහුත්තිකා හවිස්සාසිති එවං පුරිසමිතිං ආරොවෙනත්තස්ස සංඝාදිසෙසො; එතෙනෙව උපායෙන මුහුත්ති නො හවිස්සාසිති එවං පුරිසස්ස ඉප්පිමිතිං ආරොවෙනන්තාපි ඤංඝාදිසෙසං ආපඤ්ඡතිති වෙදිතබ්බො.

සාමිප්පියං උද්ගසිනේරං ආරබ්භ සඤ්චරිත්තසමාපඤ්ඡනවිඤ්ඤා සමිං පඤ්ඤත්තං, “අනතමසො නාං චණිකාසපි”ති අයමේන්ව අනුපපඤ්ඤත්ති, සාධාරණපඤ්ඤත්ති, පතිගණකාති විමංසති අනෙතවාසිකං පච්චාගාරාපෙතිති ඉමිනා නයෙන සංඤ්ඤාතිකං, අඤ්ඤත්ත නාලං වචනියාය යාය කායව ඉප්පියා අනතමසො මොතු යාපි පුරිසමිතිං ආරොවෙනන්තා හොති කීර හරියා බන්ධනිතාති වත්තුකාමො සවෙපි ඡන්දවාසිතිති ආදිපු අඤ්ඤාතරෙත ආකා රෙත ආරොවෙත්වා තාය ඤාබුති සමපට්චිතේතෙපි අසමපට්චිතේතෙපි පුත ආගන්ත්වා යෙන පඨිනො තස්ස තං පචන්තිං ආරොවෙති සංඝාදිසෙසං ආපඤ්ඡති. සා පන තස්ස හරියා හොතු වා මා වා අකාරණමෙතං. සවෙපි යස්සා සන්තිකං පෙසිනො තං අදිස්වා අඤ්ඤස්ස අවස්සායොවනකස්ස ආරොවෙතිති වත්වා පච්චාගර්ථි ආපඤ්ඡතියෙව, මාතුරන්තිතං මුඛිති පෙසිතස්ස පන ගන්ත්වා අඤ්ඤං පිතුරක්ඛිතාදිපු අඤ්ඤාතරං වදන්තස්ස විසංකේතං හොති පුරිසස්ස වා ඉප්පියා වා වචනං සාබුති කායෙන වා වාචාය වා උභයෙන වා පතිගණිත්වා තස්සා ඉප්පියා වා පුරිසස්ස වා ආරොවෙත්වා වා ආරොවාපෙත්වා වා පුත යෙන පෙසිනො තස්ස තං පචන්තිං සයං ආරොවෙනත්තස්ස වා අඤ්ඤාත ආරොවාපෙ ත්තස්ස වා සංඝාදිසෙසො එත්තාවන්තා හි පතිගණකාති විමංසති පච්චාගර්ථිති ඉදං අඛ්‍යාත්තයං සමපාදිතං හොති, ඉතො පන සෙහි කෙහිවි විහි අබ්‍යෙහි පණ්ඩකෙ අඛ්‍යාත්තයෙනාපි පුලල වචයං එකෙත දුක්ඛවං, සංඝස්ස වා වෙතියස්ස වා හිලානස්ස වා කිවෙවන ගච්ඡන්තස්ස උමමත්තකාදිතං ව අනාපත්ති, සීල විපත්ති, සෙසු සඤ්චරිත්තං සමාපඤ්ඡති නෙසං මනුස්සජාති ඝාතා, හ නාලං වචනිකො, පතිගණිණිවිමසනපච්චාගර් ණාතිති ඉමොනෙත්ව පඤ්ච අඛ්‍යාති, ඡසමුට්ඨානං, පණ්ණත්තිං වා අලං වචනියාචං වා අජාතන්තස්ස කායවිකාරෙත සංසතං ගහෙත්වා තපේව විමංසිත්වා තපේව පච්චාගරන්තස්ස කායකො

සමුට්ඨාති, ඉන්ද්‍රියානාමා නාම ආගමිකයානි නසා විනාශ ජානෙ යනාදානි කෙතවි වුනෙක සාමුඛි සමපට්ඨිතා නං ආගතං වනා පුන තසමිං පුරිසෙ ආගතෙ ආරොචෙනානසා කායෙන කිසුම් අකතතනා වාවතො සමුට්ඨාති, වාචාය සාමුඛි සාසනං ගහෙතා අසෙසුන කරුණියෙන තසා සරං ගතවා අසෙසුන්වා ගමන කාලෙ තං දිසවා චිච්ඡෙදෙන විමංසිතා පුන අසෙසුනෙව කාර ණෙන තතො අපක්කමම කදුට්ඨෙව නං. පුරිසං දිසා ආරොචෙනානසාපි වාවතොව සමුට්ඨාති, පණ්ණතතිං අජානනතුසා පන ඛිණාසවසාපි පිතුච්චනෙන ගතවා අලං චවනියං මාතරමපි එහි මෙ පිතරං උපට්ඨාතිති වනා පච්චාසරනතසා කායවාවතො සමුට්ඨාති, ඉමානි තිණි අවිතතක සමුට්ඨානානි, තදුහයං පන ජාතිතා එතෙහෙව තිති නයෙහි සමාපජ්ජනතසා තානෙව තිණි තදුහයං ජාතනවිතෙන සවිතතකානි හොතති. කිරියා, නො සෙසුනවිමොක්ඛං, අවිතතකං, පණ්ණතතිවජ්ජං, කායකමමං, චිච්ඡමමං, කුසලාදිවසෙන වෙත් තිණි විතතානි, සුඛාදිවසෙන තිසො වෙදනාති.

පසුබල සිහිබාසදං.

ජට්ඨ “සසෙසුනවිකාස පනා”ති එත් සංයාචිකා නාම භයං පචතතිතා යාචනා වුච්චති, තසමා “සසෙසුනවිකායා”ති අතතතො යාචනායාති වුනතං හොති, සයං යාචිතකෙහි උපකරණෙහිති අන්තො, එත් ව යං කිසුම් පරපරිගහතිතකං මුලවෙජ්ඣවසෙක යාචිතං න වට්ඨති තාවකාලිකං පන වට්ඨති සහායන්තය කමම කරණන්තය පුරිසං දෙපාති වනතුං වට්ඨති පුරිසන්තරමපි යාචිතං වට්ඨති පුරිසන්තරොනාම වසිති ආදිතා පුරිසෙන කතතබ්බං හන්තමමං තං පුරිසන්තරං දෙහිති වා හන්තමමං දෙහිති වා වනා යාචිතං වට්ඨති. හන්තමමං නාම කිසුම් වන්තං තහොති තසමා කිං හනෙන ආගතන්තානි පුච්ඡිතෙ වා අපුච්ඡිතෙ වා යාචිතං වට්ඨති, විසෙසුනතිපච්චයා දෙසො තත්ථි, මගුදුකාදයො පන සක කමමං ත යාචිතබ්බං. “කුච්චිං”ති උලලිතතාදිසු අසෙසුනරං තත් “උලලිතතා” නාම ධූපෙතා ඵලාදිසංඝාටවාතපාන වුමච්ඡිද්දාදිහෙදංආලෙපොකාසං අවසෙසලෙපොකාසෙ කුච්චිති සඬං සට්ඨෙතා ජදනසා අනෙතා සුඛාය වා මතතිකාය වා ලිතතා, අවලිතතා නාම වුතතනයෙනෙව ජදනසා බහිලිතතා උලලිතතාවලිතතානාම තපෙව ජදනසා අනෙතා ව බහිව ලිතතා “කාරසමානෙතා”ති සයං වා කරොනෙන ආණ්ඩියා වා

කාරෙතෙතන. “අසාමිකං”ති කාරෙතො දයකෙන විරතීතං. අනතුදෙදසං”ති මයං වාසාගාරං එසාති එවං අනතො උදෙදසො අසාමි අනතුදෙදසො තං අනතුදෙදසං. පමාණිකා කාරෙ තබ්බා”ති පමාණසුත්තා කාරෙතබ්බා. “නත්තිදං පමාණං”ති තසාං කුටියා ඉදං පමාණං “දිසසො”ති දිසතො. “වාදසම් දඨපිසො සුගතවිදඨපිසා”ති එත් සුගතවිදඨත්තාම ඉදාති මජ්ඣිමිකං පුරිසකං තිසොං විදඨපියො වසස්සිගජෙත්තා දියසෙසා ගජෙත්තා හොති මිණතෙතන පන. කුටියා බහිකුසෙඛි පඨමං දිහතං මහාමහතිකපරියන්තං අගහෙත්තො පුසපිණ්ඩපරියන්තො වාදස විදඨපියො මිණතබ්බා, සචෙ පුසපිණ්ඩක අනත්තො හොති මහාමහතිකලෙපෙතෙව නි ධ්වා පෙ ති යෙවපරිවෙජ්ඣද්ද, “තිදිසං”ති විත්ථාරතො. “සත්තනතරා”ති කුඩධස්ස බහි අනතං අගහෙත්තො අබන්තතරිමෙන අනෙත්ත සත්ත සුගතවිදඨපියො පමාණතති චුත්තං හොති, එත්ථ කෙසග්ගමත්තමපි දිසතො භාපෙත්තා තිරියං තිරියතො වා භාපෙත්තා දිසං වසෙස්සානං නවට්ඨති කොපනවාදෙ උභතො වසිත්තො, යා පන දිසතො සට්ඨිගත්ථාපි හොති තිරියතො තිගත්ථා වා උභතකවතුගත්ථා වා යත්ථ පමාණ සුත්තො මඤ්චො ඉතො විතො වන පරිවත්තති පච්ඡිමකොටියා වතුගත්ථවිත්ථාරො න හොති අයං කුටිසංඛං න ගච්ඡති, තසමා වට්ඨති “භික්ඛු අභිනොනබ්බා චක්ඛුදෙසනාසා”ති යසමිං පදෙදස කුටිං කාරෙතු කාමො හොති තං සොධෙත්තො පදහාරතො චුත්තතයෙත සංඝං තිත්තතො යාවිත්තා සඤ්ඤ වා සංඝපරියා පනනා සංඝෙන වා සමමතා චෙ තයො භික්ඛු තත්ථ වත්ථුදෙසන ත්ථාය තෙතබ්බා. “නොති භික්ඛුති චක්ඛුං දෙසෙතබ්බං. අනා රමහං සප්පිකාමණං”ති භෙති භික්ඛුති කිපිලුකාදිතං ආසයා දිතිතෙරසති පුබ්බන්තඅපරන්තතිස්සිතාදිතිසොලසති උපද්දවෙති විරතීතත්තා අතාරමං වීති වතුති වා බලිවද්දෙති සුත්තතන සක චෙත එකං වක්කං නිවෙධොදකපතනට්ඨානෙ එකං බහිකත්තො ආවිජ්ඣිතුං සකකුණ්ණයාතාය සපරික්කමණතති සලලකෙත්තො සචෙපි සංඝපසොනතා හොන්ති තත්ථෙව තො චෙ සංඝමිජ්ඣං ගන්ත්වා තෙත භික්ඛුතා යාවිතෙති ඤාත්ති දුතියෙත කචෙමත වත්ථුං දෙසෙතබ්බං “සාරමෙගචෙ”ති ආදිපටිපක්කතයෙත චෙදිතබ්බං.

ආලවියං ආලවිකෙ භික්ඛු ආරබ්බ සඤ්ඤවිකාය කුටිකරණ වත්ථුසමිං පඤ්ඤත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤත්ති, සාණත්තිකං, අදෙසි තවත්ථුකා පමාණාතික්කන්තං කුටිං කාරෙසාමිති උපකරණත්ථං

අරඤ්ඤාගමනයො පට්ඨාය සබ්බපයොගෙසු දුක්ඛං, ඉද්දති විභි පිණෙකිති නිට්ඨානං ගමියන්ති තෙසු පට්ඨපිණෙකදුතෙ ඵල ලබ්බං, දුතියදුතෙන ලෙපෙ ඝට්ඨෙන සචෙ අදෙසිතවන්ත්‍රිකා එව වා පමාණාතික්කන්තා එව වා හොති එකො සංඝාදිසෙසො චෙව දුක්ඛවානි, සචෙ උභය විපක්ඛා චෙ සංඝාදිසෙසො චෙ ව දුක්ඛ වානි, සචෙ පන වාරඛකිනං වා වාතයානං වා අට්ඨපෙත්‍රාම මහාමිත්තිකාය ලිච්චති යපිතෙ ව තසමිං ලෙභිපා න සට්ඨති රක්ඛති තාව, පුන ලිච්චනත්තං පන ඝට්ඨතමනෙත සංඝාදිසෙසො සචෙ තං යපියමානං පට්ඨදින්නලෙපෙන සභිං නිරන්තරමිව හුත්වා නිට්ඨති පට්ඨමෙව සංඝාදිසෙසො, හෙවලං ඤාරමාය දුක්ඛං, තථා අපරික්කමණාය, විපක්ඛනං කුටිං අඤ්ඤාය දදතො භූමිං සමිං කන්ධා භිද්දන්තස්ස ව ලෙණගුහාතිණකුටි පණ්ණව්ජ්ජනගෙහෙසු අඤ්ඤාතරං කාරොන්තස්ස ව කුටිමපි අඤ්ඤාය වාසන්තං වාසාගාරං යපෙත්‍රා උපොසථාගාරාදිසු අඤ්ඤාතරන්තං කාරොන්තස්ස උමමන්තකාදිනං ව අනාපතති, සිලවිපතති උලලිත්ත දිනං අඤ්ඤාතරන්තා, හෙට්ඨමපසමාණ සමගචො, අදෙසිත වන්ත්‍රිකථා, පමාණාතික්කන්තා, අනතු දෙදසිකන්තා, වාසාගාරන්තා, ලෙසසමන්තා'ති ඉමානෙත්ථ ඡ වා සත්ත වා අභිගාති ඡසමුට්ඨානං, කිරියා ව නිරියාකිරියාව. ඉදං හි වන්ත්‍රිං දෙසාපෙත්‍රා පමාණාතික්කන්තා කාරොතො කිරියතො සමුට්ඨාති, අදෙසෙත්‍රා කාරො තා කිරියාකිරියතො සමුට්ඨාති යෙසමෙත්ථ සඤ්චරිතෙන වුත්තසදිසමෙවාති

ජට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ “මහලලකං”ති සස්සාමිකභාවෙන සඤ්ඤාපිත කුටිතො මහත්තභාවො එතස්ස අත්ථිති මහලලකො යසමා වා වන්ත්‍රිං දෙසාපෙත්‍රා පමාණාතික්කමෙත්‍රාපි කාතුං වට්ටති තසමිං පමාණමහත්තත්තං පි මහලලකො තං මහලලකං, යසමා පනස්ස තං පමාණමහත්තත්තං සස්සාමිකත්තාව ලබ්බති තසමිං තදත්ථ දස්සන්තත්ථං මහලලකො නාම විභාජරා සස්සාමිකො වුච්චතිති එවමිස්ස පදභාජනෙ වුත්තං සෙසං සබ්බං කුටිකාරසික්ඛාපදෙ වුත්තසදිසං සස්සාමිකභාවමත්තමෙව හි විසෙසං.

කොසලිස්ස ඡත්තන්තරං ආරබ්භ වෙතිරුක්කං ඡෙද්දන වන්ත්‍රිමිං පඤ්ඤාත්තභාවො අකිරියාමිත්තතො සමුට්ඨාත්තභාවො එකසංඝාදිසෙසතා ව එත්ථ විසෙසොති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අදාළ “දුඃඛා දොසො”ති දුසිතො චෙව දුසිතො වා, උපානොති දොසො පුග්ගලො තෙන දොසොති දුසිතො හොති පකතිභාවං ජනාපිතො තස්මා “දුඃඛා”ති වුවවති, පරඤ්ච දුසෙති විතාසෙති තස්මා “දොසො”ති වුවවති, ඉති “දුට්ඨොදොසො”ති එකසෙවෙනං පුග්ගලස්ස ආකාර තාතත්තෙන නිදස්සනං. “අප්පභිතො”ති කප්පතිතො පිතිත්තාදිති විවජ්ජිතො න අභි සථොති අප්පභා. “අමුලකොනා”ති යං වොදකෙන වුදිත කම්භි පුග්ගලෙ අදිඨං අසුතං අපරිසංකිතං ඉදං එතෙසං දස්සන සවණපරිසංකාසඛාතානං මූලානං අභාවතො අමුලානං තාම, තං පන සො ආපන්නො වා හොතු අනාපන්නො වා එතං ඉධ අප්පමාණං, එත්ථ ව අදිඨං තාම අත්තනො පසාදවක්ඛිතා වා දිබ්බවක්ඛිතා වා අදිඨං, අසුතං තාම තථෙව හෙතෙවි වුවවමානං නසුතං, අපරිසංකිතං තාම අත්තනො වා පරස්ස වා දිස්සුත මුතවසෙන වෙතස්ස අපරිසංකිතං, ඉති එවරුපෙන අමුලකොන. “පාරාජිකොනා”ති භික්ඛුතො අනුරුපසු එතුතව්සතියො අඤ්ඤතරෙන, පදභාජනෙ පන පාරාජිකුදොසෙ ආගතානෙව භගෙතො වතුන්නං අඤ්ඤතරෙනාති වුත්තං. “අනුඛංසෙසො”ති ඛංසෙය්‍ය පඛංසෙය්‍ය අභිභවෙය්‍ය තං පන අනුඛංසනං යස්මා අත්තනා වොදෙන්නොපි පරෙන වොදපෙන්නොපි කරොති ත ස්මාස්ස පදභාජනෙ “වොදෙතිවා වොදපෙතිවා”ති වුත්තං. තත්ථ වජ්ජසන්දස්සනා ආපතතිසන්දස්සනා සංවාසපටිකෙඛපො සාමිච්චි පටිකෙඛපොති සංඛෙපතො වතස්සො වොදනා වුත්තා. තාසු වජ්ජසන්දස්සනා නාම “ඤ්ඤං මෙථුනං ඛම්මං පතිසෙවි”ති ආදිනා නයෙන පවත්තා, ආපතතිසන්දස්සනා නාම “ඤ්ඤං මෙථුනං ඛම්මං පතිනං ආපනො”ති ආදිනා නයෙන පවත්තා, සංවාස පටිකෙඛපො නාම “නානි නාසා සඬං උපොසථො වා පවා රණා වා සංඝඤ්ඤං වා”ති එවං පවත්තො, එතතාවතා පන සිසං ත එති “අස්සමණොසි”ති ආදිවචනෙති සඬං සට්ඨෙයෙව සිසං එති, සාමිච්චිපටිකෙඛපො නාම අභිවාදනපච්චිඨානඅඤ්ඤි කම්මසාමිච්චිකම්මවිජ්ජිකම්මාදිතං අකරණං, තං පටිපාටියා වන්දනාදිති කරොතො එකස්ස අකත්වා සෙසානං කරණස්සල වෙදිතබ්බං, එතතාවතා ව වොදනා නාම හොති ආපත්ති පන සිසං ත එති, “කස්මා මම වන්දනාදිති න කරොසි”ති පුච්ඡිතෙ පන තෙන “අස්සමණොසි”ති ආදිවචනෙති සඬං සට්ඨෙයෙව සිසං එති තස්මා සො භික්ඛු භික්ඛුං පමිපෙය්‍යො, “ඤ්ඤං මෙථුනං ඛම්මං පතිසෙවි”ති වා “අස්සමණොසි”ති වා ආදිති වචනෙති

හස්තමුද්‍රාය එව වා එතමන්. දිපෙනෙතා සංචා වා වෙදෙති ගහති පබ්බතෙතා වා අසුදෙනෙතා වෙදෙපති අයං අනුබංඝෙති නාම “අපොච්ඡායානා ඉමිනා බ්‍රහ්මචරියා වාචෙය්‍යා”ති අපි එව නාම නං පුග්ගලං ඉමිනා සෙට්ඨවරියා අපනෙය්‍යං සාධු වතස්ස සවාහං ඉමං පුග්ගලං ඉමිනා බ්‍රහ්මචරියා ව චෙය්‍යනති ඉමිනා අබිප්පාසෙත අනුබංඝෙය්‍යාති වුත්තං හොති, එතෙන එකංව වාචනාධිපායං ගහෙතා අවසෙසා අනෙකාසාධිප්පාසො කම්මාධිප්පාසො උට්ඨානාධිප්පාසො උපොසථට්ඨපනාධිප්පාසො පචාරණට්ඨපනාධිප්පාසො අනුච්ඡිත්තාධිප්පාසො ධම්මකථාධිප්පාසොති සත්තඅබිප්පායං පටික්ඛිතතා හොති, “නන්‍යො අප රෙන සමසෙතා”ති යමිං සමයෙ අනුබංඝිතො හොති තතො අසුදෙසමිං සමයෙ. “සමනුග්ගාතිසමානො වා”ති අනුච්ඡිතෙත “කිං තෙ දිට්ඨ”තති ආදිනා තතෙත අනුච්ඡිතමානො උපපටික්ඛිතමානො “අසමනුග්ගාතිසමානොවා”ති දිට්ඨාදිසු තෙනවි ව්‍යුත්තා වා අනුච්ඡිතාදිසු තෙනවි පුග්ගලෙන අවුච්චි මානො වා, ඉමෙසං පන පදනං පරතො “භික්ඛු ව දෙසං පති ට්ඨාති”ති ඉමිනා සම්මතො, ඉදං හි වුත්තං හොති එවං සමනුග්ගාතිසමානො වා අසමනුග්ගාතිසමානො වා භික්ඛු ව දෙසං පතිට්ඨාති පටිච්ච නිට්ඨති පටිජානාති සංඝාදිසෙසොති. ඉදං ව අමුලකභාවස්ස පාකවනාලදස්සනත්ථං වුත්තං ආපත්තිං පන අනුබංඝිතකම්මෙයෙව ආපජ්ජති “අමුලකං වෙච්ඡ නං අධිකරණං හොති”ති එත්ථ පන දිට්ඨමුලාදිතං අභාවෙන අමුලකං සම්පෙති අධිකරණීයභාවෙන අධිකරණං යං හි අධික්ඛිවෙ ආරබ්භ පටිච්ච සක්ඛාය සමථා පවත්තනති තං අධිකරණං ඉධ පන පාරාජික සංඛාරං ආපත්තාධිකරණමෙව අධිපෙපතං, යදි හි තං අධිකරණං දිට්ඨාදිති මූලෙහි අමුලකසෙට්ඨ ව හොති අයං වෙදෙත්ථං ආගතො භික්ඛු ව දෙසං පතිට්ඨාති පටිච්ච නිට්ඨති තුච්ඡකං මයා ගණිතනති ආදිති වදනො පටිජානාති තස්ස භික්ඛුනො අනුබංඝිතකම්මෙයෙව සංඝාදිසෙසොති අයං සික්ඛාපදස්ස පදනුක්ක මෙන අත්ථා.

රාජගහෙ මෙතතිග්ගුවච්ඡතෙ භික්ඛු අරබ්භ අමුලකෙත පාරාජිකෙන අනුබංඝනව්‍යුත්තමිං පසුදෙනතං, සාධාරණපසුදෙනති, සාණතතිකං, කතුපසම්පදං පුද්ධං වා අසුද්ධං වා පුග්ගලං යෙන පාරාජිකෙන වෙදෙති තං අයං අනර්ක්කාපනොති සුද්ධො වාචනාධිප්පාසෙත ‘කරොතු මෙ අයස්වා ඕකාසං අහං තං චත්තුකාමො’ති එවං ඕකාසං අකාරොති වෙදෙනත්තස්ස සමෙ සො තබ්බණං යෙව ජානාති මං වෙදෙතිති, වාචාය වාචාය සබ්බා

දිසෙසො වෙව දුක්ඛවඤ්ච, ඔක්කාසං කාරෙත්වා වොදෙනාසං
 තඤ්ඤාදිසෙසො යෙව්, තත්ථමුද්දය ඥමුඛො වොදෙනාසංපි එසෙව
 නයො, පරමමුඛො වොදෙනාසං පන සිසං න එති, අත්තනා
 සමිපෙ යත්වා අඤ්ඤං භික්ෂුං අණ්ණපෙති, සො තස්ස වචනෙන
 තං වොදෙති, වොදුපකසෙසව චුත්තනයෙන ආපත්තියො, අප
 සොපි මියා දිඨං සුතං මුතං අත්ති වොදෙති, චිත්තමපි ජනානං
 තප්ථව ආපත්තියො, අනෙකාසාධිපායෙන පන ඔක්කාසං අකා
 රෙත්වා වදනාසං චුත්තනයෙනෙව පාවිත්තියඤ්චව දුක්ඛවඤ්ච
 ඔක්කාසං කාරෙත්වා වදනාසං පාවිත්තියමෙව, කමමාධිපායෙන
 අසමුඛො සත්තවිධමපි කමමං කරොනාසං දුක්ඛවමෙව, වුඨං
 නාධිපායෙන 'චං ඉත්ථං නාමං ආපත්තියං ආපනෙතා තං පටි
 කරොති'ති වදනාසං උපොසථං වා පචාරණං වා යපෙනාසං
 ව ඔක්කාසකමමං නත්ති, යපනබ්බතං පන ජාතිතබ්බං, අනුචිජ්ජ
 කස්සාපි ඔසවෙ වජ්ඣසමිං අනෙතං තවාති අනුචිජ්ජනාධිපා
 යෙන වදනාසං ඔක්කාසකමමිං නත්ති, ධම්මකට්ඨකස්සාපි 'යො
 ඉදඤ්ච ඉදඤ්ච කරොති අයං අස්සමණො'ති ආදිනා නයෙන
 අනොදිස්සකං ධම්මං කප්ථනාසං ඔක්කාසකමමං නත්ති, සවෙ පන
 ඔදිස්ස නියමෙත්වා "අසුකො ව අසුකො ව අස්සමණො අනුපා
 සකොති කප්ථති, අසනතො ඔරුය්ග ආපත්තියං දෙසෙත්වා
 ගතතබ්බං, උමමත්තකාදිතඤ්ච අනාපත්ති, සීලවිපත්ති "සං
 වොදෙති වා වොදුපෙති වා නස්ස උපසම්පන්නොති සංග්‍රහ
 ගමනං, නස්මිං සුඛසඤ්ඤිනා, සෙන පාරාජිකෙන වොදෙති
 නස්ස දිඨාදිවසෙන අමුලකතා, වාචනාධිපායෙන සමුච්චා
 වොදනා, නස්ස නඩ්ඩණං විජානනං"ති ඉමානෙත්ථ පඤ්ච
 අඛාති, සමුදානාදිති අදිනාදානසදිසාති, වෙදනා පනෙත්ථ
 දුක්ඛායෙවාති.

අට්ඨම සික්ඛාසදං.

තවමෙ "අඤ්ඤාභාගිසස්සා"ති ආදිසු අඤ්ඤාභාගස්ස ඉදං
 අඤ්ඤාභාගො වා අස්ස අත්ති අඤ්ඤාභාගියං. "අභිකරණං"ති
 ආධාරො වෙදිතබ්බො, වජ්ඣ අභිධානනාති චුත්තං ගොති, ගොති
 සො අට්ඨප්පතියං දබ්බො මලපුත්තො නාමාති ඡගලකො
 චුත්තො, සො යවායං ආයසමතො දබ්බස්ස මලපුත්තස්ස භාගො
 කොසාසො පකෙතා මනුස්සජාතීවෙව භික්ෂුභාවොව තතො
 අඤ්ඤස්ස භාගස්ස කොට්ඨාසස්ස පකඤ්ඤා ගොති තිරච්ඡාන
 ජාතියා වෙව ඡගලකභාවස්ස වී, සො වා අඤ්ඤාභාගො අස්ස

අපේක, තසමා අඤ්ඤාභාගියසංඛිං ලභති, යසමා ච තෙසං ඉමිං මයං දබ්බං මිලලුපුතතං නාමි කරොමාති වදනානං තසමා නාමිකරණසඤ්ඤාය ආධාරො වජු අධිවිතානං, තසමා අධිකරණනති වේදිතබ්බො, තඤ්ඤි සංඛාය “සච්චං කිරි තුමෙහ භික්ඛුමි දබ්බං මිලලුපුතතං අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසං”ති ආදි වුතතං, හා විවාදාධිකරණාදිසු අඤ්ඤාතරං, කසමා? අසමභවතො, නති මෙතනියභුමමජ්ඣා වතුනතං අධිකරණතං කසමි අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසං කිඤ්චිදෙසං ලෙසමතතං උපාදිසිංසු, හා ව වතුනතං අධිකරණතං ලෙසො නාම අපි, ජාතිලෙසාදයොති පුග්ගලානං යෙව ලෙසා වුතතා, හා විවාදාධිකරණාදිතං, තඤ්ච දබ්බො මිලලුපුතතාති නාමිං තසමා අඤ්ඤාභාගියාධිකරණසංඛා වේදිතසං ජගලකසං කොචි දෙසො කොති, ථෙරං පාරාජිකෙතන ධම්මෙන අනුඛංසෙතං ලෙසමතතා එතච දිස්සති අපදිස්සති අසං අයනති වොහාරියති දෙසො, ජාතිආදිසු අඤ්ඤාතර කොට්ඨාසයෙතං අධිවචනං, අඤ්ඤාමපි වජුං ලිස්සති සිලිස්සති, වොහාරමතෙනෙව ජ්ඣකං අලලියති ලෙසො, ජාති ආදිතං යෙව අඤ්ඤාතරකොට්ඨාසයෙතං අධිවචනං, පදහාජතෙ පන යසමා අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසං කිඤ්චිදෙසං ලෙසමතතං උපාදය පාරාජිකෙතන ධම්මෙන අනුඛංසෙතං තං යසමා අට්ඨප්ප තතිවසෙනෙව ආවිභුතං, තසමා තං අවිහජ්ඣා යාති අධිකරණ නති වචනසාමඤ්ඤාතො අජුඛාරවසෙන පවතතාති වතහාරි අධිකරණාතිව, තෙසං අඤ්ඤාභාගියතාව තබ්බාගියතාව යසමා අපාකටා ජාතිතබ්බා ව විනයධරෙති, තසමා තඤ්ච අවසානෙ ආපනතඤ්ඤාභාගියෙත වොදනඤ්ච ආවිකාතං “අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසංඛාති ආපනතඤ්ඤාභාගියා වා කොති අධිකරණඤ්ඤා භාගියං වා”ති ආදි වුතතං, යෙසා විනිවජ්ඣකථා අවර්මෙ වුතත සදිසායෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසං කිඤ්චිදෙසං ලෙසමතතං උපාදය පාරාජිකෙතන ධම්මෙන අනුඛංසනවජ්ජයමිං පඤ්ඤාතතං, ඉධ ව ආපනතඤ්ඤාභාගියවොද නාය තථසඤ්ඤාතො’පි අනාපනති, අමෙහසු ව අඤ්ඤාභාගියසං අධිකරණසං කිඤ්චිදෙසං ලෙසමතතං උපාදියතතා අධිකාති.

නවමසික්ඛාපදං.

දසමෙ “සමග්ගසංසංඝාති” සතිසංඝාති සක්ඛාසංඝාති, විතෙතන ව සරිතෙතන ව අවිසුත්තසංඝාති අනෙත, තෙතෙතවසං පදහාජතෙ “සමග්ගනා නාම සංඝො සමානසංඝාසංඝො සමා නසිමාසං ඤිතො”ති වුතතං, සමානසංඝාසංඝොති සමිචිතතාසං

විනිසකත අවිසුනෙතා හෙයින්, සමානසීමායං සීයතා කායසාමග්ගි
දානතො සරිරෙන අවිසුනෙතා, “භෙදාය පරික්කමෙය්‍යා”ති
කථං නාමායං තිජ්ජය්‍යාති භෙදනත්ථාය වායාමෙය්‍යා. “භෙදනා
සංචතතනීකං වා අභිකරණං”ති භෙදනායා සංඝභෙදනා
අත්ථාය සංචතතනීකං කාරණං, ඉමිගමිං හි ඕකාසෙ “කාමභෙදා
කාමිතිදානං කාමාධිකරණං”නති ආදිසු විය කාරණං අධිකරණ
නති අධිපෙපතං, තං භෙදකරවත්ථවසෙත අධාරසවිධං. “සමා
දායා”ති ගහෙතො; “පඤ්ඤා නිවේශනා”ති තං සංඝභෙදනා
අත්ථාය සංචිතතනීකං සංඝභෙදනිපථතනීසමත්ථං කාරණං ගහෙ
තො දිපෙය්‍ය වෙව න පටිතිස්සපෙජ්‍යය ව. “භික්ඛුහි ඵම්මස්ස
ච්චනීයො”ති යෙ තං පගගගන තිට්ඨනතං සම්මුඛා පස්සනති,
යෙ චා අසුකගමිං නාම විහාරෙ’ති සුඤ්ඤානි, තෙහි සබ්බනතිමෙන
පරිවේජ්ඣෙදන අභියෝජනමතතං ගතත්ථාපි ස්වායං අනන්තරෙ
‘මා අයස්සා’ති ආදි වචනකකමො වුතෙතා, එවමස්ස වචනීයො,
දිස්සා වා සුත්ථා වා අවදනතානං දුක්ඛතං. එත්ථ ව, මා ඉති පදං
‘පරික්කමි’ පදෙන ‘අධාරසි’ පදෙන ව සභිං මා පරික්කමි මා
අධාරසිති යොජෙතබ්බං. “සමෙතිනායස්සා සංඝෙය්‍යා”ති අයස්සා
සංඝෙය්‍ය සභිං සමෙතු, සමාගච්ඡතු, එකලභිකො හොතුති අත්ථා,
කිං කාරණං? “සමෙය්‍යා හි සංඝො = පෙ = විහරති”ති, තත්ථ
“සමෙමාදමානො”ති අඤ්ඤාමඤ්ඤාසමපත්තියා සුට්ඨමොදමො
නො. “අවිච්චාදමානො”ති අයං ධම්මො නායං ධම්මොති එවං
න විච්චාදනො එකො උදෙසො අස්සාති එකුදෙසො, එකතො
පවත්තපාතිමොක්ඛාදෙසොති අත්ථා. “එසු විහරති”ති සුඛං
විහරති, එවං විසුමපි සභිකමජ්ඣෙති තිකතතත්ථං වුච්චමානස්ස
අපපටිතිස්සපෙජ්‍යො දුක්ඛතං, එවඤ්ඤා සොති ආදිවති ‘සම්මුඛාසි
නාමෙය්‍යා’ති සම්මුඛාසනකමමං කාතබ්බං “ඉවෙච්චානං ඤාසලං”ති
ඉති එතං පටිතිස්සපෙජ්‍යං ඤාසලං ඔබ්බං සොප්පිභාසො තස්ස
භික්ඛුනො. “භො වෙ පටිතිස්සපෙජ්‍යො සංඝාදිසෙසො”ති
එත්ථ සම්මුඛාසනකමමපරියොසානෙ අපපටිතිස්සපෙජ්‍යස්ස සංඝා
දිසෙසො, සෙසං උත්තානපදත්ථමෙව.

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ සංඝභෙදාය පරික්කමනවත්ථ
ගමිං පඤ්ඤානං, සාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණතනීකං, සම්මුඛාස
නකමම කාරිමොනෙ අපටිතිස්සපෙජ්‍යස්ස ඤාතනිපරියොසානෙ
දුක්ඛතං. විහි කමමවාමාසි වෙ ඵුල්ලච්චියා, යස්ස තත්තමිති සො
භාසෙය්‍යාති එවං යකාරපපත්තාය තතියකමමවාමාස තඤ්ඤා
දුක්ඛතං තෙ ච ඵුල්ලච්චියා පටිපපස්සමානති, සංඝාදිසෙසෙ යෙව

නිවැසි, අසමනලාසියමානස ව පටිනිසාපනතස ව උමිත්ත කාදිනඤ්ච අනාපතති, සිලවිපතති. “හෙදුස පරිකාමනං, ඛමිකමින සමනලාසනං, ඛමිකවාසා පරිකාමනං, අපටි නිසසජනං” ති ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අභිනාති; සමනලාසනසම්චාරානං, අකිරිතං, සඤ්ඤවිමොක්ඛං, සචිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකමමං වචිකමමං අකුසලවිත්තං, දුක්ඛවේදනන්ති.

දසම සික්ඛාසදං

එකාදසමෙ “නගෙසව ගො පනා” ති යො සබ්බහෙදුස පරිකාමති තසෙව “අනුචිත්තකා” ති තස දිට්ඨිං බතති. රුපිං භගණෙන අනුපටිපජ්ජනකා, විග්ගං අසාමග්ගිපක්ඛියවචනං වදන්ති චග්ගවාදකා, සසමා පන තිණ්ණං උඛං කම්මාරහා න ගොතති, තති සංගො සංඝස්ස කමමං කරොති. තස්මා එතො වා චෙ වා තසො වාති වුත්තං, “ජානාති නො” ති අච්ඡාතං ජන්දු දිති ජාතාති. “භාසති” ති එවං කරොමාති අමෙති සභිං භාසති. “අමිතාසං පෙතං ඛමිති” ති යං සො කරොති එතං අච්ඡාතමපි රුච්චති “සමෙධාසයවත්තානං සංගෙසනා” ති ආසයවත්තානං විත්තං සබ්බසන සභිං සමෙතු සමාගවජ්ජු එති භාවං ගවජ්ජුති වුත්තං ගොති, සෙසං පදත්තො උත්තාතමෙව, විනිවජ්ජකථා පෙත්ථ දසමෙ වුත්තසද්ධියෙව, අයං පන විසෙසො, ඉදං රාජගෙන සමෙත්තලෙ හික්ඛු ආරබ්භ දෙවදත්තස්ස සංගෙස දුස පරිකාමනතස්ස අනුචිත්තනවිජ්ජයමි. පඤ්ඤත්තං අමෙත්ත ව සථා තත්ථ පරිකාමිතං. එවං ඉධ අනුචිත්තනං දව්ඨබ්බන්ති.

එකාදසම සික්ඛාසදං.

වාදසමෙ “දුබ්බවජාතිකො” ති දුබ්බවසභාවො, වත්තුං අසකකුණ්ණෙයොති අත්ථො. “උපද්දස පරිකා පනෙතස්ස” ති උපද්දස පරියාපනෙතස්ස අනෙතාගනෙත්තං, යස්ස සීයා ආපතති සො ආවිකරොයොති එවං සබ්බතිත්තො අනෙතො පාතිමොක්ඛස්ස වත්තමානෙත්තං අත්ථො. “සහබමිකං වුච්චමානො” ති සහ ධම්මිකෙන වුච්චමානො, කරණත්ථ චෙතං උපයොගවචනං, පඤ්චති සහධම්මිකෙති සික්ඛිතබ්බත්තො තෙසං වා සත්තකත්තො සහධම්මිකන්ති ලභිනාමෙන වුච්චපඤ්ඤත්තෙන සික්ඛාපදෙන වුච්චමානොති අත්ථො. “විරමමාසයවත්තො මම විමනාසා” ති යෙන වචනෙන මං වදථ, තතො මම වචනතො විරමථ, මා මං තං වචනං වදාති වුත්තං ගොති. “විදෙතු සහබමෙමනා” ති

සහතිකයෙහි සිසුවා පදනම් කරගෙන වා අසන්නා වූ පාසල
දිව්‍යාචනාවන්ගෙන් වෙන් වෙන් වෙන්. “සිද්ධි”හි වූ සිසු
රණයෙන් නිපාදන, හෙය් ය. ඉදං අසන්නා අසන්නා හිත
විචිතං අපතනිකො ව වූවා පතං හෙය් අසන්නා අසන්නා
අසන්නා අසන්නා වූවා පතං “එවං සංවිධානී නිසං සහතිකය
සිසුවා”හි එවං පරිසාර වූ සිසු රණය දිව්‍යාචනා හෙය්,
උපතානන්තම ව විනිවිදකරාපි දසම වූ පතාසදිසායෙව, අයං
පත විසෙසො, ඉදං සංවිධානී ජනනන්තරං ආරම්භ අතනානං
අවවිනිසකරණවත්තමං පසන්නා, අසන්නා ව යථා තත් පර
කතමනං එවං ඉධ අවවිනිසකරණයා දසබ්බාති.

විද්‍යාම සිසුවා පදං.

තෙරසම “ගාමං වා නිගමං වා”හි එත් නගරම පි ගාම
අනෙතාගමම. “උපනිසංසාස විගරහි”හි තත් පරිබ්බවිවරාදි
පව්වයාය තං නිසංසාස වසති, පුප්ඵදානාදිති මනුස්සානං සංඛ
විතාසෙතො කුලාති දුසෙතිති කුලදුසකො, මාලාවිච්ඡරො
පතාදයො පාපකා සමාචාරා අයාති පාපසමාචාරො “සො
හික්ඛු”හි සො කුලදුසකො භික්ඛු. “ආසංචො චො කුලදුසකො
=සො= අලනො ඉධ වාසෙනා”හි ඉමිනාස්ස පබ්බාජනීයකමො
රහතං දසෙති, පබ්බාජනීයකමකො පතෙස යමිං ගාමෙ
වා නිගමෙ වා කුලදුසකකමං කතං, යමිං ව විතාර වසති,
තෙව කමිං ගාමෙ වා නිගමෙ වා වරිතුං ලහති, න විතාර
වසිතුං. “එවස්සෙ සො හික්ඛු”හි එත් සොති පබ්බාජනීයකම
කො අධිපෙසො, ජනෙන ගව්නන්ති ජනගාමිනො, එස
නසො සෙසෙසු “සො හික්ඛු”හි සො ජනගාමිනොති ආදිති
වදමිනො- තස්ස වචනස්ස පටිනිසංගාය එවං වචනීයො, න
කුලදුසකතිවාරණන්තං, කුලදුසකකමෙන හි සො ආපජ්
තබ්බා අපතනිකො පුබ්බෙව අපතො, එවං පතස්ස විසුමපි
සහතිකයෙහි වූවා මාතස්ස අපටිනිසංජනො අපරං දුකකං,
එවස්ස සොති ආදි ඉතො පුබ්බෙ වූ පතාසදිසායෙව, අයං
උපතානන්තම ව, විනිවිදකරාපි දසම වූ පතාසදිසායෙව, අයං
පත විසෙසො, ඉදං සංවිධානී අයං ජනනබ්බසුකො භික්ඛු ආරම්භ
ජනගාමිනාදිති පාපතවත්තමං පසන්නා, අසන්නා ව යථා
තත් පරකතමනං, එවං ඉධ ජනදිති පාපතං දසබ්බාති.

තෙරසම සිසුවා පදං.

“උද්ධමා ගෝ = පෙ = එවමෙනා ධාරයාමි” යි එත් පඨමං ආපත්ති එතෙසත්ති පඨමාපත්තිකා, පඨමං විනික්ඛමතකකිණ්ණෙ යෙව ආපජ්ජිතබ්බාති අන්තො, ඉතරෙ පත යථා තතියෙ ව චතුන්තො ව දිවසෙ හොතිති එත් තතියකො චතුන්තොති චුළුවති. එවං යාව තතියෙ සමනුභාසනකමෙව හොන්තිති යාවතතියකාති වෙදිතබ්බා. “යාවතිහං” යි යත්තකාති අහාති “ජානං පටිච්ජා දෙනි” යි ජාතනො පටිච්ජාදෙනි, තන්තං පටිච්ජාදනලක්ඛණස්ස මානිකා:- ආපත්තිව හොති, ආපත්තිසඤ්ඤාව, පකතනො ව හොති, පකතතසඤ්ඤාව, අනන්තරායිකො ව හොති, අනන්තරායිකසඤ්ඤාව, පහු ව හොති, පහුසඤ්ඤාව, ඡාදෙතුකාමො ව හොති, ඡාදෙනි වාති. එත් ආපත්තිව හොති ආපත්තිසඤ්ඤාවාති යං ආපත්තිං ආපන්නො සා තෙරසත්තං අඤ්ඤාතර හොති සොපි ච තත් වජ්ඣවසෙන වා ඉදං තිකුක්ඛං න වට්ඨති නාම මතතවසෙන වා අයං ඉත්තොමා ආපත්තිති ආපත්තිසඤ්ඤායෙව හුත්වා නදති නං කස්සපි ආරොවෙස්සාමිති එවං ඡාදෙතුකාමො ව ධුරං නික්ඛිපිත්වා අරුණ උට්ඨපෙති, ඡන්තා හොති ආපත්ති, සවෙ පනෙත් අනාපත්තිසඤ්ඤාවා හොති අඤ්ඤාපත්තිකකිණ්ණසඤ්ඤාවා වෙමතිකො වා, අච්ඡන්තාව හොති; පකතනොති අනුක්ඛිතො සමානසංවාසකො, සො වෙ පකතතසඤ්ඤාව හුත්වා චුත්තතයෙනෙව ඡාදෙනි, ඡන්තා හොති, අනන්තරායිකොති යස්ස දසස් රාජවොරඅයතිඋදකමනුස්සඅමනුස්සවාලසිරිංසපජ්චිත බ්‍රහ්මවරියන්තරායෙසු එකොපි නජි, සො වෙ අනන්තරායිකසඤ්ඤාව ඡාදෙනි, ඡන්තා හොති, පහුති යො සකෙකාති තිකුක්ඛො සන්තිකං ගතො වෙව ආරොවෙතු ව, සො පහුසඤ්ඤාව හුත්වා ඡාදෙනි, ඡන්තා හොති; ඡාදෙතුකාමො ව හොති ඡාදෙනිවාති ඉදං උත්තානමෙව, සවෙපි හි යො සභාගං දිස්වා අයං මෙ උපජ්ඣායො වා ආචරිතො වාති ලජ්ජාය නාරොවෙති, ඡන්තාව හොති, උපජ්ඣායාදිභාවො හි ඉධ අපපමාණං, සභාගමතනමෙව පමාණං, අයං ජානං පටිච්ජාදෙනිති පදස්ස සකෙඛපතො අත්ථ විනිච්ජයො.

“නාවතිහං” යි තත්තකාති අහාති, පටිච්ජාදිතදිවසනො පට්ඨාය යාව ආරොවිතදිවසො, තාව දිවසපකම්මාසසංචල්පර වසෙන යත්තකො කාලො අනික්ඛනො, තත්තකං කාලනති අන්තො. “අනාමා පටිච්ජාබ්බං” යි න කාමෙන න වසෙන, අථවො අනාමෙන අවසෙන පටිච්ජාසං සමාදාය වත්ථබ්බං, තත් පටිච්ජනක පටිච්ජාසො සුඛන්තපටිච්ජාසො සමොධානපටිච්ජාසො වාති නිවිධො,

පරිවාසය, තත් පරිවර්තනපරිවාසය තාව යථා පරිවර්තනය
 ආපතියා දුතබ්බො, කසාවි ති එකාගපරිවර්තනා ආපතති
 හොති, කසාවි විකාදිපරිවර්තනා, කසාවි එකා ආපතති හොති,
 කසාවි වෙ වා තියෙයා වා තදුතතරිං වා, තයො පරිවර්තනපරි
 වාසං දෙනෙතන පරිමිමෙව වුතතතයෙන පරිවර්තනභාවං සුභා
 තතො පරිවර්තනදිවසෙ ව ආපතතියො ව සුභාකතියො සෙව
 එකා එකාගපරිවර්තනා හොති “අහං හනෙත එකං ආපතතිං
 ආපජ්ජිං සුභාකතියො සුභාකතියො එකාගපරිවර්තනා”ති එවං
 පරිවාසං යාව පෙනා ඛනිකෙ ආගතතයෙන කමමවා වං පච්ඡා
 පරිමාණා දුතබ්බො, අථ විතතිකාදිපරිවර්තනා හොති, විතපරි
 වර්තනං තිහපරිවර්තනං චතුහපරිවර්තනං පඤ්චාගපරිවර්තනං,
 =පෙ= වුද්දසාගපරිවර්තනනති එවං යාව වුද්දසදිවසාති දිවස
 විසෙත යොජනා කාතබ්බො, පඤ්චදසදිවසපරිවර්තනය පකඛ
 පරිවර්තනනති යොජනා කාතබ්බො, තතො යාව එකතියංසතිමො
 දිවසො, තාව අතිරෙකපකඛපරිවර්තනනති, තතො මාසපරි
 වර්තනං අතිරෙකමාසපරිවර්තනං වෙමාසපරිවර්තනං තෙමාස
 පරිවර්තනං =පෙ= අතිරෙක එකාදස මාසපරිවර්තනනති එවං
 යොජනා කාතබ්බො, සංචිවර්තර පුණ්ණෙ එකසංචිවර්තරපරිවර්
 තනනති, තතොපරං අතිරෙකසංචිවර්තරං වෙ සංචිවර්තරං, එවං
 යාව සතිසංචිවර්තරං අතිරෙක සතිසංචිවර්තරපරිවර්තනනති, තතො
 වා තියෙයාපි වතා යොජනා කාතබ්බො, සෙව පත වෙ තියෙයා
 තදුතතරිං වා ආපතතියො හොනති, යථා එකං ආපතතියො
 වුතනං, එවං වෙ ආපතතියො තියෙයා ආපතතියොති විතතබ්බො,
 තතො පරං පත සතං වා හොතු සහසං වා සමබ්බුලාති වතතුං
 වට්ටති, නානාවඤ්ඤාසුපි “අහංහනෙත සමබ්බුලා සතිසාදිසෙසා
 ආපතතියො ආපජ්ජිං, එකං සුභාකතියො, එකං කායසංසතං,
 එකං දුට්ඨුලාවං, එකං අත්තකාමං, එකං සඤ්චරිතනං, එකාග
 පරිවර්තනයො”ති එවං ගණනවිසෙත වා, “අහං හනෙත සමබ්
 බුලා සතිසාදිසෙසා ආපතතියො ආපජ්ජිං නානාවඤ්ඤාසො
 එකාගපරිවර්තනයො”ති එවං වඤ්ඤාතිතතවිසෙත වා “අහං
 හනෙත සමබ්බුලා සතිසාදිසෙසා ආපතතියො ආපජ්ජිං එකාගපරි
 වර්තනයො”ති එවං නාමිතතවිසෙත වා යොජනා කාතබ්බො;
 තත් නාමිං දුට්ඨං සජාති සාධාරණං සබ්බසාධාරණඤ්ඤා, තත්
 සතිසාදිසෙසොති සජාතියාධාරණං ආපතතියො සබ්බසාධාරණං,
 තතො සමබ්බුලා ආපතතියො ආපජ්ජිං එකාගපරිවර්තනයො”ති.
 එවං සබ්බසාධාරණනාමවිසෙතොපි වතතුං වට්ටති, ඉමමි පරිවා

සාදිවිතයකම මෙම වැදගත්කම සහ ගෞරවය සහ නාමවිසිසත අප නම්විසිසත ව කාතුං වට්ටනියෙව, තත් සුකක විසට්ඨිති වැදගත්කම ගෞරවය, සබ්බාදිසෙසොති නාමිකෙව අපතති ව, තත් “සුකක විසට්ඨිති කායසංසග්ගං” ති අද්විතනනාපි “නානාවද්දු කායො” ති වට්ටනනාපි වැදගත්කම ගෞරවය ගතිතං හොති, සබ්බාදිසෙසොති වට්ටනනාපි අපතතියොති වට්ටනනාපි නාම ඉව ව අපතති ව ගතිතා හොති, තසමා එතෙසු යස්ස කස්සපි වසෙන කමමවාමා කාතබ්බා, කමමවාමාපරිසොසානෙ ව සෙව අපභිකුක්කො අවාසො හොති, සත්තා රතතිවෙද්දං අනාපජ්ජ, නෙතන වසිතුං, තත්ත්ව “පරිවාසං සමාදියාමි වතනං සමාදියාමි” ති තිකකතතුං වතනං සමාදුතබ්බං, සමාදිසිතො තත්ත්ව සබ්බස්ස අරොවෙතො පුන අගතාගතානං තිකුක්කුනං අරොවෙ නෙතන වතනහෙදව රතතිවෙද්දව අකතො පරිවසිතබ්බං, සෙව තසත්තා හොති පරිවාසං සොධෙතුං, තිකුක්කුතවනෙතන වසිතුක්කාමො හොති, තත්ත්ව වා සබ්බමජ්ජෙති එකපුග්ගලස්ස වා සත්තිකෙ “පරිවාසං තිකුක්කුතව වතනං තිකුක්කුතව” ති පරිවාසො තිකුක්කුතවෙති, එකපදනාපි වෙත් තිකුක්කුතො හොති පරිවාසො, වසි පන සුතිකුක්කුතොසෙව සමාදුතෙපි එසෙව නෙයො, තිකුක්කුතහාලනො පට්ඨාය පකතතතවිතා න තිවිතති, අපානෙන පට්ටසසම්මෙය එකෙත තිකුක්කුතා සබ්බං පරිකුක්කුතස්ස විහාරස්ස පරිකෙඨපතො අපරිකුක්කුතස්ස පරිකෙඨපාරහවිතාතතො වෙ ලෙඨිසිපානෙ අතිකුක්කුතො මහාමග්ගතො මහාමග්ගෙව ගුලෙක වා වතියා වා පරිවත්තනවිතාතෙ තිසිදිතො අනෙතා අරුණෙසෙව වතනං සමාදිසිතො අරොවෙතබ්බං, යෙව අඤ්ඤං තිකුක්කුතං පස්සති, තස්සාපි අරොවෙතබ්බමෙව, අරුණෙ උභිතෙ තස්ස සත්තිකෙ වතනං තිකුක්කුතො විහාරං ගතතබ්බං සෙව සො පුරෙරුණමෙව කෙතපි කරුණියෙන ගතො, විහාරං ගතතො යං සබ්බපඨමං තිකුක්කුතං පස්සති, තස්ස අරොවෙතො තිකුක්කුතබ්බං, එවං සලල කෙතො යාව රතතියො පුරෙතති, තාව පරිවත්තබ්බං, අයං සබ්බපතො පරිවත්තනපරිවාසවිතිවත්තො.

විජ්ජාපරා පන සමනතපාසාදිකාය විතසයං වණ්ණනාය වුත්තකසෙතෙව වෙදිතබ්බං, ඉතරෙසු මිසු “අපතතිපරිසන්තං න ජානාති රතතිපරිසන්තං න ජානාති” ති ඉමසමි වැදගත්කම බතිකෙ අනුඤ්ඤාතො සුභිතතපරිවාසො නාම, සො දුච්ඡිධා වුලලසුභිතො මහාසුභිතොති, දුච්ඡිධාපි වෙස රතතිපරිවෙද්දං සකලං වා එකදෙසං වා අජානන්තස්ස ව අසරන්තස්ස ව

තත්ව වෙමිනිකයා ව දැනබලා ආපතනිපරිශ්‍යනාං පන එතනිකා අහං ආපතනියො ආපතනානි ජානානු වා මා වා, අකාරණමිතං, තස්ස දුකවිධි බකුකො ආගතො, විනිව්‍ර්තකථා පන වින්දාරනො සමන්තපාසාදිකායං වුත්තා, ඉතරො පන සමොධානපරිවාසො නාම, සො නිවිසො හොති ඔධානසමොධානො අග්ගසමොධානො මිස්සකසමොධානො ති, තත් ඔධානසමොධානො නාම අත්තරා පතනිං ආපජ්ඣාං පරිව්‍ර්තදෙනායං පරිවුත්ථිවසෙ ඔබ්බනිත්වා මිකෙධිත්වා පුරිමාය ආපතනියං මුලදිවසපරිව්‍ර්තදෙ පච්ඡා ආපතනං ආපතනිං සමොදගිත්වා දුකබ්බපරිවාසො වුවවති, අග්ගසමොධානො නාම සම්බුලාසු ආපතනිසු යා එතා වා වෙ වා තියෙයා වා සම්බුලා වා ආපතනියො සබ්බපරිව්‍ර්තනායො තාසං අග්ගසක සමොධාය තාසං රතනිපරිව්‍ර්තදවසෙන අවසෙසානං උත්තරපරිව්‍ර්තනානං ආපතනිනං දුකබ්බපරිවාසො වුවවති, මිස්සකසමොධානො නාම නානාවජුකායො ආපතනියො එතතො කතවා දුකබ්බපරිවාසො වුවවති, අයං කිව්බෙපි සමොධානපරිවාසෙ සබ්බපකථාං වින්දාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො, ඉදං පරිව්‍ර්ත බිභන්ති පදස්ස විනිව්‍ර්තකථා මුඛං.

“උත්තරිං ජරත්තං”නි පරිවාසතො උත්තරිං ජරත්තියො. ‘තිකුමුඛානිත්තායා’නි තිකුමුතං මාන නභාවාය, ආරාධනත්වා යාති වුත්තං හොති “පටිපජ්ඣබ්බං”නි වත්තිතබ්බං, මාන තත්ඤ්ච පතෙතං පරිව්‍ර්තනාපරිව්‍ර්තනවසෙන දුට්ඨං, තත් යස්ස අපරිව්‍ර්තනාපතනි හොති තස්ස පරිවාසං අදත්වා මාන සත්තමෙව දුකබ්බං, ඉදං අපරිව්‍ර්තනමානතනං, යස්ස පරිව්‍ර්තනා හොති තස්ස පරිවාසපරිගොසාතෙ දුකබ්බං මානතනං පරිව්‍ර්තනමානතනානි වුවවති ඉදං ඉධ අධිපොතං, උභින්නවපි පතෙ තෙසං දුකවිධි විනිව්‍ර්තකථා ව සමන්තපාසාදිකායං වුත්තත යෙන වෙදිතබ්බං, අයං පතෙත්ව සබ්බෙපො. සවෙ අයං වත්තං තිකුමිත්වා පච්චුස සමයෙ සමාදානං ගච්ඡති, සබ්බපච්ඡිමිත පරිව්‍ර්තදෙන චතුති තිකුමුති සම් පරිවාසෙ වුත්තපාකාරං පදෙසං ගතත්වා “මානිත්තං සමාදියාමි වත්තං සමාදියාමි”නි සමාදිගිත්වා නෙසං ආරොචෙත්වා තතො තෙසු ගතෙසු අගතෙසු වා පුරිමිතයෙන පරිපජ්ඣතබ්බං. “සත්ථ සියා විසතිගණො”නි එත්ව විසති සබ්බසා ගණො අස්සාති විසතිගණො. “නන්ත්වා”නි යත්ත සබ්බනතිමෙන පරිව්‍ර්තදෙන විසති ගණො තිකුමුසබ්බො අත්ති තත් “අබ්බසානබ්බො”නි අභිඵතබ්බො සම්පරිව්‍ර්තබ්බො, අධ්‍යානකම්මවසෙන ඔසාරතබ්බොති වුත්තො

හොඳි, අටහා තබමින් වා අපේ, අභ්‍යන්තරව පන පාලිවනෙකු වෙත වෙත විනිවිදයවන සමානාපාදකය. වුත්තං “අනුබ්බිතො” යි න අබ්බිතො, අසම්ප්‍රවර්තො, අනුබ්බිතො යනුවෙන් වුත්තං හොඳි, අනුබ්බිතො වා අපේ. “හෙ ව භික්ඛු භාරණා” යි යෙ උපකාරයට සදා අනුබ්බිතො නෙ භික්ඛු ව ගරුති නබ්බා, සාතිසාරා සදෙසා, දුක්ඛං ආපජ්ජන්ති අපේ. “අසංනස්ස සාමිච්චි” යි අයං තත් අනුබ්බිතො ලොකුත්තරධම්මනුසාරා ඔවාදනුසාරා සාමිච්චිවත්තො, සෙසමෙත් වුත්තං යනුවෙන්.

කුඩා විකරණය පානිමානවණ්ණනාය

සබ්බාදිසෙසකුත්තවණ්ණනා

නිවසිනා.

අනියතුදෙසෙ “ඉමෙ වො පනා” යි ආදි වුත්තං යනුවෙන්. “මාතුභාමෙතො” යි තදනු ජාතයෙ පිටිමානකමනුසාරිණිය. “එතො එතො” යි එතො භික්ඛු මාතුභාමසබ්බාතොය එතොය ඉති යෙදිය. “රතො” යි වක්ඛුයො රතො, කිසිවෙකුට පාලියං සෙසං රතො ආගතො, වක්ඛුයො පන රතො රතොති ඉධ අධිපතො සෙවෙති හි පිතිතකවාටයො ගබ්බො වාගර නිසිනො විසදු පුරිසො හොඳි, තෙව අනාපතති කරොති, යත් පන සකකා දට්ඨා තාදිසෙ අනො වාදසහසෙව ඔකාසෙ නිසිනො සවක්ඛුසො විකිත්තවිනොති නිදායනොති අනාපතති කරොති, සම්පෙ සිතොති අනො න කරොති, වක්ඛුමාති නිපජ්ජන්ති නිදායනොති න කරොති, ඉති පන සතෙති න කරොතියෙව, තෙත වුත්තං රතොති වක්ඛුයො රතොති. “පටි චස්සෙන ආසනෙ” යි කුඩාදිති පටිච්ඡන්තොකාසෙ “අලංකමමනිසෙ” යි කමමකමිං කමමයොග්ගන්ති කමමනියං, අලං පරි යත්තං කමමනියොවායාති අලංකමමනියං, තයමිං අලංකමමනියෙ, යත් අප්ඤ්චාරං කරොත්තා සකෙත්තාති තං කමමිං කාතුං තාදිසෙති අපේ. “නිසජ්ජංකපෙසකා” යි නිසජ්ජංකරෙය නිසිදෙයොති අපේ, එත්ව සයනෙති නිසජ්ජංය එව සමනතිං, “සමෙසවමසා” යි සමානබ්බිවත්තා, අරියසාමිකාති අපේ. “නිසජ්ජං භික්ඛු පටිජානමානො” යි කිවෙති එවරුපා උපාසිකා දිසා වදන් අප්ඤ්චා භික්ඛු නිසජ්ජං පටිජානමානොති නිසජ්ජං ධම්මානං අසුඤ්ඤානං කාරෙතබ්බො, න අපට්ඨානමානොති අපේ. “සෙන වා සා” යි නිසජ්ජාදිසු ආකාරෙසු යෙන වා ආකාරෙත සතිං මේථුනාදිති ආරොපෙති සා උපාසිකා

විදේශ, පරිපානමානෝව තෙත සො හිනවු කාරෙතබ්බො, එව රූපායයි හි උපාසිකාය විවහමිනෙතන ආකාරෙන න කාරෙ තබ්බොති අපෙථා, කසමා? සසමා දිසිං නාම පථාපි හොති අසුඤ්ඤ ථාපිති. “අසං ඛලෙමා අනිසන්ධො”ති තිණ්ණං ආපත්තිනං යං ආපත්තිං වා චන්ද්‍රිං වා පරිපානාති තස්ස වසෙන කාරෙතබ්බොය අනිසන්ධො.

සාවන්තියං උද්ගමිථෙරං ආරබ්භ මාතුගාමෙන සසිං වුත්තප්ප කාරෙ ආසනෙන නිසස්සං කප්පනචන්ද්‍රියමිං පසුඤ්ඤානං, අසංඛ රණපසුඤ්ඤානම්, අනාණ්ඩතකං, මේථුනබලමසනනිසසිතකිලෙස සඛාතෙන රහස්සාදෙන මාතුගාමස්ස සන්තිසං ගන්තුකාමිතාය අනඛිඅඤ්ඤාදිතො පට්ඨාය සබ්බපජොගෙසු දුක්ඛං ගන්තො ඝාතමිං වා නිසිනොන ඉති නිසිදත්ත තස්සා වා නිසිනොය සො නිසි දත්තු අපච්ඡා අපුරිමං යෙව උභො වා නිසිදත්තු උභින්නං නිස ජ්ජාය පාවිතියං, සවෙ පන කායසංඝගං වා මේථුනං වා සමා පජ්ජති තෙසං වසෙන කාරෙතබ්බො, නිපජ්ජනෙපි එසෙව නයො වුත්තප්පකාරෙ පුරිසෙ නිපජ්ජන්තො අනිද්දායෙනෙත අනෙති විඤ්ඤ පුරිසෙ උපමාරගතෙ සති සිතස්ස අරහො ‘පෙකබස්ස අසුඤ්ඤ විති තස්ස නිසස්සනපච්චියා අනාපත්ති, උමමතකාදිතං පන තිහිපි ආපත්තිහි අනාපත්ති, සියා සිලවිපත්ති, සියා ආචාර විපත්ති, සං පන ආපත්තිං පරිපානාති තස්සා වසෙන අභිගහෙද්ද ඤාතබ්බො, සමුට්ඨානාදිති පඨමපාරාජිකසද්ධාතෙවාවාති.

පඨමානිසන්ධිකඛාපදං.

— + —

දුතිසෙ ඉතිපි පුරිසෙපි යො කොචි විඤ්ඤ අනෙකො අබ භිමරො අනෙතොවාදසනෙත්ථ ඕකාසෙ සිතො වා නිසිනොනා වා මික්ඛිනෙතොපි නිද්දායෙනොපි අනාපත්තිං කරොති, බබිමරො පන චක්ඛුමාපි අනෙකො වා අබ්බිමරොපි න කරොති, පාරාජිකාපත්තිං ව පරිභාපෙත්වා දුට්ඨිලුචාවාපත්ති වුත්තාති අගං විසෙසො, සෙසං පුරිමිතයෙනෙව වෙදිතබ්බං, සමුට්ඨානාදිති පනෙත්ථ අදින්නා දුතසද්ධාතෙවාවාති.

දුතිසානිසන්ධිකඛාපදං.

— + —

“උද්දිට්ඨාමො”ති ආදි සබ්බත්ථ වුත්තතයෙනෙව වෙදිතබ්බං අනිසන්ධිකඛානි නිසිනා.

— + —

ඉතො පරං පත “ඉමෙ ඛො පනා”ති ආදි සබ්බත් වුත්තන යෙනෙව වෙදිතබ්බං.

නිසංගහිගෙසු පත විවර්චනායා නාච පඨමසිකඛාපදෙ “නිසිනාච්චරයමි”ති සුචිකම්මපරියොසානෙන වා “නඛං වා විනඛං වා දඛං වා විවරාසා වා උපච්ඡින්නා”ති ඉමෙසු වා යෙන කෙතච ආකාරෙන නිට්ඨිතෙ විවරයමි, විවරයා කරණපට්ඨි ඡබ්බො උපච්ඡින්නාති අපේ, අත්තකසිතයා හි හික්කුණා යාව ඉමෙහාකාරෙහි විවරපට්ඨිඡබ්බො න ජිජුති, නාච කසිනා නිසංසං ලභති. උඛතනමි. කසිනො”ති ය. සබ්බයා කසිනං අත්තං තයමි ච උඛතෙන, තනුචං සඤ්ඤාපනො කසිනත්ථායො ච උඛතො ච වෙදිතබ්බො, අයං හි කසිනත්ථායො නාම භෞ මිතා පුරිමිවයං චුත්ථානං අනුඤ්ඤායො, සො සබ්බන්තමිත පරි චේතදෙන පචත්තං ජනානං චට්ඨති, තයමා යත්ථ චත්තායො වා තයො වා චෙ වා එතො වා පුරිමිවයං උපගතො තත්ථ පච්ඡිමි වයසුපගතෙ ගණපුරුකෙ කථා අත්ථිතබ්බං, තෙ ච ගණපුරුකාමි භොන්ති, ආනිසංසෙ නි ලභන්ති, තයමා සචෙ පුරිමිවයං චුත්ථානං භගවත්පබ්බජිතෙසු යො භොවි ධම්මිත සමිත විවරං දෙති ඉමිනා කසිනං අත්ථර්ථාති, තං ඛකිකෙ වුත්තාය ඤාතථිදුතිස කම්මවාචාය කසිනත්ථායාරහයා හික්කුණො දතබ්බං, තෙන තද ඡොච පච වා අතිරෙකාති වා ඛණ්ඩාති ජිජුති සංඝාරි වා උත්තරාසඤ්ඤා වා අත්තරවාසකො වා නාතබ්බො, සෙසහික්කුහි නයා සභායෙහි භවිතබ්බං, සචෙ කතවිවරමිච උපපජ්ජති සුඤ්ජමිච; අච්ඡින්න සිබ්බිතං පත න චට්ඨති තෙන හික්කුණා සචෙ සංඝාරියා අත්ථිතො මො භොති පෙරාණිකා සංඝාරිං පච්චුඤ්ඤා තචං සංඝාරිං අධිස්ථිතො “ඉමාස සංඝාරියා කසිනං අත්ථර්ථාමි”ති අත්ථිතබ්බං, උත්තරාසඤ්ඤා අත්තරවාසකෙසුචි එසෙව තයො, තයො තෙන පුරිමිවයං චුත්ථ අත්තාසිමිගතෙ හික්කු උපසබ්බමිතො “අත්ථන භගෙන සංඝයා කසිනං ධම්මකො කසිනත්ථායො අනුමොදා”ති වත්තබ්බං, පෙරාතච නවාතච බහුතච එකයාච අනුරූපං සලලකෙතො වත්තබ්බං, තෙහි “අත්ථන භගෙන සංඝයා කසිනං”ති වා “අත්ථන ආවුසො සංඝයා කසිනං”ති වා වති “ධම්මකො කසිනත්ථායො අනුමොදාමා”ති වා “අනුමොදාමි”ති වා වත්තබ්බං, පුරිමිවයං චුත්තෙසුචි යෙ අනුමොදෙනති තෙසං යෙව අත්තං භොති කසිනං, තෙ තයො පච්ඡාය යාව කසිනසුඛාරා- අනාමනා වායො, අසමාදානවායො, යාවදත්ථවිවරං, ගණකොජනං,

සොච නස්ථ චිචරුප්පාදො නස්මිං ආවාසෙ සබ්බස්ස උප්පන්න චිචරවාතී, ඉමෙ පවානිසංසෙ ලභනති අයං කාච කසිත න්ධාරො.

තං පනෙතං කසිතං “අභිමා භික්ඛවෙ මාතිකා කසිතස්ස ඩ්ඛාරාය- පක්කමණ්ණනිකා, තිට්ඨානනනිකා, සන්තිට්ඨානනනිකා, නාසතනනිකා, සචණ්ණනිකා, ආසාවචෙත්ථිකා, සීමාතික්කමණ්ණනිකා, සහුඛාරා”ති, එවං චුත්තාසු අට්ඨසු මාතිකාසු අඤ්ඤ තරවසෙත උචිරිසති, තස්ථ විජාරවිනිච්ඡයො සමනතුපාසා දික්ඛායං චුත්තතයෙන චෙදිතෙබ්බො, ඉති “උඛතසමිං කසිතෙ”ති ඉමිතා සෙසපට්ටිබ්බොධාභාවං දස්සෙති.

“දසාහපරමං”ති දස අභානි පරමො පරිචෙත්ථෙදො අස්සාති දසාහපරමො, තං දසාහපරමං කාලං ඛාරෙතබ්බනති අත්ථො, අධිසිතවිකපටිතෙසු අපරිඥාපන්නතතා අතිරෙකං චිචරනති “අතිරෙකචිචරං”. අතිරෙකචිචරං තාමි බොමං කප්පාසිකං සොසෙයං කබ්බලං සාණං හඬනනති එතෙසං වා තදනුලො මානං වා අඤ්ඤතරං, අයමිස්ස ජාතී, පමාණතො පත තං විකප්ප නුපයං පච්ඡිමං ඉධ අධිපෙතං, චුත්තඤ්ඤාතං “අනුජානාමි භික්ඛවෙ ආසාමනො අට්ඨබ්බුලං සුභතබ්බුලෙන චතුරබ්බුල විස්ථානං පච්ඡිමං චිචරං විකපෙසතුං”ති, යං පත චුත්තං “අධිසිත විකපටිතෙසු අපරිඥාපන්නතතා”ති, තස්ථ අනුජානාමි භික්ඛවෙ තීචිචරං අධිට්ඨාතුං න විකපෙසතුං, වසසිකසාවිකං වස්සානං වාතුමාසං අධිට්ඨාතුං නනොපරං විකපෙසතුං, නිසීදනං අධි ඨාතුං න විකපෙසතුං, පච්චස්ථරණං අධිට්ඨාතුං න විකපෙසතුං කෙඤ්ඤපටිච්ඡාදිං සාව ආබාධා අධිට්ඨාතුං නනොපරං විකපෙසතුං, මුඛසුඤ්ඤනවොලකං අධිට්ඨාතුං න විකපෙසතුං, පටිකඛාරවොලං අධිට්ඨාතුං න විකපෙසතුං”ති ඉමිතා තයෙන අධිසාතඤ්ඤවිකපෙසතබ්බතා ජාතිතබ්බො, තස්ථ තීචිචරං අධිඨ ගනෙතත රජ්ඣා කප්පාසිඤ්ඤං ද්වො පමාණසුත්තමෙව අධිට්ඨා තබ්බං, තස්ස පමාණං උක්කස්ථරිචෙත්ථෙදෙන සුභතචිචරතො උභතකං වට්ටති, ඔමකපරිචෙත්ථෙදෙන සංඝාටියා තාව උත්තරා සඬගස්ස ව දිසතො මුඛිපචකං තිරිසං මුඛිතතිකං, අනතර වාසතො දිසතො මුඛිපචකො තිරිසං විගන්ත්වා වට්ටති, චුත්තපමාණතො පත අතිරෙකව උභතකව පටිකඛාරවො ලනති අධිසාතබ්බං, තස්ථ ගණී “වෙ චිචරස්ස අධිසාතාති- කායෙන වා අධිසාති වාචාය වා අධිසාති”ති විත්තං, තස්මා

පුරාණසබ්බකාමි “ඉමං සබ්බකාමිං පච්චුඛරාමි” යි පච්චුඛරිත්වං නවං ගණන්ත ගණෙනා “ඉමං සබ්බකාමිං අධිව්ඨාමි” යි විනේතන ආභොගං කත්වා කායවිකාරං කරොනේතන කායෙන වා අධිව්ඨා තබ්බා, ච්චිභෙදං කත්වා වාචාය වා අධිව්ඨාතබ්බා, තත්තු දුට්ඨං අධිව්ඨානං, සචෙ හන්තපාසෙ භොති “ඉමං සංඝාමිං අධිව්ඨාමි” යි වාචා භීන්දිතබ්බා; අථ අනේතාගබ්බාදිසු සාමන්තවිහාරෙ වා භොති ඍපිතව්ඨානං සලලකෙතො “ථානං සංඝාමිං අධිව්ඨාමි” යි වාචා භීන්දිතබ්බා, එසත්තෙයා උත්තරාසබ්බෙ ව අත්තරවාසකෙ ව, නාමමත්තමෙව හි විසෙසො, තසො සබ්බාති සංඝාමිං උත්තරා සබ්බං අත්තරවාසකන්ති එවං අත්තකො අත්තකො නාමෙතෙව අධිව්ඨාතබ්බාති, සචෙ අධිව්ඨාතිත්වා ඍපිතව්ඨෙත්ති සංඝාමිආදීති කුරොති, නිව්ඨිතෙ රජතෙ ව කපප ච ඉමං පච්චුඛරාමිති පච්චුඛ රිත්වා පුන අධිව්ඨාතබ්බාති, ඉදංඤා පන තිව්චරං සුඛපරිභොගන්තං පරිකාරවොලං අධිව්ඨාතුමපි වට්ඨති, වසිකසාරිකා අනතිරිත්ත පමාණා නාමං ගණෙනා වුත්තනසෙතෙව වත්තාරො වසිකෙ මාසෙ අධිව්ඨාතබ්බා, තතො පරං පච්චුඛරිත්වා විකපපතබ්බා, වණ්ණභෙදමිත්තරත්තාපි චෙසා වට්ඨති, චෙ පන න වට්ඨන්ති, නිසිදනං වුත්තනසෙත අධිව්ඨාතබ්බමෙව, තඤ්ඤා ඛො පමාණ සුත්තං එකමෙව චෙ න වට්ඨන්ති, පච්චන්ද්‍රණමපි අධිව්ඨාතබ්බමෙව, තං පන මහත්තමපි එකමපි බහුතිපි වට්ඨන්ති, නිලමපි පිත්තමපි සදසමපි පුප්ඵසමපි සබ්බපකාරමපි වට්ඨති, කණ්ඩුපට්ඨන්දි යාව ආඛායො අත්ති තාව පමාණිකා අධිව්ඨාතබ්බා, ආඛායෙ වුප සනේත පච්චුඛරිත්වා විකපපතබ්බා, සා එකාව වට්ඨති, මුඛපුඤ්ඤා වොලං අධිව්ඨාතබ්බමෙව, තං පන එකමපි බහුතිපි මහත්තමපි වට්ඨති යෙව, පරිකාරවොලෙ ගණනා නත්ති, යත්තකං ඉච්ඡති තත්තකං අධිව්ඨාතබ්බමෙව, එවිකාපි පරිසාරාවතමපි විකපපතපං පච්ඡිමපමාණං පරිකාරවොලන්ති අධිව්ඨාතබ්බමෙව, බහුතිපි එකතො කත්වා “ඉමානි චිවරානි පරිකාරවොලානි අධිව්ඨාමි” යි ආදිතා තසෙන අධිව්ඨාතුං වට්ඨති යෙව, මඤ්ඤාතිපි පිඨතිපි බිලෙබ්බාහනං පාචාරො කොජවො ති එතෙසු පන සෙතාසන පරිකාරත්ථාය දින්නපච්චන්ද්‍රණෙ ව අධිව්ඨාන කිච්චං නත්තියෙව, සබ්බඤ්ඤා පතෙතං වුත්තපකාරෙන අධිව්ඨිතව්චරං අඤ්ඤාසා දුතෙන අච්ඡිත්වා ගහණෙන විසාරාසාහෙන හිතායාවත්ත තෙන සිකාපච්චකානෙන කාලකිරියාය ලිඛපරිවත්තනෙන පච්චුඛරණන්ති ඉමෙති අසති කාරණෙති අධිව්ඨානං විජගති, නිව්චරං පන කණ්ඩුකුලතබ්බිපමාණෙන ඡිද්දොතා පි විජ

හැකි, තැනටි බො විනිබෙබ්බෙබ්බෙනව, සඳව හි ජිග්ගු අබ්බන්තරෙ එකතනතුටි අවජිනෙතා: හොති, රත්තවි යෙව, තත් සබ්බාපියා උපතරාසබ්බසං ව දිසනතො: විදුජ්ජිමසංගාතිරියනතො: අභිබ්බුලපමාග්ගං පදෙසග්ගං ඔරතො: ජිග්ගු අබ්බන්තරං හිනුති, අන්තරවාසග්ගං'පි දිසනතො: එතදෙව පමාග්ගං, තිරියනතන පන වතුරබ්බුලතා: වෙදිතබ්බා, තිණ්ණන්තමපි චුතොතාකාසග්ගං පරතො: ත හිනුති තග්ගා: ජිග්ගුජානෙ තිව්වරං අතිරෙකව්වරං හොති, සුචිකමමං කත්වා පුත අබ්බන්තබ්බං, වසිකසංචිතා: වසානමාසාතිකකමෙතාපි කණ්ඩුපට්ඨාදි ආබාධවුපසමෙතාපි අබ්බන්තං විජ්හති, තග්ගා: සා තො: පරං විකප්පතබ්බා, විකප්ප නලකබ්බං පන සබ්බව්වරං විකප්පනසිකාපදෙයෙව චිණ්ණ සිසාමි, කෙවලඤ්ඤි ඉමගමිං ඔකාසෙ යං එවං අනට්ඨිතං අවි කප්පිතඤ්ඤි තං අතිරෙකව්වරං වෙදිතබ්බං.

“නං අතිකතාමසො: නිසංගතිං පාවිතනිසං”නති තං යථා චුත්තජාතිපමාග්ගං විවරං දසාගපරමිං කාලං අතිකතාමසො: එන්තනරෙ යථා අතිරෙකව්වරං න හොති තථා අනුබ්බතො: නිසංගතිං පාවිතනිසං, තැනටි විවරං නිසංගතිං හොති, පාවි තනිසං අපග්ගි වසා හොතිති අන්තො, අථවා නිසංගතිං නිසං ගතිං, පුබ්බභාගෙ කතතබ්බසං විතසකමමෙතො: නාමිං, නිසංගතිමග්ගං අජිති නිසංගතිමවෙව්ව, කින්නං? පාවිතනිසං, තං අතිකතාමසො: සහ නිසංගතිමවිතසකමමං පාවිතනිසං හොති'ති අයමෙත්ථ අන්තො, තැනටිපනෙතං විවරං යං දිවසං උපපන්නං, තග්ගා: යො අරුණො යො උපපන්නදිවසතිසිතො, තග්ගා: විවරාපාදාදිවසෙන සම් එකාදසෙ අරුණුගමනෙ දසා: හාතිතනමිතං හොති, තං ගහෙත්වා සබ්බසං වා ගණ්ණං වා පුග්ග ලග්ගං වා නිසංගතිබ්බං, තත්ථායං තයො, සබ්බසං තාව එවං නිසංගතිබ්බං, “ඉදං මෙ ගහෙන විවරං දසාහානිකතනං නිසංගතිං ඉමාහං සබ්බසං නිසංගතිම”නි නිසංගතිං “ඉහං ගහෙන එකං නිසංගතිං පාවිතනිසං ආපනොනා නං පටිපද සෙමි”ති එවං අපග්ගි පදෙසතබ්බා, සඳව වෙ හොතති, වෙති වතතබ්බං, සඳව තතුතතරිං, සබ්බපුලාහි වතතබ්බං, නිසංග තොපි සඳව වෙ වා බහුති වා හොතති “ඉමාහි මෙ ගහෙන විවරාහි දසාහානිකතනාහි නිසංගතිසාහි, ඉමාහාහං සංඝ සං නිසංගතිම”ති වතතබ්බං, පාලිං වතතුං අනෙකොනෙතන අඤ්ඤාපි වතතබ්බං, බන්ධෙන හිකුතා පට්ඨලෙන සබ්බසං

සූර්‍යාචාර්ය, “සූර්‍යාචාර්ය මේ හතරක සංඝෝ අයං ඉන්ද්‍රියානාමො
හිකු ආපනතිං. සරති විවරති උත්තානිකරොති දෙසෙති,
සදි සංඝස්ස පත්තකල්ලං අහං ඉන්ද්‍රියානාමස්ස හිකුනො ආප
නතිං. පටිගණෙත්තං.” යි ඉමිතා උක්ඛණෙන ආපනතිං පටි
ගණිතා වත්තබ්බො ‘පස්සයි’ති, ‘ආම් පස්සාමි’ති, ආයතිං සංච
රෙය්‍යාසි’ති ‘සාධු සුදුසු සංචරිත්තාමි’ති, විසු පන සම්මුලාසු
වා පුරිමතයෙනෙව වචනභෙදො කාතබ්බො, දෙසිතාය ආප
නතියා “සූර්‍යාචාර්ය මේ හතරක සංඝෝ, ඉදං විවරං ඉන්ද්‍රියා
නාමස්ස හිකුනො නිස්සග්ගිං සංඝස්ස නිස්සං, සදි සංඝස්ස
පත්තකල්ලං, සංඝෝ ඉමං විවරං ඉන්ද්‍රියානාමස්ස හිකුනො
දදෙය්‍යා” යි එවං නිස්සං විවරං දතබ්බං, විසු බහුසු වා වචන
භෙදො කාතබ්බො, ගණස්ස පන නිස්සජනෙන ‘ඉමාං’ නති වා
‘ඉමානි අත්’ නති වා වතියා “ආයසමනනානං නිස්සජාමි” යි වත්ත
බ්බං, ආපනති පටිග්ගාහකෙනාපි, “සූර්‍යාචාර්ය මේ ආයසමනනා,
අයං ඉන්ද්‍රියානාමො හිකු ආපනතිං. සරති = සෙ = දෙසෙති
සද්‍යසමනනානං පත්තකල්ලං.” යි වත්තබ්බං, විවරදුනෙපි
“සූර්‍යාචාර්ය මේ ආයසමනනා ඉදං විවරං ‘ඉන්ද්‍රියානාමස්ස හිකුනො
නිස්සග්ගිං ආයසමනනානං නිස්සං, සද්‍යසමනනානං පත්ත
කල්ලං, ආයසමනනා ඉමං විවරං ඉන්ද්‍රියානාමස්ස හිකුනො
දදෙය්‍යා” නති වත්තබ්බං, සෙසං, පුරිමසදිසමෙව, පුග්ගලස්ස පන
නිස්සජනෙන ‘ඉමාං’ නති වා ‘ඉමානි අත්’ නති වා වතියා ආය
සමනනා නිස්සජාමි’ යි වත්තබ්බං, නිස්සජිතාන “අහං හතරක
එකං නිස්සග්ගිං පාවිතියං ආපනෙනා තං පටිදෙසෙමි” යි
එවං ආපනති දෙසෙතබ්බො, සචෙ පන නවකතරො භොති
ආවුසො’ති වත්තබ්බං, තෙනාපි ‘පස්සයි’ති වා ‘පස්සාමි’ති වා
වුතෙන ‘ආම් හතරක’ති වා ‘ආම් ආවුසො’ති වා වතියා ‘පස්සාමි’ති
වත්තබ්බං, තෙනා ‘ආයතිං සංචරෙය්‍යාසි’ති වා ‘සංචරෙය්‍යාපා’ති
වා වුතෙන ‘සාධු සුදුසු සංචරිත්තාමි’ති වත්තබ්බං, එවං දෙසිතාය
ආපනතියා ‘ඉමං විවරං ආයසමනනා දමමි’ යි දතබ්බං, විසු නිසු
වා පුබ්බෙ වුත්තානුසාරෙනෙව තයො චෙදිතබ්බො, විනතං පන
යථා ගණස්ස එවං නිස්සජිතබ්බං, තෙනා ආපනති පටිග්ගාහකඤ්ච
නිස්සච්චිවරදුනඤ්ච තෙසං අඤ්ඤාතරෙන යථා එකපුග්ගලෙන
තථා කාතබ්බං ඉදමපන සබ්බනිස්සග්ගියෙසු විධානං, විවරං
පතෙනා නිසිදගනති වජ්ජිමත්තමෙව හි නානත්තං, පරමමුඛං
පන වජ්ජිං ‘එත්’ නති නිස්සජිතබ්බං; සචෙ බහුති භොතති,
‘එතානි’ති වත්තබ්බං; නිස්සච්චිතෙපි එසෙව තයො, නිස්සච්

විද්‍යාං දිනනමිදං ඉමිනා මයනනති සඤ්ඤාය න පටිදෙතනසා
දුක්ඛං, තසා සනතකභාවං ඤාතා ලෙසෙන අවර්තනතො සාමි
කසා බුරුනිකෙට්ඨෙන භණ්ඩං අග්‍යාපෙත්වා කාරෙතබ්බොති.

වෙසාලියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්‍හ අතිරෙකවිවරධාරණවද්‍යු
සමිං පඤ්ඤාතං, ‘දසාහපරමං’ති අගමේත්ව අනුපපඤ්ඤාතති,
සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතතිකං, අතිසාප්තො පරිභුඤ්ජනසා
දුක්ඛං, යථා ව ඉධ එවං සබ්බත්, තසමා තං පරතො න චක්කාමි,
දසාහං අනඤ්ඤාතොපි අතික්කානතසඤ්ඤාතො වෙව වෙමති
කසා ව දුක්ඛං, අතික්කානතො අනතික්කානතසඤ්ඤාතොපි
වෙමතිකසාපි තිස්සග්ගියං පාවිතතිගමෙව, තථා අනඤ්ඤාතො
කපටිතඤ්ඤාතොපි අනවධාරිතං අදබ්බාධිලුප්පෙන සු අධිවිතොදි
සඤ්ඤාතො. අනෙතො දසාහං අධිවිතො විකපටිතො විසාප්තො
තසෙ විතසෙ දබ්බෙ අවර්තන විසාසගතිතෙ උම්මතතකාදී
නඤ්ඤාතො, ආචාරවිපතති, යථා ව ඉදං එවං ඉතො පරාතිපි,
උභතො පාවිතොකෙට්ඨ පි හි පරාපිකාති ව සබ්බාදිසෙසා ව
සිලවිපතති, සෙසාපතතියො ආචාරවිපතති ආජ්චවිපතති වා
දිසිවිපතති වා කාවි ආපතති නාම තඤ්ඤාතො, ආජ්චවිපතතිපච්චයා
පන සපෙත්වා දුක්ඛාසිතං ඡ ආපතතික්කාසා පඤ්ඤාතො, දිසි
විපතතිපච්චයා පාවිතතිගුදුක්ඛංවසෙන වෙ ආපතතික්කාසා
පඤ්ඤාතොති ඉදමේත්ව ලක්ඛණං, ඉති විපතතිකථා ඉධෙව තිසි
තාති න තං ඉතොපරං විවාරසියාම. ජාතිපමාණසම්පන්නසා
විවරසා අනතතො සනතකතො, ගණනුපගතො, ජිනනපට්ඨිලොධ
භාවො, අතිරෙකවිවරතො, දසාහාතික්කමොති, ඉමානෙත්ව පඤ්ඤා
අබ්‍යාති. කසිතසමුදානං, අකිරියා, නොසඤ්ඤාතිමොකං,
අවිතතං, පණ්ණනතිවර්ජං, කායකම්මං, වචිකම්මං, තිවිතතං,
තිවෙදනනති.

නිසංගතියෙ පඨමං.

දුතියෙ “නිවර්තනවිවරසමිං භික්ඛුනා”ති එත්ව පුරිමසික්කා
පදෙවිය අත්ථං අගතොවා ‘නිසිතවිවරසමිං භික්ඛුනො’ති එවං
සාම්මසෙන කරණවචනසා අත්ථා වෙදිතබ්බො, කරණවසෙන
හි භික්ඛුනා ඉදං නාම කම්මං කාතබ්බං තඤ්ඤාතො, සාම්මසෙන පන
භික්ඛුනො විවරසමිං තිසිතෙ කතිතෙ ව උබ්බතෙ එවං ඉමෙති
විවරනිසාතකසිත්තාසාරෙහි ජිනනපට්ඨිලොධො “එකරතනම්පි
වෙ භික්ඛු තිවිවරෙන විපච්චසෙය්‍ය”ති එවං අත්ථා යුජ්ජති,

තත් “නිව්වරොදා” ති විවරාදිධානනයෙන අබ්බිතෙසු සබ්බාපිආදිසු යෙන කෙනවි. “විප්පවසෙය්සා” ති විප්පයුතො වසෙය්ස ‘ගාමො නාම එකුපවායො නානුපවායො’ ති ආදිනා න යෙන පාළියං වුත්තානං ගාමනිවෙසනඋද්දසිතඅවමාලපාසාදග මමසතාචාසත්ඛෙතතධිඤ්ඤකරණආරාමවිහාරරුක්ඛමුලඅජෙය්සා කාසප්පහදානං පණ්ණරසානං නිකේඛපථානානං යත් කත්ථි නිකම්පිතා තෙසං ගාමාදීනං බහි ගත්පාසානිකකමෙන අරුණං උද්පෙය්සාති අයමෙත්ථ සබ්බෙපො, විත්ථායො පන සමන්තපාසා දිකායං වුදොතා, අඤ්ඤානු භික්ඛුසමමුනිසා” ති යං සබ්බෙයා ගිලානස්ස භික්ඛුනො තිව්වරෙන අවිප්පවාසසමමුනිං දෙති තං යපෙතා අලඛසමමුනිකස්ස භික්ඛුනො එකරත්තවපි විප්පවස නො වුත්තනයෙනෙව නිස්සග්ගියං පාවිතතිස්සනම් වෙදිතබ්බං, කෙවලං ඉධ “ඉදං මෙ භතෙන විවරං රත්තිවිප්පවුත්ථං අඤ්ඤානු භික්ඛුසමමුනියා නිස්සග්ගිය” තති ආදිනා නායෙන වචනභාදෙ හොති, අයං පන විසෙය්සො.

සාවච්ඡියං සබ්බසුලෙ භික්ඛු ආරබ්භ සන්නරුත්තරෙන ජන පදවාරිකං පකාමනිවත්ථස්මිං පඤ්ඤාත්තං, “අඤ්ඤානු භික්ඛු සමමුනිසා” ති අයමෙත්ථ අනුප්පඤ්ඤාත්ති, අසාධාරණපඤ්ඤාත්ති, අනාණතතිකං, අවිප්පවුත්ථං විප්පවුත්ථසඤ්ඤිතො වෙව වෙමති කස්ස ච දුක්ඛවං, විප්පවුත්ථං අවිප්පවුත්ථසඤ්ඤිතොපි වෙමති නාස්සාපි තිස්සග්ගියං පාවිතතියං. තථා අපච්චුඛිතඅවිස්සජ්ජනා දිසු පච්චුඛවවිස්සජ්ජනාදිසඤ්ඤිතො, අනොතා අරුණෙ පච්චුඛවෙව පන පස්මකයිනෙ වුත්තවිස්සජ්ජනාදිහෙදෙව අනාපතති, තථා ලඛසමමුනිකස්ස විප්පවාසෙ, ආබාධෙ පන වූපසනෙත පච්චා ගත්තබ්බං, තත්ත්ව වා සිතෙන පච්චුඛරිතබ්බං, අථාපිස්ස පුත සො වා අඤ්ඤා වා ආබාධො කුප්පති, ලඛකප්පියමෙව. අබ් ට්ඨිනා විවරනා, අනථථිනාකසිනනා, අලඛසමමුනිකනා, රත්ති විප්පවාසොති ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අභිනාති; සමුදානාදිති පස්ම කයිනෙ වුත්තප්පකාරානෙව, කෙවලඤ්ඤි තත් අනධිදානං අවිකප්පකඤ්ඤි අතිරියා, ඉධ අපච්චුඛරණං, අයං විසෙය්සොති.

දුතියයිකඛාපදං.

තතියෙ “නිභ්ඪා විවරස්මිං භික්ඛුනා” ති සාමවසෙනෙව කරණත්ථො වෙදිතබ්බං, අනාලවිවරං නාම යායං අනත්තෙ කයිනෙ වස්සානස්ස පච්ඡිමො මාසො අත්තෙ කයිනෙ පඤ්ඤා සාති විවරකාලො වුත්තො තං යපෙතා අඤ්ඤාද උප්පන්නං යඤ්ඤා

කාලෙපි සමසය්‍ය වා ඉදං අකාලවිවරනති පුග්ගලස්ස වා ඉදං
 කුග්ගං දමෙති ආදිනා තයෙන දින්නං එතං අකාලවිවරං නාම
 “උපපජ්ජය්‍යා”ති එවරුපං විවරං අත්තනො ගාගපටිලාහ
 වසෙන සමසනො වා සුත්තනනිකාදිගණනො වා පංසුකුලං වා
 අත්තනො වා ඛනෙන, අඵවා පත “අට්ඨිමා භික්ඛවෙ මානිකා
 චිවරසය උප්පාදුසං- සිමාස දෙනි, කනිකාස දෙනි, හික්කා
 පඤ්ඤානනිසා දෙනි, සමසය්‍ය දෙනි, උග්ගොසමසය්‍ය දෙනි,
 වග්ගංවුත්ථසමසය්‍ය දෙනි, ආදියං දෙනි, පුග්ගලස්ස දෙනි”ති
 ඉමාසං අභ්‍යන්තං මානිකානං අඤ්ඤාතරතො උපපජ්ජය්‍ය එත්ථ
 ච “සිමාස දමෙ”ති එවං සිමං පරාමසිත්වා දෙනොතා සිමාස දෙනි
 නාම, එසත්තො සබ්බත්ථ.

එත්ථ ච “සිමා”ති බණ්ඩසිමා උපචාරසිමා සමානසංවාසසිමා
 අවිපචවාසසිමා ලාභසිමා ගාමසිමා නිගමසිමා නගරසිමා අබ්‍ය
 නාරසිමා උදකුකෙඛපසිමා ජනපදසිමා රභ්‍යසිමා රජ්ජසිමා
 දීපසිමා වක්කවාලසිමාති පණ්ණරසවිධා, තත්ථ උපචාරසිමා නාම
 පරික්ඛිතතස්ස විහාරස්ස පරික්කෙඛපෙන අපරික්ඛිතතස්ස පරික්කෙඛ
 පාරහස්සානෙන පරිච්ඡින්නා, අපි ච භික්ඛුතං බුච්ඡන්තිපාතට්ඨා
 නතො වා පරියන්තෙකා සිතසොජනසාලතො වා නිබ්බුච්ඡන්තා
 ආවාසතො වා එමමිජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස වින්තං ලෙඛිවුපාතානං
 අන්තො උපචාරසිමාති චෙදිතබ්බා, සා පත ආවාසෙ වසිත්තෙන
 වසිත්ති, ගාගන්තෙකා ගාගති, යොජනසතමපි උපචාරසිමා ච හොති,
 තත්ථ දින්නලාභො සබ්බස්සං අන්තො සිමගතානං පාපුණාති,
 භික්ඛුනිනං ආරාමපථවෙසනසෙත්තාසනපුච්ඡනාති පරිවාසමා
 නත්තොපරාවතං වග්ගවෙත්ථදනිස්සයසෙත්තාසනගාතාදිවිධාතනති
 ඉදමපි සබ්බං ඉමිස්සාසෙව සිමාස වසෙන චෙදිතබ්බං “ලාභ
 සිමා”ති යං රාජරාජමිත්තාදියො විහාරං කාරාපෙනා
 ගාමුතං වා අබ්බියොජනං වා යොජනං වා සමන්තා පරිච්ඡිද්ධා
 අයං අමහාකං විහාරස්ස ලාභසිමා, යං එත්ථන්තරෙ උපපජ්ජති
 නං සබ්බං අමහාකං විහාරස්ස දෙමාති සපෙනති, අයං ලාභසිමා
 නාම, කාසිකොසලාදීනං පත රට්ඨානං අන්තො බහුජනපද,
 භොතති තත්ථ එතො ජනපදපරිවෙජ්ඤෙ ජනපදසිමා, කාසිකො
 සලාදිරට්ඨපරිවෙජ්ඤෙ රට්ඨසිමා, එකස්ස රඤ්ඤෙ ආණාපවතති
 ට්ඨානං රජ්ජසිමා, සමුද්දන්තත පරිච්ඡින්නො මහාදීපො වා
 අන්තරදීපො වා දීපසිමා, එකවක්කවාලපබ්බතපරික්කෙඛ
 අබ්බන්තරං වක්කවාලසිමා සෙසා නිද්ධතභස්සං වුත්තතයො
 එව. තත්ථ “බණ්ඩ සිමාසදෙමා”ති දින්නං බණ්ඩසිමට්ඨානංගෙව
 පාපුණාති, තතො බඬි සිමාස සිමන්තරිකට්ඨානමපි න පාපුණාති

“උපවාරසීමාය දෙමා” හි දිනනං පන අනෙකාපරිච්ඡේද ඛණ්ඩ සීමාසීමානතරිකාසු සිතානමපි පාපුණාති, සමානසංවාසසීමාය දිනනං ඛණ්ඩසීමාසීමානතරිකව්ඨානං න පාපුණාති, අපිපපවාස සීමාලාභසීමාසු දිනනං තාසං අනෙකාගතානං යෙව පාපුණාති, ගාමසීමාදිසු දිනනං තාසං සීමානං අබහන්තරෙ බබසීමව්ඨා නමපි පාපුණාති අබහන්තරසීමාඋදකුණෙකපසීමාසු දිනනං තත්ථ අනෙකාගතානංයෙව පාපුණාති, ජනපදසීමාදිසු දිනනමපි තාසං අබහන්තරෙ බබසීමව්ඨානමපි පාපුණාති, තසමා යං ජලවුදිපෙ ධපෙත්වා “තමිපණණදිපෙ සංඝස්සදෙමා” හි දීයති, තං තමි පණණදිපතො එකොපි ගන්ත්වා සබ්බස්සං ගණ්හිතුං ලභාති, සචෙපි තත්ථව එකො සභාගානං භාගෙ ගණ්හාති න වාතෙ තබ්බො, සො පන විහාරං පවිසිත්වා අසුකසීමායාති අවත්වා ච කෙවලං “සීමාය දමමි” හි වදති, සො පුච්ඡිතබ්බො “සීමා නාම ඛත්‍රව්ඨා කතරං සන්ධාය වදසි” හි, සචෙ වදති, “අගමෙතං හෙදංතජ්ජනාමි සීමිඨකසබ්බො ගණ්හාතු” හි, උපවාරසීමාවෙහි භාජෙතබ්බො.

“කතිකායා” හි එත්ථ කතිකා නාම සමානලාභකතිකා, සා පන එවං කාතබ්බො, එකස්මිං විහාරෙ සන්තිපතිනොති භික්ඛුති යං විහාරං සංගණ්හිතුකාමා සමානලාභං කාතුං ඉච්ඡන්ති තස්ස නාමං ගහෙත්වා අසුකො නාම විහාරො පෙරාණිකො අපපලා හොති යං කුඤ්චි කාරණං වත්වා තං විහාරං ඉමිනා විහාරෙන සඬ්ඨිං එකලාභං කාතුං සබ්බස්ස රුවමතිති තිකතතතුං සාචෙ තබ්බො, එත්තාවතා තස්මිං විහාරෙ නිසිනොනාපි ඉධ නිසිනොනාව හොති, තස්මිං විහාරෙ එවමෙව කාතබ්බො, එත්තාවතා ඉධ නිසිනොනාපි තස්මිං නිසිනොනාව හොති, එකස්මිං විහාරෙ ලාභෙ භාජියමානෙ ඉතරස්මිං ධිතස්ස භාගං ගහෙතුං වට්ඨති.

“භික්ඛාපඤ්ඤාතරියා” හි එත්ථ භික්ඛාපඤ්ඤාතරි නාම දයකස්ස පරිච්චාගපඤ්ඤාතරියානං තසමා “යත්ථ මියහං ධුවකාරා කර යනති තත්ථ දමමි” හි වා” දෙථා” හි වා චුනොත යත්ථ තස්ස පාන වට්ඨං වා වතනති යනො වා භික්ඛු නිව්චං හොජෙත්ති යත්ථ වා නොත කිඤ්චි සෙත්තාසනං කතං සබ්බත්ථ දින්නමෙව හොති සචෙ පන එකස්මිං ධුවකාරව්ඨානෙ ථොකතරා භික්ඛු හොනති එකමෙව වා වත්ථං හොති මාතිකං ආරොපෙත්වා යථා සො වදති තථා ගහෙතබ්බො.

“සබ්බස්ස දෙති” හි විහාරං පවිසිත්වා “සබ්බස්ස දමමි” හි දිනනං උපවාරසීමාගතානඤ්ච තතො බහිබාසි තෙනි-සමිං එකා බසිතඤ්ච පාපුණාති, තසමා තෙසංභාගකෙ සති අසමපරාගා.

තමයි හානිය දැනබලා, යං පත බිහි උපවාරයිමාය හිකු දිසා සබ්බසායාහි දියති තං එකාබ්බපරිසාය පාපුණාති, යෙ පත වාදහති හතෙත්ති පරිතං අසම්පන්නා තෙසං න පාපුණාති.

“උභතො සබ්බසායා”හි එත් පත යං උභතො සබ්බසායා දිනනං තතොඋපධිං හිකු තං උපධිං හිකුතිතං දැනබලා, සචෙට්ඨි එකො හිකු හොති, එකා වා හිකුති, අන්තමසො අනුපසම්පන්නායාපි උපධිමෙව දැනබලා “උභතො සබ්බසායා භූයහංවා”හි වුතෙත පත සචෙට්ඨි දසහිකු ව දසහිකුතියො ව හොනති එක විසති පටිච්ඡෙස කත්වා එතො පුග්ගලස්ස දැනබලා, දස හිකු සබ්බසායා දස හිකුතිසබ්බසායා ව, යෙහ පුග්ගලිතො ලබො සො සබ්බතොපි අත්තතො වස්සග්ගෙන ගහෙතුං ලහති, කසවා? උභතො සබ්බගහණෙන ගතිත්තතා. ‘උභතො සබ්බසායා ව චෙති යස්ස වා’ තිපි එසෙව තයො. ඉධ පත චෙතියස්ස සබ්බතො පාපුණතතොධ්මාසො නාම තත්ථි, එකපුග්ගලස්ස පත්ත කොධ්මාසසමො එතො තොධ්මාසො හොති. “හිකුසබ්බසායා හිකුතිතඤ්චා”හි වුතෙත පත න මජ්ඣෙහි භිඤ්චා දැනබලා, හිකු ව හිකුතියො ව ගණත්වා දැනබලා, “හිකුසබ්බසායා හිකුතිතඤ්චා භූයහඤ්චා”හි වුතෙත පුග්ගලො විජුං න ලහති පාපුණතානතො එකමෙව ලහති, “චෙතියස්ස වා”හි වුතෙත පත චෙතියස්ස එතො පුග්ගලපටිච්ඡෙසො ලබති, “හිකුනඤ්චා හිකුතිතඤ්චා”හි වුතෙතිපි න මජ්ඣෙහි භිඤ්චා දැනබලා, පුග්ගලගණනාය එව විහරිතබලං, තෙහි සද්ධිං පුග්ගලචෙතිය පරාමිසනං අනන්තරනයසදිසමෙව, යථා ව හිකුසබ්බසං ආදිං කත්වා තයො නිතො, එවං හිකුතිසබ්බසං ආදිං කත්වාපි තෙ තබ්බො, “හිකුසබ්බසායා භූයහඤ්චා”හි වුතෙතිපි පුග්ගලස්ස විජුං නලබති, චෙතියස්ස පත ලබති, “හිකුනඤ්චා භූයහඤ්චා,, හි වුතෙතිපි විජුං න ලබති, චෙතියස්ස පත ලබතිසෙව.

“වස්සං වුත්ථසබ්බසායා දෙති”හි එත් සචෙට්ඨිකාරං පටිසිත්වා “වස්සං වුත්ථසබ්බසායා දමෙ”හි වදති, යෙ තත්ථ වස්සචෙත්ථදං අකත්වා පුරිමවස්සං වුත්ථා, තෙසං බිහිසිමානමිපි පාපුණාති, න අසෙසෙසං; සචෙට්ඨි පත බිහි උපවාරයිමායං සිතො “වස්සං වුත්ථ සබ්බසායා”හි වදති යත් කත්ථි වුත්ථවස්සානං සබ්බෙසං සම්පන්නානං පාපුණාති, අථ “අසුකවිහාරෙ වස්සං වුත්ථස්සා”හි වදති, තත්ථ වස්සං වුත්ථානංසෙව යාව කසිනස්සබ්බාරා පාපුණාති, ගිමානං පඨමදිවසතො ප්ලාය එව වදති, තත්ථ සම්මුඛිභූතානං සබ්බෙසං පාපුණාති, න අසෙසෙසං.

“ආදිසා දෙති”ති ආදිසා, පරිවර්තයා දෙති, කවර? භික්ෂු අප්පකාය වා සමානකාය වා යාගුයා නිමනනකා, තෙ සරෙ යාගු පායෙකා, “ඉමානි විවරානි භෙති මිඤ්ඤං යාගු පිතා තෙසං දමමි”ති දෙති, යෙහි නිමනනිතෙහි යාගු පිතා තෙසං යෙව පාපුණාති භතතවජ්ජාදිති නිමනනිතෙසු ඵසෙව තයො.

“පුග්ගලස්ස දෙති”ති “ඉදං විවරං ඉත්තනාමස්ස දමමි”ති ඵවං පරමුඛා වා පාදමුලෙ යපෙකා “ඉදං තුමහාක”නති ඵවං සමුඛා වා දෙතිති අයමෙත්ථ සඤ්ඤාපකථා, විත්තරො පත සමනතපාසාදිකායං වුතො, ඉති ඉමාසං අවස්තනං මානිකාපදා නං වසෙත යං අකාලවිවරලක්කණෙන පටිලභං තං සකාය “අකාලවිවරං උපපජ්ජෙය්‍යා”ති වුතනං.

“ආකාශමානොනා”ති ඉවත්මානෙන. “බ්බසමෙව කාසර නබ්බං”ති සිසං අනොදා දසාගෙ යෙව කාසරනබ්බං. “නොවස්ස පාටිපුට්ඨ”ති නො වෙ පාරිපුට්ඨ භවෙය්‍ය, යතතකෙත කරිමානං අබ්බානං විවරං පභොති, තං විවරං තතතකං න භවෙය්‍ය, උතකං භවෙය්‍යාති අනෙථා. “සනිසා පච්චාසායා”ති අසුක දිවසං නාම සඤ්ඤා විවරානි ලභිස්සති තනො මෙ විවරං උපපජ්ජෙය්‍යතිති ඉමිනා නයෙන සබ්බගණ්ඤාදිමිනෙතසු වා අඤ්ඤාතර ව්‍යානතො පංසුකුලං වා ලව්ඨාමිති ඉමිනා වා තපපිගහණෙන විවරං ගණිතස්සාමිති ඵවං විජ්ජමානාය විවරාසාය. “නනො වෙ උතතරි”ති මාසපරමතො වෙ උතතරිං නික්ඛිපෙය්‍ය නිස්සග්ගිගනති අනෙථා, යදි පතස්ස මූලවිවරං සණ්ඨං භොති, පච්චාසා විවරං ධූලං භොති, න සකකා යොජෙත්තුං, රතතිසො ව සෙසා භොතති, න තාව මාසො පුරති, න අකාමා විවරං කාමර නබ්බං, අඤ්ඤං පච්චාසා විවරං ලභිතා ඵව කාලභතනතර කාසරනබ්බං, සවෙ න ලභති, පච්චාසා විවරමපි පරිකාරවොල අබ්බානබ්බං, අථ මූලවිවරං ධූලං භොති, පච්චාසා විවරං සණ්ඨං, මූලවිවරං පරිකාරවොලං අබ්බිතිතා පච්චාසා විවරමෙව මූල විවරං කතා යපෙතබ්බං, තං පුත මාසපරිකාරං ලභති, ඵතෙත්තු පායෙන යාව න ලභති, අඤ්ඤමඤ්ඤං මූලවිවරං කතා යපෙත්තු ලබති, ඉමස්ස “ඉදං මෙ භනො අකාලවිවරං මාසානික්ඛතනං නිස්සග්ගිග”නති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජවිධානං වෙදිතබ්බ.

සාවජ්ජියං සමබහුලෙ භික්ෂු ආරබ්භ අකාලවිවරං පටිග්ග භෙතා මාසං අතිනකමිතවදුත්තමිං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤා තති, අනාණතතිකං, ඉසොපරං සබ්බං පඨමිකමිනෙ වුතතඤ්ඤ

මෙව, කෙවලඤ්ඤා තත්ව දසාසාදිකාමො, ඉධ මාසාදිකාමොති අයං විසෙසො, සෙසං තාදිසමෙවාති.

නානිස සික්ඛාපදං.

වතුනේ “අඤ්ඤාතිකාසා”ති න ඤාතිකාය, මානිතො වා පිනිතො යාව සත්තමිපුගං තාව නෙකවි ආකාරෙන අසංඛඛා යාති අනේවා. “භික්ඛුතිකා”ති සාකියාතිසො විස පුඤ්ඤාතිකා සබ්බසංඝො වා උභතො සබ්බසංඝො වා උපසම්පන්නාය. “පුරාණවිවරං” ති රජ්ඣා කපපං කත්වා එකවාරම් නිවිත්තං වා පාරාගං වා, යං අත්තමසො පරිභොගසිසෙත අංසෙ වා මන්තෙ වා කත්වා මග්ගං ගතො ගොති, උසස්සකං වා කත්වා නිපභොතා, එතම් පුරාණ විවරමෙව. “බොධාපෙසා”ති සචෙ බොවාති වාචාය වා වදති, කායවිකාරං වා කරොති, ගන්තං වා ගන්තං දෙති, පාදමුලෙ වා ධූපෙති, අනෙකාචාදසහනේ ඔකාසෙ ධූපෙති උපරි වා බිපති, අඤ්ඤාය වා ගන්තං පෙසෙති, තාය බොතං බොවාතිනමෙව නොති, රජාපතානොවාපනෙසු පි එසෙව නයො, සික්ඛමානාය වා සාමිකෙරාය වා උපාසිකාය වා ගන්තං බොවාපනත්තං දෙති, සා චෙ උපසම්පජ්ඣා බොවති, එවම් නිසංගයං පාවිතියං, උපාසකාය වා සාමිකෙරාය වා ගන්තං දින්නං නොති, සො චෙ ලිඛිත පරිවනෙත උපසම්පජ්ඣා බොවති, දහරයා භික්ඛුයා වා දින්නං නොති, සො පි ලිඛිත පරිවනෙත බොවති, නිසංගයං පාවිතියමෙව, රජාපතානොවාපනෙසු පි එසෙව නයො. “ඉදං මෙ ගන්තං පුරාණවිවරං අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුතියා බොවාතින” තාති ඉමිනා නයෙන පනෙත්තං නිසංජනවිධානං චෙදිතබ්බං.

සාවතියං උදයිපෙරං ආරක්ඛ පුරාණවිවරබොවාපනවත්ථ සම් පඤ්ඤාතං, අසාධාරණපඤ්ඤාතං, ආණන්ධිකං බොවාති ආදිකාය ආණන්ධියා, එවං ආණන්ධියා ව භික්ඛුතියා උභතසජ්ජ නාදිපු සබ්බපයොගෙසු භික්ඛුතො දුක්ඛං, බොවිත්වා උක්ඛිතං මිත්තං පන රත්තමිතං ආකොට්ඨමිත්තං නිසංගයං නොති, බොවනාදිති නිශ්චිතෙ වා කාමරත්තයා එකෙත වත්ථනා නිසංගයං, ඉතරෙති දුක්ඛං, සචෙ පන බොවාති වුත්තා සබ්බාතිපි කරොති, බොවනපච්චියා ව ආපත්ති, ඉමිසම් විවරෙ යං කත්ත බ්බං තං කරොතිති වදන්තො පන එකවාචාය පාවිතියෙන සම්. චෙ දුක්ඛවාති, භික්ඛුතියධ්වාවසෙත එකෙතො උපසම්පන්නාය බොවාපනත්තං අනිසංජ්ඣා පරිභුඤ්ජනත්තං අඤ්ඤාය වා සත්තකං නිසිද්ධං වා පච්චන්ද්‍රණං වා බොවාපනත්තං ඤාති

කාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤිතො වෙමතිකස්ස ව දුක්ඛං, අඤ්ඤාතිකාස ඤාතිකසඤ්ඤිතොපි වෙමතිකස්සාපි තිස්සග්ගියං පාවිතතිය මේව, ඉතොපරං පන ඵවරුපෙසු ණතෙසු තිකපාවිතතියනති වක්ඛාම, සචෙ ඤාතිකාය සභායා අඤ්ඤාතිකා ධොවතී අවුත්තා වා ධොවතී, අපරිභුත්තං වා අඤ්ඤං වා පරික්ඛාරං ධොවතී, සික්ඛමානසාමණේරියො වා ධොවනති අනාපතති, උමේතතකා දිනං අනාපතතියෙව. පුරාණවිවරනා, උපවාසෙ ධර්මා අඤ්ඤාතිකාස භික්ඛුනිසා ආණ්ඩනං, නස්සා ධොවනාදිති වානි, ඉමානෙත්ත තිණි අඛ්‍යාති; සඤ්චරිතතසමුට්ඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණතතිවජ්ජං, කායකමමං, වචිකමමං, තිවිත්තං, තිවෙදනනති.

වතුන් සික්ඛාපදං.

පටමෙ “අඤ්ඤාතිකාසා”ති ඉදං වුත්තතයමේව, තයමා ඉතොපරං කන්ථි න විචාරගිස්සාමි. “චිච්ච”නති ජනනං අඤ්ඤාතරං විකප්පානුපගං, එසතයො සබ්බෙසු විවරපටිසංසුත්තසික්ඛාපදෙසු, යන්ථ පන විසෙසො භවිස්සති, තන්ථ වක්ඛාම “පටිග්ගණෙනස්සා”ති එන්ථ හන්ථන වා හන්ථ දෙතු, පාදමුලෙ වා ධපෙතු, බම්මක්ථං කප්ථනතස්ස වන්ථෙසු බිප්පමොනෙසු උපවාසං මුඤ්චිතාපි උපරි වා බිප්පතු, සචෙ සාදිගති පටිග්ගතිතමේව හොති, යස්ස කස්සවි පන අනුපසම්පන්නස්ස හන්ථ පෙසිතං ගණතිතුං වට්ඨති, පංසුකුලං ගණතිස්සතිති සඛිකාරකුටාදිසු ධපි තමපි පංසුකුලං අබ්බිධතිනා ගහෙතුං වට්ඨතියෙව “අඤ්ඤානුපාදිවට්ඨකා”ති යං අත්තමිසො හරිවක්ඛණ්ණමපි දත්තා වා දස්සාමිති ආහොගං කන්තා වා පාරිවට්ඨකං ගණනාති, තං ධපෙත්තා අඤ්ඤං අත්තමිසො විකප්පානුපගං පටපරිස්සාවතමපි ගණනතස්ස තිස්සග්ගියං හොති, තන්ථ “ඉදං මේ හන්තන විවරං අඤ්ඤාතිකාස භික්ඛුනිසා හන්ථනො පටිග්ගතිතං අඤ්ඤානුපාරිවට්ඨකා තිස්සග්ගිය”නති ඉමිනා තයෙන තිස්සජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

රාජගහෙ උද්ගිප්ථරං ආරබ්භ විවරපටිග්ගහණවත්ථසම්පඤ්ඤතතං. “අඤ්ඤානුපාදිවට්ඨකා”ති අයමේන්ථ අනුපඤ්ඤතති, අසාධාරණපඤ්ඤතති, අනාණතතිකං, අහණන්ථාය හන්ථපසාරණාදිපයොපෙසු දුක්ඛං, පටිලාභෙන තිස්සග්ගියං හොති තිස්සජිතබ්බං, තිකපාවිතතියං, එසතො උපසම්පන්නාය ඤාතිකාය ව අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤියං වෙමතිකස්ස වා දුක්ඛං, විස්සාසගාහෙ තාවකාලිකෙ පත්තථවිකාදිමති ව අත්තවිධානබ්බං.

පරික්කාරෙ සික්කමානසාමයෙණදිනං. හත්තො ගහණෙ උමම තතතාදිනසුඛ අනාපතති. විකපපනුපගවිවරනා, පාරිවට්ඨකා භාවො, අසුසුතිකාය හත්තො ගහණනති, ඉමානෙත්ත තිණි අභිගාති; ඉදං සසුවරිත්තසමුට්ඨානං, තිරියාකිරියං, සෙසං චතුත්තසදිසමෙව.

සසුවමසික්කාපදං.

ජට්ඨ “ගහපති” නති හික්ඛුසු අපබ්බජිතමනුස්සං “ගහ පනාති” නති හික්ඛුතිසු අපබ්බජිතියං, එසතයො සබ්බසු ගහපතිපටිසංසුතොත්ත සික්කාපදෙසු. “විසුසුපෙසො” ති යාවෙය්‍ය වා යාවාපෙය්‍ය වා “අසුසුසු සමයා”ති යො අව්චිත්ත විවරො වා හොති නට්ඨවිවරො වා තස්ස තං සමයං ධපෙත්වා, අසුසුසුමි විසුසුපතපයොගෙ දුක්ඛවං, පටිලාභෙන තිස්සගතියං හොති, තත් “ඉදං මෙ හතොති විවරං අසුසුසුතිකං ගහපතිං (වා ගහපතාතිං වා) අසුසුසු සමයා විසුසුපිතං තිස්සගතියං”නති ඉමිතා තයෙන තිස්සජනවිධානං චෙදිතබ්බං.

සාවච්ඡියං උපනතං ආරබ්භ විවරවිසුසුපතවිජ්ඣුසමිං පසුසුසු තතං, “අසුසුසු සමයා” ති අයමෙත්ත අනුපපසුසුසුති, සාධාරණ පසුසුසුති, අනාණතතිතං, තිකපාවතියං, සුතතෙක අසුසුසුති කසසුසුසුතො වෙමිතිකස්ස ව දුක්ඛවං, සමයෙ වා සුතතප වාරිතෙ වා විසුසුපෙනාස්ස අසුසුසුසු වා සුතතපවාරිතෙ තස්සෙවත්තං විසුසුපෙනාස්ස අනතතො ධතෙන ගණනාස්ස උමම තතතාදිනසුඛ අනාපතති. විකපපනුපගවිවරනා, සමයා භාවො අසුසුසුතිකවිසුසුසුති, නාස ව පටිලාභොති, ඉමා නෙත්ත චතතාරි අභිගාති; සමුට්ඨානාදිති චතුත්තසදිසතෙවාවාති.

ජට්ඨසික්කාපදං.

සතතමෙ “නතසුඛ” ති තං අව්චිත්තවිවරං වා නට්ඨවිවරං වා “අභිගාති”නති අභිති උපසයො, හරිතුනති අත්තො, ගණතිතුනති වුත්තං හොති “පවාපෙසො”ති ඉච්ඡාපෙය්‍ය ඉච්ඡං රුපිං උපපාදෙය්‍ය “සාවතකං ඉච්ඡති සාවතකං ගණයාති” ති එවං නිමනෙතය්‍යාති අත්තො, යථා වා “තෙකවමිම දට්ඨි චෙමතො”ති එත්ත දිස්වාති අත්තො, එවමිධාපි “අභිගට්ඨිං පවාපෙය්‍ය”ති උප තෙත්වා පුරතො ධපෙත්තො කායෙන වා “අමානං දුස්සකොසා ගාරතො යත්තකං ඉච්ඡති යත්තකං ගණයාති” ති වදනො වාචාය වා අභිගට්ඨා නිමනෙතය්‍යාති අත්තො. සතතරුත්තර

පරම"නම් සඤ්ඤාතරං උත්තරං පරමං අස්ස විවරස්සාති සත්ත රුත්තරපරමං, නිවාසනෙන සංචාරාපතං උත්තරධර්මං චෙත්සෙ අස්සාති චූතතං හොති, "නනො විවරං සාදිතබ්බං"නම් තතො අභිභවවිවරතො එත්තතං විවරං ගහෙතබ්බං, න තතො පරං, තත්තායං විනිවර්තයො- යස්ස අධිට්ඨිතවිවරස්ස නිඤ්ඤාති තදාති තෙන චෙ සාදිතබ්බාති, එකං නිවාසෙත්වා එකං පාරාජිත්වා අඤ්ඤං සභාගස්සානතො පරියෙසිතබ්බං, යස්ස චෙ නට්ඨාති තෙන එකං සාදිතබ්බං, සචෙ පන පකතියාව සත්තරුත්තරෙත්ත වරති චෙ සාදිතබ්බාති, එවං එකං සාදියතෙනතෙව සමො භවිස්සාති, යස්ස නිසු එකං නට්ඨං කිඤ්ඤි න සාදිතබ්බං, යස්ස පන විසු එකං නට්ඨං එකං සාදිතබ්බං, යස්ස එකංගෙව හොති තඤ්ඤි නට්ඨං චෙ සාදිතබ්බාති, භික්ඛුනියා පන පඤ්ඤාපු නට්ඨස්ස චෙ සාදිතබ්බාති, චතුසු නට්ඨස්ස එකං සාදිතබ්බං, තිසු නට්ඨස්ස ත කිඤ්ඤි සාදිතබ්බං, කොපන වාදෙ විසු වා එකස්මිං වා ගෙන තෙනව හි සත්තරුත්තරපරමතාය ආතබ්බං, තතො උත්තරං විඤ්ඤාපනපයොගෙ දුක්ඛවං, පටිලාභෙ නිස්සංගතියං හොති, තත් "ඉදං මෙ ගතෙන විවරං අඤ්ඤාතිකං ගහපතිකං තතුත්ත රිං විඤ්ඤාපිතං නිස්සංගතියං"නම් ඉමිනා තයෙන නිස්සර්ත විධානං චෙදිතබ්බං.

සාවඤ්ඤියං ඡබ්බගතියෙ අරබ්භ ඛුම්භවිවරවිඤ්ඤාපනවිච්ඡිත්තං පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතී යං, ඤාතතෙ අඤ්ඤාතකසඤ්ඤිතො චෙමතිකස්ස වා දුක්ඛවං, චෙ විවරාති කත්වා සෙසකං ආහරිස්සාමිති වත්වා ගණනතස්ස සෙසකං තුස්සංගෙව හොතුති චූතතස්ස න අවර්තනතස්ස රණා දිත්තං ගණනතස්ස චූතතතයෙන ඤාතකපචාරිතෙ විඤ්ඤා පෙනතස්ස අත්තතො ධනෙන ගණනතස්ස උච්චතතකාදිතඤ්ඤා අනාපතති. නතුත්තරිනා අවර්තනාදිකාරණනා, අඤ්ඤාතික විඤ්ඤාතති, නාස ච පටිලාභොති, ඉමානෙත්ථ වත්තාර අභියාති; සමුට්ඨානාදීති චතුත්ථසදිසානෙවාති.

සත්තමසිකතාපදං.

අදාමෙ "භික්ඛු.පනෙව උද්දිස්සා"ති "ඉත්තනාමස්ස භික්ඛු තො දස්සාමි"ති එවං අපදිස්සිතා "විවරවෙනාපනන"නම් තිරඤ්ඤාදිකං විවරමුලං "උපකම්භං හොති"ති සප්පතං හොති සංහරිත්වා ධර්මං. "වෙනාපෙත්වා"ති පරිවර්තනතා කාරෙත්වා වා කිඤ්ඤි වාති අත්තො. විවරෙති අවර්තනෙත්වාමිති වොහාර

විවතමේතං, “ඉන්තරාමස්ස භික්ඛුනො දස්සාමි” ති අයං පතෙත්ථ අන්තො “නත්තුවෙසො”ති යත්ත සො ගහපති වා ගහ පතාති වා තත්ත සො භික්ඛු පුබ්බෙ අප්පචාරිතො උපසඞ්කම්මිතො විවරෙ විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍ය වෙති අයමේත්ථ පදසම්බන්ධො.

“විකප්පං ආපජ්ජෙය්‍යා”ති විසිට්ඨකප්පං අධිකවිධානං ආප ජෙය්‍ය, යථා පත තං ආපජ්ජති තං දස්සෙතුං. “සාධුචතා”ති ආදිමාහ, තත්ථ “සාධු”ති ආයාචනෙ තිපාතො “චතා”ති පරි විතකෙක, “ච”නති අතතානං නිද්දිසති. “ආසංඝවා”ති පරං ආලපති. එවරුපං වා එවරුපං වා”ති ආයතාදිපු අඤ්ඤාතරං “කල්‍යාණකම්මානං උපාදයා”ති සුඤ්ජරකාමතං විසිට්ඨකාමතං විතෙතන ගහෙති, තස්ස ආපජ්ජෙය්‍ය වෙති ඉමිනා සම්බන්ධො, ආවෙ පත එවරුපං ආපජ්ජනතස්ස තස්ස වචනෙන යො පඨමං අධිපොතතො මූලං වෙසෙස්වා සුඤ්ජරතරං වෙතාපෙති තස්ස පයොගෙ භික්ඛුනො දුක්ඛං, පටිලාභෙ නිස්සග්ගියං හොති, තත්ථ “ඉදං මෙ ගන්තෙ විවරං පුබ්බෙ අප්පචාරිතං අඤ්ඤාතිකං කහපතිකං උපසඞ්කම්මිතො විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගිය”නති ඉමිනා නයෙන නිස්සජ්ජනවිධානං වෙදිතබ්බං.

සාමිප්පියං උපනන්දං ආරබ්භ විවරෙ විකප්පං ආපජ්ජනවන්ත්‍රී කම් පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපා චිතති, ඤාතතො අඤ්ඤාතකසඤ්ඤාතො වෙමිතිකස්ස වා දුක්ඛං, මහගස්ස වෙතාපෙතුකාමං අප්පය්‍යං වා එතෙතෙව මූලෙන අඤ්ඤං එවරුපං වා දෙහිති වදනතස්ස චිතතනයෙන ඤාතකප්පචාරිතො විකපෙපනතස්ස අතතතො ධනෙන ගණන තතස්ස උමමතතකාදිනඤ්ච අනාපතති; විවරෙ භික්ෂාකම්මානා අඤ්ඤාතිකවිඤ්ඤාතති, නාස ච පටිලාභො,ති ඉමානෙත්ථ තිණි අභිභාති, සමුට්ඨානාදිති චතුත්සදිසානෙවාති.

අට්ඨමසිකඩ්ඩාපදං.

තවමෙ ඉමිනාව නයෙන අන්තො වෙදිතබ්බො, ඉදඤ්ඤාති පුරි මස්ස අනුප්පඤ්ඤාතතිසදිසං නෙවලං තත්ථ එකස්ස පිට්‍රා කතා, ඉධ විනනං, අයමේත්ථ විෂසසො සෙසං සබ්බං පුරිමසදිසමෙව යථා ව විනනං එවං බහුතං පිට්‍රං කතා ගණනතොපි ආපතති වෙදිතබ්බො, නිස්සජ්ජනවිධානෙ ව “ඉදං මෙ ගන්තෙ විවරං පුබ්බෙ අප්පචාරිතො අඤ්ඤාතතො ගහපතීතො උපසඞ්කම්මිතො විකප්පං ආපන්නං නිස්සග්ගිය”නති ඉමිනා නයෙන වචනගෙද ඤාතබ්බොති.

නවමසිකඩ්ඩාපදං.

දසමෙ “රාජභොගො”ති රාජතො භොගං භුඤ්ජිතබ්බං අස්ස අපථිති රාජභොගො, රාජභොගොතිපි පාඨො, රාජතො භොගො අස්ස අපථිති අන්තො. “චිචරවෙතාපනන” නති හිරඤ්ඤ දිකං අකපපියං “පභිග්ගො”ති පෙසෙය් “ඉමිනා”ති ආදි ආගමනසුද්ධිං දස්සෙතුං වුත්තං, සචෙ හි “ඉදං ඉත්තනාමස්ස භික්ඛුනො දෙති” ති පෙසෙය්, ආගමනස්ස අසුඤ්ඤානා අකපපි යවත්තං ආරබ්භ භික්ඛුනා කපපියකාරකොපි නිද්දිසිතබ්බො න භවෙය් “ආහන”නති ආනිතං “නබ්බො මස”නති ආදි ඉදං කපපියවසෙන ආහනමපි විචරමුලං ඊදිසෙන දුතවචනෙන අකපපියං භොති, තස්මා තං පටික්ඛිපිතබ්බනති දස්සෙතුං වුත්තං සුවණ්ණං රජතං කභාපණො’ මාසකොති ඉමාති හි වත්තාරි තිස්සග්ගියවත්තති මුත්තා මණ්ණි වෙචරියො සංඝො සිලා පවාලං ලොභිතඝෙකා මසාරගලං සත්තධිඤ්ඤාති දසිදුසං බෙත්තං වත්තපුප්ඵාරාමඵලාරාමාදයොති ඉමාති දුක්ඛවත්තති ව අත්ත නො වා වෙතියසබ්බගණපුග්ගලානං වා අන්තං සමපට්ඨිතුං න වට්ඨනති, තස්මා තං සාදිතුං න වට්ඨතිති දස්සන්තං “නබ්බො මස”නති ආදි වුත්තං.

“චිචරඤ්ඤ බො මසං පටිගග්ගොමා”ති ඉදං පන අත්තා තං උද්දිස්ස ආහතත්තා වත්තං වට්ඨති, තස්මා වුත්තං කාලො නා”ති සුත්තපත්තකාලෙන, යද් නො අන්තො භොති තද් කපපියචිචරං පටිගග්ගොමාති අන්තො. වෙසාචචවභ්බරො”ති කපපියකාරකො. “නිද්දිසිතබ්බො”ති ඉදං “අපි පතායසවෙනො කොපි වෙය්චචවභ්බරො”ති කපපියවචනෙන වුත්තන්තං අනුඤ්ඤාතං, සංච පන දුතො “කො ඉමං ගග්ගොති”ති වා “කස්ස දෙමි”ති වා වදති න නිද්දිසිතබ්බො. “ආරාමිකො වා උපාසකොමා”ති ඉදං සාරුප්පතාය වුත්තං, ථපෙතා පන පඤ්ච සහධමිතෙ යොකොපි කපපියකාරකො වට්ඨති “ථස්සො බො ආවුසො”ති ඉදං භික්ඛුස්ස කපපියවචනදස්සන්තං වුත්තං ඵවමෙව හි වත්තබ්බං. “ථතස්ස දෙති”ති ආදි න වත්තබ්බං “සඤ්ඤාතො සො මසා”ති ආණ්ණෙනා සො මයා, යථා තුමනා කං විචරෙන අන්තෙ සති විචරං දස්සති ඵවං වුත්තොති අන්තො, දුතෙන හි ඵවං ආරොපිතෙ යෙව තං වොදෙතුං වට්ඨති, නෙව තස්ස භන්තෙ දන්තා ගතමත්තකාරණෙන සචෙ පන අයං වෙය්ඤා වට්ඨකරොති තවමුඛා නිද්දිසෙති, භොති දුතො ව සමමුඛා ඵව තස්ස භන්තෙ වෙතාපත්තං දන්තා ථෙරස්ස විචරං කිණ්ණිකා දෙතිණි ගච්ඡති ඵවං සඤ්ඤාතො සො මයාති අවුත්තෙපි වොදෙතුං

වට්ටති, සුවෙ පන දුතො ගව්ජනොති අහං තස්ස හතෙත් දස්සාමි
 භූමෙහ විවරං ගණෙනොපාති භික්ඛුනො වත්වා වා ගව්ජති,
 අඤ්ඤං වා පෙසෙත්වා ආරොවාපෙති. එවං සති ඉතරම්පි වොදෙ
 තුං වට්ටති යෙව, දෙසනාමත්තමේව වෙතං දුතෙනාති, යොපි
 අත්තනා ආගරිත්වා එවං පටිපජ්ජති තස්මිම්පි ඉදමේව උක්කණං.

“අපොච්ඡා මෙ ආවුසො විවරෙනා”ති වොදනාලක්කණතිදස්ස
 නමෙන, සුවෙ හි වාචාය වොදෙති ඉදං වා වචනං යාය කායවි
 භාසාය එතස්ස අපොච්ඡා වා වත්තබ්බො, “දෙහි මේ ආතරමේ”ති
 ආදිතාතයෙන පන වත්තුං න වට්ටති, “අභිනිප්පාදෙසා”ති
 එවං චිච්භෙදං කත්වා තික්කත්තුං වොදයමානො පටිලාභ
 වසෙත සාධෙය්. “ඉවෙවනං ඤාසලං”ති එතං සුඤ්ජරං. ‘ඒක්ක
 නාභුපරමං’ති භාවනපුංසකවචනමෙන, ඡක්කත්තුපරමං හි
 තෙන විවරං උද්දිස්ස තුණ්හිභූතෙන ධාතබ්බං, න තිඨිදිතබ්බං.
 න ආමිසං පටිග්ගහෙතබ්බං, න ධම්මො භාසිතබ්බො, ‘කිං කාර
 ණං ආගතොසි”ති වුතෙන පන ‘ජාතාහි ආවුසො’ති එතතක
 මේව වත්තබ්බං, සුවෙ නිසජ්ජාදිති කරොති ධාතං හඤ්ජති,
 ආගතකාරණං විනාසෙති, ඉදං කායෙන වොදනාය ලක්කණදස්ස
 නත්ථං වුත්තං, එත්ථ ව උක්කවිධිපරිවෙජ්දෙන තිස්සත්තං වොදනා
 තං ඡත්තං ව ධාතාතං අභුඤ්ඤත්තනා වොදනාය මිගුණං ධාතං
 අභුඤ්ඤතං භොති, තස්මා සුවෙ වොදෙති යෙව න තිට්ඨති ඡ
 වොදනායො ලබ්භන්ති, සුවෙ තිට්ඨති යෙව න වොදෙති වාදස
 ධාතාති ලබ්භන්ති, සුවෙ උභයං කරොති එකාය වොදනාය වෙ
 ධාතාති භාපෙනබ්බාති, තත්ථ යො එකදිවසමේව පුතප්පනං
 ගන්ත්වා ඡක්කත්තුං වොදෙති, සකිං යෙව වා ගන්ත්වා “අපො
 මෙ ආවුසො විවරෙනා”ති ඡක්කත්තුං වදති, තථා එකදිවසෙ
 යෙව පුතප්පනං ගන්ත්වා වාදසක්කත්තුං තිට්ඨති සකිං යෙව වා
 ගන්ත්වා තත්ත තත්ත ධාතෙ තිට්ඨති, යොපි සබ්බවොදනායො සබ්බ
 ධාතාති හඤ්ජති, නො පන වාදෙ නානාදිවසෙසු එවං කරො
 තත්තස්සාති අගමෙත්ථ විනිවජ්ජයො.

යෙ පන කප්පියකාරකෙ දායකො සයමම්ච ගන්ත්වා නිද්දිසති
 තෙ සත්තකත්තුම්පි වොදෙත්තුං වට්ටති, යො පන උභොතිපි
 අනිද්දිවෙධා මුඛවෙච්චිකකප්පියකාරකො ව පරමමුඛකප්පියකා
 රකො ව, සො න කිඤ්චි වත්තබ්බො, එවං ඉධ දසපි කප්පිය
 කාරකා දසසිතා භොන්ති. “නනො වෙ උත්තරිං”ති වුත්ත
 වොදනාධාතපරිමාණතො උත්තරිං “නිස්සග්ගිසං”ති උත්තරිං
 වායමමානස්ස සබ්බපයොගෙසු දුක්කටං, පටිලාභෙන නිස්සග්ගියං

හොඳි, එය ව “ඉදං මම භජන්ත විවරං අතිරේකනිකමකතො
 චොදනං අතිරේකමකතො ධාතන අතිනිලාදිතං නිසං
 ගහිත”නි ඉමිනා භජන නිසංරතවිධානං වෙදිකබ්බං. “සන
 යං විවරවේනාපනතං ආහනං”නි යතො රාජතො වා රාජ
 හොගතො වා අයං හිකුන්තො විවරවේනාපනතං ආනිතං
 “යතිසං”නි පි පාසො, අයමෙව අප්පො. “නන්ධා”නි තසං
 රඤ්ඤා වා රාජහොගතං වා සන්තිකං, සමපපො හි ඉදං ගුරු
 වචනං. “න නං නසං හිකුන්තො කිඤ්ච අත්ථං අනුහොති”නි
 තං වේනාපනතං තසං හිකුන්තො අපමනතකමපි කමිං හ
 නිලාදෙති. සුඤ්ජනනාසමිතනතං සකං”නි අයසමතො
 අතතො සන්තකං ධනං පාපුණන්තු. “මා වො සකං විනසං”නි
 තුමනාකං සන්තකං මා විනසංතු. අයං නන්ධ සාමිවි”නි අයං
 තප අනුබම්මතා ලොකුත්තරබම්මං අනුගතා වතනබම්මතාති
 අප්පො, තසමා එවං අකරොතො වතනහපෙද දුකකටං ආ
 පජ්ජති.

භාවනීයං උපනන්දං ආරබ්භ “අජ්ජුතො භජන්ත ආගමෙති”
 නි වුවමානො නාගමෙති, තසමිං විත්ථුසමිං පඤ්ඤාතො, සාධා
 රණපඤ්ඤාතා, අනාණතානං, නිකපාවිතතියං උානෙකසු
 චොදනධාතනසු අතිරේකපඤ්ඤාතො වෙමනිකසං වා දුකකටං;
 අචොදනං උපෙ සාමිකෙති චොදෙතා දිවන උම්මතකා
 දිනඤ්ච අනාපතා. කපපිසකාරකසං හිකුන්තො නිද්දිමි
 භාවො, දුගතන අපමිතනා, නතුන්තං වාසංචො, ගෙන
 වාසංගෙන පච්චාගොති. ඉමානෙත්ථ වතනාර් අබනාති; සමුච්ඡා
 නාදිති වතුත්තදිසානෙවති.

දසමසිකමාපදං.

විවරවජ්ජනං පඨමො.

ඵලකලාමිවකසං පඨමෙ “සකාසිසපිසසං”නි එකෙතපි
 නොසියංසුතා අනාමිතො තසං කරණධාතන වාතවේගෙන
 නිපාතිතෙතපි මිසිකතං. “සන්ධා”නි සමෙ ගුමිහාගෙ
 නොසියංසුති උපරුප්පි සන්ධිතා කඤ්චාදිති සිසෙඤ්චිතා
 කතබ්බතා ලකුණං. “කාරාපසො නිසංගහිත”නි කරණතා
 රාපනපයොගසු දුකකටං පච්චාගෙන නිසංගහිතං හොති.
 එත්ථ “ඉදං මම භජන්ත නොසියමිසංගං සන්තං කාරාපිතං
 නිසංගහිත”නි ඉමිනා නගෙන නිසංරතවිධානං වෙදිකබ්බං,
 ඉමිසංගව වචනානුසාරෙන ඉතොපරං සබ්බසන්තං වෙදිකබ්බං,
 සකකා හි එතොවතා ජාතිතුන්ති න තං ඉතො පරං දසමසිකං.

ආලම්බය ජබ්බග්ගිභය ආරබ්බ නොසියම්ඤ්ඤානං සත්තං කාරා පනචත්ථසම්මං පඤ්ඤානං, අසාධාරණපඤ්ඤානං, අත්තනො අත්තං කාරාපනචසෙත සාණතඨිකං, අත්තනො විපකතපරි තොසාපනතසෙත චතුක්කපාවිතඨිකං, අඤ්ඤාස්සත්තං කරණ කාරාපනෙසු අපඤ්ඤාන කතං පටිලභිතො පරිභුඤ්ජනෙ ච දුක්ඛං, විතානාදිකරණෙ උම්මත්තකාදිනඤ්ඤා අත්තපත්ති; නො සිසභාථො, අත්තනො අත්තං සත්තං කරණකාරාපනං පටිලාභොවාති; ඉමානෙත්ත තිණි අබ්බාති; සමුට්ඨානාදිති ඛොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනොනෙවාති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතීයෙ “සුඛකාලකාන”නං සුඛං කාලකානං අපඤ්ඤාති අමිසිතානං.

වෙසාලියං ජබ්බග්ගිභය ආරබ්බ තාදිසං සත්තං කරණ චත්ථසම්මං පඤ්ඤානං, සෙසං පඨමසදිසමෙව්වාති.

දුතීයසික්ඛාපදං.

තතීයෙ “මෙ භාගා”ති මෙ නොට්ඨාසං. “ආද්දනබ්බ”ති ගහතබ්බං. “ගොවධිසොන”නං කපිලවණණානං. අයං පනෙත්ථ විනිවර්තො:-යත්තකෙති කතතුකාමො නොති නෙසු තුලසිතො මෙ නොට්ඨාසං කාලකානං ගහතබ්බං, එකො බද්ධානං එකො නොවරිතානං, එකං පි කාලකප්පො අතිරෙකභාමෙ නිසං ඝනියං නොති, උපානං වට්ටති.

සාවර්තියං ජබ්බග්ගිභය ආරබ්බ තාදිසං සත්තං කරණ චත්ථසම්මං පඤ්ඤානං, කිරියාකිරියං, සෙසං පඨමසදිසමෙව්වාති.

තතීයසික්ඛාපදං.

ඉමාති පනණි තිඨිස්සප්ථො පටිලබාති පරිභුඤ්ජං න වට්ටනති.

චතුසස් “බරෙත්ත මෙ ජනනා වස්සාන”නං ජනනං වස්සානං බරිතොගෙ අනෙත්තං අත්තං. “අඤ්ඤාසු භික්ඛුසමිමුතීසා”ති සං සෙව්හං භිලානස්ස භික්ඛුනො සත්තසමිමුතිං දෙති තං ඔපෙඨො, අලභිසමිමුතීසස්ස ජබ්බස්සබ්බන්තරෙ අඤ්ඤං සත්තං කප්පොතිස්ස නිස්සග්ගියං නොති.

සාවතියං සම්බුද්ධො හික්කු ආරබ්භ අනවයං සන්තං කාරා පනවත්තුසමිං පඤ්ඤානං, “අඤ්ඤානු හික්කුසම්මුතියා”ති අය මෙත් අනුප්පඤ්ඤානති, සා සෙන උභා හොති තස්ස යා ව රොසො න වූපසම්මති වූපසනොතා වා පුන කුප්පති තාව සතසතධානෙන අනුචයංමපි කාතුං චට්ටති, අඤ්ඤාසායං කාරෙත්තුං කතඤ්ච පච්චිකිත්වා පරිභුඤ්ඤාමි චට්ටති, සෙසං පසම්පදිමෙව්භාති.

චතුස්සික්කාපදං.

පඤ්ඤමේ “පුරාණසංඛ්‍යානං” නාම යත් සතිමි නිසිදෙනා වා හොති නිපණනා වා. “සංමනනා”ති එකපසානො චට්ටං වා චතුරස්සං වා ඡිත්තියා සතිතධානං යථා විදන්තිමන්තං හොති එවං සතසතධං, සන්තරනොති පන එකපදසෙ වා සන්තරිතධං විජවෙත්වා වා මිසංකං කත්වා සන්තරිතධං, එවං චිරතරං හොති “අනාද්‍ය මෙ”ති සති පුරාණසන්තරෙන අගමහත්වා අසති පන අග මහත්වා චට්ටති, අඤ්ඤාසායං කාරෙත්තුං කතඤ්ච පච්චිකිත්වා පරිභුඤ්ඤාමි චට්ටති.

සාවතියං සම්බුද්ධො හික්කු ආරබ්භ සන්තවයංඡ්‍ර නවත්තුසමිං පඤ්ඤානං, සෙසං, තතියසදිමෙව්භාති.

පඤ්ඤමසික්කාපදං.

ජමෙධ “අභිනාමගහපටිපනිත්තං”ති අභිනසඛ්ඛාතං දිස මිගං පටිපනායං, සබ්බඤ්ඤානං චත්තුමන්තදිපනමෙව, යත් කත්ථි පන බමෙමන උභිත්වා ගණනො දෙසො නත්ති “තිශ්‍යො ජනපරම”නාති ගතිතධානනො තිසොජනපමාණං දෙසං “සහත්”ති සතපත්ත අත්තනා ගරිතධානිති අත්තං “අස පනිතාපි භාගෙක”ති අසනො යෙව අඤ්ඤාසම්මි භාරෙක, සෙව පන අත්ති තං සෙතත්තුං චට්ටති, අත්තිනා පන අත්තමිසො වාතා බාධපටිකාරත්තං සුත්තකෙන අබ්භිත්වා කණ්ණජිදෙද පකභිත්තා නිපි ආදය තිසොජනං එකං පාදං අතිඤ්ඤානං දුක්ඛධං, දුක්ඛපාදාතිකමෙ නිසංගතියං පාවිත්තියං.

සාවතියං අඤ්ඤාතරං හික්කු ආරබ්භ තිසොජනාතිකමනව ත්තුසමිං පඤ්ඤානං, සාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, තික පාවිතතියං, උනක තිසොජන අතිරෙකසඤ්ඤිතො වෙමති සස්ස වා දුක්ඛධං, තිසොජනං ගරණපට්ඨාගරණ වාසාධිප්පා සෙන ගත්වා තෙනා පරං ගරණ අවජිග්ගං වා නිසංඛං වා පච්චිකිත්වා ගරණ අඤ්ඤං ගරාපන අත්තමිසො සුත්තකෙනපි

රූපිපට්ඨානානුකූලං පනතං තපස්වියා උපපන්නං තං අපඤ්ඤාන උභික්ඛා දිශමානමිධි අනාමසො තපතා නිබ්බතතරුකඛල්‍යායාපි පරිභුඤ්ජිතං න චට්ඨති, සචෙ පන සො කිඤ්චි ආහරිතං න ඉච්ඡති, “ඉදං ජ්‍යෙෂ්ඨමි” ති චතූෂඛො, සචෙ යත්ත කාන්ති ඛිපති, කසෙඤ්ඤා ඛච්ඡති, න වාසරතඛෙඛො, තො චෙ ජ්‍යෙෂ්ඨමි, පඤ්චබහසමනනාගතො කිඤ්චු රූපිපට්ඨානො සමමනනිතඛෙඛො, තෙන අනිමිත්තං කල්‍යාණං ගුරං විය ජ්‍යෙෂ්ඨතඛො, සචෙ තිමිත්තං කසරාති, දුකඛං ආපජ්ජති.

රාජකසෙ උපනන්දං ආරබ්භ රූපිපට්ඨානනණ්ඩප්ප්ඵසමි¹ පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, සංණතතිකං, තිකපාමිත්තියං, අරූපිපෙ රූපිපඤ්ඤාදිතො චෙමිතිකං වා සබ්බචෙතියාදිතං අත්තං ගණනතං මුත්තාමණිආදිපට්ඨානගණං ව දුකඛං, රතනසිංහාපදනසෙත නිකම්පතං උමමත්තකාදිතඤ්ච අනාපතති; ජානරූපරජනාගාමො, අතතුදෙදසිකනා, ගහණා දීප්ඵ අඤ්ඤානරහාමොති ඉමානෙත්ත තිණි අබ්බාති, සමුට්ඨාතා දීප්ඵ සියා කිරියා ගහණෙන ආපජ්ජනෙන, සියා අකිරියා පටිසෙකඛ පසං අකරණෙන, සෙසං සඤ්චරිතෙන වුත්තනාගමොති.

අට්ඨමසිකඛාපදං.

නවමෙ “නානාසකාරකං” ති කතාදිවසෙන අනෙකට්ඨො, “රූපිසංඛොභාරං” ති ජාතරූපරජනපට්ඨානතං, පුරිමසිකඛා පදෙන සි නිසංගගිඤ්චත්ථුදුකඛවච්ඡුතං පටිසෙකණං වාරිතං ඉමිනා පට්ඨානතං, තසමා දුකඛවච්ඡුතා දුකඛවච්ඡුකපි චත්ථුති, කප්පියවච්ඡුතා ව දුකඛවච්ඡුතං පට්ඨෙත්තානාසං දුකඛ වං, නිසංගගිඤ්චත්ථුතා පති නිසංගගිඤ්චත්ථු වා දුකඛවච්ඡුතං වා කප්පියවත්ථු වා, දුකඛවච්ඡුකප්පියවච්ඡුති ව නිසංගගිඤ්චත්ථු පට්ඨෙත්තානාසං නිසංගගියං ගොති, තං පුරිමසකානුසාර නෙව සබ්බමෙත්ති නිසාර්තඛො නිසංඛවච්ඡුසමි ඵ තත්ත වුත්ත නෙතෙව පටිපජ්ජතඛො.

සාවත්තියං ජ්‍යෙෂ්ඨමෙ ආරබ්භ රූපිසංඛොභාරවත්ථුසමි² පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති. අනාණතතිකං, සං අත්තනො ඛනනා පටිවසත්තති, නාසං වා ඛනසං වා රූපිසගාමො පටි වත්තනඤ්චාති ඉමානෙත්ත මෙ අබ්බාති, කිරියා, සෙසං අත්තනාර සිකඛාපදෙ වුත්තනාගමොති.

නවමසිකඛාපදං.

දසමේ “නානාපසකාරකං”හි විවරාදිතං කපපියභණ්ඩානං විසෙත අනෙකවිධං, “කසවිකකසං”හි කයසෙට්ඨවි විභිකකසෙට්ඨ, “ඉමිනා ඉමං දෙති ඉමං ආහර පරිවිජනනාති චෙතාපෙති”හි ඉමිනා කසෙත පරයා කපපියභණ්ඩං ගණනනනා කයං සමා පජ්ජති; අනානෙතා කපපියභණ්ඩං දෙතනා විකකයං සමාපජ්ජති, තසමා ධරපචා පසෙට්ඨකවමිමිකයං එවං අනානෙතා කපපිය භණ්ඩං දතා මාතුසන්තකමපි කපපියභණ්ඩං ගණනාති, තං නියා ගතිසං නොති, වුත්තලකවණ්ඩසෙත සමිකණ්ටුගතලෙසු යසා කසාවි නියාජිතබ්බං, “ඉමං භුඤ්ජිතා වා ගහනා වා ඉදං නාම ආහර වා කපරාති වා”හි රජනාදිං ආහරපෙතා වා බබ්බකාර කාදිපරිකකාරං භුමිසසාධනාදිසෙට්ඨ නවකමං කාපෙතා වා සන්තං වත්තං නියාපජ්ජතබ්බං, අසනෙත පාවතතියං දෙසෙ නුබ්බසෙට්ඨව.

සාවන්තියං උපගන්දං ආරබ්බ කසවිකකයවත්තසමිං පසුඤ්ඤා තනං, “ඉදං කිං අගසති”හි එවං අගසං පුච්ඡනසා, යසා ගන්තං නො භණ්ඩං ගණතිතුකාමො නොති තං ධරපචා අඤ්ඤං අනෙක මසො තසෙව පුත්තභාතුකමපි කපපියකාරකං කතා, “ඉමිනා ඉදං නාම ගහනා දෙති” හි ආවිකවත්තසා, ඉදං අමනාකං අත්ථි අවතාකසෙට්ඨ ඉමිනා ව ඉමිනා ව අපෙතාති එවං වතා අනානෙතා ධරපන ලද්ධං ගණනනසා, සහබමිමිකකති සමිං කසවිකකයං කපරානනසා, උමිමතතකාදිනසෙට්ඨ, අනාපතති; යං අනානෙතා බනෙතා පටිවත්තනති සෙතා ව පටිවත්තනති, නෙසං කපපිය වත්තනා, අසහබමිමිකනා කසවිකකසාපජ්ජනසෙට්ඨාති, ඉමානෙත ජාතිනි අබ්බතාති; සෙසං රුපියසංපවාහාපර වුත්තනසමිචාති.

දසමිසිකකාපදං.

ඵලකලොමවං ගතා දුතිසො.

පත්තවගසා පඨමෙ “අතිරෙකපනනා”හි අනධිට්ඨිතො ව අවිකපිතො ව, සො ව සො උකකවධමජ්ඣිමොමිකානං අඤ්ඤා නපරා පමාණසුතනාව, තසා පමාණං “අධිකාලසකාදනං ගණනාති”හි ආදිනා නසෙත පාලියං වුත්තං, තත්තං විනිව්ඡ්ඤා:- අනුපතනපුරාණසාලිතඤ්ඤානං සුසකාවට්ඨපරිසුමිනං චෙ මිකවතාලිසො ගහනා නෙති තණ්හිලෙති අනුත්තණ්ඩුලමි කිලිකකමිච්ඡිතං සුවසදං කුඤ්ඤාලොසිසදිසං අවසාපිතො

දනං පටිච්ඡා නිර්වෘත්තං පත්තං පත්තිවිච්ඡා නිසං ඔදනං
 චතුස්සාහසරමාණො නාතිසුභො නාතිතනුකාමානසා
 සබ්බසමාරංගභවතා මුග්ගසුභො පක්ඛිපිතඛෙධා, තපො ආලො
 පං අනුරූපං යාච වර්මාලොපපෙතානං මච්ඡමංසාදිඛාඤ්ඤ
 නං පක්ඛිපිතඛං, සප්පිනෙලකකකරසකඤ්ඤාදිති පන ගණනු
 පකානි න භොහුති, තානි හි ඔදනගතිකානෙවි නෙව භාපෙත්තුං
 න වෛරසිත්තුං සෙකකානති, එවමෙතං සබ්බමි පක්ඛිත්තං සච්ච
 පත්තං මුඛවච්චිකා හෙට්ඨමරාජ්ඣමං නිව්ඛති, සුපත්තාන වා
 ගිරෙන වා ජිකුන්තං සුත්තං වා ගිරං වා හෙට්ඨමෙතං
 ථුසති, අයං උක්කපෙධා නාම පත්තො, සච්ච තං රාජං අතිකකම්ම
 ථුපිකතං නිසීති, අයං උක්කපෙධාමෙකා නාම පත්තො, සච්ච තං
 රාජං න සමිපාපුණාති අනෙතාගතමෙව මහාති, අයං උක්කපු
 කකපෙධා නාම උක්කපිතො උපබ්බසමාණො මජ්ඣමො, මජ්ඣම
 පත්තො උපබ්බසමාණො ඔමෙකො, නෙසමි වුත්තනෙසෙනව
 පහෙදෙවෙදිතඛෙධා, ඉච්චිතසු නවසු උක්කපිතකකපෙධා ව
 ඔමෙකාමෙකාමාති චෙදපත්තො, සෙසං සත්තපත්තං පමාණ
 යුත්තා නාම, අයමෙත්ථ සංඛෙපො, විත්තාරො පන සමනතපාසාදි
 කායං වුත්තො, තස්මා එවං පමාණයුත්තං සමණසාරූපපන
 පක්ඛං අපොපත්තං වා මහතිකාපත්තං වා ලභිතා පුරාණපත්තං
 පච්චුඛිත්තා අනෙතාදසාන අබ්බාසඛෙධා, සච්ච පනං මුල
 නො කාකණිකමහමි අවසිට්ඨං දුතඛං හොති අබ්බාසුපහො
 න හොති, අපච්චුඛිත්තෙන විකප්පතඛෙධා, තත්ථ පච්චුඛිත්තා
 බ්බාසනලකණං විවරවග්ග වුත්තනෙසෙනව වෙදිතඛෙධා,
 විකප්පනලකණං පරෙතො වකුමා, සච්ච පන සකාච අප්ප
 මත්තො ගිහ්‍යු අපපෙන ලභිතා සබ්බ අත්තනා ව පරි
 භුඤ්ඤානාමො හොති, එකං පත්තං අබ්බාස පුනදිවෙස තං
 පච්චුඛිත්තා අඤ්ඤා අබ්බාසඛෙධා, එතනුපායෙන වසංසතමි
 පරිහරිත්තුං සකිකා, සො පනං පත්තො මුඛවච්චිකා හෙට්ඨා
 වඩ්ඪුලමෙතොකාසෙනා පට්ඨාය යත්තං කප්පි කඩ්ඪුසීත්තනිකම්ම
 මණ්මෙතන ජිද්දන ජිද්දා හොති, සො අබ්බාසුපහො න
 හොති, පුන ජිද්ද පානිතෙක කෙන අබ්බාසඛෙධා, සෙසං
 අබ්බාසනවිජ්ඣනං නිව්ච්චිත වුත්තනෙසෙනව වෙදිතඛෙධාති.

සාවස්ථං ජබ්බගගිසෙ අරබ්බ අතිරෙකපත්තධාරණවත්තු
 යමි පඤ්ඤාත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤාති, සෙසවණණාකකමො
 විවරවග්ගං පට්ඨමිකාපදෙ වුත්තනෙසෙනව වෙදිතඛෙධාති.

සම්මසාකම්මපදං.

දුතියෙ උානානි පඤ්චබන්ධනානි අසොති උානපඤ්චබන්ධනො, නංසං පඤ්චබන්ධනානි පුරෙතරිති අපෙතො. තෙන උානපඤ්චබන්ධනෙන, ඉථථීභුතංසං උක්ඛණේ කරණවිචිතං, තථං සංසමා අබන්ධනංසං පඤ්චබන්ධනානි න පුරෙතරි සබ්බසො නන්ධිතං, තෙනංසං පදහාර්තෙන “උානපඤ්චබන්ධනො නාම පඤ්චනා අබන්ධනො වා එකබන්ධනො වා”ති ආදිවුත්තං, උානපඤ්චබන්ධනෙනානි ච වුත්තත්තං සංසං පඤ්චබන්ධනො පඤ්චනා භොති, පඤ්චබන්ධනොකාමො වා, තංසං භො අපඤ්ඤා, තංසං අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙතං වට්ඨති, සංසමිං පන පඤ්ඤා මුඛ වට්ඨිතො භෙට්ඨා භට්ඨා වඩ්ඞුලපමාණා එකාපි රාජ් භොති, තංසංසං රාජ්සං භෙඨිමපරිසරෙන පත්තපෙට්ඨකෙන විජ්ඣිතො පටිච්චා සුත්තාරජ්ජුකමිකවිරජ්ජුකාදිති වා තිප්පසුත්තකෙනා වා බන්ධිතො තං බන්ධනං ආමිසං අලංකතත්තං තිප්පට්ඨකෙන වා කෙනවි බබ්බසිලොසාදිතා වා පටිච්චාදෙනබ්බං, භො ව පඤ්ඤා අබ්බසිතිතා පරිභුඤ්ජිතබ්බං, සුමුමිං වා ජිද්දං කත්වා බන්ධිතබ්බං, එංඡිතං කාමපත්වා පාසාණවුත්තණ්ණෙන බන්ධිතූමපි වට්ඨති, සංසං පන පෙට්ඨාජ්ජො එකාමෙව වා වතුරභිඤ්ඤා, තංසං චෙ බන්ධනානි දුතබ්බානි, සංසං තිසංසො වා එකාමෙව වා ජලභිඤ්ඤා, තංසං තිඡ්ඡි සංසං වතංසංසො වා එකා එව වා අට්ඨභිඤ්ඤා, තංසං වත්තාර්, සංසං පඤ්ඤා වා එකාමෙව වා දසභිඤ්ඤා, භො බමොපි අපඤ්ඤා මෙව, අඤ්ඤා විඤ්ඤාපෙනබ්බං, එසං තාව මතතිකාපඤ්ඤා විනිවුත්තො. අපෙතොපඤ්ඤා පන සපෙට්ඨි පඤ්ඤා වා අතිරිකානි වා ජිද්දානි භොතරි තානි චෙ අසවුත්තණ්ණෙන වා ආඡිතා වා පලාහ මණ්ඩලෙන වා බබ්බානි මට්ඨානි භොතරි, සෙවච පරිභුඤ්ජිතබ්බං, අඤ්ඤා න විඤ්ඤාපෙනබ්බං, අථ පඤ්ඤා එකමිදි ජිද්දං මහත්තං. භොති පලාහමණ්ඩලෙන බිද්ධමපි මට්ඨං. න භොති පඤ්ඤා ආමිසං ලගගති අකපටිසො භොති, අයං අපඤ්ඤා, අඤ්ඤා විඤ්ඤාපෙනබ්බං, භො පන එවං පත්තාසෙව්ඛපගෙන වා අපෙතොපඤ්ඤා උානපඤ්චබන්ධනෙන වා මතතිකාපඤ්ඤා සති අඤ්ඤං විඤ්ඤාපෙති, පපෙතොග දුක්ඛං, පටිලාභෙන නිසංසති සං. භොති, නිසංසජ්ජිතබ්බං, නිසංසජ්ජෙනෙන පන සක්ඛමිප්පකි එව නිසංසජ්ජිතබ්බං, තෙන වුත්තං “තිස්සපරිසාය නිසංසජ්ජිතබ්බං”ති. “සොච නංසං තිස්සපරිසාය”ති එතං තෙති තිස්සති පකභිසං එව අත්තංභො අත්තංභො අබ්බිචිතං පත්තං භෙගත්වා භන්තිපතිතබ්බං, තඤ්ඤා සමමතෙන පත්තංභොපකෙන පත්තංසං විජ්ජානංගුණං වඤ්ඤා “භුත්තං ඉමං ගණතං”ති

පේරෝ වත්තබෙබො, සවෙ පේරසය සො පනෙතා න රුවවති අපටිච්ඡතාය වා න ගණහාති වට්ටති, තසමි පන අනුකම්පාය අගණහන්තසා දුක්ඛටං, සවෙ පන ගණහාති, පේරසය පනතං දුතියපේරං ගාභාපෙත්වා එතෙනෙව උපායෙන යාව සංඝතවකා ගාභාපෙතබ්බො, තෙන පරිච්චන්තපනෙතා පන පත්තපරිසනෙතා නාම, සො තසා භික්ඛුනො පදුතබ්බො, තෙනාපි සො යථා විඤ්ඤපෙත්වා ගතිතපනෙතා එවමෙව සත්තවටං පරිභුඤ්ජනබ්බො සවෙ පන තං ජිගුච්ඡනෙතා අද්දසෙ වා නික්ඛිපති අපරිභොගෙන වා පරිභුඤ්ජති විසයජේජති වා දුක්ඛටං ආපජ්ජති.

සනෙකසු ජබ්බග්ගියෙ ආරබ්භබ්බු පනෙත විඤ්ඤපනවච්ඡුයමි. පඤ්ඤන්තං, සාධා ණපඤ්ඤති, අනාණතතිකං, අබ්බිකෙන අබ්බිකං එකඞ්ඤිකං දුබ්බිකං තිබ්බිකං වතුබ්බිකං අබ්බිකොත්තාසං එකවිතිවතුබ්බිකොත්තාසං චෙත්තාපෙතිති එවං එතෙ කෙන පනෙතන දසධා දසවිධං පත්තං චෙත්තාපනවසෙන පන එකං නිසසග්ගියං පාවිත්තියසතං හොති, තට්ඨපත්තසා භින්න පත්තසා අත්තනො ඤ්ඤතකපචාරිතෙ අඤ්ඤසා ව ඤ්ඤතකපචාරිතෙ තසෙවත්ථාය විඤ්ඤපෙනසා අත්තනො බිනෙත ගණගතො උම්මන්තකාදිතඤ්ච අනාපතති අධිට්ඨානුපගමපනසා උග්ගි පඤ්චබ්බිකනිනා, අහතුද්දසිකනා, අභනවිඤ්ඤති, නාස ව පටිලාභො'ති ඉමාතෙත්ථ චත්තාරි අභියාති; සමුට්ඨානාදිති බොවාපනසිකතාපද චුත්තතයානෙවාති.

දුතියසිකතාපදං.

තතියෙ “පටිසායනිකානි”ති පටිසායනබ්බොති පරිභුඤ්ජ තබ්බොතිති අපේරං එතෙනස යං උග්ගහෙත්වා නික්ඛිත්තාතං සත්තාගාතිකමෙපි අනාපතතිං දසෙත්ති, තානි හි පටිසායනා න වට්ටති, “හෙසජ්ජානි”ති හෙසජ්ජතිවටං කරොනතු වා මා වා එවං උච්චොභාරාති, “සපපි” නාම ගවාදිතං සපපි, සෙසං මංසං කප්පති තෙසං සපපි, තථා තවනීතං, “හෙලං” නාම නිල සංසපමධුකඵරණිකවසාදිති නිබ්බන්තිතං, “මධු”නාම මකනිකා මධුමෙව, “ථාණ්ණිනං” නාම උච්ඡුරසං උපාදය පන අපකකා වා අවච්ඡිකපකකා වා සබ්බාපි උච්ඡුරිකති ථාණ්ණනති චෙදිතබ්බං, “නානි පටිග්ගහෙත්වා”ති තානි හෙසජ්ජති පටිග්ගහෙත්වා, න තෙසං වච්ඡති, එතෙන යපෙත්වා වසානෙලං යානෙත්ථ යාවකාලික වච්ඡනාති තෙසං වච්ඡති පටිග්ගහෙත්වා කතාති සපපිආදිති සත්තා

හං අතිකතාමයතොපි අනාපනතිං දයෙසාති, වසංතොලං පන කාලෙ පටිග්ගතිතං කාලෙ නිපපතතං කාලෙ සංසට්ඨං තොලපරි භොගෙන පරිභුඤ්ජානං අනුඤ්ඤානං, තසං ධර්මපඤ්ඤා මිත්‍රස්සවසං අඤ්ඤං යංකිඤ්ඤා වසං පුරෙහතතං පටිග්ගතොඤ්ඤා සාමං පටිඤ්ඤා නිබ්බට්ඨං තොලමපි සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන වට්ටති අනුපසම්පන්නාන පටිඤ්ඤා දිනනං පන තදනුපුරෙහතතං සාමිසමපි වට්ටති, අඤ්ඤාසං යාවකාලිකවත්තං වත්තං පටිඤ්ඤා න වට්ටති යෙව, නිබ්බට්ඨතසපි වා නවතිතං වා පටිඤ්ඤා වට්ටති, තං පන තදනුපුරෙහතතං සාමිසං පරිභුඤ්ජානං න වට්ටති, පුරෙහතතං පටි ග්ගතිතොඤ්ඤා අනුපසම්පන්නාන පටිඤ්ඤා කතසපි ආදිති පන තදනුපුරෙහතතං සාමිසං නිපි වට්ටනති, පටිඤ්ඤානතො පට්ඨාය අනපේක්ඛාගරණියාති, සත්තාහංකිකතමපි අනාපනති, “සභනිධිකාරණං පටිභුඤ්ජානබ්බාති” ති සනතිධිං කතො නිද තිඤ්ඤා පුරෙහතතං පටිග්ගතිතාති තදනුපුරෙහතතං සාමිසපරි භොගෙනාපි පටිඤ්ඤානතො පට්ඨාය පන තාති ව පටිඤ්ඤානං පටිග්ගතිතාති ව සත්තාහං නිරාමිසපරිභොගෙන පරිභුඤ්ජා නබ්බාතිති අනෙවං, පරිභුඤ්ජානබ්බාතිති විවතතො අනෙතො සත්තාහෙ අබ්බඤ්ජානාදිතං අනෙතං අධිවර්තනං ධර්මපු අනං පතති, යාවජ්ඣිකාති සාසපමුක්ඛකථරණිකඅධිති තොලකර ණ්ණං පටිග්ගතොඤ්ඤා තදහෙව කතතොලං සත්තාහකාලිකං, දුතිය දිවසෙ කතං ජාතං වට්ටති, තතියදිවසෙ කතං පඤ්ඤාහං, චතුර්ථ පඤ්ඤාමිත්තසත්තමදිවසෙ කතං තදහෙව වට්ටති, සවෙ යාව අරුණස්ස උග්ගමිතා නිවර්තී, නිස්සග්ගියං හොති, අධිමදිවසෙ කතං අනපේක්ඛාගරණියං, අතිස්සග්ගියතතා පන බාහිරපරිභො ගෙන වට්ටති, සවෙපි ත කරොති, තොලන්තං පටිග්ගතිතසාසපා දිතං පන පාළියං අනාගතසපිආදිනඤ්ඤා සත්තාහංකිකතමෙ දුක්ඛං ආපජ්ජති, සිතුදනෙන කතමුක්ඛකපුප්ථාණිතං පන ථාණිතගතිකමෙව, අබ්බාදිති යාවකාලිකාති, යං පනන්ත සත්තාහකාලිකං තං නිස්සට්ඨං පටිලභිතොපි අරුආදිති වා මිකෙකඤ්ඤා අපේක්ඛාගරණි වා න වට්ටති, පදීපෙ කාලවණ්ණෙ වා උපනෙතබ්බං, අඤ්ඤාස්ස භික්ඛුතො කාසිකපරිභොගං වට්ටති, යං පන තිරපෙකොපරිවට්ටනං පුන ලහති, තං අපේක්ඛාගර ඤ්ඤා වට්ටති, මිත්‍රං ධර්මසපිආදිසු එකභාජනෙ වා අමිසිතෙසු වත්තනණ්ණාය අපතතිතො,

සාවජ්ජියං සවසුලෙ භික්ඛු ආරබ්භ සත්තාහං අතිකතමන වත්තසමිං පඤ්ඤානං, සෙසං විවරවග්ගස්ස පඨමිකකාපදෙ වුත්ත තයෙනෙව වෙදිතබ්බතති.

න නිසයිකකාපදං.

වතුන් “මාසො සෙසො ගිමහානං” ති වතුන් ගිමහාසානං එකො පච්ඡිමමාසො සෙසො, “පඤ්ඤෙසිතබ්බං” ති ගිමහානං පච්ඡිමමාසය පඨමදිවසෙනා පට්ඨාය යාව කතතික මාසය පච්ඡිමදිවසො තාව කාලො වසයිකසාටිකයාති ආදිනා සතුපපාදකරණෙන සංඝය පවාරිතට්ඨානතො අත්තනො ස්වත්ත පවාරිතට්ඨානතො පත “දෙථ මෙ වසයිකසාටිකවිවරං” ති ආදිකාය විඤ්ඤාතනියාපි පරියෙසිතබ්බං, අඤ්ඤාතකපපවාරි තට්ඨානෙ සතුපපාදං කරොන්තය වත්තනෙදෙ දුක්ඛං, යථා තථා වා “දෙථ මෙ” ති ආදිවචනෙන විඤ්ඤාපෙන්නය අඤ්ඤාතක විඤ්ඤාතනිසිකතාපදෙන නිස්සංගියං පාවිතියං “කත්වා ගිමා සෙසාබ්බං” ති ගිමහානං පච්ඡිමබ්බමාසය පඨමදිවසෙනා පට්ඨාය යාව කතතිකමාසය පච්ඡිමදිවසො තාව සුචිකමනිවට්ඨානෙන සකිම්චි වණ්ණනෙදමිත්තරජනෙන කපපබිඤ්ඤාකරණෙන ව කත්වා පරිදහිතබ්බං, එතවාට්ඨා ගිමහානං පච්ඡිමො මාසො පරියෙසන ඛෙත්තං, පච්ඡිමො අබ්බමාසො කරණතිවාසනඛෙත්තම්චි, වය්‍යා නය්‍ය වතුසු මාසෙසු සබ්බම්චි තං වට්ඨනීති අගමන්තො දසයිතො හොති, යො වායං ගිමහානං පච්ඡිමො මාසො අනුඤ්ඤාතො, එත්ත කතපරියෙසිතම්චි වසයිකසාටිකං අබ්බමානං න වට්ඨනී, සච්ච තගම්මං මාසෙ අතික්කන්තා වය්‍යං උක්කබ්බියති, පුත මාසපරි භාරං ලහති, වොවිත්වා පත තික්කිට්ඨා වසුපනාසිකදිවසෙ අබ්බමානබ්බං, සච්ච සතිසමෙමාසෙන වා අපපනොනකතාචෙන වා අකතො හොති, තෙ ව චෙ මාසෙ වය්‍යානසං වාතුමාසනති ඡ මාසෙ පරිභාරං ලහති, සච්ච පත කතතිකමාසෙ කසිතං අත්ථි යාති, අපරෙපි වත්තාපරො මාසෙ ලහති, එවං දසමාසා හොනති, තතොපරම්චි සතියා පට්ඨාසාය මුලවිවරං කත්වා ධපෙන්නය එකමාසනති එවං එකාදසමාසෙ පරිභාරං ලහති, ඉත්තාපරං එකාගම්චි න ලහති. “ඛරෙණ චෙ මාසො සෙසො ගිමහානං” ති ගිමහානං පච්ඡිමමාසය ඔරිමහාගෙ යාව ගෙමන්තය පඨමදිව සෙනා, “පඤ්ඤෙසෙසා” ති එතෙසු සත්තෙසු පිහිසමයමාසෙසු අඤ්ඤාතකපපවාරිතට්ඨානතො සතුපපාදකරණෙන පරියෙස න්තය නිස්සංගියං පාවිතියං, විඤ්ඤාපෙන්නය අඤ්ඤාතක විඤ්ඤාතනි සිකතාපදෙන නිස්සංගියං පාවිතියං, ස්වත්තපවාරි තෙ විඤ්ඤාපෙන්නය තෙන සිකතාපදෙන අතාපතති, සතු පපාදං කරොන්තය ඉමිනා සිකතාපදෙන ආපතති, “ඛරෙණද්වි මාසො සෙසො” ති ගිමහානසං පච්ඡිමබ්බමාසෙන ඔරිමහාගෙ එකගම්මං අබ්බමාසෙ “කත්වා ගිමාසෙසා” ති එත්තතරෙ ධම්මෙන උපන්නම්චි කත්වා තිවාසෙනතය නිස්සංගියං හොති.

සාවජීයං ඡබ්බග්ගිඤ්ඤ භික්ඛු ආරබ්භ වසසිකසාරිකාපරිඤ්ඤා චන්ද්‍රිකාවං පඤ්ඤානතං, අසාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතරිකං, උභයකමාසධිකමාසෙසු අතිරේකසඤ්ඤාදිනො වෙමතිකස්ස වා දුක්ඛං, තථාසතිකා වසසිකසාරිකාය නග්ගස්ස කායං ඔවස්සාපයතො, පෙකකරණීයාදීසු පන නිකායනතස්ස අවජිනනවිවරස්ස වා නට්ඨවිවරස්ස වා අතිවන්ථං වොරා හරන්තිති එවං ආපදසු වා නිවාසයතො උමමිත්තකාදීනව අනාපතති, එන්ථ ව; වසසිකසාරිකාය අනතුරුදසිකතා, අසමසෙ පටිසෙ සන්තං, නාස ව පටිලාභොති ඉමාති තාව පරිඤ්ඤාපනතියා තිණි අභියාති; සවිවරනා, ආපදභාවො, වසසිකසාරිකාය සත්භාවො, අසමසෙ නිවාසනං.”ති ඉමාති නිවාසනාපනතියා වත්තාරි අභියාති; සමුට්ඨානාදීනි ධොවාපනසිකතාපදෙ වුත්තනතොතෙව භොතති

වතුන්සිකතාපදං.

පඤ්ඤාමෙ “සාමං විවරං දත්වා”ති වෙය්‍යාවච්චාදිති පච්චාසිංසමානො සයමෙව දත්වා. “අවජිනනසා”ති වෙය්‍යාවච්චාදිති අකරොනතං දිස්වා සකසඤ්ඤාය අවජිනනතස්ස චන්ද්‍රිකාය නාය ආපතතියො “අවජිනනසෙසා”ති එන්ථ පන “අවජින”ති අනාණතියා දුක්ඛං, අවජිනනසු යත්තකාති අනාණතාති, තෙසං ගණනාය ආපතතියො

සාවජීයං උපනන්දං ආරබ්භ විවරං අවජිනනචන්ද්‍රිකාවං පඤ්ඤානතං, සාධාරණපඤ්ඤානති, සාණතතිකං, තිකපාවිතරිකං, අනුපසම්පන්න උපසම්පන්නසඤ්ඤාදිනො වෙමතිකස්ස අනුපසම්පන්න සඤ්ඤාදිනො වා උපසම්පන්නස්සාපි විකපපනුපගපච්චිවිවරං රූපෙන අඤ්ඤං පරිකාරං අනුපසම්පන්නස්ස ව යං කිඤ්චි අවජිනනතො වා දුක්ඛං, තෙන තුර්ථික වා කුපිතෙන වා දිහතං පන තස්ස විස්සාසං වා ගණනතස්ස උමමිත්තකාදීනව අනාපතති; විකපපනුපගපච්චිවිවරනා, සාමං දිනනනා, සකසඤ්ඤාදිනා, උපසම්පන්නනා’ කොධවසෙන අවජිනනං වා අවජිනන සන්තං වානි, ඉමානෙත්ථ පච අභියාති; සමුට්ඨානාදීනි අදිනනා දුක්ඛදිසාති අඤ්ඤාත්‍ර වෙදනාය, වෙදනා පන ඉධ දුක්ඛවෙදනා සෙවාවි.

පඤ්චමසිකතාපදං.

ජව්‍ය “සුනා” යනි ජබ්බං බොමසුනතාදිං වා තෙසං අනු
ලොමිං වා, “විඤ්ඤාපෙත්වා” යි විවරණාය යාවිත්වා, “වායා
පෙත්වා” යි “විවරං මෙ ආවුසො වායථා” යි අකප්පියාය විඤ්ඤා
තතියා වායාපෙත්වා “නිසංගතියං” යි එවං වායාපෙත්වන්තො යො
තනතවායො විවරං වායනන්තං තුරිවෙමසජ්ජනාදිකෙ පඨොගෙ
කරොති, තස්ස සබ්බපඨොගෙසු දුක්ඛං, පච්චාගෙන නිසං
ගතියං නොති.

රාජගෙන ජබ්බගතියෙ භික්ඛු ආරබ්භ විවරවායාපනවිජුහම්
පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අනාණතනීතං, විඤ්ඤාපිත
සුතනං විඤ්ඤාපිතතනතවායෙන වායාපෙත්වන්තො දීඝතො විදුජ්ඣ
මතෙන තීරියව හන්මතෙන වීතෙ නිසංගතියං පාවිතතියං,
ඉති යාව විවරං වධිති තාව ඉමිනා පමාණෙන ආපතතියො
වධිනතී, තෙනෙව පන අවිඤ්ඤාතතියා ලභිසුතනං වායාපෙ
තතස්ස යථා පුබ්බ නිසංගතියං එවං ඉධ දුක්ඛං, තෙනෙව
විඤ්ඤාතතඤ්ච අවිඤ්ඤාතතඤ්ච වායාපෙත්වන්තො සචෙ වුත්තපමා
ණෙන කෙදුරබ්බං විය විවරං හොති අකප්පියසුතනමයෙ පරි
වෙජ්ජෙ පාවිතතියං, ඉතරහම් තප්ථෙව දුක්ඛං, තතො වෙ උඡත
තරා පරිවෙජ්ජ, සබ්බපරිවෙජ්ජෙසු දුක්ඛවාතෙව, අථ එක්කනාරි
කෙන වා සුතෙත්ත දීඝතො වා කප්පියං තීරියං අකප්පියං තත්වා
විතං හොති, පුබ්බ වුත්තපමාණගණනාය දුක්ඛවාති, එතෙ
නෙව උපායෙන කප්පියතනතවායෙන අකප්පියසුතෙන, කප්පියා
කප්පියෙහි තනතවායෙහි සුතෙත්ත කප්පියෙ අකප්පියෙ කප්පියා
කප්පියෙ ව ආපතතියෙදෙ වෙදිතබ්බා, නිකපාවිතතියං අවා
යාපිතෙ වායාපිතසඤ්ඤිතො වෙමතිකස්ස වා දුක්ඛං, විව
රසිබ්බතආයොගකායබන්ධන අංසවට්ඨක පත්තන්තවිකපරිස්සාවතා
නං අන්තාය සුතනං විඤ්ඤාපෙත්වන්තො ඤාතකපමාරිතෙහි
කප්පියසුතනං වායාපෙත්වන්තො අඤ්ඤාස්සන්තාය අත්තනො ධනෙන
ගණනාය උමමතකාදිතව අනාපතතී; විවරණාය විඤ්ඤා
පිතසුතනං, අනතුදෙදසික්ඛනා, අකප්පියතනතවායෙන අකප්පිය
විඤ්ඤාතතියා වායාපනං” යි ඉමානෙත්ත තිණි අධ්‍යාති, සමුට්ඨානා
දිති ධොවාපනසික්ඛාපදෙ වුත්තනායාතෙවාති.

ජව්‍ය සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ “නනු වෙසො භික්ඛු” යි යනු ගාමෙ වා නිගමෙ වා
තෙ තනතවායා තනු “පුබ්බ අප්පවාදිතො” යි විවරසාමිකෙහි
අප්පවාදිතොව නුත්වා, “විකපං ආසරෙස්සා” යි විසිව්කපං

අධිකවිධානං ආපජේත්ය, ඉද්දති යෙනාකාරෙන විකප්පො ආපනෙනා හොති තං දසෙය්‍යතුං “ඉදං ඛො ආවුසො”ති ආදි වුත්තං, තත් “ආයනං”ති දීඝං, “චිත්තං”ති පුත්ථං, ‘අපට්ඨං’ති ඝනං, “සුචිතං”ති සුචුට්ඨිතං, සබ්බවිඤ්ඤා සමං කත්වා චිතං, “සුප්පවාසිතං”ති සුචුට්ඨිතං, සබ්බවිඤ්ඤා සමං කත්වා නතොත පසාරිතං “සුචිලෙඛිතං”ති ලෙඛනියං සුචුට්ඨිලෙඛිතං, “සුචිතච්ඡිතං”ති නොවෙත්ත සුචු චිතච්ඡිතං, සුචු නිද්ධාතනාති අත්ථො, “පිණ්ඩපානමනනම්පි”ති එත්ථ ව ත භික්ඛුනො පිණ්ඩපානදුක්ඛිතොතන තං නිස්සංගියං හොති, සචේ පන තෙ තස්ස වචනෙන විවරසාමිකානං හත්ථෙනා සුත්තං ගහෙත්වා ඊසකම්පි ආයතං වා විත්තං වා අපට්ඨිතං වා කරොනති, අථ තෙසං පයොගෙ භික්ඛුනො දුක්ඛවං, පටිලාභෙන නිස්සංගියං හොති

සාවත්තියං උපතදං ආරබ්භ විවරෙ විකප්පං ආපජ්ජනවත්තූගමිං පඤ්ඤානතං, සංඛාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතියං, ඤාතසෙ අඤ්ඤාතසෙසඤ්ඤානො වෙමිතිකස්ස වා දුක්ඛවං; ඤාතස පචාරිතානං තනතවාසෙති අඤ්ඤාස්ස වා අත්ථාය; අත්තනො වා බනෙන, මහග්ගං වායාපෙත්තුකාමිං අප්පග්ගං වායාපෙත්තස්ස, උම්මත්තසාදිකඤ්ඤා අනාපතති; අඤ්ඤානති අප්පට්ඨිතානං නානතවාසෙ උපසංඛතමිත්වා විකප්පමාපජ්ජනනා, විවරස්සඅනතු දෙදසිකනා, නස්ස වචනෙන සුත්තවස්සනං, විවරපටිලාභොති, ඉමිනෙත්ථ වත්තාරි අඛයාති; සමුට්ඨානාදිති ඛොවාපනසික්ඛා පදෙ වුත්තතයානෙව්‍යාති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අවංචමේ “දසාභානාගත”නති දස අභාති දසාභං, හෙන දසා හෙන අනාගතා දසාභානාගතා, දසාභෙන අසම්පත්තාති අත්ථො, නං දසාභානාගතං, අවිච්ඡතසංයොගවසෙන භූමිමත්ථෙ උපයොග වචනං “සත්තතිකප්පමාසිපුණ්ණම”නති පඨමිකතතිකපුණ්ණමං, ඉධාපි පඨමපදස්ස අනුපයොගත්තා පුරිමිතයෙතෙව භූමිමත්ථෙ උපයොගවචනං, ඉදංවුත්තං හොති, යතොපට්ඨාය පඨමපචාරණා දසාභානාගතාති වුච්චති, සචේපි තාති දිවසාති අවිච්ඡතමෙව භික්ඛුනො අචේවකවිවරං උපපජේත්ය අචේවකං ඉදනති ජානමිනෙන භික්ඛුනා සබ්බමිපි පටිගගහෙනබ්බනති, තෙන පචාරණමිසස්ස ජුණ්ඤපකඤ්ඤාපදාපදාස්ස උපපත්තස්ස විවරස්ස භිධානකාලො දස්සිතො හොති, (කාමිඤ්ඤාය දසාහපරමිං අති

රෙකව්වරං ධාරෙතබ්බනති ඉමිනාව සිංඛා, අසුප්පතතිවසෙත පන අපුබ්බං වීය අන්තං දසෙය්‍යන්තා සික්ඛාපදං ධරිතං) “අවෙච්ඡා විවර” නති ගම්මකිලානගබ්බිනීඅභිනවුප්පන්නසංඛානං පුග්ගලානං අඤ්ඤාතරෙත “වය්‍යාවාසිකං දස්සාමි” ති එවං ආරොපෙ නිදන්තං, සචෙ තං පුරෙ පචාරණං විහරිතං යෙන ගබ්බං තෙන වය්‍යවේදෙ න කාතබ්බාති, කරොති චෙ තං විවරං සංසික්ඛංගොති, “සාවිච්චරකාලසමය” නති අන්තර්ගත කසිනෙ යාව වය්‍යානස්ස පච්චිමො මාසො අන්තර්ගත කසිනෙ යාව පඤ්ච මාසො නාව නික්ඛිපිතබ්බං.

සාමප්පියං සබ්බසුල භික්ඛු ආරබ්භ අවෙච්ඡා විවරස්ස විවර කාලසමයං අභික්ඛමිනවස්සුගමිං පඤ්ඤාතතං, සෙසමෙත්ථ විවර වග්ගස්ස පඨමසික්ඛාපදෙ වුත්තනසෙතෙව චෙදිතබ්බනති.

අවසාම සික්ඛාපදං.

තවමෙ “උපවය්‍යං ඛො පනා” ති එත්ථ “උපවය්‍ය” නති උප වය්‍යං, උපවසිත්වාති වුත්තං ගොති, උපසම්පජ්ජන්ති ආදිසු වීය භි එත්ථ අනුනාසිකො දුට්ඨබ්බො, වය්‍යං උපගන්ත්වා වසිත්වාචාති අන්තො, ඉමස්ස ව පදස්ස “තථාරූපෙසු භික්ඛු සෙතාසෙනසු විහරෙන්නො” ති ඉමිනා සබ්බෙත්වා, ඉදං වුත්තං ගොති, වය්‍යං උපගන්ත්වා වසිත්වා ව තෙතො පරං පච්චිමිනතතිකපුණ්ණමපරියො සාතකාලං, “සානි ඛොපන නානි ආරඤ්ඤානානි -පෙ- අනන්ත සරෙ නික්ඛිපෙසො” ති තත්ථ “ආරඤ්ඤානානි” ති සබ්බපච්චිමාති ආරොපිතෙන ආචරියධනුනා ගාමස්ස ඉන්ද්‍රියතො පටිභාය පඤ්චධනුසතපමාණෙ පදෙසෙ කතසෙතාසනානි, සචෙ පන අපරික්ඛිතෙතො ගාමො ගොති, පරිකෙඛපාරභට්ඨානතො පටිභාය මිනෙතබ්බං, සචෙ විහාරස්ස පරිකෙඛපෙචා, අපරික්ඛිතතස්ස යං ගාමිනො සබ්බපඨමං සෙතාසනං වා චෙතියං වා ඛොධි වා ධුම්සන්තිපාතට්ඨානං වා යාව, තං නාව පකතිමග්ගෙන මිනෙ තබ්බං, අඤ්ඤං මග්ගං කාතුං න වට්ඨති, “සාසවකසම්මනානි” ති චොරාදිතං නිවේදිතාසාදිදස්සෙනො සාසවකානිති සම්මතානි එවං ඤ්ඤාතානිති අන්තො, සහපටිගසෙත සපටිගයානි, චො රෙති මිත්‍රස්සානං ගතවිලුත්තාකොටිතභාවදස්සතෙතො සන්තිහිත ඛලවගයානිති අන්තො “අනන්තසරෙ නික්ඛිපෙසො” ති ආරඤ්ඤා කස්ස සෙතාසතස්ස සමන්තා සබ්බදිසාභාගෙසු අත්තතො අභි රූපිත ගොචරගාමෙ නික්ඛිපෙසො, තඤ්ච ඛො සතියං අභිග මච්ඡන්තියං, තප්පායං අභිගමන්තියං:- පුරිමිකාය උපගන්ත්වා මගා

පවාරණය පවාරිතො හොති, ඉදමෙකං අඛිං, කතතිකමාසො
 යෙව් හොති, ඉදං දුතියං අඛිං, පට්ඨනුසතිකපච්ඡිමපමාණ
 යුතං සෙකාසනං හොති, ඉදං තතියං අඛිං, උතපමාණො ඩා
 හාචුතො අතිරෙකපමාණො වා න ලභති, යනුති පිණ්ඩාය
 වරිතො භතතවෙලායමෙව පුත විහාරං සකකා ආගතාං තදෙව
 ඉධ අධිපෙතං, සංඝසකසපට්ඨායමෙව හොති, ඉදං වතුන්
 අඛිං “කොච්ඡෙව පච්චසො”ති කිසිච්ඡෙවකාරණං. “කොන
 ච්චෙරනො”ති තෙන අනාරඝරෙ තිකඛිතවිවරෙන. “විප්ප
 වාසාසා”ති විශොගවාසාය “කොනො වෙ උතනිං විප්පවසෙසා”
 ති ඡාරතතො උතතරිං තයමිං සෙතාසනෙ සතතමං අරුණං
 උච්ඡිපෙය්‍යාති අන්තො, තථා අසනෙකානොත පන ගාමිනිම
 ඔක්කමිතො සහායං වා කුන්ධව වා වසිතො විවරපච්චතති. සද්ධා
 පතාමිතුං වච්චති. “අසද්ධානු භික්ඛු සමමුතිසා”ති යං සබ්බො
 ගිලානස්ස භික්ඛුතො විවරවිප්පවාසසමුතිං දෙති තං ධපෙතො
 අලඛ්‍යමමුතිකස්ස. අතිරෙකඡාරතං විප්පවසනො තිස්සග්ගියං
 හොති.

සංවජ්ජියං සමමුලෙ භික්ඛු ආරබ්භ විවරවිප්පවාසවජ්ජියමි.
 පඤ්ඤාතං, සෙතෙමන්ධ විවරවග්ගස්ස දුතියසිකාපදෙ වුග්ග
 නසෙතෙව වෙදිතබ්බං.

නවම සිකඛාපදං.

දසමෙ “සංඝික”නති සංඝස්ස සන්තතං; සො හි සබ්බස්ස
 පරිණතතො භන්ධං අනාරුලොයාපි එතෙන පරියෙයෙන සංඝ
 සන්තතො හොති “ලාභ”නති ලභිතබ්බං. විවරාදිවජ්ජිං “පඤ්ඤාන”නති
 “දස්සාමි කරස්සාමි”ති වච්ඡෙතදෙන වා භන්ධමුද්දාය
 වා සබ්බස්ස තිත්තං සුචිං සිතං. “අනන්තො පරිනාමෙසා”ති
 “ඉදං මිත්තං දෙපා”ති ආදිති වදනො අතති තිත්තං කරෙය්‍ය
 යෙව් පන සංඝස්ස දිත්තං හොති, තං ගතොතුං ත වච්චති, සංඝ
 සෙව දුතබ්බං, පරිණතං පන සභධම්මිකානං වා ගිහිනං වා
 අනත්මසො මාතුසන්තකමපි අතතො පරිනාමෙතස්ස පයො
 ගෙ දුක්ඛවං, පටිලාභෙන තිස්සග්ගියං හොති.

සංවජ්ජියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ පරිණාමනවජ්ජියමි.
 පඤ්ඤාතං, සාධාරණපඤ්ඤාතී, අනාණතීකං, පරිණතෙ වෙමති
 කස්ස අපරිණතෙ පරිණතපඤ්ඤාතො වෙමතිකස්ස ව සංඝවෙති
 යගණපුග්ගලෙස්ස යස්ස කස්සවි පරිණතං අඤ්ඤාතංසාදිතං පරිණා

මෙතෙක් ව පුකකව, අපරිණතයෙකුදී නො “කප්ප දෙමි” කී පුවර්
 නෙ “යප්ප කුමනාකං විතතං පසිදති තප්ප දෙරි කුමනාකං දෙස්ස
 ධම්මො පරිභොගං ලභෙය්‍යා” කී ආදීනී වදනතෙසු උමිත්තකාදී
 නඤ්ච අනාපතති; සංගෙස පටිණිග්ගානාමො, නං ඤාමො අනන්තො
 පටිණිග්ගාමනං, පටිලාභොනී, ඉමානෙස්ස තිණි අඛිනාති; සමුට්ඨා
 නාදීනී අදිනකාදනසද්ධිසානිති.

දසම ඝිකුඛාපදං.

පතනවග්ගො නානිකො.

**කඛ්ඛාපිනරණිසා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාස
 නියසග්ගිසවණ්ණනා නිවර්තනා.**

පාවිතතිසෙසු මුසාවාදවග්ගෙසු පඨමෙ “සමපජානමුසාවාදෙ”
 කී පුරෙබ්බි ජානිත්වා චචනකකමණ්ඩි ජානනතෙසු ච මුසාවාද
 හණිනෙ, හණිනඤ්ච නාම ඉධ අභුතෙසු වා භුතං භුතෙසු වා
 අභුතං කත්වා කාසෙයන වා වාචාය වා විඤ්ඤාපනපයොගො,
 නිමිත්තෙසු චෙතං භුමමචචනං, තස්මා සො සමපජානමුසාවාදං
 වදති, තෙසු තං නිමිත්තං තං හෙතු තප්පවට්ඨා පාමිතතිසං
 ගොතිති එවමෙසු අපෙකෙසු ව ඊදිසෙසු අපෙසු චෙදිතෙබ්බො.

සාවතීයං කප්පකං සකප්පතං ආරබ්භ අවජානිත්වා පටි
 ජානනාදිවඤ්චං පඤ්ඤානං, සාධාරණ පඤ්ඤානති, අනාණතති
 කං, උත්තරිමිත්තසංඛම්මාපරාචනත්තං මුසාහණිනතෙසු පාරාජිකං,
 අමුලකෙත පාරාජිකෙත අනුබ්බංගනත්තං සංකාදිසෙසො, සංකාදි
 සෙසෙත අනුබ්බංගනත්තං පාවිතතිසං, ආචාරවිපතතිසං අනුබ්බංග
 නත්තං පුකකව, “සො නෙ විහාරෙ වසති” කී ආදිකා පරියොගෙත
 උත්තරිමිත්තසංඛම්මාපරාචනත්තං පටිවිජානනතෙසු මුසාහණිනත
 පුලලවට්ඨං, අපට්ඨිජානනතෙසු පුකකව, කෙවලං මුසාහණිනත
 සං ඉධ පාවිතතිසං අනුපධාපෙත්වා සකසා හණිනතෙසු අඤ්ඤං
 හණිසාමිති අඤ්ඤං හණිනතෙසු උමිත්තකාදිනඤ්ච අනාපතති;
 මිසංවාදන පුරෙකකාරනා, මිසංවාදන විපතනනි සමකං චතතු
 කාමො නාසු පුග්ගලෙසු විඤ්ඤාපන පයොගො වානී, ඉමා
 නෙසු චෙ අඛිනාති; සමුට්ඨානාදිනී අදිනකාදනසද්ධිසානිති.

පඨමඝිකුඛාපදං.

දුතියෙ “ඔමසමාදෙ”ති ඔව්ජකිකවච්ඡෙන, ජාතීනාමසොත්තකභමිසිප්පආබාධලිඛිතභිලෙසආපත්ති අසෙකාසෙසු භූතෙන වා අභූතෙන වා සෙත නෙකච්ච පාරාජිකං ආපග්ගං වා අනාපග්ගං වා යංඤ්ඤා භික්ඛුං යාය කායච්ච වාචාය වා ගන්තුද්දාය වා අනඤ්ඤාපදෙසෙන අසෙකාසනවච්ඡෙන පාචිත්තියන්ති අපේඛා.

සාවජ්ජියං ජබ්බගහිතෙ භික්ඛු ආරබ්බ ඔමසනවත්ථුසමිං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අනාණතනිකං, තෙනි සෙව දසභි අසෙකාසවත්ථුති භනති ඉසෙකසෙවච්ච වණ්ඤාලාති ආදිනා තසෙත අඤ්ඤාපදෙසං කත්වා අසෙකාසනතස්ස, වොරොසි ගණ්ඨිහෙද සොසිති ආදිති පාළිමුත්තකපදෙති අසෙකාසනතස්ස යථා තරා අනුපසම්පන්නං අසෙකාසනතස්ස ච දුක්ඛවං, ඉධ භික්ඛුනීපි අනුපසම්පන්නසංඛං ගච්ඡති, අනතෙකාසිතුකාමස්ස නෙව දවකම්පතාය වදන්තා සබ්බත්ථ දුක්ඛාසිතං, අත්ථමමිඅනුසාසනී පුරෙකඛාරාතං උමමත්තකාදිනඤ්ච අනාපත්ති; යං අසෙකාසනී නාස්ස උපසම්පන්නනා, අනිඤ්ඤාපදෙසෙන ජාතිආදිති අසෙකාසනං, මං අසෙකාසනීති ජානනා, අත්ථපුරෙකඛාරනාදීනං අභාගොති, ඉමානෙත්ථ චත්තාරි අබ්බාති; සමුට්ඨාතාදිති අදින්නාදුතසදිසාති, වෙදනා පන ඉධ දුක්ඛාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ “භික්ඛුපසසුඤ්ඤා”ති භික්ඛුස්ස පෙසුඤ්ඤා, ජාති ආදිති අසෙකාස වත්ථුති භික්ඛුං අසෙකාසනතස්ස භික්ඛුනො වචනං සුත්වා භික්ඛුනො පියකම්පතාය වා හෙදගිප්පාසෙත වා සො අභූතො තස්ස භික්ඛුස්ස කාසෙත වා වාචාය වා උපසංගප්ච නසමිං පෙසුඤ්ඤාකරණවච්ඡෙන පාචිත්තියන්ති අපේඛා.

සාවජ්ජියං ජබ්බගහිතෙ ආරබ්බ පෙසුඤ්ඤා උපසංගරණ වත්ථුසමිං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අනාණතනිකං, මුත්තකසෙතෙව අඤ්ඤාපදෙසෙන අසෙකාසනතස්ස වචනුපසංගාතර වා පාළිමුත්තක අසෙකාසුපසංගාතර වා අනුපසම්පන්නෙන නිව්ජාරිත අසෙකාසුපසංගාතර වා අනුපසම්පන්නස්ස ච උපසංගාතර දුක්ඛවං, ඉධාපි භික්ඛුනී අනුපසම්පන්නවාසෙන සිතා, න පියකම්පතාය න හෙදගිප්පාසෙත නෙවලං පාපකර්මිකාය වදන්තස්ස උමමත්තකාදිනඤ්ච අනාපත්ති; ජාති අදිති අනිඤ්ඤාපදෙසෙන අසෙකාසනතස්ස භික්ඛුනො වචනං සුත්වා භික්ඛුස්ස

උපසංහරණං, පිසකමානා හෙදධිප්පායාදිසු අඤ්ඤානරනා,
නස්ස විජානනාති, ඉමානෙත්ත තිණි අධ්‍යානි; සමුට්ඨානාදිති
අදිනනාදනසදිසානෙවාති

නානිසසිකඛාපදං.

වතුණේ “පදසො ධම්මං වාචෙය්‍යා”ති සංගිතිත්තයං අනා
රුද්‍රහමුපි රාජොවාදනිකාදිසු වතුපරිවත්තනෙත්තපනාදු කුලුම්ප
සුත්තමග්ගකපාදී ධම්මඤ්ච සංගිතිත්තයමාරුද්‍රහං නිරිවකබ්බමඤ්ච
පදං පදං වාචෙය්‍යා, පදනුපදඅනිකබර අනුමාසඤ්ඤානෙසු එකකං
නොධාසනති අපො. “පාවිතතිස”නති එතෙසු පදදීසු භික්ඛුඤ්ච
භික්ඛුතිඤ්ච ධර්මපථා යං කිඤ්චි නොධාසං අවසෙසපුග්ගලෙගි
සඨිං එකතො හණන්තස්ස පදදිගණනාය ආවිතතිසං.

සාවජ්ජියං ජබ්බගගිසෙ අරබ්භ පදසො ධම්මං වාචනවජ්ජි
සමිං පඤ්ඤාත්තං සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපා
විතතිසං, උපසම්පන්නෙ අනුපසම්පන්නසඤ්ඤානො වෙමිතිකස්ස
වා දුකකචං, අනුපසම්පන්නෙන සඨිං එකතො උදෙදසගහණ
සර්ඤ්ඤාතතරණෙ තස්ස සන්තිතෙ උදෙදසගහණෙ යෙතුසෙත්ත
පගුණං ගත්තං හණන්තස්ස ඔසාරන්තස්ස ව බලිතථානෙ එවං
හණාගිති වචනෙන ව එකතො හණන්තස්ස උමමත්තකාදිනඤ්ච
අනාපතති; අනුපසම්පන්නා, චුත්තලක්ඛණං ධම්මං පදසො
වාචනා, එකතො ඔසාපනාවා ති, ඉමානෙත්ත තිණි අධ්‍යානි;
පදසො ධම්මසමුට්ඨානං, කිරියා, නො සඤ්ඤාචිමොක්ඛං, අවිත්ත
කං, පණ්ණතතිවර්ණං, වචිකම්මං, තිථිත්තං, තිථිවදනනති.

වතුඤ්ච සිකඛාපදං.

පඤ්චමෙ “අනුපසම්පන්නනා”ති භික්ඛුං ධර්මපථා අත්තම
සො පාරාජිකවජ්ජසුත්තෙ නිර්වෘත්තගතෙත්තාපි “උත්තමිං චිර
ත්ත නිරත්ත”නති විත්තං වා තිණණං වා රත්තිකං උපරි “සහ
සෙසො”ත්ත සබ්බවත්තපරිවර්තෙන යෙතුසෙත්ත වත්තපරිවර්
තෙන වා සෙතාසෙන පුබ්බාපරිසෙත වා එකකඛණෙන වා එක
තො නිජර්ණං. “කප්පසො”ති විදසෙය්‍ය, සමාපදෙය්‍ය, තත්ත
ජදනං. ‘පනාහවච දිගඛිතත්තපුබ්බොධෙන පාකාරාදිනා පරිවර්
තනමපි සබ්බපරිවර්තනමිවෙව චෙදිතබ්බං, තස්මා ඉමිනා ලක්ඛ
ණෙන සමිකනාගතො සෙවපි සත්තභූමිකො පාසාදෙ එකුප
වාචො හොති, සත්තඛිතං වා වතුසාලං, යොත්තං වා අඤ්ඤාත්ත

වා තාද්වේදය නොවන වා අභිඥාන වා අනුපසම්පන්නත සහ නිසංසාරානුසාරීන්ගේ සහයෙන් මිත්‍රාදිවේදය අත්පත් කරගත් සුරියෝ අනුපසම්පන්න නිපන්නත කරනවාට පිටිය වා අපිටිය වා නිපජ්ජිති, පරිමිතිපන්නත වා තසම් නිපජ්ජනන න වුමාති, තසම් උභින්නං උච්චිති නිපජ්ජනපණයකරණයන් අනුපසම්පන්න කරණය ව පාවිතරියං, අයමෙත්තං සංවේදො, විපාකො පන සම්මතපාසාදිකායං සබ්බපකාරෙනා වුත්තො

ආලම්බය සම්මතපාසාදිකායං ආරම්භ අනුපසම්පන්නත සහ සෙසාවන්තසම් පඤ්ඤාතං, “උත්තංගිං මිත්තංගිත්තං”නම් අයමෙත්තං අනුපසම්පන්නත, සාධාරණපඤ්ඤාතං, අනාණතරිකං, තිත්තපාවිතරියං, උපසම්පන්නත අනුපසම්පන්නතඤ්ඤාතො චෙමිති කායං වා උපබ්බිච්ඡන්තපරිච්ඡන්තාදීසුමි දුක්ඛවං, උත්තංගිත්තං නිරන්තරං වසන්තං වා තතිසාය රතරියා පුරාරුණං නික්ඛමිති පුන වසන්තං සබ්බාච්ඡන්තසබ්බාපරිච්ඡන්තාදීසු වසන්තං ඉතරස්මිං නිසින්න නිපජ්ජනතං නිපන්න වා නිසිදන්තං උමමිත්තංගිදන්තං ව අනාපතති; පාවිතරියවත්තුකරණයන්, තත් අනුපසම්පන්නත සහ නිපජ්ජනං, මිත්‍රාදිවේදය සුරියාදික මතතති, ඉමානෙත්තං නිසි අධිකාති; සමුච්චානාදිති ඵලකළොමි සද්ධානෙවාති

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ජවෙධ “මාතුංගමෙත්තං”නම් අනුමතො තදත්ත ජාතාරම් මිත්තංගිත්තං, දික්ඛමානරුපා පන සන්තිපතියො පණ්ඩිතො මෙට්ඨන වත්තුකා ව තිරිච්ඡානිත්තියො ඉධ දුක්ඛවවත්තුකා නොවති.

සාවතියං ආයසම්භවං අනුරුද්ධං ආරම්භ මාතුංගමෙත්ත සහ සෙසාවන්තසම් පඤ්ඤාතං, සෙසං අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනසෙත්තව චෙදිතබ්බං අඤ්ඤාත්‍ර රතරිපරිච්ඡෙද, තත්‍ර හි මිත්‍රාදිවේදය ආපතති, ඉධ පරිමිදිවසෙති.

ජවෙධ සික්ඛාපදං.

සත්තම “උත්තංගිං ජපපඤ්චමාවාති”නම් ඵලං ඵකො කාපා පදෙ ඵකා වාවාති, ඵවං සබ්බත්ත වාවාපමාණං චෙදිතබ්බං, “ධම්මං පදසංස්කාරා”නම් පදසංස්කාරසික්ඛාපදෙ වුත්තලකරණං ධම්මං වා අච්චකරාධම්මං වා භාසෙත්තං “අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාත්‍ර සුඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤාත්‍ර”නම් විතා විඤ්ඤාත්‍ර පුරිසෙත්ත, පුරිසවිසෙත්තං

කතෙතො සිතෙන පන යතෙතො වා පෙතෙන වා තිරව්‍යං
තෙන වා සතිං සිතායං ධර්මං දෙසෙත්තුං න වට්ඨති, “පාවිතතිස්”
නති දුතියානියෙන වුත්තලකමණෙන මිත්‍රසංකතං විතං විඤ්ඤ
මිත්‍රසංකතං ඡන්තං වාචානං උපරි පදදිවසෙන ධර්මං දෙසෙ
නායං පදදිගණනායං ඛණ්ණං දෙසෙතො මාතුකාමගණනායං ව
පාවිතතිස්.

සාවතීයං උදයිපථරං ආරබ්භ මාතුකාමිකං ධර්මදෙසන
වත්තුසමිං පඤ්ඤාතො, “අඤ්ඤාත්‍ර විඤ්ඤනා”ති අයමෙත්තු අනුප්ප
ඤ්ඤාතති, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, නිත්‍යපාවිතතිස්
අමාතුකාමෙ මාතුකාමසඤ්ඤාතො වෙමතිකං වා යකම්පෙති
පණ්ඩිතමිත්‍රසංවිග්ගතතිරව්‍යං නිත්තං දෙසෙතො ව දුක්ඛවං,
ඡති වාචානි තතො වා ඔරං දෙසෙතො වුත්තලකමණ වා
පුරිසෙ සති සයං වා උට්ඨාය පුත නිසිදිතො මාතුකාමිකං වා උට්ඨ
තිතො පුත නිසිතො අඤ්ඤාතො වා මාතුකාමිකං දෙසෙතො
“දිග්ඝනිකායො නාම හතො කිම්පෙති”ති එවං පන පුරෙඨ
සබ්බපි දිග්ඝනිකායං දෙසෙතො අඤ්ඤාතො වුට්ඨමානං
මාතුකාමෙ පුණ්ණෙන උමමතාකාදිනඤ්ඤා අනාපතති; වුත්ත
ලකමණං ඛණ්ණං ඡන්තං වාචානං උපපිදෙසනා, වුත්ත
ලකමණො මාතුකාමො, ඉතිසාපථපටිවත්තනානායො, කිම්පෙති
කාරකං අනායො, අපඤ්ඤා විසංජ්ජනාති, ඉමොනෙත්තු පඤ්ඤා
අධිකාති; සමුට්ඨාකාදිති පදසංඛරමසදිසානෙව, කෙවලං ඉධ
කිරිසාකිරිසං තොතිති.

සත්තම සිත්තාපදං.

අට්ඨමෙ “උත්තමිමිත්‍රසං ඛණ්ණං”ති වතුත්තරාථෙක වුත්ත
ලකමණං උත්තමිමිත්‍රසංකතං කියති. වෙච්ච අරියානඤ්ඤා ධර්මං.
“භුතසමිං පාවිතතිස්”ති අත්තති කියානාදි ධර්මෙ සති තංතිකුට්ඨං
ව තිකුට්ඨං ව සපෙත්තු අඤ්ඤාතො ආරොපිතො පාවිතතිස්.

වෙසාලියං වත්භුමිදුතීරිසෙ තිකුට්ඨ ආරබ්භ තෙසං භුතාරොච
න වත්තුසමිං පඤ්ඤාතො, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං,
නිපරියාසෙන අත්තති විජ්ජමානං කියානාදිධර්ම ආරොපිතො
සවෙ සංකා ආරොපෙති සො අත්තාරමෙව අයං කියානලාභී
ති වා අරිසොති වා සෙත කෙතව් ආකාරෙන තමත්තං ඡන්තාති
පාවිතතිස්, තො වෙ ජානාති දුක්ඛවං, පරියාසෙන ආරොපිතං
ජානාතු වා මා වා දුක්ඛවෙමෙව, තථාරූපෙ කාරණෙ සති උප

සම්පන්නයා ආරොවිතො ආදිකම්බයා ච අනාපතී, සමාපන අරියානං උම්මත්තකාදිහාපො නපි කොනලාභිනො තස්මි. සති කොනා පරිභායනති තස්මි තෙ ඉධ හ සතිතා; උත්තමිත්තු සංඛම්බයා භුතනා, අනුසංමිපනතස්ස ආරොවනං, නං ඛණං විජානනා, අණ්ණස්ස පදෙසො'ති, ඉමානෙත්ත වත්තාරි අභිතාති භුතාරොවනසම්මිට්ඨානං, තීරියා, නොසස්ස ධර්මොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණතතිවජ්ජං, කායකම්මං, චිත්තම්මං, ඤානලාභාකත විපතති විවිත්තං, සුඛම්භිත්තපෙදනාති විපෙදනනති,

අඛම්බ සික්කාපදං.

නවමෙ “භික්ඛුස්සා”ති පාරාජිකං අනර්ඝාපන්නයා “දුට්ඨ ලලං”ති කීද්ධාරි චිත්තං ආපත්තිකඛනානමෙතං අභිවිචනං ඉධ පන සංඝාදිසෙසමෙව අභිපෙතං. “අස්සස්ස භික්ඛුසම්මුතිස්සා”ති යං සමඛසා අභිණ්හාපතතිකයා භික්ඛුතො ආයති සංවරජාය ආපතතිකස්ස ඤානස්ස පරියතං කතා වා අකතා ව, භික්ඛතභුං අපලාසකතා කතිකං කතොති තං ධර්මො අයං, කතිකාය අයං අසුචි මොචෙත්තා සංඝාදිසෙසං ආපනොති ආදිනා නමෙත චිත්තනා සතිං ආපතති. සමෙතා ආරොවනතස්ස පාවිත්තියං.

සාවජියං ජබ්බග්ගිසෙ භික්ඛු ආරබ්භ දුට්ඨලාපතති ආරොවන චත්තුස්මි, පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපාවිත්තියං, අදුට්ඨාය දුට්ඨලසඤ්ඤිතො මෙමතිකයා වං දුක්ඛං, අවසෙසෙ ජ ආපතතිකමෙති අනුසංමිපනතස්ස පුරිම පඤ්ඤාසිකාපදවිතිකකම්මසංඛාතං දුට්ඨලං වා ඉතරං අදුට්ඨලං වා අරුඛාචාරං. ආරොවනතස්සාපි දුක්ඛවමෙව, චත්තුසතං වා ආපතතිමිත්තං වා ආරොවනතස්ස භික්ඛුසම්මුතිපරිචෙදං අනතිකමිත්තා ආරොවනතස්ස උම්මත්තකාදිතස්ස අනාපතී; පුත්තලකම්මස්ස භික්ඛුතො සවස්සුතො සංඝාදිසෙසො, අනුසංමිපනතස්ස ආරොවනං, භික්ඛුසම්මුතිස්සා අනාපො'ති, ඉමානෙත්ත තිණි අභිතාති; සම්මිට්ඨානාදිති අදිනනාදනසදිසාති, මෙදනා පන ඉධ දුක්ඛාපෙවති.

නවම සික්කාපදං.

දසමෙ. “පඬුචිං”ති දුට්ඨා පඬු ජාතපඬු අජාතපඬුති. තත්ත ජාතපඬු සුද්ධිමයාපඤ්ඤාතෙතා තිව්ඛා, තත්ත සුඛපඬු නාම පතතිකා සුඛපංසු වා සුඛිත්තකා වා, මිත්තපඬු නාම

සත් පංසුතො වා මහතිකතො වා පාසාණසකබරකඳුමරුමඛ
 වාලිකාසු අඤ්ඤතරංගා තතියහානො හොති, පුඤ්ජපථවි නාම
 අතිරේකවාසුමාසං ඔව්වෙධො පංසුපුඤ්ජො වා මහතිකාසුපුඤ්ජො
 වා ති වුත්තං, වුත්තාලකබණ්ණන පහ මිඤ්ඤපුඤ්ජොපි, පිට්ඨි
 පාසාණ සිතසුබ්බමරුමඛ වී ඉදෙව පුසාසනො සකිං තිනනං,
 වාසුමාසව්වසෙන තිනනාකාසො පුඤ්ජපථවි සබ්බමෙව කව්න්ති,
 නිව්ඛාපි වෙසා පථවි උඛතපත්තවමිනාදිවසෙන වා යථා තථා
 අදබ්බාව ජානපථවීති වුච්චති, අබ්බා පන වුත්තපපමානානො
 අධිකතරපාසාණාදිමිඤ්ඤා වා අජාන පථවි නාම හොති, හො
 පන වාඤ්ඤසුඛපාසාණාදිහෙදං, තත්ත ය ජාන පථවීති වුත්තො
 අයං අකපපියපථවි, හො හිතවු තං ඵවරුපං පථවිං සයං ඛණ්ණි
 ඛණ්ණනෙහදනවිලෙඛනපවිතාදිති විමොජෙති නංගං පහොත
 කණ්ණාය පාවිත්තියං, හො පන ඛණ්ණපෙති වුත්තනසෙසෙනව
 විමොජෙති තංගං ඉමං පදෙසන්ති වා ඉමං පථවීන්ති වා ඵවං
 නියමෙත්වා ඛණ්ණිකාදි ආදීනා තසෙන ආණාපෙත්තංගා ආණ
 නතියා දුක්ඛං, සකිං ආණන්තාදිවසමුපි ඛණ්ණෙන ඵකමෙව
 පාවිත්තියං, සෙව ඉතරො පුත්තපුත්තං ආණාපෙති වාචාය වාචාය
 පාවිත්තියං.

ආලුපියං ආලුපිතං තිකුචු ආරබ්භ පථවිඛණ්ණවත්තං
 පඤ්ඤානං, සාධාරණපඤ්ඤානි, සාණ්ණතියං, පථවියා මෙමති
 කංගං අපථවියා පථවිසඤ්ඤානො වෙව වෙමතිකංගං ව දුක්ඛං;
 මිකංගං අතියමෙත්වා පොකබරණිං ඛණ්ණ ආවාචං ඛණ්ණ කඤ්ඤං
 ඛණ්ණාති ආදීති හණ්ණානං, ආතපෙන සුඤ්ඤාති පලිකකදමං
 වා හොකණ්ණං වා හෙවං පථවියා අසමබ්බං නිජජිත්වා පතිත
 නදිතං මහනාමපි නබ්බලව්ණිතං මහතිකාපිණ්ණිනි ඵවමාදිති
 සබ්බඤ්ඤා අජානපථවි විමොජෙත්තං, ඉමිඤ්ඤ පමිතං ආවාචං
 ජන මහතිකං ඉදං මහතිකං ආහර පංසුතා අපොසා මහතිකං
 කපිතං කපොතිති හණ්ණානං; අසඤ්චිච්ච රුකිකාදිපථවිවෙනන
 තිකුච්ඤානං, අසතියා පාදබ්බවසනාදිති විලෙඛනං, ජන
 පථවි භාවං වා ඛණ්ණිති වා අජානනං, උමිතතකාදිකඤ්ඤා,
 අනාපතති; ජානපථවි, පථවිසඤ්ඤානා, ඛණ්ණඛණ්ණපනානං
 අඤ්ඤානරුහිති, ඉමංගෙන තිණි අබ්බාති; සමුච්චානාදිති අදිනා
 දනසද්ධාති, ඉදමෙන පණ්ණිතවිජ්ජං, තිවිත්තං තිවෙදනනාති.

දසම සිකුචාපදං.

වුත්තාදිවෙනා පඤ්ඤං.

භූතශාමිවකයා පමණම “භූතශාමිපානව්‍යායායා” ති එකම භවතෙහි අනෙකුට වානි භූතා. ජායනති වඩිසතති ජායා වඩිසිතා වානි අපොථා “කාමො” ති රාසි, භූතානං කාමො භූතා එව වා ගාමොති භූතශාමො, පතිවිධිතහරිතතිණරුකොදිනමෙතං අති වචනං, පානව්‍යායා ගාමො පානව්‍යායා, ජෙදනානෙදනාදිති යථා රූපි පරිභුඤ්ඤානබ්‍යානති අපොථා, තසා භූතශාමිපානව්‍යායායා, නිමිත්තපොථ වෙතං භූමිවචනං, භූතශාමිපානව්‍යායානෙකතු භූත ශාමියා ජෙදනාදිපච්චයා පාචිතතිගතති අපොථා, තසමා යො ගිතවු පඨවි උදකපාකාරාදිසු යත කප්පි ජායං අසුකං අතත මෙතො අතිසුබ්‍රිතීණංපි සාසපබ්‍රිතසව්‍යාලං පි උඛරණවෙදන විරුකිනාදිති විකොපෙති වා පඨවිවණනෙ වුත්තනගෙන විකො පාපෙති වා පාචිතතිගං අපර්ඨිති.

ආලුපියං ආලුපිතො සිතවු ආරබ්‍හ රුකකිඤ්ඤනවිත්‍යුගමි. පඤ්ඤනං, සාධාරණපඤ්ඤනති, සාණතතිකං, භූතශාමිතො විශොර්තං මුලබ්‍රිතකිබ්‍රිතපළුබ්‍රිත අනාබ්‍රිතබ්‍රිතබ්‍රිතං අඤ්ඤ කරං භාරතකතං වා රාසිකතං වා භූමියං රොපිතංපි නිකුණත මුලමිතතංවා නිකුණතඤ්ඤකුරමතං වා; සමවිසියා විදුත්මිතතා පතනවිටි නිකව්ජති අතිකුණත වා මුලෙ නිකුණත වා මුලෙ යාච අභිභූරො කරතො න ගොති තාව තං විකොපෙනත යා පුකකටං, තථා භූතශාමිබ්‍රිතකාමෙ වෙමිතිකයා අභූතශාමි බ්‍රිතකාමෙ ව භූතශාමිබ්‍රිතකාමෙඤ්ඤිතො වෙව වෙමිතිකයා ව, උතයත පන අතර සඤ්ඤියා උමිත්තකාදිනඤ්ඤ අනාපතති, අසඤ්චිව අයතිතා අජානිතා වා විකොපෙනතායා ඉමි රුකක නති එවං අතිගමෙතා රුකක ජිඤ්ඤ වර්ජි ජිඤ්ඤ අදිති ගණ නතායා ඉමං පුළුච්ච වා එලං වා ජාන ඉමි ජෙදති ඉමං අතර ඉමිතා මෙ අපොථා දුදං කප්පියං කප්පියති ගණනතායා ව අනා පතති, එවං කප්පියවචනෙක භූතශාමිතො විශොර්තං පන බ්‍රිත ජායං පුක කප්පියං කප්පියති කාපෙතාව පරිභුඤ්ඤානබ්‍යාන, එවං ගියා බ්‍රිතකාමිපරිමොචනංපි කතං ගොති, කප්පියං කප්පො තෙනත පන අගතිතා වා කපෙණ වා සපොත වා කතනබ්‍යං, අගතිතා කප්පොතෙන ව යෙන කෙතවි අගතිතා එකඤ්ඤ පුසෙනතන කප්පියනති වචාව කානබ්‍යං, සපොත කප්පොතෙන යසා කසාපි තිබ්‍රිතසපොතා අනතමෙතො සුචනවෙදනාදි නංපි තුණෙකින වා බාරය වා වෙබ්‍රි වා ජෙදං වා දසොතෙනත තපෙව කානබ්‍යං නමිතන කප්පොතෙනත ධපෙතා ගොමිසා දිනං බුරෙ යෙන කෙතවි අසුතිතා මිත්‍රයානං වා තිරව්‍යා

තානං වා තවෙන අනන්තසො ජිනිතා ආහවෙනාපි සන්ත
 චුත්තතයෙනෙව කාතබ්බං, තත් සවෙපි ධර්මානං පබ්බත
 මිත්තො රාසි රුක්කසහස්සං වා ජිනිතා එකාබ්බං උච්ඡ්ථං වා
 මහාභාගො බ්බුත්වා ධර්මතො හොති එකස්මිං ධර්මෙ වා රුක්ක
 සාධය වා උච්ඡ්ථං වා කප්පියෙ තතෙ සබ්බං තතං හොති
 උච්ඡ්ථං කප්පියං කරුණාමිති තෙති. සබ්බං බ්බං දුරං විජ්ඣති
 වට්ඨති යෙව්, සවෙ පන යාය වලලියා භාගො බ්බො නං විජ්ඣති
 න වට්ඨති, මරිට්පකකාදිති මිත්තො භාගො ආහරණි කප්පියං
 කණ්ඩාතිති චුත්තත සවෙපි භාගොතිත්තෙ විජ්ඣති වට්ඨතියෙව
 තිලතණ්ඩුලෙසුපි එසෙව තයො, යාගුයා පකුත්තොති පන එකා
 බ්බොති හුත්වා න සනාතිකොති තත් එකෙකං විජ්ඣතිවා කාතබ්බං,
 කපිත්ථලාදිතං අනන්තං මිඤ්ඤං කවාහං මුඤ්ඤිතා වරති භික්ඛු
 පෙත්වා කප්පියං කාගරතබ්බං එකාබ්බං ඉව කවාහෙපි කාතුං
 වට්ඨති, යං ඵලං තරුණං හොති අබ්ජං යඤ්ච නිබ්බව්වබ්ජං ධර්මං
 අපනෙත්වා පරිභුඤ්ඤාතබ්බං, තත් කප්පියකරණකිව්වං තත්ථි;
 භුක්තොමො, භුක්තොමසඤ්ඤානා, විභොජනං වා විභොජාපනං
 වා'ති, ඉමානෙත්ව නිඤ්ඤාති; සමුට්ඨානාදිති පඨවිබණ්ණ
 සද්ධිසානෙවාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ යමත්ථං සංඝමජ්ඣෙ විනයධරො පුච්ඡති තතො
 අඤ්ඤං වදන්ති අඤ්ඤවාදකො, අඤ්ඤානඤ්ඤං පටිවරණස්ස
 තං නාමං, විභෙසනීති විභෙසකො, තුණ්හිතාවස්සතං නාමං,
 තස්මිං අඤ්ඤවාදකෙ විභෙසකෙ “පාටිභනිස්”නති වද්දුට්ඨෙය
 පාටිභනිවයං චුත්තං, තස්මා යො භික්ඛු සාවස්සං ආපත්තිං
 ආපන්නො සංඝමජ්ඣෙ අනුසුඤ්ඤායමානො තං න කප්පතුකාමො
 අඤ්ඤාන වට්ඨෙන අඤ්ඤං ජාදෙන්නො තථා තථා විකුට්ඨිති
 යො ව තුණ්හිතාවෙන විභෙසකති තෙසං යං භගවතො අඤ්ඤ
 වාදකකම්මඤ්ච විභෙසකකම්මඤ්ච අනුඤ්ඤාතං තස්මිං
 සමෙඝන කතෙ පුන තථා කණ්ඩානානං පාටිභනියං

කොසම්මියං ජනනන්තරං ආරම්භ අඤ්ඤානඤ්ඤං පටිවරණ
 වද්දුකම්මං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනි, අනාණ්ඩනිකං, ධම්ම
 කමෙම තිකපාටිභනියං, අධම්මකමෙම තිකපුකකට්ඨං, අනාගො
 පිත්ත පන අඤ්ඤවාදකෙ වා විභෙසකෙ වා තථාකණ්ඩානානං
 දුක්ඛවම්මෙව, ආපත්තිං වා ආපන්නාහං වා අජානනස්ස නිං
 තුණ්හිත භණ්ඩාති පුච්ඡතො ගෙලඤ්ඤාන වා සංඝස්ස භණ්ඩානා

දිනි වා හමිසානාතිති අධිමෙමන වා විශෙයන වා න කමමි. රහස්ස වා කමමං කර්මසානාතිති ඉමිනා අධිපජායෙයන න කපෙන්නායං උමමතතකාදිනසද්ධි අනාපනති, ධම්මකමෙමන ආරොපිනනා, ආසනානිසා වා චක්ඛනා වා අනුසුසද්ධිමානනා, ජාදෙතුනාම නාස අසෙසද්ධිනසද්ධිං පටිච්ඡන්ධං වා තුණ්හිභාවො වා'ති, ඉමි නෙත්තං තිණ් අධිනාති; සමුට්ඨානාදිති අදිනනාදනසද්ධිසාති, ඉදං පන සියං කිරියං සියං අකිරියං, දුක්ඛවෙදනසද්ධි හොතිති

දුතිය සික්කාපදං.

තාතිසෙය සෙත විවතෙත උප්ඛාපෙතති ඡන්දය ඉත්තනාමො ඉදං තාමි කපොතිති ආදිති වදනනා උපසම්පන්නං සංවිසන් සමමතං සෙතාසනපසද්ධිපකාදිහදං තස්ස අයසකාමා හුතො තික්ඛුති අවජානාපෙතති අවසද්ධිය ඔලොකාපෙතති ලාමකතො වා විනානාපෙතති තං වචනං උප්ඛාපනතී, සෙත ව තපෙච වදනනා බියනති සබ්බත්තස්ස අවණණං පකාසෙතති තං බිස නික්ඛං, තසමි උප්ඛාපනතෙ බියතතෙ "පාවිනතිය"නති වජ්ඣ වයෙ පාවිතියවයං වුත්තං, තසමා යො සමමතස්ස තික්ඛුතො අයසකාමිතාය උපසම්පන්නස්ස වදනො උප්ඛාපෙති වා බියති වා තස්ස පාවිතියං හොති.

රාජගහෙ මේහනියභුමමජ්ජනෙ තික්ඛු ආරබ්භ උප්ඛාපනබියත වජ්ඣසමිං පසද්ධිතතං, සාධාරණ පසද්ධිතති, අනාණතතිකං, යං තස්ස උපසම්පන්නස්ස සමමුතිකමං කතං තසමිං ධම්මකමෙම තික්ඛපාවිතියං, අධිමමකමෙම තික්ඛදුක්ඛං, අනුපසම්පන්නස්ස පන සනතිතෙ තථා භණන්තස්ස අසමමතස්ස ව අවණණං යස්ස කස්සපි සනතිතෙ භණන්තස්ස අනුපසම්පන්නස්ස පන සමමතස්ස වා අසමමතස්ස වා අවණණං යස්ස කස්සපි දෙව සනතිතෙ භණන්තස්ස ව දුක්ඛමෙම, පකතියා වා ඡන්දදිවසෙත කපොතනා උප්ඛාපෙතනස්ස වා බියතතස්ස උමමතතකාදිනසද්ධි අනාපනති; ධම්මකමෙමන සමමනනා, උපසම්පන්නනා, අගනිගමනාහාවො යස්ස අවණණාමනා, යස්ස සනතිතෙ වදනි යස්ස උපසම්පන්නනා, උප්ඛානංවා බියනං වා'ති, ඉමිනෙත්තං ඡ අධිනාති; සමුට්ඨානාදිති අදිනනාදනසද්ධිසාති, ඉදං පන දුක්ඛවෙදන මෙවා'ති.

තතිය සික්කාපදං.

වතුන් “සංකීර්ණ” නම් සංකල්ප සහතිකය, මිඤ්චාදිප්පු යො
 කොට මිඤ්චිකංචෙයපන කතො සබ්බාපි මිඤ්චාදෙව, පිඤ්චි
 ඵසෙව තයො. යෙන කෙනාපි පන වොලොක වා කප්පියවමෙමන
 වා ඡවිං කතො ධර්මො මනුස්සලොමං තාලිපපතකඤ්ච යෙති
 කෙතිව ලොමපණ්ණකිණ්වාකවොලොකි පුරෙතො කතසෙතොසනං
 හිසිති වුවවති, තත් නිසිදිකුමපි නිපජ්ජිකුමපි වට්ඨති, පමාණ
 පරිවෙජ්ජෙපි වෙත් නන්ති, කොට්ඨං පන වාකඋසිරමුඤ්ඤබ්බජා
 දිනං අඤ්ඤතරමියං අනෙතො සංවෙලලිතො බබං හෙවතා ව උපරි
 ව විත්තං පණ්ඩසණ්ඨානං මජ්ඣෙකි සිහවමමාදීපරික්ඛිතනමපි
 හොති අකප්පියවමං නාමෙත් නන්ති, සෙතොසනං හි සොවණ්ණ
 මයමපි වට්ඨති. “අජෙකියාකාසෙ”ති ඵත් යෙ අවසානිකංකතො
 වසානමාසාති ඵවං අසඤ්ඤා අවතීමාසා තෙ ධර්මො ඉත
 රෙප්පු වතුප්පු මාසෙප්පු සවෙපි දෙවො නවසාති තථාපි පකති
 අජෙකියාකාසෙ ව ඔවසානමණ්ඩපෙව සන්තිතුං න වට්ඨති, යත්
 පන හෙමනෙත වසාති තත් අපරෙපි වතතොරො මාසෙ න වට්ඨ
 ති, හිමෙහ සබ්බත් විගතවලාහකං විපුඛං නහං හොති, තසමා
 තද්ද කෙනවිදෙව ණරණියෙත ගව්ඡති වට්ඨති, කාකාදිනං නිබ්බු
 වාසරුකබ්බුලෙ පන කද්විපි න වට්ඨති, ඉති යත් ව යද් ව සන්ති
 රිතුං න වට්ඨති තං සබ්බමධ අජෙකියාකාසසංඛමෙව ගතනති
 වෙදිතඛං. “සන්තිකො”ති තථාරූපෙ ධාතෙ අතතනො වා
 පරසං වා අතාය සන්තිකො, අඤ්ඤාසන්ධිය සන්තිකමපි හි යාව
 සො තත් න නිසිද්ධි ගව්ඡ තිත්ති වා න හණති තාව සන්තිකසංඛව
 හාරො; “සන්තිකො”ති අනුපසම්පනෙතන සන්තිකො, ඵතදෙව හි තසං
 පටිබ්බොධො හොති, උපසම්පනෙතන සන්තිකො සන්තිකසංඛව
 හාරො, තඤ්ච බො යාව ආණ්ඩකො තත් න නිසි
 ද්ධි ගව්ඡ තිත්ති වා න හණති, යෙමං හි අතතනො සන්තිකො
 වා පකතිසන්තිකො වා උපසම්පනෙතන නිසිද්ධි සබ්බතනං නිසිනන
 සංඛව හාරො, තසමා සන්තිකොතිව සංඛං ගව්ඡති. “කං
 සන්තිකොති නෙව උඛරෙසා න උඛරාපෙසා”ති අතතනො
 වා උඛරිතො පටිබ්බොධො ධාතෙ න ධර්මො පරෙත වා තථා න
 කාරාපෙසො. “අනාප්තිකං වා ගව්ඡති”ති යො හිකුචු වා
 සාමණෙරො වා ආරාමිකො වා ලජ්ජි හොති අතතනො පටි
 බ්බොධං විගමඤ්ඤති තථාරූපං අනාප්තිකො තො සෙතොසනං
 තසං අනියාදෙතො තිරපෙකො ගව්ඡති, ථාමමජ්ඣමසං පුරි
 සසං ලෙඛිවුපාතො අනිකොසමයො තසං ඵකතන පාදෙන ලෙඛි
 වුපාතාතිකකමෙ දුකකට්ඨං, දුතියෙන පාදාතිකකමෙක පාචිතියං,

භෞජනසාලාය සීතො පත අසුකයමිං නාම දිවා විහාරට්ඨානෙ පඤ්ඤාපෙඨා ගච්ඡාති'ති පෙසෙඨා තතො තික්කමිඨා අඤ්ඤාත්ත භව්ජනො පාදුඤ්ඤායෙත කාමෙතබ්බො.

සාමපීඨං සමබහුලෙ තික්කු ආරබ්භ සන්තිකා අනුඤ්ඤාය, අනාපුච්ඡ පක්කමනවත්ථුයමිං පඤ්ඤානතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, සාණ්ඩාතියං තික්කපාවිතතියං, පුග්ගලිකෙ තික්කදුක්කටං, විලිම්භං වා උත්තරත්තරණං වා භුමමත්තරණං වා තට්ටිකං මී වමබණ්ඩං වා පාදපුඤ්ඤානං වා ඵලකට්ඨං වා යං වා පත කිඤ්චි දුරුභණ්ඩං මිත්තිකාභණ්ඩං අනාමසො පතතාධාරකංපි වුත්තලකවණෙ අපේක්ෂාකාසෙ යපෙඨා ගච්ජනායස් දුක්කටමෙව, ආරඤ්ඤාතො පත අසති අනොවසාසකෙ සබ්බං රුකෙව ලග්ගොති පි යථා වා උපවිකාති න ඛජ්ජනති ඵලං කතාපි ගනතුං චට්ටති, අබ්බොතා සිකෙත විවරකුටිකං කතාපි රක්ඛිතබ්බං, අත්තනො සන්තකෙ විසසාසිකපුග්ගලිකෙ උඤ්ඤාදිති කතා ගමිනො මිත්තපෙත්තයස් ආගන්වා උඤ්චිසසාමි'ති ගච්ජනො වුත්තරා උට්ඨාපෙනති අම නුසො තත්ත නිසිදති කොපි ඉසොරො ගණ්ඨාති සිතාදයො තං ධාතං ආගන්වා තිට්ඨනති ඵලං සෙත්තාසනං පලිබ්බං හොති තථා පලිබ්බෙ වා සෙත්තාසනෙ ජම්බුකුම්බවරියන්තරායකරාසු ආපදසු වා ගච්ජනායස් උමමත්තකාදිතඤ්ච අනාපතති; මඤ්චාදිතං සංසික්කතා, වුත්තලකවණෙ ගෙසෙ සන්තරණං වා සන්තරාපනං වා, අපලිබ්බතා, ආපදසු අභාසො, නිරසෙක්කතා, ලෙඩ්ඬුපාතා තික්කමො'ති, ඉමානෙත්ත ඡ අඛාති; සමුට්ඨානාදිති පඨම කතිතසද්ධිසානෙව, ඉදමපත කිරියාකිරියතති.

එත්ත සික්කාපදං.

පඤ්චමේ "විහාරෙ"ති ගබ්බෙ වා අඤ්ඤාතරයමිං වා සබ්බපරි ච්ජනනා භුත්තසෙත්තාසනෙ, "ගෙසො" නාම තිස්සි විලිම්භා උත්තරත්තරණං භුමමත්තරණං තට්ටිකා වමබණ්ඩා තිසිදනං පච්චත්තරණං තික්කසන්තරො පණ්ණසන්තරොති වුත්තං; තත්ත විලිම්භා නාම පරිකමමකතාය භූමියා වණ්ණානුරක්කණත්තං කතා, උත්තරත්තරණං නාම මඤ්චපිඨාදිතං උපරි අත්තිකබ්බ සුත්තකං පච්චත්තරණං, භුමමත්තරණං නාම විලිම්භාය සති තසො උපරි, අසති සුඤ්ඤායං අත්තිකබ්බා කමසාරකාදිකති; තට්ටිකා නාම තලපණ්ණාදිති කතාතට්ටිකා, වමබණ්ඩා නාම යං කිඤ්චි වමමං සිභවමාදි, තඤ්ච පරිහරණෙයෙව අකපටියපරිභොගො නාම පරිභොගපො, සෙත්තාසනපරිභොගෙ පත අකපටියවමමං.

නාම නැති; පව්ව්‍යවස්ථාපිත නාම පාඨයේ නොපවතින එකක මෙව, සෙසු පාඨවලට, ඉති ඉමාසු දසසු සෙසාසු එකමයි සෙසාං අත්තනො වස්සයෙන ගහෙයා වුත්තලකකණ විහාරෙ සන්ධිතො වා සන්ධිතොපෙයා වා යො භික්ඛු දිසංගමිකො යථා ධර්මා උපවිකාති න ඛජ්ඣි නථා ධර්මාපෙයන නෙව උභිතරයා න උභිතරාපෙයා පුරිමසිකතාපදෙ වුත්තනගෙයන අනාපුච්ඡං වා ගපෙත්තො තස්ස පරිකම්මනස්ස ආරාමස්ස පරිකෙතං අපරිකම්මිකස්ස උපවාරං අතිකමන්තස්ස පඨමපාදෙ දුක්ඛං, දුක්ඛ පාදෙ පාවිතියං, යත් පන උපවිකාසකො නති තතො අනාපුච්ඡාපි ගනතුං චිට්ඨති, ආපුච්ඡනං සන වත්තං.

සාවජ්ජියං සත්තරස්සවග්ගියෙ භික්ඛු ආරාම සංඝිකෙ විහාරෙ සෙසාං සන්ධිතො අනුඛාරිතො අනාපුච්ඡං පකකමණවත්ථසම්මං පඤ්ඤානතං, සාධාරණපඤ්ඤාතී, සාණතතිකං තිකපාවිතියං පුග්ගලිකෙ කීකදුක්ඛං, වුත්තලකකණස්ස පන විහාරස්ස උප වාරෙ ඛති ආසන්නාය උපධානසාලාය වා අපරිච්ඡින්නමණිපෙ වා පරිච්ඡින්න වාපි බහුන්තං සන්ධිතොපෙයන රුක්ඛමුලෙ වා සන්ධිතො වා සන්ධිතොපෙයා වා මඤ්චපිඨඤ්ච විහාරෙ වා වුත්තප්ප කාරෙ විහාරඋපවාරෙ වා සන්ධිතො වා සන්ධිතොපෙයා වා උභිතරණදීති අකතො ගප්ථනස්ස දුක්ඛවමෙව, අත්තනො සන්තකෙ විස්සාසිකපුග්ගලිකෙ උභිතරණදීති කතො පුරිමකගෙයනෙව පලි බුඬං ඡෙතියො ගමනෙ, යො ව අජෙව ආගන්තො පරිජග්ගියා මිති එවං සාපෙකො නදීපාරං වා ගාමන්තරං වා ගන්තො යත්තස්ස ගම්මවත්තං උපපන්නං තත්ථෙව සීතො කඤ්චි පෙතෙයො ආපුච්ඡති, නදීපුරරාජවාරාදිසු වා කෙතවි පලිබුද්ධො නසකොති පව්වාගනතුං, තස්ස ව ආපදසු ව උච්චන්තකාදීනං ව අනාපතී; වුත්තලකකණසෙසා, නස්ස සංඝිකතා, වුත්තලකකණ විහාරෙ සන්ධිතො වා සන්ධිතොපනං වා, අපලිබුඬතා, ආපදො අනා වො, අනපෙකස්ස දියාපකකමනං, උපවාරසීමාතිකකමො, ති ඉමානෙත්ථ සත්ත අභියාති; සමුත්තාකාදීති අනන්තරසිකතා පදෙ වුත්තනගෙයනොති.

පඤ්චම සිකතාපදං.

ඡෙට්ඨ “ජානි”නති අනුඛාරිතො අයනති ජානනො, තෙනෙවස්ස පදහාජනෙ “වුච්ඡිකාති ජානාති ගිලානොති ජානාති සංගෙහ දිනොති ජානාති”ති වුත්තං, වුච්ඡිකා ගි අත්තනො

වුඛස්සාය අනුඛාරාපනියො, ගිලානො ගිලානසාය, සංඝො පන භණ්ඩාගාරිකස්ස වා බම්බකපිකපිනගබරගණ්ඩාවකාවරියානං වා බුහුපකාරතං ගුණවිසිඨනඤ්ච සංලුඤ්ඤායා ධූවච්ඡාසජාය විභාරං සලලඤ්ඤායා සමමනනිකා දෙති, තස්මා යස්ස භංගෙන දින්නො සොපි අනුඛාරාපනියො “සුබුද්ධිමයා”නති පුබ්බං උපගතං “අනුසංවර්ජන”ති මංවපිඨානං වා තස්ස වා භික්ඛුනො පටිසන්තස්ස වා නික්ඛමන්තස්ස වා උපවාරං අනුපටිසිකා, තත්ථ මඤ්චපිඨානං තාව මහලලුකෙ විභාරෙ සමන්තා දියඤ්ඤා හන්තො උපවාරො, බුද්ධිකෙ යතො පභොති තතො දියඤ්ඤා හන්තො, තස්ස පන පටිසන්තස්ස පාදමොචනපාසාණ්ණෙනො යාව මංවපිඨං නික්ඛමන්තස්ස මංවපිඨතො යාව පස්සාවධානං තාව උපවාරො. “සෙසො සෙසපෙසො”ති තස්ස සම්බොධිං කතතුනාමිතාය තස්මිං උපවාරෙ දසසු සෙසොස්ස එකමපි සන්තරන්තස්ස වා සන්තරපෙත්තස්ස වා දුක්ඛං, තත්ථ නිසිදන්තස්ස වා නිපජ්ජන්තස්ස වා පාවිතතියං, චෙපි කුරොන්තස්ස චෙ පාවිතතියාති, පුනපුනං කුරොන්තස්ස පථොගගණ්ණාය පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං ඡබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ අනුපබජ් සෙසො කප්පතච්ඡුයමිං පඤ්ඤාතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතීං, නිකපාවිතතියං, පුග්ගලිකෙ තික්ඛුකකං, චුත්තූපවාරනො වා බ්බි උපට්ඨානසාලාදිකෙ වා විභාරස්ස උපවාරෙ වා සන්තරණ සන්තරාපනෙසුපි නිසජ්ජයනෙසුපි දුක්ඛවමෙව, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සන්තකෙ පන විභාරෙ සන්තරන්තස්ස යො ව ගිලානො වා සිතුණ්කපිට්ඨිකො වා පටිසති තස්ස ව අපදසු ව උමමතකාදිතංව අනාපතති; සබ්බිකවිභාරනා, අනුඛාරාපනියො භාවජනනං සම්බොධෙතු නාමනා, උපවාරෙ නිසිදනං වා නිපජ්ජනං වා, ඉමානෙත්ථ චතතාරි අභියාති; සමුඛානාදිති පඨම පාරාජිකසද්ධිසානෙව, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනමෙවයි.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ “කුට්ටිකො”ති කුමො. “අනිත්තමනො”ති අතුඨ විනො. “නික්ඛකඤ්ඤා වා නික්ඛකඤ්ඤාපෙසො වා පාවිතතිය”නති එත්ථ යෙ අනෙකඤ්ඤා පාසාදු අනෙකකොට්ඨකාති වා චතුසාලාති, තාදිසෙසු තෙතාසනෙසු ගහෙනි අත්තරා අඨපෙත්තා එකෙතෙව පථොගෙන අතික්ඛාමෙනතස්ස එකං පාවිතතියං, ඨපෙත්තා ඨපෙත්තා තාතාපථොගෙති අතික්ඛාමෙනතස්ස වාරගණ්ණාය පාවිතතියාති, හන්තන අනාමිසිකා නික්ඛාමාති චිත්තා

විවිධ නික්කමිඛනකුසාපි එසෙවනගො, නික්කමිඛනපනතකුසාපි නික්කමිඛනි ආණ්ඩනමනෙත දුක්ඛං, සකිං ආණ්ඩන පන තකමිං. බහුකෙටි වාගේ නික්කමිඛනන ඉතරස්ස එකමෙව පාවිතියං, සචෙ පන එතතකානි වාරානි නික්කමිඛනිති වා යාව මිභාවාරං තාව නික්කමිඛනිති වා එවං නියමෙතො ආණ්ඩනො හොති වාරගණනාය පාවිතියානි.

සාවජ්ජියං ජබ්බගගිගො හික්ඛු ආරබ්භ හික්ඛුං සංඝිකා විහාරා නික්කමිඛනපනවජ්ජියමිං. පඤ්ඤාතං, සංඛාරණ්ඩපඤ්ඤාතං, සංඝකුසාලං, නික්කමිඛනියං, පුග්ගලිකෙ නික්කමිඛනවං, තස්ස පරික්කාර නික්කමිඛනෙ උපට්ඨානසංඝාදිකා විහාරාපවාරා වා තස්ස තස්ස පරික්කාරස්ස වා නික්කමිඛනෙ අනුපසම්පන්නස්ස පන අනුපසම්පන්න පරික්කාරස්ස වා විහාරා වා විහාරාපවාරා වා නික්කමිඛනෙ නික්කමිඛනපනෙ ව දුක්ඛවමෙව තඤ්ඤි ඛො අසමබ්බසු පරික්කාරෙසු පරික්කාරගණනාය වෙදිතබ්බං, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සත්තකා විහාරා නික්කමිඛනෙ සකලසංඝාරාමිනොපි භණ්ඩනකාරකස්ස වා තස්ස පරික්කාරස්ස වා නික්කමිඛනෙ නික්කමිඛනපනෙ වා අත්තනො විසන්ධිකතො අලජ්ජියං උම්මතනකස්ස න සමමාවතනනාතං. අනෙතවාසිකසම්මිභාරිකාතං තෙසං පරික්කාරස්ස වා නික්කමිඛනෙ ව සයඤ්ඤි උම්මතනකාදිතඤ්ඤි අභාපතා; සංඝිකවිහාරො, උපසම්පන්නස්ස භණ්ඩනකාරකභාවාදි විනිවුද්ධතා, කොපෙන නික්කමිඛනංවා නික්කමිඛනපනං වා, නි ඉමානෙත්ථ තිණි අබ්බානි; සමුට්ඨානාදීනි අදිනාදනාදිසානි ඉදමපන දුක්ඛවෙදනතා.

සත්තම සික්කාපදං.

අදමෙ “උපරිවෙහාසකුසියා”නි උපරිඅව්ච්ඡන්තකලාය විභූ මිහකුටියා වා නිභූමිකුටියා වා, පදභාජනෙ පන ඉධ අසිපපතං කුටිං දසෙකුං මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස අසිසකට්ඨානි වුත්තා, “ආහව්වසාදක”නා අබ්බාන විජ්ඣතො පවෙසිතපාදකං. “අභිනිසිදෙය්‍ය”නි අභිභවිතො අජේඛාතතරිතො නිසිදෙය්‍ය, භූමමෙත්ථ වා එතං උපසොගවචනං, මඤ්ඤි වා පිඤ්ඤා වා නිසිදෙය්‍ය වා නිපජේය්‍ය වා නි අත්ථා “අභි”නි ඉදං පන පදසොගතෙත්ථ උපසංගමිත්තමෙව, තස්මා යො හික්ඛු වුත්තලක්ඛණාය වෙහාසකුටියා සබ්බනාමිකෙත පරිවෙජ්ඣෙත යාව පමාණමජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස සබ්බසො හෙට්ඨිමාහි නුලාහි සිසං න සවෙට්ඨි එතතකං.

උඩවාස භූලානං උපරි ධර්මිනෙ ආභවවපාදකෙ මඤ්ඤව වා පිණෙ වා නිසිදන්ති වා නිපජ්ජන්ති වා තස්ස අනුපබ්ජජ්ජිකතාපදෙ චූත්ත නයෙක පසොගගණනාය පාවිත්තියං.

සාවිජ්ජියං අඤ්ඤතරං භික්ඛුං ආරබ්භ උපරිවෙහාසකූටියං ආභවවපාදකං මඤ්ඤං පිඨං සහසා අභිනිසිදන්තආභිනිපජ්ජනවිදුළු යම් පඤ්ඤතතං, සාධාරණපඤ්ඤතති, අනාණතතිකං, තික්ඛ පාවිත්තියං, පුග්ගලිකෙ තික්ඛකකවං, අත්තනො වා විස්සාසිකස්ස වා සන්නකෙ විහාරෙ අවෙහාසකූටියා සිත්ඝට්ටාය යථා වා භෙදා දබ්බසම්මාරාදිනං නික්ඛිත්තත්තා අපරිභොගං භොති, උපරිතලං වා පදරසඤ්ඤිතං සුධාදිපරිකම්භිකතං වා, තත්ථ ආභවවපාදකෙ නිසිදන්තස්ස යො වෙ තයම් අවෙහාසෙඨි ආභවවපාදකෙ සීතො කිඤ්ච ගණ්ඨාති වා ලග්ගති වා යස්ස ව පට්ඨාණ්ඤි දිත්තා භොති, පාදසිසානං උපරි ආණ්ඩපවෙසිතා තත්ථ නිසිදන්තස්ස උමමත්තසාදිකඤ්ඤ අනාපතති; සබ්බිකාවිහාරො අසිසඝට්ටා වෙහාසකූටි, භෙදා සපජිභොගං, අපමාණීදිග්ගන ආභවව පාදකෙ නිසිදන්තං වා නිපජ්ජන්තං වා'ති, ඉමං තෙත්ථ චිත්තාරි අභිතාති; සමුදානාදිති එළුකලොමසදිසාතිති.

අට්ඨම සික්කාපදං.

නවමෙ “මහලලක”නති සස්සාමිකං “විහාර”නති උලලිත්තා වලිත්තං. “සාවචාරකොසා”ති එත්ථ චාරකොසො නාම උක්කඨ පරිවෙජ්ජෙන පිඨිසංඝාවස්ස සාමන්තා අභික්ඛන්තය්ගන්තො පදෙ සො. “අග්ගලඨපනාය”ති සකවාටකස්ස චාරබ්බිකස්ස නිව්වල භාවන්ථාය, කවාටඤ්ඤි ලුහුපරිවත්තකං විවරණකාලෙ භිත්ති ආභතති, පිද්ධනකාලෙ චාරබ්බිකං, තෙත ආභතනෙත භිත්ති කම්පති තතො මිත්තිකා වලති, වලිත්තා සිපිලා වා භොති පතති වා තෙත්තාහ සහවා “යාවචාරකොසා අග්ගලඨපනාය”ති. තත්ථ කිඤ්ඤාපි ඉදං නාම කත්තබ්බනති නෙව මාතිකාය න පදභාජනෙ චූත්තං, අට්ඨපත්තියං පන පුත්තපුත්තං ඡාදපෙසි පුත්තපුත්තං ලෙපාපෙසිති අධිකාරනො යාව චාරකොසා අග්ගලඨපනාය පුත්තපුත්තං ලිච්චිතබ්බො වා ලෙපාපෙතබ්බො වාති එවමන්තො දඨබ්බො. “ආලොකසංකප්පිකම්මාසා”ති එත්ථ ආලොකසංකප්පි වාතපානකවාටකා චූට්ඨනති, තෙ විවරණකාලෙ විදුජ්ජිමත්තමපි අතිරේකමපි භිත්තිපදෙසං පහරන්ති උපවායො පනත්ථ සබ්බ දිසාසු ලබ්බති, තස්මා සබ්බදිසාසු කවාටවිත්ථාරපමාණො ඔකා සො ආලොකසංකප්පිකම්මන්තො ලිච්චිතබ්බො වා ලෙපාපෙ

තබ්බො වානි අයමේන්ද අධිපායො, එවං ලෙපකමෙම යං
 කතතබ්බං තං දසෙය්‍යතා ඉද්දති ඡදනෙ කතතබ්බං දසෙය්‍යතුං
 “වතනිච්ඡදනස්සා”ති අදිමාණ. තත්ථ “වතනිච්ඡදනස්ස පටි
 ඤාය”නති ඡදනස්ස වතනිපරියායං, පරියායං වුවවති පරිනෙක
 පො, පරිනෙකපචයං වා පරිනෙකපත්තයං වා අධිවිචාරතබ්බනති
 අත්ථො. “අප්පහගිනෙක සීනෙතනා”ති අභරිතෙක සිතෙත “හරිත”
 නති වෙත්ථ සත්තධිඤ්ඤදිගෙදං පුබ්බණ්ණං; මුක්ඛමාසතිලකුලත්ථ
 අලාපුකුලකණ්ඨි අදි හෙදඤ්ඤ අපරණ්ණං අධිපෙපතං, යං තස්මිං
 ඛෙතෙත වුත්තං ත නාව සමපජ්ජති, වසෙය්‍ය පත පතීතෙක සමපජ්ජ
 ස්සති තමපි හරිතසංඛිතමෙව ගච්ඡති, තස්මා තස්මිං ධර්මා අධිච
 භනෙතා දුක්ඛවං අපජ්ජති, අප්පහරිතෙක ධර්මා අධිචභනත
 ස්සාපි අයං පරිච්ඡේදො, පිහිවංසස්ස වා කුලාභාරද්විපිකාය වා
 පසෙය්‍ය නිසීනෙතා පුරිසො ඡදනමුච්චට්ටියනෙතන ඕලොකෙ
 නෙතා යස්මිං භූමිභාගෙ සිතං තික්ඛුං පස්සති යස්මිං ච සීනො
 තං උපරි නිසීනතකං තපෙව උලොකෙතනො පස්සති තස්මිං
 ධාරතබ්බං, තස්ස අනෙතා අප්පහරිතෙපි ධාරතුං ත ලභති “කණ්ණො
 වෙ උතනගි”නති මග්ගෙත ඡාදිගමානෙ තිණ්ණං මග්ගාතං පරි
 යාගෙත ඡාදිගමානෙ තිණ්ණං පරියායාතං උපරි, ඉදංකසිලා
 පුඨාති ඡාදිගමානෙ ඉදංකසිලාපුඨාපිණ්ඩගණ්ණාය තිණ්ණපණ්ණ
 භි ඡාදිගමානෙ පණ්ණගණ්ණාය වෙව තිණ්ණවසීගණ්ණාය ච
 පාචිතතියං.

කොසමිතියං ජනනත්ථරං ආරබ්භ පුනපුනං ඡාදපනලෙපා
 පතච්ඡුත්මිං පඤ්ඤාපනං, -සාධාරණපඤ්ඤාතී, අනාණතතීතං,
 තිත්තපාචිතතියං, උභතකචතතිපරියායෙ අතිරේකසඤ්ඤදීනො වෙ
 මතීකස්ස වා දුක්ඛවං, සෙතවග්ගණදිකරණෙ ව වතනිපරියායෙ
 වා උභතකචතතිපරියායෙ වා ලෙණගුහාතිණකුටිකාදීපු අඤ්ඤ
 ස්සත්ථාය අත්තතො ධිනෙතන කාරේනතස්ස වාසංගාරං ධපෙතො
 සෙසාති අධිචභනතස්ස උමමත්තකාදීකඤ්ඤ අනාපතති, මිහලල
 කමිහාරනා, අත්තනො වාසංගාරනා, උතනගිං අධිධාරනාති,
 ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අධිතාති; සමුට්ඨාතාදීති ඤ්ඤාපිතෙත වුත්ත
 නයානෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ “ජානං සප්පාණක”නති සප්පාණකං එතනති දිස්සා
 වා පුත්ථා වා යෙන ඝෙතනවි අකාරෙත ජානනො. ‘සිද්ධොසා
 වා සිද්ධොපෙය්‍ය වා’ති තෙත උදකෙත සං වා සිද්ධොය්‍ය

අඤ්ඤාං වා ආණ්ඩපෙනා සිඤ්ඤාපෙය්‍ය තත්‍ව ධාරං අවිච්ඡිද්දිත්‍ව සිඤ්ඤානතං ඵකංගම්. ඤාට ඵකාච ආපතති, විච්ඡිද්දනතං පයොගගණනාය ආපතතියො, මාතිකං පමුඛං කරොති, දිවසමපි සද්දත්‍ව ඵකාච ආපතති තත්‍ව ඛන්ධිත්‍ව. අඤ්ඤානො නෙතනතං පයොගගණනාය ආපතතියො, තත්‍ව ඛන්ධිමපි තිණපණ්ණ සාධාදිං ඵකපයොගෙන උදකෙ පක්ඛිපනතං ඵකාච ආපතති, ඵකෙකං පක්ඛිපනතං පයොගගණනාය ආපතතියො, ඉදඤ්ච යං ඵචං පක්ඛිපමානෙ පරියාදනං ගව්ඡති ආච්ඡං වා හොති යථා පාණ්ණා මරනති තාදිසං සක්ඛිය වුත්තං, න මහාඋදකං, සිඤ්ඤාපනෙ ආණ්ඩතියා දුක්ඛං, ඵකාණ්ඩතියා ඛන්ධිමපි සිඤ්ඤාත්‍ව ආනාපකංගම් ඵකමෙව පාවිත්තියං.

ආලම්බයං ආලම්බක භික්ඛු ආරබ්භ සිඤ්ඤානවත්‍තංගම්. පඤ්ඤා තතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, සාණ්ඩතියං, අපපාණ්ණක සපපාණ්ණක සඤ්ඤානො උභොපු චෙම්භිකංග දුක්ඛං, අපපාණ්ණකසඤ්ඤානො අසඤ්චිච්ච අසතියා වා සිඤ්ඤානතං අජානනතං උම්මතතාදි නව අනාපතති; උදකංග සපපාණ්ණකා, සිඤ්ඤානො පාණ්ණා මට්ඨස්සතියි ජානනං, නඤ්ඤා උදකං තාදිසමෙව, විනා ඛන්ධිමෙවනතාය නෙතනම් දෙවකරණිකෙන තිණාදිනං සිඤ්ඤානං නති, ඉමානෙත්‍ව චතසාරි අභිතාති; සමුච්ඡාතාදිති අදින්නා දුක්ඛදිසතියි, ඉදං පන පණ්ණතතිවජං, තිච්ඡතං, තිච්චෙදනතියි.

දසමසික්ඛාපදං.

භූතගාම වගගා දුතියො.

ඔවාදවග්ගං පඨමෙ “අසම්මතො”ති යා අට්ඨකසම්මතො ගතංගම් භික්ඛුනො හගවතා ඤාතතිච්ඤාත්‍ව තමමෙව භික්ඛුනො වාදකසම්මුති අනුඤ්ඤාතා, තාය අසම්මතො. “ඔමදෙය්‍යා”ති භික්ඛුනිසංඝං වා සමඛුලා වා ඵකභික්ඛුනි වා වග්ගසතුප සම්පන්නාය වා භික්ඛුනියා තදනුපසම්පන්නතං භික්ඛුනො අභිවාදනං පච්චුච්ඡානං අඤ්ජලිකම්මං සාම්චිකම්මං තාතබ්බතති ආදි කෙ අට්ඨ ගරුඛමෙ ඔවාදවග්ගෙ ඔසාරෙන්නො ඔවදෙය්‍ය. “පාවිත්තියි”තති ඔවාදපරිපොසානෙ පාවිත්තියං.

සාවජජියං ජබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ ඔමදනවත්‍තංගම්. පඤ්ඤාතතං, අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතියං, අඤ්ඤාත ධර්මෙන වා භික්ඛුනිසු උපසම්පන්නමිත්තං ඔවදෙය්‍යා දුක්ඛං, සමමතංගාපි තඤ්ඤා සම්මුතිකම්මං අභිමම්බමං හොති, තයම්.

අධම්මකමෙව අධම්මකමෙවසඤ්ඤිතො වග්ගෙ භික්ඛුනිසංග්ගෙ ඔව දුතො තිකපාවිතනියං, තථා චෙමනිකස්ස ධම්මකමෙවසඤ්ඤිතො වාති තව පාවිතනියාති, සමග්ගෙපි භික්ඛුනිසංගෙ තවාති අධම්මකමෙවසෙත අට්ඨාරස, සචෙ පන තං ධම්මකමිං. හොති, ධම්මකමෙව ධම්මකමෙවසඤ්ඤි සමග්ගං භික්ඛුනිසංගං සමග්ගසඤ්ඤි ඔවදති ඉදං අවසානපදං ථපෙතො තෙතෙතව තයෙත සත්තරස දුක්ඛවානි, “සමග්ගමග්ගා”ති ව චුතොත අඤ්ඤං ධම්මං “වග්ගමග්ගා”ති ව චුතොත අභරුධම්මෙව භණ්ණාස්ස ඔවාදව අනියාදෙතො අඤ්ඤං ධම්මං භණ්ණාස්ස දුක්ඛවසම්ච, යො පන ධම්මකමෙව ධම්මකමෙවසඤ්ඤි සමග්ගං භික්ඛුනිසංගං සමග්ගසඤ්ඤි ඔවදති, ගරුධම්මසාප්තිපදං දෙති, පරිපුච්ඡං දෙති, “ඔසාරෙති”ති චුච්චමානො ඔසාරෙති පඤ්ඤං පුට්ඨො කපෙති, භික්ඛුනිතං පුණ්ණානාතං අඤ්ඤාස්සානාය භණ්ණි සික්ඛමානාය වා සාමග්ගරාය වා භණ්ණි තස්ස උමමත්තකාදිකඤ්ච අනාපතති; අසම්මන්තා, භික්ඛුනිසා පටිපුණ්ණපසම්පන්නා, ඔවාදවසෙත අට්ඨාරුධම්මභණ්ණිනති, ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අභිකාති, සමුට්ඨානාදිති පදසො ධම්මසදිසානෙවාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ “ඔවදෙසා”ති අට්ඨාරුධම්මෙව වා අඤ්ඤාන වා ධම්මෙත ඔවදන්තස්ස සමමතස්සාපි පාවිතනියමෙව.

සාවච්ඡියං ආයසමන්තං චුලුපත්ථකං ආරබ්භ අත්ථමනෙත පුරිසෙ ඔවදනවත්ථසමිං පඤ්ඤාතං, අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතිකං, තිකපාවිතනියං, අනත්ථමනෙත පුරිසෙ අත්ථමනසඤ්ඤිතො චෙමනිකස්ස වා එකතො උපසම්පන්නං ඔවදන්තස්ස ව දුක්ඛවං, පුරිමසික්ඛාපදෙ වීය උද්දසාදිතයෙන අනාපතති; අසම්මන්තපුරිසනා, පටිපුණ්ණපසම්පන්නා, ඔවාදනතති, ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අභිකාති; සමුට්ඨානාදිති පදසො ධම්මසදිසානෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ “භික්ඛුනුසංගෙ”ති භික්ඛුනියා එකරත්තං වසි තට්ඨානමි. “ඔවාදෙසා”ති ඉධ ගරුධම්මෙව ඔවදන්තස්සෙව පාවිතනියං, සචෙ පන අසමමතො හොති චෙ පාවිතනියාති, සචෙ පන පුරිසෙපි අත්ථමනෙත ඔවදති තිණ්ණි හොතති, සමමතස්ස පන රත්තං ඔවදන්තස්සෙව චෙ එව හොතති, සමමතන්තාතිස්ස ගරුධම්මවාදාදිලුකං පාවිතනියං තත්ථ, ශීලානා”ති න සහෙකාති ඔවාදය වා සංවාසාය වා ගන්තුං.

සකෙකපු ජබ්බගගිභය භික්ඛු ආරබ්භ භික්ඛු තීරුපසායං උප සබ්බකමිත්ථා ඔවදනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං. “අඤ්ඤානු සමයා”ති අයමේත්ථ අනුපපඤ්ඤානති, අසාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතියං, අනුපසම්පන්නාය උපසම්පන්නසඤ්ඤිතො ඉවම් තිකසාය වා එකතො උපසම්පන්නං යෙන කෙතච ඉතරං අඤ්ඤාන ධම්මෙන ඔවදනතසාය ව දුක්ඛවං, සමයෙ අනුපසම්පන්නාය පුරිමසික්ඛාපදෙ විශ උද්දසාදිතයෙන ව අනාපතති; උපසායසුප ගමනං, පටිපුණ්ණු පසම්පන්නා, සමයාභාවො, ගරුධම්මෙති ඔවදනනති, ඉමානෙත්ථ වතතාරි අභිතාති; සමුදානාදිති පඨම කසීතසද්ධිසාති, ඉදං පත කිරිමං හොතිති.

නතිස සික්ඛාපදං.

වතුන් “ආමිසහෙතු”ති විවරාදිතං අඤ්ඤාතරහෙතු, භික්ඛුති සමමතා භික්ඛු ඉධ අභිපෙතා. “පාවිතතිස”න්ති එව රූපෙ භික්ඛු අවණණකාමිතාය එවං හණන්තසා පාවිතතිසං.

සාවජිසං ජබ්බගගිභය ආරබ්භ “ආමිසහෙතු ඔවදනති”ති හණනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං, අසාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, ධම්මකමෙව තිකපාවිතතියං, අධම්මකමෙව තිකදුක්ඛවං, අසම්මතං අනුපසම්පන්නඤ්ච සමමතං වා අසමමතං වා එවං හණන්තසා දුක්ඛවමෙව, තත්ථ යො භික්ඛුකාලෙ සමමුතිං ලභිත්වා පුත සාමණේරභුමියං සණ්ඨිතො අයං සමමතො නාම අනුපසම්පන්නො, පකතියා විවරාදිහෙතුඔවදනතං පත එවං හණන්තසා උමතතතාදිතච අනාපතති; උපසම්පන්නා, ධම්මෙන ලබසමුත්තිනා, අනාමිසනරනා, අවණණකාමනාය එවං හණනති, ඉමානෙත්ථ වතතාරි අභිතාති; සමුදානාදිති අදින්නාදුතසද්ධිසාති, ඉදං පත දුක්ඛවෙදනමෙවාති.

වතුන් සික්ඛාපදං.

පවමෙ සාවජිසං අඤ්ඤාතරං භික්ඛු ආරබ්භ විවරදුත වජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං, සෙසකපාමිහෙතා පනෙත්ථ විවරපටිග්ග හණසික්ඛාපදෙ වුත්තතයෙනෙව චෙදිතමෙධා, තත්ථ භික්ඛු පටිග්ගාහනො, ඉධ භික්ඛුතිති, අයං විසෙසො සෙසං තාදිසමෙ වාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ජවෙයි “විවර” නම් නිවාසන පාරුපනු පහං. “සිබ්බසා වා සිබ්බාපෙසා වා” නි එත් සයවෙ සිබ්බෙනාය සුචි පවෙසෙනා පවෙසෙනා නිහරණ පාවිතියං, සනකනතුටෙ විජ්ඣනා සකි නිහරනාය එකමෙව පාවිතියං, “සිබ්බා” නි චුතෙන පන සවෙපි සබ්බං සුචිකමිං නිධාපෙනි ආණාපකාය එකමෙව පාවිතියං, අප් යං එත් විවරෙ කතනබ්බං සබ්බං තං තව භාරොති චුතෙන නිධාපෙනි, තසා ආරපථෙ ආරපථෙ පාවිතියං, ආණාපකාය එකමාවාය සවෙසුලානීපි, පුනපුනං ආණතතියං පන චතනබ්බමෙව නපි.

සාවතියං උදුසිතේරං ආරබ්බ විවරසිබ්බනවත්තමිං පඤ්ඤ නතං අසාධාරණපඤ්ඤානම්, සාණතතියං, කිකපාවිතියං, ඤාති කාය අඤ්ඤාතිකපඤ්ඤානො වා වෙමතිකාය වා එකෙනා උප සම්පන්නාය සිබ්බනාය ව දුක්ඛවං, අඤ්ඤං එවිකාදිපරික්කාරං, සිබ්බනාය ඤාතිකාය සික්ඛමානාසාමිණේරනඤ්ඤ විවරෙපි සිබ්බනාය උම්මතකාදිනඤ්ඤ අනාපතම්; අඤ්ඤාතිකාය භික්ඛුනිසා සනතකතා, නිවාසනපාරුපනුපෙසා, චුතනලක්ඛණං සිබ්බනං සිබ්බාපනං, වානී, ඉමිනෙත් තිණි අභිනානි; සමු ට්ඨානාදීති සඤ්ඤාතිකසද්ධිසානෙවාවානි.

ජවෙයි සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ “සංවිධායා” නි සංවිදුනිනා ගමනකාලෙ සංකෙතං කතානි අනේරා. “එකඛානමග්ග” නම් එකං අඛානසභිනාතං මග්ගං එකෙනාවා අඛානමග්ගං. “සත්ථගමනියො” නි සත්ථගමන සභිං ගතනබ්බො, සෙසං උත්තානපදත්තමෙව, අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයො:- අකපපියභූමියං සංවිදුහනාය සංවිදුහනපච්චයා තාව දුක්ඛවං, තත්ථ ධපෙත්වා භික්ඛුනී උපසායං අනතරාරාමිං ආසනසාලං කිත්ථියසෙසාව සෙසා අකපපියභූමි තත්ථ ධත්වා සංවිදුහනායානි අනේරා, සංවිදුනිනා පන අජ්ඣ වා සෙව වානී නියමිතං කාලං විසංකෙතං අකතා වාරවිසංකෙතං පන මග්ග විසංකෙතං වා කතාපි භික්ඛුනියා සභිං ගව්ජනායාය යාව ආස නායාපි අඤ්ඤායා ගාමියා අයං ඉමියං උපවාරොති මනුසෙය්ඨි ධර්මං උපවාරං න ඔක්කමිති තාව අනාපතම්, තං ඔක්කමනායා පන පඨමපාදෙ දුක්ඛවං, දුතියපාදෙ පාවිතියං, ඉති සාමුප වාරොක්කමණගණනාය පාවිතියානි, අධ්මයොජනානිසාකමෙ පන ගාමි අසති අධ්මයොජනගණනාය පාවිතියං.

සාවරජියං ජබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ එකඩාතමග්ගපටි පජ්ජන වජ්ඣසීමං පඤ්ඤාතතං, “අඤ්ඤානු සමයා”ති අගමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤාතති, අසාධාරණ පඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, කීන පාවිතතිං, අසංවිදුහිතෙ සංවිදුහිතසඤ්ඤාදිනො වෙමතිකස්ස වා, යොව භික්ඛුනියා අසංවිදුහතතිං කෙවලං අත්තනාව අංවිදුහති කස්ස දුක්ඛං, සමයෙ සංවිදුහිතොපි ගච්ඡන්තස්ස අත්තනා අසංවිදුහන්තස්ස විසංකේතෙන වා ආපදසු ගච්ඡන්තස්ස උච්චන්ත කාදිතඤ්ඤා අනාපතති; විනාශමපි සංවිදුහිතො මගගපටිපත්ති, අවිසංගහිනං, සමයාභාවො, අනාපදා, ගාමනතරොක්කමණං වා අඛිණ්ණොප්පාතිකකමොවාති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ඤා අඛිණ්ණාති; එකතො උපසම්පන්නාදිති පන සපිං මාතුගාමිසික්ඛාපදෙන ආපතති, අධ්‍යානසමුධ්‍යානං, කීරියා, නොසඤ්ඤාවිමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණණතතිවජ්ජං, කායකම්මං වච්ඡම්මං, තිවිත්තං, තිවෙදනන්ති.

සන්තම සික්ඛාපදං.

අවධිමේ “සංවිධායා”ති කීලාපුරෙක්ඛාරො සංවිදුහිතො අභි රුහනකාලෙ සංකේතං කත්වාති අනෙථා. “උඛගාමිනී”න්ති කීලාවසෙන උඛං නදියා පටිසොතං ගච්ඡන්ති. “අසොගාමිනී” නති තථෙව අසො අනුසොතං ගච්ඡන්ති, යං පන තිත්ථපටිපාද නත්ථං උඛං වා අසො වා හරන්ති එත්ථ අනාපතති, අඤ්ඤානු කීරියං තරණායාති උපයොගෙන් නිස්සන්තවචනං යා තීරියං තරණං තං යෙපට්ඨාති අනෙථා “පාවිතති”න්ති සගාමිකතීර පසෙස්ස ගමනකාලෙ ගාමනතරගණනාය අගාමිකතීරපසෙස්ස වා යොජනවිත්ථාය නදියා මජ්ඣධා වා ගමනකාලෙ අඛිණ්ණොප්පාතගණනාය පාවිතතිං, සමුදෙද පන යථා සුඛං ගතං වට්ටති.

සාවරජියං ජබ්බග්ගියෙ භික්ඛු ආරබ්භ නාචාරුහනවජ්ඣසීමං පඤ්ඤාතතං, “අඤ්ඤානු නිවිසං තරණායා”ති අගමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤාතති, සෙසං අනන්තරසික්ඛාපදෙ චුත්තනසෙයනෙව වෙදි තබ්බන්ති

අවධිම සික්ඛාපදං.

තවමේ “භික්ඛුනිපටිපාටින”න්ති භික්ඛුනියා පටිපාටිතං නෙව තස්ස නාත්තනො ඤාතකපචාරිතානං ගිහිනං සන්තිකේ භික්ඛුස්ස භුණං පකාසෙත්වා “දෙථ අයස්ස කරොථ අයස්සා”ති එවං නිප්පාදිතං ලබ්බිමං කත්වාති අනෙථා. “සුබ්බි ගිහිසමා

රමහා”හි එක් සමාරමොහා සමාරමං, පටියාදිතසෙය්‍යතං නාමං, ගිහිනං සමාරමොහා ගිහිසමාරමොහා, හික්කුනියං පරිපාවනතො පුබ්බ පඨමිතරංගෙව යං හික්කුතං අන්තං ගිහිනං පටියාදිත භතතං ඤාතකපමාරිතානං වා සන්තකං තං ධෛපඤා අඤ්ඤං ජානං භුඤ්ඤානසංසා පාවිතියන්ති අන්තං, තඤ්ච ටො අජෙඤා හරණගණනාය, පටිග්ගකණ පතස්ස දුක්ඛං.

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ හික්කුනිපරිපාවිතං පිණ්ඩි පානං භුඤ්ඤානව්‍යුත්ථිං පඤ්ඤාතං “අඤ්ඤානු පුබ්බ ගිහිසමාරමොහා”හි අයමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤාතා, අසාධාරණපඤ්ඤාතා, අනාණතතිකං, එකතො උපසම්පන්නාය පරිපාවිතං භුඤ්ඤානසංසා අපරිපාවිතෙ පරිපාවිතසඤ්ඤාදිනො උභයන්තං චෙම්මිතිකස්ස ව දුක්ඛං, උභයන්තං අපරිපාවිතසඤ්ඤාදිනො ගිහිසමාරමොහා සික්ක මානාසමණෙරාදීහි පරිපාවිතෙ පඤ්චගොජනාති ධෛපඤා අව සෙසෙ උම්මත්තකාදිතඤ්ච අනාපතා; හික්කුනියං පටිපාටිකං පටිපාටිකභාවජානනං, ගිහිසමාරමොහාගාවො, බද්ධාදිතං අඤ්ඤාතරතා, නස්ස අජෙඤාහරණන්ති ඉමානෙන්තං පඤ්ච අභියාති; සමුට්ඨානාදිති පඨමපාරාජිකසදියාති, ඉදං පත පණණ්ණතිවිජ්ජං, තීරිතතං, තිවෙදනන්ති.

නවමසික්කාපදං.

දසමෙ සකෙඛාපි කථාමිග්ගො දුතියාතියතෙ වුත්තාතයෙ තෙව චෙදිතකෙඛා, ඉදංගි සික්කාපදං දුතිය අතියතෙන ච උපරි උපනන්දස්ස වතුන්තං සික්කාපදෙන ව එකපරිචේදං, අවුත්තත්ති වසෙන පත විසුං පඤ්ඤාතන්ති.

දසම සික්කාපදං.

බ්බාදවගොහා නානිගො.

ගොජනවග්ගස්ස පඨමෙ “අභිලාශනනා”හි අභියෝජනමිටි ගතතුං සම්පෙත්තං. “එකො”හි එකදෙවසිනො “ආවසථ පිණ්ඩා”හි ඉමෙසානං වා එත්තානානං වාහි එකං පාසණ්ඩං වා එත්තකමෙවාහි එවං භතතං වා අනොදිස්ස සාලාදිසු යන්තන්තං පුඤ්ඤකාමෙහි පඤ්ඤාතතං ගොජනං. “භුඤ්ඤානකෙඛා”හි එකතුලෙන වා නානාතුලෙහි වා එකතො හුත්වා එකගමිං වා ධානෙ නානාධානෙසු වා අජ්ජ එකගමිං සෙව එකගමිනති එවං අතියතෙ ධානෙ වා පඤ්ඤාතතො එකගමිං.

එකෙහි එකදිවසමෙහි භුඤ්ජනයෙහි. “නනො වෙ උත්තම” නම් දුතියදිවසෙහි පටිථාය තත්වය වා එකෙහි අඤ්ඤාත්වය වා එකෙහි තෙසං සන්තතස්ස පටිගතහණේ දුක්ඛයං, අපේක්ෂාභාවේ අපේක්ෂා භාවේ පාවිත්තියන්හි.

සාවජ්ජියං ජබ්බගගියෙ ආරබ්භ අනුමිසිත්වා ආවසථපිණ්ණ භුඤ්ජනවිපුල්ලයං පඤ්ඤාතතං. “අභිලානනා” නි අයමෙත් අනුපපඤ්ඤාති, සාධාරණපඤ්ඤාති, අනාණතතිකා, තික්ඛපාවිත්තියං, භිලානස්ස අභිලානසඤ්ඤාදිනො වෙමතීත්තස්ස වා දුක්ඛයං, භිලානස්ස භිලානසඤ්ඤාදිනො යොව සත්ථා භුඤ්ජනි ගව්ඡන්තො වා අනන්තරාමිග්ගෙ එකදිවසං ගතවතීනෙ එකදිවසං පව්වාගව්ඡන්තොපි අනන්තරාමිග්ගෙ එකදිවසං ආගතඑකෙහි එකදිවසං ගමිත්තාමිතිව භුඤ්ජනා නික්ඛන්තො කෙතවි උපද්දවෙන තිව තෙතනා වෙමතීවා සද්ධා ගව්ඡන්තො පුන එකදිවසං භුඤ්ජනිත්තස්ස වා සාමිකා නිමිත්තනා වා දෙනති යො වා භික්ෂුතං යෙව උද්දස්ස පඤ්ඤාතතං න යාවදත්තං පඤ්ඤාතතං ධපෙත්වා වා පව භොජනාති අඤ්ඤා භුඤ්ජනිත්තස්ස ව උමිත්තතාදිත්තව අනාපතති; ආවසථපිණ්ණා; අභිලානනා, අනුමිසිත්වා පඤ්ඤාප නනති, ඉමානෙත්ත තිණි අභිභාති; සමුට්ඨානාදිති එළකලොම සද්ධිසාතිති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ “ගණ්ඨොපනෙ” නි ගණ්ඨස්ස භොජනෙ, ඉධ ව “ගණ්ඨ” නි වත්තාරො වා තතුත්තරො වා භික්ෂු, තෙසං නිමිත්තණ්ණො වා විඤ්ඤාතතිත්තො වා ලද්ධ ඔදනාදිතං පවත්තං භොජනාතං අඤ්ඤාතරභොජනෙති අත්තො. තත්ථායං විනිව්ඡ්ඤො:- සවෙ හි කොපි වත්තාරො භික්ෂු උපසංකම්භා යෙන කෙතවි වෙවචනෙන වා භාසනනරෙන වා පඤ්ඤාතතං භොජනාතං තාමං ගහෙත්වා “ඔදනෙන නිමිත්තෙති ඔදනං මෙ ගණ්ඨො” නි ආදිතං නයෙන නිමිත්තෙති, තෙ වෙ එව එකතො වා තානතො වා නිමනතිතා එකතො වා තානතො වා ගතත්වා එකතොව ගණ්ඨනති පච්ඡා එකතො වා තානතො වා භුඤ්ජනති ගණ්ඨොපනං ගොති, පටිගතහණමෙවති එත්ත පමිණ්ණං, සවෙ ඔදනාදිතං තාමං ගහෙත්වා එකතො වා තානතො වා විඤ්ඤාපෙත්වා ව ගතත්වා ව එකතොව ගණ්ඨනති එවමපි ගණ්ඨොපනමෙව, තස්ස දුට්ඨස්සාපි එවං පටිගතහණේ දුක්ඛයං, අපේක්ෂාභාවේ අපේක්ෂාභාවේ පාවිත්තියං, භිලානසමයාදිපු යද්

පාද්‍යනංචි එළිතනනා නසනෙකානි පිණ්ඩාය වරිතූං අයං හිලාන සමයො, අන්තකතිනානං පඤ්චමාසා ඉතරෙසං තතතිකමා සොති අයං විවරදුතසමයො, යද්‍ය යො විවරෙ කරියමානො කිඤ්චිදෙව විවරෙ කතතබ්බං කම්මං කරොති අයං විවරකාර සමයො, යද්‍ය අභියොජනම්පි ගතතුකාමො වා තොති ගව්ඨති වා ගතො වා අයං අභ්‍යානගමනසමයො, නාමාභිරුතතසමයෙපි එසෙව නයො යද්‍ය භොවරතාමෙ වතතාරො භික්ඛු පිණ්ඩාය වරිතූං න යාපෙතති අයං මහාසමයො, යද්‍ය යො කොචි පබ්බ ජිනො භතෙතන නිමිනොති අයං සමණගතනසමයො, එතෙසු සමයෙසු භුඤ්ජිතූං වට්ටති

රාජගහෙ දෙවදත්තං ආරබ්භ විඤ්ඤපෙත්වා භුඤ්ජතවජ්ඣසමීං පඤ්ඤතතං “අඤ්ඤත්‍රසමමා”ති අයමේන් සත්තවිධා අනුප්ප ඤ්ඤතති, අසාධාරණපඤ්ඤතති, අනාණගතිකං, තිකපාවිතතිසං, න ගණභොජනෙ ගණභොජනසඤ්ඤිකා වෙමිතිකාසා වා දුක්ඛං, න ගණභොජනසඤ්ඤිකා පන යෙව ජෙව තයො එකතො ගණනනති බහුතතං පිණ්ඩාය වරිතූං එකතො භුඤ්ජ නනානං කිම්බතතාදීසු පඤ්ච භොජනාති යපෙත්වා සබ්බන් උම්මතතකාදීකඤ්ච අනාපතති: ගණභොජනනා, සමමානාමො, අපේක්ඛාභරණනති, ඉමානෙත්ව නිච්ඡි අධ්‍යානි: සමුට්ඨානාදීති එළකලොමිසදිසානෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ “පරමපරභොජනෙ”ති ගණභොජනෙ වුත්තනගෙ තෙව පඤ්චති භොජනෙති නිමිනතිකාසා යෙන යෙන පඨමං නිමිනතිතො තසා තසා භොජනතො උප්පට්ඨාපිඨා වා අවික පෙත්වා වා පරසා පරසා භොජනෙ, තසමා යො භික්ඛු පඤ්චසු සහධම්මිකෙසු අඤ්ඤතරසා මයහං භතතපඨමාසං තුයාං දම්මිති වා විකපෙමිති වා එවං සම්මුඛා වා ඉන්තතාමසා දම්මිති වා විකපෙමිති වා එවං පරමමුඛා වා පඨමනිමිතතතං අවික පෙත්වා පච්ඡා නිමිනතිතකුලෙ ලභ්භිකිකිතො එකසිත්මපි අපේක්ඛාභරති පාවිතතිසං, සමො වුත්තනසා එව.

වෙසාලියං සම්බහුලෙ භික්ඛු ආරබ්භ අඤ්ඤත්‍ර නිමිනතිත භොජනවජ්ඣසමීං පඤ්ඤතතං, “අඤ්ඤත්‍ර සමමා”ති අයමේන් නිවිධා අනුප්පඤ්ඤතති, පරිවාරෙ පන විකප්පනම්පි ගතෙත්වා වතසො අනුප්පඤ්ඤතතියොති වුත්තං, අසාධාරණපඤ්ඤතති,

අනාණතභික්ඛං, නිකපාවිතභික්ඛං, න පරමපරභොජනෙ පරමපර
භොජනසංඝඤ්ඤිකො චෙමනිකස්ස වා දුක්ඛං, න පරමපරභො
ජනසංඝඤ්ඤිකස්ස පන යො ව භමියො වා විකප්පෙතො වා එකසංඝ
වර්ණි වා චෙ නිඤ්ඤි නිමන්තනාති එකතො වා නඤ්ඤි භුඤ්ඤති නිම
න්තනපටිපාටියා භුඤ්ඤති සකලෙන භාමෙන වා පුගෙන වා නිම
භට්ඨතො තෙසු යත්තත්ථ භුඤ්ඤති නිමන්තියමිතො වා භික්ඛං
ගහෙස්සාමිති වදන්ති තස්ස නිවචනතනාදිපු පඤ්ච භොජනාති
ස්පෙපඤ්ඤා සබ්බත්ථ උම්මත්තනාදිතඤ්ඤා අනාපතති; පරමපර
භොජනිකා, සමස්සාභාවො, අප්පකාශරණනති, ඉමිතෙත්ථ
නිඤ්ඤි අභිකාති; සමුට්ඨානාදිති පඨමකතිකසද්ධිතොව, ඉදං පන
කිරියාකිරියතති.

නිකිංස සිකුට්ඨාපදං.

වතුනේ “පුච්චෙති”ති පඤ්ඤානන්දය පටියනෙතති අතිරස
මොදකසකුලිකාදිති යෙති කෙතිවි බජ්ජකෙති. “මනෙති”ති
පාඨෙසත්තය පටියනෙතති යෙති කෙතිවි සත්තාතිලකඤ්ඤාදිති.
“මනෙතිපත්තපුරා”ති මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමලෙබං අතතිකකතො
චෙ වා තයො වා පත්තපුරා. “නිකුට්ඨාපට්ඨකපදං”ති සචෙට්
තභික්ඛං පත්තං උපිකතං ගණිතාති, මුඛවට්ටියා හෙට්ඨිමලෙබං
උපරි සිතපුට්ඨකතො පාවිතභික්ඛං. “මනෙතිපත්තපුරෙ පටියන
සෙසො”ති එත්ථ යෙන චෙ ගතිතො භොගනති තෙන බති භික්ඛුං
දිස්වා එත්ථ මියා චෙ පත්තපුරා ගතිතො “නිං එකං ගණිතසත්ත
සි”ති වත්තබ්බං, තෙනාපි අඤ්ඤං පසස්සිතො පඨමං ආගතෙන
චෙ පත්තපුරා ගතිතො මියා එකො ගතිතො “නිං මා ගණිති”ති
වත්තබ්බං, යෙන පඨමං එකො ගතිතො තස්සාපි පරමපරාදො
වනෙ එතෙව නයො:- යෙන පත සයමෙව තයො ගතිතො තෙන
අඤ්ඤං දිස්වා “මා බො නිං එත්ථ පටිග්ගණිති”ති වත්තබ්බං අව
දුත්තස්ස දුක්ඛං, නං සුත්තා ගණිතසත්තස්සාපි දුක්ඛං පටිමෙව.
“නිකුට්ඨාපට්ඨකපදං ගිහිකුට්ඨිකපදං සංගිහිකපදං”ති ලභ්භි
තතො සබ්බසත්තං ආසත්තස්සාපි වා විහාරං වා යත්ත වා පත
නිබ්භං පටිකුට්ඨිකපදං තත්ථ ගතො එකපත්තපුරං අත්තතො
ස්පෙපඤ්ඤා සෙසං ගිහිකුට්ඨිකපදං දුක්ඛං, තපාමිත්තං පත දුක්ඛං න
ලභති, යෙන එකො ගතිතො, න තෙන නිඤ්ඤි අනාමා දුක්ඛං,
ස්පෙපඤ්ඤා තාත්තබ්බං.

සාවඤ්ඤියං පටිකුට්ඨිකපදං ගිහිකුට්ඨිකපදං ආරාධනා න මිත්තං ජාතිකා
පටිකුට්ඨිකපදං පඤ්ඤාතො, සංඛාරණපඤ්ඤාතො, අනාණ

තනික, තිනපාවතිය, උනකවතට්ඨනපුර අභිරේක සඤ්ඤානු චෙම්මිකයා වා දුක්ඛං, උනකසඤ්ඤානු පන න පනෙණකපාය පාපේයාපාය වා පටිගතතං තද්දත්තං පටිගතත සෙසකං වා ගම්මන වා පටිපාසාදො සුතකපවාරිතානං වා දෙනතානං අතතනො ධනතන ගණතතතං උම්මතකාදිකඤ්ඤි අනාපතති; වුත්තලකඛණ්ණවමන්තා, අසෙසකතා, අපට්ඨපස සසඛමන්තා, අඤ්ඤානාදිතා, අභිරේකපටිගතගණනා, ඉමානෙත් පඤ්ච අභියාති; සමුට්ඨානාදිති සඤ්චරිතතසදිසානෙ වාති.

වතුන් සිකුණාපදං.

පඤ්චමෙ “භුත්තාපි”ති භුත්තවා යෙන පඤ්චනනං භොජනානං සංසප්මිතතමපි අපේක්ෂාගරිතං සො එවං වුච්චති “පවා ටිතො”ති “අසනං පඤ්ඤායති භොජනං පඤ්ඤායති හත්ථපාසෙ ධිතො අභිගරති පටිනෙකපො පඤ්ඤායති”ති එවං පාලියං වුත්ත පඤ්චකවසෙන කතපවාරණො කතපටිනෙකපොති අනෙත්තං, තත්ථ යසමා “අසනං පඤ්ඤායති”ති ඉමිනා විපපකතභොජනො පවාරිතොති වුත්තො, යො ව විපපකතභොජනො තෙන කිඤ්චි භුත්තං කිඤ්චි අභුත්තං යඤ්ච භුත්තං තං සකියාය “භුත්තාපි”ති සඛං ගව්ඡති, තසමා “භුත්තාපි”ති වචනෙන විසුං කිඤ්චි අත්ථ සිද්ධිං න පසං මි, “විරතතතිරතනං”ති ආදීප්ත පන විරතතාදි වචනං විශ පවාරිතපදසං පවාරිතභාවෙන බ්‍යඤ්ඤාසිලිට්ඨිතාය වෙතං වුත්තතති වෙදිතබ්බං. පවාරණවෙතපු පන “අසනං පඤ්ඤායති”ති විපපකතභොජනං දිස්සති, තං භුඤ්ඤාමානො වෙස පුග්ගප්පො භොතිති අනෙත්තං, “භොජනං පඤ්ඤායති”ති පවාරණ පනොනකං භොජනං දිස්සති, ඔදනාදිකඤ්ඤි අඤ්ඤාතරං පටිකඛිපි තබ්බං. භොජනං භොතිති අනෙත්තං, “හත්ථපාසෙ ධිතො”ති පවාරණපනොනකඤ්ච භොජනං ගණතිතා දයකො අභිතෙය්‍ය හත්ථපාමාණ ඔකාසෙ ධිතො භොතිති අනෙත්තං, “අභිගරති”ති සො වෙ දයකො තස්ස තං භොජනං කායෙන අභිසංගරතිති අනෙත්තං. “පටිනෙකපො පඤ්ඤායති”ති පටිනෙකපො දිස්සති, තං වෙ අභිගවං සො භික්ඛු කායෙන වා වාචාය වා පටිකඛිපතිති අනෙත්තං, එවං පඤ්චනනං අභියානං වසෙන පවාරිතො නොති, තත්තං විනිව්ඡයො— “අසනං”ති ආදීප්ත තාව යඤ්ච අසනාති, යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ ධිතො අභිගවං පටිකඛිපති, තං ඔදනො භුමමාසො සත්තු මිව්ඡා මංසනාති ඉමෙසං අඤ්ඤාතර

මෙව වෙදිතබ්බං, තත් “ඔදනො” නාම සාලි විති යවො
 ගොඤ්ඤො කඛු වරකො කුද්දසකොති ඉමෙසං සත්තන්තං
 ධඤ්ඤානං තණ්හිලෙ ගණෙනා ගතතං පච්ඡායා වා යාගං පච්ඡා
 මායා වා යං කිඤ්චි සකාය පච්ඡාය, සච උණ්ණං වා සිතලං වා
 භුඤ්ඤානානං භොජනකාලෙ ගතිත ගතිතථානෙ ඔධි පඤ්ඤායති
 ඔදනො හොති, පචාරණං ජනෙති යො පන පායාසො වා අවිචිල
 යාගු වා උඛිතනො ඔහාරිතමිත්තා අබ්බුණ්ඨා සත්තා හොති
 ආවිජ්ඣාතා පිටිතුං සා යස්ස ගන්තො ගතිතොකාසෙපි ඔධි
 න පඤ්ඤායති, පචාරණං න ජනෙති, සච පන උසුමාය විගතාය
 සත්තායං ගච්ඡති, ඔධිං දෙසොති, පුන පචාරණං ජනෙති, පුඤ්ඤ
 තනුකභාගො න රතවති, සචෙපි බහුපරාණඵලකළීරෙපනචිපිතා
 මුට්ඨිමිත්තාපි තණ්හිලා පකඛිත්තා හොන්ති, භොජනකාලෙ ච
 ඔධි පඤ්ඤායති පචාරණං ජනෙති, අයාගුකෙ නිමිත්තනෙ ‘යාගුං
 දෙසොමා’ති ගතො උදකකඤ්ඤාකඛිරාදීති ආකිරිතා ‘යාගුං
 ගණ්ඨා’ති දෙනති, කිඤ්චාපි තනුකා හොති පචාරණං ජනෙති
 යෙව, සචෙ පන පකඛට්ඨිතෙසු උදකාදීසු පකඛිපිතා පවිතා
 දෙනති, යාගුසංගහමෙව ගච්ඡති, සචෙ යාගුයාපි සාසපමනතමපි
 මච්ඡමංසබණ්ඩං වා තහාරං වා පකඛිත්තං හොති, පචාරණං
 ජනෙති, ථපෙතා සානුලොමානං වුත්තධඤ්ඤානං තණ්හිලෙ
 අඤ්ඤාති වෙඨතණ්හිලාදීති වා කන්දමුලඵලෙති වා යෙති කෙතිවි
 කතහත්තං පචාරණං න ජනෙති, “කුමාසො” නාම යවෙති
 කතො, අඤ්ඤාති පන මුග්ගාදීති කතකුමාසො පචාරණං න
 ජනෙති, ‘සත්තු’ නාම සත්තධඤ්ඤාති ගජ්ඣා කතො අතත
 මසො බරපාකගජ්ඣානං විතිනං තණ්හිලෙ කොට්ටො කත
 වුණ්ණමපි කුණ්ඩකමපි සත්තුසංගහමෙව ගච්ඡති, සමපාකගජ්ඣ
 තානං පන ආතපසුකතානං කුණ්ඩකං වා යෙ කෙති තණ්හිලා වා
 ලාජා වා ලාජෙති කතහත්තසත්තුආදීති වා න පචාරෙතති, මච්ඡ
 මංසෙසු සචෙ යාගුං පිච්ඡතස්ස යාගුසිත්ථමිත්තානෙව චෙ මච්ඡ
 බණ්ඩාති වා මංසබණ්ඩාති වා ඵකභාජනෙ වා නානාභාජනෙ වා
 දෙනති, තාති චෙ අබාදෙනො අඤ්ඤං පචාරණපහොනකං
 යං කිඤ්චි පටිකඛිපති, න පචාරෙති, තතො ඵකං බාදිතං, ඵකං
 ගන්තො වා පතො වා හොති, සචෙ අඤ්ඤං පටිකඛිපති පචාරෙති,
 චෙපි බාදිතාති හොන්ති මුඛෙ සාසපමනතමපි අවිසිට්ඨං තත්ථි
 සචෙපි අඤ්ඤං පටිකඛිපති න පචාරෙති, යො පන අකප්පියං
 මංසං කුලදුකතෙවජ්ජකමඋත්තරිමනුස්සබ්බමාරොචනසාදිතරා
 පියාදීති නිබ්බත්තං අකප්පියහොජනකඤ්චි අඤ්ඤං කප්පියං වා
 අකප්පියං වා බාදෙනො පටිකඛිපති න පචාරෙති, ඵං යඤ්ච

අසනාති යඤ්ච භොජනං හත්ථපාසෙ සිනෙත අභිගම් පටික්ඛි පනෙතා පචාරණං ජනෙති තං ඤාතීං ඉදුතී යථා ආපජ්ජති තස්ස ජානනත්ථං අයං විනිව්ජයො චෙදිතඤ්ඤා.

“අසනං භොජනං” ති එත්ථ තාව යෙත එකසිත්ථපි අපේක්ඛා හවං භොති සො සචෙ පතනමුඛහත්ථෙසු යත්ථ සත්ථපි භොජනෙ සති සාපෙකෙතො ව අඤ්ඤං චුතතලකණං භොජනං පටික්ඛිපති පචාරෙති, සචෙ පත තිරපෙකෙතො භොති, යං පතනාදිසු අව සිට්ඨං තං ත ව අපේක්ඛාහරිතුකාමො අඤ්ඤාසු වා දුතුකාමො අඤ්ඤාසු වා ගනාතො භුඤ්ජිතුකාමො සො පටික්ඛිපනෙතා’පි ත පචාරෙති “හත්ථපාසෙ සිනෙතා” ති එත්ථ පත සචෙ පත භික්ඛු තිසිනෙතා භොති ආසනස්ස පච්ඡිමනස්ස පට්ඨාය සචෙ සිනෙතා පණ්ණිනං අනාතො පට්ඨාය සචෙ නිපහෙතො යෙන පසෙතන නිපහෙතො තස්ස පාරිමනතො පට්ඨාය දුයකස්ස නිසිත්තස්ස වා සිතස්ස වා නිපහතස්ස වා ථපෙතො පසාරිතහත්ථං යං ආසනනතරං අභිගං තස්ස ඔරිමනෙතන පරිවර්ජිදුතො අභිගං තෙතසහත්ථො හත්ථපාසෙතො චෙදිතඤ්ඤා, තසමිං ථතො අභිගවං පටික්ඛිපනතස්සෙව පචාරණං භොති න තතොපරං. “අභිගරති” ති හත්ථපාසබහනතරෙ සිනෙතා ගහණත්ථං උපනාමෙති, සචෙ පත අනනතරතිසිනෙතා’පි භික්ඛු හත්ථ වා ආධාරකෙ වා සීතපතනං අනභිගරිතො’ව හතතං ගණ්ණපා’ති වදති තං පටික්ඛි පතො පචාරණං නච්චි, හතතපච්ඡිං ආනෙතො පුරතො භුමියං ථපෙතො එවං චුනෙත’පි එසෙව තයො, ඊසකං පත උභාරිතො අපනාමෙතො වා ගණ්ණපා’ති චුනෙත පටික්ඛිපතො පචාරණං භොති, හතතපච්ඡිං ගහෙතො පරිවිසතස්ස අඤ්ඤා අහං ධාරෙස්සාමිති ගභිතමිත්තමෙ’ව කරොති පරිචෙසකො යෙව පත තං ධාරෙති තසමා සා අභිගවා’ව භොති, තතො දුතුකාමිත්තාය ගණ්ණනතං පටික්ඛිපනතස්ස පචාරණං භොති, සචෙ පත පරිචෙස කෙන චුට්ඨමිත්තාව භොති, ඉතරො’ව තං ධාරෙති, තතො දුතුකාමිත්තාය ගණ්ණනතං පටික්ඛිපනතස්ස පචාරණං ත භොති, කට්ඨජුතා උභාවෙ පත භොති, මිත්තං සමිභාරෙ’පි පටික්ඛි පනෙතො පචාරෙති යෙව අනනතරස්ස දීයමානෙ ඉතරො පතනං පිදහති අඤ්ඤාසු අභිගවං නාම පටික්ඛිතතං භොති තසමා පචාරණං නච්චි. “පටිකෙඛපො” ති එත්ථ වාචාය අභිගවෙ පටිකෙඛපො න රුහති, කායෙත අභිගවං පත අභිගුලිවලනාදිතා කායවිකාසරත වා අලං මා දෙහිති ආදිතා වම්භිකාසරත වා පටික්ඛිපතො පචාරණං භොති, එකො සමංසකං රසං අභිගරති

රසං පටිගණකථානි වදන්ති තං සුත්වා පටික්ඛිපතො පචාරණානන්ති මංසරසනති වුත්තෙත පන පටික්ඛිපතො පචාරණා හොති, ඉමං ගණකථානි වුත්තෙත පන හොති යෙව, මංසං මිසුං කන්ධා මංස රසං තති වුත්තෙත'පි සචෙ සාසපමත්තමපි මංසබ්බකං අන්ති පටික්ඛි පතො පචාරණා හොති, සචෙ තන්ති වට්ඨති, වංශකලීරපතසාදිති මිසෙසන්ධා මච්ඡමංසං පවත්ති තං ගණෙත්වා නලීරසුපං ගණකථ පනසබ්බඤ්ඤානං ගණකථානි වදන්ති එවමපි න පචාරෙති, කසවා? අපචාරණාරහස්ස නාමෙත වුත්තත්තා, මච්ඡමංසබ්බඤ්ඤානන්ති වා ඉමං ගණකථානි වා වුත්තෙත පන පචාරෙති, අයමෙත්ථ සඤ්ඤාපො, වින්ධාරො පන සමන්තපාසාදිකායං වුත්තො ගමනා දිසු පන යත්ති ඉරියාපථෙ පචාරෙති තං අකොපෙනානෙත'ව භුඤ්ඤානබ්බං.

“අනුකිට්ඨකං”ති න අතිරික්තං න අධිකන්ති අන්තො, තං පන කප්පියකතාදිති සත්තති විනයකම්මාකාරෙති අකතං වා ගිලානස්ස අනුකිතං වා හොති, තත්තො පදභාජනෙ “අකප්පිය කතං”ති අදිවුත්තං තත්ථ යං එලං වා කාදුමුලාදිං වා පඤ්චති සම්මකපෙපති කප්පියං අකතං යඤ්ච අකප්පියමංසං වා අකප්පිය හොජනං වා එතං අකප්පියං නාම, තං අකප්පියං අලමෙතං සබ්බන්ති එවං අතිරික්තං කතං අකප්පියකතන්ති වෙදිතබ්බං. “අපට්ඨගතිතං කතං”ති භික්ඛුනා අපට්ඨගතිතං යෙව පුරිමන යෙන අතිරික්තං කතං. “අනුච්චාරිතකතං”ති කප්පියං කාරෙත්තුං ආගතෙත භික්ඛුනා ඊසකමපි අනුක්ඛිත්තං වා අනපනාමිතං වා කතං. “අගන්තපාසෙස සිත කතං”ති කප්පියං කාරෙත්තුං ආගතස්ස ගන්තපාසතො බති සිතෙත කතං. “අභුත්තාවිනා කතං”ති යො අතිරික්තං කමරාති තෙන පචාරණපහොනකං හොජනං අභු තෙත්ත කතං. “භුත්තාවිනා පචාරිතෙත ආසනා වුට්ඨිතෙත කතං”ති ඉදං උත්තානමෙව. “අලමෙතං සබ්බං”ති අවුත්තන්ති වච්ඡෙදං කන්ධා එවං අවුත්තං හොති, ඉති ඉමෙති සත්තති විනය කම්මාකාරෙති යං අතිරික්තං කප්පියං අකතං, යඤ්ච පන න ගිලානාතිරික්තං, තදුගෙමපි අනතිරික්තං, අතිරික්තං පන තස්සෙව පටිපක්ඛිතයෙන වෙදිතබ්බං. අපිච්චේත්ථ “භුත්තාවිනා කතං හොති”ති අත්තමස්ස අනන්තරනිසිත්තස්ස පත්තතො එකමපි සිත්ථං වා මංසගිරං වා බාදිත්වා කතමපි භුත්තාවිනා කතං හොති, යො පාසොව එවං භුත්තාවී පචාරිතො නිසිදති යෙව සො උපකාචෙතිපි කාලෙ අභිගමං පිණ්ඩං භික්ඛුනා උපතිතං කප්පියං කාත්තුං ලහති, සචෙ පන තත්මං කප්පියෙ කතෙ භුඤ්ඤ

නතරය අඳුණු ආමිසං ආකිරනති, තං සො පුත කාතුං න ලභති,
 යං හි අකතං තං කාතබ්බං, යෙන ච අකතං තෙන ච කාතබ්බ
 නති චුතතං, තස්මා තසම් භාජනෙ කරියමානෙ පඨමකතෙන
 සද්ධිං කතං භොගීති තං කාතුං න වට්ටති, අඤ්ඤාමිං පන
 භාජනෙ තෙන වා අඤ්ඤාන වා කාතුං වට්ටති එවං කතං
 පඨමකතෙන මිඤ්ඤාපි භුඤ්ඤාන වට්ටති, න කෙවලඤ්ඤා නස්ස,
 යෙන පන කතං තං උපෙක්ඛා අඤ්ඤාසම්ප්පදා පචාරිතානං භුඤ්ඤා
 වට්ටති, යථා පන අකතෙන මිඤ්ඤා න භොගී, එවං මුඛඤ්ඤා
 භාජනඤ්ඤා පුද්ධං කතා භුඤ්ඤාතබ්බං, ගිලානාතිරිතතං පන න
 කෙවලං ගිලානස්ස භුතතාවසෙසමෙව. අථ ඥා යං කිඤ්චි
 ගිලානං උද්දිස්ස අප්ප වා ඥා වා යද වා ඉච්ඡති තද බාදි
 යාති'ති ආගමං තං සබ්බං ගිලානාතිරිතත්වනි වෙදිතබ්බං.
 “චාදනිසං වා භොජනිසං වා’ති යං කිඤ්චි යාවකාලිකං,
 “චාදෙශ්ව වා භුඤ්ඤෙශ්ව වා පාචිතනිසං”ති එතථ චුතත
 නයෙන පචාරිතස්ස අනතිරිතතං යං කිඤ්චි ආමිසං අප්පඤ්ඤාභර
 ණත්වාය පටිගගණකතො ගහණේ දුක්ඛං, අප්පඤ්ඤාභර
 අප්පඤ්ඤාභර පාචිතනිසං.

සාවජජිසං සම්මතලෙ භික්ඛු ආරම්භ අඤ්ඤානු භුඤ්ඤානවැඩු
 හම් පඤ්ඤාතතං, “අනිනිජිතතං”ති අගමෙතථ අනුපපඤ්ඤාතති,
 අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, නිකපාවිතනිසං, යාම
 කාලිකාදීති ආහාරත්වාය ගණකතො නිරාමිසාති අප්පඤ්ඤාභරණො
 ච දුක්ඛං, තථා අතිරිතෙන අනතිරිතතසඤ්ඤාතො වෙව වෙම
 තිකස්ස ච, අතිරිතතසඤ්ඤාතො පන අතිරිතතං කාරාපෙක්ඛා
 භුඤ්ඤායාමිති ගණකතතස්ස අඤ්ඤායාත්වාය ගණකතතස්ස යාම
 කාලිකාදීති තෙසං අනුඤ්ඤාන පරිභොගවසෙක නිරාමිසාති පරි
 භුඤ්ඤාතතස්ස උම්මතතකාදීනඤ්ඤා අනාපතති; පචාජිතතාවො
 ආමිසස්ස අනිනිජිතතනා, කාලෙන අප්පඤ්ඤාභරණතති, ඉමා
 තෙතථ තිණි අභිකාති; සමුට්ඨානාදීති පඨමකසීතසද්ධාතෙව,
 ඉදං පන කිරිසාකිරිසනති.

පඤ්ඤාම සිකුණාපදං.

ඡෙද “අනිනිජිතං පචාරෙශ්වා”ති අනිනිජිතො ‘හද භික්ඛු
 බාද වා භුඤ්ඤා වා’ති එවං පචාරෙශ්වා. “ජාන”ති පුත්තා වා
 දිස්වා වා තස්ස පචාරිතස්ස පචාරිතභාවං ජානෙත්වා “ආසාද
 නාපෙක්ඛා”ති ආසාදතං වෙදනං මංකුකරණභාවං අප්පඤ්ඤා

අධිමේ “සනතිධිකාරක” නම් කාරණා කරණං නිරියාති අත්තො එකං, සනතිධි කාරණා අසාති සනතිධිකාරං, සනතිධි කාරණෙව සනතිධිකාරකං, පටිග්ගහෙතො එකරතං විනිතාමි තස්සෙතං නාමං, තස්මා එවං සනතිධිකතං යංකිඤ්චි යාමිකාලිකං වා යාමිකාලිකං වා අපේක්ෂාගරිතාමිති ගණනාතස්ස ගහණේ දුක්ඛං, අපේක්ෂාගාරෙ අපේක්ෂාගාරෙ පාවිත්තියං, සචේපි පතො දුග්ගාහො හොති, යං අභිගුලියා සංසෙතස්ස ලොකා පඤ්ඤායති, ගණධිකපත්තස්ස වා ගණධිකනගුරසිනෙහොපවිට්ඨා හොති, සො උණේත ඔතාපත්තස්ස පග්ගරති උණේතොගුරො වා ගතිතාය සද්දස්සති, තාදිසෙ පතොපි පුත දිවසෙ භුඤ්ජනස්ස පාවිත්තියං; යං පත හොජනං භික්ෂු තිරපෙතො යාමිකේරොතං පරිච්චරති නං දිත්තං තෙහි සනතිතියං ලභිතො භුඤ්ජති තං වට්ටති, සයං පටිග්ගහෙතො අපරිච්චතතමෙව හි දුතියදිවසෙ කප්පියහොජනං භුඤ්ජනස්ස පාවිත්තියං, අකප්පියෙසු පත මිත්තස්සමංසෙ ඵලලව්වයෙන සභිං පාවිත්තියං, සෙසෙසු පත දුක්ඛ වෙත සභිං, යාමිකාලිකං සති පව්වසෙ අපේක්ෂාගරතො පාවිත්තියං, ආහාරත්ථාය අපේක්ෂාගරතො දුක්ඛවෙත සභිං, සො පත පචාරිතො හුතො අනතිරිත්තකං අපේක්ෂාගරතී, තස්ස සබ්බවික පෙපසු අපරමපි පාවිත්තියං වඩ්ඪති, සචේ විකාලෙ අපේක්ෂාගරති, අනතිරිත්තපව්වයා සබ්බවිකපෙපසු අනාපතති, සති පව්වසෙ විකාලපව්වසා යාමිකාලිකාදීසු ව අනාපතති, අවසෙසෙසු විකාල පව්වසා පාවිත්තියං වඩ්ඪති භෙව. භික්ෂුස්ස පත සනතිධි භික්ෂු තියා වට්ටති, භික්ෂු තියා ව සනතිධි භික්ෂුස්ස වට්ටති, භික්ෂුති ඛකිකෙ අනුඤ්ඤාතත්තා වට්ටතිති.

සංවජ්ජියං ආයසමන්තං බෙලවසීසිසං ආරබ්භ සනතිධිකාරක හොජනවත්ථසමිං පඤ්ඤාතත්තං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතිකං, තිකපාවිත්තියං, සත්තාහකාලිකසාවජ්ජිත්තං පත ආහාරත්ථාය පටිග්ගහණේ අපේක්ෂාගාරෙ ව දුක්ඛං, යථා වෙතාති ආහාරත්ථාය න කප්පනති, එවං යාමිකාලිකාදීති සංසට්ඨාතිපි, වුත්ත ඤෙත්තං “සාධකාලිකෙන න භික්ෂුවෙ සාධකාලිකං නදත්ත පටිග්ග හිනං කාලෙ කප්පති විකාලෙ න කප්පතිති” ආදි තස්මා සචේපි තං තං තෙත තෙත සද්ධිං සංසට්ඨං ලභති, සචේ අසමනිත්තරසං වා හොති සුඛොතං වා යථා ඉතරෙන සංසග්ගො න පඤ්ඤායති අත්තො කාලානුරූපෙන පරිභුඤ්ජිතං වට්ටති, සචේ පත සමත් තතරසං වා හොති දුඛොතං වා න වට්ටති, යාමිකාලිකඤ්ච අත්ත තා සද්ධිං සමනිත්තරසාති තිඤ්චි යාමිකාලිකාදීති අත්තො

සභාවං උපනෙති, යාමකාලිකඤ්චාපි සත්තාහංකාලිකාදිති අත්තනො සභාවං උපනෙති, සත්තාහංකාලිකං යාවජ්චිකමේව අත්තනො සභාවං උපනෙති, තසමිං තෙන තද්‍රු පටිග්ගහිතෙන සභිං තද්‍රු පටිග්ගහිතං වා පුරෙ පටිග්ගහිතං ච යාවජ්චිකං සත්තාහංකාපති, චිත පටිග්ගහිතෙන ඡායං, තිහපටිග්ගහිතෙන පඤ්චානං = ථෙපං සත්තාහ පටිග්ගහිතෙන තද්‍රුහව කාපතීති වේදිතබ්බං, තසමා ඥෙව හි “සත්තාහංකාලිකෙන භික්ඛවෙ යාවජ්චිකං තද්‍රු පටිග්ගහිත” නති අවනිං “පටිග්ගහිතං සත්තාහං කාපති” ති වුත්තං, කාලයාමසත්තාහාතිකකමෙසු වෙත්ථ විකාලභොජන සන්තිධිගෙසජ්ජිකතාපදානං වසෙන ආපත්තියො වේදිතබ්බං ඉමෙසු පන වතුසු කාලිකෙසු යාවකාලිකං යාමකාලිකනති ඉද මේව වයං අනෙතා වුත්ථෙද්වච සන්තිධිකාරඤ්චානොති, සත්තාහංකාලිකං යාවජ්චිකඤ්ච අකප්පියකුට්ඨං තික්ඛිපිතුං වට්ඨති, සන්තිධිමපි න ජනෙති, අකප්පියකුට්ඨං අනෙතා වුත්ථෙත පන තෙන සද්ධිං ඉතරවයං තද්‍රු පටිග්ගහිතමපි න වට්ඨති, මුඛ සන්තිධි නාමි භොති, මහාපට්ඨරියං පන “අනෙතා වුත්ථං භොති” ති වුත්තං, තත්ථ නාමමිත්තමේව නානාකරණං ආපත්ති පන දුක්ඛවා ඵච, තත්ථ අකප්පියකුට්ඨ නාමි සම්ඝස්ස වා උපසම්පන්න පුග්ගලස්ස වා සත්තනං වසනාත්ථාය කතගෙහං, තත්ථ සහසෙස පභොතකෙ පදෙසෙ වුත්ථං යාවකාලිකඤ්ච යාමකාලිකඤ්ච සම්බික්ඛං වා උපසම්පන්නපුග්ගලස්ස වා සත්තනං අනෙතා වුත්ථං නාමි භොති, තත්ථ පක්ඛං අනෙතා පක්ඛං නාමි, යත්ථ කත්ථි පන සයං පක්ඛං සාමිං පක්ඛං නාමි තං සබ්බං අනෙත්ථාගර ඤීයං, තෙන තෙන සද්ධිං සංසට්ඨමපි තග්ගතිකමේව, සබ්බං අමත්ථාගරන්තස්ස දුක්ඛවා, තසමා අනෙතා වුත්ථඅනෙතාපක්ඛ පරිමොචනත්ථං ගතවතා වතස්සා කප්පියභුමියො අනුඤ්ඤාතා භාසං පිනිච්ඡියො සම්නතපාසාදිකායං වුත්තො, යත්ථ පනෙතා න සන්ති තත්ථ අනුපසම්පන්නස්ස සත්තනං කත්ථා පරිභුඤ්ජිතුං චිම්බති, සාමිං පක්ඛමපි පුන පාකං වට්ඨති, අසන්තිධිකාරකෙ සන්තිධිකාරකසඤ්ඤිතො වෙමතිකස්ස ච දුක්ඛවා, අසන්තිධි කාරකසඤ්ඤිතො යාවකාලිකාදිති තිඤ්ඤිතිදතිත්වා සකං සකං කාලං අනතිකකමිත්වා යාවජ්චිකං සද්ධි සති පට්ඨගෙ පරිභුඤ්ජිතස්ස උම්මතතකාදිතඤ්ච අනාපත්ති, ආමිසං, සන්තිධිභාෂො, කස්ස අමත්ථාගරණන්ති, ඉමිංතෙත්ථ තිඤ්ඤි අභිනාති; සමුච්චානාදිති ඵලකලොමසදිසාතෙවාවති

අවධිම සික්ඛාපදං.

තවමෙ “පණ්ණාසකාපනානි” ති පණ්ණසංසංඛාති සත්ත
 බිඤ්ඤතිබ්බත්තාති භොජනාති,, යථාහි ආපඤ්ඤාසුත්තොරොපා
 ආපඤ්ඤාරොපාති වුවවති, එවිමිධාපි පණ්ණසංසංඛාති භොජනාති
 පණ්ණිත භොජනාති, යෙහි පත පණ්ණිතෙහි සංසංඛාති තාති පණ්ණිත
 භොජනාතිහි වුවවතති තෙසං පහෙදදස්සනන්තං “සෙසංසංසං
 යපි නිවච්ඡින” නති ආදිමාන. තත් ‘සපි’ ආදීති භොජනාසිත්තං
 පහෙද වුත්තලත්තංසො වෙදිතබ්බාති, මිච්ඡාදිසු පත සෙබ්බා ‘පි
 ඔදසොති වුත්තලත්තංසො මිච්ඡා මිච්ඡා යෙව, යෙසං පත
 මිංසං කපපති තෙසං මිංසඤ්ඤා බිරද්ධිති ව ඉධ අධිපොතාති,
 “එවරුපාති පණ්ණාසකාපනානි” ති යාති එතෙහි සපිආදීති,
 සංසංඛිත්තං පණ්ණිතභොජනාතිහි වුවවතති තථාරුපාති පණ්ණිත
 භොජනාති. “අභිලාභො” ති යස්ස තාති විනාපි එසු භොති,
 ‘අභතභො අභ්බාස විඤ්ඤපෙති,” ති එත් පත සො අභිලාභො
 සුඛාති සපිආදීති භොජනාත්තං විඤ්ඤපෙති සො මහානාමි
 සිත්තංපදෙන කාමරත්තබ්බා, මිච්ඡාදීති වත්තාරි විඤ්ඤපෙනො
 සුපොදනවිඤ්ඤත්තියං කාමරත්තබ්බා, සපිආදීති සංසංඛිතභොජ
 නාති විඤ්ඤපෙනො ඉමිනා කාමරත්තබ්බා, නත්තං විනිච්ඡ
 යො:- සපිනා භත්තං දෙහි, සපිං ආකිරිනා දෙහි, සපිමිස්ස
 කං කනා දෙහි, සස සපිනා දෙහි, සපිඤ්ඤා භත්තඤ්ඤා දෙහි’ ති
 එවං විඤ්ඤපෙනාසා තාවි විඤ්ඤත්තියං දුක්ඛං, පටිග්ගහණ
 දුක්ඛං, අපේක්ඛාසාර අපේක්ඛාසාර පාවිත්තියං, ‘සපිභත්තං
 දෙහි’ ති වුත්තෙ පත යත්තං සාලිභත්තං විය සපිභත්තං තාම
 නත්ති තත්තං සුපොදනවිඤ්ඤත්තියං දුක්ඛංමෙව භොති සෙව
 පත ‘සපිනාභත්තං දෙහි’ ති වුත්තෙ භත්තං දත්තං සපිං කනා
 භුඤ්ජාති’ ති නවතිතබිරොදීති වා කපපිග්ගහණං වා දෙති ඉමිනා
 ගහණා භුඤ්ජාති’ ති යථාච්ඡුක්ඛමෙව, භොසපිනා භත්තං දෙහි
 ති වුත්තෙ පත භොසපිනං වා දෙතු තස්මිං අසති පුරිමිතයෙන
 නවතිතාදීති වා යාපිං යෙව වා දෙතු ඉතො සපිනා භුඤ්ජාතිති,
 යථාච්ඡුක්ඛමෙව, සෙව පත භොසපිනා යාපිතො ආර්කාසපි
 ආදීති දෙති, විසංඛිකතං, එවං හි සති අඤ්ඤං යාපිතෙන අඤ්ඤං
 දිත්තං තාම භොති තස්මිං අනාපතති. එසත්තො ‘ආර්කාසපි
 නා දෙහි’ ති ආදිසුපි, ‘කපපිග්ගහණං දෙහි’ ති වුත්තෙ අකපපි
 ග්ගහණං දෙති, විසංඛිකතමෙව, ‘අකපපිග්ගහණං දෙහි’ ති වුත්තෙ
 ‘අකපපිග්ගහණං’ ව දෙති, පටිග්ගහණං ‘පි දුක්ඛං
 මෙව, ඉමිනා තෙයෙක සබ්බපදෙසු විනිච්ඡයො වෙදිතබ්බා
 සෙව පත සබ්බිබ්බිපි සපිආදීති එසංඛිතො වා නානායානො වා

විඤ්ඤපෙත්‍යා පටිලභං එකතො සමනිත්තරසං නන්ධා තතො
කුසලෙයන එකභිද්ධමපි අපේක්‍ෂාගරතී නව පාවිතතියති.

සාවජියං ඡබ්බග්ගියෙ අරබ්‍ය පණ්ඩිතභොජනවිඤ්ඤානති
වජ්ජුයමිං පඤ්ඤාතො, “අභිලාෂො”ති අගමෙත්ථ අනුපපඤ්ඤාතති
අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අණංනිතතිකං, තිකපාවිතතියං, ගිලානස්ස
අභිලානසඤ්ඤාතො වෙමතිකස්සව දුක්ඛං, ගිලානසඤ්ඤාතො
ගිලානකාලෙ විඤ්ඤපෙත්‍යා අභිලානස්ස භුඤ්ජතො ගිලානස්ස
සෙසසෙක ඤාතනපචාරිතයානතො අඤ්ඤාස්සන්ධාය වා විඤ්ඤාතො
අත්තතො ධනෙන ගතිතෙ උමමනකාදිතඤ්ඤා අනාපතති;
සංඤ්ඤාසොජනිතා, අභිලානිතා, ගතවිඤ්ඤානතියා පටිලාභො
අපේක්‍ෂාගරණතී, ඉමානෙත්ථ වතතාරි අවසාති; අධ්‍යානසමු
ට්ඨානං, කිරියා, නොසඤ්ඤා විමොක්ඛං අවිතතකං, පණ්ණතති
වජ්ජං, නායකමිමං, වට්ඨකමං, තිවිතතං, තිවෙදනතති.

නවමසිකතාපදං.

දසමෙ “අදිනාන”තති කායෙත වා කායපටිබ්බදොත වා,
ගණිතනතස්ස හත්ථපාසෙ ඵළා කායකායපටිබ්බතියග්ගියානං
අඤ්ඤාතරෙන න දිනහං, අපටිග්ගතිතසෙසතං නාමං අපටිග්ග
තිතසඤ්ඤාති තිකමුතො අත්තතො සත්තකමපි අපේක්‍ෂාගරිතං න
වට්ටති, පටිග්ගතිතං අත්තමසො විස්සාසිකසත්තකමපි වට්ටති,
තස්ස ලක්ඛණං වුත්තවිපල්ලාසෙන වෙදිතබ්බං සචෙ හි යො
කොවි අනුපසම්පන්නො අත්තමසො තීරවජානො’පි තිකමුස්ස වා
තිකමුතියා මා හත්ථපාසෙ ධිතො කායාදිතං අඤ්ඤාතරෙන දෙති
තඤ්ඤාති තිකමුතො යෙන කෙතවි සරිථාවයචෙන වා තපපටිබ්බචෙන
වා සංහාරිමෙන ව අත්තමසො මඤ්ඤාතො’පි ධාරෙතං සමතෙත්ත
ව අත්තමසො අත්තත්ථාතකරුක්ඛපණ්ණතො’පි සුවියං පරාමිට්ඨ
මනෙත්තො’පි පටිග්ගතිතං පටිග්ගතිතමෙව ගොති, පටිබ්බාපටිබ්බං
තාම ඉධ නිජපි, යමපි තත්ථකරණියා දියමානං නාසිකාය අත
ලලතො වා මුඛෙන පටිග්ගණ්ණාති සබ්බං වට්ටති, අංගොගමිත්ත
මෙව හි එත්ථ පමාණං, පුබ්බාංගොගෙ ව සති පචජා තිද්දයන්තස්ස
පනෙත දිග්ගමපි හත්ථපාසෙ සති පටිග්ගතිතමෙව ගොති, යමපි
පනෙත පටිග්ගාණ්ණියාමිති නිසිත්තසෙසව හරත්ථ පතති, වට්ටති
යෙව. අභිගට්ඨාජනතො පතීතං රජමපි වට්ටති, තත්ථ සීත
නිසිත්තනිපත්තානං පචාරණසිත්තාපදෙ වුත්තනසෙතෙව හත්ථ
පාසො වෙදිතබ්බො, සචෙ පත දියකපටිග්ගාමසෙසු එකො
දාකාසෙ ගොති එකො භූමියං, භූමිට්ටිකස්ස ව සීසෙන ආකාශට්ඨ

සහ වා ධර්මයා දැනුම වා ගතෙතො වා පසාරිතතාවං යං ආසන්න
තරං අබ්ගං නසං ඔරිමෙතොතන සන්ධාසපපමාණං පරිවර්තී
තබ්බං සමෙව්පි එතො කුපෙ හොති එතො කුපතවෙ, එතො
වා රුකෙක එතො පඨවීයං වුත්තනගෙතෙව හන්ධාසපපමාණං
පරිවර්තීතබ්බං. තසමිං ධර්මං සමෙව්පි වෙ තසො වා සාමිකොරං
යං ඔප්පිමො පුරිසො උක්ඛිපිතුං සකෙකාති එවිරුපං භාරං පච්ච
ටෙන්නා භික්ඛුතො භුමියං ධර්මතහන්ධං ආරොපෙනති උක්ඛි
පිත්වා වා භික්ඛුතො පසාරිතතෙත් එකදෙසෙනාපි ධර්මතහති,
තං පරිග්ගහිතමෙව හොති යමත්ත පිණ්ඩාය වරත්තසං පතෙත
රජං පතති, තං අපරිග්ගහිතමෙව හොති, තසමා පරිග්ගහෙත්වාච
භික්ඛා ගණිතබ්බං, අපරිග්ගහෙත්වා ගණිතතසං විතයදුක්ඛං,
තං පන පුත්ත පරිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජන්තසං අනාපතති, සමෙව පන
පරිග්ගහෙත්වා දෙපා'ති වුත්තෙව වචනං අසුත්වා වා අනාදිසිත්වා වා
භික්ඛං දෙනති සෙව, විතය දුක්ඛං මුච්චති. පුත්ත පරිග්ගහෙත්වා
අඤ්ඤා භික්ඛා පරිග්ගහෙතබ්බං, සමෙව මහාවානො තතො තතො
රජං පාතෙති න සකකා හොති භික්ඛං ගතෙතො, අනුපසම්පන්න
සං දසොමි'ති සුචරිතෙතන ආලොභං කත්වා ගණිතං වට්ඨති,
තං අනුපසම්පන්නසං දත්වා පුත්ත තෙත දින්නං වා තසං විසසා
සෙත වා පරිග්ගහෙත්වා භුඤ්ජතුං වට්ඨති, අසුඛෙලසිඤ්ඤා
දිසු යං යං ධාතතො චම්ඤ්ඤා හන්ධං වා පතෙත වා පතති තං
පරිග්ගහෙතබ්බං, අබ්ගලගං පරිග්ගහිතකමෙව, පතන්නමිපි
මොච්ඡන්තඤ්ඤා අනතරා න ගතෙතබ්බං, උග්ගහිතකං තාමි
හොති, තං පච්ඡා පරිග්ගහිතමිපි න වට්ඨති, යමත්ත භෙසජජං
වා මුලප්පං වා මිත්තාදිතං අන්ධං ගතෙත්වා ඡායන්ධං වා එලිති
සාමං උක්ඛිපිත්වා ගච්ඡති තතො යං ඉච්ඡති තං පුත්ත පරිග්ග
හෙත්වා පරිභුඤ්ජතුං වට්ඨති, යො පන තත්ථ ජාතකඵලිති
සාමාය වා වලලියා වා ගතෙත්වා චාලෙති තසං තතො ලඤ්ඤා
ඵලං න වට්ඨති දුරුපවිණ්ණදුක්ඛවඤ්ඤා ආපජ්ජති අඤ්ඤාසං තං
වට්ඨති, ඵලරුකිං වා පන අපසායිතුං වා ආලම්භිතුං වා න
වට්ඨති, පරිග්ගහෙත්වා ධර්මතෙ යං අඤ්ඤා අංකුරාදි උපපජ්ජති,
පරිග්ගහිතකමෙව, තං යාච හි හන්ධො මුත්තෙ නිරපෙක්ඛා න
හොති නිරපෙක්ඛතාය වා හන්ධො න මුච්චති තාච න පරිග්ග
හණං විජහති, අගමත්ථ සංඛෙපො, වින්ධොරො පන සමෙතන
පාසාදිකාසං වුත්තො.

“මුච්චාර”නති ගලනාදිකං, මුඛෙත වා හි පච්චං හොතු
නාසිකාය වා; ගලන අප්පකාහරණීයතාය සබ්බමිපි තං මුච්චාරං
පමෙසිතමෙව හොති. “ආහාර”නති යං කිඤ්චි ශාචනාදිකං වා

රාකකයෙකු ජිවිතයේ කාතුං මතතිකත්වය ව පයවිං ඛණ්ඩාමි
විවරති, ඉදංවත වතුඛිධිමි මහාවිකටං කාලොදිසං නාම,
සපදට්ඨකකයෙකු මෙව සාමං ගහෙතො විවරති, අඤ්ඤා පටිග්ගා
හාපෙතො පටිගුඤ්ඤිතබ්බං, අපටිගගතිනිනානා, අනිත්තඤ්ඤානා,
බුමාදිඅභිබ්බානානිකාපො, අපෙක්ඛාගරණනති, ඉමං
නෙත්ථ වතතාරි අබ්බාති, සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදිසාතිති.

දසමසිකඛාපදං

ගොජනවග්ගො වතුපෙතො.

අවෙලකවග්ගස්ස පයමි එතෙසං අවෙලකාදිතං අඤ්ඤාතිත්ථි
යාතං යං කිඤ්චි ආමිසං එකපයොගෙන දෙනතස්ස එකං පාවි
තතියං. අවච්ඡිදිත්ථා, අවච්ඡිදිත්ථා දෙනතස්ස පයොගෙ පයොගෙ
පාවිතතියං.

වෙසාලියං ආයසමනතං ආතඤ්ඤා ආරබ්බ පරිබ්බාජිකාය
වෙ පුච්චෙ දහවත්ථස්මිං පඤ්ඤාතො, අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනා
ණතතිකං, තිකපාවිතතියං උදකදනතපොතං දෙනතස්ස අතිත්ථි
මෙ තිත්ථිසඤ්ඤාදිසං වෙමිතිකස්ස ව දුක්ඛටං, අතිත්ථිමෙ අතිත්ථි
සඤ්ඤාදිසං අනුපසම්පනෙනාන දුපෙනතස්ස තෙසං සතතිකෙ
සාජනං තිකබ්බිපිත්ථා ඉදං ගණනපා'ති ගණනතස්ස තෙසං වා
තිකබ්බිතසාජනෙ දෙනතස්ස බාහිරාලෙපං දෙනතස්ස උමමනත
කාදිතඤ්චි අනාපනති; අඤ්ඤාතිත්ථිසනා, අනිත්තඤ්ඤානා,
අපෙක්ඛාගරණිකං අපෙක්ඛාගරණපොස සහපො අනිකතිතග
ගාජනෙ දුනිනති' ඉමංනෙත්ථ තිණි අබ්බාති; සමුට්ඨානාදිති එළ
කලොමසදිසාතිති.

පයමසිකඛාපදං.

දුතියෙ “දුපෙතො වා අදුපෙතො වා”ති යං කිඤ්චි ආමිසං
දුපෙතො වා න දුපෙතො වා. “උග්ගසාරෙය්‍ය”ති මාතුහාමෙත
සද්ධිං ගසනකිලනරහොතිසර්පාදිති කතතුකාමො භව්තාති ආදී
ති වත්ථා උග්ගසාරෙය්‍ය. “එතදෙව”ති එතං අනාචාරමිච්ච
පච්චයං කරිත්ථා න අඤ්ඤාං පතිරූපං කාරණං “පාවිතතිය”තති
උග්ගසාරකමිතෙන තාව දුක්ඛටං, යදු පතස්ස මෙසා දස්සනුපවාරං
වා සවණ්ණපවාරං වා එකෙන පාදෙන විජ්ඣති අපරං දුක්ඛටං,
දුතියෙන විජ්ඣතෙ පාවිතතියං, එත්ථ ව දස්සනුපවාරස්ස අපෙක්ඛා

කායෙ යනා වාදසහස්සමාණං, තථා සවණ්ණපචාරයං, සචෙ පන අනතරා කුඩිඛිවාරපාකාරාදයො හොත්ති, තෙති අනතරිත භාවො සෙව උපචාරාතික්කමො.

සාමප්‍රියං උපතන්දං ආරබ්භ උයොජනවිච්ඡුයමිං පඤ්ඤා තතං, සාධාරණපඤ්ඤාතී, උයොජනාණතතික්කාය සාණතතික්කං, තික්කපාවිතතිස්සං අනුපසම්පනෙනා තික්කදුක්කචං, උභින්නමපි කල්‍රි සාසනාචාරවතෙ දුක්කචමෙව, උභො එකතො න යාපෙක්කාමා'ති එවමිදිති පටිපටකාරණෙති උයොජනනායං උච්චතතකාදී නඤ්ච අතාපතති; අනාචාරං ආචරිතුක්කාමනා, නදස්මමෙව උපසම්පන්නායං උයොජනා, එවං උයොජිතායං උපචාරා තික්කමොති, ඉමානෙත්ථ තිස්සි අඛිනාති; සමුට්ඨානාදීති අදින්නා දුක්කදිසාති.

දුතිස්සික්කාපදං

තතියෙ සහ උභොති ජනෙහිති සහොජනං තයමිං සහො ජනෙ, අථචා සහොජනෙති සහොගෙ, රාගපරිසුට්ඨිතපුරිසයං හි ඉපි හොගො, ඉපියා ව පුරිසො, තෙනෙවයං පදභාජනෙ ඉපි චෙව හොති පුරිසො වාති ආදි වුතතං “අනුපබ්ඡ නිසජ්ජං කපෙසසා”ති අනුපට්ඨිතො නිසිදෙය්‍ය, යං උයමිං කුලෙ සයති සරං තයං මහාවතුයාලාදිසු කතයං මහලලකයං පිට්ඨිංසංසංච හො ගත්ථසං විජ්ඣතො අනො සයතයං ආසනෙන යානෙ වුද්දකයං වා චෙමිජ්ඣං අතික්කමිතො නිසිදෙය්‍යාති අනෙත්ථ, එවං නිසික්කයං පාවිතයං.

සාමප්‍රියං උපතන්දං ආරබ්භ අනුපබ්ඡ නිසජ්ජනවිච්ඡුයමිං පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතී, අනාණතතික්කං, තික්කපාවිතතිස්සං, අසයනිසරෙ සයතිසරසඤ්ඤිතො චෙමිතික්කයං වා දුක්කචං, න සයතිසරසඤ්ඤිතං, වුත්තලකණං පදෙසං අනතික්කමිතො නිසික්කයං, භික්ඛුයමිං දුතියතෙ සති, උභොසු නික්කතෙතසු වා. මිතරාගෙසු වා නිසිදතයං, උමත්තකාදීනඤ්ච අතාපතති, අමිතරාගපසම්පන්නානං සන්නිහිතනා සසනිසරනා, දුති සෙස භික්ඛුතො අභාවො, අනුපබ්ඡ නිසිදනන්ති, ඉමි තෙත්ථ වතතාරි අඛිනාති; සමුට්ඨානාදීති පඨමපාරාජික සදිසාති.

කතිස්සික්කාපදං.

වහන්සේ පවමානි සාවනියං උපතන්දං ආරබ්භ පටිච්ඡන්තා සතෙ ව රහො ව නිසර්ජනවඤ්ඤායං පඤ්ඤාතතානි, සාධාරණ පඤ්ඤාතතියො, එතෙසමිති සමුට්ඨානාදිති පඨමපාරාජිකසද්ධිසා නෙව, සෙසො කථානගො අනියතවගො වුත්තනගොනෙව වෙදි තබෙයි.

වතුන්පඤ්චමසිකතාපදානි.

ජවෙයි “නිමනනිනො”නි පවතනං හොජනාතං අඤ්ඤ තරෙන නිමනනිනො. “සහනොතා සමානො”නි තෙනෙව නිම නතිතහනෙනත සහනොතා සමානො “සනතං භික්ඛුං අනා පුච්ඡා”නි අනොතා උපවාරසීමාය දස්සනුපවාසෙ භික්ඛුං දිස්වා යං සකතා හොති පකතිවචනෙන ආපුච්ඡිතං තාදිසං අභං ඉන්ද්‍රියා මස්ස සරං ගච්ඡාමිති වා වාරිතතං ආපර්ජාමිති වා ඊදිසෙන වච නෙන අනාපුච්ඡිතා- පුරෙ භගනං පච්ඡාභගනං”නති යෙන භගෙනත නිමනනිනො තස්මිං භුතෙන වා අභුතෙන වා, “කුලෙසු වාදිතං ආපරෙජ්ජා”නි යස්මිං කුලෙ නිමනනිනො තයො අඤ්ඤති කුලාති පටිසෙය්‍ය “අඤ්ඤත්‍ර සමසා පාවිතති”නති සවෙ සො භික්ඛු වුත්තලකකණං දුට්ඨමපි සමයං යපෙත්වා අවිති චිතෙන මජ්ඣනනිනෙ අඤ්ඤස්ස කුලං පටිසති, අඨස්ස සරුපවා රොක්කසමිත දුක්ඛං, පඨමපාදෙන උමමාරං අනිකකමනතස්ස අපරමපි දුක්ඛං, දුතියවාදෙන අනිකකමනෙ පාවිතතියං.

රාජගහෙ උපතන්දං ආරබ්භ වාරිතතාපර්ජනවඤ්ඤායං පඤ්ඤ තතං, සනතං භික්ඛුං අනාපුච්ඡා පුරෙ භගනං පච්ඡාභගනං අඤ්ඤත්‍ර සමසාති අසමෙත්ථ වතුබ්බිධා අනුපපඤ්ඤතති, සාධාරණ පඤ්ඤාතති, අනාණතතිතං, නිකපාවිතතියං අනිමනනිනෙ නිම නතිතසඤ්ඤියං වෙමතිකස්ස වා දුක්ඛං අනිමනතිතසඤ්ඤියං සමයෙ සනතං භික්ඛුං ආපුච්ඡිතා අසනතං අනාපුච්ඡිතා පටි සතො අඤ්ඤස්ස සරෙන වා සරුපවාසෙන වා මගො හොති තෙන ගච්ඡන්තො, අනතරාරාමභික්ඛුණුපස්සයතිත්ථියසෙය්‍යපටි කකමනහනතියසරාති ගච්ඡන්තො ආපදසු, උමමතතාදීනව අනාපතති පඤ්චනං තොජනානං අඤ්ඤාතරෙන නිමනනන සාදිසනං, සනතං භික්ඛුං අනාපුච්ඡනා, භගනියසරෙනො අඤ්ඤස්ස සරපපවෙණං, මජ්ඣනනිතානාතිකකමො, සමයස්ස වා ආපදනං වා අහවෙධානි, ඉමිනෙත්ථ පඤ්ච අබ්භාති, ස ට්ඨා නාදිති පඨමකසීතසද්ධිසාති, ඉදං පන තිරියානිච්ඡියතති.

ජර්ඝිකතාපදං.

සත්තමේ “වාතුමාසපච්චයපචාරණා”නි වත්තාරො මාසෙ හිලානපච්චයපචාරණා, සබ්බං චේතනං චිත්ථවිසේසන චූතතං, අයං පනෙත්ථ අනේවා වාතුමාසපච්චයපචාරණා භොවු පුතපචාරණ වා නිව්චපචාරණා වා සබ්බාපි සාදිතබ්බා. ඉද්දනි මේ රොගො නැපිති න පටික්ඛිපිතබ්බා රොගෙ පත සති විඤ්ඤාපෙසානාමිති අභිවාසෙතබ්බා “නිකංගා චෙ උත්තරිං සාදිසෙසා” නි එත්ථ සචෙ තත්ථ රතතීති වා හෙසජ්ජති වා පරිච්ඡේදා කතො භොති එත්තකායෙව රතතියො එත්තකාති ව හෙසජ්ජාති විඤ්ඤාපෙතබ්බානීති අථ තතො රතතීපරියන්තතො වා හෙසජ්ජ පරියන්තතො වා උත්තරිං, නහෙසජ්ජකරණීයෙ වා හෙසජ්ජ, අඤ්ඤාහෙසජ්ජකරණීයෙ වා අඤ්ඤං හෙසජ්ජං විඤ්ඤාපෙතනායා පාවිතතියං.

සකෙකපු ජබ්බගගීයෙ ආරබ්භ හෙසජ්ජවිඤ්ඤාපනචිත්ථයමිං පඤ්ඤාතතං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතියං. න තතුතතරිං තතුතතරිසඤ්ඤිතො චෙමතිකස්ස වා දුක්ඛං. න තතුතතරිං න තතුතතරිසඤ්ඤිස්ස, යෙහි හෙසජ්ජති පචාරිතො තතො අඤ්ඤාති වා අධිකතරෙහි අනේ සති, යාපු ව රතතිපු පචාරිතො තා අතිකතමිත්වා පි අනේ සති යථා භූතං ආවික්ඛිත්වා විඤ්ඤාපෙතනායා, යෙ ව ඤාතන වා පුග්ගලිත පචාරණාය පචාරිතෙ වා අපරියන්තපචාරණාය පචාරිතෙ වා අඤ්ඤාස්ස වා අන්තං අත්තතො වා ඛිනෙන විඤ්ඤාපෙනති තෙසං, උමිත්තකාදිකඤ්ඤා, අනාපතති, සබ්බසචාරණා, නිකංගා හෙසජ්ජවිඤ්ඤාතති, අභිලානානා, පටිසංඝානාතික්ඛතමාති; ඉමා තෙත්ථ වත්තාරි අභිගාති සමුට්ඨානාදිති සඤ්චරිත්තසද්ධිසාති’ති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමේ ‘උස්සුගත’නති කතඋයෙතාගං භාමිතො නික්ඛන්ත නති අනේවා, “සෙත”නති වාතුරඛිතිං, ‘අඤ්ඤානු නිචාරුපපච්චයා’නි පඨිරුපෙ කාරණෙ අසති කෙවලං දස්සනන්තං ගච්ඡතො පදෙ පදෙ දුක්ඛං, දස්සනුපචාරෙ ධර්මා පස්සතො පාවිතතියං. දස්සනුපචාරො නාම යත්ථ සිතො පස්සති තං පත විජ්ඣන්ත පුතපුතං පස්සතො පයොගෙ පයොගෙ පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං ජබ්බගගීයෙ ආරබ්භ සෙතං දස්සනචිත්ථයමිං පඤ්ඤාතතං “අඤ්ඤානු නිචාරුපපච්චයා,”නි අයමෙත්ථ අනුප්ප ඤ්ඤාතති; සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතියං,

හැපිආදිසු එකමෙකං දය්‍යනාය ගමනෙන වුත්තනසෙනව
 දුක්ඛවං, තථා අනුය්‍යතෙන උය්‍යත්තසඤ්ඤිතොවෙව වෙමිති
 කය්‍ය ව දුක්ඛවං අනුය්‍යත්තසඤ්ඤිතො, ආරාමේ ධර්මා අත්ත
 නො සිතොකාසං ආහතං පටිපථං ආගච්ඡන්තඤ්ඤි පය්‍යතො,
 තථා රුපපථවසෙය, ආපදසු, උමමත්තකාදිනඤ්ඤි අනාපතති.
 උය්‍යත්තසෙනං, දසසන්ධිකාය ගමනං, අනුඤ්ඤානාසාසනා
 අඤ්ඤානු දසසන්ධි, තථා රුපපථවසෙය ආපදස වා අභාගො
 ති, ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අභිගාති; සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදි
 සාති, ඉදං පත ලොකවජ්ජං අකුසලවිත්තං තිවෙදනනති.

අවධිමසිකතාපදං.

තවමේ “නානො ගව උතකප්පි”නැති තීරත්තතො උතතරි
 වතුත්ථදිවසෙ අත්ථංගතෙ පුරිසෙ තෙතාය තිට්ඨතු වා තිසිදතු වා
 සයතු වා සවෙපි ආකාසෙ ඉඨියා කිඤ්ඤි ඉරියාපථං කපෙපතු
 පාවත්තියමෙව.

සාවජියං ජබ්බගගිසෙ ආරබ්භ අතිරෙකතිරත්තං සෙ
 නාය වසතවජ්ජසම් පඤ්ඤාත්තං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ
 තතිකං, තිකපාවිත්තියං, උතකතිරතෙන අතිරෙක සඤ්ඤි
 නො වෙමිතිකය්‍ය වා දුක්ඛවං උතකසඤ්ඤියා; තතියාය
 රත්තියා පුරාරුණා නික්ඛමෙත්වා පුත වසතො, ගිලානකං වා
 ගිලානකරණියෙන වා වසතො පටිසෙකාය රුභිය සෙතාය
 නෙතවි පලිබ්බකං, ආපදසු, උමමත්තකාදිනඤ්ඤි අනාපතති. තීර
 ත්තාතිත්තමො, සෙතාය පුරිසය්‍ය අත්ථංගතො, ගිලානතා
 දිනං අභාගො’ති ඉමානෙත්ථ තිඤ්ඤි අභිගාති. සමුට්ඨානාදිති
 එළකලොමසදිසානෙවාති.

නවමසිකතාපදං.

දසමේ උග්ගන්තො උග්ගන්තො එත්ථ සුජ්ඣන්තිති උග්ගන්තො,
 සමපහාරවිතානසෙතං නාමං බලය්‍ය අග්ගං ජාතනති එත්ථාති
 බලංගං, බලගණතවිතානනති අත්ථො සෙතාය ව්‍යුහං— සෙතා
 ව්‍යුහං, සෙතාතිවෙසසෙතං නාමං, අතිකය්‍ය දය්‍යනං— අතික
 දසසන්ධි, අතිකං නාම වාදසපුරිසො හත්ථිතිපුරිසො අසෙතා
 වතුපුරිසො රජො’ති ඉමිනා ලක්ඛණෙන තයො හත්ථි පච්ඡිමිකං
 හත්ථාතිකං, අසෙතාතිකරජාතිකසුපි එසෙව තයො. වත්තාරො
 පත ආවුඛහත්ථා පුරිසා පච්ඡිමිකං පත්තාතිකං, එතෙසු යං කිඤ්ඤි

දක්‍ෂාතාය ගව්‍ය්‍යෝ පදෙ පදෙ දුක්කවං, දක්‍ෂානුපවාසරං ධනා පක්‍ෂානා පාවිතතියං, උපවාසං පන විජ්ජිතා පුත්‍රපුත්‍ර පක්‍ෂානා පශ්‍යංගෙ පශ්‍යංගෙ පාවිතතියං. භෙසං උස්සුත්තසික්කා පදෙ චුත්තතභෙසෙනවි වෙදිතඛං ආපතතිභෙදෙ පමිනන්තප්පි'ති

දසම සික්කාපදං.

අවෙලක විගෙහා පඤ්චමො.

පුරාපානවග්ගස්ස පඨමෙ “සුරාමෙරසපානො”ති එත්ථ පිට්ඨාදිති කතං මජ්ඣං පුරා, පුප්ථාදිති කතො ආසවා මෙරයං, තදුභගමපි බිජ්ජො පට්ඨාය කුසගෙහො'පි පිට්ඨො පශ්‍යංගෙ පශ්‍යංගෙ පාවිතතියං.

කොසලිකයං සාගතමෙත්ථරං ආරබ්භ මජ්ඣං පිට්ඨවත්ථුසමිං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අනාණතනිකං, අමජේ මජ්ඣං සඤ්ඤාදිස්ස වෙමනිකස්ස වා දුක්කවං. අමජ්ඣං සඤ්ඤාදිස්ස, අමජ්ඣං මජ්ඣං විශ්වභවකිරිසලොකසංචාරකං වා සුත්තං වා පිට්ඨො, වාසගාභාපනත්ථං ඊසකං මජ්ඣං පකඨිපිතා සුසාදිති පවනති නෙසු සුපසම්පාකාදිසු ආමලකරකාදිති අමජ්ඣං මජ්ඣං අරිඨං කෙරොතති තං පිට්ඨො, උමමත්තකාදිතඤ්ච අනාපතති. මජ්ඣං පානං ව, නාස්ස පානාඤ්චානි. ඉමානෙත්ථ වෙ අඛිනාති; සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදිසානි, ඉදං පන ලොකවජ්ඣං, අභුසලවිත්තං, තිවෙදනනති.

සමමසික්කාපදං.

දුතියෙ “අඛිලිපකොදකො”ති අඛිලිති උපකව්ජකාදි සට්ඨං චුච්චති, අපිට්ඨො යෙන කෙනවි සර්ථාචයවෙන ගස්සාධිප්පායස්ස උපසම්පන්නං චුත්තො පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං ජබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අඛිලිපකොදකොත ගස්ත වත්ථුසමිං පඤ්ඤාතනං, සාධාරණපඤ්ඤාතනී, අනාණතනිකං, තික පාවිතතියං, අනුපසම්පන්නො නිසදුක්කවං, ඉධ ව භික්ඛුනිපි භික්ඛුස්ස භික්ඛුච භික්ඛුනියා අනුපසම්පන්නො එව. කායපට්ඨොදිසු සබ්බත්ථ දුක්කවමෙව. න ගස්සාධිප්පායස්ස, සති කරණියෙ ආමසො, උමමත්තකාදිතඤ්ච අනාපතති. සස්සාධිප්පායො, උපසම්පන්නස්ස කායොති කායාමසනන්ති, ඉමානෙත්ථ වෙ අඛිනාති. සමුට්ඨානාදිති පඨමපාරාජිකසදිසානි'ති.

දුතියසික්කාපදං.

තනියෙ උදනෙ හසාබමෙම'ති උදකනිලා වුවනි; තහමා
යො හිකඩු උපරිගොපථනෙ උදනෙ හසාබිපායො නිමුණ්ති
වා උමුණ්ති වා තරති වා තහමා නිමුණ්තාදිනං අන්තර් ඔත
රතතහමා හන්වාමර පදවාමර දුකකවං, නිමුණ්තාමුණ්තනෙසු
පයොගෙ පයොගෙ පාවිතියං, නිමුණ්තා අනතො උදනෙ
යෙව ගව්නතතහමා හන්වාමරපදවාමරසු තරතතහමා ව යෙන යෙන
අමෙගත තරති තහමා පයොගෙ පයොගෙ පාවිතියං.

සාවනියං සතතරසවයනියෙ අරබ්බ උදනෙ කිලනවඤ්ඤාමිං
පඤ්ඤාතතං, සාමාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතියං, තිකපාවිතියං,
උදනෙ න හසාබමෙම හසාබමෙසඤ්ඤාදිනො, වෙමතිකහමා ව
දුකකවං, තවා නාවාය කිලනො හන්ත වා පාදන වා කමෙතත
වා කථලාය වා උදනං හනතො භාජනගතං උදනං වා කඤ්ඤා
දිති වා විකකලං වා බිපතනිලාය කිලනො දුකකවං, අන්තර්
තහමා පත අකකරං ඡිද්දිතං වට්ටති. න හසාබිපායහමා, සති
කරණියෙ ඔතරිතා නිමුණ්තාදිති කරොතතහමා, පාරං ගව්න
තො, අපදසු, උමුණ්තතාදිකඤ්ඤා, අනාපතති. උපති ගොපථ
කිනා, හසාබිපායයෙන කිලනතති, ඉමානෙත් වෙ අභිනාති.
සමුට්ඨානාදිති පථමපාරාජිකසද්ධිසානෙවාති.

නතිය සිකාපදං.

වතුන් අනාදියෙති පුගලහමා වා බමෙහමා වා අනාදර
කරණ; තහමා යො හිකඩු උපසම්පන්නෙ පඤ්ඤාතතත
වුවමනො තහමා වා වචනං අනතතුකාමිතාය තං වා බමං
අසිකිතුකාමිතාය අනාදරියං කරොති; තහමා තහමා අනාදරියෙ
පාවිතියං.

කොසමියං ඡිතතං අරබ්බ අනාදරියකරණවඤ්ඤාමිං පඤ්ඤා
තතං, සාමාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතියං, තිකපාවිතියං, අනු
පසම්පන්න තිකදුකකවං, උපසම්පන්න වා අනුපසම්පන්නත
වා ඉදං න සලලවාය සංවතතතීති අදිනා තයෙන අපඤ්ඤා
තතත වුවමනාහමා අනාදරියෙපි දුකකවමෙව, පවෙණියාගතං
පත උග්ගහං ගහනො “ඵලං අමානං අවරියෙන උග්ගහො
පරිපුච්ඡා”ති ගණනතහමා, උමුණ්තතාදිකඤ්ඤා අනාපතති. උප
සම්පන්නත පඤ්ඤාතතත වචනං, අනාදියකරණංති ඉමා
නෙත් වෙ අභිනාති. සමුට්ඨානාදිති අදිනාද්වතසද්ධිසානි, ඉදං
පත දුකකවෙදනතති.

වතුන් සිකාපදං.

පසුවමේ හිංසාපෙය්‍යාති හිංසාපනත්‍යං රූපාදීනි උපසංහ රෙය්‍ය, සාධාරණපසුඤ්ඤා වා කප්පය්‍ය: සො පන භාග්‍යා වා මා වා ඉතරස්ස පාවිතතියං.

සාවචේයං ජබ්බය්‍යේය ආරබ්‍හ හිංසාපනවිඤ්ඤාමිං පසුඤ්ඤා තතං, සාධාරණපසුඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තිකපාවිතතියං, අනු පසම්පනෙන තිකදුක්ඛං, න හිංසාපෙත්තුකාමියං තථා කරො තො, උම්මතතකාදීනසුඤ්ඤා, අනාපතති. උපසම්පනනා, නස්ස දස්සනාසම්මානසංඝෙ හිංසාපෙත්තු කාමනාය වාසමනතී, ඉමා නෙත්ථ චෙ අබ්‍යාති. සමුට්ඨානාදීනි අනන්තරසද්ධසානෙවා'ති.

සසුඤ්ඤා සිකඩාපදං.

ජයෙ විසිටනාපෙය්‍යොති තප්පිතුකාමො; සමාදහෙය්‍යාති ජාලෙය්‍ය; “අසුඤ්ඤා නාථා රූපසම්මාන”ති පදිපුජ්ජලතං වා පතනපවිතාදිපු ජොතිකරණං වානි එවරූපපවිතියං මිනා; තත්‍රා යං මිතිවජ්ජයො:- සයං වා සමාදහනතස්ස අරණිසණ්ඨාපනතො පට්ඨාය යාව ජාලා න උට්ඨහති තාව සබ්බපයොගෙසු දුක්ඛං, ජාලට්ඨානෙ පාවිතතියං, සමාදහාපෙනතස්ස අනාණතියා දුක්ඛං, සකිං අනාණතෙපි බහුමිති සමාදහිතෙ එකමෙව පාවිතතියං.

හගෙසු සම්බහුලෙ හිකුට්ඨ ආරබ්‍හ ජොතිං සමාදහිතො මිසි චතවිඤ්ඤාමිං පසුඤ්ඤාතතං. “අභිලානො අසුඤ්ඤා නාථා රූප සම්මාන”ති ඉමානෙත්ථ චෙ අනුපසුඤ්ඤාතතියො, සාධාරණපසුඤ්ඤා තති, සාණතතිකං, තිකපාවිතතියං, භිලානස්ස අභිලානසසුඤ්ඤානො චෙමිතිකස්ස වා දුක්ඛං තථා පටිලාතං උක්ඛිපනතස්ස තසුඤ්ඤා අවිජ්ඣාතං උක්ඛිපිතො යථා ණනෙ ණපතතස්ස, විජ්ඣාතං පන ජාලසෙතො පාවිතතියමෙව. භිලානසසුඤ්ඤා අසුඤ්ඤාත තතං වා විතවිචිකඛාරං වා මිසිවෙනතස්ස, පදිපජොතිකජනනාසරා දිකෙ, තථා රූපපවිතියෙ, අපදුසු, උම්මතතකාදීනං, අනා පතති අභිලානනා, අනුසුඤ්ඤානාරණාභාගො, මිසිවෙත්තු කාමනා, සමාදහනතී, ඉමානෙත්ථ වතාරි අබ්‍යාති. සමුට්ඨා නාදීනි සසුඤ්ඤාතෙත වුත්තතයෙතෙව චෙදිතබ්බාතිති.

ජට්ඨ සිකඩාපදං.

සතතමේ නිකායෙය්‍යාති යො පන හිකුට්ඨ මජ්ඣිමෙදසෙ නහානදිවසෙතො පට්ඨාය අබ්බාසෙ අපුරුණෙ අසුඤ්ඤාත සම්මා නහාසිසාමිති වුණ්ණං වා මතතිකං වා අභිසංඛාරොති, තස්ස

නිසංසා පටිපාටිය සම්පන්නයෙකු වූයේය. නිසංසා පටිපාටියෙන් පාවිච්ඡිය. සමයෙහි පරිවේණය මිථිජානිතයෙහි නිව්විසමයො, අවිසමයො, ගතකුසලයො ගව්ච්ඡො, ගතකුසලයො වා අවිසමයො, සරප්පන වානො මිඤ්ඤාණයො විසු වා නිසු වා උදකප්පිකොසු කායෙ පඨිකොසු වානවුට්ඨිසමයොති වෙදිතබ්බො. සෙසං උත්තානමෙව.

රාජගහෙ සම්බුද්ධෙ හික්කු ආරාමෙ න මහතං රානිකං නිසංසා පටිපාටියෙහි පඤ්ඤානං. “අඤ්ඤානං යමං”ති අයමෙත්ථ ඡබ්බිධා අනුපපඤ්ඤානං, සාධාරණපඤ්ඤානං, අනාණතතිකං, තිකපාවිතියං. අතිරේකවිමර්ශන උත්තංසකපඤ්ඤානො වෙමිති කස්ස වා දුක්ඛං. අතිරේකපඤ්ඤානං, සමයෙ වා නිසංසානං, යො වා නදිපාරං ගව්ච්ඡො වාලිකං උක්ඛිට්ඨො කතආවාපෙ සුපි නිසංසානං, පටිවිකල්පනපදෙ සමබ්බං, ආපදසු, උමිතකාදිනස්ස අනාපතං. මජ්ඣිමනිකායෙ, උත්තංසකපඤ්ඤානං නිසංසානං, සමසානං වා නදිපාරගමනස්ස වා ආපදනං වා අනාපොති, ඉමානෙත්ථ නිසංසානං අවිසමයොති. සමුදානාදිති එළක ලොමසදිසානෙවාති.

සංකල්ප සිකල්පය.

අවිධිමෙ අලභිති ලාභො, ලාභො එව- ලාභො ති කිං අලභි විවරං කිදිසං? නවං, ඉති නවවිවරලාභොති වත්තබ්බං අනු කාසිකලොපං අනානං ‘නවංවිවරලාභොති’ති වුත්තං. පටිලභ නවවිවරෙතාති අනෙතා; මජ්ඣිමනිකායෙ පනාති නිපාත මහතං. හික්කුනාති යෙන ලබං තස්ස නිදස්සනං; සෙසං පදත්ථො උත්තානමෙව. අයං පනෙත්ථ විනිව්ච්ඡො:- නිවාසනපාර, පනුපගං එතං විවරං ලභිතො කස්ස නිසිතරජනස්ස යමං වා තමං වා පදෙසෙ කංසනිලෙන වා පතනනිලෙන වා කදුමෙන වා යෙන කෙතවි කාලකෙන වා මොරකම්මිකාලමංකුණපිට්ඨිතං අඤ්ඤාතරපමාණං කප්පමිත්ථං ආදිසිතො තං විවරං පරිභුඤ්ඤා තබ්බං; අනාදිසිතො පරිභුඤ්ඤානස්ස පාවිතියං.

සාමන්තියං සම්බුද්ධෙ හික්කු ආරාමෙ අනතො විවරං අජා නනවිසුසමං පඤ්ඤානං. සාධාරණපඤ්ඤානං, අනාණතතිකං, තිකපාවිතියං. ආදිනො අනාදිනකපඤ්ඤානො වෙමිති කස්ස වා දුක්ඛං, ආදිනකපඤ්ඤානං, කප්ප නවංසං කප්පකතොකායෙ ජිණ්ණ කප්පකතො අනපකතො සංසිඛිතෙ පට්ඨං ආරොපි තෙසු අකාලඅනුචිතපරිභුඤ්ඤානං පරිභුඤ්ඤානස්ස, උම

තනතුරුදීමට, අනාපතනි වුනත්සංකාරයන් විවරයන් අනන්තසංකාරය, න නිවර්තනදින, නිවර්තන වා පාරාධනං වානි ඉමං තෙජ්ඣනි අනිකාති, සමුදායාදිති එළකලොමසදිනි ඉදං පන කිරියාකිරියනි.

අට්ඨම සිකුටාසදං.

තවමෙ විකප්පකානි එත් ටෙ විකප්පනා සමුච්ඡා විකප්පනා ව පරමුච්ඡා විකප්පනා ව; කරං සමුච්ඡා විකප්පනා භොති? විවරානං එකඛුභාවං සන්තිතිසන්තිතිභාවං ව ඤාති “ඉමං විවරනි වා ඉමානි විවරානිති වා එතං විවරනි වා එතානි විවරානිති” වා වතා තුඤ්ඤං විකප්පමි”ති වතනබ්බං. අය මෙකා සමුච්ඡා විකප්පනා, එතතාවතා නිබ්බන්ධං වට්ඨති. පරිභුඤ්ඤා වා විසංසේදනං වා අධිච්ඡා වා න වට්ඨති. “මඤ්ඤං සන්තකානි පරිභුඤ්ඤා විසංසේදනං වා යථාපට්ඨයං වා කරොති”ති එවඤ්ඤා පන වුත්තෙ පට්ඨායො නාම භොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ඨනති අපරො නයො:- තප්ථ විවරානං එකඛුභාවං සන්තිතිසන්තිතිභාවඤ්ඤා ඤාති තසෙව භික්ඛුනො සන්තිතෙ “ඉමං විවරනි වා ඉමානි විවරානිති වා එතං විවරනි වා එතානි විවරානිති” වා වතා පඤ්ඤා සහධමිකෙසු අඤ්ඤානදයො අත්තනො අභිරුචිතස්ස යස්ස කස්සපි නාමි ගතොති “තිස්සස්ස භික්ඛුනො විකප්පමි”ති වා තිස්සස්ස භික්ඛුනියා- සිකුටාසනාය- සාමණේරස්ස- තිස්සස්ස සාමණේරියා විකප්පමි”ති වා වතනබ්බං. අයං අපරාපි සමුච්ඡා විකප්පනා; එතතාවතා නිබ්බන්ධං වට්ඨති, පරිභොගාදිසු එකමිති වට්ඨති, තෙන පන භික්ඛුනා “තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං =පෙ= තිස්සස්ස සාමණේරියා විකප්පමි”ති වා වතනබ්බං අයං අපරාපි සමුච්ඡා විකප්පනා, එතතාවතා නිබ්බන්ධං වට්ඨති, පරිභොගාදිසු එකමිති නවට්ඨති තෙන පන භික්ඛුනා “තිස්සස්ස භික්ඛුනො සන්තකං =පෙ= තිස්සස්ස සාමණේරියා සන්තකං පරිභුඤ්ඤා වා විසංසේදනං වා යථා පට්ඨයං වා කරොති”ති වුත්තෙ පට්ඨායො නාම භොති, තතොප්පභුති පරිභොගාදයොපි වට්ඨනති. කරං පරමුච්ඡා විකප්පනා භොති? විවරානං තප්ථ එකඛුභාවං සන්තිතිසන්තිතිභාවඤ්ඤා ඤාති “ඉමං විවරනි වා ඉමානි විවරානිති වා, එතං විවරනි වා එතානි විවරානිති” වා වතා ‘තුඤ්ඤං විකප්පනස්ස දමිති’ වතනබ්බං.

තෙත වත්තයෙකුට තෙත වෙ මිත්තයා වා සන්ධිවෙක වාති, තෙතා ඉතරෙත පුරිමතයෙතෙව “තිස්සා භික්ඛුති වා =පෙ= තිස්සා සාමිසේණරි”ති වා වත්තයෙකුට පුත තෙත භික්ඛුතා “අතං තිස්සා භික්ඛුතො දමමි”ති වා =පෙ= තිස්සාය සාමිසේණරියා දමමි”ති වා වත්තයෙකුට අයං පරමිමුඛා විකපානා, එතතාවතා නිබ්බතං වට්ටති. පරිභොගාදිසු එකමිති න වට්ටති. තෙත පත භික්ඛුතා දුතිය සම්මුඛාවිකපානායං වුත්තනසෙතෙව “ඉත්තකාමස්ස සහනකං පරිභුඤ්ඤා වා විස්සාපෙත්ති වා යථාපාචාරං භාගොති” ති වා වුත්තන පච්චුඛාරො නාම භොති, තෙතාපහුති පරිභොගාද යොපි වට්ටනති”ති පත්තවිකපානායං එසෙව නෙයං. ඉති ඉමාසු මිසු විකපානාසු යාය කායවි විකපානාය පඤ්චසු සහ බම්බිකෙසු යස්ස කස්සවි විවරං. විකපොති, වුත්තනසෙත අත්තන පච්චුඛාරො වා සෙත විතයකමමං කතං තස්ස වා විස්සාපෙත්ත අත භොති, පරිභුඤ්ඤා නායං පාවිත්තියං.

සාවජ්ජියං උපතං අරබත අපච්චුඛාරකං පරිභුඤ්ඤා වත්තසමි. පඤ්ඤානං සාධාරණපඤ්ඤානති, අනාණ්ඩතියං, තික පාවිත්තියං තං පත අධිට්ඨතනායං වා විස්සාපෙත්තතස්ස වා දුක්ඛවං, තථා පච්චුඛාරකෙසු අපච්චුඛාරකසඤ්ඤාය, වෙමති කස්ස වා. පච්චුඛාරකසඤ්ඤාය, විස්සාපෙත්ත පරිභුඤ්ඤානාය, උමත්තකාදිකඤ්ඤා, අනාපතති සාමං. මිකපටිනාය අපච්චු ඛාරො, විකපානාසු පඤ්චවරනා, පරිභොගොති, ඉමිනොති තිති අබනාති. සමුඛානාදිති පඨමකධිකසද්ධිසෙතවාති. ඉදං පත කිරියාකිරියනති.

නමම භික්ඛාපදං.

අසමි “පතන”නති අධිට්ඨානුපතං; “විවර”නති විකපානු පතං; භිසිදනං නාම සදසං වුවති; සුමිසරං නාම සසුමිකං වා අසුමිකං වා; කාසබ්බකානං නාම පටිත්තා වා සුකරනතං වා; “අප භිසෙධස්සා”ති අපතෙතා නිදසෙය්; “සසසාපෙත්තකා”ති සසසා පිපාසො; “පාවිත්තිය”නති සසං අපතිබ්බතස්ස පාවිත්තියං; අඤ්ඤං ආණ්ඩෙතස්ස ආණ්ඩතියා දුක්ඛවං; තෙත අප නිමිතෙ ඉතරස්ස පාවිත්තියං.

සාවජ්ජියං ජබ්බගහිසෙ අරබත අපතිබ්බතවත්තසමි. පඤ්ඤා නතං. සාධාරණපඤ්ඤානති, සාණ්ඩතියං, තිකපාවිත්තියං. අසු පසමිපෙත්ත තිකපුත්තවං, වුත්තපකාරොති පත පත්තාදිති

බ්‍රහ්මයා අඤ්ඤා පරිකාරය උපසම්පන්නය වා අනුපසම්පන්නය වා සන්තානය අපච්ඡේදනයෙන් දුක්ඛවමෙව. දුක්ඛිකම්මතං පථි සංවේනනය, ධම්මකරං කාමා දය්‍යාමිති පටිසංවේනනය, උම්මතකාදිනඤ්ච, අනාපනති උපසම්පන්නය සන්තානය. සන්තාදිතං අපච්ඡාදනය, විභවසංකල්පයා වා සංසාරාධිපතා සන්තා වාති, ඉමානෙතං වෙ අධිකාති. සමුද්ධානාදිති අදිනතාදන සදිසානිති.

දසම සික්ඛාපදං.

සුරාපානවග්ගො ජගෙධා.

සපානවග්ගය පදමෙ “සාණ”නති තිරච්ඡාකතපාණො අධිපපානො; තං බුද්දකම්මි මහනම්මි මාරනනය පාටිත්තිය මෙව, මහනත පන උපකාමි මහනතතා අකුසලමහනතා නොති.

සාවජ්ජියං උදයං ආරබ්භ පාණං ජීවිතා වෙරොපනවත්තුසම්මං පඤ්ඤාතනං. සාධාරණපඤ්ඤාතති, සාණතතිකං. පාණ වෙමිති කය අපාණ පාණසඤ්ඤිතො වෙමිතිකය වා දුක්ඛවං, අපාණ සඤ්ඤියං, අසංවිච්ච අරාහත්තය, අමරණධිපතය, උම්මතකාදිනඤ්ච, අනාපනති. සෙසං මනුස්සවිග්ගසන වුත්තනයමෙ වාති.

පඨමසික්ඛාපදං.

දුතියෙ “සප්පාණන”නති සෙ පාණතා පරිභොගෙන මර නති තෙති සපාණතං; නාදිසං හි ජානං පරිභුඤ්ඤානනය පසොගෙ පසොගෙ පාටිත්තියං.

සාවජ්ජියං ජබ්බගතිසෙ ආරබ්භ ජානං සප්පාණතං උදයං පරිභුඤ්ඤාතවත්තුසම්මං පඤ්ඤාතනං සෙසමෙතං සිඤ්චනසික්ඛාපදෙ වුත්තනයසෙනෙව වෙදිනබ්බනති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ “සඨාබ්බම”නති සො යෙ අධිකරණය වූපසම්මනාය ධර්මො වුත්තා තෙනෙව ධර්මෙන; “නිසන්ධාධිකරණ”නති නිසන්ධා අධිකරණං; සමථකඛණි සන්තාරා වුත්තධර්මෙනෙව වූපසම්මනාති අන්තො. වූපසම්මනනයං පතය අධිකරණ

සමපෙළ දැක්කියාම. “පුත්ත කම්මාස උපෙක්කාපෙස්සා”ති නස්ස නස්ස භික්ඛුනො සන්තිනං ගන්තවා ‘අකතං කම්ම’නති ආදීති වදන්නො පුත කරුණත්තං උච්චාලෙස්ස යථා සිත්තාපෙක් පතිට්ඨාදුං න දදෙස්ස, තස්සෙවං කෙරොත්තස්ස පාවිත්තියං යං පන ධම්මෙන අධිකරණං නිගතං තං සුනිගතමෙව, සෙව විප්ප කෙන කෙමෙ පටිසෙකකාසති, තං සඤ්ඤපෙඨා කාතබ්බං, ඉත රථා කම්මඤ්ච කුප්පති, කාරකානඤ්ච ආපත්ති.

සාවජ්ජියං ජබ්බගතිසෙ අරබ්භ උපෙක්කාවනචත්තුසමිං පඤ්ඤ තතං සංඛාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං. ධම්මකෙමෙ වෙමති කස්ස අධම්මකෙමෙ ධම්මකම්මසඤ්ඤිතො වෙමිතිකස්ස වා දුක්ඛකම්මං, උපාසෙසු අධම්මකම්මසඤ්ඤිස්ස, අධම්මෙන වා වෙගගත වා අකම්මාරගස්ස වා කම්මං කතන්ති ජානනස්ස උමෙත්තකාදි තඤ්ච, අනාපත්ති,

යථා ධම්මං නිගන්තවාපො, ජානනානා, උපෙක්කාමනාති ඉමානෙත්ත තිණි අබ්බාති. සමුට්ඨානාදිති අදින්නාදනසදිසාති. ඉදං පන දුක්ඛපෙදනන්ති.

නානිසම්මන්තාපදං.

වතුන්ත “දුට්ඨුල්ල”නති සබ්බාදිසෙසං අභිපෙත්තං; තං සෙන කෙනවි උපාසෙත ඤාමා පටිච්ඡාදෙනස්ස පාවිත්තියං. සෙවපි නද්දති නං කස්සපි භික්ඛුනො ආරොවෙස්සාමි”ති බුරං නික්ඛිපිත්වා පච්ඡා ආරොවෙති පාවිත්තියං, ආපජ්ජිත්වා වා ආරොවෙස්සාති. සෙව පන එවං බුරං නික්ඛිපිත්වා පටිච්ඡාදනත්තමෙව අඤ්ඤාස්ස ආරොවෙති, සොපි අඤ්ඤාස්සාති එතෙනුපාසෙත සමිණසතනුපු ආපජ්ජිති සෙව තාව යාව කොචි නවජ්ජිති, කපං පන කොචි ජ්ජිති, සෙව භි ආපෙන්නො එකස්ස ආරොවෙති, සොපි අඤ්ඤාස්ස ආරොවෙති, සො නිවත්තිත්වා සෙතස්ස ආරොවිතං තස්සෙව ආරොවෙති, එවං තතිසෙත පුග්ගලෙන දුතියස්ස ආරොවිතෙත කොචි ජින්නා කොති

සාවජ්ජියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං අරබ්භ දුට්ඨුල්ලාපත්ති පටිච්ඡාද නචත්තුසමිං පඤ්ඤාතතං. අසංඛාරණපඤ්ඤානති, අනාණතතිකං, දුට්ඨුල්ලාස්ස ආපත්තියා ආදිපඨෙ පාවිත්තියං; ඉග්ගෙරසු විසු දුක්ඛකම්මං අදුට්ඨුල්ලාස්ස නිකදුක්ඛකම්මං, අනුපසම්පන්නස්ස දුට්ඨුල්ල වා අදුට්ඨුල්ල වා අරකිමාරෙර දුක්ඛකම්මෙව සබ්බස්ස ගණධනාදිති

භවික්ෂානතීති වා අයං කක්කලො පරුෂො ජීවිතනතරායං වා
 මුභමිවරියනතරායං වා කාරියානීති අනාථොචනායා, පතිරූපං
 ගිකමුං අපයානො, නවරාදතුකාමයා, පඤ්ඤාගිණාති සමකත
 කමෙමිනාති අනාථොචනායා, උමමතාකාදිනඤ්ඤා, අනාපතති,
 උපසමපනානං දුට්ඨලාපතති ජානනං, පමිට්ඨාදෙතු කාම
 නාය නාථොචනාමිති මුරතිකක්කපොති, ඉමානෙත්ථ චෙ
 අබ්බාති සමුට්ඨානාදිති සමනුභාසනසදිසානෙවාති.

වතුන්සිකඩාපදං.

පඤ්ඤාමි “උග්නවිසතිවය්‍ය”නති පටිසන්තිකණ්ණෙනා පටිසං
 අපරිපුණ්ණවිසතිවය්‍යං; “උපසමපාදෙය්‍යා”ති උපරකායො
 හුතං උපසමපාදෙය්‍යා; “සො ව පුග්ගලො අනුපසමප
 නොනා”ති ජානනෙනනපි අරුතෙනෙනපි උපසමපාදිතො අනුප
 සමපනොති, සචෙ පන සො දසවය්‍යවිවරෙහි අඤ්ඤං උපසමපා
 දෙති, නසඤ්ඤා මුඤ්චිතා ගණො පුරති සුපසමපනොති, සොපි
 යාච න ජානාති නාමයා නෙව සග්ගනතරායො, න මොක්කනත
 රායො, ඤාතො පුන උපසමපජ්ඣති. “දන ව ගිකමු භාරයා”
 ති යථෙවො උපජ්ඣායං අවිසෙසා භාරයා සොනති. සමබ
 දුක්කවං ආපජ්ඣති; “ඉදං නාමං පාමිතනිස”නති සො පන
 උපජ්ඣායො හුතා උපසමපාදෙති, නසමිං සෙව පුග්ගලෙ ඉමිං
 පාවිතනිසං චෙදිති. නසමා සො එවං උපසමපාදෙය්‍යාමිති
 ගණං වා අචරියං වා පතතං වා විවරං වා පරිසෙසති, සිමිං වා
 සමමනනති, උදකුසෙකපං වා පරිවර්තුති, සො චතොසු සබ්බ
 නිවෙවසු ව ඤාතනිසං මිසු ව කමමවාමාසු දුක්කවොති ආපජ්ඣතො
 කමමවාමාපරිසෙසානෙ පාවිතනිසං ආපජ්ඣති.

රාජකසෙ සබ්බසුලෙ ගිකමු ආරබ්බ උග්නවිසති වය්‍යං උප
 සමපාදනවත්තමි. පඤ්ඤාතං සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතති
 කං, උග්න විසතිවය්‍යං චෙමතිකයා පරිපුණ්ණවිසතිවය්‍යං
 උග්නකසඤ්ඤිතො චෙමතිකයා ව දුක්කවං උග්ගත්ථ පරිපුණ්ණ
 සඤ්ඤිකා උමමතාකාදිනඤ්ඤා අනාපතති, උග්නවිසති වය්‍යනා,
 උග්නකසඤ්ඤිනා, උපසමපාදනනති, ඉමානෙත්ථ තිණි අබ්බාති
 සමුට්ඨානාදිති අදිකානාදනසදිසාති. ඉදං පන පණ්ණාසතිවරුං,
 තිවිතතං තිවෙදනනති

පඤ්ඤාම සිකඩාපදං.

ජවය සෙ රාජානං වා වසෙවනා සුඛං වා පරිහරිතුක්ඛම,
 චොරා වා කතකම්මා චෙව අනතකම්මා ව මග්ගපටිපන්නා තෙන
 ඉධ ථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤා, තස්ස ථෙය්‍යසත්ථභාවං ඤාතො තෙත සභිං
 සංවිධාය භවන්තස්ස සංවිධානෙ ව ගම්මෙත ව ඔවාදවගෙත
 වුත්තනගෙත ආපතති විනිවර්ගො චෙදිතබ්බො.

සාවජ්‍යියං අඤ්ඤාතරං හික්ඛුං ආරබ්භ ථෙය්‍යසත්ථන සභිං
 සංවිධාය එකඛානමග්ගං පටිපජ්ජනවත්තුසමීං පඤ්ඤාතරං, සංඛා
 රණපඤ්ඤාතති අණානතතිකං, මිත්‍රසෙය්‍යසු අසංවිදහනෙනසු සය
 මෙව සංවිදහිතො භවන්තස්ස ථෙය්‍යසත්ථ චෙමතිකස්ස අථෙය්‍ය
 සත්ථ ථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤිතො චෙව චෙමතිකස්ස දුක්ඛං,
 අථෙය්‍යසත්ථසඤ්ඤිස්ස, අසංවිදහිතො කාලවිසරෙඛනෙන වා
 ආපදසු වා භවන්තස්ස, උම්මත්තකාදිනඤ්ච, අනාපතති, අභිසා
 සත්ථභාවො, ජානනිං, සංවිධානිං, අවිසං තෙතෙනනි ගම්මනනති,
 ඉමානෙත්ථ වග්ගාරි අබ්බාති. ථෙය්‍යසත්ථසමුච්චානං, කීරියා,
 සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සවිත්තකං, පණ්ණානතිවජ්ජං, කායකම්මං, වජ්
 ඣකම්මං, තිවිත්තං, තිච්චදනං තති.

ජවය සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සාවජ්‍යියං අඤ්ඤාතරං හික්ඛුං ආරබ්භ මාතුකාමෙන
 සභිං සංවිධාය එකඛානමග්ගං පටිපජ්ජනවත්තුසමීං පඤ්ඤාතරං,
 ගෙගමෙත්ථ හික්ඛුණියා සභිං සංවිධානසික්ඛාපදෙ වුත්තනගෙ
 තෙව චෙදිතබ්බනති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අවසමෙ සග්ගමොක්ඛානං අනුරාගං කුරොන්ති “අනු
 ජාසිකා” තෙ කමමකිලෙසවිපාකඋපවාදපඤ්ඤාතතිවිනිකකම්ම
 වගෙන පඤ්චවිධා තෙනු මුදුකානං අත්ථරණාදිතං සමථ
 ග්ගො වීග ඉත්ථිසමථග්ගො “පි වට්ඨති”ති මෙටුත්තවිනිකකමෙ දෙසං
 අදිස්වා පඤ්ඤාතතිවිනිකකමනනුරාගිගෙක සකියං “ගෙ මෙ
 අනුරාගිකා බම්මා වුත්තා භගවතා තෙ පටිගෙවගො නාලං
 අනුරාගායා”ති වුත්තං, “අනෙකපමිසාගෙණා”ති “අට්ඨිකඛලු
 පමා කාමා”ති ආදිති අනෙකෙති කාරණෙති, ගෙයා තික්ඛු
 තික්ඛුති”ති ගෙ පස්සානති වා සුණනති වා තෙති තික්ඛනතුං එවං
 චත්තබ්බො, “මො ආයස්මා එවං අවච්ඡං = පෙ = අලඤ්ච පන තෙ
 පටිගෙවගො අනුරාගායා”ති එවං වුත්තන අපට්ඨිකාපණ්ණා

සං පුක්කඛං, සුච්චා අවිදුහතානමපි පුක්කඛං. පුන සංඝමජ්ඣමපි
ආකබ්බිච්චා තණ්ථ ව්‍යාපාරො; තත්ථාපි තස්ස අප්පට්ඨිකාරණෙන
ඉතරෙතෙකො අවිච්ඡේදන පුක්කඛමෙව ඵලමපි අප්පට්ඨිකාරණෙනා
පන ඤාතරි මිත්‍රසන්න කමමන සාවනානිසං සමනුභාසිනාසබ්බා
අරහස්ස අප්පට්ඨිකාරණෙනා පුන ඤාතරියං ව චිති ව කම්මවාචාති
පුක්කඛං. කම්මවාචාපරිභොගොපන පාවිතරියං.

සාවතරියං අර්ථං ආරබ්භ පාරිකාය දිට්ඨියා අප්පට්ඨිකාර
ජනවත්තසම්. පඤ්ඤාතනං. සාධාරණපඤ්ඤාතරි, අනාණනතරිකං,
තිකපාවිතරියං, අබමමකමම තිකපුක්කඛං අසමනුභාසිනාස
නස්ස, පට්ඨිකාරණෙනා, උමමතතකාදිනඤ්ඤා, අනාපතරි. ඛම්ම
කම්මනා, සමනුභාසනා, අප්පට්ඨිකාරණා'නරි ඉමානෙතං තිණි
අභිනානි. සමුච්චානාදිති සමනුභාසනසද්ධසානවා'ති

අට්ඨම සික්කාපදං.

නවමෙ “නාථා වාදිනා”ති තථාහං ගතවතා බමමනරි ආදි
වාදිනා. අකනානුබ්බමනා'ති අනුබ්බමො'ති වුවවති ආපතරියං,
අදස්සනෙ වා අප්පට්ඨිකමෙ වා පාරිකාය දිට්ඨියා අප්පට්ඨිකාරණෙන
වා බමමන විතරෙත උකඛිතතකස්ස අනුලොමවතනං දිත්වා
කතමසාරණා, සො මිසාරණසංඛාතො අනුබ්බමො සස්ස ස
කතො අයං අකතානුබ්බමො නාම, තාදිසෙන සමිනරි අසනා.
“සමිත්තඤ්ඤා වා”ති ආමිසසමිතාහං වා බමමසමිතාහං වා
කරෙය්; “සංවෘතසසනා”ති උපපාසට්ඨිකං සංඝකමම කරෙය්;
“සහ වා සසසනං කප්පසනා”ති නානුපවාසර්ථි ඵකවර්තන
තිපජ්ජෙය්; තත්ථ ආමිසපරිහාසෙන ඵකපසොසෙන බහුමපි
දදුතො වා ගණනෙන වා ඵකං පාවිතරියං. විච්ඡිදුතෙ සති
පසොසෙන පසොසෙන පාවිතරියං, බමමසමිතාසෙන පදදිම් උද්දී
සනාස්ස වා උද්දීසාපෙතස්ස වා පදුතො බමම වුත්තානසෙන
සංවාසෙ කම්මපරිභොගාවසෙන සහසසොස ඵකසම්. තිප
ජෙන ඉතරස්ස තිපජ්ජනපසොසවසෙන ආපතරිපරිච්ඡේද
මෙදිතමො.

සාවතරියං ජබ්බග්ගසෙ ආරබ්භ අර්ථමත හිකවුතා සම්.
සමිත්තඤ්ඤාතරි. පඤ්ඤාතනං. සාධාරණපඤ්ඤාතරි, අනා
ණනතරිකං, උකඛිතතෙක මෙමතිකස්ස අනුකඛිතතෙක උකඛිතත
සඤ්ඤිතො මෙමතිකස්ස ව පුක්කඛං උතොසු අනුකඛිතතසඤ්ඤි
ස්ස, ඛසාරිතො'ති වා තං දිට්ඨිං පට්ඨිකාරණො'ති වා ජානන

සහ, උච්ඡිත්තකාදිකඤ්ච, අනාපනති, අකුසානුබම්මනා, ජානනනා, සමමග්ගානාදිකරණනති, ඉමානෙසු තිණි අධනාති, සමිධානාදිති අදිනනාදනසදිසාති, ඉදං පන පණණතතිවර්ජං, තිවිත්තං, තිවෙදනනති,

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ සමණ්ණෙදදසසාති සාමිණේරො වරාති ගව්ඤ්ඤා; පරෙති පරා අමාමකා! “විනසසා”ති නසසා; යසු තං න පසසාමි තසු ගව්ඤ්ඤාති වුත්තං හොති, “නමා නාසින”නති එසු සංවාසනාසනා ලිඛිතනාසනා දණ්ඩකම්මනාසනාති තිසසා නාසනා, තසු අපතතිසා අදසසාදිසු උපකම්පනං සංවාසනාසනා නාම, දසසසා නාසනාසනා මෙතතිසං ගිකපුණිං නාසනාති අසං ලිඛිතනාසනා නාම, අර්ථතසෙය්න පන අප්‍රිණ්ණෙදදස න වෙවි සසා හගවා සසා අපදිසිතසනාති අසං දණ්ඩකම්මනා සනා නාම, අසං ඉධ අධිපපසනා, පෙනන වුත්තං:— තථා නාසි තනති, උපලාපසසාති පතනං වා විවරං වා උදෙදසං වා ඉරි පුච්ඡං වා දසසාමිති සංගණනසය; “උපමාපසසා”ති වුණ්ණ මතතිකාදිති සාදිසනො පෙනන අතතනො උපමානං කාරා පෙය්ඤ්ඤා; සමග්ගාසනසසයාති අනන්තරසික්ඛාපදෙ වුත්තනසා හෙව, නාමො අපතතිපරිවර්දෙදපසු තසමිං වුත්තනසෙහෙව වෙදිතසනා,

සාමිසිසං ජබ්බගගිසෙය ගිකපු අරබ්භ කණ්ටකං සමණ්ණෙදදසං උපලාපනවිසුත්තමිං පඤ්ඤාතනං හෙසං අර්ථසික්ඛාපද සදිසමෙවාති,

දසම සික්ඛාපදං.

සප්පාණ්නවගෙග්ගා සතතමො.

සහගම්මකවග්ගසං පරමෙ සහගම්මකං වුච්චමානොති ඉම සංගෙය්ඤ්ඤා දුඛවිසික්ඛාපදෙ වුත්තො, “මනසමිං සික්ඛාපදෙ”ති එතසමිං සික්ඛාපදෙ යං වුත්තං තං න තාව සික්ඛිසාමිති අපෙය්ඤ්ඤා, “පාවිතතිස”නති එසු පන අනාදර්ශසයා පලසෙය්ඤ්ඤා එවං වදන්තසං වාචාය වාචාය පාවිතතිසං වෙදිතසනං, “සික්ඛ මානනා”ති ඉවාදං සිරසා සම්පට්ඨිනා සික්ඛිසුකාමෙහෙව හුත්වා; “අඤ්ඤානබ්බ”නති අරාතිතසනං; “පටිපුච්ඡිනබ්බ”නති ඉමිසං හො අපෙය්ඤ්ඤාති පරිපුච්ඡිතසනං; “පටිපඤ්ඤානබ්බ”නති විනොතසනං සුලසිතසනං,

කොසලිකයං ජනනපොරං ආරබ්භ එවං භණ්ණවත්තුසමිං පඤ්ඤාතො; සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතකං, තික්ඛපාවිතතියං, අනුපසම්පන්නං තික්ඛදුක්ඛං උපහානිති ඉදං න සලලබ්බායාති ආදිතා නගෙතෙව අපාඤ්ඤාතොති වුවමානොති එවං වදනො දුක්ඛවමෙව, ජානියාමි සිත්තියාමිති භණ්ණාසං පන, උච්චතානාදිකඤ්ච, අනාපතති, උපසම්පන්නාසං පඤ්ඤාතොති චචනං, අසිත්තිකුසාමනාස ඵලං චචනානති, ඉමානෙත්ථ චෙ අබ්බාති, සමුට්ඨානාදිති අදින්නාදනසද්ධාති, ඉදං පන දුක්ඛ චෙදනනති,

පඨම සිත්ඛාපදං.

දුතියෙ “උද්දික්ඛමානෙ”ති ආචරිතොති අනෙතවාසිකො වුවමානෙ වා සර්ඛායවසෙත පරිචතතියමිනෙ වා; “මුද්දානු මුද්දකෙති”ති මුද්දකෙති ව අනුමුද්දකෙති ව; ශාච ඡෙදවාති නෙසං සම්පවත්තනමරියාදපරිච්ඡෙදවචනං; ඉදං වුත්තං හොති: — එතානි හි සෙ උද්දිසන්ති වා සර්ඛායනති වා නෙසං තාව සංවතන නති යාව කපති නුඤා න කපති නුඤාති කුසකුච්චිපිපාපි සාරවිෂෙසපිටිකිච්ඡා මනොවිලොඛා ව උපපජ්ජති සෙව, අච්චා සාචඡෙදවාති අතියසවිච්ඡාපනං; තස්ස සංවත්තනතිති ඉමිනා සම්බන්ධා කුසකුච්චාස විෂෙසාස විලොඛාස අතීතිය සංවත්තනති සෙවාවාති වුත්තං හොති, සිත්ඛාපද විචණ්ණනකොති එවං සිත්ඛාපදනං විචණ්ණනෙ ගරහණෙ පාවිතතියං හොතිති අපො,

ආචරිතියං ජබ්බගගිසෙ ආරබ්භ විතයවිචණ්ණනවත්තුසමිං පඤ්ඤාතො, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතකං, තික්ඛපාවිතතියං, අනුපසම්පන්නාසං විචණ්ණනෙ තික්ඛදුක්ඛං, උච්චතානාදිකඤ්ච ඛම්බවිචණ්ණනෙ දුක්ඛවමෙව න විචණ්ණකුසාමසං, ඉංස තාව සුත්තනෙත වා භාජාසො වා අභිබ්බිමං වා පරියාපුණ්ණු පච්ජාපි විතයං පරියාපුණ්ණසිති භණ්ණො, උච්චතානාදිකඤ්ච, අනාපතති, ගරහිකුසාමනා ව, උපසම්පන්නාසං සනතිනෙ සිත්ඛාපදවිචණ්ණනාඤ්චාති, ඉමානෙත්ථ චෙ අබ්බාති, සමුට්ඨා නාදිති අදින්නාදනසද්ධාති, ඉදං පන දුක්ඛ චෙදනනති,

දුතිය සිත්ඛාපදං.

තනියෙ “අනුබලය”නි අනුපටිපාටිය අඩමාසෙ අඩමා
 සෙ; “උද්දියමානෙ”නි උපොසථවසෙත උද්දියමානෙ; “සකුළු
 නකුළු ආපනනිං ආපනෙතා”නි යං සො අනාචාරං වරිනා
 අසුදුණකෙත ආපනනභාවං ජාතාපෙතුකාමො ඵවමාන තසම්
 අනාචාරෙ යං ආපනනිං ආපනෙතා, “නකුළු යථා ධර්මමා කාලෙ
 නකෙබ්බා”නි අසුදුණකෙත ආපනනතතා මොකෙබ්බා නත්ථි යථා
 පත ධර්මො ව විනසො ව සීතො තථා තං ආපනනිං කාලෙ
 තකෙබ්බා. දෙසනාගාමිනියා දෙසෙතකෙබ්බා වුට්ඨානගාමිනියා
 වුට්ඨාපෙතකෙබ්බානි අනෙතා. “උත්තරිං වසා මොහො ආරො
 පෙනෙබ්බා”නි යථා ධර්මකරණෙනා ව උත්තරිං තස්ස තෙ ආප්ති
 සොති ආදිවචනෙති නිජ්ඣා තස්ස පුගලස්ස සුතතිදුතිය
 කමෙමත මොහො ආරොපෙතකෙබ්බා; “ඉදං නසමිං මොහනිතො
 චාචිතනිස”නි යො ඵවං ආරොපිතෙ මොහෙ පුත මොහෙති
 තසම් මොහනකෙ පුගලෙ ඉදං පාචිතනියං වෙදිතබ්බං; න
 අනාරොපිතෙ මොහෙති අනෙතා.

සාවජියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ මොහනවත්ථුසම් පසුදුකතං,
 සාධාරණපසුදුකති, අනාණතතිකං, තිකපාචිතතියං. අධර්ම
 කමෙම තිකදුක්ඛං. අනාරොපිතෙ මොහෙ දුක්ඛවමෙව.
 යෙන න විජ්ජාරෙන සුතං උභයකවතතිකවතත්ථුං විජ්ජාරෙන
 සුතං, යෙව න මොහෙතුකාමො තෙසං, උමමතතාදිනසුදු, අනා
 පතති. මොහාරොපනිං, මොහෙතුකාමනා, වුත්තනිතෙත
 සුනභාවො, මොහනනති, ඉමානෙත්ථ වතතාර අභියාති. සමු
 ට්ඨානාදිති අදිනනාදුතසදිසාති. ඉදං පත දුක්ඛවෙදනනති.

නතිස සික්ඛාපදං.

වතුත්ථ “පහාරං දදෙසා”නි. ඵත්ථ පහරිතුකාමතාය
 පහාරෙ දිනෙත සමෙව මරති පාචිතනියමෙව.

සාවජියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ පහාරදුතවත්ථුසම් පසුදු
 කතං, සාධාරණපසුදුකති. අනාණතතිකං, තිකපාචිතතියං, අනු
 පසමපනන තිකදුක්ඛං. විරූපකරණාධිපායෙන පත උප
 සමපනනස්සාපි කණ්ණිකාසාදිවෙදනෙ දුක්ඛවමෙව. කෙතචි
 විගෙහියමානස්ස පත මොක්ඛාධිපායස්ස, උමමතතාදිනසුදු
 අනාපතති. සුපිනනා, න මොක්ඛාධිපායනා, උපසමපනනස්ස
 පහාරදුතනති, ඉමානෙත්ථ තිණි අභියාති. සමුට්ඨානාදිති පඨම
 පාරාජිකසදිසාති ඉදං පත දුක්ඛවෙදනනති.

වතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමේ ‘නලසනභික. උග්ගිරණයා’ති පඤ්චදානාකාරං දසෙකනෙතා කායං වා කායපටිබ්බං වා උච්චාරෙය්‍ය; එතසාවතං උග්ගිරණපච්චයා පාවිත්තියං, සචෙ පන උග්ගිරණා විරඬො පඤ්චං දෙති න පඤ්චකාමතාය දිත්තතතා දුක්ඛට්ඨෙව. තෙන පඤ්චෙත භන්දාදිසු යංකිඤ්චි තිජ්ජති දුක්ඛට්ඨෙව. සෙසමේත්ථ භබ්බං පුරිමිසික්ඛාපදෙ වුත්තතසෙතෙව චෙදිතබ්බං.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨ “අමුලකෙතා”ති දිට්ඨාදිමුලවිරහිතෙන; “අනුබංගසයා”ති වොදෙය්‍ය වා වොදපෙය්‍ය වා; “පාවිත්තිය”ති සචෙ වුදිතසො තංඛණං සෙව වොදෙති මිංති ජානාති වොද කසා පාවිත්තියං.

සාවච්චියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ අමුලකෙන සබ්බාදිසෙසෙන අනුබංගනවත්තියමිං පඤ්ඤාතතං, සාමාරණපඤ්ඤාතති, සාණතති කං, තික්ඛපාවිත්තියං. ආචාරවිපතතියා වා දිට්ඨිවිපතතියා වා අනුබංගෙන දුක්ඛට්ඨං අනුපසම්පන්න තික්ඛදුක්ඛට්ඨං. තථා සඤ්ඤායා, උම්මත්තකාදිතඤ්ච, අනාපතති. උපසම්පන්නතා, සබ්බාදිසෙසසා අමුලකතා, අනුබංගතා, තං ඛණං විජාන නිජානී, ඉමානෙත්ථ චතතාරි අඛතාති. සමුඨානාදිති අදිත්තා දනසදිසාති ඉදං පන දුක්ඛචෙදනතති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමේ “කුක්ඛවුට්ඨං උපදෙසෙය්‍ය”ති උත්තවිසතිවසො තං මඤ්ඤාති ආදිති භණ්ණෙනා උප්පාදෙය්‍ය; එවං අඤ්ඤාතමිං උප්පාදනපච්චයෙ අසති සංවිච්චි උප්පාදෙනකසා වාචාය වාචාය පාවිත්තියං.

සාවච්චියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ කුක්ඛවුට්ඨං උප්පාදනවත්තියමිං පඤ්ඤාතතං, සාමාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, තික්ඛපාවිත්තියං. අනුපසම්පන්න තික්ඛදුක්ඛට්ඨං න උපදග්ගිකාමසා, තෙවලං හිතෙසිතාය තථා වදනකසා, උම්මත්තකාදිතඤ්ච, අනාපතති උපසම්පන්නතා, අථාසුක්ඛාමතා, කුක්ඛවුට්ඨාදනතති, ඉමා නෙත්ථ තිණි අඛතාති. සමුඨානාදිති අනන්තරසදිසානෙවංති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අදාළ “විවාදපනිත” නම් ගණකාකලයෙහි විවිධයන් විවාදාත්මකය. ආපනනානං, “උපසුරු” නි පුනිතමං; යන් ධනා සකතා ගොති තෙසං වචනං සොදුං තන් තිවේදියානි අපේරා. තන් සොසසාමි’ති වෙදෙදුකාමිතාය ගව්තො පදෙ පදෙ දුක්ඛං, සුරිතගමනෙපි ඕතිගතෙපි එසෙව තෙයා, යන් පන සිතො සුණාති තන්සා පාවිතියං. අනතනො සිතොකාසං ආගතො තෙසු මනතයමනෙසුපි උකතාසිතො වා අහං එන්තා වනා වා රාතාපෙතබ්බං. එවං අකරොනතස්සා’පි සවණෙ පාවිතියමෙව.

සාවජියං ජබ්බග්ගියං ආරබ්භ උපසුරුකාමිදුක්ඛං පඤ්ඤානං. සාධාරණපඤ්ඤාතී අනාණතියං, තිකපාවිතියං. අනුපසම්පන්න නිකුක්ඛං. ඉමෙසං සුතා ඔරමස්සාමි මීර මිස්සාමි වූපසම්ස්සාමි අත්තානං පරිමොවෙස්සාමිති ගව්තො, උමතතකාදිතඤ්ච, අනාපතී. උපසම්පනිතො, වෙදනා ධිප්පාසො, සමණනී, ඉමානෙත් නිඤ් අභිතාති. ථෙය්සත්ථ සමුදානං, සියා කිරියා සියා අකිරියා, සඤ්ඤාවිමොක්ඛං, සවිත්තනං, ලොකවජ්ජං, නායකමමං, විවිකමමං, අකුසලවිත්තං, දුක්ඛ වෙදනනි.

අවධාන සිකතාපදං.

තවමෙ “බමමිකානං බමමිකාන” නම් බමමික විනයෙත සදු සාසනෙන කතානං අපලොකනකමමං ඤාතීකමමං ඤාතීදුක්ඛ කමමං ඤාතීවතුන්කමමනි ඉමෙසං වතුනතං කමමානං; තත්තා යං සංඛප්පනො කමමිතිව්ජ්ජො:— තත්ත අපලොකනකමමං නාම සම්මග්ග සම්මග්ග අනුමිතියා නං නං වදුන් කිත්තනානා “රුච්චති සම්මග්ගා”ති තිකතත්තුං සාවේදා කතතබ්බකමමං වුච්චති. සම්මග්ගෙව පන සම්මග්ග අනුමිතියා එකාය ඤාතීයා කතතබ්බකමමං ඤාතීකමමං නාම. එකාය ඤාතීයා වෙච අනුසාවණාය ව කතතබ්බකමමං ඤාතීදුක්ඛකමමං නාම. එකාය පන ඤාතීයා තිති ව අනුසාවණාති කතතබ්බකමමං ඤාතීවතුන්කමමං නාම.

තෙසු අපලොකනකමමං පඤ්ඤාදානාති ගව්තී, ඔසාරණං නිසසාරණං ගණකමමං වුගමදණං. කමමලකමණනි, තන් කණ්ටක සාමණෙරස්ස නායනා විය නිස්සාරණා. තාදි සානං ගෙව සමමා වතනනං දිස්වා පවෙසනා ඔසාරණාති

මේදිතබ්බොති, පබ්බජ්ජාපෙක්ඛණං කෙසෙව්දනාපුච්ඡනං හණ්ඨු කාමිං නාම, මුඛරණං හික්ඛුනො හික්ඛු දුරුත්තව්වතෙහි සංවේනතං “ඉත්ථනාමො හික්ඛු මුඛරො හික්ඛු දුරුත්ත ව්වතෙහි සංවේනො විහරති සො හික්ඛු යං ඉවේඡ්‍යා තං චිදෙය්‍ය හික්ඛුහි ඉත්ථනාමො හික්ඛු තෙව වත්තබ්බො තෙව ඔව්දිතබ්බො”ති “සංඛං හන්තො පුච්ඡාමි ඉත්ථනාමය්‍ය හික්ඛු නො චුහම්දණ්ඩං දුනං රූච්චනි සංඛසංඛාති. දුතියමි පුච්ඡාමි, තතියමි පුච්ඡාමි, ඉත්ථනාමය්‍ය හන්තොහික්ඛුනො චුහම්දණ්ඩං දුනං රූච්චනි සංඛසංඛා”ති එවං කත්තබ්බකමිං චුහම්දණ්ඩං නාම. යං පත සගවතා හික්ඛුණිතං උරුං විවරිත්වා දෙසානාදි වජ්ඣු “අවිජ්ජියො සො හික්ඛවෙ හික්ඛු හික්ඛුණිසංසෙධා කාත බ්බො”ති එවං අවිජ්ජියකමිං අනුඤ්ඤානං, යං හික්ඛුණිති “අයො අසුනො නාම අයො හික්ඛුණිතං අපසාදියං දෙසොති එතං අයං අවිජ්ජියකරණං රූච්චනි හික්ඛුණිසංසංඛා”ති එවං උප සංසෙ නිසිත්තාහෙව හික්ඛුණිති කාතබ්බං එවරූපං කමිං, යසො තං කමිං යෙව ලක්ඛණං ත ඔසාරණාදිති තසො කමි ලක්ඛණනි වුච්චති. ඉදං කමිලක්ඛණං නාම හික්ඛුණි මුලකං පඤ්ඤාතං අපි ච හික්ඛුසමි පිලහති තසො හික්ඛුහිපි අවිජ්ජනවිවර්තාදිතං විවරාදිති වා දෙතෙහි පරිභුඤ්ඤානාති අපතෙතබ්බොතිපි වජ්ඣනි පරිභුඤ්ඤාතොති වා අපතෙතොති වා තථාරූපං වා ධම්මකං කපිතං කරොතොති තික්ඛත්තුං සාවේ නා අපලොකනකමිං කාතබ්බං. සබ්බං හෙතං කමිලක්ඛණ මේව පවිසති. ඉති අපලොකනකමිං පඤ්ඤාතොති ගව්ඡති.

ඤාතිකමිං පත තව්ඨානාති ගව්ඡති- ඔසාරණං, නිසාරණං, උපොසඨං, පචාරණං, සමමනිං, දුනං, පටිගහනණං, පච්චික්ඛාසිනං, කමිලක්ඛණනි. තත්;

“පුණ්ණං මෙ හන්ත සංසො ඉත්ථනාමො ඉත්ථනාමය්‍ය ආසෙගනො උපසම්පදපෙවො, අනුසිට්ඨො සො ඔසා, සදි සංඝස්ස පහතකිලං ඉත්ථනාමො ආගවේඡ්ඤාති, ආගව්ඡාතිති වත්තබ්බොති එවං උපසම්පදපෙවං ඔසාරණං ඔසාරණා නාම.

“පුණ්ණං මෙ ආසෙගනො, අසං ඉත්ථනාමො හික්ඛු ධම්මකපිකො, ඉමිසෙ නෙව පුත්තං ආගව්ඡති නො පුත්තමි හමිහො, සො අත්ථං අසලකෙව්චො බ්‍යඤ්ඤාත්ථාසාස අත්ථං පටිබාහති, සද්දසෙගනානං පහතකිලං ඉත්ථනාමං හික්ඛු

උද්භාවයෙන් අවසාන ක්‍රමය අධිකාරණය වූ පසු කෙරෙහිමය” යන
එවිට උද්භාවයෙන් අවසාන ක්‍රමය අධිකාරණය වූ පසු කෙරෙහිමය
නිසාදරණය නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

“සුභානු මේ හඟන සංඝයා, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි, අප්‍රසාදයෙන් යුතුව
උපදායමක් කෙරෙහි” යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

ආකාරයෙන් උපදායමක් කෙරෙහි යන එවිට උපදායමක් කෙරෙහි යන
ආකාරයෙන් උපදායමක් නාමය.

සමහරාගතයා උපාසකයා සමූහයක අසමානාකරණයක් පැනවෙන්නකුත් නවසූන නිසාරණය නිසාරණය නාමි. නමොව සමාන වන්නාගතයා පැනවෙන්නකුත් නිසාරණය ව වෙදි නබ්බා. සා බුදුකතකතකත වඩාලි වත් විවද්දාමි වුනා:

සීමාසමානි තිව්වරෙන අවිප්පවාසසමානි සන්තසමානි හතතුද්දසක සෙනාසනාසනාසන හණ්ඩාගාරික විවරපටිගතා හත සමානි යාගුභාජක ඵලභාජක බජ්භාජක අපමනනක විසාරජකක සාරිගතාසපක පනතාසනාසන ආරාමිකපෙසක සාමණේරපෙසක සමානිති එතාසං සමානිතං වසෙන සමානි වෙදිනබ්බා. කතිනවිවරමතකවිවරදානවසෙන දානං වෙදිනබ්බං. කතිනුභාරවසෙන උබාසො වෙදිනබ්බං. කුට්ඨිවිච්චාරවද්ද දෙසනාවසෙන දෙසනා වෙදිනබ්බං.

යා පන තිණවත්තසමානි එකසමිං පනෙව එතා එකසමිං පනෙව එතාති වෙ සදානිද්දතියකමමවා වා වුනා, යා ව මොහා රොපනාදිපු කමමවා වා වුනා තාසං වසෙන කමමලකතණං වෙදිනබ්බං. ඉති සදානිද්දතියකමමං සතත ධානාති ගවත්ති.

සදානිවදානකමමමි සතතව ධානාති ගවත්ති- බසාරණය නිසාරණය, සමානි, දානං, නිග්ගහං, සමනුභාසනං, කමම ලකතණනති, තත්;- තජ්ජතිය කමවාදිතං සතතනං කමමානං වසෙන නිසාරණය, තෙසංගෙව ව කමමානං පටිප්පසාමනන වසෙන ඔසාරණය වෙදිනබ්බං. හික්කුතොවාදකසමමිතිවසෙන සමමිති. පටිප්පසදානමානතතදානවසෙන දානං මුලාය පටිකසාන වසෙන නිග්ගහො. උකත්තනානුවතතිකා අට්ඨ යාවතතියකා අට්ටො වර්තකාලි ව ඉමෙ තෙ යාවතතියකාති ඉමාසං එතාද දසනං සමනුභාසනානං වසෙන සමනුභාසනා. උපසම්පදාකමම අබ්බානකමමවසෙන කමමලකතණං වෙදිනබ්බං. ඉති සදානි වදානකමමං සතතධානාති ගවත්ති.

ඉමෙපු පන වදාන කමමෙපු අපලොකන කමමං අප ලොකෙතො ව කාතබ්බං. සදානිකමවාදිවසෙන න කාතබ්බං. සදානිකමමමි එකං සදානිං ධර්මෙතොව කාතබ්බං. අපලොකන කමවාදිවසෙන න කාතබ්බං. සදානිද්දතියකමමං පන අපලො කෙතො කාතබ්බමි අකාතබ්බමි අත්ථි. තත් සීමාසමානි, සීමා සමුහනං, කතිනත්තරො, විවරදානං, කතිනුභාරො; කුට්ඨිවද්ද දෙසනා, පිභාරවද්දදෙසනාති ඉමාති සතතකමමාති ගරුකාති අපලොකෙතො කාතුං න වට්ටනාති, සදානිද්දතියකමමවා වං සාවෙ

නිව කාතබ්බාති. අවසෙසං තෙරස සමමනියො සෙතාසනංගානා පක මතකවිවරදානසමමනියො චාති එතාති ලුහුකකමමාති අප ලොකෙතාපි කාතුං වට්ටනති ඤාතිකමොදිවසෙන පන න කාතබ්බමෙව, ඤාති වතුන්කමමෙපි සකලකමණෙනෙව කාත බ්බං, න සෙසකමවසෙන. එවං අත්තනො අත්තනො ලකබණෙනෙව වන්දු ඤාති අනුසාවන සිමි පරිසසමපතියා කතාති එතා ති කමමාති ධම්මෙත විනයෙන සන්ද්ධසාසනෙන කතන්තා. ධම්මො එතෙසු අපිති= ධම්මකානි නාම භොතති, ඉති එතෙසං ධම්ම කාතං කමමාතං ඡන්දං දන්වා පච්ඡා බියනධම්මං ආපඡ්ඡන්තස්ස වාචාය වාචාය පාවිත්තියං.

සාවච්ඡියං ඡබ්බගනියෙ ආරබ්භ බියනධම්මාපඡ්ඡනවන්දුසමිං පඤ්ඤාත්තං. සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතියං. තිකපාවිත්තියං. ධම්මකමෙව චෙමතිකස්ස අධම්මකමෙව ධම්මකමසඤ්ඤිතො චෙව චෙමතිකස්ස ව දුක්ඛටං. අධම්මකමසඤ්ඤිස්ස අධම්ම කමෙමින වා වග්ගෙන වා නකමාර්ගස්සවා කමමිං කරොන්තීති ඤාති බියන්තස්ස උම්මත්තකාදීනඤ්ච අනාපත්ති. ධම්මකමසඤ්ඤා, ධම්මකමසඤ්ඤිතා, ඡන්දං දන්වා බියනන්ති, ඉමානෙත්තිති අබ්බාති. සමුට්ඨානාදීති අදින්නාදානසද්ධසානෙවාති.

නිවම සිකුටාපදං

දසමෙ “විනිවජ්ජසකුටාසා”ති යාව ආරොච්ඡවන්දුං අවිතිච්ඡ තං ඤාතියං වා යපෙතො කමමවාචා වා අතිට්ඨාපිතා නාව විනිවජ්ජ සකුටා වන්තමානා නාම භොති, යො භික්ඛු එතසමිං අන්තරෙ කමමං කොපෙතුකාමතාය පරිසාය හත්ථපාසං විජ්ඣති තස්ස විජ් භනෙ දුක්ඛටං, විජ්ඣිතෙ පාවිත්තියං.

සාවච්ඡියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුං ආරබ්භ ඡන්දං අදන්වා පකකමන වන්දුසමිං පඤ්ඤාත්තං, සාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණ්ඩතියං. ධම්ම කමෙව චෙමතිකස්ස අධම්මකමෙව ධම්මකමසඤ්ඤිතො චෙව චෙමතිකස්ස ව දුක්ඛටං, අධම්මකමසඤ්ඤිස්ස පන යො ව සංඝස්ස භණ්ඩනාදීති වා භවිස්සන්ති අධම්මෙත වා වග්ගෙන වා න කමාර්ගස්ස වා කමමිං කරස්සන්තීති ඤාති භිලානො වා හුත්වා භිලාතස්ස වා කරණිසෙන උට්ඨාරාදීති වා පිටුතො න ව කමමං කොපෙතුකාමො උත පච්චාගමිස්සාමිති ගච්ඡති තස්ස, උම්මත්ත කාදීනඤ්ච, අනාපත්ති. විනිවජ්ජසකුටාස වන්තමානතා, ධම්ම කමසඤ්ඤා, ධම්මකමසඤ්ඤිතා, සමානසිමාසං සිකුටා, සමාන

සංවාසකයා, කොපෙනුකාමනාස හන්ඵපාසං විජහනිනති. ඉමංතෙත්ථ ඡ අඛිනාති, සම්පුභාසතසමුච්ඡානං, කිරිසාකිරියං, සඤ්ඤවිමොක්ඛං, සවිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකම්මං, චිත්තම්මං, අකුසලවිත්තං, දුක්ඛපෙද්ධනනති.

දසමසික්ඛාපදං

එකාදසමෙ “සමග්ගහනි සමෙකයා”ති සමානසංවාසකෙන සමානසීමාසං ධීපෙන සංසෙන සතිං විවරං දත්වා; “සථාසඤ්ඤා” නති යො මිත්තසද්ධිධාසමහතතවසෙන සඤ්ඤො තස්ස තස්සාති අන්තො; “පාවිතරිය”නති එවං සංසෙන සද්ධිං සයමෙව සෙනා සතපඤ්ඤපසාදි වසෙන සමමතස්ස භික්ඛුනො විවරං දත්වා පච්ඡා බියනතස්ස වාචාය වාචාය පාමිතරියං.

රාජගහෙ ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ විවරං දත්වා පච්ඡා බියනමිඤ්ඤ සම්මං පඤ්ඤානං, සාධාරණපඤ්ඤානති. අනාණතරිකං ධම්ම කමෙමු තිකපාවිත්තියං. විවරං ධපෙත්වා අඤ්ඤං විස්සජ්ජියං චෙ හඛියං පරික්ඛාරං දත්වා පච්ඡා බියනතස්ස දුක්ඛවං විස්සජ්ජිය චෙහඛියා නාම ධපෙත්වා පඤ්ඤා ගරුභණ්ඩාති අවසෙසා, රාසි වසෙන හි පඤ්ඤා ගරුභණ්ඩාති චුත්තාති. තත්ථ ආරාමො ආරාම වජ්ඣනති එකං, විහාරො විහාරවජ්ඣනති දුතියං, මඤ්ඤො පිඨං හිසි බිබ්බොහනනති තතියං, ලොහකුළුහි ලොහ භාණ්ඩකං ලොහ වාරණො ලොහකවාහං වාසි ඵරසු කුඨාරි කුඤ්දලො තිබ්බදනනති චතුත්තං, චුලු චෙඵ මුඤ්ඤබ්බචරං තිණපණ්ණං දුරුභණ්ඩං මතරිකාභණ්ඩානති පඤ්ඤම්මං, එතාති හි පඤ්ඤා සංඝසන්තකාති නෙව සංඝස්ස න ගණපුගලානං විස්සජ්ජතුං වා විහර්තුං වා චට්ටනති, විස්සජ්ජවිහතතාතිපි සංඝිකානෙව සොනති. ථාවරෙ න පන ථාවරං, ඉතරෙන ව අකපපියෙන වා මහග්ගකපපියෙන වා ඉතරං, සංඝස්ස උපකාරං සුලුකෙත්වා කපපියපරිවත්ත නෙන පරිවත්තෙතුං චට්ටති; වරසෙනාසනාදිතං සංරක්ඛණ්ත්වං ලාමකාදිති විස්සජ්ජතුං විස්සජ්ජත්වා පරිභුඤ්ඤාපුඤ්ඤා චට්ටනති. එත්ථ ව පුරිමෙසු තිසු රාසිසු අගරුභණ්ඩං නාම කිඤ්චි නත්ති, චතුත්තං ලොහකුළුහි අරඤ්ඤරසණ්ඩාහං ලොහභාණ්ඩකං ලොහ කවාහනති ඉමාති තිණි අනතමසො පසතමිත්තං උදකගණ්ඩක කාතිපි ගරුභණ්ඩාති, ලොහවාරණො පන කාලලොහ තම්බ ලොහ කංසලොහ චට්ටලොහානං යෙන කෙතති කතො සිහල දීපෙ පාදගණ්ඩකො භාජෙතමෙධා. පාදො නාම මහධ්නාලියා පඤ්ඤිතාලිමිත්තං ගණ්ඩාති තතො අතිරෙණො ගරුභණ්ඩං,

ඉමානි තාව පාලියාගතනානි ලොහභාජනානි, පාලියං පන න
 ආගතනානිපි හිංකාරපච්ඡිග්ගහඋප්ඵක, බිබ්බවච්ඡුපාතිතවටකසරක
 සමුග්ගදම්භාරකපලලකධුමිකවච්ඡුආදීනි බුද්ධකානිපි ගරුභණ්ඩා
 තෙව අග්ගපණ්ණා අග්ගපාලකං තමබ්බොද්ධපාලකනනි ඉමානි
 පන භාජනියානි, කංසලොහවට්ඨ ලාභහ ජනවිකති සංඝිකපරි
 භොගෙන වා ගිහිවිකවානි වා වට්ඨනති, සුග්ගලිකපරිභොගෙන
 න වට්ඨනති, ධර්මතා පන තං භාජනවිකතී අඤ්ඤාසම්මපි තප්පිය
 ලොහභණ්ඩා අඤ්ඤානි අඤ්ඤානිසල්ලාකා නඤ්ඤානං කණ්ණමිල
 හරණි පුටි බුද්ධකං පිප්පලිකො බුද්ධකං ආරකණ්ඩකං මුද්දකං
 කුඤ්ඤිකං තාලං කතතරගට්ඨිවෙසිකං භණ්ඩාපාලකං යථා
 තථා වා සනකතලොහං වීජකතලොහභණ්ඩාඤ්ඤා සබ්බං භාජ
 නියං, ධුමිකෙනතථාලකදීපරාකකදීපකපලලිකාමලමිකදීපඉඤ්ඤා
 පුරිසනිරව්ඡානරුපකානි පන අඤ්ඤානි වා තිත්තිව්ඡදනකවාසා
 දිසු උපතෙතබ්බානි, අනාමසො ලොහබලිකං උපාදය
 සබ්බානි ලොහභණ්ඩානි ගරුභණ්ඩානියෙව, අනානා ලඞ්ඞානිපි
 පරිහරිතා පුග්ගලිකපරිභොගෙන න පරිභුඤ්ඤාතබ්බානි, සංඝික
 පරිභොගෙන වා ගිහිවිකවානි වා වට්ඨනති, තිසු භණ්ඩාපි එසෙව
 නයො. බිරපාසාණමයානි තවටික සරකාදීනි ගරුභණ්ඩානි
 යෙව. සවකො පන තෙලභාජනං වා පාදගණ්ඨකතකො අති
 රෙකමෙව ගරුභණ්ඩං, සුවණ්ණරජනආරකවජාතීථලිකහ ජ
 නානි ගිහිවිකවානිපි න වට්ඨනති, සෙතාසනපරිභොගෙන පන
 ආමාසමපි අනාමාසමපි සබ්බං වට්ඨති, වාසිආදිසු යාය වාසියා
 දනතකම්බව්ඡදනඋච්ඡුතච්ඡතමිත්තනො අඤ්ඤා මහාකමිමි
 කාදාං න ඝනකා අයං පන භාජනියා, සෙසා සෙන කෙනවි
 ආකාමරක කතා ගරුභණ්ඩා, එරසු පන අනාමසො වේරුානං
 සිරාවෙවිකොපි ගරුභණ්ඩමෙව තථා කුරාරි, යං පන ආවුධ
 සංඛෙපෙන කතා අයං අනාමාසා, කුරුලො දණ්ඩබඩ්ඩිවාදනං
 වා අගරු භණ්ඩං නාම නපි, සමමුඤ්ඤානි දණ්ඩබණ්ඩකමපන
 අදණ්ඩිකං ඵලමිත්තමෙව යං සකකා සිපාටිකාය පකම්පිතා පරි
 හරිතුං තං භාජනියං, සිවරමපි නිවාදනෙනෙව සංගහිතං, යෙති
 මනුසොගි විහාරෙ වාසිආදීනි දින්නානි භොතති හෙ වෙ සරෙ
 දඩ්ඩි වා විලුහෙන වා දෙප්පි නො හනෙන උපකමරෙ පුන ආහ
 රිතා දෙමානි වදනති දුතබ්බානි, සවෙ හරනති න වාරෙනබ්බා,
 අනාහරනනාපි න වෙදෙනබ්බා, කමාරරථකාරතච්ඡකාර
 වුද්ධකාරතලකාරමණිකාරපතතබ්බානානං අධිකරණි මුඛි
 සණ්ඩාසතුලාදීනි සබ්බානි ලොහමිසඋපකරණානි සංමිස දින්න

කාලතො පටිථාය ගරුභණ්ඩානි, තිප්පකොට්ඨකප්පවණ්ණකාර
 වම්මකාරොපකරණෙසුපි එතෙව නයො, අයං පත විසෙසො.-
 තිප්පකොට්ඨකපකරණෙසු තිප්පවේදනකසත්තං, සුවණ්ණකා
 රකට්ඨකරණෙසු සුවණ්ණවේදනකසත්තං, වම්මකාරට්ඨකර
 ණෙසු කතපටිකම්මවම්මජිදනකා බුද්ධකා සත්ථිති ඉමානි භාජනී
 යානි, තහාපිතඤ්ඤාකාරට්ඨකරණෙසුපි ධපෙත්වා මහාකතත
 රිං මහාසණ්ඩාසං මහාපිපථලකඤ්චි සබ්බං වට්ඨති, ඉතරානි ගරු
 භණ්ඩානි වලලිඥාදිසු වේතනවලලිඥාදිකා යා කාපි අඛිබාහුප්ප
 මාණවලලි සම්බන්ධා දින්නා වා තත්ථජාතකා වා රක්ඛිතගොපිතා
 ගරුභණ්ඩං, සා සංඝකමෙම ව වේනියකමෙම ව කතෙ සවෙ අති
 රෙකා හොති පුග්ගලිකකමෙමපි උපතෙතූං වට්ඨති, සුත්තමකපි
 වාකනාලිකෙකරහිතවම්මමියා රජ්ජකා වා යොත්තානි වා වානෙ
 ව තාලිකෙකරහිතෙ ව වට්ඨෙත්වා කතා එකවට්ඨා වා සංඝසත්තකා
 ගරුභණ්ඩා, සුත්තං පත අනාවට්ඨෙත්වා දින්නමකපිවාකනාලිකෙ
 රහිතා ව භාජනීයාව, යෙහි පතෙත්තානි රජ්ජකාදිනි දින්නානි
 හොත්ති තෙ අත්තනො කරණීයෙත ගරන්නා න භාජනබ්බා,
 යො කොපි අට්ඨබ්බුලප්පවිදුණ්ඩකමිත්තොපි වෙඵ සංඝෙ දින්නො
 වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරුභණ්ඩං, සොපි සංඝ
 කමෙම ව වේනියකමෙම ව කතෙ අතිරෙකො පුග්ගලිකකමෙම
 දූතූං වට්ඨති, පාදගණ්ඨනකතෙලනාලි පත කතතරංගට්ඨි උපා
 ගතදුණ්ඩකො ජතතදුණ්ඩා ජතතසලාකානි ඉදමෙත්ථ භාජනීය
 භණ්ඩං, දුග්ගිගෙහා මනුස්සා ගණ්ඨිත්වා ගව්ඡන්තා න වාරෙතබ්බා,
 ධපෙත්වා මුඤ්ඤාදි බබ්බරඤ්ච අවිසෙසං ඡදනතිණං මුඛිප්පමා
 ණවපි ඡදනතිණසංඛෙපගතෙසු තාලපණ්ණාදිසු යං කිඤ්චි
 එකපණ්ණමපි සංඝස්ස දින්නං වා තත්ථ ජාතකං වා බහිඥාරාමෙ
 සංඝිකෙ තිණවිඤ්ඤමිං ජතකං වා රක්ඛිතගොපිතං ගරුභණ්ඩං,
 තමපි සංඝකමෙම ව වේනියකමෙම ව කතෙ අතිරෙකං පුග්ග
 ලිකෙ දූතූං වට්ඨති, දුග්ගිගෙහා මනුස්සා ගගෙත්වා ගව්ඡන්තා
 න වාරෙතබ්බා, අට්ඨබ්බුලප්පමාණොපි රිත්තපොත්ථකො ගරු
 භණ්ඩමෙම, මහතිකා පකතිමහතිකා වා ගොතූ පඤ්චවණ්ණා වා
 සධා වා සඤ්ජරස කං කුට්ඨක සිලෙසාදිසු වා යං කිඤ්චි දුලල
 භට්ඨානෙ අනෙත්වා වා දින්නං තත්ථ ජාතකං වා රක්ඛිතගොපිතං
 තාලපකකම්භකං ගරුභණ්ඩං ගෙ ති, තමපි සංඝකමෙම ව වේනිය
 කමෙම ව කතෙ අතිරෙකං පුග්ගලිකකමෙම දූතූං වට්ඨති, සිංගු
 සිංගුල ගරිතාල මනොසිලා අඤ්ජනානි පත භාජනීය නි. දුරු
 භණ්ඩං යො කොපි වෙඵවති වුත්තපාකාරො දුරුභණ්ඩකො
 සංඝස්ස දින්නො වා තත්ථ ජාතකො වා රක්ඛිතගොපිතො ගරු

හඟුණ, අපි ව සබ්බ පි දුරු වෙළුමමිපාසාණාදිවිකති දුරු හඟුණන සංගතිතා. තත්ථ මිඤ්චපිඨෙ අසබ්බතීතානි අසංචිතා දිති අනතමසො වොලොන වා පලාලෙඝ වා පණ්ණාති වා කත පිඨං උපාදය සබ්බ නි අසංඝාති විකල්පලකං සම්පලකං විවර ධොවනඵලකං සට්ටනඵ කං සට්ටනමුග්ගරො දන්තකව්ච්ඡෙද නගණිසීතා දණ්ඩමුග්ගරො තාවා අමමණං රරතදොණී උදක පච්ඡිකො දුරුමසො වා දන්තමසො වා වෙලුමියො වා සපාද කොපි අපාදකොපි සමුග්ගෙ චුත්තා පාදවණ්ණනකතො අතිරෙ කපාමාණො කරමණො උදකදොණී උදකකවාහං උච්චෙතො කවච්ඡු පාතීයසරාවං පාතීයසංවධංති එතෙසු සං කිඤ්චි සමබ්බ දින්නං ගරුහඟුණං. සබ්බඵලකං පත භාර්යං. තථා දුරුමසො උදකතුමො පාදකඨලිකා මණ්ඩලං. දුරුමයං වා ගොතු වොල පණ්ණාදිමයං වා සබ්බං ගරුහඟුණං. ආධාරසො පතනපිධානං තාලවණ්ඩං විජති වච්චෙතං පච්ඡි යසිසමුප්පති මුසිසමුප්පති එතෙසුපි සං කිඤ්චි බුද්ධං වා මහත්තං වා දුරු වෙළුමණ්ණ වමොදිපු සෙත කෙතවි කතං ගරුහඟුණමෙව, එමහ තුලා සො පාතපලකාදිපු සං කිඤ්චි දුරුමයං වා පාසාණමයං වා ගහෙ සමහාරුපහං ගො කොපි කමසාරතො සං කිඤ්චි භුමමත්ථරණං වා සං කිඤ්චි අභප්පියවමං සබ්බං සංසිකං ගරුහඟුණං, භුමමත්ථ රණං කාතුං වට්ටති, එළකවමං පත විච්චත්ථරණගතිතං ගොති තමපි ගරුහඟුණමෙව, කප්පියවමොති භාරතීයානී, කුරු ච්ඡිසං පණ සබ්බ මඤ්චපාමාණං වමං ගරුහඟුණතත වුත්තං උදුකක ලං මුසලං වුත්තං තිසද්ධ නිසද්ධපොතතො පාසාණදොණී පාසාණ කවාහං සබ්බං කසිහඟුණං සබ්බං වක්කපුත්තයානං ගරුහඟුණ මෙව, මඤ්චපිඨානං පාද ව අවනිසො ව වාසිඵරප්පාදිතං දණ්ඩානි වෙළුම එතෙසු සං කිඤ්චි අතීතිතං හජනීයං, තච්ඡිග මිට්ටං පත ගරුහඟුණං ගොති, අනුඤ්ඤාතමාසියා දොණො ජත්තං මුසි ණණං කප්පාරසසි උපාසණදණ්ඩකො අරණිසතිතං ධම්ම කරකො පාදගණකතතො අතතිරිත්තං ආමලකතුමං ආමලක සවො ලාබුතුමං ලාබුසවො විසාණකතුමන්ති සබ්බමෙතං භාරතීයං. තතොපරං ගරුහඟුණං, හත්ථිදන්තො වා සං කිඤ්චි විසාණං වා අතච්ඡිතං යථාගතමෙව භාරතීයං, තෙති කතමඤ්ච පාදදිපු පුරිමසදිසොව විතීච්ඡෙයො. තච්ඡිතතීසිතොපි සීඛිගු කරණකතො අජනිකරණකතො ගණිසීතාවිඨො අජනි අජ නිසලාකා උදකපුඤ්ජනීති ඉදං සබ්බං භාරතීයමෙව, මහතිකා හඟුණ සබ්බං මනුසොනං උපගොගපරිගොගං සට්ටපිරාදි

කුලාලභාජනං පත්තකථානං අභිකාරකථානං බුමිදානකං දීපරාක්ක
කො දීපකපලලිකා වයනිසිනා ජදනිසිනා ථුපිකාති සබ්බං ගරු
භණ්ඩං ඵලෙසු පත වුත්තනසෙසු ගරුභණ්ඩසු යං කිඤ්චි වෙථ
ආදී අත්තනො අත්ථාය ගණනනෙතන සමකං වා අතිරෙකං වා
ථාතිකමිං කත්වා ගණනබ්බං, පාදගණනනනො අතතිරිත්ත
පමාණො පත සවසො පතො පාලකං කඤ්චනකො කුණ්ඨි
තා'ති ඉදමෙත්ථ භාජනීයං, යථා ව මිත්තිකා ගණ්ඨා ඵලං ලොභ
භණ්ඩයි; කුණ්ඨිකා භාජනීයකොට්ඨාසමෙව භන්ති, ඉති යං
භාජනීයං විසාරජනීයමපි තං ඵලං විසාරජනීයවෙහබ්බිය
සංඛාතං අඤ්ඤං පරික්කාරං දත්ථ බියන්තස්ස දුක්ඛං ඉතරං
පත දාතුමෙව න වට්ටති, ඉසාරතාය දෙනො ථුලලව්වයං
ආපජති, පෙයාවිත්තෙතන ගණනනො ගණ්ඨා අග්ගාපෙත්වා
කාරෙභබ්බො. යථා ව අඤ්ඤං පරික්කාරං දත්ථ බියන්තස්ස
දුක්ඛං නථා සබ්බකන අසම්මනස්ස විවරං වා අඤ්ඤං වා පරි
ක්කාරං දත්ථ බියන්තස්ස දුක්ඛමෙව, අනුපසම්පන්න සබ්බත්ථ
තිකදුක්ඛං පකතිය පත ජතුදිවසෙක කරොත්තං දිස්වා
කො අත්ථා සස්ස දින්නන ලබා'පි මිතිපාතෙස්සති න සම්මා
ලපතෙස්සතිති බියන්තස්ස, ලම්බනකාදීනඤ්ච, අනාපතති.
ලපසම්පන්නතා, බමෙමන ලබසම්මුතිතා, සංගෙහන සබ්බං
මිකසපනුපගම්චරදානං, පච්ඡා බිසතුකාමනාස බිසනාති, ඉමා
නොත්ථ වත්තාරි අභිකාරි. සමුට්ඨානාදීති අදින්නාදානසදිසාති.
ඉදං පත දුක්ඛවේදනනති.

ඵලාදසම සික්ඛාපද

වාදසමෙ සබ්බං තියසකණ්ඩ පරිනාමකසික්ඛාපදෙ වුත්ත
නගමෙව අගමෙවිති විසෙසො:- තත්ථ අත්තනො පරිණාමිතත්තා
තිස්සග්ගියං, ඉධ පුග්ගලස්ස පරිණාමිතත්තා සුද්ධිකපාචිත්තියතති.

වාදසමසික්ඛාපදං

සසබ්බමිකමගො අට්ඨමො.

රාජවග්ගස්ස පඨමෙ "බන්තිසෙස්සා"ති බන්තියජාතිකස්ස;
"මුඛාමසිත්තස්සා"ති බන්තියාභිසෙසෙක මුඛති අභිසිත්තස්ස;
අතික්කන්තො රාජා ඉතොති- අතික්කන්තරාජකං, තස්මිං අති
ක්කන්තරාජකෙ සයතිසරෙති අත්ථා. රතනං වුච්චති මහෙසි;
අභිභවනති අතික්කන්තං; අතිභතං රතනං ඉතොති- අතිභත
රතනකං, තස්මිං අතිභවන්තනිකෙ සයතිසරෙති අත්ථා. ඉඤ්ඤ

විලං අනිත්‍යතාමේයයාහි, එත් අත්‍යන්තො අගතහංවං අජානං පෙත්වා සයනිකරණං උමිමාරං පඨමං පාදං අනිත්‍යතාමේයතාසං දුක්ඛං, දුතියෙ පාවිත්තියං.

සාවජජියං ආයසමන්තං ආනන්දං ආරබ්‍හ රඤ්ඤාදු අනෙතා පුරප්පවෙසනවිඤ්ඤාමිං පඤ්ඤාතං. අසාධාරණපඤ්ඤාතති. තිත්ත පාවිත්තියං, පටිසංවිදිතෙ අපට්ඨසංවිදිතසඤ්ඤාදීනො ච චෙමති කසං ච දුක්ඛං. පටිසංවිදිතසඤ්ඤාදීසං, න ඛත්තියසං වා න ඛත්තියංහිසෙසෙන අභිජිත්තසං වා උභොසු උභින්නං වා අඤ්ඤා කරුමිං නික්ඛන්තො වා සයනිකරං පටිසන්තසං, අසයනිකරො, උමිමන්තසාදිකඤ්ඤා, අනාපතති. ඛතතිසං, අභිසිත්තං, උභි නිත්මපි සයනිකරනො අනික්ඛන්තං, අපට්ඨසංවිදිතං, ඉඤ්ඤා විලානිත්තමොති ඉමානෙත්ථ පඤ්ඤාඅභිතාති. සමුදානාදිති පඨමකසිත්තසද්ධිතාති. ඉදං පන කිරියාකිරියං.

පඨම සිත්තාපදං.

දුතියෙ රත්නනන්ති මුත්තාදී දසවිධං; රත්නසම්මන්තති යං කිඤ්ඤි මත්‍රසංකං උපභොගං පරිභොගං; අජ්ඣාරාමෙ වාසී පරික්ඛිත්තසං අනෙතා පරිකෙඛපෙ; අපරික්ඛිත්තසං වින්නං ලෙඩ්ඛිතානං අනෙතා; අජ්ඣාවසපෙති පරික්ඛිත්තසං අනෙතා පරිකෙඛපෙ; අපරික්ඛිත්තසං මුසලපාතබන්තරො; අයං පන ත්ථ විනිවර්තයො:- ජාතරූපරජතං අත්‍යන්තො අත්ථාය උග්ගණිත්ත තාසං වා උග්ගණිතාපෙන්නසං වා නිසංගතියං පාවිත්තියං. සංඝගණපුග්ගලවෙතියතවකම්මානං අත්ථාය දුක්ඛං, අවසෙ සෙසු මුත්තාදිරත්නපු සංඛිඛසම්පි අත්ථාය දුක්ඛංවමෙව, කප්පිත විඤ්ඤා වා අකප්පිතවිඤ්ඤා වා අත්තම්මො මාතුසන්තකම්පි හණ්ඩා භාරිකසිසෙන පටිසාමෙන්නසං පාවිත්තියං, තාදිසං පන අත්ත නො සන්තකං කත්වා පටිසාමෙත්ථං වට්ටති. “ඉදං පටිසාමෙත්ථා”ති වුත්තෙත පන න වට්ටතිති පරික්ඛිපිතබ්බං, සචෙ කුපිතා පානෙත්වා භවර්තති පමුච්චොධො නාම භොති, පටිසාමෙත්තබ්බං විහාරෙ කම්මං කමරානතා වසන්තිආදියො වා රාජවල්ලභා වා යං කිඤ්ඤි උපකරණං වා සයනගණ්ඨං වා “පටිසාමෙත්වා දෙත්ථා”ති වදන්ති ඡන්දෙතපි හයෙතපි න සාතබ්බමෙව, ගුත්තවිත්තං පන දසෙත්ථං වට්ටති, අජ්ඣාරාමඅජ්ඣාවසපෙත්ථං යාදිසෙ ණානෙ භික්ඛුති වා සාමගණ්ඨෙති වා ගතිතං ගමිත්තතිති ආසංකා උපපර්ති, තාදි සෙ යෙව ණානෙ උග්ගගණ්ඨා වා උග්ගගණ්ඨා වා සඤ්ඤාණං

කිවිමට කතා කෙලෙසිකයා වා සප්තිකයා වා වර්තමානමය සමය පසුගිය හිතනු ඇති ආප්තියකි. අනෙකුත් නැති'නි ගන්නා. පිටිම සිතන්නා පන හිතනු දිගුවා ආප්තියකි. නැති යො පන ගාමිමෙකින මගෙයා හොති, සමය ගවන්තයා කෙලෙසිනා අනාය වර්තමාන'නි පිතනා උපාය'නි. පසුගිය හිතනු දිගුවා ආප්තියකි, මගෙයා අනෙකුත් වර්තමාන පන ආප්තියකි. නැති, මගෙයා පිතනායා වුනතයෙකෙව පාවිතයා.

සාවතිය. ජබ්බග්ගියෙ ආරාම විකාලෙ ගාමි පවිසනවනු ගම්. පසුගිය. සනා. හිතනු. නි ව අනාප්තිය නි ව නාම රූපා අවිසිකා නි ව ඉමානෙත් තියො. අනුප්පසාදකයායො අසාරණපසාදකයා, අනානිකා, තිකපාවිතිය, කාලෙ විකාල සසාදකො වෙව වෙමිතිකයා ව දුකකට, කාලසසාදකො ජන යො ව අවිසිකෙ වා කරුණියො වා සනා වා ආප්තියකි. අනා. වා අනාප්තිය, පවිසන අනානාමිතිකි. දුකකට තියො. පවිසනමනෙසු වා අසාදකරා ගවන්ති තයා, ගාමින මගෙයා හොති නෙත ගවන්තො. ආපදසු, උමිතතකාදි නසා, අනාපතිය. සනා. හිතනු අනාප්තිය, අනුප්පසාදක සාරණපසාදක, විකාලෙ ගාමිපසවෙසනනි, ඉමානෙත් තියො අනානි. සමුට්ඨානාදි නිකායයොදිසානෙව්නි. ඉදං පන කිරියා කිරිය.

මානිසකයකු.

වතුනේ හෙදනමෙව= හෙදනකං, තං අසා අපිති= හෙද නිකං. නමා ඵවරූපෙ සුචිතෙත් කරුණාරාපනෙසු දුකකට. පටිලාභෙන පන තං හිතියා පාවිතිය. දෙසෙතකි.

සකෙකසු සමබ්බලෙ හිතනු ආරාම සුචිතෙත් විසාදක පන වනුගම්. පසුගිය, සාරණපසාදකයා. සානිකා. අනානා විපකකං අනානා වා පරෙහි වා විපකකමි අනානා වා පරෙහි වා පරිසෙ සාපෙයා ලහනතයා වතුනෙපාවිතිය. අසාදකයායා කරුණාරාපනෙසු අසාදක කතං පටිලිති, පටිලිසාදකෙ ව දුකකට, ගණිතකෙ අරණිකෙ විසෙ අසාදකයා අසාදකිසාකාය මාසිරවෙ උදකප්පෙති'නි ඵනෙසු ගං කිසාදි අවිසිකාදි කෙරෙනතයා, උමිතතකාදි නසා, අනාපතිය.

සුවිසරකා, අවිමසාදීනා, අත්තනො අසාස කරණං වා කාරා පෙට්ඨා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ත භිණ්ණි අභිනාති. සමුදානා දිති සඤ්චරිත්තසද්ධතාති

වතුප්ඵ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමෙ මඤ්චතති මසාරකාදිසු අඤ්ඤතරං; පිඨමපි තාදිස මෙව, තං පත මඤ්ඤා විස අතිදිසං වා ආසන්දිකො විස ව සම වතුරය්සං වා න භොති ඡෙදනකං හෙදනසද්ධමෙව.

සාවජ්ජියං උපනන්දං ආරබ්භ උච්ච මඤ්ච සයනවජ්ජියමිං පඤ්ඤතතං. පමාණිකං කප්පානතය්ස, පමාණාතික්කනතං ලභිතා ඡිත්ථිතා යථාපමාණමෙව උපරි දිසසති එවං නිබ්භිතා වා උත්තා තං වා කත්වා අට්ටකං ඛිත්ථිතා පරිභුඤ්ජනතය්ස, උම්මත්තකාදිතං ව, අතාපතති. පමාණාතික්කනත මඤ්ච පිඨනා, අත්තනො අසාස කරණං වා කාරාපෙට්ඨා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ත වෙ අභිනාති සෙසං සබ්බං සුවිසරසික්ඛාපදසද්ධමෙවොති

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡට්ඨ තුලං ඕනඕමෙත්ථාති = නුලොනඕං, විලිඞ්කං පත්ථි ති. තුලං පක්ඛිපිතං උපරි විලිඞ්කාය ඕනඕහති වුත්තං භොති උද්දලනකං හෙදනසද්ධමෙව.

සාවජ්ජියං ඡබ්බග්ගියෙ ආරබ්භ නුලොනඕං කාරාපනවජ්ජියමිං පඤ්ඤතතං. ආයොගෙ කායබ්බිකෙ අංසවට්ඨකෙ පත්තත්ථ විකාය පරිසාරාවතෙ තිලේඛාගතෙ අඤ්ඤත කතං නුලොනඕං පටිලභිතා උද්දලෙතා පරිභුඤ්ජනතය්ස උම්මත්තකාදිතං ව අතාපතති. තිලේඛාගතං වෙත්ථ සිසපමාණමෙව වට්ටති. සිසප මාණං නාම යස්ස විත්ථාරතො තිසු කොණෙසු වින්තං අන්තරං විදප්ථි වතුරභගුලං භොති. මජ්ඣෙ භුට්ඨිරතතං දිසතො දිග්ඛි රතතං වා විරතතං වා. නුලොනඕමඤ්ච පිඨනා, අත්තනො අසාස කරණං වා කාරාපෙට්ඨා වා පටිලාභොති, ඉමානෙත්ත වෙ අභිනාති. සෙසං වුත්තනගෙනෙව වෙදිතබ්බතති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්‍යයෙහි නිසිදැනුමක් සත්‍යයෙහිදී සත්‍යවන්නා එකමය. අනෙකු සුගතවිද්‍යාවලටමාණ වී සුගතයෙකු එවැනිව කතා කිරීම දසාති සුගතයෙකු පරිකල්පනයක නැත;

සාවජියය. ජබ්බග්ගියෙ අරබන් අප්පමාණිකයෙකු නිසිදැනුමක් ධාරණවත්වන්නා පසුපසක. 'දසා විද්‍යාව'හි අයමෙත්තු අනුප්පසකයෙකු, අසාධාරණ පසුපසක. පමාණිකයා වා උපානකයා වා කරොන්තකයා, අපසුපසක කතා පමාණිකයෙකු පරිලභිතා භික්ෂුවා පරිපුරුණකයා, විතානාදි සුගත කියවීම කරොන්තකයා, උම්මතකයාදි නොව, අනාපතනි. නිසිදැනුම පමාණිකයෙකු නොව, අනාපතනා අනායක කිරණය වා කාරාපෙට්ඨා වා පටිලාසොති, ඉමානෙත්තු වෙ අධ්‍යානි. සෙසු පුත්‍රතනෙතෙව වෙදිකබ්බතනි.

සත්‍යයෙහි සිකුණාපද.

අධ්‍යයනෙහි කණ්ඩු පටිපත්‍යාදි නිසි අධ්‍යයනයක් උගතවානුමණ්ඩලයක කණ්ඩුපිළිකාඅයුරුවලලකවන්නා වාන. පටිපත්‍යාදි නිසි අනුප්පසකයා වෙයි.

සාවජියය. ජබ්බග්ගියෙ අරබන් අප්පමාණිකයෙකු කණ්ඩු පටිපත්‍යාදි කායයා ධාරණවත්වන්නා පසුපසක. සාධාරණ පසුපසක. සෙසු නිසිදැනුම පුත්‍රතනෙතෙව වෙදිකබ්බතනි.

අයමෙති සිකුණාපද.

නවයෙහි සාවජියය. ජබ්බග්ගියෙ අරබන් අප්පමාණිකයෙකු වසතිකසාපිකයෙකු ධාරණවත්වන්නා පසුපසක. සෙසු නිසිදැනුම පුත්‍රතනෙතෙව වෙයි.

නවයෙහි සිකුණාපද.

දසයෙහි සාවජියය. අයමෙති නිසි අරබන් සුගතවිවරප්පමාණවිවරධාරණවත්වන්නා පසුපසක. සාධාරණ පසුපසක. සෙසු නිසිදැනුම පුත්‍රතනෙතෙව වෙයි.

දසයෙහි සිකුණාපද.

රහත වග්ගය නවයෙහි.

ඉති කඛ්ඛාපිනරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනායා
පාතිමොක්ඛවණ්ණනායා කිරිසිනා.

පාටිදෙසනීයෙහි පඨමෙ අනන්තරසරං පටිට්ඨාසාති චිවතතො සචෙ සත්තා අනන්තරාමාදිසු ධර්මා'පි දදමානාය හත්ථතො සයං රටියා ව්‍යුහසිඛිඝාටකසරානං අඤ්ඤාතරග්ගිං සිතො'පි ගණ්ඨාති දෙසො නත්ති. තස්සා පත රටියාදිසු ධර්මා දදමානාය රටියාදිසු වා අනන්තරාමාදිසු වා ධර්මා'පි යං කිඤ්චි ආමිසං අපේක්ඛාහරණ්ඨාය ගණ්ඨතො පටිග්ගහණේ දුක්ඛං, අපේක්ඛාහාරෙ අපේක්ඛාහාරෙ පාටිදෙසනීයං. තස්ස දෙසෙතබ්බාකාරො "ගාරග්ගං ආවුසො"ති ආදිනා නයෙන සික්ඛාපදෙ දසයිතොගෙව.

සාවච්ඡියං අඤ්ඤාතරං හික්ඛුං ආරබ්භ අඤ්ඤාතිකාය හික්ඛුණීයා අනන්තරසරං පටිට්ඨාය හත්ථතො ආමිසං පටිග්ගහණවත්ථුග්ගිං පඤ්ඤාතතං. අසාධාරණපඤ්ඤාතති, අනාණතතිකං, යථා චෙතං තථා සෙසානිපි. තිකපාටිදෙසනීයං, යාමකාලිකාදිසු පටිග්ගහණේ'පි අපේක්ඛාහාරෙ'පි දුක්ඛං. එකතොපසම්පන්නාය යාවකාලිකේ'පි තථෙව. ඤාතිකාය අඤ්ඤාතිකසඤ්ඤි චෙමතිකා නවපි එසෙව නයො ඤාතිකසඤ්ඤිනො පත ඤාතිකාය වා දුපෙතනීයා උපතික්ඛිපිත්වා වා දදමානාය යා අනන්තරාමතික්ඛුණුපසංගතිත්ථියසෙය්‍යාසු පටික්ඛමනෙසු ධර්මා ගාමතො වා ඛතිනීහරිත්වා යාමකාලිකාදිති වා සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජා'ති දෙනි තස්ස, සික්ඛමානාසාමණේරිතං ව හත්ථතො ගහෙත්වා පරිභුඤ්ජනාය උමමනකාදිතං ව, අනාපතති. පටිපුණ්ණුපසම්පන්නා, අඤ්ඤාතිකා, අනන්තරසරෙ සීනාය හත්ථතො සහත්වා පටිග්ගහණං, සාවකාලිකා, අපේක්ඛාහරණනි, ඉමානෙත්ථ පඤ්චඅභිනාති. සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදිසානිති

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ ඉධ සුපතති ආදිවොසාසනාකාරදස්සනං; අපසකකනාව ගතිනීති. ආදි අපසාදෙතබ්බාකාරදස්සනං. තත්ත්වං විනිවර්තයො:- එතෙතො'පි හික්ඛුනා අතපසාදිතෙ අපේක්ඛාහරණ්ඨාය ආමිසං ගණ්ඨනානං පටිග්ගහණේ දුක්ඛං, අපේක්ඛාහාරෙ අපේක්ඛාහාරෙ පාටිදෙසනීයං.

රාජගහෙ ඡබ්බගගිණෙ ආරබ්භ හික්ඛුණීයා වොසාසනනීයා න නිවාරණවත්ථුග්ගිං පඤ්ඤාතතං. තිකපාටිදෙසනීයං එකතො උපසම්පන්නාය වොසාසනනීයා න නිවාරණතස්ස දුක්ඛං, තථා අනුපසම්පන්නාය උපසම්පන්නසඤ්ඤිනො චෙමතිකාය ව, අනුපසම්පන්නසඤ්ඤිනො ව අනතතො වා හතං දුපෙතනීයා

අසූඤ්ඤාසං වා හත්තං දෙනතියං යං වා න දින්නං තං දූපෙනතියං යත් වා න දින්නං තත් සබ්බසං වා සමකං දූපෙනතියං සික්ඛ මාතාය වා සාමග්ගරාය වා වොසාසනතියා පටිගගගෙනවා භුඤ්ජති තස්ස, පඤ්චගොපනාති ධූපෙනා සබ්බත්, උම්මත්ත කාදිනඤ්ච, අනාපතති. පටිපුණ්ණපසමපනනනා, පඤ්චගොප නනා; අනාපග්ගෙර අනුඤ්ඤාතපපකාරනො අඤ්ඤාථා වො සාසනා, අනිවාරණා, අපේක්ඛාභාගොති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඛ්‍යාති. සමුදානාදිති කසිනසදිසාතිති. ඉදං පන කිරියා කිරියතති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සෙබසමමනානිති උඛසෙබසමමතිකාති; පුබ්බ අනිමිත්තනොති සරූපවාදොරාකකමනනො පඨමිතරං උපවාරං අනොකකමනෙන යෙව අනිමිත්තනො, අභිලානො නාම යො සකෙකාති පිණ්ඩාය වරිතුං, පාටිදෙසනිසනති සරූපවාරං ඕක්ක මිත්වා ආමිසං ගණනනාස්ස පටිගගගගෙන තාච දුක්ඛවං, තං ගගෙනවා යත් කත්ථි භුඤ්ජනාස්ස අපේක්ඛාභාගෙර අපේක්ඛා භාගෙර පාටිදෙසනියං.

සාවච්ඡියං සබ්බසුලෙ භික්ඛු ආරබ්භ න මිත්තං ජානිත්වා පටිගගගගෙනවත්ථුසමි පඤ්ඤාත්තං, “පුබ්බ අනිමිත්තනො අභි ලානො”ති ඉමානෙත්ථ වෙ අනුපපඤ්ඤාත්තියො. නිකපාටිදෙස නියං. යාමකාලිකාදිසු පටිගගගගෙන ‘පි අපේක්ඛාභාගෙර’පි දුක්ඛවං. තථා අසෙබසමමනෙ සෙබසමමතසඤ්ඤිතො වෙච වෙමතිකස්සච, අසෙබසමමත සඤ්ඤිතො පන යො ච පුබ්බ නිමිත්තනො වා භිලානො වා අඤ්ඤාස්ස වා තෙසං සෙර පඤ්ඤාත්තං භික්ඛං ගණකාති යස්ස ච සරතො නිහරිත්වා ආසනසාලාදිසු වා භික්ඛුං අදිස්වා පඨමං යෙව නිහරිත්වා වාරමුලෙ වා ධ්වනං දෙනති තස්ස තං භුඤ්ජනාස්ස නිව්චිතතතෙක සලාකගතෙන පකඛිතෙ උපො සපිතෙ පාටිපදිතෙ යාමකාලිකාදිති සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ජති දින්නං පරිභුඤ්ජනාස්ස උම්මත්තකාදිනඤ්ච අනාපතති. සෙබ සමමනනා පුබ්බ අනිමිත්තනනා අභිලානනා සරූපවා රොකකමනං ධූපෙනා නිව්චිතතකාදිති අඤ්ඤාන ආමිසං ගගෙනවා භුඤ්ජනනති, ඉමානෙත්ථ වතතාරි අඛ්‍යාති. සමුදානා දිති ඵලකලොමසදිසාතිති.

තතිය සික්ඛාපදං

වතුන් සැති බෝ පන නාහි ආරක්‍ෂකයානිති ආදි විවර විප්‍රවාසසිකතාපදේ චූත්තතයෙනව වෙදිතබ්බං. සුබ්බ අස ඩිසංචිදිනනති එන් යං ඉන්ද්‍රියා වා පුරිසෙන වා ගහවෙත්ත වා පබ්බජිතෙන වා ආරාමිං වා ආරාමුපවාරං වා පටිසිත්තා ඉන්ද්‍රියා මිත්‍යා ගතෙන කුලස්ස බාදනිස්සං වා භොජනිස්සං වා ආහරිත්‍යාමිති ආරොපිතං තං පච්ඡා යථාරොපිතමෙව වා ආහරියතු තස්ස පරි වාරං කත්වා අඤ්ඤං වා තෙති සඬං පහුතමි ඉන්ද්‍රියාමකුලං පටිසංචිදිතං කත්වා බාදනිස්සං වා භොජනිස්සං වා ගහෙත්වා ගච්ඡි තිති සුත්වා අඤ්ඤාති වා කුලාති තෙන සඬං ආහරන්තු තං සබ්බං පටිසංචිදිතං නාම. යං පන එවං අතාරොපිතඤ්ච අනාගතඤ්ච තං අප්පටිසංචිදිතං නාම, අභිලානො නාම යො සකෙකාති පිණ්ඩාය ගතත්‍වං, පාඨදෙසනිසෙන එවරූපං අනතමසො ආරාම මිජ්ජෙකිත ගච්ඡන්තොති අභිකෙති දින්නමපි ආරාමෙ වා ආරාමුප වාරෙ වා පටිග්ගහෙත්වා අජ්ඣාතරන්තස්ස පටිග්ගහණේ දුක්ඛ වං, අජ්ඣාතාරෙ අජ්ඣාතාරෙ පාටිදෙසනීයං.

සකෙකසු සම්බුද්‍රෙ හිකුඤ්ඤා ආරබ්භ ආරාමෙ වොරෙ පටි විසන්නෙ අතාරොපිතවිත්‍රස්මිං පඤ්ඤතං “අභිලානො”ති අයමෙත්ථ එකා අනුපාඤ්ඤාති, තිකපාටිදෙසනීයං යාමකාලිකා දිසු ආහාරන්ද්‍රිය පටිග්ගහණෙපි අජ්ඣාතාරෙපි දුක්ඛවමෙව, තථා පටිසංචිදිතෙ අප්පටිසංචිදිතසඤ්ඤිතො වෙව චෙමිතිකස්සව. පටිසංචිදිතසඤ්ඤිතො පන ගිලානස්ස යො ව පටිසංචිදිතං කත්වා ආහවං වා ගිලානාවසෙසකං වා බහාරාමෙ වා පටිග්ගහිතං තත්ථ ජාතකමෙව වා මූලඵලාදියාමකාලිකාදිසු වා කිඤ්චි සති පච්චයෙ පරිභුඤ්ඤාති ලභං පරිභුඤ්ඤාති තස්ස, උච්චන්තාදි තඤ්ච, අනාපතති. යථාචුත්තආරක්‍ෂකසෙනාසනිනා, යාච කාලිකනා, අනන්තජාතිකනා, අභිලානනා, අභිලානාවසෙස කනා, අසප්පිසංචිදිතො අජ්ඣාරාමෙ පටිග්ගහණං, අජ්ඣාත රණෙනති ඉමානෙත්ථ සත්තඅභිනාති. සමුදානාදිති කසිතසදි සාතෙවාති. ඉදං පන කිරියාකිරියෙනති.

වතුන් සිකිකාපදං.

පාඨදෙසනිසවණණනා නිවර්තනා.

සෙත්තෙසු පඨමෙ පරිමණිලනති සමන්තතො මණ්ඩලං; සිකිකාකරණීයාති එවං නිවාසෙත්‍යාමිති ආරාමෙපි අනතර කරෙපි සබ්බත්ථ සිකිකා කාතබ්බා, එන් ව යසො වත්තතතිකිතො

චූන්තවත්තානිපි තථා සික්ඛිතබ්බතාං සෙබ්බානෙව තොනති.
 තස්මා පාරාජිකාදිසු වීය පරිචේතදො න කතො. වාරිත්තනතය
 දස්සනත්ඤ්ච “යො පන භික්ඛු ඔලලෙබ්බෙනො නිවාසෙසයා දුක්ඛ
 ව”නති එවං ආපතති නාමෙන අවසාං “සික්ඛාකරණීයා”ති එවං
 සබ්බසික්ඛාපදෙසු පාලි ආරොපිතා, පද්ධාරතෙ පන “ආපතති
 දුක්ඛවස්සා”ති චූන්තතා සබ්බත්ථ අනාදරියකරණෙ දුක්ඛවං
 වෙදිතබ්බං. ඉදංති “පරිමෙඤ්චල”නති එත්ථ නාභිමෙඤ්චලං පටිච්ඡා
 දෙනා ජාත්‍යමෙඤ්චලස්ස හෙට්ඨා ජබ්බට්ඨිකතො පට්ඨාය අට්ඨබ්බල
 මත්තං නිවාසනං ඔතාරෙත්වා නිවාසෙන්නාන පරිමෙඤ්චලං
 නිවත්ථං නාමි තොති. එවං අනිවාසෙත්වා අනාදරියෙන පුරතො
 වා පටිච්ඡතො වා ඔලලෙබ්බත්වා නිවාසෙන්නස්ස දුක්ඛවං, න කෙව
 ලඤ්ච තස්සෙව යෙ පනඤ්ඤා “තෙන චො පන සමසෙති ජබ්බ
 ගතියා භික්ඛු ගිගිනිවත්ථං. නිවාසෙත්වා හත්ථිසොණ්ඩිකා
 මච්ඡවාලකං චතුකණ්ණකං තාලවණ්ඩකං සතවලලිකං නිවා
 සෙනති සංවෙලලියං නිවාසෙත්වා”ති බක්ඛිතෙ නිවාසන දෙසා
 චූන්තා තථා නිවාසෙන්නස්සාපි දුක්ඛවමෙව තත්ථ හත්ථිසොණ්ඩි
 කං නාම:- නාභිමුලතො හත්ථිසොණ්ඩිසණ්ඨානං ඔලලෙකං කත්වා
 නිවත්ථවොලිඤ්ඤිතං නිවාසනං වීය. මච්ඡවාලකං නාම:- එක
 තො දසනතං එකතො පාසනතං ඔලලෙබ්බත්වා වා නිවත්ථං, චතු
 කණ්ණකං නාම:- උපරි වෙ හෙට්ඨතො වෙති එවං චන්තාරො
 කණ්ණෙ දස්සෙත්වා නිවත්ථං, තාලවණ්ඩකං නාම:- තාලවණ්ඩකා
 ‘කාරෙන සංචකං ඔලලෙබ්බත්වා නිවත්ථං සතවලලිකං නාම:-
 දීඝසංචකං අනෙකකබ්බතං ඔහඤ්ඤිත්වා ඔවට්ඨිකං කරොන්නාන
 නිවත්ථං වාමෙදකඤ්ඤ පස්සෙසු වා නිරන්තරං වලලියො දස්සෙත්වා
 නිවත්ථං සචෙ පන ජාත්‍යතො පට්ඨාය එකා වා වෙ වා වලලියො
 පඤ්ඤායනති වට්ඨති, “සංවෙලලිය”නති මලලකමකාරාදීනං වීය
 කච්ඡං බක්ඛිත්වා නිවත්ථං, එවං නිවාසෙත්වා ගිලානස්සාපි මග්ග
 පටිපන්නස්සාපි න වට්ඨති යමපි මග්ගං ගච්ඡන්තා එකං වා වෙ වා
 කණ්ණෙ උක්ඛිපිත්වා අනාරවාසකස්ස උපරි ලග්ගෙත්වා අනෙකා
 වා එකං කාසාවං තථා නිවාසෙත්වා බග්ගි අපරං නිවාසෙත්වා
 සබ්බං න වට්ඨති, ගිලානො පන අනෙකා කාසාවස්ස ඔවට්ඨිකං
 දස්සෙත්වා අපරං උපරි නිවාසෙත්වා ලභති. අගිලානෙන වෙ
 නිවාසෙන්නාන සගුණං කත්වා නිවාසෙත්වාති. ඉති ඉමං
 බක්ඛිතෙ පටික්ඛිතතඤ්ච ඔලලෙකඤ්ච සබ්බං විචල්යත්වා චූන්ත
 ලක්ඛණසම්පන්නං නිබ්බිකාරං පරිමෙඤ්චලං නිවාසෙත්වා, තථා
 අනිවාසෙත්වා යං කිඤ්චි විකාරං කරොන්නස්ස දුක්ඛවං.

“නිදහං සුඤ්ඤං චන්ද්‍ර”නති ආදිකෙ පන විනිවිජ්ජෙය සුරු සුරු කාරකං කොසලධියං සාම්පෙත ගන්ධන පානියපාලකං සබ්බන්තං පත්තබ්බාවතපටිසංසුත්තඤ්ඤාපි ගහගසු සබ්බසුලෙ භික්ඛු ආරබ්බ. සෙසානි සබ්බානෙව සාවච්ඡියං ජබ්බග්ගියෙ ආරබ්බ ඔලලෙඤ්ඤා නිවාසනාදිචන්ද්‍රයමිං පඤ්ඤත්තාති. සුපො දනවිඤ්ඤත්තියං ධම්මදෙසනාදිසු ච ගිලානවසෙත එකාදන්ත පඤ්ඤත්තී, සබ්බානි සාධාරණපඤ්ඤත්තියො, අනාණත්තීනානි, සබ්බසු දුක්ඛමත්තනමෙව. අපඤ්ඤා ආපත්තියෙහෙද නන්දී. විපතති විවාරණං වුත්තායෙව. සමුදානාදිනි සබ්බසං අවසානෙ දස්සයිස්සාමි. අනාපත්තීමත්තං පන අබ්බඤ්ඤා සබ්බන්ත වත්තබ්බං, තසිදං වුච්චති ඉමිසමිං නාව සික්ඛාපදෙ අසඤ්චිච අසතියා අජානනත්තං ගිලානස්ස ආපදසු උමත්තකාදිනඤ්ඤා අනාපත්තී, තත් “අසඤ්චිචා”නි අපරිමණකුලං නිවාසෙස්සාමිති එවං අසඤ්චිචා; අථ ඥා පරිමණකුලංයෙව නිවාසෙස්සාමිති විරජකිඤ්ඤා අපරිමණකුලං නිවාසෙස්සත්තං අනාපත්තී, අසතියානි අසඤ්චිති තස්සාපි තථා නිවාසෙස්සත්තං අනාපත්තී, “අජානනත්තං”නි පරිමණකුලං නිවාසෙත්තං අජානනත්තං අනාපත්තී, අපි ච නිවාසන වත්තං උග්ගහෙතබ්බං යො පන සුක්ඛජ්ඣේසා වා භොති මහා පිණ්ඩකමංසො වා තස්ස සාරුප්පතාය අභිඤ්ඤාධිකමපි ඔතා රෙඤ්ඤා නිවාසෙත්තං වට්ටති. “ගිලානස්සා”නි යස්ස ජ්ඣේසා වා පාදෙ වා වණො භොති තස්ස උක්ඛිපිත්තා වා ඔතාරෙඤ්ඤා වා නිවාසෙත්තං වට්ටති, “ආපදසු”නි වාලා වා වොරා වා අනුබ්බන්ති එවරුපාසු ආපදසු වා අනාපත්තී, උමිහත්තකාදයො වුත්තත්තං එව. අනාදිසං, අනාපත්තීකාරණානාවො, අපරිමණකුලං නිවාසනීනි ඉමානෙත්ත නිණ් අබ්බාති. යථාචෙත්ත එවං සබ්බන්ත පුරිමානි චෙ තත්තත්ත වුත්තපටිපක්ඛකාරණඤ්ඤානි නිණ් ඤෙව භොතති. තස්මා ඉතොපරං තානිපි අවන්තා අනාපත්තීමත්ත මෙව චික්ඛාමාති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ “න ගික්ඛවෙ ගිහිපාරුතං පාරුපිනබ්බ”නති එවං පටික්ඛිත්තගිහිපාරුතං අපාරුපිත්තා උග්ගහණණ්ණ සමංකත්තා පාරුපතං පරිමණකුලපාරුපතං නාමි. තත්තං යං කිඤ්චි සෙත පටිපාරුතං, පරිබ්බාජකපාරුතං, එකසාවකපාරුතං, සුරුසො ඤ්ඤාපාරුතං, අනෙත්තපුරිකාපාරුතං, මහාපෙඨකපාරුතං, කුරි පච්චෙසකපාරුතං, බ්‍රාහ්මණ්ණපාරුතං, පාලිකාරකපාරුතනනි, එව

මාදී පරිමණිලි ලක්කණතො අඤ්ඤාපා පාරුතං සබ්බමෙතං ගිහි පාරුතං නාම, තසමා යථා සෙතපවා අභිපාලකනිගණයා පාරු පනති, යථා ච එකච්ච පරිබ්බාජකා උරං විවරිතා, විසු අංසකු චෙසු පාරුපතං ඔපෙතති, යථා ච එකසාවකා මනුස්සා නිවන් සාවකස්ස එකෙන අනෙතන පිඨං පාරුපිතා උභො කණණ උභොසු අංසකුචෙසු ඔපෙතති, යථා ච සුරාසොණාදයො ඤාච කෙන ගිවං පරික්ඛිපනතා උභො අනෙත උරෙ වා ඔලච්චෙනති පිට්ඨියං වා බිපනති, යථා ච අනෙතපුරිකායො අක්ඛිතාරක මතතං දසෙත්වා ඔගුණ්ඨිකං පාරුපනති, යථා ච මහාපෙය්‍යා දිසසාවකං නිවාසෙත්වා තසෙත්වා එකෙනනෙතත සකලසරීරං පාරුපනති, යථා ච කස්සකා බෙතතකුටිං පටිසනතා සාවකං පරි චෙඨෙත්වා උපකච්ඡෙන පක්ඛිපිතා තසෙත්වා එකෙනනෙතත සරීරං පාරුපනති, යථා ච බ්‍රාහ්මණා උභින්නං උපකච්ඡකානං අනතරෙන සාවකං පච්චෙසෙත්වා අංසකුචෙසු පක්ඛිපනති, යථා ච පාලිකාරකො භික්ඛු එකංසපාරුපනෙන පාරුතං වාමිබාහුං විවරිතා විවරං අංසකුචෙ අරොපෙති, එවං අපාරුපිතා සසබ්බ පි එතෙ අඤ්ඤා ච එවරුපෙ පාරුපනද්දෙසෙ විචජ්ජන්තා නිබ්බි ඥාරං පරිමණිලං පාරුපිතබ්බං. තථා අපාරුපිතා ආරාමෙ වා අනතරසරෙ වා අනාදරෙන යං කිඤ්චි විකාරං කරොත්තස්ස දුක්ඛවං. අනාපතති පුරිමසදිසාව යථා චෙත්ථ එවං සතිබ්බත්ථ, සත්ථ පන විසෙසො භවිස්සති තත්ථ චක්ඛාමාති.

දුතීය සික්ඛාපදං.

තතිසෙ සුපටිච්ඡන්තොති සුට්ඨපටිච්ඡන්තො; ගණ්ඨිකං පටි මුඤ්චිතා අනුචාතනෙතත ගිවං පටිච්ඡාදෙත්වා උභො කණණ සමං කති; පටිසංහරිතා යාව මණ්ඩකං පටිච්ඡාදෙත්වා අනතර සරෙ ගමිස්සාමිති අනෙත්වා. තථා අකතා පන ජතතුං වා උරං වා විවරිතා ගච්ඡන්තස්ස දුක්ඛවං.

තෘතීය සික්ඛාපදං.

චතුරෙත්ථ ගලවාටකතො පට්ඨාය සීසං, මණ්ඩකිකතො පට්ඨාය ගනෙත්ථ, පිණ්ඩකමංසතො පට්ඨාය පාදෙ, විවරිතා සෙසං ඡා දෙත්වා නිසිනොති සුපටිච්ඡන්තො නාම භොති, එත්ථ පන වාසුප ගහස්ස අනාපතති.

චතුර්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමේ සුසංවුනොති හන්ථං වා පාදං වා අතීද්‍රාපෙනතා
සුචිතියොති අන්තො, ජයෙයි එසෙව නයො.

සත්තමේ ඔක්කින්නවකුඩුති හෙය් බිත්තවකුඩු හුන්වා පුර
නො සුගමිතං භූමිහංගං පෙක්කමිනො, එකසමිං පන ණාන
ය්‍යං හන්දිඅය්‍යාදිපරිසංයාහංගං ඔලොකෙත්තුං විට්ඨති අච්ඡි
මෙයි එසෙව නයො.

තවමේ උක්කින්නායොති උක්කෙපෙන; ඉන්ද්‍රියානුකුක්කෙණ
කරණවචනං, එකතො වා උභතො වා උක්කින්නවිචරො හුන්වාති
අන්තො, අනො ඉන්ද්‍රියෙතො පඨංග න එවං හන්තබ්බං.

දසමේ නීසින්නායොති ධම්මකර්තං නිහරන්තනපි විචරං
අනුක්කපිත්වා නිහරිතබ්බං. වාසුපගගස්ස පන අනංපතති.

එකාදසමේ උජ්ඣ්ඣිකායොති මිහංගසිතං හසන්තොති
අන්තො. ඉධාපිති ඉන්ද්‍රියානුකුක්කෙණයෙව කරණවචනං වාදසමේ
පි එසෙව නයො, උභයන්තං හසනියසමිං වජ්ජසමිං මිතිතමිතං.
කරොන්නායං අනංපතති.

තෙරසමේ අසංසද්දොති න උච්චාසද්දො මිහංගද්දො හුන්වා;
මුද්දසමෙපි එසෙව නයො අයච්ඡන්තො අපපසද්දතාපරිච්ඡි
දො:- සචෙති වාදසහන්තො ගෙහෙ ආදිවති සබ්බන්තොරො මජ්ඣෙ
දුතියන්තොරො අනෙත තතියන්තොරොති එවං නිසින්නාසු යං
සබ්බන්තොරො දුතියන්තොරොත සබ්බං මිනෙතති දුතියන්තොරො
තස්ස සද්දඤ්ච සුණාති. කථෙඤ්ච වචන්තොපෙති තතියන්තොරො
ජන සද්දමෙව සුණාති කථං න වචන්තොපෙති එතතාවතා අපප
සද්දො හොති, සචෙ පන තතියන්තොරො කථෙඤ්ච වචන්තොපෙති
මහාසද්දො නාම හොති. ඉතොපරෙසු ඡස්ස ක්කාසප්පවාලකින්නි
කායං වාලොකි වාලොකි; එසත්තො සබ්බන්තො, තස්මා කායාදීනි
පග්ගහෙත්වා නිව්ච්චාති උජ්ජති යෙපන්තො හන්තබ්බෙඤ්ච නිසිදි
නිබ්බඤ්ච; නිසිදතපටිසංසුන්තෙසු තිස්ස වාසුපගගස්ස අනංපතති.

එකවිසවාසිසෙසු ධම්මකයොති කට්ඨං හන්තං යෙපන්තො
කතථමො.

තෙරිසවතුරිසෙසු ඔගුණසිතොති සසිංසං පාරිතො.

පඤ්චවිසෙ උක්කුටිකා වුව්චති පණ්ඩිතො උක්කිපිත්වා අග්ග
පාදෙ වා උක්කිපිත්වා පණ්ඩිතෙව භූමියං පුසත්තස්ස ගමනං,
කරණවචනං පනෙත්වාපි වුත්තලකුක්කෙමෙව.

ජවිසේ පහ නිපලැවිකාසානි හත්පලැවිකාස වා දුක් පලැවිකාස වා න නිසිදිතබ්බං, අනාදරන නිසිදතායා දුක්ඛ වං, වාසුපතකායා පහ ඉබාපි පුරිමෙසු ව ඛාවිසවතුටියෙහි මිශ්‍ර අනාපතති.

ජවිසේ සාරුපා නිසිනා.

භොජනපටිසංසුත්තාසු පටිමෙ සක්කව්වනති සතිං උපධි පෙත්වා.

දුතියෙ පත්තන සඤ්ඤා= පත්තසඤ්ඤා. හා අයා අනිසි පත්තසඤ්ඤා අත්තනො භාජනෙ උපතිබ්බසඤ්ඤා, සුත්තානි අත්තො.

තතියෙ සමසුපතො නාම:- යත් මුග්ග්ගසෙසති වා කුලපාදිති වා කතො හත්භාරියො සුපො හත්භා වතුහාගපමිණො හොති, තතො හි අධිකං ගන්තනායා දුක්ඛවං ධරෙත්වා පහ සුපං අවසෙසා සබ්බාපි සුපෙය්‍යඛාඤ්ජාපිකති රහරසො නාම හොති, තසමිං රහරසෙ ඤාතකායං වා පචාරිතායං වා අඤ්ඤායා යාය අත්තනො බන්ධන වා ඉබ අනාපතති.

වතුත්තෙ සමතිත්තිනති. ාමුපුණ්ණං සමහරිතං අධිධානු පහපතායා අගොනා මුඛවට්ටෙලඛං අනතිකතමෙත්වා රචිතං; පිණ්ඩපානානති යං කිඤ්ච යාවකාලිකං, අනධිධානුපමෙ පත යාව කාලිකං යාමිකාලිකාදති ව යත් කත්ථි පුරිකතානිපි වට්ටනති යමිපන චිත්ත පත්තනසු ගහෙත්වා එකං සුපෙත්වා විහාරං ආහරති යං වා පක්ඛිපමානං සුචුච්චුඛණ්ඩපලාපලාදි හෙධා ඔරොහති තනෙකාලවට්ටසකාදසො වා උපරි ධරෙත්වා දියන්ති සඤ්ච පමෙණ වා පාලකෙ වා පක්ඛිපිත්වා පත්තමිත්තකෙ ධරිතං හොති තං න පුරිකතං තාමි, තසමා තං සබ්බං වට්ටති. ඉබ පහ හිලා කසාපි අනාපතති නත්ති. තසමා පත්තාපි සමතිත්තිකො පෙව ගහෙතෙබ්බො. සබ්බසු පටිග්ගහෙතුමෙව න වට්ටති. පටිග්ග හිතං පහ සුපටිග්ගහිතං භුඤ්ජං වට්ටති. සඤ්චම ජඬානි වුත්ත කසාපෙව.

සත්තමෙ සපදානානති. තත්ත තත්ත ඔබ්බං අකත්වා අනුපටි පාටියා, සො පහ අඤ්ඤාසං වා ඵෙගොනා අඤ්ඤාභාජනෙ වා ආකීරණිකා තතො තතො ඔමසති තසා උග්ගරිහබ්බසඤ්ච උපට්ඨ පාටියා ගන්තනායාපි ඉබ අනාපතති.

අධාමං වුත්තනංගමෙව. නවමෙ පුප්පනොති මොක්කනං
වෙමිජ්ඣිකොති අපො; සො පන පරිත්තකො සෙසෙ එකතො
සමිකඛිසීතා ඔමද්දීතා භුඤ්ඤිති, තස්සාපි අනාපතති.

දහමෙ යස්ස හත්තසාමිකං මාසාතසමියාදිසු ඛයඤ්ඤං
පටිච්ඡාදෙත්වා දේනනි සො පි න තියොසාකම්පනාය පටිච්ඡාදෙති
තෙසං අනාපතති ශිලානස්ස පන අනාගතත්තා ආපතතිසෙව.

එකාදහමෙ ඤාතකානං වා පචාරිතානං වා අඤ්ඤාස්සායාස
අත්තතො ඛතෙනාති ඉදං අනාපතතියං අගිකං.

වාදහමෙ උරුකිංගෙන සඤ්ඤා=උරුකිංගසඤ්ඤා, සා අස්ස අපීති=
උරුකිංග සඤ්ඤා, ඉධාපි ශිලානො න මුච්චති. “දස්සාමීති වා
දපෙස්සාමී”ති වා ඔප්පාදෙතත්තස්ස පන න උරුකිංගසඤ්ඤායාස ව
අනාපතති.

තෙරසමෙ නානිමසනනනි. මසුරණං අනිමසනනං,
කුසකුටණං අතිවුද්දකං, තෙසං වෙමිජ්ඣාපමාණං මුලඛාදනි
සාදිතෙදෙ පන සධ්ධි ඛජ්ජනෙ ඵලාඵලෙ ච අනාපතති.

වුද්දහමෙ පටිමණ්ඩලනනි අදිසං, ඉධ පන ඛජ්ජකඵලා
ඵලෙගි සමිං උත්තරිතෙඛිකපි අනාපතති.

පණ්ණරසෙ අනාගතෙති අනාගරිතෙ මුඛචාරං අසමප
තොති අපො;

සොළසෙ සධ්ධිං සත්ථනනි සකලං හත්තං.

සත්තරසෙ සකඛලෙනාති එත්තං සත්තකෙන වචනං අපරි
පුණ්ණං හොති තත්තකෙන සති කප්පනත්තං ආපතති සො පන
බම්බං කප්පෙනො හරිවකාදිති මුඛෙ පතතිපිතා කප්පති, සත්ත
කෙන වචනං අපරිපුණ්ණං න හොති, තත්තකෙන සති වචනි.

අවසාරසෙ පිණ්ඩුකෙවසකනනි පිණ්ඩං උක්ඛිපිතා උක්ඛි
පිතා; ඉධාපි ඛජ්ජකඵලාඵලෙසු අනාපතති.

එකුණ්ටිසෙ කඛලාච්ඡෙදකනනි කඛලං අවච්ඡිදිතා අව
ච්ඡිදිතා, ඉධ ඛජ්ජකඵලාඵලෙගි සමිං උත්තරිතෙඛිකපි අනා
පතති.

විසෙ අවසණ්ඩකාරකනනි මෙකපෙව: විසෙ ගණ්ඩ කතා
කතා. ඉධ ඵලාඵලමිත්තො අනාපතති

එකවිසෙ සත්ථනිසුභකනනි. හත්තං නිසුඛිතා නිසුඛිතා;
අනාපතතියමිත්තො කච්චරං ජෙඛිකෙනො හත්තං නිසුභාතීති
ඉදං අගිකං.

වාරිසෙ සිත්තාවකාරකතානි සිත්තානි අවකිරිතා අවකිරිතා ඉධං කච්චරං ජමෙධිනෙතා සිත්තං ජමෙධිනීති ඉදං අනාපතතිසං අධිකං.

තෙමසෙ ජිවහානිව්ජාරකතානි ජිවහං නිව්ජාරිතා නිව්ජාරිතා.

චතුරිසෙ චප්පචප්පකාරකතානි “චප්ප”ති එවං සද්දං කතා කතා සඤ්චවිසෙසි එසෙව නසො.

ජමිසෙ හත්ථනිලෙහකතානි හත්ථං නිලෙහිතා නිලෙහිතා, හුඤ්ජනෙතනපි හි අභිගුලිමිතාලපි නිලෙහිතං හි චට්ඨති සන්ධායාභාවිතපායාසාදිසෙස පන අභිගුලිති ගහෙතා අභිගුලිසො මුසෙව පපෙසෙතා හුඤ්ජතං චට්ඨති. සත්තවිස අවං විසෙසසුපි එසෙව නසො, තසමා එකභිගුලිසාපි පනතා හ නිලෙහිතසෙසා. එකමසෙවංසි ජිවහං හ නිලෙහිතසෙසා. මධ්වා මිංසෙසි එව ච පන ගහෙතා අනෙතා පපෙසෙතං චට්ඨති.

එකුතතිංසෙ න සාමිසෙනානි එතං පටිකකුලවසෙන පන පටිකතිතං. තසමා සබ්බිකමි පුගලකමි සිහිසන්තකමි අත්තනෙතා සන්තකමි සෙධිධාපි සරංචකමි ආලකමි හ ගහෙතා තබ්බමෙව ගණිතනසංසු පුකකවං, සෙව පන හත්ථංසා එක පදසො ආමිසමිකතිතො හ හොති තෙන පදසෙසෙ ගහෙතං චට්ඨති. ඉධ සොචාසිකාමිති වා සොචාපෙසකාමිති වා පතිගණිතානිති ඉදං අනාපතතිසං අධිකං.

තිංසෙ උබරිතා වා හිඤ්ඤා වා පටිගහෙතා වා නීහරිතා වා ජමෙධිනීති ඉදං අනාපතතිසං අධිකං. තත්ථ උබරිතානි සිත්තානි උදකනෙතා උබරිතා එකසමිං ධාතෙ රාසිං කතා උදකං ජමෙධිනී හිඤ්ඤා වානි හිඤ්ඤා උදකගතිකානි කතා ජමෙධිනී පටිගහෙතානි පටිගහෙතෙ පටිච්ඡන්තානං පටිගහෙත ජමෙධිනී. නීහරිතානි බහිනීහරිතා ජමෙධිනී. එවං ජමෙධිතාසං අනාපතති

සොචනිසමිසංසුතතානි නිංසති නිට්ඨිතානි.

බම්බෙදසෙසපටිසංසුතතාසු පඨමෙ යං නිඤ්ඤි ජතං. පංඤ්ඤි අකානි= ජතකපාණි, සො තං ජතං සො කප්ඵි හරිතාච සෙව ධපෙතාපි යාච ගහෙතෙ හ මුඤ්ඤති තාවංසා බම්බං පදසො හ චට්ඨති. සෙව පනංස අඤ්ඤා ජතං ධාරෙති පසංස මිං

එපිතං තොති භ්‍යාසො අපහතමත්තො ජත්තපාණි නාම හ
 භොති, තස්ස දදසෙත්තුං වට්ඨති. ඛම්මපට්ඨෙත්ථෙද අව්‍යා පදසො
 ඛසෙම්ම වුත්තනසෙතෙව අවදිතසංඛො.

දුතීයෙ දසණ්ඛො නාමෙත්ත මජ්ඣිමස්ස පුරිසස්ස චතුභ්‍යාස
 මාණො; දණ්ඩපාණිභාසවා පතස්ස ජත්තපාණිමති වුත්තනසෙ
 තෙව වෙදිතසංඛො නාමිසෙසි එසෙව නසො. අසිං සන්නයයිතියා
 සිත්තාපි සත්තපාණිසංඛං න භව්‍යති.

චතුසො සංඛොපි ඛත්ථවිකති සසිං සරවිකතියා ආවුඛන්ති
 අවදිතසංඛො. තස්මා සසිං වා සමරත ඛත්තුං ගතෙත්වා සුඛ ඛත්තුං වා
 සුඛසරං වා සප්පියඛත්තුං වා නිප්පියඛත්තුං වා ගතෙත්වා සීතස්ස වා
 නිසින්නස්ස වා ඛම්මං දදසෙත්තුං න වට්ඨති සමෙව පතස්ස ඛත්තුං
 ඛනෙති පටිමුක්කං. භොති යාව න ගණ්ඨාති තාථ වට්ඨති.

පඤ්චමෙ පාදුකාර්ග්‍යලහස්සාති ජත්තදණ්ඩසෙක අඛ්‍යුලනන
 රිකං අපපෙවසෙත්වා තෙවලං අකකන්තස්ස වා පපෙවසෙත්වා ථාන
 වසෙන පටිමුක්කස්ස වා. ඡ්වෙඨසි එසෙව නසො. ඉධ පත
 ස්වායං පණ්ඩිතඛංඛං ඛමුඤ්ඤිත්වා ථානවසෙන ඛමුඤ්ඤාති වුට්ඨති
 නස්ස පි හ වට්ඨති.

සත්තමෙ සමෙට්ඨ මිති ජනෙති භ්‍යාසංඝාසෙව න ගතිත්වා
 සාවසෙක වා එපෙත්වා වංසෙන වුස්සති අසුත්තන වා වය්‍යාදිසෙක
 යානෙ විසංඛරිත්වා වා එපිතෙ මහකමත්තොපි නිසින්නො; භොති
 යානගතො තෙව සංඛං භව්‍යති සමෙව පත වෙට්ඨ එකාසෙන
 නිසින්නො; භොතති වට්ඨති. විසුං නිසින්නසුචි උපෙට්ඨ යාන
 නිසින්නෙන නිවෙ යාන නිසින්නස්ස දදසෙත්තුං වට්ඨති සමප
 මාණෙපි වට්ඨති. හවා පුරිමෙ නිසින්නෙන පටිමෙ නිසින්නස්ස.
 පටිමෙ පත උට්ඨතෙරෙපි නිසින්නෙන දදසෙත්තුං න වට්ඨති.

අට්ඨමෙ සසන්ඛන්තස්සාති අනාමසො කවසාරතෙපි පකති
 භුමිසමි නිපන්නස්ස උපෙට්ඨි මසෙට්ඨ වා පිසෙ වා භුමිපාදසෙස
 වා සිතෙන නිසින්නෙන වා දදසෙත්තුං න වට්ඨති, සසනගතෙන
 පත සසනගතස්ස උට්ඨතෙර වා සමපමාණෙ වා නිපන්නෙන
 දදසෙත්තුං වට්ඨති නිපන්නෙන පත සිතස්ස වා නිපන්නස්ස වා
 නිසින්නෙන ව සිතස්ස වා නිසින්නස්ස වා සිතෙන ව සිතස්සවම්ම
 වට්ඨති.

කවමෙ භ්‍යාපලාපිකාදිසු යාය කායෙව නිසින්නස්ස දදසෙ
 තුං න වට්ඨති.

දසසෙම වෙයිනිසිසයානාති පුණ්ණවෙයිනෙන වා මොලිආදිනා වා සරා කෙසෙනා න දිසාති එවං වෙයිනිසිසයා, තෙතෙනවයා අනාපතනියං කෙසෙනා විවරාපෙත්වා, දෙසෙතිති වුත්තං.

එකාදසසෙම ඔහුණිසිනිසිසයානාති සසිසං පාරුතයා, අනාපතනියං පතෙනා සිසං විවරාපෙත්වා, දෙසෙතිති අබ්බං.

වාදසසෙම ජමාස නිසිනෙනනාති හුමියං නිසිනෙනන, ආසනෙති අතකමසො ව්‍යාමපි තිණාතිපි සාරුතියා නිසිනෙනයා.

තෙතෙස උචෙව ආසනෙති අනතමසො හුමියාදෙසෙපි උනනතෙ අනන්තෙර නිසිනෙනයා.

වුදදසෙ න සිනෙන නිසිනෙනයාති සෙවපි පෙරුපට්ඨානං කතවා සිතං දහරං ආසනෙ නිසිනෙනා මහාපෙරො පඤ්ඤං පුච්ඡති න කපෙතබ්බං. කාරවෙන පන පෙරං උට්ඨිතිනා පුච්ඡ එතාති වතභුං න සකයා. තසමා පසො සිතතිකුයා කපෙමිති කපෙතභුං වට්ටති.

පණ්ණරසෙ සෙව පුරතො කච්ඡෙනා පඤ්ඤං පුච්ඡති තයා අකපෙත්වා පච්ඡිමො භික්ඛුතො කපෙමිති කපෙතබ්බං.

සමං උග්ගතිකබ්බමං පන සජ්ඣාසිතං සමුද්දරන වා කච්ඡෙනා කපෙතභුං වට්ටති.

සොලසෙ න උපපට්ඨනාති එතා සෙව පෙපි සකවමග්ගසමිං එකකච්ඡකපෙත උපපෙත වා සමුද්දරං කච්ඡෙනා වට්ටති.

සතතරසෙ අසඤ්චිව්වාති අනාපතනියං, සෙව පච්චන්ත ව්‍යානං කච්ඡෙනා සහසා උච්චාපො වා පය්‍යාපො වා නිකමිති අසඤ්චිව කපො නාමි සොති.

අව්‍යාසෙ සමපි ජිවමානරුක්ඛයා මූලං පඨවියං දිසාමිනං කච්ඡති සාධා වා හුමිලගො කච්ඡති සබ්බං කර්තසංඛාතමෙව ඛනෙති නිසිදිතා පන අපාහරිතව්‍යානෙ පාතෙතභුං වට්ටති සෙව අපාහරිතව්‍යානං ඔළොකනනතොසංච සහසා නිකමිති භිලාන ව්‍යානෙ සිතො සොති; අපාහරිතෙ කපො කර්තං ඔසාරතිති ඉදමෙතෙ අනාපතනියං අබ්බං. තතා සෙවපි අපාහරිතං අලතනෙන නිණ්ණප්පකං වා පලාලණ්ඩුපකං වා ධපෙත්වා කපො පච්ඡා කර්තං ඔසාරති වට්ටති සෙව, ඔබ්බෙතෙ වෙතා සිඛිනාති කාපි සබ්බතිතාව.

එකුනවීමෙහි නි උදෙසානි එක. පරිභොගඋදෙසානිව සකිංස
වුහනං, වච්චකුටිසමුද්දිඋදෙසානි පන අපරිභොගෙසු අනාපතති,
දෙවෙ වසානෙහි සමනානෙහි උදෙසානෙහි රානෙ අනුදකඩානං
අලහනෙහි උදෙසානි කාසුං වට්ඨති. ඉධාපි එලෙ කතො උදකං
ඔපාරතීති ඉදං අනාපතතියං අධිකං සෙසං සබ්බසිකාපදෙසු
උත්තානමිව.

සමුට්ඨානාදීනි දිපනසාය පනෙහි ඉදං පකිණ්ණකං උජ්ජ
කම්කුට්ඨවාසද්දපටිසංයුත්තානි විහාරා රි සකඛලෙන මුඛෙන ඛා
හරණං එකං ජමා නිවාසනට්ඨිත පච්ඡෙතො ගමනඋපපගමන
පටිසංයුත්තානි පඤ්චානි ඉමානි දස සිකිකාපදනි සමනුභාසන
සමුට්ඨානානි. එකකමෙත්ත කිරියා, සඤ්ඤාපිමොක්ඛං, සවිත්ත
කං, ලොකවජ්ජං, කායකමිමං, අකුසලවිත්තං, දුක්ඛවෙදනනි,

සුභොදනවිකුඤ්ඤානි සිකිකාපදං ඵෙය්‍යසප්පසමුට්ඨානං, කිරියා,
සඤ්ඤාපිමොක්ඛං, සවිත්තකං, ලොකවජ්ජං, කායකමිමං, වච්චකමිමං,
අකුසලවිත්තං, දුක්ඛවෙදනනි.

ජත්තපාණිදණ්ඩපාණිසප්පාණිදාට්ඨිපාණි පාදුකොපාකණ
සාහසයනපලලෙඛිකවෙගිතමයුණ්ඩිතකානි එකාදස බම්බෙදසන
සමුට්ඨානානි, කිරියාකිරියානි, සඤ්ඤාපිමොක්ඛානි; සවිත්තකානි,
ලොකවජ්ජානි, වච්චකමිමානි, අකුසලවිත්තානි, දුක්ඛවෙදනානිනි.
සෙසානි තෙපණ්ණාස පරිමපාරාජිකසද්ධසමුට්ඨානාදි හෙදනීති.

සෙසිකා පණ්ණානා නිට්ඨිතා.

අධිකරණසමිපසු සත්තානි තෙසං ගණනපරිච්ඡේද; අධි
කරණානි සමිනති වූපසමිනතීති= අධිකරණසමිපා, උදෙදිසං
ආභවිත්තතීති ආපත්තාධිකරණ සංඛාතාසු අවිසෙසාධිකරණ
ත්තපවට්ඨසාසු ආපත්තසු පරිසුඛහාවපුච්ඡත්තං උද්දිසිතබ්බකං
ආභවිත්තති, උප්පනුප්පනිනානනි උප්පනානං උප්පනානං;
අධිකරණානනි විවාදධිකරණං අනුවාදධිකරණං ආපත්තාධි
කරණං කිව්වාධිකරණනති ඉමෙසං විතුත්තං අධිකරණානං
සමිපාස උපසමාසානි සමිප්පාසෙව වූපසමිනසාසු, සමුට්ඨිතා
විනිසො දුකසෙකිං =පප= නිණ්ඩපාරිකොති ඉමෙ සත්ත
සමිපා සමිපාදෙතබ්බා, තත්තාසං විනිව්ජ්ජනෙය්‍ය:- අධිකරණසු
තාව බම්බෙතී වා අධිමෙතී වා අධිසාරසම් වත්තම් විවදනානං
නිකුත්තං යො විවාදෙ ඉදං විවාදධිකරණං නාම, සිලවිපත්තියා
වා ආචාරදිට්ඨි ආජිවිපත්තියා වා අනුවදනානං යො අනුවදෙ.

උපවාදනාපෙට්ටි පෙට්ටි ව ඉදං අනුවාදකරණං නාම, මානිකාර්මය ආකතා පඤ්ච විභවෙන පෙට්ටි සතරී ආපනතිකතාං ආපනතාධිකරණං නාම, යං සත්ත්වයා අපලොකනාදිනං චතුත්තාකමානං කරණං ඉදං භීතිවාගිකරණං නාම.

තත්ත්වවාදකරණං— විසි සම්පෙට්ටි සමූහයෙහි සම්මුඛාවිනසයක ව සෙත්තුයයිකාය ව, සම්මුඛාවිනසයෙන් සමමානං සමානං විහාර උපකායං කායමිං ගෙට්ටි වා අඤ්ඤාත් වූපසමෙත්තුං ගවුන්නානං අනුතරාමිගෙට්ටි වා යත් සතරා සත්ත්වයා නිශ්ශතෙතනි තං තත්ත්ව සමාන වා වූපසමෙත්තුං අසන්නානෙතන තත්ත්ව උඛාතිකාය සමප්පයුගලෙහි වා විනිවිදිතං සමමිති, එවං සමමානෙ ව පන කායමිං යං සත්ත්වසම්මුඛතා ධම්මසම්මුඛතා විනසසම්මුඛතා පුගලසම්මුඛතා අයං සම්මුඛාවිනසයා නාම කායමි ව කාරකසත්ත්වයා සත්ත්වසාමගතිවසෙත සම්මුඛතාපෙට්ටි සත්ත්වසම්මුඛතා, සමප්පයුගල වත්තනා සුත්තා ධම්මසම්මුඛතා, යථා තං සමප්පයුගල තත්ත්වයා සමතං විනසසම්මුඛතා, ගෙට්ටි විවදනි සෙත ව විවදනි තෙතං උභින්නං අනුතරවිවදනිකානං සම්මුඛිහාරෙට්ටි පුගලසම්මුඛතා. උඛාතිකාය වූපසමි පනෙත් සත්ත්වයා සම්මුඛතා පරිහායති එවං තාව සම්මුඛාවිනසයෙන් සමමාන, ගෙට්ටි පනෙට්ටි න සමමිති, අථ තං උඛාතිකාය සමමිති, සිත්තන මයං සමතකාම වූපසමෙත්තුනි සත්ත්වයා විනසන්නෙතනි තෙතා සමමාන පඤ්ච විභවෙන කායමිති සිත්තං සලාකතාපකං සමමනනිතා තෙතන ගුලකවිවිධකසකණ්ණපපසෙත්තු නිසු සලාකතාපක අඤ්ඤාතරවසෙත සලාකං ගාතෙතා සතරිපතිතපරිශාය ධම්මවාදිනං භූතානාය යථා තෙත ධම්මවාදිනො පිදනති එවං වූපසකතං අධිකරණං සම්මුඛාවිනසයෙත ම සෙත්තුයයිකාය ව වූපසකතං ගොති, තත්ත්ව සම්මුඛාවිනසයා වූත්තනසෙතා එව, යං පන සෙත්තුයයිකා කමමයා කරණං අයං සෙත්තුයයිකා නාම එවං විවාදකරණං විසි සම්පෙට්ටි සමූහය;

අනුවාදකරණං චතුති සම්පෙට්ටි සමූහයෙහි සම්මුඛාවිනසයෙත ම සතිවිනසෙත ව අමුළාවිනසයෙත ව කාය පාටියයිකාය ව, සම්මුඛාවිනසයෙන් සමමානං ගෙට්ටි ව අනුවදනි යඤ්ඤා අනුවදනි තෙතං චිත්තං සුත්තං සමෙ කාමි ආපනති හපි උභො ඛමාපෙතා සමෙ අපි අයං ගාතෙත් ආපනති එවං විනිවිදිතං වූපසමෙති, තත්ත්ව සම්මුඛාවිනසලකණං වූත්තනසමෙව, යද් පන විණාස වයං සිත්තනො අමුලිකාය සිලවිපතියා අනුබ්බිකාය සති විනසං යාමිනං සමමාන, ඤාතිචතුත්තං න කමමෙත සති

විනයං දෙති තද සම්මුඛා විනයයෙන ව සති විනයයෙන ව වූප සන්නං. හෙය් දිනෙන පන සතිවිනයෙ පුන තසමි. පුගලෙ කාසාචි අනුවාදෙ න රුහති, යද උමිභ්‍යතෙකා හිකුලු උමාද වසෙක කතෙ අසාමිණිතෙ අර්ථාචාපර “සරතා, යසමි එව රුපං ආපතති”ති හිකුලුහි වොදිගමානො උමිභ්‍යතෙකෙ මෙ ආප්‍රසා එතං කතං නාහං තං සරාමි”ති හණනොපි හිකුලුහි වොදිගමානො වා පුන අවොදනන්තං අමුලුහවිනයං යාවති, සෙකා වසා සුතතිවතුන්ත කමමන අමුලුහවිනයං දෙති තද සම්මුඛා විනයයෙන ව අමුලුහවිනයෙන ව වූපසන්නං. හෙය්, දිනෙන පන අමුලුහවිනයෙ පුන තසමි. පුගලෙ කාසාචි තපා චටයා අනුවාදෙ න රුහති යද පන පාරාජිකෙන වා පාරාජික සාමිනොන වා වොදිගමානො අසෙකුකුකුකු. පට්ටිරතො පාපුසානනතො පාපියසා පුගලෙසා සවායං අවර්තනමුලො හටියාති සමමා වතතිතා මසරණ. උතිසාති සෙව ජිනනමුලො අයමෙවසා නාසනා හටියාති”ති මෙකුමානො සෙකා සුතති වතුන්ත කමමන තසාපාපියසානං කමමි. කෙරාති තද සම්මුඛා විනයයෙන ව තසා පාපියසානං ව වූපසන්නං. හෙය්ති එවං අනුවාදිකරණං. වතුහි සමපති සමමිති.

ආපතනාධිකරණං. තිති සමපති සමමිති සම්මුඛා විනයයෙන ව පටිඤ්ඤාතකරණෙන ව තිණවන්තරකෙන ව, තසා සම්මුඛා විනයයෙන ව වූපසමා නත්ති, යද පන එකසා වා හිකුලුනො නිසාහතිවණනොයං. වුතනනෙක සකුගණමපෙතිසු වා හිකුලු උලුකං ආපතති. දෙසෙති තද ආපතනාධිකරණං සම්මුඛා විනයයෙන ව පටිඤ්ඤාතකරණෙන ව වූපසමමිති, තත් සම්මුඛා විනයෙ නාව. යො ව දෙසෙති යසා ව දෙසෙති තෙසං සම්මුඛි හාපො පුගලෙසම්මුඛිතා සෙසං. වුතනනමෙව, පුගලෙසා ව හණසා ව දෙසනාකාලෙ සකුගණමමුඛිතා පටිභායති, යං පනතා “අහං හතෙන ඉන්තනාමි ආපතති. ආපනො”ති ව “අම පසාමි”ති ව පටිඤ්ඤාය “ආයති. සංවරෙතාසි”ති කරණං. පටිඤ්ඤාතකරණං නාම සකුදිගෙසෙ පට්ටියාසාදියාවනා පටි ඤ්ඤාය පට්ටියාසාදිතං දහං පටිඤ්ඤාතකරණං නාම, වෙ පකු ජාතා පන තණ්හිතකාරකා හිකුලු ඔහු අසාමිණිතං අර්ථාච රිතා පුන උජ්ඣිගමම උපපනෙන සෙව මිනං ඉමාහි ආපතතිහි අඤ්ඤාමඤ්ඤා කාමරසාමි සිය පි තං අධිකරණං කකුලුතනාය වාලුතනාය සංවතනතාති අඤ්ඤාමඤ්ඤා ආපතතියා කාරාපන දෙසං දිසවා යද තිණවන්තරකමමි. කෙරාති තද ආපතනාධි

කරණං සමමුඛාවිනයෙන ව තිණවන්දාරකෙන ව සමමති. තත්‍ර හි
සත්තකා හත්පාසුපගතා න මෙනං බමිතීති එවං දිට්ඨාපිකමිමං
අකඛා නිද්දමපි ඔක්කන්තා හොන්ති සබ්බසං ධපෙත්වා ථුල්ල
වජ්‍රං ව ගිහිපටිසංයුත්තං ව සබ්බාපත්තියො වුට්ඨහන්ති එවං
ආපත්තාධිකරණං තිති සමපේති සමමති.

තිට්ඨාධිකරණං එකෙන සමපේත සමමති සමමුඛාවිනයෙ
නෙව, ඉති ඉමොති වත්තාරි අධිකරණාති යථානුරූපං ඉමේති
සත්තති සමපේති සමමතාති තෙන වුත්තං:- “උප්පනුප්පන්නානං
අධිකරණානං සම්ථාය වුපසමාය සමමුඛාවිනයො දුතබ්බො
=පෙ= තිණවන්දාරකො”ති අයමෙත්ථ විනිවුත්තයො වින්දාරො
පන සමිථකකඛකෙන ආගතොයෙව විනිවුත්තොපිසං සමන්තපාසා
දික්ඛායං වුත්තො. නන්දාසසමනෙත පුච්ඡාමි කවචිත්ථ පටිසුඛාති
තෙසු සත්තපු අධිකරණසමපේසු කවචිත්ථ පටිසුඛා නන්දි වො
තිත්ථ සමපේති වුපසමෙනබ්බන්ති පුච්ඡාමි එකෙන සබ්බා
පත්තති පටිසුඛිභාචො පුච්ඡන්තො හොති. උද්දිට්ඨං ඛො ආසයමි
නෙතා නිදුන්තාති ආදි තිගමිනවචනං තත්ථ එත්තකංති එත්ත
කං සික්ඛාපදං; සුත්තාශ්ශන්ති සුභේත පාතිමොකෙව ආගතං;
සුත්තපටිඤ්ඤාපනනංති තත්ථව අනෙතාගධං; අනුබ්බාසං උපද්ද
සං ආගච්ඡතිති අධිමාසෙ අධිමාසෙ උපොසථවපෙත උද්දිසි
තබ්බතං ආගච්ඡති, සමගෙගහිති කායසාමගිවසෙන සමගෙග
හි; සමමාදමානෙතිති විත්තසාමගිවසෙන එකජ්ඣාසයතාය
සුච්ඡ මොදමානෙති, අවිච්ඡාදමානෙතිති අධාරසසු විචාදමච්ඡුසු
අඤ්ඤාතරවසෙනාපි අවිච්ඡාදමානෙති; සිත්තිනබ්බන්ති තං තං
සික්ඛාපදං අවිතික්කමිනෙති අධිසිලසික්ඛා සමපාදෙනබ්බාති,
අන්තරන්තරා පන යං න වුත්තං තං සබ්බං පුරිමේ පුරිමේ
සික්ඛාපදෙ වුත්තත්තා වෙව උත්තාතත්තා වාති.

කඛාධිකරණො පාතිමොකවණ්ණනාය
තිත්ථපාතිමොකවණ්ණනා නිට්ඨිනා.

භික්ෂුණී පාතිමොක්ඛ වණණනා.

—303—

භික්ෂුණීනං නිනන්ධාස පාතිමොක්ඛං පනාසයි,

යං නාමො නන්ධ දුගෙනසො සමපනො වණණනානනමො.

තත්ථ සුණාතුමෙති ආදීනං භික්ෂුපාතිමොක්ඛවණණනාය
වුත්තනගෙයනෙව අන්තො භෙදිතබ්බො නොවලං භනෙතති
අයොති ආදිවසෙන තස්මිං ව ඉධ ව අභිලාපමත්තමෙව ලිඛිත
භෙදමිත්තං ව විසෙසො යස්මා ව භික්ෂුනියා සික්ඛාපච්චිකා
නාම තත්ථ තස්මා “භික්ෂුණීනං සික්ඛාසාප්චසමාපන්නා සික්ඛං
අපච්චිකාය දුබ්බලාං අනාවිකචා”ති අවචා “යා පත භික්ෂුණී
ඡන්දසො මෙට්ඨනං ධම්මං පතිසෙසවය්‍යා”ති වුත්තං. තත්ථ ඡන්ද
සොති මෙට්ඨනරාගපටිසංසුත්තෙන ඡන්දෙන වෙව රුචියාව,
ඡන්ද පත අසති බලකකාරෙන පටිසංසිතාය අනාපතති. තස්මා
පරිපුණ්ණඋපසම්පදා භික්ෂුණී මනුස්සාමනුස්සාතිරච්ඡාතජාතිසු
පුරිස උභතොබ්‍යඤ්ජනක පණ්ඩකානං යස්ස කස්සපි සප්චය්‍ය වා
නිජ්ජවය්‍ය වා සන්තය්‍ය වා අසන්තය්‍ය වා අක්ඛාසිතය්‍ය වා
යෙභුණ්ණෙන අක්ඛාසිතය්‍ය වා අභිතජාතය්‍ය අත්තනො චච්චමය්‍ය
මුඛමය්‍යපය්‍යාවමගෙහසු තිසු යත්තත්ථ සන්තෙ වා අසන්තෙ
වා පතතිවානෙන අසමුද්ධං අලොකාසෙ අත්තමසො තිල
ඵලමත්තමපි පදෙසං ඡන්දසො පවෙසෙති පරෙන වා පවෙසිය
මානෙ පවෙසනපටිථිධිතිඋච්චරණෙසු යං. කිඤ්චි සාදියති අයං
පාරාජිකා හොති සෙසමෙත්ථ ඉතොපරෙසු ව සාධාරණසික්ඛා
පදෙසු වුත්තනගානුසාරෙන භෙදිතබ්බං. අසාධාරණෙසු පත
මතුත්තං තාව පාරාජිකානං පඨමෙ අවය්‍යනාති කායසංසග්ගරා
ගෙන තිත්තා කිලිත්තාති අන්තො. දුතියපදෙපි ඵලෙව නගො
සුඤ්ඤාගලය්‍යාති කායසංසග්ගං සමාපජ්ඣං විඤ්ඤාය්‍ය මනුස්ස
ජාතිකය්‍ය පුරිසසඛාතය්‍ය පුග්ගලය්‍ය; අබ්බන්ධනාති අත්තනො
අක්ඛකානං අධො; උබ්බන්ධනමණ්ඩලංති ජාත්‍රමණ්ඩලානං උපරි
ඵත්ථ උබ්බකපරමපි උබ්බජාත්‍රමණ්ඩලෙනෙව සභිග්ගිනං, ආම
සනංති ආමජ්ජනං; පුට්ඨාකාසං අනතික්ඛමිත්වාපි තත්ථව
සඛිකට්ඨනං; පරාමසනංති ඉතොවිතො ව සඤ්චරණං; ගහණං
ති ගහිතමත්තං; ජුපනංති අසඛිකවෙත්වා පුට්ඨමත්තං; පති
පිලනංති අභිග්ග ගහෙත්වා නිපට්ඨනං; සාදිගෙය්‍යාති යා භික්ෂුණී
අත්තනො යථා පටිච්චිකෙත කායෙ පුරිසය්‍ය ඵතං ආමසනාදිං
සාදියති, සගං වා පත තෙන කායෙන පුරිසය්‍ය යං කිඤ්චි කාය

පාදෙසං සාදියමිනා ජ්‍රපති; අයමපි උබ්බජානුමිතිලිඛා නාම පාරාජිකාති අයමෙත්ථ සබ්බෙසා. “තිදුතං පුග්ගලං චන්ද්‍ර”නති ආදිකෙ පන විත්ථාරවිනිච්ඡයෙ යසමා සබ්බානෙව අසාධාරණ පඤ්ඤාති තසමා ඉතො පටිඨාය සන්ධිං අනුපපඤ්ඤාතිං චන්ද්‍ර සාධාරණපඤ්ඤාතිති මා අසාධාරණපඤ්ඤාතිති වා ත චක්කමි ආණ්ඩායං යත්ථ ආණ්ඩාති නන්ති තත්ථ නිද්දුච්ඡෙව චන්ද්‍රා යත්ථ අන්ති තත්ථ චක්කමි, මිපතතිවිචාරණං වුත්තා යෙව. අවසෙසං පන සබ්බත්ථ චත්තබ්බං, තසිදං චුට්ඨති ඉදං තාව සික්ඛාපදං.

සාවන්ධියං පුඤ්ඤිතඤං ආරබ්භ නායසංසයනං සමීපජ්ජන චන්ද්‍රයමිං පඤ්ඤාතනං. එකතො අවස්සෙව යථා පරිච්ඡින්නෙන නායෙන පුරිසස්ස නායං උභතො අවස්සෙවපි නායෙන නායපටි බ්බිං යථා පරිච්ඡින්නනායපටිබ්බෙත වා අවසෙසනායෙන වා නස්ස නායං ආමසනායං ජුලලවටයං. යක්කපෙතපඤ්ඤාතිර ච්ඡාභගතමනුස්සවිස්සතානං උභතො අවස්සෙව යථා පරිච්ඡි නන්න නායෙන නායං ආමසනායං ජුලලවටයං සෙව පන පුරිසස්ස නායසංසයනරාගො නන්ති පාරාජිකබ්බෙනෙව ජුලලවට යමෙව. අවසෙසෙ පන නායපටිබ්බෙත නායපටිබ්බාදිකෙදෙ මෙජුත්ථාරගෙ හසිතපෙමෙසු ව සබ්බත්ථ දුක්ඛං. අසංචිට්ඨ, අසතියා, අජානනායා, අසාදියනායා, උමමතතිකාදිතං ව, අනා පනති. අභිකාති සමුට්ඨානාදිති ව භික්ඛුපාතිමොක්ඛා නාය සංසයන වුත්තනෙයෙනෙව චෙදිතබ්බාතිති

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ ශණ්ඩාති අපඤ්ඤාසං භික්ඛුතිනං; සීනාති සලිච්ඤත සීතා, වුත්තාති කාලකතා; නාමිනාති ලිඛිතනාසනාය සයං වා නට්ඨා අඤ්ඤාති වා නාමිතා; අවසමාති නිත්තියායනනං සංකානතා ‘පුබ්බෙවං අයෙස අඤ්ඤාසිං’ති ඉදං තස්සා චිත්තකාලදස්සනං සලිච්ඤ සීතාය පන පාරාජිකාවං ඤාති. “නදුති නං කස්සව ආරොචෙස්සාමි”ති බුරුතිකතිතමිත්තෙයෙම අයං චජ්ජට්ඨා ජිකා නාම පාරාජිකා නොති

සාවන්ධියං ජුලලතඤං ආරබ්භ නෙවත්තනා පටිච්චාදන න ශණ්ඩා ආරොචනචන්ද්‍රයමිං පඤ්ඤාතනං. සෙසමෙත්ථ සපාණක වස්සමති දුජුලාපතතිපටිච්චාදන සික්ඛාපදෙ වුත්තනෙයෙනෙව චෙදිතබ්බං. නත්‍ර හි පාවිතායං, ඉධ පාරාජිකාති අයමෙව මිසෙ සො සෙසං කාදිසමිවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තනියෙ උකවිතතනනි අපතනියා අදහනාදිසු උකවිතතන; බලෙමනාති හුතෙන වළුතා; විනසෙනාති වොදෙනා සාරෙනා; සපුසාසනෙනාති ඉඩාපි වොදෙනා සාරෙනා කරණමෙව සපුසාසනං නාම; අනාදරනනි යෙන සබ්බෙන උකෙවපනිය කමිං කතං තත්ථිං වා තත්ථි පරියාපනනගණ වා එකපුග්ගලෙ වා තත්ථිං වා කමෙව අදරවිරහිතං සම්මාවතතනාය අවතතමා නනනි අනෙවා. අපපතිකාරනනි පතිකාරරහිතං; අනෙසාරි තනනි අනෙවා. අකඩිනසනාසනනි එකකම්මාදිකෙ සංවාසෙ සහ අයන භාමෙත සමාන සංවාසකා භික්ඛු සභායා නාම, යසං පන සො සංවාසෙයො තෙති සඬිං තත්ථි ත තෙන තෙ සභායකා හොනති ඉති සො අකතසභායො නාම; තං අකතසභායං, සමානසංවාසක භාවං අනුපගතනනි අනෙවා, නිමනුවනෙතසානනි තං උකවිතතකං උකවිතතභාවෙයෙව සිතා භික්ඛුං යා භික්ඛුණි යං දිසිකො සො හොති තසං දිසියා ගහණභාවෙන අනුවතෙතයා සා භික්ඛුණිති සබ්බභෙදසිකතාපදාදිසු චිත්තනගෙන විසුං ව සබ්බමිඤ්ඤ ව චුච්චමානා තං චළුං අපපටිතිසාරනි සම්මනුභාසතකමෙපරියො සාතෙ උකවිතතානුවතතිකා නාම පාරාජිකා හොති.

සාමන්තියං පුලලනනං ආරබ්භ උකවිතතානුවතතනවළුසම්මෙ ඤාදතතං. ඤාතනියා දුකකට්ඨං, විති කමමවාචාති වෙ පුලලවට්ඨයා, “යසං නකමති සා භාසෙයා”ති එවං යකාරපනතාය තනියකමමවාචාය පාරාජිකා, අධම්මකමෙව නිකදුකකට්ඨං. සෙසං සබ්බභෙදසිකතාපදාදිසු චිත්තනගෙනෙව වෙදිතබ්බනනි.

නනිය සිකතාපදං.

වතුනෙව අවසුනාති ලොකසාදම්මතසත්ථවපෙසන කාය සංසගරාගෙන තිණා; අයුමෙව හි අනෙවා සිහලමාතිකට්ඨ කථායං චිත්තො සමනතපාසාදිකාය පනසං වීචාරණකථා. දුතියපදෙපි එසෙව තෙයො. සුඤ්ඤගහලසං හත්ථගහණං වාති ආදිසු පන යං පුරිස පුග්ගලෙන හත්ථ ගහණං කතං තං පුරිස පුග්ගලසං හත්ථගහණංති චිත්තං, එසනගො සබ්බාටිකණ්ණගහණෙපි “හත්ථගහණ”නනි එත්ථ ව යසං කසංචි අපාරාජිකබෙත්ත භුතසං අභිගසං ගහණං හත්ථගහණං. යසං කසංචි නිවත්තං වා පාරුතසං වා ගහණං සබ්බාටිකණ්ණගහණං. සනතිවෙතියා වාති ආදිසු කායසංසගරාගෙන අසම්මෙයං පතිසෙවනත්ථාය පුරිසසං හත්ථපාලසං සංචිවෙතියා වා තත්ථ සිතා සලලපෙයා වා

පුරිසෙස වා “ඉන්ධං නාම යානං ආගච්ඡං”ති චුත්තා තං සමෙක තං ගච්චස්ස තස්ස වා පුරිසස්ස ආගමිනං සාදියෙය්‍ය යෙන කෙනාපි වා පටිච්ඡන්තං ඕකාසං පටිසෙය්‍ය පුරිසස්ස වා ගන්ථ පාසෙ රුක්ඛා කායං උපසංඝරෙය්‍යාති එවමන්තො දඬුබෙබ්බා. අසමිපි පාරාජිකාති යථා පුරිමායො එවං අයමිපි භික්ඛුණි එතස්ස කායසංඝග්ගාසඤ්චමස්ස පතිසෙවනන්තං එතාති අඬු ව්‍යුත්ති පටිපාටියා වා උපාටිපාටියා වා පුරෙත්වා අඬු ව්‍යුත්තිකා නාම පාරාජිකා භොගීති.

සාවන්තියං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුණියො ආරබ්භ අඬුම ව්‍යුත්ති පරිපුරණමුත්තම්. පඤ්ඤානතං සමෙකතගමනෙ පදෙ පදෙ දුක්ඛං. පුරිසස්ස ගන්ථපාසං ඕත්තනනමනෙත්ත ඵුල්ලච්චිතං. පුරිසස්ස අබ්‍යාගමනසාදියෙනපි දුක්ඛං ගන්ථපාසොක්කමනෙ ඵුල්ලච්චියං සෙසෙසු එකෙකස්මිං ඵුල්ලච්චියමෙව අඬුමෙ පරි පුරෙණ්ණ පාරාජිකං එකෙකස්මිං ව්‍යුත්තම්. සත්තකකතතුමිපි මිතික්කනෙත්ත තා ආපත්තියො දෙසෙත්වා මුච්චති. අපිච්චෙත්ත ගණනුපකා ආපත්ති වෙදිභබ්බා ඉද්දති භාපජ්ජස්සාමිති හි ධුර නිකෙඛපං දෙසිතගණනං උපෙති පාරාජිකස්ස අඛ්‍යං න භොගී, තසමා යා තත්වා දෙසිතා ගණනුපකා එකං ආපන්නා ධුර නිකෙඛපං කත්වා දෙසෙත්වා පුත්ත කිලෙසවසෙත්ත ආපජ්ජති පුත්ත දෙසෙති එවං අඬුමං පරිපුරෙන්නපි පාරාජිකා න භොගී, යා පන ආපජ්ජත්වා පුභාපි අඤ්ඤං ව්‍යුත්ති ආපජ්ජස්සාමිති සමුස්සාග භාවා දෙසෙති තස්සා සා ආපත්ති අගණනුපකා දෙසිතාපි අදෙ ඩිත්වා භොගී පාරාජිකස්ස අඛ්‍යං භොගී අසංචිච්චි, අසභියා, අජානනතියා, අසාදියනතියා, උම්මතතිකාදිනං ව අනාපත්ති ක්‍යාසංගහරාගො, සඋස්සාගනා, අඬුමස්ස ව්‍යුත්තස්ස පුරණ නති ඉමානෙත්ත තිණි අඛ්‍යාති සමනුභාසනසමුච්චානං, කිරිඤ, සඤ්ඤා විමොක්ඛං, සවිත්තනං, ලොකච්ඡං කායකමමං, චළි කමමං, අකුසලවිත්තං, විචේදනනති.

වතුන් සිත්තාපදං.

උද්දිට්ඨා මො අස්සායො අඬු පාරාජිකා බමමාති භික්ඛු ආරබ්භ පඤ්ඤානතා සාධාරණා වත්තාරො ඉමෙ වත්තාරොති එවං පාතිමොක්ඛිඤ්ඤසමග්ගෙන උද්දිට්ඨාති එවමෙත්ත අන්තො වෙදිතබෙබ්බා. සෙසං භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං චුත්තනාය මෙවාති.

කඛ්ඛාවිතරණියා පාතිමොක්ඛවණ්ණනාස භික්ඛුණි පාතිමොක්ඛෙ පාරාජිකාග්ගඛ්ඛවණ්ණනා ගිහිකා.

සබ්බසාදිසෙසසු පඨමෙ උසංසමාදිනාති මානුස්සයවසෙත
 සෙකාබුස්සයවසෙත අට්ටකරණන්දාය විනිව්ජයමහාමතනානං
 සන්තිකෙ විවදමානා; ගහපතිනා මාති ආදිති රූපෙනා පඤ්ච
 සහධමිතෙ අවසෙසා ගහට්ඨපබ්බජිනා සබ්බසාදිනා. අයමපි
 භික්ඛුණී පඨමාපනතිකන්ති ආදිවති පඨමා ආපනති එතිස්සාති=
 පඨමා පනතිකා, විනික්ඛමකබ්බෙසෙයව ආපජ්ජිතබ්බාති අනෙතා,
 තං පඨමාපනතිකං ධම්මං ආපනනාති අට්ටපරියොසානෙ ආප
 නනා භික්ඛුණී සබ්බසෙතා නිස්සාරෙතිසි= නිස්සාරණීසො, තං
 නිස්සාරණීසං; සබ්බසාදිසෙසසන්ති එවන්තාමිකං.

සාවජ්ජියං පුලලනදං ආරබ්භ උසංසමාදිකාවජ්ජියමිං පඤ්ඤ
 තතං, සංකන්තිකං “අට්ටං කරිස්සාමි”ති යං කිඤ්චි දුතිසිකං
 සකම්මං වා සහායං වා පරියෙසන්තියා පරියෙසනෙ දුක්ඛං.
 යත්ථ සීතාය “අට්ටං කාතුං ගව්ජාමි”ති විතතං උපපජ්ජති තතො
 පටිඤ්ඤා ගව්ජන්තියා පඤ්ඤ පඤ්ඤ දුක්ඛං. යත්ථ කන්ථවි අනත
 මසො භික්ඛුණී උපස්සයං ආගන්තපි වොහාරිකෙ දිස්වා අතත
 නො කථං ආරොචෙත්තියා දුක්ඛං. ඉතරෙන අතතනො
 කථාය ආරොචිතාය භික්ඛුණීයා පුලලව්වයං පඨමං, ඉතරෙන
 පච්ඡා භික්ඛුණීයා ආරොචනෙපි එසෙවනසො, සචෙ පත භික්ඛු
 ඤී තං වදති මම ව තව ව කථං ත්වං යෙව ආරොචෙතිති සො
 අතතනො වා කථං පඨමං ආරොචෙතු තස්සාවා පඨමාරොචනෙ
 දුක්ඛං, දුතිසෙ පුලලව්වයං, තෙත එවං වුත්තාය භික්ඛුණීයා
 ආරොචනෙපි එසෙව නසො, සචෙ භික්ඛුණී අඤ්ඤාන කථා
 පෙති තත්තාපි එසෙව නසො, යථා තථා වා හි ආරොචියමානෙ
 පඨමාරොචනෙ භික්ඛුණීයා දුක්ඛං, දුතිසෙ පුලලව්වයං, උභි
 න්තං පත කථං-සුත්තා වොහාරිකො හි විනිව්ජයෙ කතෙ අට්ටපරි
 යොසානං නාම භොති. තස්මිං අට්ටපරියොසානෙ භික්ඛුණීයා
 ජයෙපි පරාජයෙපි සබ්බසාදිසෙසසා, යා පත පච්චත්තිකම්මසුස්සාති
 දුක්ඛං වා පඨමාතිතා සයං වා ආගන්තවා “එහි අයො”ති ආකම්භිය
 මානා ගව්ජති, යා වා උපස්සයෙ අඤ්ඤාති කතං අනාවාරං
 අනොදිස්ස අවිකන්ති රක්ඛං යාවති තාය ව කිඤ්චි අවුත්තා
 වොහාරිකා අඤ්ඤතො සුත්තා සයමෙව අට්ටං පරියොසාපෙනති
 තස්සා, උම්මතතිකාදිතං ව අනාපනති, අඤ්ඤාති අනාකම්භි
 නාය අට්ටකරණං; අට්ටපරියොසානානති ඉමානෙත්ථ වෙ
 අබ්බාති. සමුට්ඨානාදිති පඨමකම්මසදිසාති. ඉදං පත කිරිමං
 කිරිසමෙවෙති.

පඨම භික්ඛාපදං.

දුතියෙ යාය පඤ්චමාසගණනායා පටිථාය යං නිඤ්චි පර සන්නකං හරිතං අයං වොරි තාම; තං වොගිං චජ්ඣං විදිතනති තෙන කමෙත වධාරතා අයනති එවං විදිතං; අනපලොකෙ නිංති අනාපුච්ඡා; ගණනති මලගණනටිප්පත්තගණදිකා; පුභ නති ධම්මගණං; ඡෙතිති ගතීකසෙතිදුසයිකසෙතිආදිකා; යත් යත් හි රාජානො ගණදිකං ගාමනිගමෙ නියාංගෙනති තුළොව එත් අනුසාසපාති තත් තත් තෙසෙව ඉසාරා තසමා නෙ සකියං ඉදං වුත්තං එත් ව රාජානං වා ගණදිකෙ වා අපලො කෙනායා හි භික්ඛුණීසසෙකා අපලොකෙතසෙබ්බාව. අඤ්ඤානු කාපාති නිත්තියෙපු වා අඤ්ඤාපු භික්ඛුණීසු වා පබ්බජිතපුබ්බා කප්පා නාමි; තං ධරෙතවා අඤ්ඤං උපසම්පාදෙනතියා ගණා වාරිණීපත්තවිවරපරියෙසනෙපි සිමාය සමමුතියා ව ඤාතියා ව දුක්ඛං, චිති කමමවාසාති පුලලච්චයං, කමමවාසා පරියොසානෙ සඛකාදිසෙසො.

සාවන්තියං පුලලකඤ්ඤං ආරබ්භ වොරිවුට්ඨාපනවන්ත්‍රසමිං පඤ්ඤා තතා වොරියා වෙමතිකාය අවොරියා වොරිසඤ්ඤාය වෙව වෙමි තිකාය ව දුක්ඛං, අවොරිසඤ්ඤාය අජානනතියා අපලොකෙනා වුට්ඨාපෙනතියා කප්පං වුට්ඨාපෙනතියා උමමතතිකාදිකං ව අනා පනති. වොගිනා, වොගිසඤ්ඤානා අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤානා කාරණාවුට්ඨාපෙනතියා, ඉමානෙත් නිණි අභ්‍යාති. වොරිවුට්ඨා පන සමුට්ඨානං, කිරියා කිරියං, සඤ්ඤාචිමොක්ඛං, සචිත්තකං, පණ්ණතතිවජ්ජං, කායකමමං, චචිකමමිං, තිචිත්තං, තිච්චදනතියා.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ ගාමනහරනති ආදිපු සකගාමනො තාව නික්ඛමි නතියා අනාපතති. නික්ඛමිනා පන අඤ්ඤං ගාමිං ගච්ඡන්තියා පදෙ පදෙ දුක්ඛං, එකෙන පාදෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස පරිකෙක පෙ වා උපවාසෙ වා අතික්ඛනෙන පුලලච්චයං දුතියෙන අති ක්කනතමතෙන සඛකාදිසෙසො *තතො නික්ඛමිනා පුතසකගාමිං පටිසන්තියාපි එසෙව නසො. සචෙ පත බණ්ඩපාකාසෙත වා චති වෙජ්ඣෙන වා භික්ඛුති පිගාරභුමිං සෙව සකකා පටිසිත්තුං එමිං

* “එකෙන පාදෙන ඉතරස්ස ගාමස්ස පරිකෙකපෙ වා අති ක්කනෙන උපවාසෙ වා ඔක්කනතමතෙන පුලලච්චයං දුතියෙන අතික්කනතමතෙන ව ඔක්කනතමතෙන ව සඛකාදිසෙසො”ති බහුසු දිස්සතෙපි ටිකායං අවපාසොති වුත්තො.

පවිසමානෝ කපටීයභූමිං නාම පවිසා නොති තසමා වට්ඨති; ඉති බතිගාමෙ රූපාං යං කිංඤ්චි සතගාමං වා පරගාමං වා අකපටීය භූමිං පදසා පවිසන්තියා ආපත්තීති අයමෙත්ථ සංඛිංපො, තදි පාරගමනෙ වුත්තලක්කණංය නදියා දුතිසිංහං විනා පරතීරං ගච්ඡන්තියා වා අනතරංය නදියා දුතිසිංහං සඬිං සංසිත්වා පුන ඔරිමතිරමෙව පච්චුත්තරන්තියා වා පඨමං පාදං උඛරිත්වා තිරෙ රූපිතක්කපණෙ ඵුලල වචයා, දුතියපාදඛාරෙ සඬිසාදිසෙසො, ඉති සෙසානානාසාමාහි පන පරතීරං ඔතරිත්වා නානාදිකාරණෙන ව ඔතිණ්ණොය ඔරිමතිරං පදසාපි පච්චුත්තරන්තං වට්ඨති. රතති විපච්චාමස පුරෙ අරුණෙයෙව දුතිසිංහංය හත්ථාසං ඔක්කමිත්තා මිති ආමොගං මිනා එකගබෙව පි දුතිසිංහංය හත්ථාසානික්කමෙ රූපාං අරුණං උච්චාපෙන්නියා ආපත්ති, එකා වා ගංගා මොති එත්ථ පන එකා භික්ඛුණිපි ගණො යෙව. ඔතිසෙසානාති අවති යෙසා; දසසුපචාරො වා විජගෙයසාති අනෙත්ථා, තසමා ඉන්දු ඕලාතික්කමිත්තො පඨාය ඔති ගාමෙ රුක්කත්ථකසානිපාකාරාදි අනතරිතසාවෙනාපි දුතිසිංහංය දසසුපචාරෙ විජගිතෙ සවෙපි සවණ්ණපචාරො අත්ථි ආපත්තියෙව, අජෙඤ්ඤානාසෙ පන දුරෙපි දසසුපචාරො නොති තත්ථ මග්ගමුලාං සද්දෙන විය ධම්මසවණං රොචනසද්දෙන විය ව අයෙසති සද්දයන්තියා සද්දසවණාතික්ක මෙ ආපත්තියෙව, සමෙව පන මග්ගං ගච්ඡන්ති ඔතිසිත්වා ඉදුති පාපුණිත්තාමිති සඋත්තාගං අනුබ්බති වට්ඨති.

සාවජ්ඣං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ ගාමන්තරගමන වජ්ඣමිං පඤ්ඤන්තං. එකා වා නදිපාරන්ති ආදිකා තත්ථ තිවිධා අනුපපඤ්ඤන්ති. පුරෙ අරුණෙ සතගාමනො තික්කමිත්තා අරු ණග්ගමනාලෙ ගාමන්තරපරියාපන්නං තදිපාරං ඔක්කමිත්තියා පන විතමොපි ආපත්තියො එකක්කපණෙයෙව නොහති. වුත්ත මිපි වෙතා:-

“සික්කාපද චුඛවරෙන වණ්ණිනා
සඬිසාදිසෙසා වතුරො ගවෙසුං
ආපජෙසා එඬිපසොගෙන සබ්බ
පඤ්ඤා මෙසා ඤාසලෙති විනතිනා”

එනෙත්ථායෙන තිණ්ණං වින්තං ව එකතො ගාවො ඉවදි තමබ්බා, දුතිසිංහංය පන පක්කන්තියා වා විබ්බන්තියා වා කාල කතාය වා පක්කසංකතාය වා ආපදාපු වා ගාමන්තරගමනාදිති කෙරෙන්නියා, උච්චන්තිකාදිනං ව, අනාපත්ති. අනන්තරාසෙන එකතො ගාවො, ගාමන්තරගමනාදිසු අඤ්ඤාතරන්තාපජන්තං. ආපදාය අගාවොති ඉමානෙත්ථ තිණි අබ්බාති. සමුඤ්ඤාදිති පඨමපාරංජිකපදිසාති. ඉදං පන පණ්ණන්තිවජ්ජං, තිපිත්තං, තිවෙදකන්ති.

නතිස සික්කාපදං.

වතුපෙළ උකස්වන්නාහි අපහතිසා අදහසනාදිපු උකස්වනා; අනාදියොස සංගණන ප්‍රකාරි භාෂණාචි කාරකසමයසා ජන්දං අප්‍රාතිත්‍යා; ඔසාගරණාති ඔසාරණකමිමං කමරයා; තසා ඵලං කමරාහරියා ගණපරිසොසානෙ සිමාසමිමුතියා සුභතියා වදුකකවං විනි කමවචාචාති පුලු වටයං, කමවචාචාපරිසොසානෙ සමයාදිසමයසා

සාවතියං පුලුනන්දං ආරබ්‍හ ඵලං ඔසාරණාවත්‍යසමිං පසුසුතනං තිකසසිනාදිසමයා අබමකමම තිකපුකකවං කාරකසමයං වා ආපුච්චිත්‍යා ගණසා වා ජන්දං ප්‍රාතිත්‍යා විසතනතියා අසතන වා කාරකසමයා ඔසාරණතියා උමිතතියාදිනං ව අනාපහරි ඔමිකමමිනි උකස්වනනා, අසුසුතන අනුසුතන කාරණා ඔසාරණනති, ඉමානෙසං වෙ අධිකාති, සමුච්ඡානාදිති සමයසමයසිකාපසද වුතනසානව, ඉදං පන කිරියාති.

වතුපළ සිකුබාසදං.

පසුචම අවසුතනාති ජන්දරාගත තිත්‍යා; අවසුතනසාති නාදිසමයා; වාසදසා වා භුසුසුසා වා ති ඵලං පරිසොසානෙ පුලු වටයං, අප්‍රාතිත්‍යාගර සමයාදිසමයසා

සාවතියං සුඤ්ඤානන්දං ආරබ්‍හ අවසුතනාස අවසුතනසා ගතපතා අමිසපරිසොසානවත්‍යසමිං පසුසුතනං, ඵලසතා අවසුතන පරිසොසානෙ පුකකවං අප්‍රාතිත්‍යාගර අප්‍රාතිත්‍යාගර පුලු වටයං යකමපනපණිකතිර්විජානකමනුසාපිගතනානං ගතපතා උගතනා අවසුතනෙව සති ඵලසති නසො තස පන ඵලසතා අවසුතනෙව සති සබ්බතා ව උදකදනසපාණකසමයපරිසරිසොසානෙ පුකකවමමි, උගතාපු අනවසුතනපු අනවසුතනාති වා සුභා ගණතතියා උමිතතියාදිසසු අනාපහරි. උදකදනසපාණසතා අසුසුතන අප්‍රාතිත්‍යාගරණිං, උගතනා අවසුතනෙව, සතනා ගතණං, අප්‍රාතිත්‍යාගරණනති ඉමානෙසං වුතනරි අධිකාති, සමුච්ඡානාදිති පරිසරාප්‍රකාශදිසාති

පසුචම සිකුබාසදං.

ජලයා සතනා සිතාති යසා තිං; ඉබ්බාති උගතපරිසොසානතිපාතා; අසමිතිසා ඵලං උගතපරිසොසාන සා ඵලං උගතපරිසොසාන වුතන වුතන ඉතරියා පරිසොසාන වුතන වාති අප්‍රාතිත්‍යාගරණසාන පුලු වටයාති ව අප්‍රාතිත්‍යාගරණ පරිසොසානෙ සමයාදිසමයසා අප්‍රාතිත්‍යා.

සාවස්ථියං අඤ්ඤානරං හිකුබුණිං. ආරබ්භ එවං. උපයෝජන වත්තුසමිං පඤ්ඤාතතං සාණ්ණානිකමෙව. පුරිසයා වා යකඩාදිතං වා හත්තෙනා උදකදනතපොණ්ඩරිකහණ්ණයෝජනෙ ව තෙනං පරිභොගෙ ව දුක්ඛාවං. එතනගො යකඩාදිතං හත්තෙනා අව ගෙසගහණ්ණං උපයෝජනෙ තෙනං ගහණ්ණං අපරිකාමාගෙර වා තොරතපරිගොසානෙ පත පුලුවිවං, අනවස්සුතොති ඤානං වා ඤාතිතා න පතිගණ්ණාතිති වා ඤානාදදගතා න පතිගණ්ණා තිති වා උපයෝජනගියා උමගතිකාදිතං ව අභාපනාති, මනුසස පුරිසයා, අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤානාකාරණා වාදනිය හොජනිය. ගහණ්ණා භුක්ඤාති උපයෝජනා, තෙනා චචනෙනා ගහණ්ණා ඉන්ධරියා හොජනපරිගොසානානාති ඉමානෙත්ත නිණි අඩ්ඨාති ගමුඨානාදිති අදිතනාදනසද්ධාතිති.

ජට්ඨ සිකුබාපදං.

සඤ්චරිතතාදිතතෙය වුත්තතෙයෙනෙව විනිවර්ගෙය වෙදි තබො. දසමෙ කිනත්තමාම සමණීගොති කිනත්ත ඉමා ගෙව සම ණීගො; නාසාහනාති තාසං අහං; සාව තතියකපදෙත්තා හිකුබු පාතිමොකවණ්ණනායං අවගෙසවිනිවර්ගෙය ව තත්තව සබ්බ ගෙදසිකිකාපදවණ්ණනායං වුත්තතෙයෙනෙව වෙදිතබො.

සාවස්ථියං චණ්ඩකාලිං හිකුබුණිං. ආරබ්භ “බුඩං පච්චකඩං” ති ආදිචචනවත්තුසමිං පඤ්ඤාතතං, එවං චචනමෙව වෙත්ත වතුසු අපෙගසු පමමං අඩතනාති අයං විසෙසො, ගෙසං තාදිසමෙවාති.

දසම සිකුබාපදං.

එතාදසමෙ කිසමිවිගෙව අඩ්ඨකරගොති වතුණ්ණං අඤ්ඤාන රහමිං; පච්චාකඩාති පරාජතා.

ඉදමිදි සාවස්ථියං චණ්ඩකාලිං හිකුබුණිං. ආරබ්භ “ඡන්දගාමිති ගොව හිකුබුණිගො”ති ආදිචචනවත්තුසමිං පඤ්ඤාතතං. ගෙසං දසමෙ වුත්තතෙයෙනෙව වෙදිතබෙනාති.

එතාදසම සිකුබාපදං.

වාදසමෙ සංසට්ඨාති පබ්බජිතානං අනගුලාමෙන ගිහිනං නොට්ඨනපචනසාසනගරණාදිතා කාසිකවාචසිකෙන මිසිගුතා; පාපො කාසිකවාචසිකො ආචාරො එතාසනති=පාපාචාරො; පාපො

භිතතිසද්දා එතාසන්ති= සාසසද්දා, පාපො ආර්ථසංකාපනා
සිලාපනා එතාසන්ති සාසසිලාසා, භික්‍ෂුණිසංඝසංගා විනෙසි
තාති අඤ්ඤාමඤ්ඤායා කපමම කසිරමාපන පටිපෙක්‍ෂාසනෙන
විනෙසිතා; වජ්ජපටිච්ඡාදිතාති බුද්ධානුබුද්ධාසංගා වජ්ජසංගා පටි
ච්ඡාදිතා.

සංවරයං සම්බුද්ධා භික්‍ෂුණිසංගා ආරම්භ සංඝට්ඨාපිතාර
වත්තසම්මං පඤ්ඤානං, සෙසමෙත්තාපි දසමෙ වුත්තනසෙතෙව
වෙදිතබ්බං; සම්බුද්ධාසනකම්මකාමොපන වෙ නිසංගා එකපනා
සම්බුද්ධාසිතබ්බාති.

මාදසම සික්කාපදං.

තෙරසෙ එවං වදෙසන්ති තා සම්බුද්ධා භික්‍ෂුණිසංගා
එවං වදෙසන්ති; එවාචාරාති එවං ආචාරා; සාදිසො නුමනාකං
ආචාරො කාදිසො ආචාරොති අපො, එස නසො සබ්බත්තං,
උඤ්ඤාසාති අවඤ්ඤාසා, නිචං කත්වා ජාතනාස; සට්ඨප්පෙත්තාති
කිං ඉමිනා කට්ඨාසාතිති එවං පටිභවිත්වා ජාතනෙන; අකතනාති
සාති අසනනනාස; කොපෙතාති අපො, අවෙකසන්ති බලව
හසාහාචෙන; අත්තපනා බලපනාසනසමුත්තාසනෙනාති අපො,
දුබ්බලාසාති තුමනාකං දුබ්බලාසාචෙන සබ්බත්තං උඤ්ඤාස ව පටි
භවෙන වාති එවං සමුච්චයත්තො දට්ඨපෙත්තො.

මිට්ඨවට්ඨාති තානා සෙතාප; අනනුප්ලාමිකං කාසිකවාචසික
සංඝඝනං පජ්ඣරාති අපො;

සංවරයං පුලකන්දං ආරම්භ “සංඝට්ඨාපි අපො නුමෙත
විහරට මා තුමෙත නානා විහරිත්වා”ති උපොසාථකවත්තසම්මං.
පඤ්ඤානං සෙසමෙත්තාපි දසමෙ වුත්තනසෙතෙව වෙදි
තබ්බනති.

අනරස සික්කාපදං.

සංඝාසෙතදදිසු වතුසු වුත්තනසෙතෙව විනිවර්තො වෙදිතපෙත්තො.
සෙවලං භික්‍ෂුණිසංඝං භික්‍ෂුණි සෙතො පන පරකකම්මාති චම්ච
අනුවත්තනාති ව.

උද්දට්ඨා මො අසාසො සත්තරස සංඝාදිසෙසා ඛම්මාති
භික්‍ෂු ආරම්භ පඤ්ඤානා සාධාරණා සත්ත අසාධාරණා දසාති
එවං සත්තරස; උභයො සංඝං සංකම්මානතං චිත්තබ්බංති

හිකුළුණියා හි ආපතනි. ජාදහනියාපි පරිවාසො නාමි නන්ති ජාදනපථවියාපි පත දුක්කමං ආපජ්ජති. තස්මා ජාදකියාපි එකං පක්කමානත්තමෙව චරිතබං, තං හිකුළුණිති අතථිනො විහාරං සොසෙඛියා විහාරසීමාය වා සොසෙඛියං අසකකාන්තිති ඛණ්ඩසීමාය වා සබ්බන්තිමෙන පරිච්ඡේදන චතුරිකං. ගණං සන්තිපාමිත්වා දුතබං, සෙව එකාපතනි ගොති එකිණාවසෙක සෙව ටෙව වා නිසංසා වා සමෙසුලා වා එකවජුකා වා නානා වජුකා වා කාසං නාසං වසෙන පාතිමොක්ඛවණ්ණනායං වුත්ත වජු සොත්තකාමි ආපතනිභෙදසු යං යං ඉච්ඡති තං තං ආදාය සොජනා කාතබ්බා, තඤ්ඤං පඨමාපතනිවසෙන මුඛමත්තනිදස්ස නං, තාය ආපතකාය හිකුළුණියා හිකුළුණිසංසං උපසංකමීති: එකංසං උත්තරාසඛං කරිත්වා බුද්ධානං හිකුළුණිතං පාදෙ වජ්ඣියා උතකුටිකං නිසිදියා අඤ්ඤං පහනගොති: එවමිණං වචනීයො, “අහං අසෙය එකං ආපතනිං ආපජ්ජං උස්සයවාදං, සාහං අසෙය සංඝං එකිණො ආපතතො උස්සයවාදය පක්කමානත්තං යාමාමි”ති එවං තික්ඛතො යාමාපෙත්වා බ්‍රහ්මාය හිකුළුණියා පටිච්චාය සෙඛිණා ඤ්ඤෙතෙබ්බා. “සුණොතු මෙ අසෙය සෙඛිණා අයං ඉත්ථනාමා හිකුළුණි එකං ආපතනිං ආපජ්ජ උස්සයවාදං සා සංඝං එකිණො ආපතතො උස්සයවාදය පක්කමානත්තං යාමති. යදි සංඝස්ස පත්තකලලං සෙඛිණා ඉත්ථනාමාය හිකුළුණියා එකිණො ආපතතො උස්සයවාදය පක්කමානත්තං දදෙය්, එසා ඤ්ඤති සුණොතු මෙ අසෙය සෙඛිණා, අයං ඉත්ථනාමා =පෙ:පුත්තමපි =පෙ:පුත්තමපි එතමත්ථං වදාමි, සුණොතු මෙ අසෙය සෙඛිණා =පෙ:පුත්තමපි දින්නං සෙඛිණං ඉත්ථනාමාය හිකුළුණියා එකිණො ආපතතො උස්සයවාදය පක්කමානත්තං, ඛිමති සංඝස්ස තස්මා තුණ්හි එවමෙතං ධාරයාමි”ති

කමමවා: පරිසොසානෙ “වත්තං සමාදියාමි” ති සමාදියිත්වා සංඝස්ස ආචරාපෙත්වා නිකඛිත්තවත්තං තාය වසිතුකාමාය තෙජොව සංඝමණ්ඩල වා පක්කත්තාසු හිකුළුණිසු එකහිකුළුණියා වා දුතිසිකාය වා සන්තිනෙ “වත්තං නිකඛිපාමි”ති “මාතත්තං නිකඛිපාමි”ති නිකඛිපිතබං, අඤ්ඤිණො පත අගනතුකාය සන්තිනෙ ආචරාපෙත්වා නිකඛිපිතබං, නිකඛිත්තකාලපතා පටිඨාය පක්කවට්ඨානෙ තිට්ඨති, තෙනා පුරා අරුණෙයෙව චතුරිති හිකුළුණිති නා හිකුළුණිං ගෙනො ගාමුපචාරෙනා ව හිකුළුණිතං විහාරුපචාරෙනා ව ටෙව ලෙඛිටුපානෙ අභිකුමිත්වා මහාමිණ්ණා මහාමෙ භුමෙවති ආදිති පටිච්ඡෙදන මහාසෙ නිසිදිතබං.

එතුමා හිතවූහිටි තැනු ගනනබඩ, ගනනා හිතවූහිත. අවිදුරෙ විසු නිසිදිනබඩ. අප තැන හිතවූහිතා වුතනතෙතෙව වුතන. ගමාදිසිතා හිතවූහිතෙතෙතා තාව එව. අපරාපෙතබඩ, “අහං අපය එතං ආපතාං ආපජ්ජං උසායවාදං සාහං සබ්බං එකිනා ආපතානා උසායවාදං පකබමානතතං යාපිං තසාං මෙ සබ්බසා එකිනා ආපතානා උසායවාදං පකබමානතතං අදාහි, ආහං මානතතං. වරාමි වෙදියාමිහං අපය වෙදියානිති මං සබ්බසා බාමරතු”ති තෙතා හිතවූහිතෙතා සනතිතං ගනනා එව. අපරා වෙතබඩ, “අහං අය එතං ආපතාං ආපජ්ජං =පෙ= වෙදියා මිහං අය වෙදියානිති මං සබ්බසා බාමරතු”ති අපරාපෙතා හිතවූ හිතෙතෙතා ව සනතිතෙ නිසිදිනබඩ, තෙතා පවසාය හිතවූ වා දුතිහිතං ඔපෙතා හිතවූහිත වා පහනනතාපු පි උතෙතා සබ්බ මානතතං විණ්ණමෙව හෙතා, යාව අරුණං ත උට්ඨහති තාවායං පසාති හිතවූ වා හිතවූහිත වා තසා අපරා වෙතබඩ, උට්ඨිතෙ අරුණං වුතන. හිතවූහිතා උපසායං ගනනබඩ, එව. පඤ්චදස අරුණං ගතෙතබඩ, අතිහිත වුතනාය පන ආගනතුතෙත අසති වතුනතං හිතවූහිත ව හිතවූ හිතං ව දෙවසිතං. අපරාපෙතා ආගනතුතෙත සති සබ්බසමිති ආගනතුතානං අපරාපෙතානා පඤ්චදස දිවසානි පරිව්ඳාසකකති තෙ වුතනතෙත සමිතවතානබඩහති, අයමෙත සමිතපෙ, විපරාපෙත පන සමිතපායාදිකාසං වුමහතා විණ්ණමානතතාය හිතවූහිතානි යද එව. විණ්ණමානතතා හිතවූහිත හෙතා අප සායා යත සිය විසතිතෙතා හිතවූහිතෙතා වුතනතෙත අබ්බාතං කාතබඩ, අහං උතනානමෙවයි.

**කබ්බාපිනරණිසා පානිමොක්ඛවණ්ණනාස
හිතවූහිත පානිමොක්ඛ සබ්බාදිසෙසවණ්ණනා නිවිහා.**

නිසාගතිසෙස ආදිවගසා තාව පමම පතනසනතිවසං කප්පෙතානි පතනසනතිහි කප්පෙතා; එකාහං අබ්බිහිතා අවි කප්පෙතා අබ්බිහිතපහං පතනං ඔපෙතානි අපතා.

සාවතීයං ජබ්බගතිතා හිතවූහිතො ආරම්භ පතනසනතිවස වජුරමිං පඤ්ඤාතනං. තෙතො කපාමිතෙතා හිතවූපානිමොක්ඛ විණ්ණනායං වුතනතෙතෙත වෙදිතබඩා. තත්තු හි දසහානි කෙතමි ආපතානි ඉබ එකාහානිකමෙති එතනං තසා ව ඉමිසා ව නානාකරණං, තෙතං තාදිසමෙවයි.

දුතියෙ අකාලවිවරං'ති අත්තෙන කඛිතෙ කඛිතමාසෙති අත්තෙන විවරමාසෙනා අඤ්ඤාසමිං කාලෙ උපානනං, යං වා පන කාලෙහි ආදියා දිනනං, ආදියා දිනනං නාමි "සමපතනා භාජෙනතු"ති වතා වා ඉදං ගණියා ඉදං තුඛ්‍යාකං දමිති වතා වා දඬුකාමතාය පාදමුලෙ ධරෙතා දිනනං ඉවෙවනං අකාලවිවරං, කාලවිවරනති අබ්බාතිතා භාජෙනතියා පඨානෙ දුක්ඛං, යං අත්තනා ලඛං තං නියායකියං භොති, නියායං පටිලභිතාපි යථා දුෂ්ටෙයව උපෙනතබ්බං; අඤ්ඤාසමිං ඵල රූපෙ සික්ඛාපදෙ ඵලෙව නෙයා.

සාවස්ථියං පුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ අකාලිකවිවරං කාලිකවිවරං ති අබ්බාතිතා භාජෙනතියා පඤ්ඤාතනං, අකාලිකවිවරෙ වෙම නිකාය කාලිකවිවරෙ අකාලිකවිවරසඤ්ඤාය වෙව වෙමතිකාය ව දුක්ඛං, උපොසු කාලවිවරසඤ්ඤාය උමිතතිකාදිනං ව අනා පතති. අකාලවිවරනා, නාමා සඤ්ඤානා, කාලවිවරනති අබ්බාතිතෙයෙහි භාජෙනතියා, පටිලාභනා, ඉමානෙත්ත වතනා අබ්බාති. සමුඛානාදිති අදිනනාදුතසදිසාතිති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ භවත්‍යුති ගණන; අව්ච්ඡෙදයාති සයං අව්ච්ඡෙදනතියා, බන්ධනා ධර්මෙනසු බහුසුචි ඵකාපතති, ඉතරෙසු වත්තගණනාය අත්තනතියා, අව්ච්ඡෙදෙන පන ඵකාය අත්තනතියා බහුසුචි අව්ච්ඡෙනසු ඵකාපතති.

සාවස්ථියං පුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ විවරං පටිවසෙතතියා අව්ච්ඡෙද පනවත්තසමිං පඤ්ඤාතනං, ගණනතියං, නිකාපාටිතතියං, අඤ්ඤාසමිං පටිකතරෙ තිකදුක්ඛං, අනුපසම්පන්නාය විවරෙහි නිකදුක්ඛවෙමෙව යා පන තාය වා දියමානං තසා වා විසාසා ගණනාති තසා උමිතතිකාදිනං ව අනාපතති. උපසම්පන්නා, පටිවසෙත විකප්පනුපගනා, සකසඤ්ඤාය අව්ච්ඡෙදනං වා අව්ච්ඡෙදනං වා නි, ඉමානෙත්ත තිති අබ්බාති. සමුඛානාදිති අදිනනාදුත සදිසාති, ඉදං පන දුක්ඛවෙදනං'ති.

නානික සික්ඛාපදං.

වතුනෙ විඤ්ඤාපෙධාති. ජානාපෙධා; ඉදං නාම ආගරාති සාවිතා වා; අඤ්ඤා විඤ්ඤාපෙධා'ති යං පුබ්බ නිසෙත්ත අයෙය අපාසු කිං ආගරියතුති වුත්තාය විඤ්ඤාපිතං තං පටිකති

අමතාකඤ්ච ඉඡිතා තාම අප්පාති සාමිකෙ අපලොකෙති; උපනෙහනියා යද් භික්ඛුණියො විහාරම්පි ඡමබ්බතියා පකකමනාති එවිරූපාසු ආපදසු උපනෙහනිතං උමිහනිකාදිතඤ්ච අනං පනති සෙසං චතුස්සදිසමෙවාති.

ජට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ සඤ්ඤාවිනිකෙතොති සයං යාවතඤ්ඤාපි; එත දෙවෙසු නානාකරණං, සෙසං ජට්ඨසදිසමෙවාති

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ මහාජනිකෙතොති ගණස්ස පරිව්භතතන; ඉද මෙස්ථ ජට්ඨතො නානාකරණං,

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ සඤ්ඤාවිනිකෙතොති ඉදං අට්ඨමෙතො අතිරිත්තං සෙසං චිප්පි ජට්ඨසදිසමෙවාති.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ සුභගච්ඡිකෙතොති එකභික්ඛුණියා පරිව්චතතන; සඤ්ඤාවිනිකෙතොති සයං යාවතඤ්ඤා; අඤ්ඤං චේනාපෙසයා තියං උද්දිසිතො දිත්තං තනො අඤ්ඤං චේනාපෙතනියා පයො මෙ දුක්ඛං පටිලාභෙන නිස්සංගතියං නොති.

සාවස්සිං ඵුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ තාදිසෙත පරික්ඛාරෙන අඤ්ඤං චේනාපනවත්ථුස්මිං පඤ්ඤාතො, සෙසං ජට්ඨසදිසමෙ වාති.

දසම සික්ඛාපදං.

පනතවගොනා පඨමො.

දුතියස්ස පඨමෙ ශරූපාසුරණංති සිත්තාලො පාසුරණං; චතුක්ඛංපපරමනාති කංසො නාම චතුක්ඛාපණිකො නොති තස්මිං සොලුභක්ඛාපණිකෙතිත්තං, චේනාපෙතබ්බංති ධපෙතො සහබ්බේකෙ පි ඤාතකපචාරිතෙ පි අඤ්ඤාත නිස්මිම් දෙව

ගුණ පරිතුට්ඨක විදේයා යෙනන්තොති චුතතාය පිඤ්ඤපෙතබ්බං. නනො වෙ උතතනිනි, තතුතතරි; විඤ්ඤපෙතනියා දුක්ඛං, පටිලඛං නිසංගහිතං නොති.

සාවසීයං පුලලනදං ආරබ්භ රාජානං කමබ්ලං විඤ්ඤපත චන්ද්‍රසමිං පඤ්ඤතතං. නිකපාවිතතියං, උතතචතුන්නංසෙ නික දුක්ඛං, තසමිං පත උතතකසඤ්ඤය චතුන්නංසපරමිං වෙතා පෙතනියා ඤාතකපචාරිතෙ වා අඤ්ඤාය වා අත්තං අතතතො වා ධර්මන මහස්සං වෙතාපෙතතං අපපස්සං වෙතාපෙතනියා උමමතතිකාදීතං ව අනාපතති ගරුපාපුරණනා, අතිරෙක චතුන්නංසනා, අනුඤ්ඤානට්ඨානෙ විඤ්ඤනති, පටිලා නොති, ඉමානෙත්ථ චතතාරි අභිගාති; සමුට්ඨානාදීති සඤ්චරිතත සදිසානිති.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ ලුඤ්ඤාපුරණං'ති උණ්ඨකාලෙ පාපුරණං; අභික නොසංඝසපරමිං'ති දසකතාපණ්ණතතං; සෙසං පඨමසදිස වෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

ඉතො පරාති ඉමසමිං වග්ගෙ අඨ තතියවග්ගෙ දසාති ඉමාති අට්ඨාරසසික්ඛාපදාති භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණ්ණනායං චුතතතයෙ නෙව වෙදිතබ්බානිති.

ජානරුපවග්ගො නතිසො.

උද්ච්චා වො අස්සායො නිංස නිසංගහිසා පාවිතතියා ධම්මාති භික්ඛු ආරබ්භ පඤ්ඤතතා සාධාරණා අඨාරස අසා ධාරණා වාදසාති එවං තිංසා; සෙසං සබ්බං උතතාතවෙවාති.

නිසංගහිස පාවිතතියවණ්ණනා නිසිනා.

පාවිතතියෙසු ලසුතවග්ගස්ස තාව පඨමෙ ලසුතං'ති මහධ රට්ඨ ජාතං ආමකතණ්ඩකලසුතමෙව; ත එක වී ති මිඤ්ඤං, තං ති බාදිස්සාමිති පඨිගණනතතියා දුක්ඛං, අපේක්ඛාසාරෙ අපේක්ඛා සාරෙ පාවිතතියං.

සාවජියං පුලලනදං ආරබ්භ ලක්ෂනං සාරාපනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං, තිකපාවිතතියං. අලසුනෙ තිකදුක්ඛං, තසමිං පන අලසුතසඤ්ඤාය පලංකුතෙ හඤ්ඤානතෙ කරිතතෙ වාචල සුනෙ සුපසම්පාතෙ මිංසසම්පාතෙ තෙලසම්පාතෙ සාලවෙ උත්තරිහමෙහ උම්මතතිකාදීනං ව අනාපතති, ආමකලසුතං. වෙච අපේක්ෂාහරණං වාචි ඉමානෙත්ථ වෙ අඛයාති සමුදානාදීති එළකලොමසදිසානිති.

පඨම සිකඛාපදං.

දුතියෙ සමබ්බාසෙති පටිච්ඡන්තනාකාසෙ; උපකම්පකෙසු ව මුත්තකරණෙ වාචි අනෙත්ථා. සංහරාපෙසයාති එත්ථ බුරසණ්ඩාස කත්තරිආදිසු යෙන කෙනවි සංහරාපෙනතියා පයොගගණනාය පාවිතතියං න ලොමිගණනාය.

සාවජියං ජබ්බගතියා භික්ෂුණීයො ආරබ්භ සමබ්බාසෙ ලොමි සංහරාපන වජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං. අත්තනො අත්ථාය අඤ්ඤං ආණාපෙනතියා සාණ්ඨතීකං ආපතතිහෙදො නත්ථි, ආබාධප චම්පා උම්මතතිකාදීනං ව අනාපතති. ආබාධාහාමො, සමබ්බාසෙ ලොමිසංහරණං'ති, ඉමානෙත්ථ වෙ අඛයාති. සමුදානාදීති භික්ෂුණීයා සමිං එකඛානමග්ගසික්ඛාපදසදිසානිති.

දුතියෙ සිකඛාපදං

තතියෙ කලසානගෙති අත්තමසො උප්පලකෙසරෙනාපි මුත්තකරණස්ස තලසාතනෙ මුත්තකරණමති පහාරදුනෙ පාවි තතියනති අනෙත්ථා.

සාවජියං වෙ භික්ෂුණීයො ආරබ්භ තලසාතකරණවජ්ඣසමිං පඤ්ඤානතං පුරිමිතයෙනෙව සාණ්ඨතීකං, ආපතතිහෙදො නත්ථි. ඉතො පරං පන යත්ත නත්ථි තත්ථ අවතා නාව ගම්ඤ්ඤාම. ආබාධ පච්චයා ගණිං වා වණං වා පහරනතියා උම්මතතිකාදීනං ව අනාපතති. ආබාධාහාමො, මුත්තකරණෙ පහාරදුනං, එසස භාදිසනිං'ති, ඉමානෙත්ථ තිණි අඛයාති. සමුදානාදීති පඨම පාරාජික සදිසානිති.

තතියෙ සිකඛාපදං.

චතුෂ්ඨ ජනමට්ටමෙහි ජනතා කෂෙත්‍ර මට්ටමකිනෙක; චතුෂ්ඨ වෛෂ්‍යතා තං වුත්තං, කාමරාගෙන පන උපපලකෙසරම්පි පච්චෙසනතියා ආපතති.

සාවජීයං අඤ්ඤතරං හික්ඛුණ්ණං ආරබ්භ ජනමට්ටකආදියත චතුෂ්ඨම් පඤ්ඤතතං. සෙසං තතිය සද්ධමෙවාති.

චතුෂ්ඨ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමේ උදකසුඛිකතති මුත්තකරණස්ස ධොවතං; ආදිය මානායාති කරොනතිසා; චඩ්ගුලපබ්බපරම් ආද්‍යතබ්බතති චිත්‍ර අඩ්ගුලිසු එකෙකං කතවා චඩ්ගුලපබ්බපරම් ආද්‍යතබ්බං; තං අතික්කමෙනතියා, සචෙ ධොවනකාලෙ රාගවෛෂ්‍යතා විජාරතො තතියාය අඩ්ගුලියා අග්ගපබ්බං ගම්භිරතො එකිත්තාව අංගුලියා තතියපබ්බං පච්චෙසෙති පාවිතතියං.

සකෙතසු අඤ්ඤතරං හික්ඛුණ්ණං ආරබ්භ අතිගම්භිරං උදකසුඛිං ආදියනචතුෂ්ඨම් පඤ්ඤතතං. තිකපාවිතතියං, උනක චංගුලපබ්බෙ විකදුක්කවං. තසම් පන උනකසඤ්ඤාය චඩ්ගුල පබ්බපරම් ආදියතතියා අබ්බපච්චියා අතිරෙකෙපි උම්මතති කාදිතං ච අනාපතති සෙසං තතියසද්ධමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ඡෙද භුඤ්ජනතස්සාති පඤ්චතතං භොජනාතං අඤ්ඤතරං භුඤ්ජතො; පානිසෙන වාති සුඛෙන වා උදකෙන තක්කාදිසු වා අඤ්ඤතරෙන; විබුජෙනනාති යාය කායපි විජනියා; උමනිසෙය්‍යාති යා එතෙසු චිත්‍ර අඤ්ඤතරං ගම්භතවා ගන්ධපාසෙති චිත්ති තස්සා පාවිතතියං.

සාවජීයං අඤ්ඤතරං හික්ඛුණ්ණං ආරබ්භ භුඤ්ජනතස්ස එවං තිදනචතුෂ්ඨම් පඤ්ඤතතං තික පාවිතතියං. ගන්ධපාසං විජනිතවා බාදනීයං බාදනතස්ස උපතිදනතියා දුක්ඛවං. අනුපසම්පනෙන තික දුක්ඛවං. “ඉම් පිච්ච ඉමිනා විජ්ජා”ති එවං දෙනතියා වා දුපෙතතියා වා අනුපසම්පනතං වා උපතිදනතීයං අණං පෙතතියා උම්මතතිකාදිතං ච අනාපතති. භුඤ්ජනතස්ස හික්ඛුණො ගන්ධපාසෙය්‍යානං, පානිසෙය්‍යා විබුජනතස්ස වා ගම්භතතී, ඉමිතෙන චෙ අභිනාති. සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදියතීති.

ඡට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ විඤ්ඤාධානි අත්තමසො මාතරමපි යාවිනි; පටි
භූතඤ්ඤායානි අපේක්ඛාහරෙය්; එත්ථ ච විඤ්ඤාතති ථෙව භොජ
නං ච පමාණං තස්මා සයං විඤ්ඤාපෙතො අඤ්ඤාය භාජනාදිති
කාරාපෙතො අඤ්ඤාය විඤ්ඤාපෙතො සයං භාජනාදිති කතො චා
පටිග්ගහණතො පඨාය යාව දනෙතති සංඛාදනං තාව පුබ්බපයො
ගෙසු දුක්ඛවානි අපේක්ඛාහාරෙ අපේක්ඛාහාරෙ පාවිතතියං.

සාවච්ඡියං සමඤ්ඤා භික්ඛුණ්ණියො ආරබ්භ ආමිතධිඤ්ඤා
විඤ්ඤාපනවදුජ්ජමිං පඤ්ඤාතනං සයං චා අඤ්ඤාය චා අවිඤ්ඤා
තතියා ලඛං භාජනාදිති කතො චා කාරාපෙතො චා භූඤ්ඤාතතියා
දුක්ඛං. අඤ්ඤාය විඤ්ඤාතතියා ලඛං පන සයං භාජනාදිති
කතොපි කාමෙතොපි භූඤ්ඤාතතියා දුක්ඛංමෙව. ආබාධෙ සති
සෙදකමමාදිතං අත්ථාය විඤ්ඤාපෙතතියා අවිඤ්ඤාතතියා ලඛං
මානං නවකමමත්ථාය සමපටි වුජනතියා ඤාතකපචාරිතභංගෙන
මුග්ගමාසාදිඅපරණණං විඤ්ඤාපෙතතියා උමමතතිකාදිතං ච අනා
පතති. සත්තනිහං ධිඤ්ඤානං අඤ්ඤාතරසමිං විඤ්ඤාපනං චා
විඤ්ඤාපාපනං. චා, පටිලාභො, භාජනාදිති කතො චා කාමෙ
තො චා අපේක්ඛාතරණනි, ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අභිනාති සමුට්ඨා
නාදිති අභාතසික්ඛාපදසදිසානිති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අදමෙ සඛිකාරනති කවචරං; විසාසනම් ශං කිඤ්චි පටි
භූතතාවසෙසං; උච්චිටොදකමපි දනතකඨමපි, අධිකවලකෙසු
පන වත්තබ්බමෙව නත්ති. නිරොදාකුච්චි චා නිරොපාකාමෙව චා
ති යස්ස කස්සපි කුච්චස්ස චා පාකාරස්ස චා පරතො, ජග්ඛිස්ස
චාති සබ්බාතිපෙතාති එකතො ජග්ඛිතතියා එකපයොගො
එකා ආපතති සතිං ආණතතියා බහුකෙපි ජග්ඛිතෙ එකා එව.

සාවච්ඡියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුණ්ණියො ආරබ්භ උච්චාරං තිරො
කුච්චි ජග්ඛිතවදුජ්ජමිං පඤ්ඤාතනං. ආණතතිකං, භික්ඛුස්ස
දුක්ඛං, ඕලොකෙතො චා අවලභඤ්ඤා චා ජග්ඛිතතියා උමමතති
කාදිතං ච අනාපතති. උමමාරාදිහාවො, අනවග්ගොකනං, වල
ඤ්ඤාතතියා, නිරොදාකුච්චිපාකාරනා, ජග්ඛිතං චා ජග්ඛිතතියා
ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අභිනාති. සමුට්ඨානාදිති සඤ්චරිතතසදිසා
නිති. ඉදං පන කිරිණිකිරිසනති.

අදම සික්ඛාපදං.

නවමෙ හරිතෙති බෙතෙත වා නාලිකෙරාදි ආරාමෙ වා
යත් කන්ථි රොපිමහරිතවිමානෙ තාති වජ්ජති ඡ්ඛේධිතනියා වා
ඡ්ඛේධිපෙතනියා වා පුරිමනෙයෙතෙව ආපතති, නාදිසෙ යානෙ
තිසිදිනා අනතමසො උදකං පිච්ඡා මත්තවජිනන නාලිකෙරමපි
ඡ්ඛේධිතනියා ආපතතියෙව.

සාවත්තං සමබ්බුලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ උච්චාරාදිති හරි
තෙ ඡ්ඛේධිතවජ්ජසමිං පඤ්ඤතතං, සංඝතතිකං, තිකපාවිහරිතං;
භික්ඛුනො දුක්ඛං. භික්ඛුණියාපි නික්ඛිතතබ්බෙරෙ බෙතෙත යාව
අභිකුරං න උච්චාති නාව දුක්ඛං, අහරිතෙ විකදුක්ඛං, තසමිං
පත අහරිතසඤ්ඤා, ඡ්ඛේධිතබෙතෙත වා සාමිකෙ අපලොකෙ
නා වා ඡ්ඛේධිතනියා, උච්චතතිකාදිනං ව, අතාපතති. සෙසං
අවසම්භදිසමෙවාවි.

නවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ නවවනති අනතමසො මොරතවිමපි; ගීනානති
අනතමසො බම්මහාණකතිතමපි; වාදිනනති අනතමසො උදකෙ
හෙරිවාදිතමපි; දසසනායාති එතෙසු යං කිඤ්චි දසසනාය;
ගවජිනතියා පදෙ පදෙ දුක්ඛං. යත් සිතා පසාති වා පුණ්ණාති
වා එකපයොතෙ එකාපතති තං තං දිසං ඔලොකෙතනියා
සයොතෙ පයොතෙ ආපතති.

රාජගහෙ ඡ්ඛේධිතනියා භික්ඛුණියො ආරබ්භ තච්චාදිති දසස
නාය ගමනවජ්ජසමිං පඤ්ඤතතං, සංඝං තාති වජ්ජති කෙරොනතියා
අඤ්ඤා වා ආණ්ඩෙතනියා “වෙතියසස උපහාරං දෙථා”ති
ඊදිසෙන පරියායෙන වා හණ්ණතියා වෙතියසස උපහාරං කෙරො
මාති වුතෙත සංඛුති සමපට්චන්තනියා ව පාවිතතියමෙවාවි සබ්බ
අසංකපාසු වුතතං, භික්ඛුනො සබ්බත් දුක්ඛං; “තුමාහං
වෙතියසස උපසානං කෙරොමා”ති වුතෙත පත “උපසානකරණං
නාම සුඤ්ජර”නති ඊදිසං පරියායං හණ්ණතියා ආරාමෙ යච්චා
පසානතියා වා පුණ්ණතියා වා තථා අනතනො සීතොකාසං
ආගන්ත්වා පයොජිතං පටිපථං ගවජිනතියා සමමුඛිභූතං සලාක
හනතාදිකෙ සතිකරණියෙ ගන්ත්වා ආපදසු වා සමප්පසානං
පටිසිච්ඡාපි පසානතියා වා පුණ්ණතියා වා උච්චතතිකාදිනං ව
අතාපතති. නවවාදිනං අඤ්ඤාගරනා, අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤාන

කාරණා ගමන, දසසතං වා සමණං වා නි, ඉමානෙත්ත නිණි අභිගාති. සමුට්ඨානාදිති ඵලකලොමසදිසාති, ඉදං පන ලොක වජ්ජං, අනුසලවිතතං, තිවෙදනනති.

දසම සිකඛාපදං.

ලසුනවගෙහා පඨමො.

අඛිකාරවගගස පඨමෙ රතනකිකායෙති රතනිං අකි කායෙ; අසසදිපෙති පජ්ජාතවජ්ජසුරිය අගනිසු ඵකෙනාපි අනො භාසිතෙ; සුමිසෙතාති සනතිට්ඨිකුං සලලපිතුං ව විඤ්ඤානා මහු සසුරිසෙත සමිං; සනතිපෙසස වාති හත්පාසෙ සිතමතතාය පාථිතතියං; සලලපෙසසාති තත්ත ධතා ගෙහසිතකථං කපෙතති යාපි පාවිතතියමෙව.

සාවප්පියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ ඵවං සනතිධන වජ්ජයමිං පඤ්ඤාතතං. පුරිසසං හත්පාසං විජතිතාපි සනතිධ නතිසා වා සලලපනතියා වා දුක්ඛං. යං කිඤ්චි විඤ්ඤානං දුතියං ගෙහතා ඵවං කෙරුනතිසා අරහොපෙකකාය අඤ්ඤාපිතිතාය උම්මතතිකාදිතං ව අනාපතති. රතනකිකාරණා, සුමිසෙතා හත්පාසෙ ධානං වා සලලපනං වා, සහාසාභාවො, රහො පෙකකතනති ඉමානෙත්ත වතතාරි අභිගාති. පෙසසත්තසමුදා නං, කිරියා, සඤ්ඤාපිමොක්ඛං, සවිතතකං, ලොකවජ්ජං, කාය කමමං, වපිකමමං, අනුසලවිතතං තිවෙදනනති.

පඨම සිකඛාපදං.

දුතියෙ පටිච්ඡනෙහි ඛිකාසෙති කුඩ්ධාදිසු සෙත කෙනවි පටිච්ඡනෙනා ඉදමෙත්ත නානතතං.

දුතිය සිකඛාපදං.

තතියෙ අපජ්ඣාකාසෙති නානතතං, සෙසං උභයත්ථි පඨම සදිසමෙවාති.

තතිය සිකඛාපදං.

චතුරේ රජිකාය වානි රජ්ජාය; ව්‍යුහෙති අවිතිබ්බිති රජ්ජාය; සිඛ්ඛායෙති වච්චරජක; භික්ඛුණිකං වා ජපෙසසානි කණ්ණමුලෙ කිඤ්චි ජපෙසා; උපෙසාපෙසානි අනාවාරං වරිතු කාමිකාය “භවජ්ඣං”ති දුතිසිකං උපෙසාපෙසා; පාවිතතිසනති. පුරිමතෙයෙනෙව තාව සනතිධ්මානාදිසු තිඤ්ඤි පාවිතතියාති, උපෙසාපෙසානි පන උපෙසාපෙසන ව භජ්ජාසවිජ්ජනෙන ව දුක්ඛං, විජ්ජන පාවිතතියා.

සාවිතිය. පුලුනඤ්ඤං අරබ්බ ඵලං සනතිධ්මවිඤ්ඤායං පඤ්ඤානං. සෙසං පුරිමතෙයෙදිසමිව, අනාපනතියං න අනාවාරං ආවරිතුකාමා සති කර්මිකෙය දුතිසිකං භික්ඛුණිං උපෙසාපෙසති ඵලකං අධිකනති.

චතුරේ සිකාපදං.

පඤ්චමේ පුරුෂතනනති අරුණුගමනං උපාදාය ගාව මජ්ඣනිකං, ආසනෙති පලුඛකසංඝාතාසනා; සාමිකෙ අනාපුච්ඡාති තසමිං කුලෙ යං කිඤ්චි විඤ්ඤා මනුසං අනාපුච්ඡා; පක්කමෙසානි ඵල ජනනාය අනතා තිසිද්ධා අනාවසානං අපෙසාකාසෙ උපවාරං අතිකකමෙනාය පඨමපාදෙ දුක්ඛං, දුතිකෙ පාවිතතියා.

සාවිතියං අඤ්ඤාරං භික්ඛුණිං අරබ්බ අනාපුච්ඡා පක්කමනවිඤ්ඤායං පඤ්ඤානං. තිකපාවිතතියං, පලුඛකසං අනාකාසෙ දුක්ඛං තථා ආපුච්ඡෙන අනාපුච්ඡතසඤ්ඤාය වෙච්චි මෙතිකාය ව, ආපුච්ඡතසඤ්ඤාය පන අසංඝාරිමේ ගිලානාය ආපදසු උමමතතිකාදිතං ව අනාපනති. පුරුෂතනනා, අනතා සෙර නිසජ්ජාය ආසනාය පලුඛකසංඝාතා, අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤානාකාරණා, අනාපුච්ඡා, පුරුෂතනනා, අනතා පඨමපාදෙදිසානි, ඉමානෙත් පඤ්ච අවිතාති. සමුධ්මානාදිති කතිනසද්ධාති. ඉදං පන කිරියාකිරියනති

පඤ්චමේ සිකාපදං

ජලෙඨ පච්ඡාසනනති මජ්ඣනිකෙ විතිවිතෙත ගාව පුරිසාය අත්ඛායා; අතිතිසිද්ධෙය වානි ආදිමති තිසිද්ධා ගව්නතියා ඵකා අපනති, අතිසිද්ධා ති පජ්ජිති ගව්නතියා ඵකා තිසිද්ධා තිපජ්ජිති ගව්නතියා වෙ.

සාවතියං ඵලලතන්දං ආරබ්‍හ ආසනෙ අභිනිසිද්‍යනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤාතනං. සෙසං පඤ්ඤමසදිසමෙව යථා පන තත්ථ අසංකාරි මෙ එව මිධ ධුවපඤ්ඤාතෙන අනාපතති.

පට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ චිකාලෙති අත්ථංගතෙ සුරිසෙ; සෙසෙන්නරි අනත මසො පණ්ණසාපරවපි; සෙසං ජට්ඨසදිසමෙව.

ඉදං පන සාවතියං සලබ්‍රලා භික්ඛුණියො ආරබ්‍හ විකාලෙ කුලාති උපසංඝතමිත්වා සාමිකෙ අනාපුර්ව්ථා සෙය්‍යං සන්ථරිත්වා නිසිද්‍යනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤාතනං. අනාපතතිසං මෙත්ථ ධුවපඤ්ඤාතනං නාමි කප්ථි.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමෙ දුග්ගතිනොන දුප්පධාදිනොනාති යං වුත්තං තතො අඤ්ඤථා ගතිනෙන ව අනුපධාරිතෙන ව; සරන්ති අහං කීර අයෙස අයෙසං න සක්කව්චං උපට්ඨසාමිති ආදිනා නයෙන උප සමපන්නං උප්ඤාපෙතතිසා පාවතතිසං.

සාවතියං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුණීං ආරබ්‍හ, එවං පරං උප්ඤා පන වජ්ඣසමිං පඤ්ඤාතනං. තිකපාවතතිසං, අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කවං. උමමතතිකාදිනං ව අනාපතති. දුග්ගතිනොන, උප්ඤාපනා, යං උප්ඤාපෙති නායො උපසමපන්නනාති ඉමා තෙත්ථ තිණි අභිගාති. ධ සමුට්ඨානාදිති අදින්නාදානසදිසාතිති ඉදං පන දුක්ඛවෙදනන්ති.

අට්ඨම සික්ඛාපදං.

නවමෙ අභිසපෙසොති සපථං කරෙය්‍ය; තත්ථ “නිරසෙ උපපජ්ජාමි නිරසෙ උපපජ්ජතු”ති එවමාදිති වදමානා නිරසෙන අභිසපති නාම, අනෙකාසතිති අපෙත්ථ. “බිහිනී හොමි බිහිනී හොතු”ති එවමාදිති වදමානා බුහුවරියෙන, තඤ්ඤා වාචාය වාචාය පාවතතිසං.

සාවතියං, වණ්ඨකාදිං ආරබ්‍හ, එවං අභිසපනවජ්ඣසමිං පඤ්ඤාතනං. අනුපසම්පන්නාය තිකදුක්කවං. තීරවණ්ණයො තිසා වා පෙතතිමිසයෙන වා මිත්‍රඤ්ඤායෙන වා අභිසපනෙ

දුක්ඛවං. අත්ථබ්බම අනුසාසනිපුරෙකකාරානං උම්මතතිකාදිනං ව අනාපතති. නිරසෙති වා චුග්ගවජ්ජෙසෙති වා අභිසංනං, උප සම්පන්නතා, අත්ථපුරෙකකාරනාදිනං අභාගෙවාහී, ඉමානෙත්ථ තිණී අභිගාති; සමුට්ඨානාදිති අදම්භදිසානෙවාහි.

නවම සික්ඛාපදං.

දසම මධ්‍යධානි ගන්ථාදිති පතරිත්වා; උභයං කරොන්තිසා පාවිත්තියං.

සාවජ්ජියං, වණ්ඤානාප්තිං ආරබ්භ, අනන්තං වධිත්වා රොදන වන්ත්‍රසම්පඤ්ඤාතං. කෙවලං වඩෙනතියා වා රොදෙනතියා වා දුක්ඛවමෙව, සද්ධිරොගභොගව්‍යසනෙති පුට්ඨාය කෙවලං රොද නතියා එව න වඩෙනතියා උම්මතතිකාදිනං ව අනාපතති, අනන්තං වධනං ගෙවම රොදනං වාහී, ඉමානෙත්ථ චෙ අභිගාති. සමුට්ඨානාදිති සමනුභාසන සදිසාති, ඉදං පන කිරියාකිරිය ගෙවම වාහි.

දසම සික්ඛාපදං.

අනිකාරවගෙහා දුතියො.

නග්ගවග්ගසං පඨමෙ නිග්ගාති අතිවිත්ථා වා අපාරුතා වා එවං හි තභාගන්තියා සබ්බං පයොගෙසු දුක්ඛවං. නභාතපරියො සානෙ පාවිත්තියං.

සාවජ්ජියං සමමුත්තරා හික්ඛුණීයො ආරබ්භ එවං තභාගවන්ත්‍ර සම්පඤ්ඤාතං. උදකසාපිකවිමරෙ අවජ්ජෙන වා නවෙධී වා මහග්ගං ඉදං දිස්වා වොරාපි ගරෙස්සන්ති එවරුපාසු ආපදාසු වා තභාගන්තියා උම්මතතිකාදිනං ව අනාපතති. නිග්ගන්තා, අනු සද්ධන්තකාරණාභාගෙවා, නිභානිපට්ටිසොසානන්ති, ඉමානෙත්ථ තිණී අභිගාති; සමුට්ඨානාදිති එළකලොමසදිසාතිහි.

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ සාවජ්ජියං ජබ්බගතියා හික්ඛුණීයො ආරබ්භ අප්ප මාණිකායො උදකසාපිකායො ධාරණවන්ත්‍රසම්පඤ්ඤාතං. ගෙසමෙත්ථ සබ්බං රතනවග්ගෙ තිසිදනසික්ඛාපදෙ වුත්තනතෙය නෙව චෙදිතබ්බන්ති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතිසෙය විසිබ්බෙතාති දුස්සබ්බිතං පුත සිබ්බනන්දාය විසි බ්බිතා; අනාත්තරාසිකිනීති දසසු අත්තරායෙසු එකස්මිම්බි අසති; අඤ්ඤානු චතුකපඤ්චාහාති විසිබ්බිතදිවසනො පඤ්ච දිවසෙ අතික්කමෙතා, “නෙව සිබ්බිස්සාමි න සිබ්බාපනාය උස්සුක්කං කරස්සාමි”ති ධුරං නික්කිත්තමනෙත පාවිත්තියං.

සාවජ්ජියං ඵුල්ලනන්දං ආරබ්භ විවරං විසිබ්බෙතා න සිබ්බන චිඤ්ඤාමි පඤ්ඤාතතං. තිකපාවිත්තියං. අනුපසම්පන්නාය තික දුක්ඛං තථා අභිනතම්බි අඤ්ඤාස්මිම්බි පරික්ඛාරෙ, යං පත අත්තරාසිකිනී වා හොති පරිසෙසිතා වා කිංචි න ලහති කෙරානති වා පඤ්චාහං අතික්කාමෙති තස්සා ච ගිලානාය ච ආපදසු උම්මතතිකාදීතං ව අනාපතති නිවාසනපාරුපනුපග චිවරානා, උපසම්පන්නාය සන්තප්පනා, සිබ්බනන්දාය විසිබ්බනං වා විසිබ්බාපනං වා අඤ්ඤානු අනුඤ්ඤානාකාරණා, පඤ්චාහා නික්කමො, ධුරනිපෙකපො‘ති, ඉමානෙත්ථ පඤ්ච අඛාති. සමු ච්ඡානාදීති සමනුභාසනසද්ධිසාතිති.

නානිස සික්ඛාපදං.

චතුසේ පඤ්චාහිකනති පඤ්චඅහාති-පඤ්චාහං, පඤ්චා‘හ මෙව පඤ්චාහිකං; සබ්බාපිතං වාරො=සබ්බාපිවාරො, පරිභොග වසෙත වා ඔතාපතවසෙත වා සබ්බපිතවේන සබ්බාපිති ලඛිතාමානං තිවිවරං උදකසාපිකා සංකච්ඡිකාති ඉමෙසං පඤ්චනාං විවරානං පරිවත්තනනති අපේථා. අතික්කාමෙසා පාවිත්තියනති ඡවේඨි අරුණුග්ගමනෙ එකස්මිං විවරෙ චුත්තනසෙත අපරි වත්තිතෙ එකා ආපතති, පඤ්චසු පඤ්ච.

සාවජ්ජියං සමබ්බුලා හික්ඛුණ්ණො ආරබ්භ විවරං නික්කපිතා සත්තරුත්තරෙන ජනපදවාරිකං පක්කමනචිඤ්ඤාමි පඤ්ඤාතතං. තික පාවිත්තියං පඤ්චාහනතික්කනෙත තික දුක්ඛං තස්මිං පත අතතික්කනතසඤ්ඤාය පඤ්චමිං දිවසං පඤ්ච විවරාති නිවා සෙතතියා වා පාරුපනතියා වා ඔතාපතනතියා වා ගිලානාය “ඉදං මෙ විවරං ඊදිසෙ වොරහයෙ න සක්කා ධාරෙතු”නති එව රුපසු ආපදසු උම්මතතිකාදීතං ව අනාපතති. පඤ්චනං චිවරානං අඤ්ඤානාරණා, පඤ්චාහානික්කමො, අනුඤ්ඤානාකාර ණාභාපො, අපදිවත්තනනති, ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අඛාති. සමුච්ඡානාදීති කසිතසද්ධිසාතිති.

චතුසේ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමේ විවරසම්මතයෙහි සම්මතයෙහි විවරං; අඤ්ඤාං සත්තං අනාපුච්ඡං ගතිතං පුන දුතබ්බං පඤ්ඤානං අඤ්ඤානරවිවරනම් අනෙකං. ඛාණ්ඩොති සමෙව තං නිවාසෙති වා පාරුපති වා පාවිතියං.

සාවච්ඡියං අඤ්ඤානරං භික්ඛුණ්ණං ආරාමෙ භික්ඛුණ්ණියා විවරං අදාය අනාපුච්ඡං පාරුපතවිජ්ඣමිං පඤ්ඤානං. තිකපාවිතියං, අනුපසම්පන්නාය තික දුක්ඛං, යා පන තාය වා දිත්තං තං වා ආපුච්ඡං අවිජ්ජානනාදවිවරිකා වා හුත්වා “ඉදං මේ විවරං මහත්තං ඊදිසෙ වොරහසෙ න සත්තා ඛාණ්ඩා”නම් එවරුපාසු ආපදසු වා ඛාණ්ඩි තත්තා, උමමතතිකාදිතං ව අනාපතති. විවරසම්මතයෙහි උපසම්පන්නාය සන්තතතා, අනුඤ්ඤානාකාරණා භාවො, ඛාණ්ඩානම්, ඉමානෙත්ථ චතතාරි අභියාති. සමුදානාදිති පඨමිකසිතසදිසාති ඉදං පතතිරියා කිරියනම්.

පඤ්චමේ සිකඛාපදං.

ජමෙ ගණ්ණාති භික්ඛුනිසම්මතං; විවරලාභනම් විකප්පනුපගපච්ඡමිං ලභිතබ්බවිවරං; අනන්තරායං කිණ්ණොති සථං තෙ දාතුකාමා න දෙනති එවං පරක්කමෙය්‍ය; පාවිතියෙහි සමෙව තත්තා වචනෙන තෙ න දෙනති භික්ඛුනියා පාවිතියං.

සාවච්ඡියං පුලලනදං ආරාමෙ ගණ්ණං විවරලාභනරාය කරණවිජ්ඣමිං පඤ්ඤානං. අඤ්ඤාමිං පරිකඛාසෙ දුක්ඛං, සම්මුලානං පන එකභික්ඛුනියා වා විවරලාභෙ දුක්ඛවමෙව, සම්මයකාලෙ දස්සථා”ති එවං ආතිසංසං දස්සන්තා නිවාසනම් යා උමමතතිකාදිතං ව අනාපතති. විකප්පනුපගපච්ඡමිනා, සම්මය පරිණාමානො, විනා ආතිසංසදස්සනෙන අනන්තරාය කිණ්ණනම්, ඉමානෙත්ථ තිණ් අභියාති. සමුදානාදිති අදිත්තා දානසදිසාතිති.

ජමේ සිකඛාපදං.

සත්තමෙ ඛමිකං විවරවිකම්බනම් සමග්ගෙන සමෙකෙන සන්නිපතිත්වා කසිරමානං විවරෙ විහම්බං; පටිඛාණ්ඩොති පටිසෙසෙය්‍ය; එවං පටිසෙසෙධනම්යා පාවිතියං.

සාවච්ඡියං පුලලනදං ආරාමෙ ඛමිකං විවරවිහම්බං පටිඛාණ්ඩනවිජ්ඣමිං පඤ්ඤානං. ඛමිකෙක වෙමතිකාය අඛමිකෙක ඛමිකසඤ්ඤාය වෙව වෙමතිකාය ව දුක්ඛං. උභයත්ථ අඛමික

සඤ්ඤාය ආනිසංසං දසෙය්‍යත්වා පටිබාහනනියා උමමතතිකාදීනං ව අනාපතති. චිවරච්චිගඛගස්ස ඛමමිකන්‍යා, ඛමමිකසඤ්ඤාදිනා, මිත්‍රා ආනිසංසෙහි පටිබාහනනී, ඉමානෙත්ථ තිණී අඛගාති. සමු ඤානාදීති අදිත්තාදුතසද්ධිසානෙවාති.

සත්තම සිකධාපදං.

අළුමේ සමණ චිවරනති කප්පකතං නිවාසනපාරපඤ්ඤාපහං; එවරුපං යපෙත්වා පඤ්ඤා සහඛමමිකෙ මාතාපිතරො ව යස්ස කස්සපි ගහවතීස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පරිච්චජිත්වා දෙනනියා පාවිතතියං.

සාවත්තියං පුලලනන්දං ආරබ්භ අගාරිකස්ස සමණචිවරදුත වන්දුයමිං පඤ්ඤාතනං. භික්ඛුනො දුක්ඛකථං. මාතාපිතූනනං පරිච්චජිත්වාපි අඤ්ඤාසං තාවකාලිකමෙව දෙනනියා උමමතතිකාදීනං ව අනාපතති. සමණචිවරනා, යපෙත්වා සහඛමමිකෙ ව මාතා පිතරො ව අඤ්ඤාසං දුතං, අනාචාරිකනාති, ඉමානෙත්ථ තිණී අඛගාති. සමුඤානාදීති සඤ්චරිතතසද්ධිසානීති.

අළුම සිකධාපදං.

තවමේ දුබ්බලච්චරපච්චාසාසාති දුබ්බලාය චිවරපච්චාසාසං “සචෙ සකෙකාම දස්සාමා”ති එතතකමතනං සුත්වා උපාදිතාය ආසායාති අත්ථො. චිවරකාලසමයං අතික්කාමෙස්සාති වස්සං වුත්ථ භික්ඛුනිති කාලචිවරෙ හාජියමානෙ “ආගමෙථ අග්ග්‍ය අත්ථි සඛ්ඛස්ස චිවරපච්චාසා”ති වත්ථො තං චිවරචිගඛතං චිවරකාලං අතික්කාමෙය්‍ය තස්සා අනත්ථෙන කසිනෙ වස්සානස්ස පච්චිමි මාසං අත්ථෙන කසිනෙ කසිනුඛාරදිවසං අතික්කාමෙතනියා පාවිතතියං.

සාවත්තියං පුලලනන්දං ආරබ්භ දුබ්බලචිවරපච්චාසාසං චිවර කාලසමයං අතික්කාමතවන්දුයමිං පඤ්ඤාතනං. දුබ්බලචිවරෙ චෙමනිකාය අදුබ්බලචිවරෙ දුබ්බලචිවරසඤ්ඤාය චෙමනිකාය ව දුක්ඛකථං. උභයත්ථ අදුබ්බලචිවරසඤ්ඤාය කිඤ්චාපි ත සකෙකා මාති වදනති. ඉදුති පත තෙසං කප්පාසො වා උපපජ්ජස්සාති සබ්බො වා පුරිසො ආගමිස්සාති තස්මිං ආගතෙ අඛා දස්සනතීති එවං ආනිසංසං දසෙය්‍යත්වා නිවාරනනියා උමමතතිකාදීනං ව

අනාපතති. දුබලවිවරනා, දුබලසඤ්ඤා, විනා ආනිසං සෙන නිවාරණං'ති, ඉමානෙත්ති තිණි අභිනාති. සමුදානාදීති අදිනනාදාසදිසාහිති.

නවම සිකධාපදං.

දසමෙ බලමිතං කසිනුඛාරනති සබ්බාසං භික්ඛුණීතං අකාල විවරං දාතුකාමෙන උපාසකෙන යතකකෙන අන්තර්මුලිකො ආනිසංසො තපො අධිකං වා සමකං වා දන්තා යාවිතෙන සම්ගහන භික්ඛුනිසමෙසන යං කසිතං ඤාතරිදුත්තකමමන අනතරා උච්චිතස්සි තස්ස සො උච්චාරො බලමිකොති වුව්චස්සි ඵවරුපං කසිනුඛාරනති අන්තො. පටිබාහෙසානි තිවාරෙය්‍ය; තස්ස ඵවරුපං කසිනුඛාරං තිවාරෙතතිසා පාවිතතිසං.

සාවජිසං පුලලනඤං ආරබ්භ කසිනුඛාරපටිබාහන වජ්ජසමිං පඤ්ඤාතනං. සෙසං සත්තමෙ වුත්තනසෙයනෙව වේදිතබ්බතති.

දසම සිකධාපදං.

නිගග වගො නතිසො

තුච්චවග්ගස්ස පස්මෙ තුච්චෙට්ඨස්සනති නිපජ්ජෙය්‍යං තාපු පන එකාය වා නිපන්නාය අපරා නිපජ්ජතු චෙපි වා සගෙ ව නිපජ්ජනතු විත්තචපි පාවිතතිසං.

සාවජිසං සබ්බසුලා භික්ඛුනියො ආරබ්භ විත්තං එකමඤ්ඤව නිපජ්ජනවජ්ජසමිං පඤ්ඤාතනං. සචෙ පන එකාය නිපන්නාය එකා නිසිදති උගොපි වා නිසිදනති තාසං උමමතතිසාදීතං ව අනාපතති. එකමඤ්ඤා, විනා. තුච්චනනති, ඉමානෙත්ති චෙ අභිනාති. සමුදානාදීති එළකලොමසදිසාහිති.

පස්ම සිකධාපදං.

දුතියෙ එකං අන්තරණං චෙව පාපුරණං ව එතාසනති= එකන්තරණපාපුරණං, සංභාරිමානං පාලාරන්තරකකට්ඨාරසාදීතං එකං අතතං අන්තරිත්වා එකං පාරුපිත්වා තුච්චනනතිමෙතං අභිවචනං. පාවිතතිසනති තඤ්ඤෙව අන්තරිත්වා තං පාරුපිත්වා නිපජ්ජනතිසං පාවිතතිසං.

සාවස්තියං සබ්බසුලං භික්ඛුණීයො ආරබ්භ එවං තුච්චික වඤ්ඤාමි පඤ්ඤාතං. තිකපාවිතතියං අත්ථරණ වා පාපුරණ වා එකස්මිං දුක්ඛාටං. තානාත්ථරණපාපුරණ මික දුක්ඛාටං, තස්මිං පත තානාත්ථරණපාපුරණා සඤ්ඤාය වචන්ථානං දසෙස්සන්තා නිපජ්ජන්තියා උම්මන්තිකාදිනං ව අනාපතති. සෙසං පටම්සදිස මෙවාති.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතීයෙ අපාසුනති ඉමිනා ඉමිස්සා අපාසුනං හමිස්සතීති අනාපුච්ඡා පුරතො වඩකමිණස්සානතිසජ්ජාදසො වා උදෙස උද්දිසාපත සජ්ඣායනං වා කරොන්තියා වඩකමනෙ නිවත්තන ගණනාය සානාදිසු පයොගගණනාය උදෙසාදිසු පදගණනාය පාවිතතියං.

සාවස්තියං පුලලනන්දං ආරබ්භ සඤ්චිච්ච අපාසුනරණවඤ්ඤාමි පඤ්ඤාතං. තිකපාවිතතියං. අනුපසම්පන්නාය තික දුක්ඛාටං. ත අපාසුකාමිතාය අපුච්ඡා පුරතො වඩකමිණාදිති කරොන්තියා උම්මන්තිකාදිනං ව අනාපතති. උපසම්පන්නා, අපාසුකාමනා, අපාසුකරණං, අනාපුච්ඡන්තී. ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අබ්බාති, සමුස්සානාදිති අදින්නාදුකසදිසාති. ඉදං පත කිරියාකිරියං දුක්ඛමෙදනන්ති.

තතීය සික්ඛාපදං.

වතුන්ථ දුක්ඛිනානති ගිලානං; සහජීවීනති සබ්බිහාරිති; නෙව උපසෙසොති තස්සා උපස්සං සං වා අකරොන්තියා පරෙති වා අකාරාපෙනතියා ධුරං නික්ඛිත්තමිත්තෙත පාවිතතියං.

සාවස්තියං පුලලනන්දං ආරබ්භ දුක්ඛිතං සහජීවීතිං අනු පස්සාන වඤ්ඤාමි පඤ්ඤාතං. අනෙතවාසිතියා අනුපසම්පන්නාය වා දුක්ඛාටං. දසසු අඤ්ඤාතරඅත්තරාසෙ සති පරියෙසිත්වා අල හන්තියා ගිලානාය ආපදසු උම්මන්තිකාදිනං ව අනාපතති. අගිලානනා, සබ්බිහාරිකනා, අනුඤ්ඤානිකාරණාභාවො, උපස්සානෙ ධුරගිත්තෙපො'ති ඉමානෙත්ථ වත්තාරි අබ්බාති. සමුස්සානාදිති සම්මුතාසනසදිසාතිති.

වතුන්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චමේ උපසංඝං දන්වාති කවාටබ්බං අත්තනො පුග්ගලිකං විහාරං දන්වා: නික්කමෙස්සන්තීති බහුනිපි වාරාති එකපයො ගෙන නික්කමෙස්සන්තීය: එකා ආපත්තී නානාපයොගෙහි පයොග ගණනාය ආපත්තියො, ආණ්ඩුතීයං පි එසෙව නයො සචෙව පත ඉමඤ්චිමිංව වාරං අතික්කාමෙහිති ආණ්ඩෙපති එකාය ආණ්ඩුතීයා එව න වාරගණනාය ආපත්තියො.

සාවච්චියං ඵුල්ලනඤ්ඤං ආරබ්භ ඊදිසෙ වන්ත්සමිං පඤ්ඤානනං තික්කපාවිතතීයං අකවාටබ්බතො දුක්ඛවං. අනුපසම්පන්නානං තික්කදුක්ඛවං. කවාටබ්බතො වා අකවාටබ්බතො වා උභින්නං පි පරිවාරනික්කමෙස්සෙන දුක්ඛවමෙව. සෙසං සබ්බිකා විහාරා නික්කමෙස්සෙන වුත්තනසමෙවාති.

පඤ්චම සික්කාපදං.

ජට්ඨං උත්තානපදන්තමෙව. සාවච්චියං වණ්ඤාසුං ආරබ්භ සංඝට්ඨවිහාරවන්ත්සමිං පඤ්ඤානනං, සෙසමේන්ත පඨමෙ අරිට්ඨ සික්කාපදෙ වුත්තවිනිව්ජයසදිසමෙවාති.

ජට්ඨ සික්කාපදං.

සත්තමෙ අනෙකාරවෙට්ඨනී යස්ස විජ්ඣෙ විහරති තස්සරථෙ; අසජ්ඣිකා වාටිකන්ති විනා සන්තෙත ගච්ඡන්තියා ගාමිනතරගණ නාය අගාමිකෙ අරඤ්ඤාදු අභියෝජනගණනාය පාවිතතීයං.

සාවච්චියං සම්බහුලා භික්ඛුනීයො ආරබ්භ වුත්තනසෙය පදෙ සෙ වාරිකං පක්කමිනවන්ත්සමිං පඤ්ඤානනං. සන්තෙත සහ ගච්ඡ න්තියා ඛෙමෙ අප්පටිගසෙය අපදාසු උම්මන්තීකාදීනං ව අනා පත්තී. අනෙතා රට්ඨනා, අබ්බමනා, අනුඤ්ඤානාකාරණා භාගො, වාටිකං පක්කමණන්ති, ඉමානෙත්ත වත්තාරි අභිගාති. සමුට්ඨාතාදීති එළකලොමසදිසනීති.

සත්තම සික්කාපදං.

අඨමෙ නිග්ගොරවෙට්ඨනී යස්ස විජ්ඣෙ විහරති තං ඨපෙතො අඤ්ඤාස්ස රථෙ; සෙසං සත්තමෙ වුත්තනසෙයෙනව චෙදිතබ්බං, නගරං පනෙත්ත රාජගහන්ති.

අඨම සික්කාපදං.

නවමේ අනෙකුත් සියලුම පුරිම. වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං අවසින්නා තස්ස විස්සස්ස අනෙකායෙව; ඉධ සත්තාහසර ණීයෙත වා නෙතවි උච්චාලකාය වා ආපදසු වා ගච්ඡන්තියා උච්චන්තියාදිනං ව අනාපතති. සෙසං අදම්මසද්ධිමෙවාති.

නවමසිකිකාපදං.

දසමෙ වසං චුළාති පුරිමං වා තෙමාසං පච්ඡිමං වා තෙමාසං චුළාති; ඡස්සඤ්චසොඡන්තියාති එත් පච්චාරන්තා පඤ්ච සොඡන්තා ගන්තුමපි වට්ඨති ඡස්ස චත්තඛිමෙව නත්ති සචෙ පන තිණි ගන්තු තෙතෙව මගෙත පච්චා ගච්ඡන්ති න වට්ඨති චුත්තප්පකාරං අඛානං න ගච්ඡස්සාමිති ධුරතිකිත්තමිත්තෙත පාචිත්තියං.

රාජගහෙ සච්චුලා භික්ඛුණීයො ආරබ්භ “වසං වසින්නා වාරිකං අපකාමනවන්තියමිං පඤ්ඤත්තං. අනාරායෙ සති පරි සෙසින්නා දුතිසිකං භික්ඛුණීං අලගන්තියා ගිලානාය ආපදසු උච්චන්තියාදිනං ව අනාපතති. වසං චුළාති, අනුඤ්ඤාන කාරණාභාෂාවො, පඤ්ච සොඡන්තානිකාමොති, ඉමානෙත්ත තිණි අඛාති. සමුට්ඨානාදිති පඨමපාරාජිකසද්ධියාති. ඉදං පන අතිරිසං දුක්ඛවේදනන්ති.

දසම සිකිකාපදං

තුච්චවග්ගො චතුසොඡා.

විත්තාභාරවග්ගස්ස පඨමෙ රාජාභාරනති රඤ්ඤා කිලා සරං; විත්තාභාරනති කිලනචිත්තසාලං ආරාමිනති කිලනඋප වනං, උසානනති කිලනුයානං; පොකඛරණිනති කිලාපොකඛ රණිං; දසනාසාති එතෙසු යං කිඤ්චි “පසසිස්සාමි”ති ගච්ඡන්ති යා පදෙ පදෙ දුක්ඛවං; යත් ධම්මං පන පසසති තත් පදං අනුභි රිත්තා පඤ්චාපි පසසන්තියා එකාව ආපතති. සචෙ පන තං තං විලොකන්තා පසසති ගිව පරිවත්තනපයොගගණනාය ආපතති සො න උමමිලනගණනාය.

සාවච්ඡියං ඡබ්බගගියා භික්ඛුණීයො ආරබ්භ විත්තාභාරං දස්සනාය ගමනවන්තියමිං පඤ්ඤත්තං. භික්ඛුස්ස සබ්බත් දුක්ඛ වං. අවිසෙසවිනිවඡ්ඡයො නව්වදස්සනසිකිකාපදෙ චුත්තනමෙ තෙව වේදනසෙසාති.

පඨම සිකිකාපදං.

දුතියේ ආසන්නතම අතික්ෂණිකාංග වුවහොත්, පලලකිනා නම් අභාරයෙන් වාලක කතනානි වුනොත්, පලලකිනා නම් එය පහ නිසිදනනිපර් නකණනාය පාවිතයය වෙදිතබය.

සාවතියය සමබලා ගිනුණිනො ආරබන ආසන්නපලලකින පරි නොගවත්තම පලලකින. ආසන්නය පාද ජිනිනා පලලකින වාල ගිනිනා පරිනුකර නතියා උමිතනිකාදින ව අනාපතනි. ආසන්නපලලකින, නිසිදනනිපර් නනනි, ඉමනෙත් වෙ අබනානි. සමුඛානාදින ඵලකලාමසදිසානිති.

දුතිය සිකිකාපදය.

තතියේ සුත්තනනි ජනන අකුණුතරය; කතනනායානි එය යනනාන නතන අකුණුතරය නොති තතිය නතනන වෙතින එයා අපතනි, ඉදං ගි සතිය පදනාපන උර්වුර්වෙති වුනො.

සාවතියය පබ්බතියා ගිනුණිනො ආරබන සුත්තන නතන වත්තම පලලකින කතනනනො පුබ්බ කපාය විවිතන ආදි. කතිය සමපතයනසු හප්වාරනණනාය දුක්කට කතනිතසුත්තන කතනනතියා උමිතනිකාදින ව අනාපතනි අකනනිනනා, කතනනනනි, ඉමනෙත් වෙ අබනානි සමුඛානාදින ඵලකලාම සදිසානිති

නතිය සිකිකාපදය.

වතුනො ගිනිවෙසාපවිතනි ගිනින වෙසාවවිට; ගව ගි මාතාවතරො අතනනො කිකුළුකමිං අකාරොපතො නෙසං යාගු පවනාදින කතරානනි පුබ්බපතයන පතයනකණනාය දුක්ක වානි අපර්වො යාගුආදිසු හාපනකණනාය බාදනියාදිසු පුප කණනාය පාවිතියය අපර්වි.

සාවතියය සමබලා ගිනුණිනො ආරබන ගිනින වෙසාව වවිකරණවත්තම පලලකින. මිනුසෙය්ගි සබ්බසං යාගුපතන වා හතන වා වෙතියපුරාය කසිරමානාය නෙසං සතයනවත යාගුපවනාදින අතනනො ව වෙසාවවිවකරසං ව තානියෙව කතරානතියා උමිතනිකාදින ව අනාපතනි. ගිනිවෙසාපවි වකරණ, අනුකුණානකාරණාගාවොති, ඉමනෙත් වෙ අබනා නි. සමුඛානාදින ඵලකලාමසදිසානිති.

වතුනො සිකිකාපදය.

පඤ්චමෙ අධිකරණයෙහි චතුරතමං අඤ්ඤාතරං; සාමිතරිය
නෙහි ඉධ විවරසිඛානෙන මිය ධුරෙ නිකතිතමයෙන පාවිතරියං.
එකානම්පි පරිභාසරා නත්ති.

සාවජ්ජියං පුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ අධිකරණවූපසම්භවත්ථසම්මං
පඤ්ඤාතරං සෙසමෙත්ථ විවරසිඛානසිකඛාපදෙ වුත්තනසෙස
නෙව චෙදිතබ්බන්ති.

පඤ්චම සිකඛාපදං.

ජවෙධ සහස්ථානී කාසෙන වා කායපට්ඨමෙත වා නිත්තරිය
යෙන වා යපෙඨා පඤ්චසහස්මිමෙක අවසෙසානං අඤ්ඤා
උදකදන්තපොණා යං කිඤ්චි අපෙරියාහරණියං දදන්තියා
පාවිතරියං.

සාවජ්ජියං පුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ අනාරිකස්ස බාදනීය භොජ
නීය දහවත්ථසම්මං පඤ්ඤාතරං. උදකදන්තපොණ දුක්ඛත්වං
යා පන දපෙති හ දෙති උපනිකම්පිතා දෙති බාහිරාලොපං
දෙති තස්සා උම්මතනිකාදිතං. ච අනාපතති අඤ්ඤාත්ථ උදක
දන්තපොණා අපෙරියාහරණියං, යපෙඨා පඤ්ච සහස්මිමෙක
අඤ්ඤාස්ස සහස්ථා දුන්නති, ඉමාසෙත්ථ චෙ අබ්බාති. සමුච්ඡානා
දිති එළකප්පොමසදිසාතිති.

ජවෙසිකඛාපදං.

සහගමෙ ආවසංචිවරන්ති උතුනියො භික්ඛුණියො පරි
භුඤ්ඤාතරා දිත්තවිවරං; අනිත්තජ්ජානී චතුසො දිවසෙ ඛො
පිතා අඤ්ඤාස්සා අනුමතො සාමිකණ්ණියා උතුනියා අදනා
සාමිතරියනෙහි එවං අනිත්තජ්ජා පරිභුඤ්ඤාතරියා පාවිතරියං.

සාවජ්ජියං පුලලනඤ්ඤං ආරබ්භ ආවසංචිවරං අනිත්තජ්ජා
පරිභුඤ්ඤාතරා වත්ථසම්මං පඤ්ඤාතරං. තිත්ත පාවිතරියං, නිත්තජ්ජෙන
මිත්ත දුක්ඛත්වං. තත්මං පන නිත්තජ්ජෙන නිත්තජ්ජසඤ්ඤාය පුණ
පරිසාසෙන වා අඤ්ඤාසං උතුනිතං අනාපෙ වා තත්ථ අවජිත්ත
කාමවිවරිකාය බා ආපදස්ස වා පරිභුඤ්ඤාතරියා උම්මතනිකාදිතං. ච
අනාපතති. ආවසංචිවරන්තා, චතුසදිවසන්තා, ඛොපිතා
අනිත්තජ්ජා අනුඤ්ඤානාහරණාසාවාහි; ඉමාසෙත්ථ භත්තාරි
අබ්බාති. සමුච්ඡානාදිති කපිතසදිසාති. ඉදං පන කිරියාකිරි
යන්ති.

සත්තම සිකඛාපදං.

ආරාමවග්ගය පදමෙ සභිකත්වය. ආරාමනි යනු භික්ෂු රුකබුලෙට් වසනාති නං පදෙතං; අනාපුච්ඡාති එන භික්ෂුසාමි ණරආරාමිකෙසු යං කිඤ්ච අනාපුච්ඡා; පරිකම්පනයා පරි කෙටපං. අතිකම්පනෙති යා අපරිකම්පනයා උපචාරං. ඔක්ක මිනති යා පදම පාදෙ දුක්ඛවං දුතිතෙ පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං සම්බුද්ධා භික්ෂුණීතො ආරබ්භ අනාපුච්ඡා ආරාමං පවිසනවත්ථුසම් පඤ්ඤාතො. “සන්නං භික්ෂුං අනාපුච්ඡා”ති ච “භුතං සභිකත්වයං”ති ච ඉමානෙතං ටෙ අනුපපඤ්ඤාතනිතො. සභිකත්වයෙ ටෙමිතිකාය අභික්ෂුකෙ සභිකත්වයෙසඤ්ඤාය ටෙව ටෙමි තිකාය ච දුක්ඛවං තසම් පන විවිදෙඨි අභික්ෂුකෙසඤ්ඤාය සන්නං භික්ෂුං අනාපුච්ඡා පවිසනතියා පදමිපට්ඨානං වා භික්ෂු ණිතං සීසානුලොකිකාය යනු වා භික්ෂුණීතො සන්නිපතිතා තත්ත තාසං සන්නිකං ගච්ඡාමි’ති සඤ්ඤාය ආරාමෙත වා මිග්ගා හොති තෙත ගච්ඡනතියා ආපදසු උමමතතිකාදිතං ච අනා පතති. සභිකත්වයාදාමනා, සභිකත්වයෙසඤ්ඤාය, පුත්තපටි ටෙට්ඨතිකායො, අනුඤ්ඤාතකාරණානාටෙව’ති, ඉමානෙතං චතතාරි අභිකාති. සම්බුද්ධාසනසම්ප්ට්ඨානං, කිරියාකිරියං, සඤ්ඤා විමොක්ඛං, සවිත්තං, පණ්ණාසතිවජ්ජං, කායකමමං, ට්ඨිකමමං, තිවිත්තං, තිවෙදනනති.

පදම සිකඩාපදං

දුතිතෙ අනෙකාසෙසයාති දසන්නං අනෙකාසනවත්ථුතං ඤ්ඤාතරඤ්ඤාතරෙන සම්මුඛා වා පරම්මුඛා වා අනෙකාසෙයා; පටිභාසෙසයාති හසමිණ උපදංසෙයා; පාවිතතියනති තසා එවං කතරානතියා පාවිතතියං.

වෙසාලියං ජබ්බගගිසා භික්ෂුණීතො ආරබ්භ ආයමනං. උපාළිං අනෙකාසනවත්ථුසම් පඤ්ඤාතං. තික පාවිතතියං. අනුපමපනෙත තිකදුක්ඛවං. අනුබමමඅනුසාසනිපුරෙකාරාය උමමතතිකාදිතං ච අනාපතති. උපසමපනෙතා, අනෙකාසන පටිභාසනං, න අනුපුරෙකාරාදිනා’ති, ඉමානෙතං තිණි අභිකාති; සම්ප්ට්ඨානාදිති, අදිගතාදනසදිසාති. ඉදං පන දුක්ඛ වෙදනනති.

දුතික සිකඩාපදං.

තනිතය වර්ණකයන් කුඩා; ගණනක් හිකවුණිසබ්බං; පටි
භාගයයාහි එක් බාලා එක අව්‍යතනා එකා නෙතා; ජානනාති
කමිං වා කමමදෙයං වා කමමසමිතතනිං වා කමමපිපතනිං වාති
එවං යත් කප්ථි පරිභාසනනීයා පාවිතනියං.

සාවජ්‍යියං පුලකනදං ආරබ්‍හ ගණං පරිභාසනවජ්ජ්‍යමිං
පඤ්ඤාතනං සමබහුලා වා එකං වා අනුපසම්පන්නං වා පරිභාස
නනියං දුක්ඛං සෙසං දුතියසද්ධිසමවාති.

නානික සිකුබාසදං.

වතුන් ගණනෙහි ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් නිමිතනිතා පවාරණ
සිකුබාසද ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන් පවාරිතා වෙදිකබා, පාවිතනිකයන්
නිසා පුරෙහිතනං යපෙතා යාදුං වෙච්ච අවසන්සාති ව තිණි
කාලිකාති අඤ්ඤං යං කිඤ්චි ආමිසං අපෙක්ඛාභරනජාය පති
ගණනනිතා ගහණ දුක්ඛං අපෙක්ඛාභාරෙ අපෙක්ඛාභාරෙ
පාවිතනියං.

සාවජ්‍යියං සමබහුලා හිකවුණිතයා ආරබ්‍හ අඤ්ඤානුභූඤ්ඤා
වජ්ජ්‍යමිං පඤ්ඤාතනං තිණිකාලිකාති ආභාරජාය පතිගණන
නනියාපි අපෙක්ඛාභරනනියාපි දුක්ඛං යාපන නිමිතනිතා අප
වාරිතා යාදුං පිච්චි සාමිසක අපලාමකතා භූඤ්ඤාති තිණිකාලි
කාති සතිපට්ඨයෙ පරිභූඤ්ඤාති තිසා උමිභනිකාදිනං ව අනා
පතති නිමිතනිතා වා පවාදිතා වා උගයං වා පුරෙහිතනං,
ප්‍රත්‍යක්ෂගණන ආමිසස අපෙක්ඛාභාරො, සාමිසානං අනා
පුච්ඡනනි, ඉමානෙත්ත තිණි අභිතාති අභිතසමුච්ඡානං. නිමි
නනිතාය අනාපුච්ඡා භූඤ්ඤානනියා ආපතතිසමවතො සියා
කිරියාකිරියං, පවාරිතාය කප්පියං කාමරතා අකාමරතා පරි
භූඤ්ඤානනියාපි ආපතතිසමවතො සියා කිරියා, නො සඤ්ඤා
විමොක්ඛං, අවිතතං, පණ්ණාසතිවජ්ජං, කායකමිං, වචිකමිං,
තිවිතනං, තිවෙදනනි.

වතුන් සිකුබාසදං.

පඤ්ඤාමිකුලමිච්ඡිතො එතියා අත්ථි කුලං වා මිච්ඡරාය
නිති= කුලමිච්ඡිතො, අසානි යා ඊදිසි ගවෙයා; පාවිතනිකයන්
නිසාය කුලං හිකවුණිතං පට්ඨයෙ දතුකාමං “කපං නාම තත්ත
හිකවුණිතො නගෙව්ඤ්ඤා”නති හිකවුණිතං වා සනතිසක කුලයා
“කපං නාම ඉමෙ තාසං කිඤ්චි න අපෙක්ඛා”නති කුලයා වා
සනතිසක හිකවුණිතං අවණ්ණං ගාසනනියා පාවිතනියං.

සාවජියං අඤ්ඤාකරං භික්ඛුණිං ආරබ්භ කුලමිච්ඡරායන ව්‍යුත්ථං පඤ්ඤාතං. අමිච්ඡරාශිචා සන්නං ඥෙව ආදිනවං ආවික්ඛන්තිං උම්මන්තිකාදිනං ව අනාපතති. භික්ඛුණිනං අලාභකාමනා, කුලං වා ඤන්තිහෙ භික්ඛුණිනං භික්ඛුණිනං වා ඤන්තිහෙ කුලං අවිඤ්ඤා සංඤානති, ඉමානෙසං ඥෙව අබ්බාති. සමුට්ඨානාදිති අදිනනාදනසදිසාති. ඉදං පන දුක්ඛ ඥෙවදනන්ති.

සමම සික්ඛාපදං.

ඵච්ච සචෙ තෙ භික්ඛුණි උපසංයමො අබ්බොජනබ්ගනනා ඡර මවාදදායකා භික්ඛු න වසන්ති මග්ගො වා අකංඝො නොති න සක්කා අනතරාගෙන සන්තුං අයං අභික්ඛුමකා නාම ආවාසො තත් “වසං වසිංසාමි”ති සෙනාසනපඤ්ඤාපනපාතිය උපස්ථනා දිති කඡරාන්තිං දුක්ඛං සහ අරුණ්ණගමනාය පාවිතියං අයමිත්ථ සමෙකපො, විපාකරා පන සමන්තපාසාදිසායං වුත්තො.

සාවජියං සමබහුලා භික්ඛුණිඥො ආරබ්භ අභික්ඛුමක ආරා මම වසං වසන වත්ථුමං පඤ්ඤාතං. යත් පන වස්සපතන, භික්ඛු පක්ඛන්තො වා ඡොන්ති විබ්භන්තො වා කාලක්කො වා පක්ඛ සබ්බන්තො වා තත් වසන්තියා ආපදස්ස උම්මන්තිකාදිනං ව අනා පතති. අභික්ඛුසාමාසනා, වස්සපමමනං, අරුණ්ණගමනාති, ඉමානෙසං තිණි අබ්බාති. සමුට්ඨානාදිති ඵලකළොමසදිසාතිති.

ඵච්ච සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ වසං වුක්ඛාති පුරිමං වා නෙමාසං පවරිමං වං නෙමාසං වුත්තා; උසන්තා සමෙකා භික්ඛුණි සමෙකඥෙව භික්ඛු සමෙක ව, අයං පනෙත්ථ විනිච්ඡයකපා:- භික්ඛුණිති වානදදසෙ ඥෙව සන්තිපතිත්ථ “පුණ්ණං මෙ අග්ගං සමෙකා අජ්ජ පවාරණා වාතුද්දසි යදි සබ්බං පත්තකලලං සමෙකා පවාසරයා”ති ඵචං සබ්බසබ්බාතික ඤාතිං වා “නෙවාපිකං පවාසරයා”ති ඵචං නෙවාපික ඤාතිං වා සති අනතරාගෙ ඥෙවාපිකං ඵකවාපිකං වා “සමානවස්සිකං පවාසරයා”ති වා ඵචං ඥෙවාපිකාදිඤාතිං වා සපෙත්ථා සබ්බසබ්බාතික ඤාතියා ව සපිපාය “සංඝං අග්ගං පවාසරමි දිවෙත්ථ වා සුත්තං වා පරිසබ්බාය වා වදන්තු මං

අයත්තෝ අනුකම්පං උපාදය පසානති පටිකරිසානම්”ති එවං සත්ථං වා “දුතියමි අයස් සත්ථං =පෙ= තතියමි අයස් සත්ථං =පෙ= එවං වතතිකචතදුං වා වතා පටිපාටියාපි පවාසරතඛං, තෙවාරිකාය ඤානතියා ධර්මවචනං න භාසෙතඛං, ටෙවාරිකා දිප්ඵ වසෙතදුං චිට්ඨති භාසෙතදුං න චිට්ඨති, එවං භික්ඛුණි සමෙක පවාසරතා තපසං ඵ ඵකා භික්ඛුණි භික්ඛුණිකඛකං පුත්තිඤ්ඤාති දුතියකමෙත භික්ඛුණිසත්ථංසාය භික්ඛුසත්ථං පවාසරදුං සමෙතතිතඛං, තාය සමෙතාය භික්ඛුණියා පණ්ණරසො භික්ඛුණි සත්ථං ආදය භික්ඛුසත්ථං උපසංඛම්චා එකංසං උත්තරාසත්ථං කරිතා අඤ්ථං පගගෙතො චචමසා චචනිසො, “භික්ඛුණි සමෙක අයස් භික්ඛුසත්ථං පවාසරති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්තු අයස් භික්ඛුසමෙකා භික්ඛුණිසත්ථං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තා පටිකරිසානති. දුතියමි අයස් =පෙ= තතියමි අයස් =පෙ= උපාදය පසානන්තා පටිකරිසානති”ති එවං පවාසරතඛං, සමෙ පඤ්චවසෙතා භික්ඛුණිසමෙකා න පුරති චතුර්තිති වා සණ්ඤ්ඤාති ධර්මවචා විති විතා ඤානතියා අඤ්ඤාමඤ්ඤං පවාසරතඛං එකාය “අරු මෙ පවාරණා”ති අභිධානතඛං, විහාරං පන ගතො “භික්ඛුණිසො අයස් භික්ඛු සත්ථං පවාසරනති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වද ථය භික්ඛුසමෙකා භික්ඛුණිකං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තො පටිකරිසානති”ති ච “අහං අයස් භික්ඛුසත්ථං පවාසරම් දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්තු මං අයස් භික්ඛුසමෙකා අනුකම්පං උපාදය පසානති පටිකරිසානම්”ති එවං තිත්ඛතදුං වතතිකං, සමෙ භික්ඛුසමෙකා න පුරති “භික්ඛුණිසමෙකා අයස් අයත්තං පවාසරති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්තය භික්ඛුණිසත්ථං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තා පටිකරිසානති”ති ච භික්ඛුණිසමෙකා අයස් අයස් පවාසරති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්ත භික්ඛුණිසත්ථං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තො පටිකරිසානති”ති ච එවං තිත්ඛතදුං වතන ඛං; උභින්නං අපාරිපුරියා “භික්ඛුණිසො අයස් අයත්තං පවාසරනති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්තය භික්ඛුණිකං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තො පටිකරිසානති”ති ච “භික්ඛුණිසො අයස් අයස් පවාසරනති දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්ත භික්ඛුණිකං අනුකම්පං උපාදය පසානන්තො පටිකරිසානති”ති ච, “අහං අයස් අයත්තං පවාසරම් දිසෙත වා සුසෙත වා පරිසංඝාය වා වදන්තු මං අයස් අනුකම්පං උපා

දය පසානති පටිකරිසාමි”ති ව “අභං අයං අයං පචාරෙඪී දිඝෙන වා සුභෙන වා පරිසංකාය වා වදතු මිං අභයං අනු කම්පං උපාදය පසානති පටිකරිසාමි”ති ව එවං තිකතොදාං වත්තබ්බං සෙබ්බිකෙව හි ඉමිතා නයෙන උභතො සෙබ්බ පචාරිකා භෙති. යා පන වසං වුජා උභතො සෙබ්බ එවං න පචාරෙසාමි”ති ධුරං නිකම්පති තසා සහ ධුරනිකෙවපෙන පාවිතතියං.

භාවජියං සම්බුද්ධා භික්ෂුණීයො ආරබ්භ වසං වසිත්වා න පචාරණවත්තුසමිං පඤ්ඤාතනං අනාරාභය පන සති පරිභය සිත්වා භික්ෂු න උභතතියා හිලානාය ආපදසු උමිත්තතිකාදීනං ව අනාපතති. වසං වුජානා, න උභතනා සෙබ්බ පචාරණනා අනුඤ්ඤානාඤ්ඤාභාගොපොති, ඉමොනෙත්ත තිණි අභිතාති සමු ව්භානාදිති සමිත්තසංකප්පිකාති.

සත්තම සිකඛාපදං.

අවසම ඔවාදසාති කරුබ්බමසවණ්ණාය; සංවාසාශාති උපපාසප්පච්ඡිකත්තාං චෙව පචාරණ්ණාය ව; පාවිතතියනති එතෙසං අත්තං “න කච්ඡිසාමි”ති ධුරෙ නිකම්පතමෙත්තො පාවිතතියං.

සෙකකපු ජබ්බගතියා භික්ෂුණීයො ආරබ්භ ඔවාදය අකමන වත්තුසමිං පඤ්ඤාතනං. අනාරාභය පන සති පරිභයසිත්වා දුති සිකං අලභනතියා හිලානාය ආපදසු උමිත්තතිකාදීනං ව අනාපතති. ඔවාදසංවාසප්පාය අභමිනං, අනුඤ්ඤානාඤ්ඤා භාගොපොති, ඉමොනෙත්ත චෙව අබිතාති. සමුව්භානාදිති පඨමපාරා ඒකපදිකාති ඉදං පන අනිරියං දුක්ඛවෙදනනති.

අවසම සිකඛාපදං.

නවමෙ අනිබ්බාසනති අබ්බාසෙ අබ්බාසෙ; උපපාසප්පච්ඡිකතති උපපාසප්පච්ඡිකං. ඔවාදපසසබ්බකමනති ඔවාදත්තාය උප සබ්බමනං; අනිකසාමෙතතියාති එත්ත භික්ෂුණියා හි තෙරසෙ වා වාතුද්දසෙ වා ආරාමිං කතත්වා අයං උපපාසප්පා වාතුද්දසියො පණ්ණරසියොති පුච්ඡිතබ්බං. උපපාසප්පච්ඡිකෙ නිදනවණ්ණකාය වුත්තනසෙන ඔවාදපසබ්බකමනං යාවිතබ්බං. යා භික්ෂුණි වුත්ත පාසාසෙර කාලෙ නදුතං න කෙරාති සා නං අනිකසාමෙති නාම, තසා උපපාසප්පු න පුච්ඡිසාමිති මිථාදමි න යාවසා, මිති ධුරෙ නිකම්පතමෙත්තො පාවිතතියං.

සාවජියං සම්බුද්ධා භික්ෂුණියො ආරබ්භ උපසාසථමවාදනා
අනාපුච්ඡන න ආයාචනවිඤ්ඤාං පඤ්ඤාතතං. අනාපතති අභමි
සදිසායෙව. උපසාසථවාදනං ආපුච්ඡනආයාචනාය චුර
නිකක්කප්පා, අනුඤ්ඤානකාරණාභාවෙනි, ඉමානෙත්ථ වෙ
අභිගාති. සමුට්ඨානාදිති සම්බුද්ධාසනසදිසාතිති

නවමි සික්කාපදං.

දසමෙ සසාමෙති නාමයා හෙට්ඨා ජානුමණ්ඩලානං උපරි
පදෙසෙ; තතො හි යස්මා රුක්ඛස්ස සාධා විස උභො උරා
පභිජ්ජිතා ගතා, තස්මා සො පසාධොති චුරිති; තස්මිං පසාමෙ;
ගණ්ඩනති යං කිඤ්චි ගණං; රුක්ඛිනනති වණං; භෙදපෙසා මා
ති ආදිප්ප සමෙ හි භිඤ්ඤා ජාලෙහිති සබ්බාති ආණාපෙති සො ව
තප්ථව කතොති ඡ දුක්ඛවාති ඡ පාවිතරියාති අපාපි යං කිඤ්චි
ඵත්ථ කතතබ්බං තං සබ්බං කතොතිති ඵලං ආණාපෙති සො ව
සබ්බාති භෙදනාති කතොති ඵකවාසාය ඡ ව දුක්ඛවාති ඡ ව
පාවිතරියාති සමෙ පත භෙදනාදිප්ප ඵකං ඵව ඉදං නාම කතො
තිති ආණාපෙති සො සබ්බාති කතොති යං ආණතතං තසෙසව
කාරණෙ පාවිතරියං.

සාවජියං අඤ්ඤාතරං භික්ෂුණිං ආරබ්භ පසාමෙ ජානං
ගණං පුරිසෙත භෙදපතවඤ්ඤාං පඤ්ඤාතතං අපලොකෙතො
වා විඤ්ඤා වා යං කිඤ්චි දුරිසිකං ගතෙතො ඵලං කතොතිතො
උච්චතතිනාදිතංව අනාපතති සසාමෙ ජානනා, අනාපලොකනං,
දුරිසිකාභාවො, පුරිසෙත භෙදදිනං කාරාපනනති, ඉමානෙත්ථ
වතකාරි අභිගාති. සමුට්ඨානාදිති කතිනසදිසාති. ඉදං පත
කිරියා කිරියං

දසමසික්කාපදං

ආරාමවගෙහා ඡට්ඨා.

ගබ්භිනිවග්ගස්ස පඨමෙ ගබ්භිනිනති ජාතිතො උපජ්ඣායාය
චුට්ඨාපතතියා ගණපරියෙසණාදිප්ප ව ඤාතතිකම්මවාසාය ව
දුක්ඛං, කම්මවාසාපරියොසානෙ පාවිතරියං

සාවජියං සම්බුද්ධා භික්ෂුණියො ආරබ්භ ගබ්භිනිඋට්ඨා
පත වඤ්ඤාං පඤ්ඤාතතං. ගබ්භිනියා චෙම්මනිකාය අගබ්භිනියා
ගබ්භිනිසඤ්ඤාය චෙව චෙම්මනිකාය ව දුක්ඛං. උභොසු අගබ්භි

තිසඤ්ඤාය උමමතතිකාදීනං ව අනාපතති. ශබ්දිනීතා, ශබ්දිනීති ඡානනං, වුට්ඨාපනනී, ඉමානෙත්ත තිණි අඛානි. සමුට්ඨානාදීති අදින්නාදානසදිසානි, ඉදං පන පණ්ණානතිවජ්ජං. තිවිත්තං තිවෙදනනති.

පඨම සිකඛාපදං.

දුතියෙ පාසනාතිනති ඵඤ්ඤං පාගමානං; යං පායෙති තස්ස මාතරං වා ධාතියං වා ඉදං වජ්ජමත්තමෙවෙත්ථ විසෙසො, සෙසං පඨමසදිසමෙවාති.

දුතිය සිකඛාපදං.

තතියෙ මෙ චස්සානීනී පචාරණවසෙන වෙ සංවිච්ඡරාති; ඡස්ස ඛමෙමස්සති පාණාතිපාතා වෙරමණි ආදිස්ස විකාලභොජනා වෙරමණි පරිශෝසානෙස්ස ඡස්ස සිකඛාපදෙස්ස; අසිකිනිනසිකිනනති පදභාජනෙ වුත්තතයෙනෙව අදින්නසිකං වා කුපිතසිකං වා; සිකඛමානං වුට්ඨාපෙසානානි නෙස්ස ඛමෙමස්ස සිකිනතො භෙත්තං වා සිකිනසඛාතෙ ඛමෙම මානතො ඵං. උඛතාමං අනුපසම්පන්නං උපසම්පාදෙය්; පාචිනතිසනති පඨමසිකඛාපදෙ වුත්තතයෙනෙව; කමමවාචාපරිශෝසානෙ පාචිනතියං.

සාවජ්ජියං සමගුලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ සිකඛමානං වුට්ඨාපනවජ්ජයමිං පඤ්ඤතං. ඛමකමෙව තිකපාටිතතියං. අඛමකමෙව තිකදුක්ඛං. වෙ වස්සානි ඡස්ස ඛමෙමස්ස සිකිනසිකඛමානං වුට්ඨාපෙතතියං උමමතතිකාදීනං ව අනාපතති. වුත්තනාසෙන අසිකිනිනසිකිනනා, ඛමකමමනා, කමමවාචාපටිසොසානනති, ඉමානෙත්ත තිණි අඛානි, සමුට්ඨානාදීති පඨමෙ වුත්තතයානෙවාති.

තතිය සිකඛාපදං.

වතුත්තෙ සංසෙත අසමමතනති යස්සා සමෙසන අත්තමසො උපසම්පදමාලකෙති පදභාජනෙ වුත්තා උපසම්පදසමමුති තදින්නා භොති. නා ඉමා වෙපි මහාසිකඛමානා නාම, ඉධ සමෙසන සමමතා වුට්ඨාපෙතතියං උමමතතිකාදීනං ව අනාපතති සෙසං තතියෙ වුත්තසදිසමෙව, ඉදං පන කිරියාකිරියං භොති.

චතුස්ථ සිකඛාපදං.

පඤ්චමේ ගිහිගතතා පුරිසතතරගතං; ඉධාපි ඉදං වජ්ඣ මෙව විමසෙය්‍ය. උතචාදසවස්සං ව පරිපුණ්ණසංඝාදාය වුදා පෙනායා කිඤ්චාපි අනාපනති. සා පත අනුපසව්‍යනා නාම භොති. භෙසං පඨමසික්ඛාපදසදිසමෙවාති.

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ජලේඨ සබ්බං තතියෙ වුත්තතයෙන, සත්තමෙ සබ්බං වතුජෙව වුත්තතයෙන වෙදිතබ්බතති.

ජලේඨ සත්තම සික්ඛාපදාති.

අදමෙ සතජීවිතිනති සතිවිහාරිතිං; නොව අනුබ්බිකාග්‍රහණයාති සං උද්දසාදිති නානුග්‍රහණයා; න අනුබ්බිකාග්‍රහණයාති ඉමිස්සා අය්‍ය උද්දසාදිති දෙහිති එවං න අනුඤ්ඤාය අනුස්සායාපෙය්‍ය; පාවිතතියනති ධුරතික්ඛිතතමනෙත පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං පුලලනදං ආරබ්භ එවරුපෙ වජ්ඣමිං පඤ්ඤාතං භෙසමෙත්ථ තුවට්ටවගෙහ “දුක්ඛිතං සතජීවිති”තති සික්ඛාපදසදිසමෙවාති.

අලේඨම සික්ඛාපදං.

තවමෙ වුදාපිනං පවතතිනිතති වුදාපිතපවතතිතිං; සං උපසම්පාදිතා නං උපජ්ඣාසිතිනති අජෙත්ථ. නානුබ්බිකාග්‍රහණයාති වුදාපිනං දතතකපෙන වුදොදකතාති එවං තෙන තෙන තරණියෙන න උපසමෙය්‍ය; පාවිතතියනති නානුබ්බිකාග්‍රහණයාති ධුරතික්ඛිතතමනෙත පාවිතතියං.

සාවජ්ජියං සම්මුත්තා භික්ඛුණියො ආරබ්භ න අනුබ්බිකා වජ්ඣමිං පඤ්ඤාතං. බාලමත අලජ්ජිතිං වා අනුබ්බිකාග්‍රහණයාති ඉතායං ආපදාසු උමමතතිකාදිතං ව අනාපනති. වුදාපිතපවතතිනා, මෙවස්සාති අනුබ්බිකාග්‍රහණයාති ධුරතික්ඛිතතමනෙත, අනුඤ්ඤායාසාරණාගාමොති, ඉමානෙත්ථ තිණි අභිගාති, සම්මුදානාදිති පඨමපාරාජිකසදිසාති. ඉදං පත අකිරියං දුක්ඛවෙදනතති

නාවම සික්ඛාපදං.

දසමෙ නොව වුදාපිනංග්‍රහණයාති න ග්‍රහණයා ගවේජයා; න වුදාපිනංග්‍රහණයාති ඉමං අය්‍ය ග්‍රහණයා ගවේජාති අඤ්ඤා න ආණ්ඩෙය්‍ය; පාවිතතියනති ධුරතික්ඛිතතමනෙත පාවිතතියං.

සාමාජිකයා ඉල්ලනු ලබන අරමුණ සහතිකයක් අනුප්‍රාප්තයක් වනු
යම් ප්‍රකාරයකි. සහ අනෙකුත් පරිසරයක දැක්මක්. අල
හනයක් ගිණුමක් අපදාය උපදායකයාදිනම් අනුප්‍රාප්තයක් සහ
ජිවිතය, ප්‍රජාපාලන ප්‍රතිපත්තිය, අනුප්‍රාප්තයාගේ
සාමාජිකයා, ඉතිරිවන තිබේ අනුප්‍රාප්තය. සමුදායයාදිනම් සමුදාය
සහසර්වකයා.

දසම සිකුණාපදා.

සමාජ සේවකයා සහසර්වකයා.

කුමාරිභූතවර්ගයක් පමණි. සමාජ සේවකයාගේ ගිණිගත සිකුණාපදෙහි
සද්ධානව, යා පන නා සමාජ සේවකයා වෙ මහාසිකුණානා නා
අතිකතනව සිතියමක් වෙදිනබන, නා ගි ගිණිගතය වා නොනතු
අතිගිණිගතය වා සමුදායකයාදිනම් සිකුණානා ඉවටව වනබන,
ගිණිගතය වා කුමාරිභූතයා වා න වනබන, ගිණිගතය දස
වර්ගයක් ලෙස සිකුණාසමුදාය දස වා දසවර්ගයක් ලෙස උපසමපදා කා
නබන, එකදසවර්ගයක් ලෙස දස වර්ගයක් ලෙස කානබන, වා
දසවර්ගයක් ලෙස සමුදායකයාගේ සමාජ සේවකයාගේ පරිසරය වර්ගයක් ලෙස
සිකුණාසමුදාය දස වා වර්ගයක් ලෙස කානබන, අසර්වකයා
කාලයක් පසාය ව පනාය ගිණිගතය පි කුමාරිභූතයා පි
වනතු වටවන. යා පනාය කුමාරිභූතයා වුනා සාමාජිකයා
සා ගිණිගතය න වනබන, කුමාරිභූතයා ඉවටව වනබන
සිකුණාසමුදායකයාගේ පන සමාජ සිකුණානා වනතු
වටවන.

සමාජ සිකුණාපදා.

වතුනේ උනවද සමාජ සේවකයා උපසමපදා සහ අපරිපූර්ණ
වාදසමාජය; සාමාජිකයාගේ උපසමායා හුණා වුණා පෙනෙන
වුනානෙකෙව දුකකවානම් අනනනරා කමව වා පරිසරයක
පාවනිය.

වතුනේ සිකුණාපදා.

පසුදිවේ සමාජ සේවකයා අසමාජිකයා යනා සමාජ සේවක පදනා
තියේ වුනා වුණා සමාජ සේවකයා දිනනා සෙසු උපසමායා මහා
සිකුණානා සිකුණාපදවසදිසමාජය.

පසුදිවේ සිකුණාපදා

ජවේශ් අලං නාම හෙ අසෙය ප්‍රවිශාසිකෙනාති ප්‍රචම්මානා
ති ප්‍රවිශානසමුත්තියං යාවතාය සංඛ්‍යාන උපපට්ඨකිනිං යසමා
බාලා ච අව්‍යාතතා වතසමා “අලං නාම තුය්‍යං උපසම්පාදෙතා”ති
එවං නිවාරිගමිනා; පච්ජා බිසනධම්මනති පච්ජා අඤ්ඤාසං
ව්‍යාතතානං ලජ්ජනං ප්‍රවිශාපනසමුත්තියං දිය්‍යමිනං දිසා “අභ
මෙවනුත බාලා”ති ආදිති භණ්ණිණං යත්තත්තච බිමෙය්‍යා;
පාටිනතිසනති එවං බිමෙය්‍යධම්මං ආපජ්ජනතිං පාවිතතිං.

සාවජ්ජියං වණ්ණකාලිං ආරබ්‍හ එවං බිමෙය්‍යධම්මං ආපජ්ජන
වජ්ජියමිං පඤ්ඤාතතං. පකතිය ඡන්දදිනං වසෙන එවං කප්පනති
යා න බිමෙය්‍යතිං උමමතතිකාදිනං ච අනාපතති. ප්‍රවිශාපන
සමුත්තියා යාවතා, උපපට්ඨකිනිං න ඡන්දදිවසෙන පමිකති
තතාස සාමුති පමිසසපො, පච්ජා බිසනනති, ඉමිනෙත්ත තිණි
අභිසාති. සමුදානාදිති අදිහනාදුතසදිසාති. ඉදං පන දුක්ඛ
වෙදනනති

ජවේශ් බිකුඛාපදං.

සත්තමෙ පච්ජාති සිකුමානාය උපසම්පදාය යාවගමිනාය
එවං වතා ලබ්‍ධි විවරෙ පච්ජා අසනෙනපි අනාරාමෙ හෙව ප්‍රිශා
පෙසාමි න ප්‍රවිශාපනාය උසුගතං කාරිසාමති ධුරං නිකම්පෙ
ය්‍ය තසා ධුරතිකම්පතමිතෙන පාවිතතිං.

සත්තමි බිකුඛාපදං.

අවේශ්මි එසෙව තසො. උභයමපි සාවජ්ජියං පුලලනන්දං
ආරබ්‍හ එතෙසු වජ්ජසු පඤ්ඤාතතං. චිත්‍රපි සති අනාරාමෙ පටි
යසිනා න ලභනතිං ගිලානාය ආපදසු උමමතතිකාදිනං ච
අනාපතති. උභයමපි “ඵවාහනනං ප්‍රියාපෙසසාමි”ති පමිකඤ්ඤා,
ආභංගිනතිපත්තති, පච්ජාධුරතිකෙතපො, අනුඤ්ඤාතකාරණා
හාපො’ති, ඉමිනෙත්ත චතතාරි අභිසාති. සමුදානාදිති සමුත්ත
හාසනසදිසාති.

අවේශ්මි බිකුඛාපදං.

නවමෙ සොඛාමාසනති සංඛ්‍යාතං කතා ආගච්ඡමානා
පුට්ඨානං අනෙතා සොභං පවෙසෙතිති සොභාමාසා නං සොභා
මාසං. අඵවා ඝරං විය ඝරසාමිනා අයමි පුට්ඨසමාගමිං අලහ

මානා සොකං ආවිසති ඉතියං ආවිසති ස අස්සා ආවාසො හොති ති සොකාවාසා, තෙතෙතවස්ස පදසාර්තෙ සොකාවාසං නාම පරෙසං දුක්ඛං උප්පාදෙති සොකං ආවිසතිති විධා අනේවා වුත්තො, සාවිතතිස්සන්ති එවරුපං වුදාපෙන්නියා වුත්තතයෙ තෙව කම්මවාටා පරිඥායානෙ උපජ්ඣාසාය පාවිත්තියං.

සාවජීයං පුලලනදං ආරබ්භ එවරුපං සික්ඛමානං උට්ඨා පනවිදුස්මිං පඤ්ඤාතනං අජානනතියා උම්මතතිකාදීනං ව අනාපතති. සොඤ්ඤාචක්ඛනා, ජානිනං, වුට්ඨාපනනති, ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අභිගාති. සමුදානාදීති ගබ්බතිවුදාපනසද්ධිසානෙවාවති.

නම්ම සික්ඛාපදං.

දසමෙ මානාපිකුහිති විජාතමාතරා ව ජනකපිතරා ව සාමි සෙන්නාති යෙන පරිග්ගතිතා තෙන; අනිත්ථුඤ්ඤානාන්ති උපසම්පාදන්ත අනත්ථුඤ්ඤාතං වික්ඛතතුං භික්ඛුණිති අපුච්ඡිතබ්බං පබ්බාජනකාලෙ ව උපසම්පදකාලෙ ව, භික්ඛුතං පන සකිං පුච්ඡිතෙපි වට්ටති තස්මා යා උපසම්පදකාලෙ අනාපුච්ඡා උපසම්පාදෙති තස්සා වුත්තතයෙතෙව පාවිත්තියං.

සාවජීයං පුලලනදං ආරබ්භ අනත්ථුඤ්ඤාතං වුට්ඨාපන විදුස්මිං පඤ්ඤාතනං. අපලොකෙත්වා වුට්ඨාපෙන්නතියා තෙසං අත්ථිභාවං අජානනතියා උම්මතතිකාදීනං ව අනාපතති. අනිපලොභිනං, අපච්ඡාචජානනං, වුදාපනනති, ඉමානෙත්ථ තිණ්ණි අභිගාති. අනත්ථුඤ්ඤාතකසමුට්ඨානං, කිරියාකිරියං, නො සඤ්ඤා විමොක්ඛං, අවිත්තකං, පණ්ණත්තිවජ්ජං, කායකම්මං, වචිකම්මං, තිච්ඡතං, තිවෙදනනති.

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ පාටිවාසිසෙන ඡන්දදුගෙනාති න කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියඡන්දදුගෙන; තත්ථ වතුබ්බිධං පාරිවාසියං:- පරිසපාරිවාසියං, රත්තිපාරිවාසියං, ඡන්දපාරිවාසියං, අජ්ඣාසයපාරිවාසියනති. පරිසපාරිවාසියං නාම භික්ඛු කෙතථී දෙව කරණි යෙන සන්තිපතිතා හොනති. අථ මෙසො වා වුට්ඨාති උස්සාරණං වා කසිරති මනුස්සා වා අසේඤ්ඤාත්ථරනතා ආගච්ඡන්ති භික්ඛු අනම්මාසො අයං අඤ්ඤාත්ථු ගච්ඡාමාති ඡන්දං අවිස්සරෙත්වා වුට්ඨාගන්ති ඉදං පරිසපාරිවාසියං. කිඤ්චාපි පරිසපාරිවාසියං ඡන්දස්ස පන අවිස්සරිතතා කම්මං කාතුං වට්ටති, භික්ඛු උපපාසථාදීති

කරිසායාමාති රතනිං සනතිපතිනා යාව සෙකි සනතිපතනති
 නාව ධම්මං පුණ්ණාමාති එකං අජේකසනති තසමිං ධම්මකථං
 කප්පනෙතසෙව අරුණො උග්ගච්ඡති සෙව වාතුද්දසිකං උපො
 සථං කරිසායාමාති නිසින්නා පණ්ණරසොති කාතුං වට්ටති සෙව
 පණ්ණරසිකං කාතුං නිසින්නා පාවිපදෙ අනුපොසප්ථ උපොසථං
 කාතුං න වට්ටති අඤ්ඤං පන සබ්බස්මිං වට්ටති ඉදං පන
 රතනිපාටිවාසිකං තාම පුත භික්ඛු නිඤ්ඤිදෙව අබ්බානාදිසබ්බ
 කම්මං කරිසායාමාති නිසින්නා භොනති තත්ත්වෙතො නක්ඛත්ත
 පාඨකො භික්ඛු එවං වදති අජ්ජ තක්ඛත්තං දරුණං මා ඉදං
 කම්මං කරොථාති තස්ස වට්ටනෙත ජන්දං විස්සජ්ජනිං තත්ත්ව
 නිසින්නා භොනති අඤ්ඤාදාගන්තො “නක්ඛත්තං පතිමානොගතං
 අපණ්ණා බාලං උපච්චිගා” කිං තක්ඛත්තො, තරොථාති වදති
 ඉදං ජන්දපාරිවාසියං වෙව අජ්ඣාසයපාරිවාසියං ව, එතසමිං
 පන පාරිවාසියෙ පුත ජන්දපාරිසුභිං අනාගරිනි කම්මං කාතුං
 න වට්ටති ඉදං සකියං වුත්තං පාරිවාසියජන්දුකෙනාති,
 පාවිත්තිසන්ති එවං වුත්තපෙනාසන කම්මවාසාපරි
 සොසානෙ පාවිත්තියං.

රාජගහෙ ඵලලතන්දං ආරබ්භ එවං වුට්ඨාපතවජ්ඣසමිං පඤ්ඤ
 තතං ඡන්දං අවිසාරිනිං ව අවුට්ඨිතාය පරිසාය වුට්ඨාපෙනාසනා
 උම්මත්තිකාදීනං ව අනාපතති. පාටිවාසිසජ්ඣදානනා, වුට්ඨා
 පනානති, ඉමානෙත්ථ වෙ අබ්බාති. සමුට්ඨානාදීති ගම්භීරීසික්කා
 පදසද්ධිසානෙව්භි.

එකාදසම සික්ඛාපදං.

වාදසමෙ අනුචසංනති අනුසංචච්ඡරං; එවං වුට්ඨාපෙනාසන
 යාධි වුත්තතයෙනෙව පාවිත්තියං.

සාවජියං සම්මහලා භික්ඛුණියො ආරබ්භ අනුචසං වුට්ඨා
 පන වජ්ඣසමිං පඤ්ඤත්තං එකතාරියං වුට්ඨාපෙනාසනා උම්මත්ති
 කාදීනං ව අනාපතති. අනුචසංනනා, වුට්ඨාපනනති ඉමානෙත්ථ
 වෙ අබ්බාති. සමුට්ඨානාදීති එකාදසෙ වුත්තතයානෙව්භි.

මාදසම සික්ඛාපදං.

තෙරසෙ එකතාරියං එකං වුට්ඨාපෙනාසනා උම්මත්තිකාදී
 නං ව අනාපතති. සෙසං වාදසෙත සද්ධිසමිව්භි.

තෙරසම සික්ඛාපදං.

තුමාරිභුතවග්ගො අයමො.

ඡන්දනවග්ගස්ස පඨමෙ ඡන්දනපාභනිනති චූන්දනලක්ඛණඡන්දනං ව උපාභනාසො ව; ඛාතරස්සාති පරිභොගවසෙත මග්ගගමිතෙ එකපයොගෙතෙව දිවසමපි ඛාතරන්තියං එකාව ආපතති සමෙ පන නාදිසං ධානං පතා ඡන්දනමපි අපනාමේතියා උපාභනාපි ඔමුඤ්චියා පුනපුනං ඛාතරති පයොගගතනාය පාවිත්තියං.

සාවච්ඡිතං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුණීයො ආරබ්භ ඡන්දනපාභන ඛාතරණවඤ්චගමිං පඤ්ඤතතං අභිලානාති අයමේත්ථ අනුප්පඤ්ඤ තති ඡන්දනස්සෙව උපාභනානං යෙව ඛාතරණ දුක්ඛවං. අභිලා නාය භික්ඛපාචිත්තියං. ගිලානාය වික්ඛ දුක්ඛවං ගිලානසඤ්ඤාය පන ආරාමෙ ආරාමුපවාතර ඛාතරන්තියා ආපදසු උමමතතිකා දිනං ව අනාපතති උභින්නං ඛාතරණං, අනුඤ්ඤාසාකාරණා භාගෙවතී, ඉමානෙත්ථ මෙ අඛතාති. සමුට්ඨානාදිති එළකලොම සදිසාතිති,

පඨම සික්ඛාපදං.

දුතියෙ සානෙහිනාති වග්ගාදිනා; එත්ථාපි ඔතරාහිතියා පුනපු නං අභිරුහනන්තියා පයොගගණනාය පාවිත්තියං. අනාපතතිසං ආරාමෙ ආරාමුපවාතරපි තතී, සෙසං පඨමෙ චූන්දනතෙයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

දුතිය සික්ඛාපදං.

තතියෙ සබ්බාණීතති යං කිඤ්චි කට්ඨපිකං; ඛාතරස්සාති කට්ඨං පටිමුඤ්චය්, එත්ථාපි ඔමුඤ්චියා ඔමුඤ්චියා ඛාතරන් තියා පයොග ගණනාය පාවිත්තියං.

සාවච්ඡිතං අඤ්ඤාතරං භික්ඛුණීයො ආරබ්භ සබ්බාතිඛාතරණ වඤ්ච ගමිං පඤ්ඤතතං ආබ්බාධප්පව්වයා කට්ඨතතං ඛාතරන්තියා උමම තතිකාදිනං ව අනාපතති. සෙසං චූන්දනතෙයෙනෙව වෙදිතබ්බං ඉදං පන අවිත්තකතති.

තතිය සික්ඛාපදං.

චතුත්ථ ඉත්ථාලඛකාරන්ති සිසුපකාදිසු යං කිඤ්චි පිලකි නං, ඉධ තස්ස තස්ස වසෙන වඤ්චගණනාය ආපතති වෙදිතබ්බං.

සාවච්ඡිතං ඡබ්බග්ගියා භික්ඛුණීයො ආරබ්භ ඉත්ථාලඛකාර ඛාතරණවඤ්චගමිං පඤ්ඤතතං. අබ්බාධප්පව්වයා කිඤ්චිද්ව ඛාතර නන්තියා උමමතතිකාදිනං ව අනාපතති, ඉදං අඤ්ඤාලචිත්තතති සෙසං චූන්දනතෙයෙනෙව වෙදිතබ්බං.

චතුත්ථ සික්ඛාපදං.

පඤ්චම ගනිවිණ්ණකෙනාති යෙන කෙනවි ගනින ව
වණ්ණකෙන ව, ඉධ ගනිවිණ්ණකෙනා පටිඨාය පුබ්බපයොගෙ
දුක්ඛං තභානපරිභොගානෙ පාපිතයං, ආබාධපට්ඨයා
උම්මතතිකාදිතං ව අනාපතති. සෙසං චතුස්සදිසමෙවාති

පඤ්චම සික්ඛාපදං.

ජට්ඨ වාසිනකෙනාති ගනිවිණිතකෙන. පිඤ්ඤකෙනාති
තිලපිඨෙන, සෙසං පඤ්චමසදිසමෙවාති.

ජට්ඨ සික්ඛාපදං.

සත්තමෙ උම්මද්දුපෙය්‍යාති උබ්බවාපෙය්‍ය; පටිමද්දුපෙ
ය්‍යාති සමබාහපෙය්‍ය. එත් ව හත්ථං අමුඤ්චිතා උබ්බවතෙ
එකාව ආපතති, මොවෙනා මොවෙනා උබ්බවතෙ පයොග
ගතතාය ආපතතියො, සමබාහනෙපි එසෙව තයො.

සාවච්ඡයං සමහුලා භික්ඛුණීයො අරබ්භ භික්ඛුණීයා උම්ම
ද්දුපත පරිමද්දුපතවත්ථුසම්මං පඤ්ඤතතං. ගිලානාය ආපදසු
උම්මතතිකාදිතං ව අනාපතති. ඉධ මග්ගගම්නපරිත්තමොපි
ගෙලඤ්ඤං වොරහයාදිහි සරිරකම්පනාදයො ආපදා, සෙසං
චතුස්සෙ වුත්තතයෙනෙව වෙදිතබ්බතති.

සත්තම සික්ඛාපදං.

අට්ඨමතවමදසමෙසුපි සික්ඛමානාය සාමණේරාය ගිතිණීයා
ති එත්තතමෙව නානතතං. සෙසං සත්තමසදිසමෙවාති.

දසම සික්ඛාපදං.

එකාදසමෙ භික්ඛුසස පුරකොති න අභිමුඛමෙවාති අන්තො
ඉදං පත උපමාරං සකිය කපිතතති වෙදිතබ්බං. තසමා භික්ඛු
සස උපමාරෙ අත්තමසො ඡමායපි නිසිද්ධි අය්‍යාති අනාපුච්ඡිතා
නිසිද්ධතියා පාටිතතියං.

සාවච්ඡයං සමහුලා භික්ඛුණීයො ආරබ්භ අනාපුච්ඡානිසිද්ධත
වත්ථුසම්මං පඤ්ඤතතං. නික්ඛපාටිතතියං, අනාපුච්ඡිතෙ මහ දුක්ඛ
ටං. තසමා ආපුච්ඡිතසඤ්ඤාය ගිලානාය ආපදසු උම්මතතිකාදිතා

ව අනාපතති. හික්කුසු අනාපුච්ඡා, උපමාරෙ නිසල්ලා, අනු
ඤ්ඤානාසාරණාගාමොති, ඉමානෙත්ත නිඤ් අඛාති. සමුට්ඨා
නාදිති කතිනසද්ධිසාති ඉදං පන කිරියාකිරියනති.

එකාදසම සිකුබාපදං

වාදසමෙ අනොකාසස කතනාති අසුකසමිං නාම ඩානෙ
පුච්ඡිත්තමිති එවං අකතමකාසං; තසමා සුත්තනෙනන මකාසං
කාරාපෙත්වා විතයං වා අභිධමමං වා පුච්ඡනතිසා පාවිත්තියං
සෙසෙපි එසෙව තසො සබ්බසො අකාරිතෙ පන ටතතබ්බමිව
නත්ති.

සාමජිකං සමබහුලා හික්කුණිසො ආරම්බ අනොකාසකතං
තික්කුං පඤ්ඤං පුච්ඡනවිජ්ඣමිං පඤ්ඤතතං. තත් මකාසං භා
රෙත්වා පුච්ඡනතියා අනොදිත්ත මකාසං කාරාපෙත්වා යත් කුත්ථි
පුච්ඡනතියා උම්මතතිකාදිනං ව අනාපතති. හික්කුසු අනො
කාසකාරාපත්තං පඤ්ඤං පුච්ඡනනති, ඉමානෙත්ත වෙ අඛාති,
සමුට්ඨානාදිති පදසො ධමමසද්ධිසාති. ඉදං පන කිරියාකිරියනති

වාදසම සිකුබාපදං.

තෙරසමෙ අසංඛවචිකාති අධිකකඋඛනනාහිමණ්ඩලසංඛ
තසා සරිරසා පටිච්ඡාදනත්තං අනුඤ්ඤාතසංකවචිකවරවර
තිතා; භාමං පටිසෙසයාති එත්ත පරිකම්බතසා ගාමසා පරිකෙත
පං අපරිකම්බතසා උපමාරං අතිකකමනතියා මකකමනතියා වා
පඨමිපාදෙ දුක්කවං, දුතියෙ පාවිත්තියං.

සාමජිකං අඤ්ඤතරං හික්කුණිං ආරම්බ අසංඛවචිකාස
ගාමිං පටිසනවිජ්ඣමිං පඤ්ඤතතං. යසා පන සංකවචිකවරං
අවචිකනං වා නවං වා තසා ගිලානාස ආපදාසු උම්මතතිකා
දිනං ව අනාපතති. අසංඛවචිකා, වුත්තපටිපෙත්දුතික්කමො,
අනුඤ්ඤානාසාරණාගාමොති, ඉමානෙත්ත නිඤ් අඛාති. සමු
ට්ඨානාදිති එළකලොමසද්ධිසාතෙවාවාති.

තෙරසම සිකුබාපදං

ජත්තවසෙසා නවමො.

ඉතො පරං මුසාවාදවග්ගාදිසු සත්තසු විග්ගෙසු භික්ඛුපාති
 මොක්ඛවිණිශ්චයං චුත්තනාසෙතෙව විනිව්ජයො චෙදිතෙබ්බාති
 සොලසවග්ගො.

උද්දිට්ඨා ඛො අසාසො ජ සට්ඨිසනා පාවිනනිසා ඛම්මාති
 භික්ඛු ආරබ්භ පඤ්ඤාතතා සාධාරණා සත්තති අසාධාරණා ජත්ත
 වුට්ඨිති එවං ජසට්ඨිසනා සෙසං සබ්බත් උත්තාතමෙව්වාති.

කම්මාවිනිශ්චයා පාවිනිකවණිශ්චයාය
 භික්ඛුභී පාවිනිකෙතෙව පාවිනනිකවණිශ්චයා නිට්ඨිනා.

නත්තායං සත්ථිකපතො අසාධාරණසිත්තාපදෙසු සමුට්ඨාන
 විනිව්ජයො :- ගිරග්ගසමිජ්ජා විත්තාගාරසිත්තාපදං සම්මාභී
 ඉත්ථාලුඛකාරො ගතිවණිශ්චයො වාසිතපිඤ්ඤාතො භික්ඛුභී
 ආදිති උම්මද්දුතපරිමද්දුතාති ඉමාති දසසිත්තාපදාති අවිත්තකාති
 අකුසලවිත්තාති. අයං පතෙත්ථ අධිප්පායො, විනාපි විනිත්තන
 ආපජ්ජතබ්බත්තා අවිත්තකාති. විනිත්ත පත සභී අකුසලෙතෙව
 ආපජ්ජතබ්බත්තා ලොකවජ්ජාතිචෙම්ම අකුසලවිත්තාතිච අවසෙ
 ඝාති අවිත්තකාති පඤ්ඤාතතිවජ්ජාතෙව. චොරිවුට්ඨාපතං භාමි
 ඡාතරං ආරාමසිත්තාපදං ගබ්බිනිවිග්ගෙ ආදිතො පඨංස සත්ත
 කුමාරිභුතවග්ගෙ ආදිතො පට්ඨංග පඤ්ච පුරිසාදිසංඝට්ඨං පාරි
 වාසියජ්ඣද්දතං අනුචිත්තවුට්ඨාපතං එකනතරිකවුට්ඨාපතනති
 ඉමාති එකුතවිසති සවිත්තකාති පඤ්ඤාතතිවජ්ජාති අවසෙසාති
 සවිත්තකාති ලොකවජ්ජාතෙව්වාති.

පාරිදෙසනීයෙසු පඨමෙ සපට්ඨනති පුබ්බෙවුත්තවිනිව්ජයං
 පාලියං ආගතං ගොසපටිආදිමෙව, විඤ්ඤාපෙඨා භුඤ්ඤාය්‍යාභී
 එත්ථ විඤ්ඤාතනියා පටිලඛං භුඤ්ඤාය්‍යාමිති ගහණෙ දුක්ඛටං.
 ගතිතස්ස අපෙක්ඛාභාසෙ අපෙක්ඛාභාසෙ පාරිදෙසනීයං.

භාවජීයං ජබ්බග්ගියා භික්ඛුභීයො ආරබ්භ සපට්ඨං විඤ්ඤා
 පෙඨා භුඤ්ඤත්වජ්ජයම් පඤ්ඤාතතං අභිලාභාති අයමෙත්ථ
 අනුපපඤ්ඤාතති, එකපාරිදෙසනීයං, ගිලානාය චික දුක්ඛටං.
 යා පත ගිලානසඤ්ඤා ගිලානකාලෙ වා විඤ්ඤාපෙඨා පච්ඡ,
 අභිලාභා හුඨා භුඤ්ඤති ගිලානාය වා සෙසතං ඤාතකපචාරිතඝා
 නතො වා විඤ්ඤාතති අඤ්ඤායා වා අත්ථංග අත්තතො වා
 බතෙන ගතිතං භුඤ්ඤති තස්සා උම්මතතිකාදිතඤ්ච අනාපතති.

වුත්තලකඩ්ඩණ්ඩපටිකා, අනුසංකානකාරණාසාමො, විසංකප්පනි,
අප්පකාසාමොති, ඉමානෙත්ථ චතතාරි අභිතාති සමුට්ඨානාදිති
අභිතසද්ධිසාතිති.

පඨම සික්කාපදං.

දුතියාදිසු පි තෙලාදිති පුබ්බ වුත්තවිතිච්ඡයාති පාලියං
ආගතානෙපි, පාලියං අනාගතෙසු පන අව්භිසු පි දුක්ඛවමෙව
සෙසං සබ්බත්ථ පඨමෙ වුත්තසද්ධිසමෙව්භාති.

භික්ඛුණිපාතිමොක්ඛානු පාටිදෙසනිස වණණනා නිසිනා.

ඉතො පරං පන සෙබ්බයාති ඉවච අධිකරණසමථා ච සබ්බා
කාරණො භික්ඛුපාතිමොක්ඛවණණනාය වුත්තනායෙනෙව චෙදි
තබ්බාතිති.

කඩ්ඩාවිහාරණියො පාතිමොක්ඛානු වණණනාස භික්ඛුණි
පාතිමොක්ඛානු වණණනා නිසිනා

එතතාචතාච

- 1 වණණනං පාතිමොක්ඛානු සොණනෙත්ථරෙන යාවිතො
විතයෙ ජාතකඩ්ඩානං කඩ්ඩානිත්ථරණපටිකො.
- 2 ආරභිං යමහං සබ්බං සිහලට්ඨකථානං,
මහාවිහාරවාසිනං වාචනාමග්ගනිසසිතං.
- 3 නිසාය සා අයං නිව්ඨං ගතා ආදාය සබ්බසො,
සබ්බං අභිකථාසාරං පාලිඅත්ථං ච නෙවලං.
- 4 නතෙත්ථ තං පදං අත්ථි යං විරුප්පකාසා පාලියා,
මහාවිහාරවාසිනං පෙරාණස්සකථාති වා.
- 5 යසමා තසමා අකප්පිත එත්ථ කඩ්ඩං හිතෙසිනා,
සිකඛිතබ්බං ච සකකට්ඨං කඩ්ඩාවිතරණි අයං.
- 6 යථා ච නිඨං සමපත්තා කඩ්ඩාපිතරණි අයං
වාසිසතිහාණවාර පරිමාණාය පාලියා.
- 7 එවං අනන්තරායෙන නිඨං කල්පාණනිසසිතා
අවිරං සබ්බසත්තානං ගන්තු සබ්බමනෝර්ථාති

- 1 මෙදුන. සුකකයංගගො අනියතො පඨමිනො,
පුබ්බපපරිපාවිතා රහො භික්ඛුණීයා සත.
- 2 ඝණොජනෙ රහො වෙච අබ්බුලී උදකෙ භසං,
පසාථෙ උභතිරෙ වෙච නෙපඤ්ඤායව සෙවියා.
- 3 අඛිකකං ගාමවස්සුතා තලමඛං ව සුභිකා,
විසං චූන්ධං ච ඔවාදං නානුබ්බො පවත්තතී.
- 4 ජ සත්තති ඉමෙ සික්ඛා කායමානසිකා කතා,
සමෙබ්බ එකසමුදානා පඨමං පාරාජිකං යථා.
- 5 අදින්නං විගහනුත්තරි දුස්සල්ලා අත්තකාමිනං,
අමුලා අඤ්ඤාභාගියා අනියතා දුතිසිකා.
- 6 අවජ්ඣෙද පරිනාමිනෙ මුසාබ්බසපසුතා,
දුට්ඨල්ලා පඨවිං බණ්ණ හුතං අඤ්ඤාද්ධව උජ්ඣපෙ.
- 7 නික්ඛායසනං සිඤ්චනං ව අමිසසෙතඤ්ඤා භුත්තාමි.
එහි අනාදරියං හිංසා අපනිධෙ ව ජිවිතං.
- 8 ජාතං සප්පාණ්ණං කම්මං උත්තසංවාසකාසනා,
සසබ්බමිකං විලොඛා ව මොහො අමුලකෙන ව
- 9 ඤානභූතං බිසනං දන්තා පරිණාමෙය්‍ය පුග්ගලෙ,
කිං ගෙ අකාලං අවජ්ඣෙද දුග්ගතිං තීරයෙත් ව
- 10 ගණං විහඬනං දුබ්බල්‍යං කසිකා එසු පසංගං,
අකොකාස වණ්ණිමච්ඡරි ගබ්භිතී ව පායන්තියා.
- 11 වෙ විසං සික්ඛා සමෙසස තයො වෙච ගිහිගතා,
සුමාරිභුතා තිස්සො ව උත්තවාදසසම්මතා.
- 12 අලං තාව සොකාවසං ජන්ද අනුවසං ව වෙ,
සික්ඛාපද සත්තතී මෙ සමුදානා තිකා ගතා.
- 13 කායවිනෙත්ත නවාචා වාචාවිත්තං න කාසිකං,
තිහි වාරෙහි ජායන්ති පාරාජිකං දුතියං යථා.
- 14 සඤ්චරිකුට්ඨිකාරො ඛොවනං ව පටිග්ගතො,
විඤ්ඤාත්තනතරි අහි ගත්ථං උභින්නං දුතකෙන ව.
- 15 නොසියා පුබ්බෙව ගා ජබ්බස්සාති නිසීදනං,
රිඤ්චන්ති රුපිකාවෙච උතො නානපසාරකො.

- 16 උනබ්බකච්ඡෙසා සුත්තං විකප්පනෙන ව,
වාරදානං සිබ්බතී ව පුච්චවයජරාති ව.
- 17 රතනං සුචි මඤ්ඤා ව භූලං තිසිද්ධකණ්ඩු ව,
විසයිකා ව සුගතෙන විඤ්ඤානති අඤ්ඤාපෙතනා.

 - 18 සබ්බිකා මහාජතී ටෙ පුග්ගලො ගරුකො ලහුං,
ටෙ විසාසා සාට්ඨා ව සමිණ ව්චරෙන ව.
 - 19 සමපඤ්ඤාසිමි ධම්මා ජති සානෙති ජායරෙ,
කායභො න වාචා චිත්තා වාචනො න කායා මිතා.
 - 20 කායවාචා නව චිත්තා කායචිත්තා න වාචිකා,
වාචා චිත්තා න කායෙන තිති සානෙති ජායරෙ.
ජසමුට්ඨාතිකා එනෙ සඤ්චරිතෙතන සාදිසා.
 - 21 හෙදානුවතන දුබ්බව දුස දුට්ඨෙල දිට්ඨි ව,
ජන්දං උජ්ඣායතිකා ටෙව ටෙව සද්දා න ව්‍යාහරෙ.
 - 22 ජමා තිවාසනෙ සාතං පච්ඡන්තො උප්පෙත ව.
චජ්ජානුවතතිගහණා ඔසාරෙ පච්චාචිකතිණා.
 - 23 කිසමිං සංසර්මා ටෙ වධි විසිඤ්ඤ දුක්ඛිතාය ව,
පුනසංසර්මා නවුපසමෙ ආරාමිං ව පචාරණා.
 - 24 අනුචං සහජ්චි ටෙ ව විවරං අනුබ්බකිකා,
යතනතිංසා ඉමෙ ධම්මා කාය වාචාය චිත්තනො,
සඤ්ඤ ඵකසමුට්ඨානා සමිනුභාසනං යථා.
 - 25 උබ්බතං කඨිනං තිණි පඨමං පත්තභෙසරං,
අවෙවකං වාපි සාසංකං පක්කමිනෙතන වා දුටෙ.
 - 26 උපසංගං පරමපරා අනතිරිතතං තිමිත්තනා,
විකප්පං රඤ්ඤා විකාලෙ ටෙවසාසාරඤ්ඤානෙන ව
 - 27 උසංගා සන්තිවයං ව පුරෙ පච්ඡා විකාලෙ ව,
පඤ්ඤාතිකා සබ්බමතී දුටෙ ආවසරෙන ව
 - 28 පසාදෙ ආසනෙ ටෙව තිංස ඵකුතකා ඉමෙ,
කායවාචා න ව චිත්තා තිති වාරෙති ජායරෙ,
ටෙ සමුසාතිකා සඤ්ඤ කඨිනෙන සහා සමා.

- 29 එළකලොමා වෙ සෙය්සා ආගව්ව පිණිස හොඳතම,
 ශක්‍ය විකාලෙ සනතිසිං දන්තපොණෙන 'වෙලකා.
- 30 උය්‍යුත්තං වසෙ උය්‍යොධි සුරා ඔරෙ තභායනා,
 දුබ්බිනා වෙ දෙසතිකා ලසුතං තිට්ඨි නව්වනා.
- 31 නභානත්ථරණං සෙය්සං අනෙතාරට්ඨි තථා ඛඪී,
 අනෙතා වසසං විතතාගාරං ආසන්දි සුත්තකන්තනා.
- 32 වෙය්‍යාවච්චං සහත්ථා ච අභිකචුකා වාසකෙන ව,
 ජ්‍යෙතං යානං ව සඛ්‍යාති අලඛකාරං ගනිවාසිතං.
- 33 භිකචුඤ්ඤි සිකතිමානා ව සාමණේරී ගිහිනියා,
 අසංකච්චිකා ආපතති වතතාරිසා වතුත්තරි.
- 34 කායෙත න වාචාවිත්තෙන කායවිත්තෙන න වාචතො,
 චෙ සමුට්ඨාතිකා සබ්බෙ සමා එළකලොමිකා.
- 35 පදං අඤ්ඤාත්‍ර සම්මතා තථා අත්ථංගතෙන ව,
 තීරච්ඡාන විජ්ජා වෙ චුත්තා අනොකාසෙත පුච්ඡතා.
- 36 සත්ත සිකතිපදා එතෙ වාචා න කායවිත්තිකා
 වාචා විත්තෙන ජායන්ති තතු කායෙත ජායරෙ,
 චෙ සමුට්ඨාතිකා සබ්බෙ පදසො ධම්මසාදිසා.
- 37 අභානං තාවා පඤ්ඤිතං මාතුගාමෙත සංහරෙ,
 ධිඤ්ඤා නිමිත්තීතාවච්ච අභ ව පාටිදෙසති.
- 38 සිකති පණ්ණරසා එතෙ කායා න වාචා න මිනා,
 කායවාචාති ජායන්ති න ව විත්තෙන ජායරෙ.
- 39 කායවිත්තෙන ජායන්ති න තෙ ජායන්ති වාචතො,
 කායවාචාති විත්තෙන සමුට්ඨානා වතුබ්බිධා,
 පඤ්ඤාත්‍රා බුඞ්ඤ්ඤාණෙන අභානෙන සභා සමා.
- 40 ථෙය්‍ය සත්ථං උපස්සුතිං සුපං විඤ්ඤාපතෙනව,
 රත්තිච්ඡන්තව ඔකාසං එතෙ ව්‍යුහෙන සත්තමා.
- 41 කායවිත්තෙන ජායන්ති තෙන ජායන්ති වාචතො,
 තිහි වාරෙහි ජායන්ති චෙ සමුට්ඨාතිකා ඉමෙ,
 ථෙය්‍යසත්ථසමුට්ඨානා දෙසිතාදිවච්චනුකා.
- 42 ජ්‍යෙතපාණිසා සබ්බමිං න දෙසෙතති තථාගතා,
 එවිමෙවදණපාණි සත්ථාප්‍රධිපාණිතං.

